

Sven Winnell 11 maj 2015:

Hur Sverige styrs. Socialdemokraternas politik. Politiska problem. Regeringens bostadspolitik. Boverket och SCB m m. Sven Winnell om boende och byggande.

Sven Winnell 11 maj 2015:

Hur Sverige styrs. Socialdemokraternas politik. Politiska problem.

Regeringens bostadspolitik. Boverket och SCB m m.

Sven Winnell om boende och byggande.

<http://winnell.com/omrzzza.pdf>

Innehåll:

Sida

7 **Kapitel 1. Regeringen och politiska partier styr Sverige.**

8 Sveriges regeringar under 100 år

10 22 politikområden.

11 Politiska problem i de 22 politikområdena

13 Gammalmoderaterna måste hålla fingrarna i styr

15 Ett omöjligt samarbete

17 **Kapitel 2. Socialdemokraternas politik och ansvaret för den.**

18 **Socialdemokraterna har inte skött informationen om sin politik**

20 Nyvald partistyrelse

32 Nya verkställande utskottet

22 Socialdemokratiska ministrar.

29 Gruppledare

34 Regeringen styr Sverige.

36 Regeringens ministrar från miljöpartiet

37 Miljöpartiet ger upp kampen om Fi-väljarna

39 Oklart om fokus på två frågor fungerar

40 Makthavare i världen efter andra världskriget.

42 **DN/Ipsos: Dyster högtidsdag för S**

45 Ett uttryck för väljarnas grusade förhoppningar

47 Stefan Löfven. Tal på första maj i Sundsvall.

54 Första maj-tal 2015 av LOs ordförande Karl-Petter Thorwaldsson

67 På marsch mot okänt mål

68 S säger nej till LO:s nya krav

70 Vilka är Stefan Löfvens största utmaningar?

71 Oppositionen hoppas på färre höjda skatter

72 Sjöstedt pressar S om jobben

73 Löfvens seger leder mot permanent försvagning.

75 Låt DÖ dö

77 DÖ-snack ska inte få styra

78 En tredje väg i svensk invandringspolitik

80 Innovationspolitiken måste samlas i egen proposition

82 Ankare i ett hav av kaos

84 **Kapitel 3: Politiska problem**

85 Innehållet i: Sven Winnell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten. <http://winnell.com/omr36-39zzz.pdf>

89 Viktigast: arbete eller välfärd.

92 Personlig situation och välfärd. Skatter och utbildning.

93 Hushållsverksamheter. Hemkunskap.

94 Arbetsförmedling och träningsjobb.

95 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

98 Klassifikationssystem för verksamheter.

100 De 22 politikområdena och klassifikationssystemets verksamheter.

104 Förhistorien. Historisk tid. Demokrati. Globalisering. Forskningsarbetets början. Skattereformer. Socialdemokraterna.

107 Politikerna - folkets valda representanter.

111 Om utbildning i skolan

112 Religion och levnadskunskap.

113 Tillägg om skatter.

116 Problem med lån. Gör lägre avdrag för höga räntor.

118 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer.

118 Årskostnader år 2014, pensionärer.

119 2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

119 2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

120 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

121 Förslag till riksdagsbeslut.

122 Kompletteringar/revideringar till förslagen om riksdagsbeslut

122 TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

TV-avgiften bör ersättas med en kollektivavgift för hushållen,

betald av staten, samtidigt som jobbskatteavdragen minskas med 100 kr per månad utom för de lägsta inkomsterna. Det kan ske genom en enkel ändring av en brytpunkt i skalan för jobbskatteavdragen. Inflationsuppräknings av jobbskatteavdragen bör tas bort och avdragen frysas till de avdrag som gäller för inkomståret 2015.

124 Systemet för pensionärernas bostadstillägg. För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

124 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer. Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

124 Bostadsbidrag för barnfamiljer. För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

124 Tillägg: Ny myndighet måste få ansvar för jämställdheten

127 **Kapitel 4. Regeringens bostadspolitik.**

128 Från vårpropositionen 2015.

133 Staten måste ta ekonomiskt ansvar för bostadsbyggandet

135 Boende och byggande

136 Mål för boende och byggande

137 Boende och byggande i statens budget

138 Urban utveckling - stadsdelar med utbrett utanförskap

138 Stimulans för ökat byggande

139 En investeringsstimulans för anordnande av nya hyresbostäder

141 Mehmet Kaplan: Modulbostäder är inte svaret

144 **Kapitel 5. Boverket och Socialstyrelsen om boende och bostadspolitik.**

- 145 Bostadsförsörjning och riksintressen
- 149 Bostadsbristen ur ett marknadsperspektiv
- 152 Boverket: Mål- och resultatindikatorer för samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
- 154 Boverkets indikatorer november 2014
- 155 Boverket. Årsredovisning 2014
- 157 Ungdomars boende– lägesrapport 2013
- 166 Socialstyrelsen. Den sekundära bostadsmarknaden.
- 167 Socialstyrelsen. Hemlöshetens omfattning i Sverige
- 168 Boverket:Nyanländas boendesituation – delrapport

168 **I det följande från boverket 3 maj 2015:**

- 169 Bostadsmarknaden
- 170 Läget på bostadsmarknaden
- 171 Läget på bostadsmarknaden i riket
- 173 Underskott på bostäder i de flesta storstadskommunerna
- 176 Stor efterfrågan på centralt belägna lägenheter i högskolekommunerna
- 178 Efterfrågan varierar mellan och inom kommunerna
- 181 Bostadsbyggandet fortsätter att öka
- 182 Bostadsbyggandet 2013
- 184 Prognos för bostadsbyggandet under 2014 och 2015
- 186 Marknadsrapporter
- 187 Bostadsmarknaden för olika grupper
- 187 Fortsatt svårt för ungdomar på bostadsmarknaden
- 189 Studentbostäder 2014
- 191 Andelen äldre ökar
- 192 Satsningar på trygghetsbostäder

- 194 Särskilda boendeformer för äldre
- 196 Seniorbostäder
- 198 Särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning
- 199 Bostäder för nyanlända
- 200 Födda utanför Sverige bor annorlunda
- 201 Bostadsbeståndet i Sverige
- 202 Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige
- 203 Bostadsmarknadsenkäten

205 **Kapitel 6: SCB om boende och bostäder, och något från andra om bostäder.**

- 206 Bostadsbeståndet 2014-12-31
- 208 Statistikdatabasen
- 209 Boende, byggande och bebyggelse
- 211 Statistiksidor som handlar om Boende
- 212 Statistiksidor som handlar om Lägenheter
- 213 Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)
- 215 SCBs sätt att ange utrymmesstandard är besvärligt
- 216 Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok
- 217 Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008
- 217 Utrymmesstandard i SCBs statistik

218 **Bra beskrivningar från SCB:**

- 219 Nya bostads- och hushållsstatistiken
- 219 Villa vanligaste boendeformen
- 223 Var tredje äldre bor ensam
- 225 Två personer i snitthushållet
- 228 Ökade skillnader i barnfamiljers inkomststandard
- 231 Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd
- 232 Hushållens skulder på en hög nivå

- 236 **Annat:**
 236 Brist på bostäder ger snabba försäljningar
 237 Tukta byggsyndarna
 238 Bostadspolitik och skattepolitik.
 239 Vad kostar ett flerbostadshus?
 240 Så vill Göran Persson få fart på byggandet
 242 Nybyggarkommissionens slutrapport
 243 Nybyggarkommisionens 63 förslag
- 252 SCB: Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, hustyp och kvartal. 2014
 252 Bostads- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplan 29 april 2015
 253 Antal och andel hushåll och personer efter hushållstyp, 2012
- 255 I SCBs tabell över trångbodda ska man kanske mest tro på deras beräkningar om antalet personer trångbodda
 256 Folkmängden och dess förändringar
 258 Användningen av befintliga lägenheter.
 260 Förslag till stöd per år, bostadsministerns 15 000 lägenheter:
 260 Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och i 5-10 våningar.

261 **Kapitel 7: Sven Winnell om bostäder och bostadsbyggande.**

Innehållet i Sven Winnell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar.

<http://winnell.com/omr36-39zzy.pdf>

264 **En rapport om trångboddheten i Sverige. Målsättningar och definitioner kring trångboddhet**

265 Boverkets rapport om rum för barnen

266 **De föreslagna nya lägenhetstyperna. Ritningarna tar för mycket datorutrymme, är ej med här. Klicka på <http://winnell.com/omr36-39zzzb.pdf> så kommer de**

Ritning. Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök imindre skala

Ritning. Bostad 4 rum och kök i mindre skala

Ritning. Bostad 2 rum och kök i större skala

Ritning. Bostad 3 rum och kök i större skala

Ritning. Två studentbostäder med gemensamma utrymmen

Ritning. Bostad 2 rum och kök med större sovrum

268 Bostad 2 r o k

269 Bostad 3 r o k

270 Bostad 4 r o k

271 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré, badrum, kök och balkong.

272 Bostad 2 r o k med större sovrum

273	Svenska folkets boende.
273	Rumsenheter per boende efter hushållstyp
274	Utrymmesstandard
276	Genomsnittlig yta per lägenhet
278	Antal lägenheter efter region, hustyp, bostadsarea och år
278	Riket. Småhus och flerbostadshus
279	Riket. Övriga hus. SCBs kommentarer:
280	Förslag till lägenhetstyper i ny bostadsbebyggelse.
282	Trångboddhet och behov för studenter o d. Nybyggnad och stöd
283	Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och med 5-10 våningar
284	Hushålls- och bostadsstatistik
286	Registerbaserad hushållsstatistik
288	Artiklar om hushåll och ekonomi
289	Artiklar om Fastigheter
290	Artiklar om Regionalt
291	Artiklar om Glesbygd
292	Artiklar om Boende och byggande
293	Artiklar om Integration och segregation
294	Årshyra per lägenhet, årshyra per kvm efter region, ägarkategori, nybyggår/värdeår, årsintervall, lägenhetstyp, tabellinnehåll och år
294	Riket
296	Sätt att bygga

	Sena artiklar om byggande och bostadsbehov
298	Här stryps tillväxten av lågt byggande
301	Kommunen som bryter mot mönstret
302	Bostäder på väg att bli politik på nytt
303	Björn af Kleen: Föraktet för svaghet är grundmurat bland de välmående
304	Rättigheter som börda
305	Marknadshyror skulle kosta hushållen 17 miljarder
308	Rapport 2014 - Svensk elförsörjning i framtiden (PDF)
309 - 342	<u>Kapitel 8: Riksdagens utskott</u>

Kapitel 1. Regeringen och politiska partier styr Sverige.

Innehåll:

- 8 Sveriges regeringar under 100 år
- 10 22 politikområden.
- 11 Politiska problem i de 22 politikområdena
- 13 Gammalmoderaterna måste hålla fingrarna i styr
- 15 Ett omöjligt samarbete

Sveriges regeringar under 100 år

Nedan finner du en förteckning över de ca 40 olika regeringar som har styrt Sverige under de senaste 100-talets början.

Årtal Statsminister Typ av regering

1900-09-12

1902-07-0 Fredrik von Otter Borgerlig

1902-07-05

1905-04-13 Erik Gustaf Boström Borgerlig

1905-04-13

1905-08-02 Johan Ramstedt Expeditionsministär

1905-08-02

1905-11-07 Christian Lundeberg Borgerlig samlingsregering

1905-11-07

1906-05-29 Karl Staaff Liberal

1906-05-29

1911-10-07 Arvid Lindman Höger

1911-10-07

1914-02-17 Karl Staaff Liberal

1914-02-17

1917-03-30 Hjalmar Hammarskjöld Höger

1917-03-30

1917-10-19 Carl Swartz Höger

1917-10-19

1920-03-10 Nils Edén Koalition: Liberal, Socialdemokratisk

1920-03-10

1920-10-27 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1920-10-27

1921-02-23 Louis De Geer (dy) Ämbetsmannaministär

1921-02-23

1921-10-13 Oscar von Sydow Ämbetsmannaministär

1921-10-13

1923-04-19 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1923-04-19

1924-10-18 Ernst Trygger Höger

1924-10-18

1925-01-24 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1925-01-24

1926-06-07 Rickard Sandler Socialdemokratisk

1926-06-07

1928-10-02 Carl Gustaf Ekman Koalition: Frisinnad, Liberal

1928-10-02

1930-06-07 Arvid Lindman Höger

1930-06-07

1932-08-06 Carl Gustaf Ekman Frisinnad

1932-08-06

1932-09-24 Felix Hamrin Frisinnad

1932-09-24

1936-06-19 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1936-06-19

1936-09-28 Axel Pehrsson (i Bramstorp) Bondeförbundet

1936-09-28

1939-12-13 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet

1939-12-13

1945-07-31 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet, Folkpartiet och Högern

1945-07-31

1946-10-06 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1946-10-11

1951-10-01 Tage Erlander Socialdemokratisk

1951-10-01

1957-10-31 Tage Erlander Koalition: Socialdemokratiskt, Bondeförbundet

1957-10-31

1969-10-14 Tage Erlander Socialdemokratisk

1969-10-14

1976-10-08 Olof Palme Socialdemokratisk

1976-10-08

1978-10-18 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1978-10-18

1979-10-12 Ola Ullsten Folkpartiet

1979-10-12

1981-05-19 Thorbjörn Fälldin

Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1981-05-19

1982-10-08 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Folkpartiet

1982-10-08

1986-02-28 Olof Palme Socialdemokratisk

1986-03-01

1990-02-26 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1990-02-26

1991-10-04 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1991-10-04

1994-10-07 Carl Bildt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokratiska samhällspartiet

1994-10-07

1996-03-22 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1996-03-22

2006-10-06 Göran Persson Socialdemokratisk

2006-10-06 Fredrik Reinfeldt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet

I september 2014 förlorade de borgerliga valet och en regering Stefan Löfven med socialdemokrater och miljöpartister trädde till.

22 politikområden.

Under årens lopp har innehållet i de dominerande politikområdena skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i 22 politikområden som huvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden.

* **Partiledare Stefan Löfven.**

* **Allmänt om socialdemokraternas politik.**

* **Utrikes- och världspolitik. Globaliseringen.**

Politik för en utrikesminister.

* **Europapolitik.**

Politik för en EU-minister.

* **Demokratiproblem, juridik.**

Politik för en demokratiminister och en justitieminister.

* **Försvar.**

Politik för en försvarsminister.

* **Klimat och klimatpolitik.**

Politik för en miljöminister.

* **Transporter.**

Politik för en infrastrukturminister.

* **Planering av fysiska miljöer.**

Politik för en plan- och byggminister.

* **Landsbygdspolitik.**

Politik för en landsbygdsminister.

* **Bistånd.**

Politik för en biståndsminister.

* **Sjuk- och hälsovård, kemikalier, räddningstjänst.**

Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

* **Hushållet. Mat, boende, energi, konsumtion, ekonomi.**

Politik för en hem- och konsumentminister och en energiminister.

* **Barn- och äldreomsorg. Velfärd. Socialtjänst.**

Politik för en barn-och äldreminister med välfärd och socialtjänst o d

* **Utbildning. Forskning.**

Politik för en utbildningsminister.

* **IT, Information, Konst, kultur, idrott.**

Politik för en IT-minister och en kultur- och idrottsminister.

* **Jobb.**

Politik för en arbetsmarknadsminister.

* **Näringar.**

Politik för en näringsminister.

* **Handel.**

Politik för en handelsminister.

* **Migration. Integration o d.**

Politik för en migrationsminister och en integrationsminister.

* **Polisen. Brott. Kriminalvård.**

Politik för justitieministerns polis- och kriminalpolitik.

* **Pengar. Skatt, bidrag, finanser, pensioner, försäkringar.**

Politik för finans-, finansmarknads- och socialförsäkringsministrar.

Politiska problem i de 22 politikområdena

Politiska problem och deras hantering har behandlats på hemsidan, wimnell.com, sedan den införes på internet 1998, dvs 17 år. Länkar till särskilda utredningar läggs in i början på hemsidan, med det senaste överst och innehållsförteckningar till utredningarna läggs in på <http://wimnell.com/omr40zf.pdf>. De särskilda utredningarna har med datorteknikens utveckling blivit längre och längre. De politiska problemen är fördelade på de 22 politikområdena i den ordning de har nu fr o m 22 november 2013: Utredningarna sedan dess:

Sven Wimnell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten. <http://Wimnell.com/omr36-39zzz.pdf>

Sven Wimnell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar. <http://wimnell.com/omr36-39zzy.pdf>

Sven Wimnell 10 mars 2015: Utrikespolitisk debatt och några tidningsartiklar i 22 politikområden 28 januari - 27 februari 2015, med utvecklingen under perioden. En fortsättning på <http://wimnell.com/omr36-39zzv.pdf> <http://wimnell.com/omr36-39zzx.pdf>

Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom. <http://wimnell.com/omr109b.pdf>

Sven Wimnell 31 januari 2015: Socialdemokraternas hemsida på internet. Människornas levnadsvillkor och utvecklingens krafter. Partiledardebatt och tidningsartiklar i 22 politikområden 10-27 jan 2015 <http://wimnell.com/omr36-39zzv.pdf>

Sven Wimnell 10 jan 2014: Tidningsartiklar 11 december 2014 - 10 januari 2015. Med förhandlingar och överenskommelser om hur man ska styra Sverige utan extra val. <http://wimnell.com/omr36-39zzu.pdf>

Sven Wimnell 10 dec 2014: Om politik med anledning av budgetbeslutet i riksdagen den 3 dec 2014. <http://wimnell.com/omr36-39zzt.pdf>

Sven Wimnell 1 dec 2014: Tidningskommentarer 27 okt - 27 nov 2014 om de sista 11 politikområdena. <http://wimnell.com/omr36-39zzs2.pdf>

Sven Wimnell 1 dec 2014: Några kommentarer om sådant som de politiska partierna inte bryr sig om och tidningskommentarer 27 okt - 27 nov 2014 för de första 11 politikområdena.. <http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf>

Sven Wimnell 12 nov 2014: Levnadsförhållanden, system för verksamhetsområden, politiska aktörer, riksdagen, kommuner, myndigheter. utskott. regeringen och departementen, statsbudgeten. <http://wimnell.com/omr36-39zzr.pdf>

Sven Wimnell 12 nov 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Förteckning över särskilda utredningar t o m 12 november 2014 <http://wimnell.com/omr40zi.pdf.pdf>

Sven Wimnell 26 oktober 2014: Budgetpropositionen 2015. Människornas levnadsförhållanden. Regeringen. Myndigheter. Sammanfattningar om budgeten. Tidningskommentarer. Budgetdebatten. <http://wimnell.com/omr36-39zzq.pdf>

Sven Wimnell 13 oktober 2014: Människornas levnadsförhållanden. Riksdagens utskott. Den nya regeringen. Kommentarer och förslag. Tidningskommentarer. Partiledardebatten 8 okt 2014 <http://wimnell.com/omr36-39zzp.pdf>

Sven Winnell 13 okt 2014: Samhällsplaneringens problem. Tidningsartiklar 21 sept-13 oktober 2014.
<http://winnell.com/omr36-39zzo.pdf>

Sven Winnell 20 september 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik september 2014
<http://winnell.com/omr36-39zzn.pdf>

Sven Winnell 4 september 2014: Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
<http://winnell.com/omr36-39zzm.pdf>

Sven Winnell 30 juni 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik maj - juni 2014
<http://winnell.com/omr36-39zzl.pdf>

Sven Winnell 10 maj 2014: Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
<http://winnell.com/omr36-39zzk.pdf>

Sven Winnell 080201+5 april2014: Sveriges och omvärldens historia.
<http://winnell.com/omr93c.pdf>

Sven Winnell 3 april 2014: Statstisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden. Med många länkar till myndigheter o d och bibliotekssystem.
<http://winnell.com/omr36-39zzj.pdf>

Sven Winnell 3 april 2014: Hushållsverksamheter, hushållsbudgetar, inkomster och boende, skatteproblem m m. Och sedan: Statistisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden, med många länkar.
<http://winnell.com/omr36-39zzi.pdf>

Sven Winnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. <http://winnell.com/omr658f.pdf>

Sven Winnell 15 mars 2014: Samhällsplaneringens problem. Förslag till förstasida med 22 politikområden på socialdemokraternas hemsida och kommentarer om de 22 områdena.
<http://winnell.com/omr36-39zzg.pdf>

Sven Winnell 31 januari 2014: Fel i skolor. Folkrörelser, Folkbildning och Studieförbund. Utbildning och forskning. Vuxnas och 15-åringars kunskaper. PISA. Civilsamhället. Kultursamhället.
<http://winnell.com/omr36-39zzf.pdf>

Sven Winnell 24 december 2013: Socialdemokraternas politik. Krav om bättre politik och bättre information om politik. Krav om bättre samhällsinformation och bättre skolundervisning.
<http://winnell.com/omr36-39zze.pdf>

Sven Winnell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Första delen med de första 12 områdena.
<http://winnell.com/omr36-39zzd1.pdf>

Sven Winnell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Andra delen med de sista 10 områdena.
<http://winnell.com/omr36-39zzd2.pdf>

Sven Winnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 1-3. <http://winnell.com/omr36-39zzb.pdf>

Sven Winnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 4 <http://winnell.com/omr36-39zzc.pdf>

DN 6 maj 2015:

”Gammalmoderaterna måste hålla fingrarna i styr”

“ Tolerans är nyckeln. Att påverka politikens sakinnehåll och förverkliga sitt eget program är inte oppositionens uppgift. När nu gammalmoderater skär tänder över regeringens politik gäller det att respektera Decemberöverenskommelsen. Belöningen är att samma tolerans visas i motsatt politiskt läge, skriver statsvetaren Leif Lewin.

Gammalmoderaterna har svårt att hålla fingrarna i styr. Det kliar av lust att trycka på nejknappen, när den rödgröna regeringen kommer med sina samhällsskadliga förslag. Det känns absurt att lägga ner sina röster, när både den egna övertygelsen och de egna väljarna talar för avslag. Så vad är det för spel som Decemberöverenskommelsen dragit in dem i?

Egentligen har de aldrig trivts i den parlamentariska demokratin. Det började redan när den allmänna rösträtten infördes. Enligt de gamla högermännens uppfattning borde dugligheten ligga till grund för inflytandet i det politiska livet, precis som i det ekonomiska. Men genom ett taktikspel, som de hade svårt att acceptera, drev den dåvarande högerledaren och statsministern Arvid Lindman år 1907 igenom förslaget om allmän och lika rösträtt för män och proportionell valmetod med argumentet att det var det minst dåliga alternativet. Värre skulle det nämligen ha blivit, om vänstern fått som den ville. Då skulle vi ha fått allmän och lika rösträtt för män med bibehållen majoritetsvalmetod, vilket skulle ha inneburit total vänsterdominans och höger-

partiets utplåning. Men man knorrade och statsministern fick hota med avgång och regeringskris för att få de motvilliga att ge med sig.

Inte blev det bättre när man började diskutera vilken makt kungen skulle ha. Tvärtemot vad grundlagen föreskrev menade vänstern att kungen inte skulle få välja sina rådgivare som han ville utan skulle tvingas utse en regering, som utgick ur riksdagens majoritet. Nåja, denna brittiska parlamentarism lyckades man sabotera under en följd av år genom ett system med hemliga rådgivare till kungen bakom ryggen på vänsterregeringen. Ordningen framträdde till slut öppet under borggårdskrisen i februari 1914, då kungen demonstrerade sin personliga makt och tog bladet från munnen i försvarsfrågan och talade direkt till folket med påföljd av vänsterregeringen fick gå och en högerregering träda till.

Men det var en tillfällig seger. För de äldre, icke samarbetsvilliga högermännen blev författningsuppställningen hösten 1918 en bitter stund. En revolutionär våg drog genom världen. Kungar och kejsare störtades, Hjalmar Branting besökte det nya Sovjetunionens ledare Lenin och uttalade sig positivt om honom, det socialdemokratiska partiet krävde lika rösträtt för män och kvinnor, förstakammarens avskaffande och införande av republik. Vid en urtima riksdag forcerades reformerna, högern fick finna sig i att rädda det som räddas kunde – främst monarkin – men den parlamentariska demokratin triumferade. Högern gick mot katastrofval och drog sig under ständig kräftgång för årtionden tillbaka i de politiska kulisserna.

Det är först i vår tid, under de senaste decennierna, som moderaterna åter beklätt statsrådsposter. De var länge ovälkomna. Nostalgiskt tillbakablickande mot den gamla koalitionen med socialdemokraterna i

kampen för parlamentarism och demokrati i förra seklets barndom ville högröstade krafter inom folkpartiet 1976 förhindra att moderat-ledaren Gösta Bohman fick säte i regeringen.

Misstron fortsatte och ledde några år senare till att de regeringsbärande center- och folkpartierna spelade under täcket med den socialdemokratiska oppositionen om skatterna, vilket fick moderaterna att bryta upp från regeringen.

Under regeringen Bildt i början av nittioalet gick det lite bättre, även om den som är intresserad av parlamentarismens teori och praktik onekligen måste höja ett ögonbryn inför det unika fall av parlamentarism som uppstod, när centerpartiet satt kvar i regeringen efter beslutet om Öresundsbron medan dess ledare i protest gick i opposition.

I dag skär gammalmoderaterna tänder, när de får höra den gamla visan igen att det är det minst dåliga att låta vänstern få som de vill trots att de saknar egen majoritet. Vad är det då som är värre? frågar de, redan glömska av den cirkus som rådde i höstas när ett extraval stod för dörren som ingen ville ha (utom Sverigedemokraterna) och som inte skulle ha löst den parlamentariska situationen, eftersom ingetdera blocket sannolikt skulle ha fått egen majoritet.

Problemet är att parlamentarism förutsätter att regeringen utgår ur riksdagens majoritet men om inget parti eller partikonstellation har majoritet, hur gör vi då? Den svenska parlamentarismens främste teoretiker professor Axel Brusewitz menade år 1929 att då måste vi omformulera den parlamentariska doktrinen och säga att regeringen måste "tolereras" av majoriteten. Den skillnad mellan "negativ" och "positiv" parlamentarism, som mångordiga amerikaner och engelsmän

skriver tjocka böcker om, fångades av den stilistiskt sparsmakade Brusewitz av detta enda ord: "tolereras". Statsministern behöver inte ha majoriteten med sig men han får inte ha majoriteten emot sig. Därmed ställs oppositionspartierna inför ett val. Ska man lägga ner sina röster och alltså "tolerera" regeringen eller ska man gå emot?

Sverige måste kunna regeras. Regeringen måste kunna få igenom sin budget. Det är syftet med Decemberöverenskommelsen, som säger att den mindre partikonstellationen ska lägga ner sina röster så att den större konstellationen får igenom sitt förslag.

Betyder det att opposition är meningslöst? Nej, inte alls. Om vi återgår till den parlamentariska doktrinen som den ursprungligen formulerades, är det oppositionens främsta uppgift att kritisera och utkräva ansvar av regeringen i syfte att själv vinna nästa val och bilda regering. Att påverka sakinnehåll och förverkliga sitt program är inte alls oppositionens uppgift, det är en artefakt av att ingen har majoritet och samarbete därför blivit nödvändigt. Men sakinflytande är faktiskt inte den rätta belöningen för nedlagda röster. Det är i stället en försäkran om att motsvarande tolerans kommer att visas, om oppositionen efter nästa val blivit störst.

Gammalmoderaterna bör visa tålamod, så att landet kan styras. Politik handlar inte bara om sakfrågor. Det gäller att också ha procedurer, som förhindrar kaos och vågspel. Den primitiva instinkten är att votera för sina omedelbara intressen. Parlamentarism däremot, som den numera gestaltar sig, är en konsten att styra enligt majoritetsregeln, i dag såväl som i morgon, trots att man befinner sig i minoritet.

Leif Lewin, professor emeritus i statskunskap, Uppsala universitet “

DN 6 maj 2015:

“ Ett omöjligt samarbete ”

Stödet för samarbete med Sverigedemokraterna kryper uppåt bland borgerliga väljare, enligt DN/Ipsos mätning i tisdagstidningen. När det gäller ”frågor där man har liknande uppfattningar” ter det sig säkert för många helt naturligt. Normaltillståndet har blivit att SD sitter i riksdagen och svenska folket kan sägas ha normaliserat partiet genom att med bred marginal rösta in det. Så varför inte prata, om man tycker ungefär samma sak?

Problemet uppstår när ordet samarbete ska preciseras. För problemet med SD, förutom dess bruna rötter, är att partiets hela essens är motståndet mot invandring.

Detta är ingen fråga bland många, utan den som motiverar SD:s existens. Alla övriga ställningstaganden är medel för att uppnå det allt överskuggande målet. Och det är ingen liten sak, utan en strypning av asyl- och anhöriginvandringen med 90 procent.

När S–MP-regeringens budget röstades ned i fjol förklarade den vikarierande partiledaren Mattias Karlsson: ”SD kommer att arbeta för att försöka fälla varje regering som ger stöd för ökad invandring.” Övriga frågor, från skatter till försvar eller skola, är alltså underordnade och kan ”samarbetas” kring endast om murarna börjar byggas vid Sveriges gräns. Socialdemokrater eller Allianspartier, spelar ingen roll.

Jämförelsen med Fremskrittspartiet (som sitter i regeringen i Norge) eller Sannfinländarna (som snart kan hamna i den finska) haltar därför.

De två är populistiska missnöjespartier där invandring är en punkt på dagordningen. För SD är det politikens mening.

Allianspartierna och SD tillfogar titt som tätt regeringen nederlag i riksdagen genom att rösta likadant. Detsamma hände under förra mandatperioden, till exempel när de rödgröna partierna och SD hjälptes åt att stjälpa den höjda brytpunkten i Alliansregeringens budget.

Är detta samarbete? Nej, vardag i riksdagen. SD sitter där och röstar vare sig man vill eller inte, ty demokratin fungerar så. Men är SD:arna isolerade, stigmatiserade och mobbade för att de andra partierna inte vill ”förhandla” med dem? Nej, för det finns goda skäl att inte samarbeta med dem om det enda område SD egentligen bryr sig om: invandringen. Förutsättningarna för att nå en gemensam syn är obefintliga.

Dessutom grundas SD:s ekonomiska politik på fantasin att minskad invandring skulle spara dussintals miljarder kronor åt statskassan. Pengarna antas gå till alla möjliga godsaker, men förblir fiktiva.

Medborgarnas bekymmer för bristerna i integrationspolitiken ska inte viftas bort. Men utgångspunkten kan inte vara ett invandringsstopp.

Resonemanget ovan måste beaktas även av de som dömer ut Decem-beröverenskommelsen som felaktig och odemokratisk.

S och MP bildar en svag minoritetsregering, stödd på Vänsterpartiet. Det finns en begriplig borgerlig frustration över att Alliansen låter

denna rödgröna röra få igenom sina budgetar. De kommer säkert att fortsätta kännetecknas av illa genomtänkta åtgärder och skattehöjningar på arbete och företagande.

Riksdagen har visserligen en icke-socialistisk majoritet, däremot ingen borgerlig sådan. SD har sin egen skala. Och även om vänstern inte vann valet, var Alliansen dess tydligaste förlorare.

Decemberöverenskommelsen är full av motsägelser. En minoritet slipper kompromissa om budgeten, oppositionen klagar men låter den ändå passera. Borgerligheten kräver dessutom att V ställer sig bakom för att godkänna de röd-gröna som den största konstellationen. Regeringen tvingas vrida sin politik åt vänster, helt i onödan. Därmed närmast utesluter uppgörelsen blocköverskridande ekonomisk-politiska trevare.

Att förklara klokskapen i detta är utan tvivel ett pedagogiskt problem för Alliansen.

För att skrota pakten krävs dock ett alternativ som fungerar bättre. Nyval är en möjlighet, men få tror att resultatet skulle bli mer lätthanterligt. Varken Folkpartiet eller Centern tjänar något på att bli knähundar hos Stefan Löfven. S och Moderaterna skulle fungera teoretiskt, eftersom de ofta står varandra nära, men i praktiken leda till interna konvulsioner hos båda. Risker med stora koalitioner är att de inte får mycket gjort och i stället göder populisterna.

Det är lätt att skriva önskelistor. Verkligheten blir inte självklart bättre av det.

DN 6/5 2015 “

Kapitel 2. Socialdemokraternas politik och ansvaret för den.

Innehåll:

18	Socialdemokraterna har inte skött informationen om sin politik
20	Nyvald partistyrrelse
32	Nya verkställande utskottet
22	Socialdemokratiska ministrar.
29	Gruppledare
34	Regeringen styr Sverige.
36	Regeringens ministrar från miljöpartiet
37	Miljöpartiet ger upp kampen om Fi-väljarna
39	Oklart om fokus på två frågor fungerar
40	Makthavare i världen efter andra världskriget.
42	DN/Ipsos: Dyster högtidsdag för S
45	Ett uttryck för väljarnas grusade förhoppningar
47	Stefan Löfven. Tal på första maj i Sundsvall.
54	Första maj-tal 2015 av LOs ordförande Karl-Petter Thorwaldsson
67	På marsch mot okänt mål
68	S säger nej till LO:s nya krav
70	Vilka är Stefan Löfvens största utmaningar?
71	Oppositionen hoppas på färre höjda skatter
72	Sjöstedt pressar S om jobben

73	Löfvens seger leder mot permanent försvagning.
75	Låt DÖ dö
77	DÖ-snack ska inte få styra
78	En tredje väg i svensk invandringspolitik
80	Innovationspolitiken måste samlas i egen proposition
82	Ankare i ett hav av kaos

Socialdemokraterna har inte skött informationen om sin politik

De 22 politikområdena är tydliga och kommer sannolikt att vara dominerande många år framöver.

Sverige var på 1800-talet ett utpräglat klassamhälle som styrdes av kungen med hjälp av borgerligheten. 1889 tillkom det socialdemokratiska arbetarepartiet och krävde rösträtt åt alla och lag om åttatimmars arbetsdag. Partiet krävde inflytande för arbetarna i styrningen av staten och fick ledamöter i riksdagen.

I mitten av 1910-talet protesterade riksdagen mot kungamakten som därefter fick rätta sig efter riksdagens krav. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet av 1910-talet och rösträtt för alla infördes i och med att kvinnor fick rösträtt 1921 och kunde rösta första gången 1924. Sverige blev formellt en demokrati.

På 1920-talet var det många regeringar med olika partier som ledare. 1932 började socialdemokraterna en långvarig ledning som räckte 46 år till 1976. Då inleddes en period med skiftande partiledning. 2006 fick de borgerliga partierna regeringsmakten i en allians och behöll den i åtta år till valet 2014.

Det har hänt mycket i Sverige sedan 1920-talet då Sverige blev en demokrati. Men de borgerliga ideologierna sitter fortfarande kvar. Den borgerliga alliansen hade en klasspolitik som gynnade de välbeställda.

Det finns en överklass och en underklass och det finns mycket att göra för att få ett bättre samhälle som är mer jämlikt.

Underklassen bör stödjas och deras levnadsvillkor förbättras. Det är de nuvarande socialdemokraternas uppgift att fortsätta det som de första socialdemokraterna gjorde. De måste förbättra för underklassen.

Tyvärr har den socialdemokratiska regeringen tappat förtroende och har fått kraftigt försämrade opinionssiffror från Sifo, publicerade lagom till 1 maj.

Det kommer inte som någon överraskning. Socialdemokraterna har inte upplyst allmänheten, de kommande väljarna, om sin politik.

Socialdemokraternas information till allmänheten inför valet 2014 bestod av ett A4-papper vikt på mitten innehållande bara några allmänna fraser.

Det viktigaste informationsmedlet, SAPs hemsida på Internet, innehåller inget om socialdemokraternas politik på de stora viktiga 22 politikområdena.

Socialdemokraternas hemsida är usel och visar att socialdemokraterna inte är intresserade av att informera om sin politik och inte har den kompetens som behövs för att styra Sverige. De borgerliga har försämrat den svenska samhället och vill fortsätta med det, men har en sådan propaganda att de kan dölja det och få allmänheten att tro på dem.

Det närmaste ansvaret för socialdemokraternas dåliga information om sin politik ligger hos partisekreteraren, hon borde fråntas uppgiften att sköta partiets informationer om sin politik.

De som har ansvaret för att hon får hålla på med sina förödande brister med informationer om partiets politik är partiledaren, verkställande utskottet och partistyrelsen. De är alltså ansvariga för de dåliga opinionssiffrorna.

Om socialdemokraterna fortsätter med sin dåliga hemsida på internet och inte berättar om de 22 politikområdena kommer partiet sannolikt förlora nästa val, överklassen tar ledningen i regeringen och styr Sverige med sina överklassideologier igen. Partiledaren, verkställande utskottet och partistyrelsen måste då avgå och stå med skammen.

Sven Winnell 31 januari 2015:

Socialdemokraternas hemsida på internet. Människornas levnadsvillkor och utvecklingens krafter. Partiledardebatt och tidsningsartiklar i 22 politikområden 10-27 jan 2015

<http://winnell.com/omr36-39zzv.pdf>

Sidan 14:

“För att vinna nästa val bör socialdemokraterna på sin hemsida redovisa socialdemokraternas politik i de 22 politikområdena. På första sidan bör områdena anges och man ska där kunna klicka sig fram till det politikområde man först vill se på. Sedan ska man kunna klicka sig tillbaka till första sidan och där klicka sig till de andra politikområdena.

Socialdemokraternas hemsida på Internet är det viktigast medlet för att framföra partiets politik, men är inte gjord med den kompetens ifråga om informationskompetens som är nödvändig, det har påpekats många gånger de senare åren utan att det blivit några förbättringar. Den dåliga hemsidan medverkade till det dåliga resultatet i valet i september. Blir den inte bra kommer socialdemokraterna inte få så många röster som behövs.

Partiets hemsida på internet tycks skötas av någon person på kansliet som inte har tillräcklig kompetens för det. Partistyrelsen, verkställande utskottet och partiledaren bör fatta beslut om att partiets politik ska redovisas på partiets hemsida på internet på ett tydligt, allsidigt och förnuftigt sätt och att utformningen av hemsidan ska ledas av partiledaren med hjälp av partiets statsråd och talespersoner.

En viktig sak med de 22 politikområdena, om de visas på hemsidan, är att de tyder på att socialdemokraterna har en helomfattande och genomtänkt politik som gör att de kan styra Sverige, Alliansen menar ju att socialdemokraterna inte kan styra landet, och det intrycket kan man också få av partiets nuvarande hemsida. “

Det är svårt att förstå att socialdemokraternas ministrar och gruppledare i riksdagen och dess utskott finner sig i den dåliga information som partisekreteraren åstadkommer om partiets politik.

Allmänheten, väljarna, kommer att fullständigt förlora förtroendet för partiledaren Stefan Löfven om inte hemsidan ger en förnuftig information om partiets politik på de 22 stora politikområdena.

I verkställande utskottet finns statsminister Stefan Löfven, närings- och innovationsminister Mikael Damberg, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson och Karl-Petter Thorwaldsson, LO. De borde kunna förstå att partiets hemsida har betydelse för partiets överlevnad.

I det följande:

Ansvariga för partiets politik. Från SAP.se 1 maj 2015+regeringen

Nyvald partistyrrelse

Socialdemokraternas partikongress har valt ledamöter och suppleanter till partistyrrelsen.

- Valberedningen fick ett uppdrag från förra kongressen och det var att åstadkomma föryngring och mångfald. Vi är därför glada att presentera de här förslagen, säger Berit Högman, ordförande i valberedningen.

Förutom ledamöterna nedan så har också [ledamöterna i Verkställande utskottet](#) en plats i partistyrrelsen.

Partistyrrelse

Ordinarie ledamöter

Niklas Karlsson
Helene Fritzson
Helene Björklund
Lena Hallengren
Ilan de Basso
Hanna Westerén
Hans Hoff
Phia Andersson
Talla Alkurdi
Jörgen Hellman
Ulric Andersson
Mattias Ottosson
Hans Ekström
Pia Nilsson

Jonas Karlsson
Vivianne Macdisi
Karin Wanngård
Helene Hellmark Knutsson
Yilmaz Kerimo
Åsa Westlund
Daniel Olsson
Anna-Caren Säterberg
Erik Bergkvist
Karin Åström
Janne Rudén
Anders Ferbe

Suppleanter

Roger Johansson
Katrín Stjernfeldt Jammeh
Anna Johansson
Åsa Kullgren
Kent Ögren
Monica Haider
Matilda Ernkrans
Andreas Schönström
Maria Strömqvist
Katarina Köhler
Johan Persson
Tonka Frodlund
Carina Ödebrink
Kenneth G Forslund

Sidan uppdaterades senast: 2013-04-16 09:39

Nya verkställande utskottet

Under lördagseftermiddagen valde Socialdemokraternas partikongress ledamöter och suppleanter till det verkställande utskottet. Kongressen beslutade även att utöka antalet suppleanter från sju till åtta personer.

Valberedningens ordförande Berit Högmans kommentar:

- Jag är glad att tillhöra ett parti med många medlemmar och många oerhört duktiga och kvalificerade ledare. Valberedningen har känt att det verkligen finns en lust i hela landet att leda partiet till valseger. Det kommer gynna politiken och verksamhetsutvecklingen att vi samarbetar och är överens. Vi tycker att det är viktigt med regeringsdugligheten. Vi ska hålla fast det som vi var först med - varannan damernas och varannan herrarnas. Vi ska ha en geografisk spridning för att Sverige ser olika ut. Vi vill eftersträva en bredd och en förnygring.

Verkställande utskottet utgörs nu av:

Ordinarie ledamöter

Stefan Löfven, partiordförande
Carin Jämtin, partisekreterare
Karl-Petter Thorwaldsson, LO
Elvy Söderström, Västernorrland
Mikael Damberg, Stockholms län
Anneli Hulthén, Göteborg
Morgan Johansson, Skåne

Suppleanter

Magdalena Andersson, ekonomisk politisk talesperson
Ardalan Shekarabi, Uppsala län
Lena Micko, Östergötland
Tomas Eneroth, Kronoberg
Veronica Palm, Stockholm
Peter Hultqvist, Dalarna
Therese Guovelin, vice ordf. Hotell och Restaurangfacket
Urban Ahlin, Skaraborg

Sidan uppdaterades senast: 2013-04-09 14:26

Taggar: [Carin Jämtin](#), [Magdalena Andersson](#), [Mikael Damberg](#), [Stefan Löfven](#)

Socialdemokratiska ministrar.

Följande förteckning visar även miljöpartiets ministrar,
markerade MP

Regeringen och departementen.

[Om Regeringskansliet](#)

[Statsrådsberedningen](#)

[Arbetsmarknadsdepartementet](#)

[Finansdepartementet](#)

[Försvarsdepartementet](#)

[Förvaltningsavdelningen](#)

[Justitiedepartementet](#)

[Kulturdepartementet](#)

[Landsbygdsdepartementet](#)

[Miljödepartementet](#)

[Näringsdepartementet](#)

[Socialdepartementet](#)

[Utbildningsdepartementet](#)

[Utrikesdepartementet](#)

[Stefan Löfven](#)

Statsminister

[Aida Hadzialic](#)

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

[Alice Bah Kuhnke](#) MP
Kultur- och demokratiminister

[Anna Johansson](#)
Infrastrukturminister

[Anders Ygeman](#)
Inrikesminister

[Annika Strandhäll](#)
Socialförsäkringsminister

[Ardalan Shekarabi](#)

Civilminister

[Gabriel Wikström](#)

Folkhälso-, sjukvårds- och idrottminister

[Gustav Fridolin](#) MP

Utbildningsminister

[Helene Hellmark Knutsson](#)

Minister för högre utbildning och forskning

Ibrahim Baylan

Energiminister

Isabella Lövin MP

Biståndsminister

Kristina Persson

Minister för strategi- och framtidsfrågor samt
nordiskt samarbete

Margot Wallström

Utrikesminister

[Magdalena Andersson](#)
Finansminister

[Mikael Damberg](#)
Närings- och innovationsminister

[Mehmet Kaplan](#) MP
Bostads- och stadsutvecklingsminister

[Morgan Johansson](#)
Justitie- och migrationsminister

[Per Bolund](#) MP

Finansmarknads- och konsumentminister,
biträdande finansminister

[Peter Hultqvist](#)

Försvarsminister

[Sven-Erik Bucht](#)

Landsbygdsminister

[Ylva Johansson](#)

Arbetsmarknadsminister

Åsa Regnér

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister

Åsa Romson MP

Klimat- och miljöminister, vice statsminister

Gruppledare

Socialdemokraternas gruppledare i riksdagen samt riksdagens utskott.
Från SAP

Tomas Eneroth

Gruppledare S-riksdagsgruppen
Pressekreterare
Åsa Söderén [072-586 58 50](tel:072-586 58 50) [E-post](#)

Berit Högman

Vice gruppledare S-riksdagsgruppen
Pressekreterare
Åsa Söderén [072-586 58 50](tel:072-586 58 50) [E-post](#)

Raimo Pärssinen

gruppledare och ordförande Arbetsmarknadsutskottet
Pressekreterare
Sam Assadi [070-583 36 48](tel:070-583 36 48) [E-post](#)

Johan Löfstrand

gruppledare och vice ordförande Civilutskottet
Presskontakt
Stefan Hell Fröding [070-839 84 86](tel:070-839 84 86) [E-post](#)

[Fredrik Olovsson](#)

gruppledare och ordförande Finansutskottet
Pressekreterare

Sam Assadi 070-583 36 48 [E-post](#)

[Åsa Lindestam](#)

gruppledare och vice ordförande Försvarsutskottet
Pressekreterare

Sam Assadi 070-583 36 48 [E-post](#)

[Helene Petersson](#)

gruppledare Justitieutskottet
Pressekreterare

Håkan Gestrin 072-522 12 36 [E-post](#)

[Björn von Sydow](#)

Gruppledare och vice ordförande Konsstitutionsutskottet
Presskontakt

Stefan Hell Fröding 070-839 84 86 [E-post](#)

[Gunilla C Carlsson](#)

gruppledare och vice ordförande Kulturutskottet
Pressekreterare
Stefan Hell Fröding 070-839 84 86 [E-post](#)

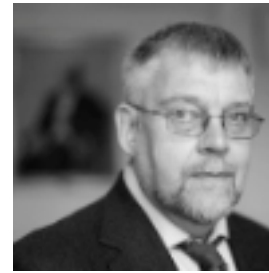
[Matilda Ernkrans](#)

gruppledare och ordförande Miljö- och jordbruksutskottet
Pressekreterare
Isabell Ekvall 072- 736 57 84 [E-post](#)

[Jennie Nilsson](#)

gruppledare och ordförande Näringsutskottet
Pressekreterare
Stefan Hell Fröding 070-839 84 86 [E-post](#)

[Leif Jakobsson](#)

gruppledare och vice ordförande Skatteutskottet
Pressekreterare
Sam Assadi 070-583 36 48 [E-post](#)

[Fredrik Lundh Sammeli](#)

Gruppledare och ordförande Socialförsäkringsutskottet

Pressekreterare

Isabell Ekvall 072- 736 57 84 [E-post](#)

[Veronica Palm](#)

gruppledare och vice ordförande Socialutskottet

Pressekreterare

Isabell Ekvall 072- 736 57 84 [E-post](#)

[Pia Nilsson](#)

gruppledare Trafikutskottet

Pressekreterare

Stefan Hell Fröding 070-839 84 86 [E-post](#)

[Lena Hallengren](#)

gruppledare och ordförande Utbildningsutskottet

Pressekreterare

Isabell Ekvall 072- 736 57 84 [E-post](#)

Kenneth G Forslund

gruppledare och ordförande Utrikesutskottet
Pressekreterare

Sam Assadi 070-583 36 48 [E-post](#)

Marie Granlund

gruppledare EU-nämnden
Pressekreterare

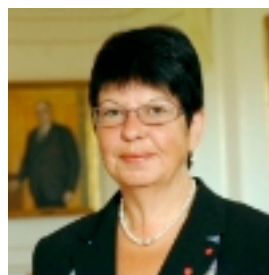
Sam Assadi 070-583 36 48 [E-post](#)

Susanne Eberstein

Ledamot i justitieutskottet och ordförande i Riksbanksfullmäktige
Pressekreterare

Sam Assadi 070-583 36 48 [E-post](#)

Phia Andersson

gruppledare Nordiska rådet
Pressekreterare

Stefan Hell Fröding 070-839 84 86 [E-post](#)

**Utskottens uppgifter och ledamöter redovisas på
33 sidor på slutet i det följande**

Regeringen styr Sverige.

Regeringen och oppositionens agerande har behandlats på Sven Winnells hemsida, <http://winnell.com> sedan 1998 och i särskilda utredningar med anknytning till hemsidan.

De särskilda utredningarna finns förtecknade i [Sven Winnell : Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. http://winnell.com/omr40zf.pdf](http://winnell.com/omr40zf.pdf)

Regeringen måste följa konventioner om mänskliga rättigheter o d som behandlats i [Sven Winnell 4 maj 2011: Om mänskliga rättigheter 2007 i alla världens länder enligt Utrikesdepartementets utredningar. http://winnell.com/omr103a.pdf](http://winnell.com/omr103a.pdf) och

[Sven Winnell 16 mars 2008: Något om sociala miljöer. Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d. http://winnell.com/omr7952-7956d.pdf](http://winnell.com/omr7952-7956d.pdf)

“Rätten till tillfredsställande levnadsstandard

Alla människor har rätt till en levnadsstandard som är tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande. Denna omfattar mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala förmåner liksom trygghet vid förlust av försörjning under omständigheter som man själv inte har kunnat råda över. Rätten till en skälig levnadsstandard är specificerad till sitt innehåll, men inte till omfattning. Varje land ska, utifrån sina förutsättningar och de omständigheter som råder i landet, arbeta för att varje människa får tillgång till en levnadsstandard som är tillräcklig. “

När den nuvarande regeringen bildades övertog den arbetsuppgifter från den föregående alliansregeringen. Under det halvår som nu gått har de nya ministrarna försökt komma underfund med sin egen politik. Den tycks ännu inte var fullt klar. Detta ska behandlas i en kommande särskild utredning, men redan nu ska göras några kommentarer.

Politikområdet för statsministern sköts av statsministern, som har statsrådet Kristina Persson som någon sorts medhjälpare.

Politikområdet för politikens förutsättningar o d är ministerlös och får skötas av ministrarna tillsammans.

Politikområdet för utrikespolitiken sköts av utrikesministern som förr har haft hand om utrikeshandeln, den är nu helt eller delvis förd till näringsministern. Nordiska frågor ska skötas av Kristina Persson.

Europapolitiken. Utrikesministern har hand om den men statsministern tycks vilja till en del också vara europaminister.

Politikområdet för juridik och demokrati delas av justitieministern och kultur- och demokratiministern. Justitieministern är också migrationsminister och har lagt ut rättsväsendet om brott och polis o d på en särskild inrikesminister.

Politikområdet för försvar sköts av försvarsministern, men han har hand om vissa frågor om civil räddningstjänst som borde gå till området för sjuk- och hälsovård.

Politikområdet för klimat sköts av miljöministern, som också har hand om delar av planeringar av den fysiska miljön hon inte har kompetens för och som borde gå till området för planeringen av den fysiska miljön. Hon har också hand om vissa vattenfrågor som hör till hushållsområdet. Hon har lagt tid på skatter för transporter, som borde skötas av transportministern och finansministern. Hon borde ägna sig

åt klimatet och då behandla hela världens klimat eftersom klimatet går över alla gränser.

Politikområdet för transporter sköts av infrastrukturministern. Hon borde få hand om postfrågor som nu ligger hos bostadsministern.

Politikområdet för planering av fysiska miljöer är en offentlig verksamhet. Närmast till att sköta detta område är bostads- och stadsutvecklingsministern, som borde få hand om all planering av de fysiska miljöerna, även delar som nu ligger hos miljöministern och landsbygdsministern. Drift av bostäder hör hemma i området för hushållsverksamheter. Bostadsministern sköter post- och IT-frågor, postfrågorna borde gå till transportministern och IT-frågorna, i brist på IT-minister, till kulturministern som har hand om informationsfrågor.

Politikområdet för landsbygd sköts av landsbygdsministern som tidigare hade eget departement, en föregångare till gamla jordbruksdepartementet.. Nu ingår han i näringsdepartementet där lantbruksnäringarna passar bra. Men frågor om annat ingår, som bättre passar in planeringen av de fysiska miljöerna.

Politikområdet för bistånd är ganska klart och sköts av biståndsministern.

Politikområdet för hälso- och sjukvård sköts av socialministern, han borde få viss rädningtjänstfrågor som nu ligger hos försvarsministern. Hälsoministern har hand om vissa idrottsfrågor, det mesta om idrott finns hos kulturministern. Socialministern har lagt ut delar om socialtjänst o d till en barn-, äldre- och jämställdhetsminister och socialförsäkringar till en socialförsäkringsminister.

Politikområdet för hushållet, mat, boende, energi, konsumtion, ekonomi har ingen ansvarig minister, Det föreslås att Kristina Persson får bli det. Ansvariga för delar är nu energiministern, bostadsministern och finansmarknads- och konsumentministern.

Politikområdet för barn- och äldreomsorg, socialtjänst o d har oklart innehåll, sköts av barn-, äldre- och jämställdhetsministern, Hon bör se till att regeringen följer jämlikhetsreglerna och se till att också folket har möjlighet att följa dem.

Politikområdet för utbildning och forskning sköts av utbildningsministern och två ministrar till för olika delar av verksamheterna.

Politikområdet för IT. Information, Konst, kultur, idrott sköts av kultur- och demokratiministern. Hon bör få hand om IT-problemen. Hon bör se till att regeringen följer reglerna om demokrati och se till att folket har möjlighet att följa reglerna.

Politikområdet för jobb sköts av arbetsmarknadsministern, som också har hand om integrationfrågor ingående i området för migration

Politikområdet för näringar sköts av närings- och innovationsministern. Han har lagt ut till särskilda ministrar frågor om transporter, bostäder och landsbygdsfrågor.

Politikområdet för handel. Det finns ingen handelsminister. Området sköts av näringsministern, som från utrikesministern fått hela eller delar av utrikeshandeln.

Politikområdet för migration och integration sköts av migrationsministern. Integrationsfrågorna som sköts av arbetsmarknadsministern ingår här.

Politikområdet för brott och polis o d, rättsväsende sköts av inrikesministern.

Politikområdet för pengar, finanser o d sköts av finansministern, finansmarknads- och konsumentministern och civilministern. Konsumentfrågor hör till området för hushållsverksamheter. Här ingår socialförsäkringsministern.

Regeringens ministrar från miljöpartiet

Statsminister Stefan Löfvens ministrar är mest socialdemokrater, men det finns 6 ministrar från miljöpartiet:

Alice Bah Kuhnke MP	Kultur- och demokratiminister
Gustav Fridolin MP	Utbildningsminister
Isabella Lövin MP	Biståndsminister
Mehmet Kaplan MP	Bostads- och stadsutvecklingsminister
Per Bolund MP	Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister
Åsa Romson MP	Klimat- och miljöminister, vice statsminister

Kultur och demokrati är inte en dålig kombination. De ämnena ligger till grund i de övriga politikområdena. Kultur- och demokratiministern bör bygga upp en politik som inbegriper alla nivåer från globala till lokala och lägre nivåer med maktrelationer mellan människor..

Kultur och demokrati är maktproblem som finns på alla nivåer och som inte bör sopas under mattan. För att kunna bedriva en politik för Sverige måste situationen klargöras för hela världen och klargöras när det gäller maktförhållanden inom alla politikområden.

Det behövs en svensk kultur- och demokratipolitik för hela världen. Bildkonst o d, musik och underhållning od, skönlitteratur od och samvarokonst mellan människor är maktproblem som en kultur- och demokratiminister måste behandla.

Utbildningsministern bör beakta vad människor behöver veta och kunna i den nuvarande världen, vad svenskarna behöver för utbildning för de roller A1, A2, B1 och B2 de har.

Biståndspolitiken har uppkörda spår som kan följas, men utvecklas.

Bostadsministern Har fått både för mycket och för litet uppgifter. Han borde få ägna sig åt den stora och svåra uppgiften om de fysiska miljöerna. Han är också IT-minister och postminister vilket reducerar hans möjligheter att sköta de fysiska miljöerna. IT borde gå till kulturministern och posten till transportministern.

För att klara bostadspolitiken bör han veta om bostadsbehoven, men problemen med dem ingår i hushållserksamheterna som är så omfattande att han inte kan ta sig an dem alla. Det behövs en hushållsminister för det.

I regeringen finns ingen minster för det viktigast politikområdet:

*** Hushållet. Mat, boende, energi, konsumtion, ekonomi.**

Politik för en hem- och konsumentminister och en energiminister.

Det behövs en minister för detta område och det föreslås att det ska bli [Kristina Persson](#) Minister för strategi- och framtidsfrågor samt nordiskt samarbete.

Tillägg i arbetsuppgifterna: Hushållsminister. Hon ska då beakta och ta sig an hushållsproblem som ingår i andra ministrars uppgifter, och åstadkomma en samlad politik för hushållens problem. Hon bör bli en beakta konsumentministerns problem och hushållsproblem som tycks finnas i klimatministerns uppgifter. Bredband?

Klimatministern bör ha en politik för hela världens klimat som underlag för svensk klimatpolitik.

Politikområdena som miljöpartiet sköter måste finnas behandlade på Socialdemokraternas hemsida och då i socialdemokratisk version.

DN 8 maj 2015:

“Miljöpartiet ger upp kampen om Fi-väljarna

Miljöpartiet ska få en mer mogen profil i valet 2018. Enligt ett strategidokument som DN tagit del av vill partiledningen framhäva regeringsduglighet och vardagsnära skol- och miljöfrågor. Det innebär att de gröna tonar ned kampen om Fi-väljarna för att i stället försöka locka lite äldre grupper.

Dubbelvalåret 2014 blev en bergochdalbana för svenska miljöpartister. EU-valet i maj var en stor framgång. Men i riksdagsvalet backade de gröna något till 6,9 procent. Partiets slutsats är att budskapet i valrörelsen blev för pessimistiskt och för spretigt.

Bara några månader före riksdagsvalet beslöt partikongressen att jämställdhet skulle lyftas upp som profilfråga, jämte miljön, skolan och jobben. Det innebär att valstrategin ändrades i ett sent skede och det är ett misstag som partiledningen inte vill upprepa.

Därför har partistyrelsen antagit en ramplan som drar upp riktlinjer ända fram till valet 2018. Tanken är att den ska antas på MP-kongressen om drygt en månad.

– Det är första gången som vi skriver en sådan detaljerad ramplan. Det är ett sätt att släppa in kongressen tidigt i processen, säger Anders Wallner, partisekreterare.

Enligt planen ska de gröna stärka regeringsdugligheten och organisationen, och vassa profilen inför nästa valrörelse. Miljö och skola pekas ut som två tydliga huvudfrågor.

Partiet fortsätter att jobba internt i organisationen med feminism och mångfald. Men jämställdheten försvinner som profilfråga. Det innebär i praktiken att partiet tonar ned ansträngningarna för att nå Feministiskt initiativs väljare.

– Det är en grupp väldigt lätttröliga väljare som röstar på det som känns mest nytt och modernt, och jag är inte helt hundra på att Miljöpartiet vill och kan komma tillbaka till den rollen. Vi är inte längre ett nytt och fräscht parti för förstagångsväljare. Vi är ett etablerat parti som sitter i regering, säger Anders Wallner.

I stället riktar han blicken mot väljare i mogen medelålder och uppåt. Enligt ramplanen ska partiet göra en gedigen analys av sina målgrupper under 2016.

– Jag tycker att det stora arbetet handlar om den äldre gruppen. Traditionellt har vi inte försökt nå dem aktivt i valrörelser eftersom vi har sett en så mycket större potential bland de yngre. Men vår långsiktiga inriktning är att vara ett av de stora partierna. Då funkar det inte att vi har så pass lågt stöd bland äldre, säger Anders Wallner.

Även om miljö och skola pekas ut som huvudfrågor, ska partiet plocka fram konkreta förslag på områden som kultur, bostäder och sjukvård. Under nästa år genomförs ett stort rådslag om grön ekonomi.

Partiet ska också utveckla en transportpolitik för hela landet. I klartext handlar det om hur Miljöpartiet ska matcha kravet på höjd bensinskatt med satsningar för glesbygden. Det står inte rent ut i planen men det är uppenbart att Miljöpartiets ledning gärna tar några steg bort från scha-

blonbilden av en miljöpartist som en ung Södermalmsbo med latte-mugg och hipsterskägg.

– Oavsett om man pratar om grönavåengruppen som det var förr, eller hipsters på Södermalm som det är i dag, så har nidsbilderna av oss mer handlat om en livsstil än om oss som politiker. Men miljöpartister är inte en subkultur livsstilsmässigt. Det som vi har gemensamt är att vi är politiskt aktiva, konstruktiva och tänker lite längre, säger Anders Wallner.

Det är den handlingskraftige, resultatnriktade miljöpartisten som ska marknadsföras inför valet 2018. Planen är att partiets kampanjer framför allt ska marknadsföra den rödgröna regeringens politik.

När Dagens Nyheter träffar partisekreteraren Anders Wallner har han färskare intryck från den nyligen avslutade gröna valkampanjen på plats i Finland.

– När jag klev in i salen och såg de finska valaffischerna blev det så tydligt vad vi gjorde i valrörelsen och vad vi skulle vilja göra 2018, säger han.

– Vi hade ju bilder av väderkatastrofer och skolbilder med en kille som inte får lärarens uppmärksamhet. På de finska valaffischerna såg man en partiordförande som ligger på golvet och har byggt en robot med skolbarn, och en kvinna som står ute i en fors i orörd naturskog. Det kändes lockande med grön politik på ett mer positivt och vardagsnära sätt.

Ett exempel är den redan rätt uppmärksammade reklamfilmen med en kossa, som släpptes häromveckan.

Partiet ska också under 2016 utarbeta en strategi för regeringsfrågan inför nästa val.

– I dag har vi inte bestämt med Socialdemokraterna hur vi ska relatera till varandra i valrörelsen, mer än att vi med stor sannolikhet kommer att fortsätta samarbeta, säger Anders Wallner.

Karin Eriksson “

“Fakta. MP:s strategi

Det övergripande målet är att Miljöpartiet ska nå ett uthålligt tvåsiffrigt opinionsstöd, lyfta miljöfrågorna, stärka förtroendet i frågor som rör skola och miljö och stärka organisationen regionalt och kommunalt.

Partiet ser fyra vägar dit:

- * Lyfta fram regeringsdugligheten och marknadsföra konkreta politiska resultat.

- * Profilera partiet hårdare som visionärt och framtidsinriktat, med fokus på vardagsnära miljö- och skolfrågor. Migration och mänskliga rättigheter är partiets tredje fråga.

- * Stärka organisationen, göra ett kunskapslyft internt i feminism och mångfald, stärka partiets konflikthanteringsmekanismer samt satsa på nya former för finansiering, inklusive fundraising.

- * Inleda ett rådslag om grön ekonomi. Utveckla politiken när det gäller kultur, bostäder, global utveckling, sjukvård, integration, skola, landsbygdsutveckling och klimat (med transportpolitik för land och stad)

Ramplanen ska behandlas på Miljöpartiets kongress 12–14 juni i Örebro. “

DN 8 maj 2015:

“Ewa Stenberg: Oklart om fokus på två frågor fungerar

Miljöpartiet försöker lära av höstens valnederlag och begränsa sina profilfrågor. Men frågan är om fokus på två sakfrågor är en klok strategi för ett regeringsparti med sex ministerposter.

Analys

Natten efter EU-valet badade Miljöpartiets partisekreterare Anders Wallner och språkröret Gustav Fridolin i en fontän på Mariatorget, i sällskap med politiker från Feministiskt initiativ, de gröna hade gjort ett bra val, självförtroendet stod på topp och jämställdhet hade dubbats till en av partiets fyra huvudfrågor. Fi var deras vänner.

I Almedalen följde det andra språkröret, Åsa Romson, upp med ett brandtal med udden riktad mot vita, heterosexuella män. ”Män släpper ut mer koldioxid än kvinnor. Män äter mer kött, åker mer bil, flyger mer och är mindre intresserade av att förändra sitt beteende för att skona klimatet.”

Riksdagsvalrörelsen slutade med att Miljöpartiets röstandel mer än halverades jämfört med EU-valet i maj.

I partiets valutvärdering blev slutsatsen att man haft för många prioriterade frågor, vilket ledde till att ingen fråga fick riktigt fokus. Miljöpartiet tappade helt enkelt miljön. Inte blev det bättre av att de gröna gjorde en svag förhandling om den första miljöbudgeten.

Nu vill partiet ändra det, genom att prioritera miljö och skola, och därefter på tredje plats mänskliga rättigheter och migration.

Det hade sannolikt gynnat de gröna att göra detta i valrörelsen. Men frågan är om det gör det nu, när partiet har sex ministerposter. Det har aldrig funnits en bättre chans för MP att bredda sig.

Mehmet Kaplan har ansvar för bostadspolitik, ett verkligt problemområde som blir allt viktigare. Miljöpartiets i särklass mest populära politiker, bistandsminister Isabella Lövin, kämpar med att skära ner biståndet på ett sätt som partiet tidigare varit helt emot.

Kulturminister Alice Bah Kunkke hade till en början svårt att formulera vad som kännetecknar grön kulturpolitik. Problem för partiet, men samtidigt möjligheter.

Partistyrelsen skriver i förslaget till plan för arbetet fram till nästa val att det allra mest avgörande är att framstå som ett skickligt regeringsparti. Då handlar det om att ministrarna inte klantar sig mer. Att de kan hantera oförutsedda händelser, slitningar inom partiet och konflikter med Socialdemokraterna.

Det gäller att Fridolin får sin skolpolitik genom en riksdag vars majoritet ogillar hans förslag. Att Romson kan leverera det som lovats på miljöområdet, vilket är lättare än skolpolitiken, eftersom också de borgerliga talar om höjda miljöskatter. Men det gäller också att sköta bostadspolitik, biståndet, kulturen och finansmarknaden.

Annars frågar sig nog väljarna vad partiet ska med fler mandat och fler än två ministerposter till.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se”

“Fakta. Regionala skillnader

Starkaste kommunfästen i riksdagsvalet: Stockholms stad (14,3 procent), Lund (14,3 procent) och Jokkmokk (13,8 procent).

Svagaste kommunfästen: Malå (0,3 procent), Älvsbyn (0,3 procent) och Bjurholm (0,4 procent). “

Den svenska regeringen är beroende av världen utanför.

Makthavare i världen efter andra världskriget.

(010604. Datum och stavning är troligen rätt, men det kan finnas fel i stavningen av namnen.)

Sovjetunionen.

Upphörde 1991. Unionen ersattes av OSS, Oberoende Staters Samvælde, men Ryssland framstår som främste makthavaren.

1917-24 Vladimir Iljitj Lenin. Död i ämbetet.

24-53 Josef Stalin .Död i ämbetet.

53-55 Georgij Malenkov (regeringschef) utmanövrerad 1955+Nikita Chrusjtjev (förste sekr. i kommunistpartiet).

55-58 Chrusjtjev (k-partiet) + Nikolaj Bulganin (regeringsch, utstött 1958. Död 1975.

58-64 Chrusjtjev (k-sekr.+regch.) Avsatt. Död 1971.

64-77 Alexej Kosygin (reg-ch). Död 1980+ Leonid Bresjnev (sekr k-partiet)

77-82 Bresjnev (k-sekr+president).Död i ämbetet

82-84 Jurij Andropov (k-sekr+president) Död i ämbetet

84-85 Konstantin Tjernenko (k-sekr+ president . Död i ämbetet.

85-91 Mikhail Gorbatsjov (president mm)

53-56 Utrikesminister V Molotov.

57-85 Utrikesminister Andrej Gromyko

85-91 Utrikesminister Edvard Sjevardnase

91-91 Utrikesm. Alex Bessmertnych + Boris Pankin + Sjevardnase

Ryssland.

1992-99 Boris Jeltsin

2000-2008 Vladimir Putin

2008-2012 Dmitrij Medvedev

2012- Vladimir Putin

Amerikas förenta stater. USA.Presidenter.

1933-45 Franklin D Roosevelt (D=demokrat= amerikansk vänster).

Död i ämbetet.

45-53 Harry S Truman. (Demokrat)

53-61 Dwight D Eisenhower (R= republikan= amerikansk höger)

61-63 John F Kennedy (Dem, mördad)

63-69 Lyndon B Johnson (Dem)

69-74 Richard M Nixon (Rep,Avsatt)

74-77 Gerald R Ford (Rep)

77-81 Jimmy Carter (Dem)

81-89 Ronald Reagan (Rep)

89-93 George Bush (Rep)

93-00 Bill Clinton (Dem)

2001-08 George W Bush (Rep)

2009- Barack Obama (Dem)

Storbritannien/England. Premiärministrar.

1940-45 Winston Churchill (konservativ med samlingsregering)

45-51 Clement Attlee (Labour =vänster)

51-55 Churchill (konservativ= höger)

55-57 Anthony Eden (k)

57-63 Harold Macmillan (k)

64-70 Harold Wilson (lab)

70-74 Edward Heath (k)

74-76 Wilson (lab)

76-79 James Callaghan (lab)
79-90 Margaret Thatcher (k)
90-97 John Major (k)
97- 07 Tony Blair (lab)
07-10 Gordon Brown (lab)
10- David Cameron (k)

Frankrike. Makthavare och Presidenter.

1944-46 Provisoriska regeringar, chef till jan 1946 Charles de Gaulle, motståndsledare under kriget, därefter Gouin, Bidault, Blum.
47-59 "Fjärde republiken", relativt svag presidentmakt med många regeringar med svårigheter. Presidenter: 1947-54 Vincent Auriol, 54-59 René Coty. De Gaulle regeringschef fr o m juli 1958.
59- "Femte republiken", med stark presidentmakt, skapad av de Gaulle.

Härefter presidenter:

59-69 Charles de Gaulle (höger)
69-74 Georges Pompidou (höger)
74-81 Valéry Giscard d 'Estaing (höger)
81-95 Francois Mitterand (socialist=v)
95-07 Jacques Chirac (höger)
07-12 Nicolas Sarkozy (höger UMP)
12- François Hollande (vänster)

Tyskland. Förbundskansler.

(tom hösten 1990 enbart Västtyskland)
1949-63 Konrad Adenauer (CDU= högerparti)
63-66 Ludwig Erhard (CDU)
66-69 Kurt Georg Kiesinger (samlingsreg)
69-74 Willy Brandt (SPD= socialdem=v)

74-83 Helmut Schmidt (SPD)
83-98 Helmut Kohl (CDU)
98- 2005 Gerhard Schröder (SPD)
2005- Angela Merkel (CDU)

Föbundsrepubliken Kina

1949-76 Mao Tse-tung (Zedong)
1977-97 Deng Xiaoping . Död 1997.....
president Hu Jintao
2013 mars president Xi Jinping
premiärminister mars Li Keqiang

FNs generalsekreterare

1946-53 Trygve Lie
53-61 Dag Hammarskjöld
61-71 U Thant
71-81 Kurt Waldheim
82-92 Javier Péres de Cuellar
92-96 Boutros Boutros Ghali
97-2006 Kofi Annan
2007- Ban Ki Moon

DN.se 1 maj 2015

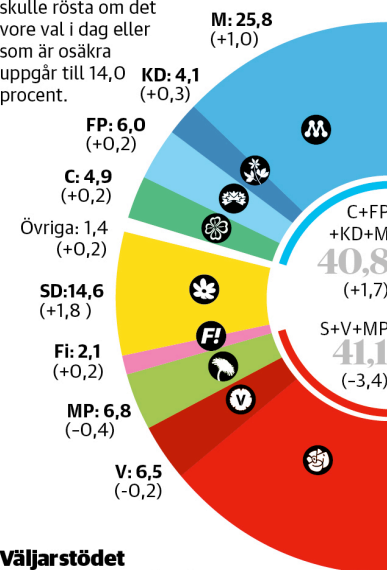
DN/Ipsos: Dyster högtidsdag för S

Foto: Alexander Mahmoud Stefan Löfven.

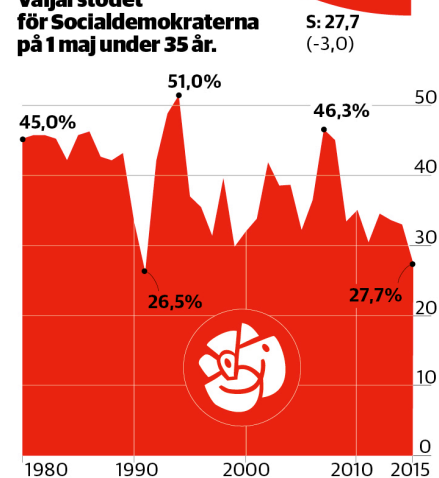

Om det var riksdagsval i dag, vilket parti skulle du rösta på då?

Ipsos har per telefon intervjuat ett slumpmässigt riksrepresentativt urval svenska medborgare över 18 år. 1 203 personer intervjuades under tidsperioden 16-27 april. Andelen väljare som inte skulle rösta om det vore val i dag eller som är osäkra uppgår till 14,0 procent.

Väljarstödet för Socialdemokraterna på 1 maj under 35 år.

Det blåser snålt när Stefan Löfven och socialdemokratin på fredagen firar arbetarrörelsens högtidsdag. Socialdemokraterna stöds av 27,7 procent av väljarna – den näst lägsta noteringen någonsin på första maj.

DN/Ipsos aprilmätning visar också att det nu är dött lopp mellan blocken.

Enligt väderinstituten kommer det att bli en kylig och regnig första maj. Även kring det största regeringspartiet blåser det kalla vindar. När statsminister Stefan Löfven ställer sig på scenen på Stora torget i Sundsvall för att tala har han en tuff tid bakom sig, med kritik om brutna vallöften och frågetecken kring regeringens jobbpolitik.

I DN/Ipsos aprilmätning stöds Socialdemokraterna av 27,7 procent av väljarna. Partiet har tappat stöd i tre mätningar i följd och minskningen sedan januari är statistiskt signifikant.

– I mars gav väljarna regeringen ett lågt betyg i vår mätning om förtroendet för regeringens arbete. Sådant brukar slå igenom i partiernas opinionssiffror. Socialdemokraterna har en klart negativ trend i opinionen, säger David Ahlin, opinionschef på Ipsos.

Sedan mätningarna inleddes 1979 har Socialdemokraterna endast firat första maj med sämre opinionsstöd vid ett tillfälle – 1991.

Den dåvarande S-regeringen ledd av Ingvar Carlsson plågades av kritik från fackföreningsrörelsen och en annalkande ekonomisk kris som tvingat partiet att ändra kurs på flera centrala områden.

Flera löften, bland annat en utbyggnad av föräldraförsäkringen, hade övergivits.

Även i år har brutna löften haft en framträdande roll i debatten. I regeringens vårandringsbudget finns förslag om att höja bensinskatten och att minska rot-avdraget, förändringar som Socialdemokraterna inte aviserade under valrörelsen.

– Det är två ganska impopulära förslag. Dessutom går det på tvärs mot vad Socialdemokraterna lovade under valrörelsen, säger David Ahlin.

Jämfört med valet är Stefan Löfven och Socialdemokraternas minskning långt ifrån unik. Efter riksdagsvalen 1994 och 1998 gjorde Socialdemokraterna större opinionstapp till första maj efterföljande år än vad som är fallet i år.

Socialdemokraternas regeringspartner Miljöpartiet står still, liksom Vänsterpartiet som ingår i regeringsunderlaget. Tillsammans samlar de tre rödgröna partierna ett stöd på 41,1 procent. Blocken är nu i princip lika stora. Senast det inträffade var i november.

De fyra allianspartierna har ett stöd på 40,8 procent. Samtliga fyra partier ökar något, men inom felmarginalen. Det nya jämna opinionsläget kan innebära att kraven på att skrota Decemberöverenskommelsen tilltar i styrka.

– Borgerliga väljare har redan svårt att acceptera att Alliansen släpper fram vänsterinriktad politik. Ett förändrat opinionsläge, med ett svagare stöd för regeringen och ett starkare stöd för allianspartierna, kan öka trycket på de borgerliga partierna att ompröva Decemberöverenskommelsen, säger David Ahlin.

Trots att det är dött lopp i opinionen ligger Alliansen på en i ett historiskt perspektiv låg nivå.

– Det går inte särskilt bra för Alliansen. Det är Sverigedemokraterna som fortsätter att vinna mark, säger David Ahlin.

Sverigedemokraterna ökar inom felmarginalen till 14,6 procent, partiets högsta notering någonsin i Ipsos mätningar.

Sedan den senaste väljarbarometern har partiledaren Jimmie Åkesson återkommit från sjukskrivningen, vilket innebar mycket publicitet för partiet.

Samtidigt har interna bråk, som slutade med att flera ledande företrädare uteslöts, också fått stor publicitet.

– SD har en otrolig förmåga att ständigt hålla sig i medias strålkastarljus, säger David Ahlin.

Precis som tidigare skandaler runt Sverigedemokraterna ser partiet ut att ha stärkts även denna gång.

– Att det är rörigt och stökigt är man ganska van vid. Den bild som jag tror stannar kvar hos många när det gäller de här uteslutningarna är att partiet städar undan och håller rent från rasism, säger David Ahlin.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“IPSOS. Det visar undersökningen - parti för parti

Socialdemokraterna

Den sämsta noteringen sedan Stefan Löfven tillträdde i januari 2012. Partiet har tvingats till en svekdebatt om minskningen av Rot-avdraget och höjningen av bensinskatten.

Miljöpartiet

Vapenavtalet med Saudiarabien sades upp och Vattenfall stänger två kärnreaktorer i Sverige. För första gången på länge har Miljöpartiet haft någon anledning att fira.

Vänsterpartiet

Har inflytande för regeringens ekonomiska politik - men slipper ta smällen för missarna. Borde vara ett ultimät läge att öka i opinionen. Än så länge har V dock inte lyckats dra nytta av att kunna slå på regeringen från vänster.

Moderaterna

Partiet är splittrat när det gäller decemberöverenskommelsen och ledningen famlar efter ny politik. Opinionssiffrorna är för tillfället bättre än vad stämningen i partiet indikerar.

Folkpartiet

Har pekats ut som alliansens nya krisparti. Opinionsmässigt är det dock som vanligt. Partiet är stabilt kring 5-6 procent och sluggern Jan Björklund är ständigt stridsberedd.

Centerpartiet

Månaderna efter valet dagdrömde somliga centerpartister om att partiet ska ta en större plats i borgerligheten. Trots harmoni och gott självförtroende har inte C lyckats dra nytta av allianskompisarnas svaghet.

Kristdemokraterna

I den första mätningen efter partiledarbytet hasar sig KD över riksdagsspärren för första gången i år. Ebba Busch Thors strategi är att fylla det konservativa tomrum som M lämnat efter sig. Frågan är om det finns tillräckligt många väljare där, eller om de redan försvunnit till SD?

Sverigedemokraterna

När sitt högsta opinionsstöd någonsin hos Ipsos. Partiet har gått igenom en dramatisk period med interna bråk och uteslutningar av ungdomsförbundets ledning. Sedan SD kom in i riksdagen har ingen skandal påverkat partiet negativt.

Fakta. Förstamajtal

Statsminister Stefan Löfven talar på Stora torget i Sundsvall kl 14.30.

Finansminister Magdalena Andersson talar i Sundbyberg kl 11.00 och på Norra Bantorget i Stockholm cirka kl 15.10.

LO-ordförande Karl-Petter Thorwaldsson talar i Norrköping kl 13.00 och Linköping kl 15.00.

Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedt talar i Uppsala cirka kl 13.15 och Västerås cirka kl 15.30.

Fakta. Om undersökningen

Ipsos har per telefon intervjuat ett slumpmässigt riksrepresentativt urval svenska medborgare över 18 år.

1 203 personer intervjuades under tidsperioden 16-27 april.

Andelen väljare som inte skulle rösta om det vore val i dag eller som är osäkra uppgår till 14,0 procent. “

SVT.se

”Ett uttryck för väljarnas grusade förhoppningar”

En värre kалldusch inför Socialdemokraternas förstamajfirande är svår att tänka sig. Förtroendet för partiet störtar i några av väljarnas viktigaste sakfrågor, enligt en ny mätning som Sifo har gjort på uppdrag av SVT. Sannolikt är det vi nu ser ett uttryck för väljarnas grusade förväntningar efter en valrörelse full av löften, som hittills inte har infriats.

Allvarligast för Stefan Löfven är det minskade förtroendet för partiets jobbpolitik, den fråga han själv pekat ut som den allra viktigaste. Det var den fråga han drev tydligast i valrörelsen.

Här kritiserade han alliansregeringen som allra hårdast och här lovade han mest åtgärder för att fixa nya jobb och knäcka arbetslösheten. Men hittills har resultatet varit magert.

Särskilt mycket politik har Löfven inte fått igenom i riksdagen och när han nu gör ett nytt försök i vårbudgeten är många av förslagen rejält bantade.

Allmänt missnöje

Till exempel kritiserades Fas 3 hårt av Socialdemokraterna inför valet, men när förslagen nu ligger på riksdagens bord visar det sig att regeringen bara tar mycket små steg för att avskaffa den kontroversiella åtgärden.

I valrörelsen lovade Löfven också över 30.000 traineeplatser vid en valseger. Nu är målet 11.000 om två år. De utlovade skolsatsningarna

visade sig också i praktiken nästan helt finansierade genom andra besparingar på skolan. Så här kan man fortsätta.

Det minskade förtroendet för Socialdemokraterna kan också bero på ett mer allmänt missnöje med regeringen.

Socialdemokraterna lovade till exempel i valrörelsen att inte röra Rot-avdraget, men det löftet har man nu brutit när man begränsar avdragsrätten.

På samma sätt var partiets besked att bensinskatten inte skulle höjas, men också här har alltså nya besked kommit.

Inte gynnat S

Utöver detta har den inrikespolitiska debatten sedan i höstas handlat en hel del om planerna på att stänga Bromma flygplats, det tillfälligt stoppade motorvägsbygget Förbifart Stockholm och frågan om höjda arbetsgivaravgifter för unga. Ingen av dessa debatter har sannolikt gynnat Socialdemokraterna.

Kaoset i Riksdagen under hösten slog sannolikt också hårt mot väljarnas förtroende för Socialdemokraterna.

För det minskade förtroendet handlar inte bara om jobbpolitiken utan också om den ekonomiska politiken, som i praktiken är starkt sammankopplad med jobbpolitiken. I båda dessa frågor har nu det största oppositionspartiet Moderaterna ett kraftigt övertag.

Men också i skolfrågan rasar förtroendet för Socialdemokraterna. Möjligen har det här gått upp för väljarna att skolans problem inte kan lösas med några få enkla åtgärder.

Ett problem

I och med att Miljöpartiet lade beslag på posten som utbildningsminister har Socialdemokraterna också blivit allt mer osynliga i skoldebatten. Det kan också vara ett problem. Den enda trösten för Socialdemokraterna här är att också Folkpartiet tappar stöd i skolfrågan.

Huvudbudskapet i den här Sifo-mätningen är ändå ett kraftigt fallande stöd för Socialdemokraterna i framför allt jobb- och skolfrågan, men också när det gäller ekonomin.

Varningssignal för Löfven

Moderaterna har dock inte gynnats särskilt mycket. Partiet noterar visserligen en viss uppgång i alla tre sakfrågorna, men det iögonfallande är alltså det vikande stödet för Socialdemokraterna. Dessutom är många väljare tveksamma i förtroendefrågan, vilket kan ses som en varningssignal till Stefan Löfven.

Utgångsläget är alltså dystert när han kliver upp i talarstolen i Sundsvall för att hålla sitt förstamajtal.

Inrikespolitisk kommentator

Mats Knutson mats.knutson@svt.se

Publicerad: 30 april 2015 - 17:02

Uppdaterad: 1 maj 2015 - 09:48 “

SAP.se 1 maj 2015:

Stefan Löfven.

Tal på första maj i Sundsvall.

Observera att det talade ordet gäller!

Mitt stöd för GIF Sundsvall ledde mig till vissa provningar under förra året.

Jag såg på deras bortamatch mot Hammarby, med en Sundsvallshalsduk runt halsen. Vi satt mitt på en läktare bland massa bajensupportrar, så när giffarna tog ledningen med både ett och två mål blev stämningen lite tryckt.

Så i halvtid kom det fram en man till mig, och meddelade att jag hade tjugo sekunder på mig att ta av mig halsduken, annars skulle Socialdemokraterna förlora en röst för alltid.

Vänner – det var en himla tur att vi inte förlorade valet med en röst... För jag behöll halsduken på!

* * *

Ja, i valet kunde vi äntligen avsluta åtta år av borgerligt regeringsinnehav. De lovade oss sänkt arbetslöshet, bättre skola och minskat utanförskap.

Men de lämnar efter sig ett Sverige där arbetslösheten stigit och bitit sig fast. Ett Sverige som blivit bäst i världen både på att sänka skolresultat – och att öka klyftorna. Ett Sverige där tågen står stilla – men budgetunderskottet skenar.

Vi har rasat från plats tre till tio på World Economic Forum rankning över konkurrenskraftiga ekonomier, och står nu med en produktivitetsutveckling nära noll.

Sverige är fortfarande ett starkt land. Vi kan klara kriser och katastrofer.

Men ingen vet om vi hade klarat fyra år till med en borgerlig regering!

* * *

Så i höstas skulle Sverige äntligen byta väg. Vi presenterade en höstbudget, där vi skulle börja investeringarna i jobb, skola och välfärd istället för att fortsätta sänka skatten.

Men så SMSade Jimmie Åkesson till sina partikamrater att de skulle bryta praxis, och rösta igenom den borgerliga budgeten. Han skrev: "Give 'em hell".

Och de lyckades. De gav ett helvete till alla sjuka som fick fortsätta vara utförsäkrade, till alla unga som förväntade sig nya utbildningsmöjligheter, till alla barnfamiljer som var beroende av en bättre välfärd, till alla pensionärer som ville ha bättre ekonomi, till alla arbetslösa som fick vara kvar i fas 3.

Låt inte svenska folket glömma deras val. Vill du ge fler ett helvete – välj den härjande högern. Vill du ha ett bättre Sverige för alla – välj socialdemokratin!

* * *

Men vi sörjde inte, utan organiserade oss. Vi slöt överenskommelser och förberedde reformer för att börja gå mot det Sverige vi vill nå. Vad är då vårt mål? Jag tror ni alla kan känna det. Jag känner det här

inne. För 56 år sedan gjorde jag samma resa från Stockholm som jag gjorde idag, men den gick 12 mil längre, till Sunnersta i Ångermanland.

Där tog två människor emot ett tio månaders barn, med ingen annan vilja än att det barnet skulle få en bra väg i livet. Och det fick jag. För det kommer jag alltid vara tacksam. Och jag vet att mina nya föräldrar agerade utifrån en enkel, men kraftfull, anledning: solidaritet.

* * *

Men solidariteten är inte vårt mål, utan vårt medel, för att bygga ett jämlikt samhälle.

Ett jämlikt samhälle som gör oss rikare. Eftersom tillväxt skapas när allas genialitet tas till vara, när vem som helst kan läsa vidare, forska, starta företag, och höja rösten på jobbet.

Som gör oss lyckligare. Eftersom ingen vill leva i ett samhälle där vi tvingas vända bort blicken för andras misär. Vi vill kunna se varandra i ögonen som likar, i glädje och respekt.

Som gör oss friare. Eftersom det river klassamhällets, sexismen och rasismens murar, som står mellan människor och deras innersta drömmar.

Jämlikhet är lika ekonomiskt smart som moraliskt rätt, och vänner, frihet byggs bäst i det jämlika samhället.

* * *

Och den bästa vägen att nå dit, går genom att skapa goda uppväxtvillkor för alla, så att små sprickor mellan barn inte växer sig till stora

klyftor mellan vuxna.

Och skolan är nyckeln. Som strykerskan Anna Söderberg en gång sa till Ellen Key:

"Det är inte era pengar vi avundas er överklasskvinnor. Det är er kunskap".

Bildning och kunskap är varje barns verktyg för att forma det liv de vill leva. Men i åtta år har svensk skola styrts av en majors personliga åsikter, och efter en enda ekonomisk princip: De stora summorna till skattesänkningar, småmulorna till Sveriges skolbarn.

Och de ger sig inte. Likt hackspetten i Kalle Anka på julafton, kan svensk höger bara en enda melodi: Skattesänkningar!

* * *

Det tog inte längre än en kvart för Kinberg Batra som moderat ordförande, förrän hon presenterade sin första skattesänkning, ivrigt påhejad av den förre socialförsäkringsministern Kristersson.

I ryggen har de ett moderat parti, som på sina stämmor staplar skattesänkningar på varandra – värnskatten, ägarskatten, bolagskatten – som små barn leker med lego.

Och så ojar de sig över att skolresultaten sjunker. Om de nu stoltserar med sin intelligens, när ska de förstå att man inte kan skattesänka sig till en bättre skola?

* * *

Vi väljer skolan framför skattesänkningar, och det står jag för varje vaken sekund.

Nu får det vara nog med symbolreformer. Vi investerar i mindre barngrupper i förskolan, mindre klasser i lågstadiet, fler speciallärare och fler tidiga insatser.

Vi stärker lärarnas kompetensutveckling, ger dem tillgång till mer pedagogisk forskning, och skapar utrymme för att höja deras löner.

Och vi måste låta proffsen vara proffs. Ingen studerar i flera år, bara för drunkna bland blanketter. Inte heller en lärare. Det är dags att rensa i byråkratin så att de kan se barnen därbakom. Det är dags att upprätta lärarprofessionen, som ett statusfyllt och fritt yrke. Det är dags att ge våra barn de stolta, starka lärare de förtjänar.

* * *

Och för mig är det självklart att de skolor som har störst utmaningar ska få störst stöd för att lyckas, och kunna attrahera de bästa lärarna. Inte minst för att forskningen visar att det är jämlika skolsystem som ger högst resultat.

Lika självklart är det att våra skattepengar till skolan ska gå till lärare, lokaler och böcker – inte till skatteparadis. Skolans mål ska vara elevernas vinst, inte ägarnas.

* * *

Och om du kommer som nyanländ elev, ska du få extra stöd för att få en så bra start som möjligt. Och vi tar bort Läx-RUT, och ger läxhjälp till alla. Barnens stöd i skolan ska ges efter behov, inte efter betalningsförmåga!

* * *

Det är det här som här de tre centrala delarna i våra investeringar för att vända skolresultaten: Mindre klasser och tidiga insatser, investe-

ringar i skickliga lärare och reformer för en jämlik skola.

Det är så vi lägger grunden för ett jämlikt samhälle. Det är så vi gör skolan till en spjutspets mot framtiden. Det är så vi gör att varje barn kan utvecklas till en bildad ung människa, som stolt sträcker studentmössan mot himlen!

* * *

Men vänner, skolan agerar inte i ett vacuum. Så länge barn går till skolan men deras föräldrar stannar hemma utan jobb, kommer ojämlikheten växa.

Allas arbete krävs också för att vi ska kunna bygga ett bättre samhälle för våra barn, och hedra generationskontraktet med bra pensioner för våra äldre.

Därför är arbetsmoralen en del av arbetarrörelsens själ. Alla som kan jobba ska jobba. Välfärdssamhället är inte något vi får, det är något vi förtjänar.

* * *

Men då måste också alla kunna få jobba. Därför är vårt mål EUs lägsta arbetslöshet till 2020. Och för att nå dit investerar vi i en ny jobbagenda för Sverige, som har tre centrala pelare:

1. Framtidsinvesteringar i infrastruktur, bostäder och klimat.
2. En aktiv närings- och innovationspolitik för fler nya jobb och växande företag.
3. Insatser som rustar alla för att ta de jobb som växer fram.

Det är genom jobbagendan som vi börjar vända skutan. Från bostadsbrist i över hälften av Sveriges kommuner, går vi mot ökade bostadsinvesteringar, enklare byggregler, fler hyresrätter, som ger nya byggjobb och fler unga som kan känna den där känslan av att hålla nycklarna till sin första lägenhet.

Från järnvägsavreglering och underinvestering, som har gett uttrycket "det går som på räls" en helt ny innebörd... börjar vi nu rusta spåren, öka kapaciteten, stärka pendlingen och se till att vårt exportberoende näringsliv får fungerande transporter, Grekland, långt ifrån löst.

så att folk kan ta sig till jobben – och jobben kan ta sig till Sverige.

Och från den förra regeringens klimatpassivitet, utvecklar vi ett utav världens mest ambitiösa klimatprogram, som kommer ligga till grund för ny clean tech, nya energilösningar, nya klimatinnovationer, som både skapar arbete för vuxna – och det hållbara samhälle vi är skyldiga våra barn.

* * *

Och vi ska ta tillvara på kraften i ett samarbetande samhälle.

Fler idéer ska kunna födas, genom förstärkt forskning, nya testbäddar och en genomgripande digitalisering av Sverige.

De idéerna ska kunna bli till varor och tjänster, genom företagsinkubatorer, riskapitalförsörjning och näringspolitisk samverkan mellan företag, forskare och förtroendevalda.

De varorna och tjänsterna ska i sin tur kunna bli till globala storsäljare, genom ökat exportstöd, större svensk närvaro på utvecklingsmarknaderna, och en aktiv svensk sysselsättningsagenda i EU.

Det är det här socialdemokratin förstår, som högern aldrig har fattat: Jobb skapas inte genom att tömma arbetslösa plånböcker, utan genom att fylla företagares orderböcker!

* * *

Och just nu, när sjukskrivningarna ökar så kraftigt bland kvinnor, är det viktigare än någonsin att ha ett feministiskt perspektiv på arbetsmarknaden.

Det finns många sätt att vända utvecklingen. Min ministerkollega Annika Strandhäll var här i måndags, och hon har talat varmt om sitt besök på Skönsmons hemtjänst.

Förut vaknade deras personal upp varje morgon utan att veta vad de skulle göra under dagen. Men de visste att det skulle bli för många besök på för lite tid, att det skulle bli stress och samvetskriser – just det som gör folk sjuka.

Men så fick personalen makt att styra själva. De utgick från de äldres behov, bildade små grupper, som formade sina egna scheman, och hade eget ansvar över en egen grupp äldre.

Och skillnaden är som natt och dag. En nära relation mellan de som hjälper och de som får hjälp. Större trygghet, utveckling och inspiration. Vänner, är inte det vad alla anställda förtjänar?

* * *

Ja, vi kan inte ha ett arbetsliv som bygger på kvinnors krökta ryggar! Därför står socialdemokratin upp för kampen mot kvinnors ohälsa och rätten till ett hållbart arbetsliv. För rätten till heltid, utan delade turer, och för fler pappor som tar ansvar för sin del av hemarbetet och får

ynnesten att se sina barn växa upp. För rätten till ett arbetsliv och samhällsliv, där du som kvinna kan göra karriär och göra din röst hörd utan att möta hat.

Ska vi nå EU:s lägsta arbetslöshet krävs feministiska reformer. Sverige har inte råd att hålla tillbaka en enda kvinnas kraft!

* * *

Ja, jag skulle kunna fortsätta tala om våra jobbreformer tills solen går ned över Sundsvalls stad... Och det tänker jag göra!

I vårbudgeten gör vi de första investeringarna för ett nytt kunskapslyft i hela landet, som utbildar människor till de kompetenser som arbetsgivarna skriker efter. Och det nya kunskapslyftet kommer att växa över tid, till en enorm investering i svensk konkurrenskraft.

Vi rullar ut ett etableringspaket som ger dig som nyanländ tidig utbildning i svenska, validering av dina befintliga kunskaper – och utbildning till nya.

Och oavsett om det rör sig om arbetsplatser med funktionshinder eller fördomar, så ska samhället bana väg så att du kan visa vad du går för.

Samtidigt ska vi bekämpa rasismen, antisemitismen och antiromanismen, var den än visar sig i samhället. Vi vägrar acceptera att människor försöker döma och fördöma sina likar, efter hudfärg, ursprung eller tro. I vårt Sverige finns inget "vi" och "dom". I Sverige finns bara "vi"!

* * *

Och vänner, vår absolut största uppgift inom jobbpolitiken, är att se till att ingen ung är utan jobb.

I åtta år har regeringens enda lösning varit en ungdomsrabatt, som gått till dem som redan har unga anställda. Den har kostat nära 110 miljarder, den har dömts ut av expertinstans efter expertinstans, och ungdomsarbetslösheten har istället ökat med över 30 000.

Ändå vägrar högern tänka om. Om Möller hade rätt i att varje förslösad skattekrona är en stöld från folket, då är detta miljardsvindleri!

* * *

Vi väljer nu att rikta om resurserna till de unga som faktiskt är arbetslösa och behöver en väg in i jobb. Vi skapar steg för steg en 90-dagarsgaranti för unga. Den gör att du som vänder dig till samhället för stöd inte ska hamna i ett fassystem med Fas 3 som sista anhalt, utan erbjudas studier, jobb, praktik eller en kombination inom senast 90 dagar.

En så stor samhällsinsats kostar pengar – men vänner – vad kostar inte en bortslösad framtid?

* * *

Men många unga har redan vänt samhället ryggen. Det finns idag över 80 000 unga som enligt statistiken varken söker arbete eller studerar.

Några kanske väntar på studiestart, eller tar en kort paus på en strand någonstans. I så fall önskar jag dem all lycka.

Men många finns i sina föräldrars källare, i rum med neddragna rullgardiner, i hopplöshet och passivitet, med en framtid höljd i dunkel. Ofta har skolan misslyckats med att möta deras behov, och de blir del av den grupp utan gymnasiebetyg, som är så extremt överrepresenterad i den svenska arbetslösheten.

De kallas för "unga utanför".

* * *

Idag har kommunerna ansvar för att hitta en del av dem, och ibland går det bra, ibland dåligt. Det duger inte. Sverige ska inte acceptera att en enda ung människas kraft går till spillo, och våra unga ska kunna göra rätt för sig under hela livet. Därför lanserar vi idag en nationell sam-
ing för unga utanför.

- * För det första ska vi samla in kunskap om de insatser, både i svenska kommuner och i andra länder, som har lyckats nå den här gruppen.
- * För det andra, samla alla krafter för att söka upp de unga som är utanför. Skolan, sjukvården, socialtjänsten, Kronofogden, Försäkringskassan, civilsamhället – alla behöver bidra för att de ska hamna på rätt väg i livet.
- * Och för det tredje, se till att de insatser som fungerar bäst genomförs i hela landet, och når ut till alla.

Det är vårt mål: Du som ung ska aldrig lämnas utanför. Du ska stå stadigt i samhället, med utbildning, med jobb, och med blicken riktad mot framtiden!

* * *

Vänner, vi regerar med målet att nå EU:s lägsta arbetslöshet framför ögonen. Vi har inte en majoritet i riksdagen, så vi måste skapa kompromisser och överenskommelser för att nå vårt mål. Men det är en del av socialdemokratins DNA.

Och vi är redo att agera, vad än som sker i Sverige och vår omvärld.

Den borgerliga oppositionen verkar ha upptäckt hur enkelt det är att

gnälla, och helt glömt bort hur man tar ansvar. De låtsas rasa över att ROT-avdraget justeras till 30 procent, trots att de ser att kostnaderna skenar, och att våra skattepengar istället måste gå till att möta den förlamande bostadskris som de själva varit med och skapat. De hycklar över att bensinskatten höjs, trots att de själva höjde den två gånger om.

Men låt dem gnälla!

Vi kan visa att vi är redo att fatta svåra beslut i ett allvarligt ekonomiskt, säkerhetsmässigt och klimatmässigt läge. Den här regeringen kommer fortsätta att agera med ett mål främst: EU:s. Lägsta. Arbetslöshet.

Kampen mot arbetslösheten är ingen dans på rosor, men det är en kamp vi ska ta – och en kamp vi ska vinna!

* * *

Vänner, det här är det val vi gör: Investeringar i alla barns skolgång, och alla vuxnas arbete, framför nya skattesänkningar och nedskärningar.

Bara så kan vi skapa ett samhälle där våra barn kan växa upp som fria och jämlika individer.

Bara så kan vi återta ledningen i den globala ekonomin.

Men vi arbetar inte bara för ett jämlikt samhälle – utan en jämlik värld. Vi bedriver en feministisk utrikespolitik, som går ut på att ge röst åt de som annars tystas.

Och vi behöver ge röst åt alla som nu flyr undan konflikterna i Ukraina. En miljon är på flykt i sitt eget land. Som vanligt är kvinnor och

barn värst drabbade. EU måste fortsatt stå enad mot Rysslands aggression, som utgör ett brott mot internationell rätt, samtidigt som vi fortsätter med vårt stöd till Ukrainas folk.

Vi behöver ge röst åt de som lider av ISIL:s vettvilliga barbari. Därför skickar vi nu en rådgivande insats till norra Irak som ska ge rådgivning och utbildning till alla de modiga som står upp mot dessa vedervärdiga terrorister.

Vi behöver ge röst åt de barn som just nu ligger inlåsta i lastrummet på en båt någonstans på Medelhavet, utan att veta om de blir del av alla dem som tidigare dragits ned mot botten. Vi måste stärka räddningsinsatserna, bekämpa flyktingsmugglarna, och få fler

EU-länder att ta sitt ansvar för flyktingmottagandet.

En människa är en människa är en människa, oavsett var i världen hon befinner sig.

Sviker vi dessa principer, sviker vi vad det innebär att vara människa. Därför står vi på de förföljdas, de förtrycktas, de förtvivlades sida, mot de krafter som hotar deras frihet!

* * *

Och vi får inte låta de internationella kriserna skymma de stora möjligheter som det globala samfundet står inför.

I år hålls ett stort klimattoppmöte i Paris, där vi kan slå fast en global färdplan för att hindra att jorden värms upp med mer än två grader. FN ska besluta om utvecklingsmålen post 2015, och vi samlas till en stor givarkonferens i Addis Abeba, två stora processer för att bekämpa fattigdom, ohälsa och analfabetism.

Och vi socialdemokrater höjer nu Sveriges röst i världen, för att på-

verka det här arbetet i rätt riktning. För det möter vi kritik. Men så har det å andra sidan alltid varit.

Vi mötte kritik när vi kritiserade napalmbombningarna av Vietnam, men historien gav oss rätt. Vi mötte kritik när vi attackerade det avskyvärda apartheidsystemet, men historien gav oss rätt. Nu möter vi kritik när vi står upp för mänskliga rättigheter, ett starkare FN, och ett fritt och oberoende Palestina. Och vänner – historien kommer att ge oss rätt igen!

* * *

Ja, vi höjer Sveriges röst, eftersom vi vet detta enkla faktum: ojämlikheten är ingen naturlag.

Är det något jag bär med mig från mitt liv, så är det vetskapen om att när människor står sida vid sida, så är det få saker vi inte kan förändra.

Så det är det enda jag ber dig om här idag. Jag och regeringen kommer att ta vårt ansvar, och avsluta de åtta åren av skattesänkningar och nedskärningar, för att istället skapa jobb och en bättre skola för våra barn och unga. Men jag ber dig: Se ojämlikheten i din vardag – och bemöt den.

Om det så är grannbarnet som behöver någon att läsa med, en flyktingfamilj som vill lär känna några som bott här länge, eller en äldre som behöver en vänlig omtanke, lägg din byggsten till en mer jämlik värld – även när 1 majs sånger har tonat ut.

Vänner, samhället är vår skapelse. Jämlikheten är vårt riktmärke. Framtiden är vår att forma. Tack!

LO.se 1 maj 2015:

Första maj - tal 2015 av LOs ordförande

Karl-Petter Thorwaldsson

DET TALADE ORDET GÄLLER.

Mötesdeltagare, vänner, kamrater,

Härligt att se så många här idag.

Att se våra röda fanor fladdra i vårvindarna.

Att se många göra sina röster hörda för frihet, jämlikhet och solidaritet.

Och vad härligt det är att få se så många deltagare från Norrköping Pride här i vårt förstamajtåg!

Låt mig berätta för er om Anders. En LO-medlem jag träffade för några år sedan.

Det var på min första Pridefestival som LO-ordförande. Anders berättade för mig att han hade varit på facklig kurs med sitt förbund, Transport.

Där hade de talat om det fackliga löftet. Löftet att vi alla är lika mycket värda i facket.

Och att det då givetvis inte har någon betydelse om man tycker om män eller kvinnor.

”Vid det där fackmötet förstod jag att jag räknas ju lika mycket som alla andra”, sade Anders.

”Så där och då bestämde jag mig för att komma ut som homosexuell på min arbetsplats. Och mina arbetskamrater tog det bra”, berättade han. ”De hade ju anat”. En stund senare såg jag Anders i tåget, i rosa peruk. Han dansade sig fram, kilometer efter kilometer.

Sen gick tiden. Ett år senare var jag tillbaka på Pridefestivalen, då jag plötsligt såg en mycket stilig kvinna komma gående mot mig, i höga klackar och med en fantastisk frisyra. Det var något bekant med henne.

Plötsligt kommer jag ihåg.

Är det inte du Anders, sade jag? Vi som sågs för ett år sedan?

Jo, svarade hon. Men nu heter jag Marie Claudette!

Kamrater,

Varje människa är unik. Vi är lika och olika.

Vi är kvinnor eller män. Vi är korta eller långa.

Vi är födda i olika delar av landet eller i olika delar av världen.

Vi älskar män. Vi älskar kvinnor. Eller vi älskar både män och kvinnor.

Men vi har alla samma värde. I facket, i samhället, i politiken.

Marie Claudette och Anders. Jag och ni.

Olof Palme sade en gång: ”Det får inte finnas vi och dom – det får bara finnas vi”.

Det är också kärnan i det fackliga löfte de talade om på Marie Claudettes kurs.

Och det är vad våra kollektivavtal handlar om. De är vårt sätt att genomföra det fackliga löftet.

För om du arbetar för lägre lön än jag, trots att vi har samma jobb, så är det först ett problem för dig. Men det är bara en tidsfråga innan det också blir ett problem för mig och alla andra.

För då kommer vi så småningom alla att tvingas ner till samma nivå.

Därför är det så viktigt att vi alltid tar strid mot alla former av olikabehandling.

Alla ska behandlas lika på svensk arbetsmarknad.

Oavsett om du är kvinna eller man.

Oavsett om du heter Svensson eller Mustafa. Eller Marie Claudette.

Oavsett om du jobbar på LKAB i Kiruna – eller på ett litet bageri i Linköping.

Det fackliga löftet gäller!

Lika lön för likvärdigt arbete!

Där viker vi inte en millimeter!

* * *

Mötesdeltagare,

Låt oss tillsammans upprepa detta självklara:

Alla människor är lika mycket värda.

Det är en viktig insikt.

Det är samma insikt som bar de 20 000 norrköpingsbor som firade första maj för allra första gången 1890. Om en knapp timme är det exakt 125 år sedan.

Så här beskrivs den dagen i en historieskildring av Norrköpingsjournalisten Jan Nordström:

”Strax efter klockan två på eftermiddagen sågs allt fler högtidsklädda arbetare ute på Norrköpings gator. Snart tågade väldiga människomassor genom staden. Fanor och standar vajade för vinden”.

De tågade upp till Oxbacken, där Matteuskyrkan ligger idag. Men på vägen hände något.

Så här står det:

”Vid Saltängsbron försökte polismästare Edelstam i egen hög person att hejda folkmassan. Men han lyftes resolut undan av en järnarbetare”

Nej, mötesdeltagare. De som fyllde Norrköpings gator den här vårdagen 1890 lät sig inte hejdas. Varken av polismästare Edelstam eller av någon annan.

De var för många. Och det bars av samma insikt som bär oss än idag. I hela vårt land och över hela vår värld:

Insikten om att jag – en vanlig arbetare – har samma värde som alla över mig på samhällsstegen.

Och att vi tillsammans kan bygga ett samhälle och en värld som bygger på den insikten.

På alla människors lika värde!

På alla människors lika rätt!

* * *

De som demonstrerade 1890 finns inte längre ibland oss. Men många av oss har släktingar och bekanta med egna erfarenheter av det gamla fattigsamhället. Som kan berätta om barnauktioner, fattighus och oändliga arbetsdagar.

Min mamma växte upp i fattigsverige.

Hon var näst yngst av nio syskon.

1935, fyra år gammal, auktionerades hon och hennes syskon bort - till lägstbjudande.

De kom till olika hem och spreds över landet.

För min mamma, och för hundratusentals andra, blev 1900-talets stora sociala reformer en befrielse. De fick folkpension, barnbidrag, sjukförsäkring, bostadspolitik, ja hela den gemensamma sektorn.

Från mörkret steg de mot ljuset.

Från det gamla klassamhället till det nya folkhemmet.

Tillsammans byggde vi en solidarisk välfärd i Sverige. En välfärd där vi alla bidrar gemensamt och där vi alla får del efter behov.

Jag minns när min pappa fick plats på ett äldreboende. Hur han såg sig omkring, på hur fint och välordnat allt var, och sade:

”Ja, det är inte mer än rätt att en gammal arbetare ska få sluta sina dagar på ett lyxhotell”.

De som finns kvar bland oss från den gamla tiden upplever idag ett helt annat Sverige.

Men det finns också sådant de kan känna igen.

För även idag lever vi i ett klassamhälle.

De senaste årtiondena har vi dessutom sett hur utvecklingen drivs tillbaka,

mot ökad otrygghet, växande fattigdom och vidgade klassklyftor.

När jag reser runt i Sverige och träffar LOs medlemmar och förtroendevalda kan de ofta berätta om ett annat Sverige än det som brukar synas i den politiska debatten.

För att spetsa till det lite: Hur kan det komma sig att vi nyligen hade en valrörelse där ett fåtals möjligheter att dra av för hemstädning och poolrengöring fick större uppmärksamhet än arbetsmiljöfrågor och visstidsanställningar?

För några månader sedan presenterade vi på LO vår årliga undersökning om inkomstskillnader i Sverige. Vi mäter skillnaden mellan vad vi kallar ”makteliten”, tex näringslivets direktörer, och vanliga arbetare.

För 35 år sedan, 1980, var maktelitens genomsnittliga inkomst 4,9 arbetarlöner.

Idag är den 16,8 arbetarlöner. Sverige har de snabbast ökande klyftorna i hela OECD.

Någonting har hänt. Vårt land har börjat slitas isär.

Klassamhället 2015 kan beskrivas i siffror. Men bakom varje siffra finns ett människoöde.

Där finns den ensamstående mamman som hoppade på en trygg framtid för sig och barnen. Men som fick en otrygg visstidsanställning och sämre sjukersättning.

Där finns den arbetslöse industriarbetaren som hoppades på en trygg - a-kassa.

Men som fick förnedringen i Fas 3.

Där finns sjuåringen som skulle behöva lite extra stöd och uppmärksamhet i skolan.

Men som inte får det. Lärarna är för få och har inte tid.

Många tycker kanske att sådana här uppräkningsbara bara är retorik. Men de här människorna finns. Och för dem är inte klassamhället bara ett ord, utan en daglig verklighet.

Sverige är sedan 80-talet ett land med ökande sociala klyftor. De som förlorat mest är barnen och de unga. För första gången under detta sekel har det uppväxande släktet fått sämre förutsättningar än sina föräldrar.

Kamrater, ska det få vara så?

Nej, det ska det inte. Det ska vi ändra på! Vi, alla tillsammans! Det är ju därför vi demonstrerar här idag.

Mot växande klyftor, arbetslöshet och otrygghet!

För jämlikhet, jobb och trygghet!

Vi viker aldrig en tum från våra gemensamma mål!

* * *

Ja, kamrater, arbetarrörelsens mål är fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle.

Människan ska vara fri att utvecklas som individ och råda över sitt eget liv.

Men verklig frihet finns bara där det finns verkliga val. Friheten förutsätter därför inte bara frånvaro av nöd och förtryck.

Friheten förutsätter också trygghet, som ger ständigt nya livschanser.

LO-ekonomen Gösta Rehn talade på 1950-talet om ”vingarnas trygghet”. Den trygghet som ger individen frihet att våga lyfta, och lämna det gamla bakom sig.

Det är frihet på riktigt. En frihet som gör att människor vill och vågar vara med i den utveckling som är nödvändig i varje samhälle.

En trygghet som ger alla, inte bara några, friheten att flyga.

Det var denna tanke som alliansregeringen började urholka under sina åtta år vid makten.

De försökte framställa sjuka och arbetslösa som en speciell sorts människor.

Lite latare och lite bekvämare än alla andra.

Syftet var att slå en kil mellan dem som för ögonblicket är friska och de som är sjuka.

Mellan de som för ögonblicket har ett arbete och dem som är utan.

Allt för att kunna sänka skatten.

Därför sänktes ersättningen i a-kassan.

Därför kastades sjuka ut ur sjukförsäkringen.

Därför fick sjuka och arbetslösa, liksom pensionärer, betala mer i skatt än andra.

Istället för att få vingarnas trygghet kastades de till marken.

Till otrygghet och inte sällan ren fattigdom.

Det här var en politik som trampade på människor.

En politik med ett tydligt budskap:

Du som är sjukskriven eller förlorat jobbet är inte lika mycket värd som vi andra.

Du ska förlora din sjukersättning. Du ska inte ha råd med a-kassa.

Du ska leva på socialbidrag eller förnedras i Fas 3.

Och vi har facit efter alliansens åtta år.

Arbetslösheten ökade. Klyftorna ökade. Socialbidragen ökade.

Över 400 000 fick socialbidrag förra året. Hälften av dem fick det för att de var arbetslösa.

Så istället för jobb fick vi arbetslöshet.

Istället för arbetslinjen fick vi socialbidragslinjen.

Istället för ett minskat utanförskap fick vi ett ökat.

Vi ser idag också en offentlig sektor som alltmer urholkats.

Det är för stora barngrupper i barnomsorgen, för få vuxna i skolan, för lite personal i sjuk- och äldreboenden.

De anställda går på knäna. De får slita allt hårdare för varje dag för att försöka täcka upp för sina bortrationaliserade kollegor. Tills de själva blir sjuka och tappade på kraft, i känslan av otillräcklighet.

Enligt Kommunal har 140 000 anhöriga tvingats gå ner i arbetstid eller helt sluta jobba för att ta hand om sina anhöriga. Anhörigvård är vanligast bland äldre med låga inkomster och 70 procent av de som vårdar är kvinnor. Många av dem drabbas dessutom själva av hälsoproblem och ekonomiska svårigheter på grund av detta.

Sedan 1990-talet har antalet undersköterskor i Sverige minskat med 25 procent.

Samtidigt har vi 100 000 färre anställda i äldreboenden än vi hade 1980. Varje år dör 1600 äldre till följd av fallskador.

Riktigt så illa gick det tack och lov inte för Gertrud, 90 år, när hon ramlade omkull för några år sedan. Men hon bröt armen. Efter det blev hon rädd för att bo kvar ensam hemma i sin lägenhet. Så bad kommunen om plats på ett äldreboende.

Men hon fick avslag.

Gertrud blev förbannad. Så hon skrev en debattartikel i Aftonbladet. Då tog det skruv! Och hon fick sitt äldreboende.

Hur kunde detta komma sig?

Gertrud trodde hon visste svaret på det. Hon hette nämligen Sigurdsen i efternamn.

På 70-talet jobbade hon på LO. Så småningom kom hon med i regeringen, bland annat som socialminister.

Gertrud Sigurdsen var i hela sitt liv en av de som kämpade för det välfärdssamhälle hon nu hade räknat med skulle finnas där, när hon var för gammal för att klara sig själv.

Som skulle ge henne de vingar hon inte längre hade själv.

Gertrud finns inte längre ibland oss. Hon gick bort i mars i år.

Men jag mötte henne flera gånger efter den där debattartikeln hon skrev.

Och hon ställde alltid frågan:

Vem för deras talan som inte ges plats på tidningarnas debattsidor?

En stor förändring sedan Gertrud Sigurdsens aktiva tid är också att vi fått en välfärd som alltmer styrs av privata vinstintressen.

Skolor och vårdcentraler samlas i allt större koncerner, medan vinster inte sällan försvinner till anonyma bolag i skatteparadis.

Åtta av tio välfärdsföretag ägs idag av riskkapitalistbolag. De tio största välfärdsföretagen, Vardaga, Academedia, Attendo, Praktiker-tjänst, Capio, Aleris, Humana, Frösunda, Olivia och Unilabs har tillsammans en omsättning på 37 miljarder.

Visst, finns det dålig vård och omsorg även i kommuner och landsting. Och välskötta privata alternativ. Givetvis! Och valfriheten är värd att försvara.

Men det är när pengar och vinst börjar styra det blir problem.

Och när det sker är det alltid de med störst behov och minst resurser som drabbas.

Det är alltid deras värde som inte längre anses lika stort som andras.

Det är alltid de som får nöja sig med sämre vård och omsorg.

En vän till mig berättade för en tid sedan vad som hände när en av hennes anhöriga drabbades av hjärtsvikt.

När han gick till sjukhuset fick han beskedet att väntetiden låg på 3-4 månader.

Men om han gick lite längre in i samma sjukhus lokaler, så fanns där en privat vårdgivare.

Där kunde man få vård direkt. Inte för att man hade större vårdbehov. Utan om man kunde betala själv, eller hade en privat försäkring.

Försäkringsbolagen garanterar idag påbörjad behandling inom 14 dagar. Den offentliga vården garanterar samma sak inom 187 dagar.

Var tionde svensk har i dag en privat sjukvårdsförsäkring och köper sig alltså förtur till vården. De har en egen kö till sjukvården och de utan försäkring har en annan Oavsett hur sjuka de är.

Och det är samma sjukvårdspersonal som genomför vården.

Istället för att arbeta bort köerna inom sjukvården låter man alltså oförsäkrade patienter vänta längre.

Tidigare fanns en lag som förbjöd offentligt finansierade sjukhus att ge försäkringspatienter förtur framför andra patienter. Den lagen avskaffade alliansen 2007.

I valrörelsen lovade vi, Socialdemokraterna och LO tillsammans, att införa en ny stopplag. Och, kamrater, här finns inget att vänta på, inget satt tveka om och inget ytterligare som behöver utredas.

Om vi menar allvar med att alla människor är lika värda ska ingen kunna köpa sig förbi kön till vår offentligt finansierade sjukvård!

Hur svårt kan det vara?

Vård ska ges efter behov!

Gräddfilerna ska bort!

Alla medborgare i Sverige ska ha rätt till lika bra skola, vård och omsorg

– från det viker vi inte en tum!

* * *

Mötesdeltagare,

”Kunskap, frihet, framtid” står det på våra förstamajmärken idag.

Och så är det ju. Kunskap är makt. Så kunskap ger frihet och framtid.

Men hur är det i skolan? Ger den alla barn frihet och framtid?

Nej, tidigare har jämlikheten i den svenska skolan stått sig bra vid internationella jämförelser. Men de senaste åren har klyftorna mellan barn ökat.

Vi har dessutom en lång rad bakom oss av fallande skolresultat. PISA-rapporten förra året var bara en av många rapporter som visat detta. Och om några veckor kommer en ny.

Sveriges genom historien mest misslyckade skolminister, Jan Björklund, lämnade alltså efter sig en havererad skola där klyftorna ökar och resultaten försämrats snabbare än i andra länder.

Och det som har allra störst inverkan på skolresultaten är barnens bakgrund.

Om mamma och pappa är fattiga, om de har invandrat hit, om de en gång hoppade av skolan, om de har socialbidrag eller om de är arbetslösa – ja, då är chanserna att deras barn lyckas i skolan mycket mindre än om föräldrarna är friska, rika och välutbildade.

Vad handlar det om? Varför får det lov att vara så?

Jo, det handlar om att vi inte ses som jämlika. Att vissa barns värde inte anses lika stort som andra barns värde. Hade jämlikheten varit den princip som gällde, då hade förskolan, skolan och gymnasiet kompenserat för de klassorättvisor som barnen har med sig dit. Som skollagen faktiskt säger att skolan ska göra.

Förstår ni vad det innebär för varje enskilt barn som inte klarar skolan? Förstår ni vad det kommer att innebära för oss som samhälle?

Samtidigt har allt fler skolor tagits över av privata företag. De har kunnat plocka ut vinster genom att spara in på lokaler och lärare, skolbibliotek och elevhälsa. Pengar som istället kunde ha gått till våra barn.

Sverige är för övrigt det enda land i hela världen som tillåter skattefinansierade skolor att drivas i vinstsyfte. Förut delade vi den unika positionen med Chile. Men förra året satte Chiles nyvalda socialdemokratiska president Michelle Bachelet stopp för vinstjakten.

Så nu är det bara vi kvar som tillåter barnens utbildning att vara en kommersiell experimentverkstad.

Nej, kamrater.

Vi behöver satsa på skola och utbildning.
Vi behöver sätta stopp för vinstintressena.
Vi behöver satsa på lärarna.

Barnen måste få mer tid med sin lärare, oavsett om de har halkat efter eller vill springa före.

Behöver de läxhjälp så ska inte deras föräldrar behöva köpa läx-RUT.
Läxhjälp ska ges till alla, inte bara till de som kan betala.

Och barnen ska få hjälp oavsett var de bor, eftersom vi ska ge störst stöd till de skolor som har störst utmaningar.

Kunskap ska ge frihet och framtid åt alla barn!

Skattepengar avsedda för skolan ska gå till skolan, inte till privata vinster!

Sverige kan bättre!

* * *

Mötesdeltagare,

Kommer ni håg hur det var?
Kommer ni ihåg hur det var när vi samlades till förstamajfirande för ett

år sedan?
Efter åtta år av borgerlig regering?

Det är nu bara ett drygt halvår sedan vi fick en socialdemokratiskt ledd regering.
Det var ett hårt arbete som låg bakom den segern.

Vi ringde medlemmar och väljare.
Pratade med arbetskamrater.
Knackade dörr och delade ut flygblad.

Och det gav resultat.

Vi var nog många som ropade ÄNTLIGEN! på natten den 14 september.

Äntligen blev vi av med Reinfeldt, Björklund, Löf och Hägglund.
Äntligen fick vi möjlighet till en omstart för Sverige.

Nu, ett drygt halvår senare, kan vi fortfarande känna av den glädjen.

Men jag tror jag talar för många av oss när jag säger att en del av den glädjen har förbytts i besvikelse och oro.

För tillsammans såg ju alliansen och Sverigedemokraterna – denna blåbruna sörja – till att Sverige fortfarande regeras på alliansens budget.
Alltså samma budget som väljarna sade nej till i september.

Så det blev inga nya jobsatsningar, inget höjt tak i a-kassan och ingen förbättrad sjukförsäkring.

Nu har vi möjligheten att börja vrida utvecklingen åt rätt håll igen.

I regeringens vårbudget finns åtta miljarder till infrastruktur, bostäder, välfärd och utbildning. Istället för skattesänkningar och avdrag för privata bartenders.

Den bortre parentesen försvinner i sjukförsäkringen. Du ska inte längre straffas för att du blir sjuk. Du ska få stöd och hjälp att komma i arbete igen.

Och äntligen kan vi börja reparera a-kassan. I september höjs taket från 680 kronor till 910 kronor. Det är på tiden! Det är 13 år sedan den senaste höjningen.

Och så finns det de som säger att det inte finns skillnader i politiken!

Ja, kamrater, vi kan äntligen se framåt igen.

Nu har vi en ny politik för Sverige.

En socialdemokratisk politik. Som minskar klyftorna, inte ökar dem.

* * *

Men detta är bara början.
Nu börjar jobbet på allvar.

Mycket mer krävs om vi ska kunna bygga Sverige starkt igen och nå målet om EUs lägsta arbetslöshet 2020.

För det har vi lovat och det ska vi hålla!
Här finns ingen prutmån!

För det första måste vi investera i fler jobb.

Vi måste få en mer expansiv ekonomisk politik.

På LO har vi låtit våra ekonomer räkna på det här:

Regeringens ram för transportinvesteringar fram till 2025 är 522 miljarder.

28 miljarder av de pengarna ska gå till vägar och spår.

Det är mycket pengar.

Men om man utgår från antaganden om vår tillväxt så innebär detta att investeringarna som andel av BNP faktiskt kommer att sjunka! Från 0,85 procent idag till 0,67 procent år 2025.

Från LOs sida menar vi därför att ambitionen måste vara högre. Investeringarna i transporter måste upp till en procent av BNP. Det betyder att anslagen behöver höjas med nio miljarder redan nu, och sedan växa i takt med BNP.

Dessutom – vi måste börja bygga bostäder igen!

Vi har bostadsbrist i 125 svenska kommuner. Så vad väntar vi på?
Sverige kan bättre!

Minst 75 000 bostäder behöver byggas per år.

I Norrköping visar ni vägen. Här är 1000 nya lägenheter på gång, och mest hyresrätter.

Om hela Sverige följde det exemplet och byggde i er takt skulle det innebära att vi kommer upp i de 75 000 nya bostäder som krävs.

En sådan politik sätter dessutom byggnadsarbetare i arbete. Och för varje byggnadsarbetare som får jobb, får ytterligare tre personer jobb i sektorerna runt omkring; rörmokare, målare elektriker med mera.

Och kedjan stannar inte här, det behövs någon som planerar bygget och någon som levererar. Kort sagt: bostadsbyggande är en tillväxtmotor!

Så min uppmaning till Sveriges alla kommuner är enkel:

Gör som Norrköping. Sätt igång och bygg!

Det är väl bättre att barnen kan flytta hemifrån och kan börja sina liv än att än att de bor kvar hos mamma och pappa tills de själva blir föräldrar?

För det andra måste vi investera i välfärden.

I en välfärd att lita på. Som finns där när vi behöver den. Där personalen kan gå hem från jobbet och känna sig nöjda, inte otillräckliga.

En välfärd som ger oss både vår rätt till vård och omsorg, och vår möjlighet att arbeta istället för att vårda våra anhöriga.

Så minska barngrupperna i förskolan!
Anställ fler vuxna i skolan!
Skapa 30 000 nya heltidstjänster i äldreomsorgen!

För Sverige kan bättre! Hur svårt kan det vara?

För det tredje måste vi återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

I dag får bara sex procent av de som är arbetslösa en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.
Sex procent!

Hur klokt är det? När det samtidigt finns arbetsgivare som inte får tag på personer med rätt kompetens för jobben som finns?

Nej, det är dags att bygga Sverige starkt med en riktig arbetsmarknadspolitik.

Med yrkesutbildningar.
Med insatser som stärker oss om vi blir utan jobb
Så att vi kan ta de jobb som finns och de jobb som kommer.

Se till att ingen behöver vara öppet arbetslös mer än 180 dagar.
Se till att 90-dagarsgarantin för unga blir verklighet!
Och se till att den som blir arbetslös rustas för nytt jobb - inte förnedras i Fas 3!

För kom inte och säg till mig att det inte går att göra skillnad med utbildning.

1997 startade vi ett kunskapslyft som utbildade 100 000 människor om året. Det gav massor av människor massor nya möjligheter i arbetslivet.

1995 hade vi 72 000 långtidsarbetslösa ungdomar.
Fem år senare hade vi minskat dem till 3 500.

Det är väl bättre att vi utbildar folk till bristyrken än att de går på akassa?

Det är väl bättre att folk gör en insats i äldreomsorgen och fortbildar sig och får avtalsenlig lön än att de tappar all självrespekt och framtidstro i Fas 3?

Det ser inte heller likadant ut över hela landet. Skillnaderna är stora mellan stora och små städer, mellan tätorter och glesbygd.

Då måste vi också ha en arbetsmarknadspolitik och en arbetsförmedling som arbetar utifrån den lokala och regionala verklighet som finns.

Förr hade vi länsarbetsnämnder. Där satt kommuner, länsstyrelse, fack och arbetsgivare tillsammans. De som fattade de viktiga besluten om den regionala arbetsmarknaden var alltså samlade i samma rum.

Det var klokt tänkt. Jag tror det är värt att tänka den tanken igen.

Jag tror det är dags att flytta makten över arbetsförmedlingarna till länsnivå. Ni vet vad som behövs i Östergötland. Ta inte omvägen över Stockholm. Sluta att lägga ner arbetsförmedlingarnas lokalkontor.

För den arbetslöse är direktkontakten med en välutbildad arbetsförmedlare, öga mot öga, otroligt viktig att få komma tillbaka till arbete.

Sverige bygger vi starkt med en riktig arbetsmarknadspolitik!
Med jobb och utbildning – inte arbetslöshet och Fas 3!

Ja, så kan vi skapa fler jobb – men vi behöver också tryggare jobb

Idag har mer än hälften av de yngsta på arbetsmarknaden otrygga visstidsanställningar.

En fjärdedel av alla kvinnor i LO saknar fast anställning.

Det måste till en förändring här! Sverige kan bättre!

Ta bort möjligheten att stapla visstider på varandra!

Låt de kvinnor som vill jobba heltid göra det!

Satsa på arbetsmiljön!

Och gör som Norrköping – ta bort de delade turerna!

* * *

Låter allt detta svårt?

Det är det inte.

Det är inte kvantfysik. Det är politik.

När våra föregångare knäckte 30-taets massarbetslöshet, när de byggde folkhemmet och den generella välfärden, då tänkte de inte:

Nä, det där låter för orealistiskt. Det går nog inte. Det blir kanske för dyrt.

Nej, de bestämde sig. Och de vågade tänka stort!

Det är dags att tänka stort igen!

För Sverige kan bättre! Hur svårt kan det vara?

Det är dags att investera!

Det är dags för en kickstart!

Det är dags att totalrenovera Sverige!

* * *

Mötesdeltagare.

Vi firar inte Första Maj bara här i Norrköping. Vi firar det över hela jorden.

Här, i Norrköping, kan vi fira arbetarrörelsens internationella högtidsdag i fred, frihet och trygghet.

Så är det inte överallt.

Låt mig berätta om en facklig kollega till mig.

Han hette Narciso Beltran och var fackligt förtroendevald för lantarbetarna i Colombia.

I april 2013 öppnade okända män eld mot honom när han skulle gå till jobbet.

Narciso dog omedelbart.

Narciso Beltran är en av de många fackliga ledare man kan läsa om i Världsfacket IFSs senaste rapport om kränkningar av fackliga rättigheter.

Att vara fackligt förtroendevald är ett av världens farligaste uppdrag.

Mord på fackligt aktiva skedde i tio länder: Kambodja, Bangladesh, Filippinerna, Mexiko, Honduras, Guatemala, Colombia, Mauretanien, Egypten och Benin.

I minst 35 länder greps eller fängslades arbetare för att de krävde schysta löner, säker arbetsmiljö och trygg anställning.

I minst 53 länder avskedades arbetare för att de försökt organisera sig fackligt.

I Kambodja sköts fem arbetare ihjäl av säkerhetsstyrkor i januari förra året. Deras brott var att de strejkade för högre löner. Efter mordet – för det handlar om mord – åtalades deras fackligt förtroendevalda.

Från Nepal åker varje dag mellan två- och tretusen arbetare för att gästbeta i andra länder. De bygger till exempel arenor inför fotbolls-VM i Qatar, fångna i ett slavliknande system där de hänsynslöst utnyttjas av arbetsgivare, med långa arbetsdagar och livsfarlig arbetsmiljö.

Många av dem återvänder hem i likkistor. Hittills har cirka 1 400 arbetare dött.

Om inget görs, så kan 4 000 migrantarbetare ha dött i arbetsolyckor innan första bollen har sparkats i fotbolls-VM Qatar 2022.

Visst borde det vara självklart, att länder som får i uppdrag att anordna internationella idrottsarrangemang, lever upp till kraven på mänskliga rättigheter i arbetslivet?

Det tycker LO och vår fackföreningsinternational. Och det kravet driver vi både nationellt och internationellt.

Det finns en risk med att räkna upp sådana här fakta. Det kan vara lätt att känna sig uppgiven och maktlös. Har vi egentligen något att sätta emot?

Men mitt svar är - ja, vi har något att sätta emot.

Vi har vår internationella solidaritet.

Vi har våra internationaler.

Vi har vårt fackliga bistånd och vi har arbetarrörelsens internationella solidaritetsfond.

Och vi vet att denna solidaritet är en kraft som faktiskt fungerar. IFS konstaterar till exempel i sin rapport att det trots allt, på många håll, blivit lite bättre – eller åtminstone mindre dåligt.

Så vi ger aldrig upp!

Vi ger aldrig upp vår kamp mot diktatur, förtryck och förföljelser!

Vi ger aldrig upp vår dröm om alla människors frihet och hela världens fred.

* * *

Ja, kamrater, allt går! Det är möjligt! Om vi tillsammans bestämmer oss för det.

Jag nämnde Olof Palme tidigare. Och 1971, för 44 år sedan, höll han sitt förstamajtal just här i Norrköping.

Han sade så här.

”Demokratin och reformismen måste ständigt visa sin livskraft genom att lösa de problem som människorna ställs inför. En demokrati och reformism som står stilla förlorar sin handlingskraft”.

Mötesdeltagare, låt oss bära med oss Olof Palmes ord när vi nu snart skiljs åt.

Låt oss våga vara optimister. Låt oss våga tänka stort igen!

För det är inte pessimisterna som förändrar världen. Därför är de ofarliga.

Men den som är optimist är farlig.

För han eller hon tror på möjligheterna att förändra världen och har därför störst chans att lyckas.

Jag är optimist!

Så jag tror att när vi möts till första maj nästa år, då kommer vi att kunna säga:

Nu är det fler som har jobb.

Nu kan fler unga flytta hemifrån till sin första lägenhet.

Nu märks det i skolan, i barnomsorgen och för våra äldre att resurserna till välfärden har ökat.

Nu märks det att politiken styrs av insikten om allas lika värde.

För vi såg de problem som människorna stod inför.

Vi började göra något åt dem.

Och nu fortsätter vi att tillsammans ta itu med de utmaningar vi har framför oss.

Tack ska ni ha!

DN 2 maj 2015:

“På marsch mot okänt mål

Socialdemokraterna gillar att regera, eller åtminstone att inneha makten. Frågan är varför.

Första maj, arbetarrörelsens högtidsdag, inleddes med DN/Ipsos april-mätning som gav S ynka 27,7 procent, en bra bit under valresultatet. Trenden har varit nedåtgående hela året. Siffrorna är inte i Juholtklass, men inte så långt över heller. Väljarna smiter inte iväg till koalitions-partnern, Miljöpartiet, eller Vänsterpartiet. Det väger nu i stort sett jämnt mellan de rödgröna och Allianspartierna.

SVT redovisade i torsdags en Sifoundersökning där S låg långt efter Moderaterna i frågan om vem som har bäst jobbpolitik, efter att ha haft en liten ledning före valet. M-övertaget när det gäller bästa ekonomiska politik var ännu större.

När statsminister Stefan Löfven besökte Sundsvall på första maj hade han en vänligare inställd publik än den som opinionsmätarna verkar nå. Han brukar säga att tre saker är viktigast för regeringen – jobben, jobben, jobben – och att han själv är ”besjälad” av dem. Talet visade snarare varför det är just här han har förlorat så mycket förtroende så snabbt.

En nationell samling för ”unga utanför” ska genomföras, och här blir det i alla fall jobb för ännu en ”samordnare”. Särskilt konkret är det inte, förutom att det ska tas fram bättre statistik. Det luddiga går igen i Löfvens budskap, från innovationsrådet till den ”aktiva näringspoli-

tiken”. Hur Sverige ska få Europas lägsta arbetslöshet 2020 är ett mysterium. Upplagt för besvikelse.

Finansminister Magdalena Andersson kom till Sundbyberg och Stockholm med ett löfte om att utreda en skattehöjning på finanssektorn. Det är få som tycker synd om bankerna, men utspelet ingår i en större bild av att det alltid går att skärpa skatten på företag. Och det hon har att berätta om jobben låter misstänkt likt olika bidragsökningar.

Annat är det med LO-basen Karl-Petter Thorwaldsson, för honom är det bara att vräka på med miljardinvesteringar. ”Inget att vänta på, dags att gå från ord till handling”, lät det. LO har ingen statsbudget att tänka på, medan Magdalena Andersson har svartmålat in sig i ett hörn med sin beskrivning av den oansvariga Alliansregeringen. Men Thorwaldsson har förstås rätt i att Löfven & Co inte får mycket uträttat.

Orsakerna är flera. För det första har Sverige en mycket svag minoritetsregering, som inte ens klarade att få igenom sin budget i riksdagen. För det andra skulle åtskilliga ministrar må bra av ett antal kurser i kompetensutveckling. För det tredje är den dystra sanningen sannolikt att det inte finns så många idéer om vad koalitionen ska pyssla med.

Regeringen styr riket, enligt grundlagen, men S och MP fick bara 38 procent i valet och åker på ständiga nederlag i kammaren. Löfven försöker leda landet genom att ignorera riksdagens beslut, men får ofta nöja sig med att tillsätta utredningar. Han kan säga jobben hur många gånger som helst utan att något fokus blir tydligt. Allt ska bli bättre. Man tackar.

Tiden efter valet har varit en kavalkad av halvmesyrrer, ibland kallade kompromisser, och misslyckanden. Problem försvinner inte för att en rödgrön minister får ansvaret. Inte ens tågen går, nu heller. Regeringen har hittills hänvisat till att den borgerliga budgeten gäller, men den egna vårpropositionen var inget under av klarhet. Att Löfven är sur på Alliansen, vilket framgick på första maj, förklarar inte klumpigt hantverk.

Förbifarten och Bromma flygplats var tidiga debacle. Det fria vårdvalet skulle avskaffas, men propositionen var så dålig att den drogs tillbaka. Höjd bensinskatt och sänkt rotavdrag är tydliga löftesbrott av S. En miljard till fler anställda i äldreomsorgen visade sig komma från indragna satsningar på samma område. Skolan, dito.

Utrikespolitiken är ett sammelsurium. Det militära samarbetsavtalet med Saudiarabien skulle omförhandlas, sa Löfven, men led ett genant nederlag mot MP:s riksdagsgrupp. Det allt överskuggande målet, en plats i FN:s säkerhetsråd nästa höst, leder till besynnerliga prioriteringar.

I valrörelsen talade de borgerliga partierna om vikten av att förbereda regeringsalternativ. S och MP gjorde det inte, och lider både av sin bräckliga parlamentariska bas och av fundamentalt olika inställning i sakfrågor. Alla ska med, men ingen vet vart.

DN 2/5 2015 “

DN 2 maj 2015:

“ S säger nej till LO:s nya krav

LO kräver större statliga investeringar för att få ned arbetslösheten, men finansminister Magdalena Andersson säger blankt nej. Hon vill däremot se en finansskatt för att stärka statsfinanserna. Samtidigt vill statsminister Stefan Löfven göra mer för unga som varken studerar eller arbetar.

Spänningen mellan LO och Socialdemokraterna finns kvar, även när S nu för första gången på nästan nio år är på väg att få igenom sin ekonomiska politik. Det blev tydligt på det största regeringspartiets förstamajfirande. I Sundsvall lovade Stefan Löfven i sitt förstamajtal att hålla fast vid målet att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Vägen dit bygger på de investeringar som regeringen föreslagit på bostäder, järnvägar och utbildning.

– Kampen mot arbetslösheten är ingen dans på rosor. Men det är en kamp vi ska ta och en kamp vi ska vinna, sade han.

Men i Norrköping och Linköping var budskapet från Landsorganisationens ordförande Karl-Petter Thorwaldsson att regeringens planerade investeringar inte räcker för att få ner arbetslösheten.

– Vårt krav här på förstamaj är att man redan i år, när man har så gott läge, ökar investeringarna i infrastruktur med 9 miljarder kronor, sade LO-basen.

Men kravet tillbakavisades några timmar senare när finansminister Magdalena Andersson (S) debuterade som förstamajtalare i Stockholm.

– Det är alltid bra att man har ambitioner. Men som finansminister har jag ansvar för att plus och minus ska gå ihop i slutändan. Jag kommer alltid att ta ansvar för statsfinanserna, säger hon.

LO anser att det är ett gyllene tillfälle för staten att investera mer eftersom Riksbankens utlåningsränta ligger på en historiskt låg nivå – under noll procent.

– Det är inte gratis att låna. Man måste även betala tillbaka lån som det är låg ränta på. Jag är ingen lössläppt typ, säger finansministern.

Magdalena Andersson varnade i sitt tal på Norra Bantorget i Stockholm, och tidigare på fredagen i Sundbyberg, för underskotten i statens finanser. Förra året var statens budgetunderskott 74 miljarder kronor. För att ha råd till kommande reformer behövs en särskild skatt på finansiell aktivitet, anser hon. Det är något annat än den särskilda bankskatt som Socialdemokraterna lanserade under Almedalsveckan i fjol, men som stött på patrull.

– Den enkla konstruktionen som vi och även företagsskattekommittén trodde att en bankskatt skulle ha visade sig vara lite mer komplicerad, säger Andersson.

Nästa vecka tillsätter regeringen en utredning om att införa en finansiell aktivitetsskatt efter dansk modell.

– Det kan bli en skatt på omsättningen eller en liten höjning av de sociala avgifterna. Det är något som finns i Danmark och som jag tycker är intressant, säger Magdalena Andersson.

Hon kan dock inte svara på om hon hoppas att finansskatten ska ge lika mycket – fyra miljarder kronor – som hon trodde att en bankskatt skulle inbringa.

Statsminister Stefan Löfven hade på tågresa till Sundsvall med sig en ny satsning för de drygt 86 000 unga som varken arbetar eller studerar.

– De kan sitta hemma i föräldrahemmet med neddragna gardiner och må allt sämre. Vi behöver förbättra kunskapen om den här gruppen, säger Löfven.

Regeringen vill skapa en uppsökande verksamhet för att få bättre koll på ungdomar som står utanför. Dessutom ska en nationell samordnare inrättas för att bland annat samla och sprida kunskap.

Löfven passade också på att anklaga den förra regeringen för miljardsvindleri. Det handlar om nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga som enligt Löfven kostat 110 miljarder kronor men inte lett till lägre ungdomsarbetslöshet.

– För 110 miljarder kronor har vi i stället fått 30 000, 35 000 fler arbetslösa ungdomar. Det är idioti, säger Stefan Löfven.

På morgonen kunde Stefan Löfven läsa i DN/ Ipsos att opinionsstödet för S faller. Hans slutsats är att det kan bero på att regeringen inte kunnat visa upp sin politik eftersom den rödgröna budgeten röstades ned före jul.

– Alliansen lyckades med Sverigedemokraterna rösta ner vår budget i december. Hade den budgeten trätt ikraft hade vi haft mycket mer åtgärder i gång redan nu, tror Stefan Löfven, vars parti bara hade stöd av 27,5 procent i mätningen för april.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“Stefan Löfven

Plats: Stora torget, Sundsvall.

Väder: Gråmulet, 7 råkalla plusgrader.

Publik: Cirka 3 000, enligt polisen.

Mest applåder: ”Ska vi nå EU:s lägs-ta arbetslöshet krävs feministiska reformer. Sverige har inte råd att hålla tillbaka en enda kvinnas kraft.”

Budskap: Det är vår uppgift att forma framtiden tillsammans.

Magdalena Andersson

Plats: Norra Bantorget, Stockholm.

Väder: Gråmulet och regndroppar, 12 grader och kall vind.

Publik: Cirka 5 000.

Mest applåder: ”Vi bygger!” Magdalena Anderssons stridsrop mot bostadsbristen fick framför allt SSU:are att jubla.

Budskap: Vi ska bygga vårt land starkt för att motverka de främlingsfientliga krafterna.”

DN 2 maj 2015:

“Vilka är Stefan Löfvens största utmaningar?”

Ulf Bjereld, S-märkt professor i statsvetenskap, Göteborgs universitet:

– Framåt är det att kunna regera. Han sitter på oerhört svag regering i en riksdag där högerpartier har majoritet. Decemberöverenskommelsen ger honom möjlighet att från hösten börja regera av egen kraft och den möjligheten måste han ta.

– Stefan Löfven måste presentera politiska förslag som gör att socialdemokrater och potentiella S-väljare känner att partiet är relevant. Han måste också försöka luckra upp alliansfronten, så han får med sig borgerliga partier på enskilda förslag under åren som kommer.

– Jobsatsningen för unga är ett bra, konkret förslag som går i rätt riktning, men det är ett litet, litet steg på vägen. Det måste till mycket mer för att målet om EU:s lägsta arbetslöshet ska kännas inom räckhåll.

Tommy Möller, professor i statsvetenskap, Stockholms universitet:

– De två största utmaningarna är att hålla ihop partiet och att få Decemberöverenskommelsen att bli beständig. Inom partiet måste han få de egna att förstå att handlingsutrymmet för S inte är vad det har varit. Det är viktigt att ha perspektivet med den otroligt starka dominansen som Socialdemokraterna har haft inom svensk politik.

– För att hantera den interna kritiken handlar det om att systematiskt spela ner förväntningarna, men också göra människor medvetna om hur verkligheten ser ut.

– För att få Decemberöverenskommelsen att hålla gäller svåra avvägningar som vi får se varje gång man lägger fram sin budget. Frågan är hur långt man kan gå för att inte provocera kritikerna så mycket att uppgörelsen riskerar att gå i kras.

Marja Lemne, universitetslektor i statsvetenskap, Stockholms univer-sitet:

– Hans utmaning är att leverera med satsningen på jobb. Att utse samordnare är väldigt populärt numera, förut var det utredningar. Man ska samordna i stället för att uttala att någon har ett konkret ansvar.

– Uppsökande verksamhet, som han tog upp sitt tal, är väldigt konkret. I övrigt så brister det när det gäller arbetslösheten. Var finns förslagen? Jag tror att många S-väljare, nu när vi har en historiskt hög arbetslöshet, hade förväntat sig av en socialdemokratisk statsminister att komma med konkretiseringar.

– Det är uppförsbacke nu för regeringen. Man ska inte överskatta betydelsen av enskilda opinionsundersökningar, men jag tror det blir väldigt svårt för Löfven om det inte börjar hända faktiska saker på arbetsmarknadsområdet nu.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se “

DN 2 maj 2015:

“Oppositionen hoppas på färre höjda skatter

Den borgerliga oppositionen sågar regeringens jobbpolitik. Moderaterna, det största oppositionspartiet, säger också nej till förslaget att höja skatten för banker och andra företag i finansbranschen.

Även den tidigare finansministern Anders Borg (M) var upprörd över de fyra storbankernas miljardvinster. Men varken han eller Moderaternas nuvarande ekonomisk-politiska talesperson Ulf Kristersson vill införa någon särskild skatt på finanssektorn.

– Regeringen hittar varje vecka en skatt som man tycker borde höjas. Det är en felsyn. Vill man göra något åt företagsbeskattningen bör man se det som en helhet. Man bör inte höja skattetrycket totalt sett på svensk företagsamhet, säger Ulf Kristersson.

Han säger dock inte specifikt nej till en finansiell skatt, utan oroar sig mest för företagsskatterna som helhet.

– Det vore roligt om regeringen också kunde sänka någon skatt ibland, säger Kristersson.

Den tidigare arbetsmarknadsministern Elisabeth Svantesson (M) anser att den dåvarande borgerliga regeringen redan 2013 gjorde en kartläggning över unga som varken arbetar eller studerar.

– Att göra om hela den kartläggningen behövs inte, anser hon.

Centerpartiets chefsekonom Martin Ådahl kritiserar regeringen för att höja arbetslösheten bland unga genom den planerade fördubblingen av arbetsgivaravgiften från 1 augusti.

– Det är magstarkt att regeringen ena veckan höjer jobbskatten för unga och nästa vecka tillsätter en nationell samordnare för den gruppen. Löfvens jobbpolitik går på tomgång, säger han.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se

DN 2 maj 2015:

“Sjöstedt pressar S om jobben

Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedts försöker sätta press på statsminister Stefan Löfven genom att lägga fram en tidsplan för åtgärder mot otrygga jobb. – Regeringen gör nästan ingenting, säger Sjöstedt.

Det är bara ett par veckor sedan som vänsterpartister, socialdemokrater och miljöpartister berömde varandra för det gemensamma budgetförslaget. Av denna rödgröna vänskaplighet märktes ingenting när V-ledaren Jonas Sjöstedt äntrade talarstolen på Slottsbacken i Uppsala igår. I stället blev det en rejäl vänsterkrok mot regeringen.

Huvudtemat i talet var otryggheten på arbetsmarknaden och här har den socialdemokratiskt ledda regeringen enligt Sjöstedt gjort alldeles för lite. Nu vill Vänsterpartiet öka trycket på statsminister Stefan Löfven (S) och lanserar därför en tidsplan för ett antal reformer.

– Med rätt beslut kan vi minska otryggheten och stärka löntagarna. Ändå gör regeringen nästan ingenting, sade Sjöstedt.

Först i hans reformplan kommer allmän visstid, en anställningsform som den borgerliga alliansregeringen införde. Den bör avskaffas redan nästa år, anser Sjöstedt. Frågan utreds för närvarande inom regeringskansliet men Socialdemokraterna har signalerat att de vill hitta en lösning som även de borgerliga kan acceptera.

Året därpå, alltså 2017, är det enligt V-agendan dags för ett förbud mot att hyra in personal för att täcka permanenta behov. Detta fanns med på en åtgärdslista som Socialdemokraterna och LO enades om före valet och nu anser Jonas Sjöstedt att det är dags att gå från ord till handling.

Våren 2018, före nästa val, vill Vänsterpartiet att heltid blir en lagstadgad rättighet. Socialdemokraterna har öppnat för detta men vill ge arbetsmarknadens parter i den offentliga sektorn en chans att lösa frågan först. Jonas Sjöstedt anser att en tidsgräns är nödvändig för att något ska hända.

– De här förslagen har starkt stöd i fackföreningsrörelsen. Det är förslag som en socialdemokratisk statsminister med facklig bakgrund borde ta på allvar, sade Sjöstedt som inte utesluter att V kommer att använda kraven som ett vapen i höstens budgetförhandlingar.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“Jonas Sjöstedt

Plats: Slottsbacken i Uppsala

Väder: Kylslaget, med regn och uppehåll om vartannat.

Publik: Cirka 1 200 personer.

Mest applåder: När Jonas Sjöstedt angrep Björn Söder (SD), riksdagens andre vice talman, för dennes uttalande om vem som är svensk: ”Varje talman som tvivlar på samers och judars svenskhet är en person för mycket på helt fel plats.”

Budskap: Den borgerliga alliansregeringen gjorde arbetsmarknaden otrygg och Stefan Löfven gör för lite för att fixa det.

DN “

DN 3 maj 2015:

“Peter Wolodarski: Löfvens seger leder mot permanent försvagning.

Svensk politik präglas av instabilitet. Och det lär den göra så länge partierna håller fast vid blockpolitiken.

Ända sedan i höstas har Socialdemokraterna kämpat för att få igenom sin budget i riksdagen. Till slut lyckas man, bara för att drabbas av ett historiskt svagt stöd i senaste DN/Ipsos med 27,7 procent.

Lite i skymundan, men minst lika talande, är Sverigedemokraternas växande popularitet. Samtidigt som ledande SD-företrädare bekämpar och utesluter varandra gör partiet sin högsta notering någonsin i DN/Ipsosmätningar med 14,6 procent.

Vem sa att politik är rättvist?

När S på allvar börjar regera blir man straffad av väljarna. När SD-medlemmarna slåss med varandra belönas partiet med ökat stöd.

Professorerna i statsvetenskap har intressanta samband att undersöka.

Ingen förändring är i det korta perspektivet statistiskt säkerställd, men sedan årets början är trenden tydlig. Statsminister Stefan Löfven har tilltagande problem, trots att han inte regerat mer än ett drygt halvår.

År 1991, det senast jämförbara bottenresultatet under ett förstamajfirande, hade Socialdemokraterna suttit vid makten i nio år. Partiet var sönderregerat och ekonomin på väg in i en allvarlig kris. Ett år tidigare hade statsminister Ingvar Carlsson avgått och kommit tillbaka, efter att ha förlorat en avgörande omröstning i riksdagen.

Det var turbulenta tider. Finansminister Kjell-Olof Feldt lämnade regeringen – i protest mot sitt partis ekonomiska politik.

Osäkerheten och oredan för tankarna till dagens situation. Stefan Löfven saknar ett tydligt stöd i riksdagen. I vintras var han, i likhet med Ingvar Carlsson 25 år tidigare, snubblande nära ett nyval. Och i brist på styrfart drabbas regeringen av återkommande minikriser.

Men på många sätt har Stefan Löfven det svårare än Ingvar Carlsson. Krisen 1990–91 sammanföll med ett akut ekonomiskt läge; sedan dess har svensk politik gått igenom avgörande strukturella förändringar. Det är betydligt svårare att regera, väljarna är mer lättroliga.

Socialdemokraterna är historiskt försvagade, samtidigt som Sverigedemokraterna blivit en maktfaktor i riksdagen.

Till skillnad från 1991 är ekonomin inte på väg in i ett djupt hål. I stället har krisen flyttat in i riksdagen.

Valet 2014 gav varken de rödgröna eller alliansen ett tydligt stöd. Ändå fortsätter de traditionella partierna att hänga sig kvar i blockpolitikens illusioner.

Instabilitet är granne med Helgeandsholmen. Höstens budgetdebacle i riksdagen är bara tillfälligt löst, eftersom decemberöverenskommelsen har ett så svagt stöd i det borgerliga lägret. Förr eller senare kommer den nuvarande jämvikten att rubbas.

Ju sämre det går för de rödgröna i opinionen, desto mer ökar frestelsen för Alliansen att bryta vinterns handslag.

Vad som ska komma i stället har ingen ett bra svar på, allra minst de borgerliga sympatisörer som efter decemberöverenskommelsen ägnat sig åt läktarvåld mot ”DÖ”.

Låta Alliansen styra? Utan egen majoritet lär Anna Kinberg Batra drabbas av samma parlamentariska låsningar som Stefan Löfven.

Samarbeta med SD? Finns inte på kartan, även om detta är modellen i flera nordiska länder. Den kommande veckan kan exempelvis Sannfinländarna göra entré i Finlands regering.

Den fundamentala skillnaden mot våra grannländer förblir SD:s bakgrund: vi talar om ett parti med rötterna i svensk nynazism, som aldrig gjort upp med sin historia och som än i dag har motståndet mot invandring som affärsidé.

Det enda som återstår, om man inte låter DÖ leva, är att acceptera den nya spelplanen i svensk politik. Och den verkligheten rimmar illa med traditionell blockpolitik.

Stefan Löfven måste bestämma sig: vill han långsiktigt kunna regera och få något uträttat kan han inte bedriva en politik utan förankring hos riksdagens majoritet. Vänsterpartiledaren Jonas Sjöstedt blir aldrig en bra guide för vare sig Socialdemokraterna eller Sverige.

Om Löfven fortsätter som hittills är det troliga att partiet trycks ned ytterligare i opinionen, eftersom man ständigt bryter sina vallöften och misslyckas med det grundläggande: att bekämpa arbetslösheten.

En nationell samordnare skapar inte Europas lägsta arbetslöshet, utan bidrar genom bristen på konkretion till att stödet för S trycks ned till europeisk nivå, det vill säga omkring 20–25 procent.

Därmed löper ”valsegern” 2014 den uppenbara risken att förvandlas till en pyrrhusseger: det som framstod som en framgång visade sig vara fröet till ett kommande nederlag.

På papperet regerar Socialdemokraterna, men i praktiken är S fast i så många inre och yttre låsningar att man får allt svårare att råda över sin egen agenda. Priset för regeringsmakten är permanent osäkerhet och besvikelse.

Inte ens i utrikespolitiken, där minoritetsregeringar normalt har lättare att agera, är det vackert väder. Den rödgröna regeringens skyltar med försäkran om ”oberoende utrikespolitik”, som tapetserar Sveriges beskickningar runt om i världen, är redan på väg att monteras ned. Förankringen i riksdagen var obefintlig.

De borgerliga kan passivt betrakta misslyckandet från sidlinjen, men frågan är vad Anna Kinberg Batra ska glädja sig åt.

Inte heller Alliansen har ett starkt stöd i opinionen. Till egen majoritet är det långt. Och Moderaterna saknar svar på hur man ska hantera ett alltmer oförutsägbart, makthungrigt och växande SD.

För 25 år sedan var den svenska opinionen betydligt mer invandringskritisk än i dag, tvärtemot vad dagens debatt kan ge intryck av, men det politiska läget var enklare. Det fanns två tydliga alternativ. Höger och vänster stod till buds.

Den tidens motsvarighet till Sverigedemokraterna – Ny demokrati – var en olustig cirkus, som turnerade från Skara till Östermalm. Men det handlade mer om populism än om rå främlingsfientlighet.

Stefan Löfven och Anna Kinberg Batra måste inse att de inte kan fortsätta som om året fortfarande är 1991.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski

Det han skriver om DÖ är svårt att förstå. Därför återges en artikel i SvD med rubriken "Låt DÖ dö"

Den handlar om allianspartiernas tycken.

SvD12 april 2015 kl 00:19, uppdaterad: 12 april 2015 kl 00:24:

“Låt DÖ dö”

Det var rätt och riktigt att Löfvens frågestund i riksdagen i torsdags till stor del ägnades åt de flertal löftesbrott Socialdemokraterna har ärat svenska folket med sedan valet i september.

Alliansens företrädare sparade heller inte på krutet. Tonen var så indignerad och fylld av moralisk överlägsenhet att det närapå framstod som lustfyllt mellan varven. *Varför väljer statsministern makten? Varför är löftena till Jonas Sjöstedt viktigare än de till väljarna?!*

Löfven själv blev inte så upprörd. Tvärtom. Han höll sig lugn och tillät sig till och med att småle ibland. Låt mig översätta det lilla leendet som spelade i statsministerns mungipor under attackerna från Kinberg Batra, Löf, Ullenhag, Henriksson och de andra:

Ni spelar er teater bra. Ni frågar "varför?", som om det var jag som var svaret skyldig. Det är ju ni som är svaret. Varför vi bryter val-löften? För att vi kan och behöver. För att ni medger oss det utrymmet. För att ni genom decemberöverenskommelsen har avhändert en stor del av den reella utpressningsmakt oppositionen annars kan använda.

Och vad ska ni göra? Skriva arga artiklar? "Pressa regeringen på besked"? Låt mig ta fram världens minsta fiol och spela den ledsnaste låt ni någonsin har hört. Tänk, vi är precis i den här situationen för att ni har tillåtit det att ske, och det vet väljarna. Det är därför era väljare är arga på er, medan våra håller på att vänja sig vid mer vänsterpolitik än vad de hade hoppats på.

Högerväljare har större anledning att vara förbannade nu än de som röstat vänster. Men från partikanslierna kommer i trotsig ton försvaret att oppositionen visst fungerar och är i högform; jo, för den motionerar, interPELLerar, ställer besvärliga frågor, och den röstar, när det ges tillfälle, mot socialism och för frihet. Men att valda allianspolitiker kastar så mycket grus de kan i maskineriet när en socialistisk regering styr landet åt fel håll är inget att be om beröm och klapp på huvudet för. Det ingår liksom i den grundläggande kravspecifikationen.

Många argumenterar också för att tiden i opposition är så viktig nu för att Alliansens partier ska hitta sig själva igen. ”Vi glömde politikutveckla under den förra mandatperioden”, som det undslapp en av de fyra partisekreterarna i veckan. Jo, det kan man hålla med om. Att Alliansen i likhet med Perssonregeringen blev idétrött och defensiv vågar till och med de mest lojala säga nu. Det är förvisso bra. En ärlig självbild är en bra början. Men Socialdemokraterna har just lärt oss att inte ens åtta år i opposition utgör någon garanti för att en enda ny tanke tänks.

Att se till att Sverige får en ny alliansregering 2018, tycks vara de borgerligas ledande förhoppning bakom decemberöverenskommelsen. För dem som just flyttat ut från Rosenbad kan det förstås ligga nära till hands att tro att detta är det övergripande målet för politiskt engagemang. För oss andra är svaret ett friare och mer dynamiskt Sverige. Det åstadkoms i regel genom små medvetna steg.

Klart att Sverige skulle behöva en genomgripande skattereform. I väntan på att marken ligger beredd för en sådan är sänkta momssatser här och där helt avgörande för att utvecklingen ändå ska dras åt rätt håll.

Somliga talar också om väljarnas behov av tydliga alternativ. Det är lätt att hålla med om, inte minst efter den senaste valrörelsen. Men om

de borgerliga partierna tror sig bara kunna bli tydliga genom att driva Socialdemokraterna att bli ett stödparti åt Jonas Sjöstedt, har man gravt missuppfattat vad tydlighet betyder. Ni måste bygga er framgång på något större än förhoppningen om andras misslyckanden.

”Seriöst, vilka alternativ ser ni finns?” undrar då och då alliansföreträdare mellan skål och vägg. Seriöst – här är det bästa: Säg upp decemberöverenskommelsen med omedelbar verkan. Förklara för svenska folket och de andra partierna att ni tycker att Sverige har tagit en sådan skadlig riktning av de gångna månadernas styre, att ni för landets skull avser att gå i riktig opposition. Det innebär att ni vid sidan av att opponera mot regeringens politik också i alla lägen kommer att söka möjlighet för Sverige att hålla en kurs av borgerligt och frihetligt inriktad politik.

Det försätter Stefan Löfven åter i det prekära läge ni valde att rädda honom ur i december; han måste söka stöd för sin politik genom att hitta en riksdagsmajoritet för sina förslag, eller säkerställa att han inte har en majoritet emot sig.

Det kommer att göra att reformtempot blir lägre, vilket utifrån vad vi hittills har sett vore bra. Det kommer att skapa ett enklare samtalsklimat i de frågor där S och Alliansen har gemensamma intressen att hitta långsiktiga och hållbara lösningar. Det kommer att underlätta för den profilering av de fyra olika partierna som ni säger er vilja uppnå. I vissa frågor kommer enskilda allianspartier att kunna gå egna vägar. Men viktigast av allt; ni kommer att släppa ut Stefan Löfven ur den vänsterbur som ni så hårt vaktar nyckeln till nu.

Om han misslyckas? Då får ni samla ihop er och förklara att ni är beredda att regera Sverige, med eller utan ett extra val. Även utan alla de arbetsgrupper ni planerar för nu finns det många som faktiskt tror att ni

är bättre än nuvarande regering på att styra Sverige åt rätt håll. Det är skakande att antydningar om en annan åsikt går att skönja hos Alliansen.

Nej, decemberöverenskommelsen blev inte ett bra sätt att ta ansvar för Sverige. Och ni från allianspartierna som valde att ingå den måste släppa prestigen och ha modet att erkänna det. Var större. Sätt Sverige före den egna stoltheten. Ge er själva och den svenska demokratin lite upprättelse.

På onsdag lägger regeringen fram vårpropositionen, vars innehåll ni redan till stor del känner till och i olika höga tonlägen har fördömt. Ett passande sätt att ”hedra” den på det sätt den förtjänar, är att samma dag låta decemberöverenskommelsen gå i graven. Därefter kan ni gå i riktig opposition.

TOVE LIFVENDAHL Politisk chefredaktör i SvD
tove.lifvendahl@svd.se”

“Fler artiklar av skribenten “

“**Välkommen till SvD.** Du har hamnat på den här sidan via **Google**. Sök fler artiklar om DÖ på SvD.se [Till SvD:s startsida](#) “

DN 11 maj 2015:

“ **DÖ-snack ska inte få styra**”

Vad är egentligen ett partis uppgift? Decemberöverenskommelsen har ställt frågan på sin spets.

Inte att lägga sig platt för vänsterpolitik i alla fall, lyder motkampanjens paroll. Den får medhåll från Alliansväljarna som blir alltmer kritiska till uppgörelsen. Men är det skäl nog att ändra riktning?

Frågan är vad som skulle vara kvar av partierna om samma princip tillämpades i varje enskild sakfråga.

Sören Holmbergs kapitel i boken ”Svenska politiker” ger perspektiv. Utifrån en jämförelse av hur 2010 års väljare och riksdagsledamöter svarar på 21 utvalda sakfrågor visar han att det finns ett stort glapp. I snitt skiljer sig åsikterna mellan valda och deras väljare hela 18 procentenheter. En riksdag med framlottade ledamöter skulle spegla väljarnas åsikter mycket bättre.

Störst är skillnaden i Folkpartiet. Ingen av riksdagsledamöterna i undersökningen vill avveckla kärnkraften, men det vill mer än varannan FP-väljare. Samtliga ledamöter tycker att Sverige ska gå med i Nato – något inte ens var tredje väljare håller med om. Och trots att sju av tio av deras väljare vill se hårdare straff finns inte en enda ledamot som företräder den linjen.

Och detta är alltså i flera av partiets profilfrågor. Gör det FP till ett sämre parti? Och gör Moderatväljarnas missnöje med December-

överenskommelsen Moderaterna till ett sämre parti? Inte nödvändigtvis.

För företag har kunden alltid rätt, men detsamma kan inte sägas om partiernas relation till medborgarna. Opinionsundersökningar är inte kundundersökningar, och i synnerhet inte något facit.

Politik syftar till mer än att fånga upp de senaste väljarvindarna. Det handlar lika mycket – kanske mer – om att bilda opinion och visa politiskt ledarskap. Att göra det som man anser är nödvändigt även om det inte är populärt.

Decemberöverenskommelsen hamnar just på det kontot (även om dess motståndare just nu sätter kaffet i halsen). M är inte berett att samarbeta med Sverigedemokraterna, och därför har partiet ingått uppgörelsen.

Väljarna får säga sitt på valdagen. Av Holmbergs undersökning att döma är det inte säkert att det blir med en röst på det parti som delar deras åsikt om DÖ-snacket.

Amanda Björkman amanda.bjorkman@dn.se “

DN 11 maj 2015:

“ Ewa Stenberg: En tredje väg i svensk invandringspolitik

Den första partiledardebatten i tv sedan valet höstas visar att Sverige har fått en tredje väg i invandrings- och integrationspolitiken. Det lyfter frågan ytterligare på den politiska dagordningen och SD utmanas på hemmaplan.

Så var det partiledardebatt i ”Agenda” igen, för första gången sedan höstens val. Men inget är sig längre likt. Statsministern och vice statsminister kan argumentera bäst de vill, men de regerar fram till halvårsskiftet på oppositionens budget. Alliansens partiledare får ta i från tårna om regeringens ekonomiska politik, men de kommer inte att gå ihop och rösta ner den.

Det är ett skört läge, och regeringen får snubbla och halta sig fram. **Men vare sig regeringspartierna eller den borgerliga oppositionen** ser några bättre alternativ än Decemberöverenskommelsen.

Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson kallade den i ”Agenda” för en maktkartell för att hålla 13 procent av väljarna utanför inflytande. Anna Kinberg Batra (M) försvarade sig med att Sverige måste kunna regeras och Alliansen behöver överenskommelsen för att kunna ta makten igen.

– Det är något typiskt svenskt, och det är bra, sade statsminister Stefan Löfven (S) till Åkesson om uppgörelsen.

Den hetaste debatten handlade om invandrings-och integrationspolitik.

Fram till valdagen stod Sverigedemokraterna mot de sju andra partierna. SD isolerades såsom extrema. Men efter Alliansens valförlust och stora rösttapp till SD har tre av partierna börjat svänga. M, KD och FP utgör nu ett tredje alternativ som är mer restriktiv än den förra och den nuvarande regeringen. Samtidigt är den mycket mer generös än SD:s.

Söndagens partiledardebatt var premiär för den nya rollbesättningen. Den inleddes med att vänsterledaren Jonas Sjöstedt saknade den avgångne moderate statsministern Fredrik Reinfeldt (M)
– Ni flörtar med SD, anpassar er politik, anklagade han Moderaterna.

Anna Kinberg Batra såg obekvämt ut och svarade att tillfälliga uppehållstillstånd till flyktingar kan leda till att fler arbetar och bättre integration, tvärt emot hur hennes företrädare brukade argumentera.

Centerledaren Annie Lööf illustrerade Alliansens spricka genom att påminna:

– Jag står upp för den politik vi gemensamt gick till val på.

Miljöpartiet, som tidigare varit en brygga mellan röda och blåa i invandringspolitiken, bidrog med ett rejält klavertramp. Vice statsminister Åsa Romson jämförde flyktingkatastroferna på Medelhavet med dödslägrat Auschwitz. Förintelsen är en unik händelse, med ett beslutat och organiserat massmördande i industriell skala. Varje drunknad på Medelhavet är en tragedi som skulle ha kunnat undvikas, men det är inte en beslutat och medvetet organiserat mördande i syfte att utrota folkgrupper.

Risken är stor att de som överlevt Förintelsen känner sig kränkta av Åsa Romsons jämförelse, och det är knappast vad ett parti som vill profilera sig på sin politik för mänskliga rättigheter behöver. Partiet bad om ursäkt via Twitter, Åsa Romson själv hade svårare att göra det i efterföljande intervjuer.

Romson var den partiledare som klarade sig i särklass sämst. **Vare sig statsministern eller oppositionsledaren gjorde några toppprestationer.** Bäst klarade sig Jonas Sjöstedt (V), Annie Lööf (C) och Jakob Forssmed (KD), den senare vikarierade för den nyblivna mamman Ebba Busch Thor.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

Kommentar: Debattörer i DN är ofta dåliga på svenska språket. Ofta numera kan de inte skilja på “vare sig eller” och “varken eller”. I artikeln har markerats ställen där det borde ha stått varken eller.

DN 11 maj 2015:

”Innovationspolitiken måste samlas i egen proposition”

Nytänkade behövs. Stefan Löfvens innovationsråd har en unik chans att lämna den gamla synen på forskning och innovation. Men då bör regeringen lägga en särskild innovationspolitisk proposition, som fokuserar på nyttiggörande och hur offentlig - upphandling och statens riskkapital bäst kan utnyttjas, skriver Charles Edquist.

Statsministern har skapat ett Nationellt innovationsråd (NIR) med sig själv som ordförande. Med hela handen har han pekat på att innovationer är mycket viktiga för svensk ekonomi. Ledamöterna i NIR, varav jag är en, ger råd till statsministern och regeringen. Men jag har kommit till uppfattningen att dessa frågor också bör diskuteras i en vidare krets; därför denna artikel.

Sveriges ekonomi har inte haft tillväxt i arbetsproduktiviteten sedan 2007. Och vi vet att den viktigaste källan till sådan tillväxt är innovationer, det vill säga nya produkter och processer. Sverige lägger stora resurser på att försöka utveckla sådana, men resultatet i form av faktiska innovationer är mediokert.

Sveriges regering har som mål att sänka arbetslösheten till den lägsta inom EU år 2020, vilket förmodligen kräver en halvering av nuvarande procentsiffra. Vi vet att produktinnovationer (nya varor och tjänster) är den långsiktigt viktigaste källan till nya jobb. En effektivare innovationspolitik tycks vara av nöden.

Av hävd lägger Sveriges regering fram forskningspolitiska propositioner till riksdagen. 2012 hette den ”Forskning och innovation”. Men den behandlade innovationer endast sporadiskt, och då mest som en direkt följd av att forskningsresultat kan leda till innovationer (som i sin tur kan leda till jobb och tillväxt). Detta kallas, inom innovationsforskningen, den linjära synen på innovationspolitik. Den dominerar i alla länder där innovationspolitik över huvud taget diskuteras.

Den internationella innovationsforskningen, med 7 000–8 000 professorer, förkastade helt den linjära synen på 1990-talet. Den ersattes av en ansats som betonar att innovationer sker i ”innovationssystem”, där många olika aktiviteter påverkar innovationsprocesser: FoU, utbildning, efterfrågan (exempelvis offentlig upphandling), organisationsförändringar (exempelvis genom entreprenörskap), interaktivt lärande mellan organisationer, regelverk (exempelvis patentlagar och upphandlingsregler), inkubation och finansiering av innovationer.

Statsministern har skapat ett innovationsråd, alltså inte ett råd för forskning och innovation. Den senare typen av råd finns i sju EU-länder och ett antal länder i Asien. Alla dessa råd, liksom den svenska Forskningsberedningen, domineras av det linjära synsättet. Sverige har tack vare det nyskapade innovationsrådet möjligheten att bli det första land som lämnar den linjära modellen när det gäller innovationspolitik.

Regeringen bör därför gå vidare genom att lägga fram en separat innovationspolitisk proposition med ett helhetsperspektiv. Den bör integrera element från andra politikområden.

Den offentliga innovationspolitiken ska inte ersätta vad privata aktörer kan göra, eller konkurrera med dem och försöka tränga ut dem, utan

endast bidra till att lösa problem som marknadens aktörer inte själva klarar av. Den ska bara vara ett komplement.

Nästa planerade forskningspolitiska proposition (2016) heter ”Forskningsproposition” rätt och slätt, men den ska också behandla forskningsresultatens nyttiggörande för samhället genom forskningsbase-rade innovationer. Men helhetsperspektivet vad gäller innovationer bör utvecklas i en separat innovationsproposition.

Innovationspropositionen bör exempelvis innehålla följande:

1. Den bör överlappa med forskningspropositionen genom att också behandla nyttiggörande, men med betoning på hur detta kan understödjas av andra aktiviteter än forskning. När man väl har skiljt på utvecklingen av forskningspolitik och innovationspolitik för att undkomma den linjära modellen, så ska de alltså fås att samverka i genomförandet. Av den framtida statliga FoU-budgeten på ungefär 35 miljarder kommer kanske 5–10 att ha direkt innovationsrelevans.

2. Betydelsen av privat och offentlig efterfrågan för innovationer är enorm. Den årliga offentliga upphandlingen är på 600–800 miljarder. Om 10 procent av denna kan göras innovationsdrivande, så är denna summa dubbelt så stor som den offentligt finansierade forskningen. Att göra upphandling innovationsdrivande sker bäst genom att beställningar av (existerande) produkter ersätts med beställningar av lösningar på funktionellt beskrivna problem. Man bör exempelvis beställa en decibelnivå i stället för ett bullerplank eller tystare asfalt. Det ökar konkurrensen mellan produkter och mellan leverantörer och öppnar för kreativitet och innovationer. Den Upphandlingsmyndighet som kommer att skapas i september i år bör ha som en av sina absolut viktigaste

uppgifter att stödja myndigheter, landsting och kommuner när dessa ska bedriva just innovationsvänlig upphandling genom funktionsbeskrivningar.

3. Organisatoriska förändringar är av stor betydelse för innovationer. Sådana kan ske genom ökat stöd till entreprenörskap som är en viktig social bärare av innovationer.

4. Ett annat exempel är att innovationsmyndigheten Vinnova (budget 2,8 miljarder) inte huvudsakligen bör stödja forskning för att stimulera innovationer. Regeringen bör ombilda Vinnova till att stödja ett flertal av de aktiviteter som påverkar de icke-linjära innovationsprocesserna.

5. Interaktivt lärande mellan olika organisationer, privata och offentliga, är en viktig aktivitet bakom många innovationer. Förslag för att förbättra detta bör utvecklas ytterligare, och kan behöva speciell finansiering.

6. Regelverk för exempelvis upphandling, miljö och statligt riskkapital kan behöva förändras. Kostnaden för detta är begränsad.

7. Inkubation är en viktig aktivitet för innovationspolitiken. Den ger för närvarande ett splittrat intryck och kan behöva sträckas upp.

8. Statlig finansiering av innovationer i tidiga utvecklingsstadier är viktigt – men bara om osäkerhet råder och riskerna är för höga för privata aktörer. Dagens statliga riskkapital har använts ineffektivt och systematiska felprioriteringar har gjorts. 17–18 miljarder finns avsatta för ändamålet, men 3–5 miljarder har inte använts alls. Resten har ofta

investerats i alltför sena stadier där statliga medel inte behövts. De avsatta resurserna skulle ha räckt till att stödja 17 000–18 000 innovativa projekt eller företag i tidiga stadier med en miljon vardera! Regeringen tillsatte i februari en utredning om detta, vilken beräknas vara klar den 15 juni.

9. Utbildningspolitiken, arbetsmarknadspolitiken, regionalpolitiken, infrastrukturpolitiken, försvarsmaterialpolitiken, miljöpolitiken och energipolitiken har stora budgetar. Delar av dessa politikområden kan också förändras till att stödja innovationsprocesser, och därmed också ingå i den innovationspolitiska propositionen.

Punkterna ovan har främst till syfte att visa hur möjligt, rimligt och motiverat det är att skapa en separat innovationsproposition. Mina schematiska skattningar visar att en summa på minst 100 miljarder kronor i närtid skulle kunna inriktas mot innovationsdrivande verksamheter. Och alla dessa resurser finns redan avsatta! Visserligen överlappar en del av dem med andra politikområden, vilket kräver samordning, men detta behöver inte vara en nackdel; tvärtom.

Genom en separat innovationsproposition kommer ett nytt politikområde att skapas och konsolideras. Detta kan sedan bli basen för en process av ytterligare förbättringar av svensk innovationspolitik. Att Sverige, som första land i världen, utvecklar en helhetlig, sammanhållen och icke-linjär innovationspolitik kan vara av mycket stor betydelse för vår framtida produktivitet och sysselsättningsgrad.

Charles Edquist, professor i innovation, CIRCLE, Lunds universitet och ledamot av Nationella innovationsrådet.

www.charlesedquist.com “

DN 11 maj 2015:

“ **Ankare i ett hav av kaos** ”

USA:s frihandelsförhandlingar med EU och Stillehavslanderna handlar inte bara om ekonomi. Avtalen behövs för att skapa ordning i en allt oroligare värld.

Jag stöder entusiastiskt president Obamas bemödanden att ingå nya stora handelsavtal med våra allierade i Östasien, som Japan och Singapore, och med hela EU, men inte enbart av ekonomiska skäl.

Jag är säker på att de skulle gynna hela USA ekonomiskt men överlåter åt presidenten att förklara varför (och hur någon del av arbetskraften som skadas ska kompenseras). Jag vill ta upp det som inte diskuteras tillräckligt: hur dessa handelsavtal med två av den demokratiska kapitalismens största centrum i världen förstärker vår nationella säkerhet lika mycket som vår ekonomiska säkerhet.

Dessa avtal gäller nämligen inte bara vem som skriver reglerna utan också om vi alls ska ha en värld som vilar på regler. Vi befinner oss i ett mycket plastiskt skede av händelseutvecklingen, ungefär som efter andra världskriget. Kina ligger i för att göra om reglerna på egen hand, Ryssland går in för att ensidigt bryta mot reglerna och delar av både arabvärlden och Afrika har tappat alla sina regler och faller sönder i allas krig mot alla. Vår jord klyvs i allt större utsträckning mellan Ordningens värld och Oordningens.

Sett från Europa växer en situation fram söder därom som är skrämmande. Det är inte enbart en flyktingkris. Det är civilisatorisk hårdsmälta: Libyen, Jemen, Syrien och Irak – arabvärldens hjärta – har alla upplösts i stamkonflikter och etniskt drivna inbördeskrig, som förstörats av vattenkriser och andra miljöpåfrestningar.

Allt detta sker i en postimperialistisk, postkolonialistisk och i allt högre grad posttotalitär värld. I denna pluralistiska region som saknar pluralism, Mellanöstern, har vi litat på att Osmanska riket, den brittiska och franska kolonialismen och därefter kungar och diktatorer uppträda ska påtvinga alla dess stammar och religioner ordning. Men de båda förstnämnda (imperialism och kolonialism) är borta för alltid och de sistnämnda (monarki och autokrati) behåller nätt och jämnt taget eller har försvunnit, de också.

Därför kan hållbar ordning – den ordning som verkligen kommer att tjäna människorna där – bara framträda underifrån genom att samhällena själva ingår sociala kontrakt för hur de ska leva tillsammans som jämlika medborgare. Och eftersom det inte sker, utom i Tunisien, får vi se stigande oordning och flodvågor av flyktingar som förtvivlat söker undkomma till öar av ordning: Europa, Israel, Jordanien, Libanon och det irakiska Kurdistan.

Samtidigt har störtandet av Muammar Khaddafis regim i Libyen, utan att man har skapat en ny ordning i tomrummet (något av det dummaste Nato någonsin gjort), avlägsnat en barriär för olaglig invandring till Europa från Ghana, Senegal, Mali, Eritrea, Syrien och Sudan. Som en högt uppsatt tysk sade apropå bakgrunden: ”Libyen har varit ett hinder för färden över Medelhavet, men nu är det hindret borta och vi kan inte konstruera ett nytt.” ”Nu ligger allt öppet, öknarna och haven”, sade en libysk människosmugglare till David D Kirkpatrick på New York Times.

En förutsägelse: Nato kommer med tiden att upprätta ”seglingsfria zoner” – trygga områden för flyktingar och förbjudna för människosmugglare – utefter Libyens kust.

Vad har nu allt detta med handelsavtal att göra? Oordningen ökar i Mellanöstern och Afrika, samtidigt som Kina och Ryssland försöker dra världen åt sitt håll. Det har aldrig varit lika viktigt som nu för den

koalition av marknadsdemokratier och stater på väg mot demokrati – som är kärnan i Ordningens värld – att samlas och upprätta de bästa reglerna för global integration för 2000-talet, med normer för handel, arbetsmarknad och miljö. Dessa avtal både stärker och integrerar de marknadsbaserade, rättsstatsbaserade demokratierna och de demokratiserande nationer som bildar ryggraden i Ordningens värld.

Amerikas ekonomiska framtid ”hänger på att den integreras i världen”, säger globaliseringsexperten Ian Goldin. ”Men framtiden hänger också på att man kan samarbeta med sina vänner för att lösa övriga problem, från klimat till fundamentalism.” Handelsavtalen kan bidra till att bygga upp förtroende, samarbete och tillväxt som bidrar mer till att alla dessa länder rör sig mot globalt samarbete än om de ”kurar ihop sig i protektionism eller nationalism och låter andra, eller ingen, avfatta reglerna”.

Som Obama sade till sina liberala kritiker nyligen: Om vi hoppar av detta arbete på att expandera handeln på våra villkor ”kommer Kina, Asiens 400-kilos-gorilla i Asien, att skriva sina egna regler”, och underteckna bilaterala handelsavtal ett efter ett i hela Asien ”som gynnar kinesiska företag och kinesisk arbetskraft och (...) minskar vårt tillträde (...) till den snabbast växande, mest dynamiska ekonomiska delen av världen”. Om vi däremot får handelsavtalet med Stillehavs-länderna till stånd ”måste Kina anpassa sig till detta regelverk för handeln som vi har etablerat”. Annars ”kommer vi om 20 år att se tillbaka och ångra oss”, tillade han.

Det var den enda punkt där han hade fel. Vi får ångra oss mycket tidigare än så.

Thomas Friedman

Thomas Friedman är amerikansk journalist och författare

Översättning: Margareta Eklöf “

Kapitel 3: Politiska problem

Innehåll:

- 85 Innehållet i: Sven Winnell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten. <http://winnell.com/omr36-39zzz.pdf>
- 89 Viktigast: arbete eller välfärd.
- 92 Personlig situation och välfärd. Skatter och utbildning.
- 93 Hushållsverksamheter. Hemkunskap.
- 94 Arbetsförmedling och träningsjobb.
- 95 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
- 98 Klassifikationssystem för verksamheter.
- 100 De 22 politikområdena och klassifikationssystemets verksamheter.
- 104 Förhistorien. Historisk tid. Demokrati. Globalisering. Forskningsarbetets början. Skattereformer. Socialdemokraterna.
- 107 Politikerna - folkets valda representanter.
- 111 Om utbildning i skolan
- 112 Religion och levnadskunskap.
- 113 Tillägg om skatter.
- 116 Problem med lån. Gör lägre avdrag för höga räntor.
- 118 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
- 118 Årskostnader år 2014, pensionärer.
- 119 2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
- 119 2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
- 120 Underskott och överskott i hushållsbudgeterna
- 121 Förslag till riksdagsbeslut.
- 122 Kompletteringar/revideringar till förslagen om riksdagsbeslut
- 122 TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
TV-avgiften bör ersättas med en kollektivavgift för hushållen, betald av staten, samtidigt som jobbskatteavdragen minskas med 100 kr per månad utom för de lägsta inkomsterna. Det kan ske genom en enkel ändring av en brytpunkt i skalan för jobbskatteavdragen. Inflationsuppräknings av jobbskatteavdragen bör tas bort och avdragen frysas till de avdrag som gäller för inkomståret 2015.
- 124 Systemet för pensionärernas bostadstillägg. För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.
- 124 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer.
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.
- 124 Bostadsbidrag för barnfamiljer. För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.
- 124 Tillägg: Ny myndighet måste få ansvar för jämställdheten

Innehållet i: Sven Winnell 20 april 2015:

Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem.

Utbildning, skatter och bidrag.

Vårbudgeten. <http://Winnell.com/omr36-39zzz.pdf>

Innehåll

Sida

6 Kapitel 1. En början.

- 7 Viktigast: arbete eller välfärd.
- 10 Personlig situation och välfärd. Skatter och utbildning.
- 11 Hushållsverksamheter. Hemkunskap.
- 13 Arbetsförmedling och träningsjobb.

- 14 ”Automatiseringen har tagit bort 450 000 jobb på fem år.
- 16 Så kan Sverige utrota ungdomsarbetslösheten på bara några år.
- 17 Chefer måste ta ansvar för ökande psykiska ohälsan.
- 19 6 500 nya utbildningsplatser redan i år ska stärka Sverige.
- 21 Det behövs en statlig haverikommission för att utreda sjuksköterskornas villkor.
- 24 Alla mellan 18 och 24 bör kallas till medborgartjänst.
- 26 Birgitta Forsberg: I Landet Lagom behöver sällan någon stå till svars.
- 27 Politikproffs i kulisserna styr utan demokratiskt mandat.
- 30 Vi stämmer högskola för dålig utbildningskvalitet.
- 32 SD visar sitt janusansikte.
- 33 Tillväxten kan bli EU:s giftbägare.

36 Kapitel 2. Samhällsplaneringens problem och grunderna för den svenska politiken.

37 Samhällsplaneringens problem.

38 Yuval Noah Harari: ”Sapiens. En kort historik över mänskligheten.

40 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

43 Klassifikationssystem för verksamheter.

45 22 politikområden.

46 De 22 politikområdena och klassifikationssystemets verksamheter.

50 Regeringen styr Sverige.

52 Politiska problem i de 22 politikområdena.

54 Särskilda utredningar 30 januari 2010 - 17 juni 2013.

56 Utredningar före 30 januari 2010.

57 Ska vi tacka Stalin för Europas frihet?

59 Tillbaka till framtiden.

63 Politisk skräll med höga ideal.

64 Politikproffsen tar över.

66 Förhistorien. Historisk tid. Demokrati. Globalisering. Forskningsarbetets början. Skattereformer. Socialdemokraterna.

69 Politikerna - folkets valda representanter.

74 **Kapitel 3. Utbildning o d.**

- 75 Om utbildning i skolan.
76 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet 2011
80 Ämneslärare saknar utbildning för att undervisa.
83 Många obehöriga lärare i skolan.
84 Religion och levnadskunskap.
86 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.
87 Tema SO.
87 Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhällsligt perspektiv?
88 Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?
90 Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?
91 Kursplaner.
91 Något för kulturministern och demokratiministern.
92 Något för arbetsmarknadsministern och näringsministern.
93 Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.
94 En inledning om planering.
96 Det första steget om folkets kunskaper och värderingar.
97 Svenska väljare okunniga.
98 Innehållet i : Sven Wimmell 31 januari 2014:
Fel i skolor. Folkrörelser, Folkbildning och Studieförbund.
Utbildning och forskning. Vuxnas och 15-åringars kunskaper.
PISA. Civilsamhället. Kultursamhället.
101 Innehållet i: Sven Wimmell 4 september 2014:
Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
107 ”Förbättra resultaten i skolan genom att
kasta ut datorerna från lektionerna.
109 Kunskapsklyftan riskerar bli en av de stora klassfrågorna.
111 Öka kännedomen om landets natur.
112 Alla mellan 18 och 24 bör kallas till medborgartjänst.
114 Domstolarna accepterar mer våld från de vuxna i skolan.

117 **Kapitel 4. Skatter och bidrag.**

- 119 Något om skatte- och bidragshistoria.
122 Mer om skatter och bidrag.
127 Tillägg om skatter.
129 Matmomsen.
130 Problem med lån.
132 Deklarationsdags. Bostadsförsäljningar.
133 Var glad för att du slipper djävulsblanketten.
134 10 tips som hjälper dig med din deklaration.

137 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
137 Årskostnader år 2014, pensionärer.
138 2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
138 2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
139 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna.
139 2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
140 Beräkningar av barnkostnader.
141 Villaägarna: Mer rättvist rikta kravet mot banken.

143 Förslag till riksdagsbeslut.
144 Kompletteringar/revideringar till förslagen om riksdagsbeslut.

147 TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
149 Branschen har fått styra för mycket i digitalradiofrågan.
151 Experter delade om ökat surfande.
154 Använder internet dagligen.
154 Tillgång till surfplatta i hemmet.

155 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
156 Pensionärerna med låga pensioner.

156 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster.
157 Bostadstillägg för pensionärer.
158 I samband med småhus finns två sätt att bo.
159 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia.
167 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat
tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.
167 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i
<http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf> bör bli att man helt
slopas reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter
och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
170 Så beräknar vi dina inkomster.
171 Så beräknar vi din bostadskostnad.
173 Så mycket kan du få i bostadstillägg.
174 Så beräknar vi ditt bostadstillägg.
176 Avtrappningsregler.
178 Från pensionsmyndigheten 22 april 2015.
178 Bostadstillägg till pensionärer.
178 Om bostadstillägg.
179 Innan du ansöker om bostadstillägg.
179 Ansökan om bostadstillägg.
180 Så mycket kan du få i bostadstillägg.
181 Efter du har ansökt.
182 För dig som har bostadstillägg.
182 Socialförsäkringsbalken (2015)

186 **Bostadsbidrag bör införas för barnlösa ickepensionärer.**
187 Bostadsbidrag bör införas för barnlösa ickepensionärer
som inte kan få ungdomsbostadsbidragen.
188 Från försäkringskassan 18 april 2015.
189 Bostadsbidrag till unga utan barn 2015.

193 Bostadsbidrag – information om bostadskostnad och inkomst.
2015.
197 Svenska folket och dess boende.
198 De föreslagna nya lägenhetstyperna.
199 B1.Målsättningar och definitioner kring trångboddhet.
200 Ritning 2rok och 3rok.
201 Ritning studentbostäder.
202 Ritning 2rok med större sovrums
203 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré,
badrum, kök och balkong.
204 Bostad 2 r o k med större sovrums.
205 Förslag till lägenhetstyper i ny bostadsbebyggelse.
207 Årshyra per lägenhet.
209 Genomsnittlig yta per lägenhet.
210 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag
för unga 18-28 år.
214 Traineejobb.

215 **Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

216 **Skatteverkets belopp och procentsatser för inkomstår 2015.
Försäkringskassans aktuella belopp 2015. Prisbasbelopp.
Grundavdrag inkomståret 2015. Avtrappning av bostads-
bidrag 2015. Jobbskatteavdraget. Marginalskatter/
marginaleffekter.**
217 SKATTEVERKET Belopp och procentsatser för inkomstår
2015.
219 Försäkringskassan. Aktuella belopp 2015.
220 Prisbasbelopp inkomstår 2015: 44500.
220 Grundavdrag enligt Wikipedia.
221 Grundavdrag enligt Swedbank. 2015.

221	Med kommunala skatter 33% 2015.
221	Avtrappning av bostadsbidrag 2015. Barnfamiljer.
223	Förr fanns tabeller över bostadsbidrag för olika barnantal och olika inkomster. De går inte att finna nu.
224	Jobbskatteavdraget.
226	Marginaleffekter av skatt och bidrag. 2015.
227	Jobbskatteavdraget år 2015 diagram.
228	Marginalskatt år 2015, diagram.
229	Tabeller för grundavdrag och preliminärskatt inkomståret 2015.
230	Grundavdrag 2015.
235	Skattetabeller för beräkning av preliminär A-skatt 2015.
236	Skatteavdrag för månadslön 2015
243	Från Ekonomifakta 11 april 2015. Skatter.
243	Skattetrycket.
244	Skattetryck - internationellt.
245	Skattetrycket per typ av skatt.
246	Skatteintäkter per skatt.
247	Skattestrukturen 2014.
248	Arbetsgivaravgift.
249	Sociala avgifter.
250	Sociala avgifter över tid.
251	Marginalskatt år 2015.
252	Genomsnittsskatt.
253	Jobbskatteavdraget.
255	Kommunalskatter.
256	Skatt på arbete - internationellt.
257	Skatt på arbete för en genomsnittlig löntagare.
257	Andra skattefrågor.

258 **Kapitel 5. Vårbudgeten 2015.**

259	Ett Sverige som håller ihop - vårbudgeten för 2015.
259	Vårbudgeten på 5 minuter.
264	Finanspolitikens inriktning.
267	2015 års ekonomiska vårproposition.
268	Vårändringsbudget för 2015.
269	Statens budget 2015 i siffror.
270	Skatteförslag i vårändringsbudgeten 2015.
274	Sammanfattning prognos för den ekonomiska utvecklingen.
276	Den statliga budgetprocessen.
278	Det finanspolitiska ramverket.
280	Bedömningen av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.
282	Regeringens proposition 2014/15:100 2015 års ekonomiska vårproposition Förslag till riktlinjer.
282	Innehållsförteckning.
284	Tabellförteckning.
286	Diagramförteckning.
288	Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.
289	Tabeller.
319	Regeringens proposition 2014/15:99 Vårändringsbudget för 2015.
319	Innehållsförteckning.
321	Tabellförteckning.
321	Diagramförteckning.
322	Tabeller.
333	<u>Kapitel 6. Budgetdebatt i riksdagen 15 april 2015.</u>

I det följande några sidor

Viktigast: arbete eller välfärd.

Det som framförs i det följande grundas på ett forskningsarbete om samhällsplaneringens problem som pågått sedan mitten av 1960-talet och som sedan 1998 finns redovisat på Sven Winnells hemsida på internet, winnell.com. Där redovisas verksamhetsområden som påverkar utvecklingen. Hemsidan kompletteras med särskilda utredningar som finns på internet och som finns förtecknade i <http://winnell.com/omr40zf.pdf>

Socialdemokraterna innehade regeringsmakten 1932-1976 i ständig konflikt med borgerliga partier och åstadkom då stora förbättringar. Efter 1976 har regeringsmakten skiftat mellan socialdemokrater och borgerliga partier. Hösten 2014 fick socialdemokraterna och miljöpartiet makten efter åtta års borgerligt styre. På grund av Sverigedemokraterna har regeringen nu en borgerlig budget att regera med. I vårbudgeten 2015 försöker regeringen komma runt de borgerliga budgetreglerna och tänker sig i höst ha möjligheter att i budgeten då kunna genomföra mer av sin egen politik

När socialdemokratiska partiets partiledare Stefan Löfven tillträdde som partiledare framhöll han att det viktigaste var att minska arbetslösheten. Det är gott och väl, men det viktigaste är att folk har goda levnadsförhållanden, materiellt och mentalt. Som statsminister bör han både minska arbetslösheten och förbättra fördelningen av levnadsförhållandena.

Man kan anta, att Stefan Löfven menar att de arbetslösa bör få fast anställning med bra arbetsförhållanden och bra lön. Fast anställning med lön är ett medel för att kunna hålla en levnadsstandard. En fast anställning med goda kunskaper för arbetsuppgifterna kan stärka självförtro-

endet och anseendet och göra livet lyckligare, mer eller mindre. Detta är viktigt, men kan svårigen mätas i pengar. Dåliga och avvikande levnadsförhållanden kan leda till kriminalitet, protester med våldsamheter, fientligheter mot samhället, svåra utanförskap som försämrar livet och som kräver dyra övervakningar och åtgärder från samhället.

Den borgerliga alliansregeringen som regerade i åtta år hade en annan filosofi än den som dominerar i den nuvarande regeringen.

Den borgerliga högerfilosofin är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen säger sig hata bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora och vid låga inkomster låga

I oppositionsställning fortsätter de borgerliga partierna sin gamla filosofi. De som inte gillar politik av det slag de borgerliga regeringen förde har ingen anledning fästa sig vid vad de borgerliga nu framför.

Folkpartiet framför krav om att den skatteinkomst som tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Levnadskostnaderna för en ensam förvärvsarbetande icke-pensionär var 2014 145 000 kr per år. Den som tjänade 15 000 kr per månad hade efter skatt så att det gick ungefär jämnt upp, dvs inget överskott i budgeten. Ensam som tjänade 60 000 kr per månad hade sedan dessa levnadskostnader betalats ett överskott i hushållsbudgeten på drygt 304 000 kr, som kunde användas till bilar, resor, dyrare bostad, lyxartiklar mm.

Motsvarande kostnader för makar/sambor var 2014 220 000 kr Om makarna hade lika stora inkomster behövde de bara tjäna cirka 11 000 kr var per månad för att få ihop till kostnaderna. Tjänade de 60 000 kr var per månad hade de drygt 676 000 kr överskott sedan hushållskostnaderna betalats.

Ensam som tjänade 12 000 kr per månad hade kunnat betala levnadskostnaderna, men måste betala skatt så att det blev ett underskott i hushållsbudgeten på cirka 26 000 kr, och borde begära socialbidrag till skatten, vilket naturligtvis inte går för sig. Han eller hon tjänade alltså till sin försörjning men måste sänka sin levnadsstandard cirka 18 % på grund av skatten.

Krav om att avskaffa värnskatten visar på synnerligen olämplig oförmåga. Ingen i riksdagen har de senaste 40 åren visat intresse för att på lämpligt sätt avväga skatterna efter levnadskostnaderna.

Folkpartiledaren har ett svagt ögoblick sagt att de arbetslösa är ansvarslösa

Den borgerliga regeringen menade att de följde en "arbetslinje". Den linjen gick ut på att försämrade levnadsvillkoren för de arbetslösa och för dem med låga inkomster så att de tvingades att ta arbeten de inte trivdes med och som hade för låg lön. Det staten tjänade på detta skulle gå till skattesänkningar för dem med högre inkomster. Skattesänkningarna för de höga inkomsterna finansierades också med hjälp av lån som staten tog. Försämringarna för arbetslösa och för dem med låga inkomster gällde bl a försämrade arbetsöshetsersättningar och förämrade sjukersättningar o d.

Den borgerliga regeringen menade att jobbskatteavdragen gynnade dem med inkomster i lägre hälften av inkomstskalan och propagandan för det innehöll tabeller som visade att skattesänkningarna för låga inkomster i procent av inkomsten var större ju lägre inkomsterna var. Isynnerhet folkpartiets representanter framförde denna bedrägliga propaganda. Men det intressanta är inte procent av inkomsten utan storleken i kronor.

Den borgerliga regeringen hade en bedrägliga propaganda med "arbetslinjen" och en bedrägliga propaganda om att jobbskatteavdragen gynnar låginkomster. Jobbskatteavdragen kostade staten 2014 100,1 miljarder kr,

Stefan Löfvens nya regering bör bygga på bättre filosofier som förbättrar fördelning av levnadsförhållandena.

Han har bildat en regering som har ministrar som ska ansvara för var sitt politikområde. Men han har ingen minister för det viktigaste politikområdet, det om hushållens förhållanden ifråga om mat, bostäder, kläder och annat som hushållen behöver. Till det hushållen behöver är att skatten avvägs efter inkomsterna och att bidrag lämnas på

lämpligt sätt när inkomsterna efter skatt är så låga att de inte räcker till den lägsta rimliga levnadsstandarden.

Kostnaden för den lägsta rimliga levnadsstandarden kan bestämmas med ledning av kostnaden för lägsta rimliga bostadsstandard och lägsta rimliga kostnader för övriga utgifter i hushållen.

Boverket har angett lägsta rimliga bostadsstandard: kök, vardagsrum, badrum o d, förråd, balkong och sovrum. Ingen ska behöva sova i vardagsrum och kök. Det ska finnas ett sovrum per person, men föräldrar med barn ska kunna ha bara ett sovrum för föräldrarna.

Statistik visar att föräldrar med barn i genomsnitt bara har ungefär ett halvt sovrum per barn.

Vanlig familj är föräldrar med två barn. De kan då ha en lägenhet tre rum och kök med två sovrum där föräldrarna sover i det ena sovrummet och de två barnen sover i det andra sovrummet.

Har de fyra rum och kök med tre sovrum kan rummen fördelas på två sätt: antingen föräldrarna i ett sovrum och barnen i var sitt sovrum, eller föräldrarna i två sovrum och de två barnen i det tredje sovrummet.

När behoven för barnfamiljer rör sig om lägenheter större än fyra rum och kök är antalet barnfamiljer tämligen lågt och de flesta bor i småhus, som vanligen har fler urymmen som inte räknas i statistiken än i flerbostadshus/hyresägenheter.

Barnfamiljer kan få bostadsbidrag och reglerna för bidragen anger vad som är rimligt bostadsstorlek. Bostadsbidragen trappas av med 20% av

stigande inkomst, kan förekomma för inkomster upp till

ett barn	321 000 kr per år.
två barn	369 000
tre eller flera barn	429 000

Det viktiga ifråga om bostadsstandard är att en ensam person bör ha minst två rum och kök och makar/sambor utan barn bör ha minst tre rum och kök. Kostnaderna för det bör anses vara riksgeomsnittet för hyror för två och tre rum och kök.

För andra hushållsutgifter bör som lägsta rimliga kostnader gälla konsumentverkets för varje år angivna belopp. För lokalresor och fackavgifter bör läggas till lämpliga belopp. För pensionärer bör läggas till kostnader enligt de gränser som gäller för sjukvård och mediciner od.

Det som nu nämnts ger för 2014 de levnadskostnader som angetts i det föregående. Statsrådet Kristina Persson som har vagt formulerade uppgifter och mest kan ses som en medhjälpare till Stefan Löfven borde kunna få ansvaret för politikområdet för hushållsverksamheterna.

Frågor om boendet och hushållens utgifter finns behandlat i

Sven Wimmell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar. <http://wimmell.com/omr36-39zzy.pdf>

SVT2 började en serie intervjuer med partiledarna den 20 april 2015. Stefan Löfven intervjuades 22 april och gjorde bra berättelser om socialdemokraternas politik som i skriftlig form borde införas på socialdemokraternas hemsida.

Personlig situation och välfärd. Skatter och utbildning.

Personlig situation:

Förvärvslivsåldrar:

Ensam utan och med barn i olika antal och åldrar.

Makar/sambor utan och med barn i olika antal och åldrar.

Pensionärer, ensamma och makar/sambor.

Män, kvinnor

Barn före skolåldern, i grundskolan, i högskola, efter skolan arbetslös eller i förvärvsarbete, äldre vuxna i vuxenskola, folkhögskola od, äldre arbetslösa.

Kroppslig status: normalt frisk, tillfälligt sjuk eller skadad, varaktigt sjuk eller skadad, med kroniska funktionshinder, rörelsehinder, mentala brister o d, demens od, missbrukare av stimulerande medel, narkotika, alkohol, tobak, läkemedel, kemikalier mm

Personer boende i stadsbygd: Storstäder Stockholm, Göteborg och Malmö, boende i övriga kommuner över och under 75 000 invånare, boende i glesbygd.

Personer boende i olika fysiska miljöer.

Personer boende i olika sociala miljöer.

Personer som länge bott i Sverige och nyanlända från ulandet.

Personernas kunskaper för livets fyra stora roller:

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

* Bostadsbidragen för åldrar 18-28 år bör gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

* För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

* TV-avgiften bör ersättas med en kollektivavgift för hushållen, betald av staten, samtidigt som jobbskatteavdragen minskas med 100 kr per månad utom för de lägsta inkomsterna. Det kan ske genom en enkel ändring av en brytpunkt i skalan för jobbskatteavdragen. Inflationsuppräkningen av jobbskatteavdragen bör tas bort och avdragen frysas till de avdrag som gäller för inkomståret 2015.

* Ämnet Religionskunskap i grundskolan och på gymnasiet bör ändras till Religion och levnadskunskap och bör då utökas med kunskaper om filosofi- och lärdoms historia, psykologi, socialpsykologi och sociologi o d som stärker elevernas kunskaper om sig själva och omgivningen.

* Ämnet Samhällskunskap bör förbättras så att utbildningen svarar mot de kunskaper som behövs i de roller vi har i det demokratiska samhället. Ämnet Hemkunskap i grundskolan bör förbättras med bättre hänsyn till de kunskapskrav som rollerna ställer. på gymnasiet bör utbildningen förbättras på liknande sätt.

Hushållsverksamheter. Hemkunskap. (från zzi)

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d
646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .
(Numren från SW klassifikationssystem)

Detta är verksamheter som världens 7 miljoner människor alla har mer eller mindre. Verksamheterna är inte likadana världen över. I många fall är hushållen fattiga och lever på mindre än ett par tre dollar om dagen = cirka 20 kr per dag, hur det nu går till.

I Sverige är rimliga lägsta hushållskostnader i förvärsarbetande åldrar år 2014 för vuxen ensam 145 000 kr om året = cirka 400 kr per dag, för makar 222 000 kr = cirka 600 kr per dag. ensamma pensionärer cirka 370 kr per dag och pensionärsmakar cirka 550 kr per dag.

Hushållsverksamheterna är grundläggande problem både i Sverige och världen. De är grunden för välfärden. I världen:

641 Maten. Är i världen som helhet ett problem. Det förekommer svält och näringsbrist. Skördarna slår fel. Mat slängs. Fördelningsproblem. Befolkningen ökar, räcker maten?

643 Bostäder. Bostadsbrist i Sverige. I världen dåliga bostäder och för få. Hälften av världens befolkning bor i städer, ofta tätt i höga hus utan kontakt med natur och därmed med tvivelaktig livskvalitet. Många sover på gatan.

644 El-, gas-, värme-, vatten- och hygienförsörjning. Vatten och avlopp saknas ofta, ger sjukdomar och elände. Energibrist. Hur göra den energi som behövs?

645 Tillbehör till boendet, inventarier, kommunikations- och transportmedel. Till fattigdom och dåliga bostäder hör dåliga tillbehör.

646 Personlig hygien. Kläder. Personliga hjälpmedel, t ex kryckor i den mån de inte finns med bland inventarierna. Hit kan man räkna sådant som bygger upp kompetensen och livskvaliteten, skolutbildning, information, läsmöjligheter. Säkerligen stora brister i världen.

647 Hushållsekonomi. Tillgång till pengar att betala hushållsverksamheterna med. Arbetslöshet. Skatter, försäkringar, generella bidrag mm. Lån och skulder.

648 Städning rengöring tvätt o d. Finns inte vatten och avlopp lätt tillgängligt blir det mycket problem. Ta bort farliga kemikalier, baciller.

649 Vård av barn, äldre och sjuka. Gemensamma organ som stöd saknas ofta

Hushållen är beroende av andra verksamheter än de egna hushållsverksamheterna: vägar, transportsystem, skolor, sjukhus m m

På nästa sida har gjorts en kort sammanställning av sådana andra verksamheter, så att alla verksamheter finns med. Den är gjord efter svenska förhållanden, men gäller i princip överallt i världen.

Ur den kan man utläsa vilka de viktigaste politiska problemen är.

Arbetsförmedling och träningsjobb.

Arbetsförmedlingen är en gammal institution. Dess främsta uppgift lär från början ha varit att skaffa arbetskraft åt arbetsgivarna. Arbetslösa kunde gå till arbetsförmedlingen och se om det fanns något jobb för dem. I början hade de arbetslösa ofta ingen särskild utbildning, bara folkskola, men kunde få arbete eftersom arbetsgivarna fick nöja sig med det, men de med bara folkskola kunde vara begåvade med möjlighet att snabbt lära sig det som behövdes och komma i arbete tack vare det.

Genom globaliseringen då världen utanför Sverige med billig arbetskraft kan utföra sådant som inte kräver särskild utbildning, och import utifrån lätt kan ordnas, har behovet i Sverige av utbildad arbetskraft kraftigt minskat. De arbetslösa i Sverige med låg utbildning har stor konkurrens från utlandet på grund av låga löner där. Dessutom från automatiseringar med hjälp av teknikutveckling, datorer, omorganiseringar.

Lönerna i Sverige sätts av arbetsmarknadens parter.

Den borgerliga regeringen tillsatte en tandläkare som chef för arbetsförmedlingen. Det visade sig att hon inte var tillräckligt kompetent som chef för förmedlingen och fick så småningom sparken.

Om arbetsförmedlingen ska kunna förmedla arbete måste förmedlingen ha kunskaper för det. Undersökningar om arbetsförmedlingen för några år sedan visade att arbetsförmedlarna hade för svårt att förstå arbetsgivarnas behov och krav och hade för svårt att förstå vilken kompetens de arbetslösa hade. De kunde inte sköta sin uppgifter som arbetsförmedlare och lade istället ner tid på att se till att de arbetslösa inte fick för stora arbetslöshetsersättningar, något som låg i linje med den borgerliga regeringens filosofi.

Oklart är nu arbetsförmedlarnas utbildning och kompetens och hur regeringen har koll på detta. Något om detta finns på sidorna 126-170 plus 177-189 i <http://winnell.com/omr36-39zq.pdf>.

Den nuvarande regeringen har insett att de arbetslösa ofta har för låg utbildning och vill med hjälp av vårbudgeten 2015 tillhandahålla möjligheter att med offentliga medel åstadkomma träningsarbeten som kan leda till antävlan i privata och offentliga verksamheter.

Parterna och arbetsförmedlingen har behandlats i **Sven Winnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.** <http://winnell.com/omr658f.pdf>

Innehåll

Sid	Innehållet hämtat från Internet 2-3 april 2014.
3	LO, LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE http://www.lo.se
40	TCO. Tjänstemännens Centralorganisation. TCO
74	SACO, Sveriges akademikers centralorganisation. http://www.saco.se
99	SN. Svenskt Näringsliv. http://www.svensktnaringsliv.se/
132	Företagarna. http://www.foretagarna.se
149	Statistisk årsbok för Sverige 2014. Statistik om arbetsmarknad och näringsverksamhet
152	Arbetsförmedlingen 3 april 2014 http://www.arbetsformedlingen.se
161	Andra företagareföreningar
163	Arbetsrätten på bordet under ett unikt möte

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

- * De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.

- * De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

**psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.**

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på plane-

rings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex "fotbollsmatcher" eller "magont". I ett väl utvecklat nät ska man då få "träffar" som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja

utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikations-systemet för verksamheter.

Klassifikationssystem för verksamheter.

O....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

O....10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
O....102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
O....105 Övergripande om forskning
O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
O....107 Övergripande om kulturella verksamheter, utbildning o d.
O....108 Samhällskunskap.
O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

O....11/19 Individernas inre verkligheter.
O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
O....16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

O....2 Religiösa verksamheter o d

O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
O....21 Allmän religionsvetenskap
O....22/28 Kristna religioner
O....29 Icke kristna religioner o d

O....3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

O....31 Statistik och demografi
O....32 Statsvetenskap
O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.
O....37...om utbildning o d.
O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

O....4 Sambandsforskningsverksamheter.

O....40. 41- 49. Systemvetenskap. Infostruktur.

O....5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
O....51 Matematik
O....52 Astronomi, rymdforskning
O....53 Fysik o d
O....54 Kemi o d
O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
O....56 Paleontologi, arkeologi o d
O....57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
O....58 Botanik.
O....59 Zoologi

O....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

O....60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
O....63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
O....641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
O....645 Användning av inventarier o d.

O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
O....648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

O....65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
O....6525-6529 Militära verksamheter
O....653 Handelsverksamheter.
O....654 Telekommunikationsverksamheter.
O....655 Förlagsverksamheter o d.
O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
O....657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
O....658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror

O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

O....7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
O....70 Allmänt om konst och kultur.
O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
O....72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstupställning
O....74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
O....7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

O....794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Socialvård o d.
O....7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
O....7957 Undervisning o d.
O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
O....7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

O....796/799 Sport, idrott o d.

O....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

O....80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

O....9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
O....91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
O....94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

De 22 politikområdena och klassifikations-systemets verksamheter.

Fördelningen av klassifikationssystemets områden kan bli, med hänsyn till hur regeringens verksamheter fördelar sig på ministrar:

- 1 **Ledning.** (Statsminister)
353 Sveriges regering
- 2 **Planering av och information om regeringspolitiken.** (Planeringsminister. Informationssekreterare. Gruppsekreterare. Partisekreterare) Förutsättningar för regeringen.
351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. Del
36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
36...om individernas kroppsliga förhållanden.
37...om utbildning o d.
38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d
- 3 **Utrikes- och världspolitik.** (Utrikesminister och FN-minister och Världspaneringsminister) 91+93-99 har tagits med här.
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d) Del
91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

- 4 **Europapolitik.** (EU-minister och Europaplaneringsminister)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d) Del
91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99 Del
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Del
- 5 **Demokratiproblem, juridik.** (Demokratiminister. Justitie-minister, del)
31 Statistik och demografi
32 Statsvetenskap
33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. Del
- 6 **Försvar.** (Försvarsminister)
6525-6529 Militära verksamheter
- 7 **Klimat och klimatstörningar.** (Miljöminister)
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat. Del
- 8 **Transporter.** (Infrastrukturminister)
656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
- 9 **Planering av fysiska miljöer.** (Plan- och byggminister.)
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat. Del
72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
- 10 **Landsbygdspolitik.** (Landsbygdsminister)
63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

- 11 **Bistånd.** (Biståndsminister)
7951 Socialvård o d. Del
- 12 **Sjuk- och hälsovård, kemikalier, räddningstjänst.**
(Socialminister)
61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär-
verksamheter
- 13 **Hushållet. Mat, boende, energi, konsumtion, ekonomi.**
(Hem- och konsumentminister. Energiminister)
64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d.
646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d. Del
- 14 **Barn- och äldreomsorg. Velfärd. Socialtjänst.** (Barn- och
äldreminister)
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d . Del
7951 Socialvård o d.
- 15 **Utbildning. Forskning.** (Utbildningsminister)
7957 Undervisning o d.
Forskning och utbildning:
4 Sambandsforskningsverksamheter.
5 Naturforskning. Matematikverksamheter
50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik

52 Astronomi, rymdforskning
53 Fysik o d
54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
56 Paleontologi, arkeologi o d
57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
58 Botanik.
59 Zoologi
60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d) Del
7959 Sociala miljöer och verksamheter i allmänna
grupper o d. Del

- 16 **IT. Information, Konst, kultur, idrott.**
(IT-minister. Kultur-och idrottsminister)
101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
102 Biblioteksvksamheter. Databaser. Internetsökning
103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
105 Övergripande om forskning
106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
107 Övergripande om kulturella verksamheter, utbildning o d.
108 Samhällskunskap.
109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
11/19 Individernas inre verkligheter.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer. Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.

17 Individens moral och uppfattningar om moral.
 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.
 20 Övergripande religiösa verksamheter o d
 21 Allmän religionsvetenskap
 22/28 Kristna religioner
 29 Icke kristna religioner o d
 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
 654 Telekommunikationsverksamheter.
 655 Förlagsverksamheter o d.
 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od. Del
 70 Allmänt om konst och kultur.
 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
 78 Musik (konserter o d 792)
 7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips
 7959 Sociala miljöer och verksamheter i allmänna grupper o d.
 Del
 796/799 Sport, idrott o d
 80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
 81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.
 82/89 Skönlitteratur på olika språk
 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik.
 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

(Området är mycket stort, men politikerna brukar inte ha mycket intresse för konst och kultur)

17 **Jobb.** (Arbetsmarknadsminister.)
 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling.
 Arbetsmarknad. Del
 18 **Näringsar.** (Näringsminister)
 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling.
 Arbetsmarknad.Del
 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d) Del
 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od. Del
 66/68 Tillverkning av varor
 66 Tillverkning av kemivaror o d
 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
 68 Tillverkning av komplexvaror
 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar
 19 **Handel.** (Handelsminister)
 653 Handelsverksamheter.
 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od. Del
 20 **Migration. Integration.** (Integrationsminister.
 Migrationsminister)
 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet m m
 21 **Polisen. Brott. Kriminalvård.** (Justitieminister, del)
 7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.Del
 22 **Pengar. Skatt, bidrag, finanser, pensioner,försäkringar.**
 (Finansminister. Finansmarknadsminister. Skatteminister.
 Socialförsäkringsminister)
 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter

Kommentarer:

Det som anges för politikområdet om planering och information om regeringspolitiken avser förutsättningar för politik o d, hur man organiserar sin verksamhet, Källor till planering av och information om regeringspolitiken. Ett område för hur man kommer fram till politiska förslag och förmedlar förslagen till väljarna.

Se exempel i

Sven Wimmell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Första delen med de första 12 områdena.

<http://wimmell.com/omr36-39zzd1.pdf>

Verksamheterna 91 och 93-99 har placerats på politikområdet för utrikesfrågor eftersom det som hänt och händer i världen är viktigt för utrikesfrågorna, men de verksamheterna har delar på alla politikområden. Området 9 kan i första hand anses höra till politikområdet för kultur med kommentaren att alla politikområden har delar i 9.

På grund av att politikerna har svårt att hantera kulturfrågor blir politikområdet för kultur mycket stort. Alla politikområden har delar inom området för kultur, men det är besvärligt att ange hur.

Verksamhetsområdet 79 gäller sociala miljöer och är då egentligen ett område för kultur, men i området 79 har brutits ut delar som ses som särskilda områden: socialpolitik, bistånd, polis o d, utbildning, migration-integration-segregation och idrott.

Området polis är bredare än bara polis. (Se omr7952-7956.html) Se gärna omr7952-7956d.pdf

Alla områdena innehåller stora tydliga politiska problem och många detaljproblem.

När det gäller ordningen mellan områdena har här börjats med området om den politiska ledningen och området för hur man kommer fram till politiska förslag och förmedlar förslagen till väljarna.

Sedan kommer området för hur man ser på världen, världsplaneringen och utrikespolitiken samt hur man ser på Europa.

Efter det kommer problem med demokratin och juridiken, krigs- och försvarsproblem och problemen med klimatet sett som gällande världen och de olika länderna.

Sedan utbredningen över markytan: transporter, planeringen av den fysiska miljön och problem med glesbygden, det som tidigare brukade kallas jordbrukspolitik. Dessa problem kan ses som gällande hela världen och gällande varje land för sig, bland annat Sverige.

Efter dessa områden som kan gälla hela världen kommer området om biståndspolitik där de föregående problemen är förutsättningar för biståndet.

Sedan kommer områden som mer kan gälla närområden: först område om hälsa, sjukvård och räddning, sedan område om hushållens verksamheter och område om omsorg för grupper som behöver stöd.

Efter detta: område för utbildning, område för information och kultur od, område för jobb och område för näringar och område för handel.

Sedan område för rasism, främlingsfientlighet o d och integration, och område för brott, polis od.

Sist området för pengar. Man kan rimligen inte diskutera pengar förrän man gått igenom alla de tidigare områdena.

Förhistorien. Historisk tid. Demokrati. Globalisering. Forskningsarbetets början. Skattereformer. Socialdemokraterna.

Förhistorien

Man menar nu att universum bildades för 13,8 miljarder år sedan. Vårt solsystem bildades för omkring 4,5 miljarder år sedan och vår planet Jorden kom till i det sammanhanget.

Dinosaurierna uppstod för omkring 230 miljoner år sedan och dominerade jorden till för omkring 65 miljoner år sedan då en meteorit slog ned i Mexico, vilket medförde att de dog ut tillsammans med mycket annat levande. Överlevde gjorde en liten mus, ett däggdjur som sedan utvecklats till de stora djuren på jorden, inklusive människorna.

Människornas tillkomst började med en apmänniska i Afrika för omkring sju miljoner år sedan, som med tiden reste sig upp på två ben och spred sig över hela jorden. Den utvecklades till många arter, en art har överlevt, den nuvarande människan. Släktet Homo uppstod för omkring 2,5 miljoner år sedan. Människorna började då med stenredskap, blev jägare och samlare.

Den moderna människan, Homo Sapiens, uppstod i Afrika för 200 000 år sedan. För 75 000 år sedan började vi göra smycken och nya redskap och upprätta handel.

De första civilisationerna uppstod i Mesopotamien för 5 800 år sedan och byggde på odling som gjorde människorna till lantbrukare. Med tiden uppstod städer. I borta Asien uppkom också civilisationer, som dock levde tämligen avskilda från västvärlden som vi i väst vanligen mest har intresserat oss för.

Det föregående från Bonniers böcker om vetenskapens universum. Om historia se Sven Winnell 080201+ 5 april 2014: Sveriges och omvärldens historia. <http://winnell.com/omr93c.pdf>

[Sven Winnell 16 mars 2008: Något om sociala miljöer. Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d. http://winnell.com/omr7952-7956d.pdf](http://winnell.com/omr7952-7956d.pdf)

[Sven Winnell 16 maj 2012: Politik i maj 2012 och socialdemokraternas möjligheter att vinna valet 2014. http://winnell.com/omr36-39zq.pdf](http://winnell.com/omr36-39zq.pdf)

Historisk tid. Demokrati. Globalisering.

Historisk tid med skriftspråk började för omkring 5 000 år sedan. Några människor tog makten och det uppstod överklass och underklass. Makthavarna och överklassen styrde underklassen, vanligt folk som arbetade och fann sig, om än ovilligt, i överklassens direktiv. De här maktrelationerna pågick oavbrutet tills så småningom, efter tusentals och många hundratals år underklassen genomdrev förändringar av maktrelationerna genom att införa demokrati, folkstyre.

Det stora genombrottet för demokratin, åtminstone i formell mening, kom för ungefär 100 år sedan. Tidigare hade demokratiliknande förhållanden påbörjats här och där. Bildandet av USA i slutet på 1700-talet och franska revolutionen 1789 var steg i utvecklingen mot hel demokrati. I Sverige kan man sätta demokratins genombrott till 1920-talet då kvinnor fick rösträtt och kunde rösta första gången 1924.

I början av 1900-talet hade europeerna stora och många kolonier i världen för övrigt och regerade över folk där. Efter andra världskriget har kolonierna frigjort sig från europeerna och i världen finns nu omkring 200 stater som själva styr sig, åtminstone i princip. Samtidigt har

västerlandets förhållanden i fråga om produktion och konsumtion börjat sprida sig till tidigare utvecklade länder som nu är stora konkurrenter till folket i väststaterna. bl a Sverige.

Konkurrensen utifrån och teknikutvecklingen o d medför aretsslöshetsproblem. För att komma till rätta med arbetslösheten måste svenskarna ha bättre utbildning och ha bra levnadsförhållanden så att de kan och orkar arbeta. Utbildning och levnadsförhållanden styrs av politikerna, med direktiv om verksamheter och med pengar, inkomster och skatter och bidrag o d.

Sveriges stora problem kan sägas innehålla problem om gemensamma verksamheter, problem om välfärd och välfärdsfördelning när det gäller individerna och hushållen, utbildning och forskning, arbete och arbetsinkomster, skatter och bidrag. I problemet med arbete ingår problem om företag och handel som ger arbete. Arbetet ingår i offentliga och privata verksamheter.

Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.

Det har sitt ursprung i förhållandena på bostadsmarknaden efter andra världskriget. Efter kriget bestämde regeringen om bostadsbyggandet. Byggarbetskraft och pengar till byggande skulle i första hand gå till industrier o d och för att bygga bostäder måste man söka arbetstillstånd hos arbetsmarknadsmyndigheterna. Bostadsbyggandet försumrades.

Samtidigt växte behovet av bostäder, bl a genom att lantbruket rationaliserades och folk måste söka arbete i städerna. De som ville flytta in där fick inga bostäder. Köerna till bostäder som byggdes var till en början hemliga och de som stod i köerna trodde de skulle få bostad snart. Men det visade sig efter några år när man fick veta om köerna, att det skulle kunna ta många tiotals år innan det blev möjligt att få bostad genom de offentliga bostadsförmedlingarna.

Så småningom på 1960-talet föreskrev statsminister Tage Erlander att en miljon bostäder skulle byggas på tio år. Det skedde med förmånlig finansiering, i stor skala, mycket med flerbostadshus och var huvudsakligen avklarat på 70-talet. Då gick musten ur politikerna och det byggdes sedan mindre, mest småhus i familjeregi.

Sedan blev det vanligt att ombilda hyreslägenheter till bostadsrättslägenheter och nybyggandet gällde mest bostadsrätter. Nu är det mycket svårt att få tag i hyreslägenheter, bostadsbristen är stor och regeringen säger sig vilja åstadkomma mer hyreslägenheter. Men det är oklart hur det ska ske. Regeringen måste se till så att det finns bra bostäder och se till att folk har råd att hyra dem.

Som en hjälp har gjorts:

Sven Winnell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar. <http://winnell.com/omr36-39zzy.pdf>

Hemmafruar, sambeskattning, särbeskattning, skattereformer.

Före andra världskriget var det vanligt i Sverige att gifta par delade upp så att mannen arbetade och tjänade pengar och hustrun var hemmafru och skötte hushållet och barnen. Under kriget, då svenska män var inkallade till militären, fick kvinnorna ta över manliga arbeten. Det och flyttningar från lantbruken till arbeten i städerna gjorde att systemet med hemmafruar minskade och skattesystemets sambeskattning blev otidsenligt.

På 1960-talen strävade man att ta bort sambeskattningen och åstadkomma en särbeskattning.. Det gick trögt och finansminister Gunnar Sträng blev tvungen att i stort sett själv klara det och gjorde 1970 års skattereform, som bara till en del löste problemet. Efter reformen blev

det nödvändigt att reformera mera och det skedde i en litet reform 1982 och en större 1990, den skattereform som i huvudsak gäller nu, men som en del i ovist nit vill förändra.

Förmögenhetsskatten och arvs-och gåvoskatten har tagits bort och det är bra, de bör inte återinföras. Fastighetsskatten har avskaffats och ersatts av en avgift. Den gamla fastighetsskatten var ett elände då den innehöll föreskrifter om inkomster av fastigheterna, som var fiktiva och inte existerade i verkligheten. Fastighetsskatter bör inte återinföras, det nuvarande systemet med avgifterna bör behållas.

I 1990 års skattereform infördes en ny typ av kapitalinkomstbeskattning: Kapitalinkomster beskattas med 30% och kapitalutgifter ger avdragsrätt 30%, en procentsats som skruvas ner vid vissa höga kapitalutgifter. Systemet bör behållas och procentsatsen 30% behållas för både kapitalinkomster och kapitalutgifter. Vad man kan göra är att studera minskningen av avdragsrätten vid höga kapitalutgifter, procentsatser och storleksgränser, och eventuellt minska avdragsrätten genom att ändra procentsatser och storleksgränser vid höga räntor.

De borgerliga partiernas politik.

Politiken bygger på traditioner från 1800-talet om överklasser och underklasser. De borgerliga har kvar det gamla tänkandet om att det är överklassen som är det viktiga och att underklassen bara ska finna sig i det överklassen önskar om sina levnadsförhållanden. De har inte tagit tillräcklig hänsyn till att den svenska demokratins genombrott på 1920-talet kräver att överklassen inte ska få dominera. Det borgerliga styret i åtta år har stärkt överklassen.

Socialdemokraternas uppgift.

Det är socialdemokraternas uppgift att företräda underklassen och se till att välfärdsfördelningen blir sådan att underklassen får rimliga

levnadsförhållanden. Underklassen har ibland riktat ett hat mot överklassen och felaktigt trott att regler om förmögenhetsskatt, arvs-och gåvoskatt, fastighetsskatt skulle förbättra välfärdsfördelningen. Sådana skatter har tvärtom försämrat välfärdsfördelningen och de bör inte återinföras.

Underklassen har också riktat kritik mot den s k kapitalismen och velat avskaffa den. Revolutionen i Ryssland i början av 1900-talet syftade till att avskaffa kapitalismen, men den ledde istället till Stalins maktmissbruk, som i sin tur ledde till Sovjetunionens fall.

Kina styrs av kommunister, som till en början velat avskaffa kapitalismen. Men de har förstått att kapitalismens marknadskrafter kan vara effektiva för fördelningar, och tillåter nu delar av kapitalismens principer.

I Sverige bör det gamla hatet mot kapitalismen ersättas med en förståelse av att kapitalismen kan vara effektiv vid fördelningar. Staten, dvs folket, bör dock få styra kapitalisternas verksamheter så att de svarar mot folkets behov. Det har i många år sagts att staten inte kan och inte ska bedriva verksamheter som det privata näringslivet håller på med, men det är nödvändigt stt staten skaffar sig sådana kunskper att de kan styra dem. Ett skäl för det är att de globala förhållanena gör det nödvändigt för det svenska folkets överlevnad.

Detta gör det i sin tur nödvändigt att svenska folket får kunskaper så att de kan styra staten i förnuftig riktning. Utbildning av svenskarna måste börja redan i förskolan och grundskolan och fortsätta på gymnasiet, högskolor o s v och också pågå i de informationsverksamheter som finns efter skolorna, i tidningar, radio, TV, böcker, föredrag och samtal och som finns i teatrar, underhållningsverksamheter o d.

Politikerna - folkets valda representanter.

Sverige är kanske det bästa landet i världen. men det säger inte så mycket sedan man sett hur det står till i världen. Det finns stora brister i Sverige. Det är de svenska politikerna i riksdagen och kommunerna som ska se till att det blir bättre. De är valda representanter för svenska folket. Men hur väl representerar de folket? Vilka åsikter har folket och hur förmedlas de till politikerna?

Frågor om det ingår i demokrati- och kulturministerns arbetsuppgifter, men än har inte från henne setts några åsikter om det. Och statsministern som ska hålla koll på sina ministrar tycks fullt upptagen av att resa världen runt i regeringens fina flygmaskin och göra reklam för Sverige.

De politiska partierna har inga tydliga åsikter om hur Sverige och världen fungerar. I höstas gjorde en psykolog intervjuer med de svenska partiledarna och försökte få fram deras åsikter och värderingar om deras utgångspunkter för politiken, men fick inga klara utgångspunkter. Partiledarna drivs av allmänt tyckande.

I forskningsarbetet om samhällslaneringens problem har undersökts vilka krafter det är som styr utvecklingen och resultatet av det är att det huvudsakligen är krafterna i de mänskliga verksamheterna som avgör utvecklingen. Naturen, det som för övrigt påverkar utvecklingen, jordklotets och atmosfärens verksamheter, växt- och djurvärlden, påverkar, men denna påverkan kan så gott det går styras av människorna så att även de krafterna beror av de mänskliga verksamheterna.

Efter det konstaterandet har undersökts vilka de mänskliga krafterna är och det har resulterat i det klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som visats här tidigare. Klassifikationssystemet innehåller nio huvudområden numrerade 1-9 som sedan indelas i 129 verksamhetsområden utvalda

med hänsyn till hur lätt det är att förstå områdenas avgränsningar. De 129 områdena kan sedan underindelas, och det har gjorts till en del enligt en decimalprincip, men underindelningar kan också göras med ledning av andra slags underindelningar som olika brancher vill ha.

De politiska partierna har en vana att röra ihop allting i en enda röra. Att få dem att dela upp sina problem i 129 delområden när de propagerar för sin politik är kanske för mycket begärt. men när de utformar sin politik bör de ha de 129 områdena framför sig för att inte glömma bort någon verksamhet.

Med hänsyn till politikernas möjligheter att propagera för sin politik har de 129 områdena grupperats in i de 22 politikområdena som visats.

Politikområdena är ordnade så att varje område i regeringen huvudsakligen motsvaras av ett ministerområde, med undantaget att det viktigaste politikområdet, det om hushållsverksamheterna med människornas grundläggande levnadsvillkor inte har någon minister. Förslag har lämnats att statsådet Kristina Persson ska få bli minister för detta område.

Folket åsikter och åsikterna hos de folkvalda politikerna, folkets representanter, drivs av allmänt tyckande. Tyckandet är ett uttryck för åsikter som för varje tidpunkt följer av traditioner från det förgångna. Det som framförs på Sven Wimmells hemsida innehåller mycket om utvecklingen ifråga om historia och tänkesätt.

Hur man tänkte i det förgångna kan man få uppfattningar om genom att läsa historia, filosofihistoria od. Yuval Noah Hararis ”Sapiens. En kort historia över mänskligheten kan vara en möjlighet.

Svensk historia hänger samman med världshistorien. När man undersöker världshistorien måste man gå tillbaka 5000 år. När man undersöker svensk historia kan det räcka med att gå tillbaka till vikingatiden.

Här några utredningar:

[Sven Wimmell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia.](#)
[Bertrand Russel om västerlandets visdom.](#)
<http://wimmell.com/omr109b.pdf>

[Sven Wimmell 080201+5 april2014: Sveriges och omvärldens historia.](#)
<http://wimmell.com/omr93c.pdf>

[Sven Wimmell 16 mars 2008: Något om sociala miljöer. Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d.](#) <http://wimmell.com/omr7952-7956d.pdf>

[Sven Wimmell 10 maj 2014: Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.](#)
<http://wimmell.com/omr36-39zzk.pdf>

Det förgångna kan delas in i förhistorisk tid och historisk tid med forntiden, medeltiden och nya tiden. Forntiden slutade omkring år 500 i världshistorien och omkring år 1000 i Sverige. därefter följde medeltiden till omkring år 1500 då nya tiden tog vid.

I Sverige dominerades medeltiden av den katolska kristendomen. Gustav Vasa i början av 1500-talet grundade det moderna Sverige med en förstatligad protestantisk kyrka och en stark organisation för att ta in skatter.

Senare kom Gustav II Adolf som krigade i Tyskland och dog på slagfältet 1632. Men han hann grunda gymnasier. Efter det någon gång Karl XII som krigade i Ryssland, gjorde av med svenskarna och deras pengar, gjorde nödmynt, kom sent omsider tillbaka till Sverige, krigade mot Norge och dödades där av en knapp från en okänd skytt 1718.

Då var Sveriges storhetstid slut och regerades sedan av hattar och mössor. 1772 gjorde Gustav III statskupp och blev enväldig. Hans efterkommande avsattes sedan han förlorat Finland till Ryssland 1809 och levde till slut av sitt liv nere i Europa som överste Gustafsson.

En greve fick uppgiften att hitta en ny kung och hittade en Bernadotte i Frankrike som så småningom fick komma på den svenska tronen. Han förväntades ta tillbaka Finland men gick i union med Norge. Konungen styrde Sverige.

Då var Sverige inne i industrialiseringen epok och folket som mest levde på landsbygden började flytta till städerna, där en del blev ett fattigt proletariat.

Folkskola instiftades 1842 och drevs till en början med kristlig ideologi. Darwin kom med sin rapport om arternas uppkomst, vilket undergrävde den kristliga kyrkan auktoritet. Ståndsiksdagen med adel, präster, borgare och bönder gjordes om till en tvåkammarriksdag där också arbetare kunde komma in - om de hade de pengar som krävdes, vilket sällan var fallet.

Det socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som mål åtta timmars arbetsdag och rösträtt för alla, även kvinnor.

Det svenska samhället i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet var ett tydligt klassamhälle. Gustaf Sundbärgs offentliga utredning om det svenska folklynnet visar att tankarna om världen och livet var fjäran från det som gäller idag.

På 1910-talet gjorde riksdagsmännen uppror mot kungamakten och den parlamentarismen infördes, dvs att makten ligger hos folket

och inte hos Konungen. Den principen infördes inte i lagen förrän i slutet av 1900-talet och nu har kungen bara representativa uppgifter, visa upp sig vid kungliga bröllop och begravningar, ta emot utländska ambassadörer, åka till utlandet på statsbesök od, men aldrig ha några politiska åsikter.

Allmän rösträtt infördes 1921 och kvinnor fick rösta första gången 1924, man kan säga att demokratin då var formellt införd i Sverige. Flickor fick rätt att på gymnasier på 1920-talet. Statskyrkan avskaffades i slutet av 1900-talet.

Socialdemokraterna innehade regeringsmakten 1932-1976, sedan skiftade den mellan socialdemokrater och borgerliga. En socialdemokratisk regering med miljöpartister kom till hösten 2014 efter åtta års borgerligt styre.

Förhållandena i Sverige har undergått en enorm förändring sedan 1920-talet, men de yngre generationerna förstår nog inte det. De unga nu har inte varit med om de stora förändringarna och tycks vara benägna att i okunskap göra om misstag som begåtts tidigare.

Svenskarna klarade sig undan första och andra världskriget och har levt tämligen isolerade sedan början av 1900-talet. Världen utanför har varit med om krigen och om de stora förändringarna, Sovjetunionens uppgång och fall, kalla kriget, avvecklingen av alla kolonier som europeerna hade i början av 1900-talet, Mellanösterns och Nordafrikas problem, Ostasiens problem med Kinas omvandling av Mao och Deng till en kapitalistisk kommuniststat o s v.

Hans Rosling har nyligen i TV berättat om att tillståndet i världen är bättre än de flesta tror. Men utvecklingen i Grekland, Ryssland och

oenigheter i EU, skjutvapnen i USA m m gör att det kan vara svårt att vara så optimistisk som Hans Rosling

Det viktiga nu är att det är eländigt i världen, men att det finns hopp om förbättringar om människorna anstränger sig. Demokratin är formellt den styrningsform som fått ett geombrott. Man kan hoppas att den också innebär att man ska komma framåt med hjälp av samarbete och överenskommelser.

I Sverige började man på 1970-talet mer allmänt inse, att Sverige är obotligt beroende av världen utanför. Nu borde alla kunna inse, att Sverige definitivt är en del av världen och måste anpassa sig till den. Samtidigt är det demokratin som gäller. Sverige påverkas av världen utanför och bör påverka världen.

Trots allt som hänt i Sverige under 1900-talet och början av 2000-talet lever klassamhället kvar. Det finns en överklass och en underklass. Mätt i pengar och inkomster ligger gränsen vid något över inkomst 25 000 kr per månad, ungefär medelinkomst och medianinkomst = den mittersta inkomsten.

De borgerligas politik gynnar överklassen och den nuvarande regeringen borde vara intresserad av förhållandena för underklassen.

Människor i underklassen kan tänkas vilja komma till överklassen och kan tro att de då bäst ska rösta på de borgerliga. Eftersom socialdemokraterna gjort att många från underklassen kommit upp i överklassen är partiet angeläget att inte stöta sig med dem som kommit upp i överklassen och kanske röstar borgerligt. Det gäller för socialdemokraterna att övertyga om att det är bra välfärdsfördelning som är viktigt, inte att man har hög inkomst.

Demokratin kräver att folket har goda kunskaper om välfärdsfördelningen och om hur den kan förbättras.

För att demokratin ska fungera bra måste folket ha goda kunskaper om välfärd och allt annat i politiken.

Kunskaper som behövs.

Personernas kunskaper för livets fyra stora roller:

- A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.**
- A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden.**
- B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.**
- B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.**

Kunskaperna bör ges i skolorna. När man gått ut skolorna får man fortsatta kunskaper genom nyhetsmedier, föredrag och samtal, teatrar och underhållningar, studiecirkelar etc. Viktig är publicserviceverksamheterna i radio och TV.

Skolorna betalas med skattemedel och publicserviceverksamheterna bör när det gäller hushållen betalas genom att hushållens TV-avgifter avskaffas och ersätts med en kollektivavgift för alla hushåll som betalas av staten. Statens kostnader för denna kollektivavgift inhämtas genom sänkningar av jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för personer med inkomster under 11000 kr per månad = 132000 kr per år, De behöver de drygt 2000 kr per år i ökad disponibel inkomst

som omläggningen innebär för dem. Pensionärer som inte har jobbskatteavdrag får samma förbättring. Företag ska betala som nu.

Skolorna bör förbättra sin utbildning så att de ger eleverna kunskaper enligt de angivna kunskapsbehoven. Regeringens ministrar för de olika politikområdena bör för skolministrarna redovisa vilka kunskaper som behövs när det gäller att kunna rösta väl och utbildningsministrarna bör utforma sin utbildningspolitik efter det.

På senare år har partierna ofta propagerat för bättre utbildning. Bland det första som framförts har varit att lärarnas löner bör höjas. Men dåliga lärare blir inte bättre för att de får högre löner. Dåliga lärare bör utbildas så att de blir bättre, det behövs alltså säkra system för vidareutbildning av lärare.

De som nu utbildas till lärare vid universitet och högskolor måste få en bättre utbildning än nu. De som utbildar lärarna utgår från skolornas kursplaner. Dessa planer tycks inte alltid motsvara de kunskapsbehov som finns. Regeringen bör kontinuerligt granska, värdera och revidera kursplanerna.

På Sven Wimmells hemsida har under årens lopp ständigt förts fram behov om förbättring av läroplanerna utan att partierna tagit till sig och gjort förbättringar.

Några utredningar:

- 4 september 2014: <http://wimnell.com/omr36-39zzm.pdf>
- 10 april 2012: <http://wimnell.com/omr40zh.pdf>
- 31 januari 2014: <http://wimnell.com/omr36-39zzf.pdf>
- 3 april 2014: <http://wimnell.com/omr36-39zzj.pdf>
- 1 dec 2014: <http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf>

Om utbildning i skolan

Vilka möjligheter har svenska folket att förstå partiets beskrivningar av sin politik?

Man får då återgå till det svenska utbildningsväsendet. Det finns inga andra krav om att svenskarna ska följa med utvecklingen än att man ska gå igenom grundskolan. Om man har lärt sig det som står i grundskolans läroplaner är man redo att rösta - så får man uppfatta det. Äldre personer som gått i äldre skolor med äldre läroplaner får rösta, men kan naturligtvis inte tillräckligt för att göra det.

Före skolåldern finns inga krav om utbildning, man räknar med att föräldrarna uppfostrar barnen. För dagis och förskola finns vissa krav. Krav om barn finns i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i Barnkonventionen.

Regeringen ska utreda om barnkonventionen bör bli svensk lag. Regeringen vill ta reda på hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnkonventionen och tillsätter därför en utredare, Anita Wickström. Den särskilda utredaren ska även analysera för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen, det vill säga om den ska gälla som svensk lag. - Barnets rättigheter behöver stärkas i vårt land. Även om vi tycker att vi gör mycket rätt enligt barnkonventionen så finns det anledning att förstärka barnets rättigheter på flera områden, säger Maria Larsson.

Grundskolan regleras med läroplanerna. I den läser alla om religion, men något ämne om filosofi och psykologi finns inte, ämnen som gäller tänkandets och kunskapens historia och ämnen som gäller hur människor fungerar psykologiskt sett. Grundskolan ska vara allmän-

bildande och innehålla allt man behöver, men gör det inte.

Före andra världskriget gick cirka 5 % av årskullarna på gymnasiet som då var allmänbildande, men inte hade filosofi och psykologi som obligatoriskt. Uppskattningsvis kanske 20 % av dem på gymnasiet läste detta, dvs cirka 1 % av årskullen läste filosofi.

Nu är gymnasiet huvudsakligen till för yrkesutbildning, men kanske fortfarande 1 % av årskullarna läser filosofi och psykologi.

På högskolor och universitet läses de ämnena bara då det behövs i yrkena. Om man räknar med att 1 % läser det kommer man till att 99 % av dem på universitet och högskolor blir fackidioter.

I de 22 politikområdena finns anledning att kommentera hur grundskolan tillgodoser kunskapsbehoven i områdena.

Som tur är följer många svenskar, trots dålig skolgång, med i det som händer och sker.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

Religion och levnadskunskap.

Tanken med att bygga ut religionsämnet är att religionsämnet är litet och skulle tåla en komplettering. Litet är kanske ämnet i Sverige, men det är stort i världen, stort i Mellanöstern, Nordafrika och andra länder med Islam, stort i USA med bl a högerextrema religiösa fundamentalister som hotar ruinera USA, stort i Sydamerika och stort i de flesta länder utom Norden och kommunistiska länder som Ryssland och Kina. I Sverige förekommer religiösa problem bland invandrare. I Ryssland har religion trätt fram efter Sovjetunionens fall. Påvedömet är kvar.

Religioner har i Sverige på senare tid blivit mer problematiska än tidigare. Religioner behöver en motvikt bestående av filosofi och psykologi o d som föreslås som komplettering i ämnet Religionskunskap i grundskolan. Även på gymnasiet behövs samma kompletteringar.

Gymnasiegemensamma ämnen: Engelska, Historia, Idrott och hälsa, Matematik, Naturkunskap, Religionskunskap, Samhällskunskap, Svenska/svenska som andraspråk.

Förr fanns högre allmänna läroverk. Cirka 5 % av årgångarna barn gick där och resten i folkskolan. På gymnasiet kunde finnas en lektor som var präst och hade hand om religionsundervisningen (kristendom var ämnet då). Han skötte också undervisningen i filosofi, som bestod av tre ämnen: filosofi, logik och psykologi.

Filosofiämnet var inte obligatoriskt, i en klass på reallinjen med 25 elever kunde det vara bara två som läste filosofi. Filosofiämnet är fortfarande inte obligatoriskt på gymnasiet och hela efterkrigstiden har en stor del av dem som gått där och efteråt på högskolor och universitet inte fått någon utbildning i filosofi och psykologi. Många av dem har blivit chefer och män i staten - utan utbildning i filosofi och psykologi,

men väl i religion. Det är inte bra. Det gamla filosofiämnet är nu uppdelat på filosofi och psykologi.

De första gymnasierna kom till i början på 1600-talet och hade då uppgiften att förbereda för prästutbildning och utbildning av tjänstemän i staten. Religion hade en stark ställning. Den allmänna folkskolan kom till 1842 och sköttes till en början i stor utsträckning av präster och andra kyrkans män. Barn skulle bli religiösa med kristlig tro. Gymnasierna utvecklades vartefter med nya ämnen, reallinjer tillkom, och flickor fick börja gå på gymnasierna på 1920-talet. Biskoparna var högsta chefer för läroverken. Med tiden togs biskoparnas ledarskap bort.

Folkskolan växte vartefter och de nuvarande grundskolorna och gymnasierna kom till i slutet på 1900-talet. Statskyrkan har avskaffats och kristendomskunskapen har ändrats till religionskunskap. Man får nu inte undervisa i religion så att barnen blir religiösa utan bara om religion.

Man bör komma ihåg att religioner med gudars styrningar tillkom under forntiden och att deras betydelse har minskat och nu mer och mer ersätts av demokrati där människorna är ansvariga för styrning och utveckling. Religionerna är visserligen ännu av stor betydelse, men de är i dagens situation ändå av marginell betydelse.

Att i Sverige ha ett obligatoriskt ämne som bara handlar om religion är att tillmäta religionerna för stor betydelse. Viktigare är världsliga problem och kunskaperna om dem förtjänar större uppmärksamhet. Att komplettera religionsämnet med mer aktuella saker är lämpligt. Det gör att ämnets beteckning Religionskunskap inte passar utan bör ersättas av något mer rättvisande.

Man kan inte bara ändra till "Livsåskådning", "Filosofi" eller "Psykologi", det blir för snävt och missvisande.

Ämnet Samhällskunskap har sina lärare utbildade på Statsvetenskapliga institutioner, Det som behöver tillkomma ligger närmare religionerna och därför kan det vara bra att lägga det tillkommande tillsammans med religion, i ett ämne Religion och levnadskunskap.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre

Tillägg om skatter.

Alliansregeringspartiernas rötter finns i den dominerande överklassen före första världskriget 1914-1918, del i den överklass nere i Europa som skapade kriget och skickade ut miljontals unga män att dö meningslöst när de ville ha en annan framtid.

Vad jag förstått byggdes det socialdemokratiska partiet först upp mest av arbetare som hade arbetsinkomster. Bland dem fanns ett hat mot sådana som inte kunde försörja sig - "inte göra rätt för sig". I sina berömda tal om solidaritet vände sig Per-Albin Hansson mest mot överklassen, men också mot sina egna.

Solidariteten mot de sämst ställda växte till sig. Andra världskrigets konsekvenser för Sverige hjälpte nog till med det. Efter det kriget kom bl a barnbidrag, studiestöd, allmän sjukförsäkring m m.

Ekonomiska skribenter som vill se världen i stort menar nu ofta att 1980 var en vändpunkt. Då började girigheten gripa kring sig och alla skulle tänka på sig själva och klara sig själva. Världen skulle bygga på konkurrens och marknadsprinciper, allt skulle privatiseras.

Folkpartiledaren menar nu att de som har låga inkomster är ansvarslösa. De som inte har arbetsinkomster men sjukersättningar ska hjälpas att få inkomster genom att man tar bort sjukersättningarna. Arbetslösa ska hjälpas till arbete genom att man tar bort arbetslöshetsersättningar. Den här synen bör brytas

De förslag till riksdagsbeslut som lämnats i det föregående behöver inte utredas i långa utredningar, de kan sättas igång direkt. Det som satsas på låginkomster går troligen direkt till konsumtion som leder till

arbete för arbetslösa, som i sin tur konsumerar och betalar skatt så att pengarna kommer tillbaka till de offentliga kassorna.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållskostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamman och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske

för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamman ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamman klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Nyligen har det tagit fart i det gamla förslaget om skatt på finansiella transaktioner. Det finns troligen ingen som kan konstruera och administrera en sådan skatt. De stora finansiärerna kommer att motarbeta och gå runt en sådan skatt och ta betalt för att hantera den så att det till slut blir konsumenterna som får betala skatten, hela administrationen och domstolarna som ska döma i brotten mot skatten.

Det finns många förslag om skatter på kapital av olika slag. Det bästa torde vara att helt avstå från alla skatter på kapital och inrikta sig på att ta skatt på avkastningarna, att avskaffa de regler som gör det möjligt att hitta kryphål som kan minska kapitalinkomstskatterna.

En skatt på kapital kommer bara att till sist drabba de små kapitalisterna som vill spara för oförutsedda utgifter, eventuell sjukdom och eventuell ålderdom. och som kanske drömmer om att få ihop kapital till en egen verksamhet.

Låt de stora kapitalisterna hålla på med sitt kapital, som de ibland använder för nyttiga saker. Men bolagsskatterna, som är ett slags kapitalinkomstskatt, tycks ha blivit för låga.

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapitalinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finnas skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara.

Detta synsätt kan ge konflikter med v och kanske också mp, som kan tänkas vilja bekämpa ägandet. Kapitalisterna tenderar att missbruka sin makt, men det bör man komma till rätta med ge-

nom restriktioner på verksamheterna och det som levereras. Om företagen slipper skatt på kapital kan de tåla restriktioner.

De svenska nationalekonomerna har varit och är föga intresserade av välfärdsfördelningen. Det de mest diskuterar är hur staten ska få in inkomster, och det är lätt att hitta på det om man inte tar hänsyn till välfärdproblem och välfärdsfördelning.

Det har nu på många håll gjorts förslag till ändring av systemet för inkomstskatterna, och det påstås ofta, att alla tycker att inkomstskattesystemet behöver ändras. Men de stora dragen i systemet är bra, det behövs ingen stor omläggning av systemet, det som kan behövas är justeringar av detaljer.

Det som främst är dåligt är jobbskatteavdraget, men vid alla justeringar måste man ta hänsyn till att man inte bör ändra för mycket och inte för snabbt därför att ändringar kan slå hårt på välfärdsfördelningen, isynnerhet vid låga inkomster. De som har höga inkomster och stora överskott i hushållsbudgetarna har stora marginaler som gör att de kan tåla ändringar.

När man sänkte momsen på mat var det ett misstag. Att nu höja den momsen är inte lätt, man måste då införa kompensationer som är svåra att beräkna.

Att införa nya amorteringskrav på lån till bostad drabbar sådana med låga inkomster, med följd att de inte kan ha en egen bostad. De med höga inkomster klarar sådant utan bekymmer.

Amorteringskrav och minskade ränteavdrag minskar rörligheten och förändrar finansmarknaden med oöverskådliga problem med svåra konsekvenser för isynnerhet låga inkomster.

Problem med lån. Gör lägre avdrag för höga räntor.

I 1990 års skattereform infördes en ny typ av kapitalinkomstbeskattning: Kapitalinkomster beskattas med 30% och kapitalutgifter ger avdragsrätt 30%, en procentsats som skruvas ner vid vissa höga kapitalutgifter. Systemet bör behållas och procentsatsen 30% behållas för både kapitalinkomster och kapitalutgifter. Vad man kan göra är att studera minskningen av avdragsrätten vid höga kapitalutgifter, procentsatser och storleksgränser, och eventuellt minska avdragsrätten genom att ändra procentsatser och storleksgränser vid höga räntor.

Inflationen är nu låg och riksbanken vill att den ska öka till 2%. Riksbanken har rätt att självständigt styra den s k reporäntan. Riksbanken gjorde den negativ i början av 2015, vilket bl a innebär att bankerna får betalt för att låna pengar av riksbanken. Ett syfte lär vara att företagare ska kunna låna pengar så att de kan investera i anläggningar och anställa arbetslösa och att företagare ska kunna höja sina priser så att inflationen stiger. Löntagarnas organisationer vill ha 2% inflation så att de kan kräva höjda löner.

Man kan tycka att bankerna som får betalt för att låna i sin tur skulle betala till hushållen när de lånar av bankerna, men det vill de inte. Riksbankschefen menar att hushållen lånar för mycket pengar, men har inga förslag om hur man ska få hushållen att låna mindre, det är inte hans bord.

I det läget har det från olika håll kommit förslag om att minska hushållens ränteavdrag och att införa amorteringskrav för dem. Finansinspektionen har haft förslag till krav om amorteringar på nya lån från och med 1 augusti 2015, men har den 23 april 2015 dragit tillbaka förslagen då finansinspektionen troligen inte har rätt att utfärda sådana

krav. Då menar somliga att det är nödvändigt att försämra ränteavdragen. Statsminister Stefan Löfven och finansminister Magdalena Andersson är med rätta emot detta då det på olämpligt sätt rubbar hushållens hushållsbudgetar, hushållen måste ha en rimligt bra stabilitet i reglerna som styr hushållens budgetar.

Amorteringskrav och minskade ränteavdrag minskar hushållens möjligheter att köpa saker och ting, det minskar konsumtionen, och bidrar till att inflationen inte ökar så som riksbankschefen vill. Företagen kan inte höja priserna och inte investera så att arbetslösheten sjunker. Både amorteringskrav och försämrade ränteavdrag motverkar riksbankschefen önskemål om högre inflation.

Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag bör föreslås av regeringen.

Somliga menar att hushåll som lånar pengar till bostäder riskerar att gå i konkurs och tvingas sälja sina hus. För att förhindra det vill de försämra för låntagarna så att de går omkull och tvingas sälja sina hus. Förstå logiken i det den som kan.

Amorteringskrav och försämring av ränteavdragets 30% drabbar alla med hus, bl a alla de som varit tvungna köpa bostad för att få någonstans att bo. isynnerhet yngre personer. De yngre nu kan ofta låna till bostad med hjälp av föräldrarnas medverkan och med hjälp av annat som gör att deras hushållsbudgetar är mycket känsliga för amorteringskrav och försämringar av ränteavdrag. De förslag om försämringar som förekommer drabbar bl a dem med låga inkomster. (Reavinstskatten och uppskovsreglerna för reavinstskatten kan kanke ändras så att staten får in mer pengar. Somliga menar tvärtom. Nöt att knäcka)

Det finns en annan logik ifråga om försämringar.

Istället för att försämlra för alla husägare kan man försämlra för dem som har hus med ovanligt högt värde och ovanligt höga ränteavdrag, vanligen ägare med höga inkomster.

Enligt "Dags att deklarerar" får man för underskott av kapital skattereduktion med 30% om underskottet är högst 100 000 kr. Om underskottet är större än 100 000 kr är skattereduktionen 30% av 100 000 plus 21% av den del av underskott som överstiger 100 000 kr (gäller inte ivesteringsavdrag).

Boräntorna var den 23 april 2015 enligt SN i ett dussintal banker od :
Femårslån 2,15-2,30 %
Tioårslån 3,15-3,20 %

För den som inte har några kapitalinkomster:
100 000 kr i underskott motsvarar med ränta 2,20%:
om fastigheterna är belonade till 100% av fastighetsvärdet:
Fastighetsvärde 4,55 miljoner kr.
Om räntan är 3,20%: fastighetsvärde 3,13 miljoner kr

Om lånen är 85% av fastighetsvärdena:
vid ränta 2,2%: fastighetsvärde 5,35 miljoner kr,
Vid ränta 3,2%: fastighetsvärde 3,68 miljoner kr,

Om man sänker underskottsgränsen 100 000 kr till 50 000 kr:
skattereduktionen vid underskott 100 000 kr blir 15 000 kr för delen under 50 000 kr och 21 % för delen däröver, 10 500 kr, tillsammans reduktion 25 500 kr, dvs reduktionen minskar med 4 500 kr. Relativt litet. **Skattereduktionen för underskott 100 000 kr blir 25, 5% av underskottet.**

Om man dessutom sänker procentsatsen 21% till 11 % blir skattereduktionen för delen mellan 50 000 och 100 000 $11\% \text{ av } 50\,000 = 5500 \text{ kr}$ och skattereduktionerna tillsammans $15\,000 + 5500 = 20\,500 \text{ kr}$. **Skattereduktionen för underskott 100 000 blir 20,5% av underskottet. Kännbart.**

Vid underskott över 100 000 kr blir skattereduktionen för delen över 100 00 kr: 11%.

Med det höga tryck som nu finns för försämringar för hushållens lån kan kanske dessa förändringar införas. Innan man gör det måste man ha någorlunda klarhet om konsekvenserna, det behövs statistik, här kan inte göra sådana konsekvensundersökningar.

Förändring av detta slag lär inte innebära försämringar för dem med låga inkomster. För att få dessa försämringar måste man ha hus med höga värden, som de med låga inkomster vanligen inte kan ha och inte har. Det är sådana med höga inkomster och stora överskott i hushållsbudgetarna som drabbas och som kan bära försämringarna.

Försämringarna ökar statens skatteinkomster så att det går att förbättra välfärdsfördelningen.

Situationen nu liknar situationen i Sverige efter andra världskriget då regeringen styrde investeringarna till industrier o d och förhindrade byggandet av bostäder, något som Tage Erlander tog tag i på 1960-talet och åstadkom det s k miljonprogrammet, byggandet av en miljon bostäder under tio år.

Det som behövs nu är mycket byggande av bostäder med hyresrätt som gör att folket slipper köpa bostäder och få dyra lån.

Årskostnader år 2014, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam man Ensam kv. Makar
Summa per månad 2014 5940 5540 9830
enligt månadsedovisningen.

**Genomsnitt för
ensam man + kv/mån 5740**

2014 per år: 68880 117960

Bostadshyra per år säg :

Ensam 2rok, 12x 5100 61200

Makar 3rok, 12x 6200 74400

Summa per år 2014,
bostad + övrigt 130080 192360

Förvärvsarbetande:arbets-
resor+ fackavgifter säg 14880 29760

**Summa per år 2014:
bostad + övrigt 144960 222120**

Här är inget räknat för
höga semesterkostnader eller
andra resor än lokalresor.

**Säg för enkelhets skull,
avrundat 145000 222000**

Makar 153 % av ensam.

Ensam man 147400
Ensam kvinna 142600 skillnad 4800 kr

Årskostnader år 2014, pensionärer.

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam man Ensam kv. Makar
Summa per månad 2014 5630 5400 9370
enligt månadsedovisningen.

**Genomsnitt för
ensam man + kv/mån 5515**

2014 per år: 66180 112440

Bostadshyra per år säg :

Ensam 2rok, 12x 5100 61200

Makar 3rok, 12x 6200 74400

Summa per år 2014,
bostad + övrigt 127380 186840

Lokalresor m m säg 6900 13200

Vård, läkemedel

Hemtjänst.

**Summa per år 2014:
bostad + övrigt 134280 200040**

**Säg för enkelhets skull,
avrundat 134000 200000**

Makar 149 % av ensam.

Ensam man 135380
Ensam kvinna 132620 skillnad 2760 kr

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	1364	16368	4637 55644 -64356	Överskott/år	2-180000)
7001	1628	19536	5373 64476 -55524	-68712 (55644x	84 000
8001	1892	22704	6109 73308 -46692	-51048	96 000
9001	2161	25932	6840 82080 -37920	-33384	108 000
10001	2491	29892	7510 90120 -29880	-15840	120 000
11001	2849	34188	8152 97824 -22176	240 kris-	132 000
12001	3212	38544	8789 104468 -14532	15648 gräns	144 000
13001	3575	42900	9426 113112 -6888	20936	156 000
14001	3938	47256	10063 120756 756 kris-	46224	168 000
15001	4301	51612	10700 128400 8400 gräns	61512	180 000
16001	4664	55968	11337 136044 16044	76800	192 000
17001	5027	60324	11974 143688 23688	92088	204 000
18001	5390	64680	12611 151332 31332	107376	216 000
19001	5753	69036	13248 158976 38976	122554	228 000
20001	6151	73812	13850 166200 46200	137952	240 000
21001	6514	78168	14487 173844 53844	152400	252 000
22001	6877	82524	15124 181488 61488	167688	264 000
23001	7240	86880	15761 189132 69132	182976	276 000
24001	7603	91236	16398 196776 76776	198264	288 000
25001	7966	95592	17035 204420 84420	213552	300 000
26001	8324	99888	17677 212124 92124	228840	312 000
27001	8799	105588	18202 218424 98424	244248	324 000
29001	9859	118308	19142 229704 109704	256848	348 000
30001	10389	124668	19612 253344 115344	279408	360 000
35001	13039	156468	21962 263544 143544	290688	360 000
40001	15731	188772	24270 291240 171240	347088	420 000
45001	18631	223572	26370 316440 196440	402480	480 000
50001	21531	258372	28470 341640 221640	452880	540 000
55001	24431	293172	30570 366840 246840	503280	600 000
60001	27331	327972	32670 392040 272040	553680	660 000
				604080	720 000

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	Överskott
6001	629	7548	5372 64464 -80536	/år
7001	851	10212	6150 73800 -71200	- 93072
8001	1073	12876	6928 83136 -61864	- 70672
9001	1295	15540	7706 92472 -52528	- 55728
10001	1517	18204	8484 101808 -43192	- 37056
11001	1757	21084	9244 110928 -34072	- 18384 kris-
12001	2052	24624	9949 119388 -25612	-144 gräns
13001	2378	28536	10623 127476 -17524	16776
14001	2644	31728	11357 136284 -8716 kris-	32952
15001	2940	35280	12061 144732 -268 gräns	50568
16001	3236	38832	12765 153180 8180	67464
17001	3561	42732	13440 161280 16280	84360
18001	3828	45936	14173 170076 25076	100560
19001	4124	49488	14877 178524 33524	118152
20001	4449	53388	15552 186624 41624	135048
21001	4745	56940	16256 195072 50072	151248
22001	5041	60492	16960 203520 58520	168144
23001	5337	64044	17664 211968 66968	185040
24001	5633	67596	18368 220416 75416	201936
25001	5929	71148	19072 228864 83864	218832
26001	6224	74688	19777 237324 92324	222000
27001	6520	78240	20481 245772 100772	218808
29001	7112	85344	21889 262668 117668	269544
30001	7417	89004	22584 271008 126008	303336
35001	9067	108804	25934 311208 166208	320016
40001	11525	138300	28476 341712 196712	400416
45001	14175	171700	30826 369912 224912	461424
50001	16825	201900	33176 398112 253112	517824
55001	19670	236040	35331 423972 278972	574224
60001	22570	270840	37431 449172 304172	625944
				676344

<http://wimnell.com/omr36-39zszs1.pdf> sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushållsbudgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med lika stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att

- * underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
- * att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
- * att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomster 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	2006	2014	Skillnad	
Mån. Över-				
lön skott/år				
6001	-64356	-80536	-16180	Underskottet har ökat
7001	-55524	-71200	-15676	Underskottet har ökat
8001	-46692	-61864	-15172	Underskottet har ökat
9001	-37920	-52528	-14608	Underskottet har ökat
10001	-29880	-43192	-13312	Underskottet har ökat
11001	-22176	-34072	-11896	Underskottet har ökat
12001	-14532	-25612	-11080	Underskottet har ökat
13001	-6888	-17524	-10636	Underskottet har ökat
14001	756	-8716	-9472	Överskottet har minskat
15001	8400	-268	-8668	Överskottet har minskat
16001	16044	8180	-7864	Överskottet har minskat
17001	23688	16280	-7408	Överskottet har minskat
18001	31332	25076	-6256	Överskottet har minskat
19001	38976	33524	-5452	Överskottet har minskat
20001	46200	41624	-4576	Överskottet har minskat
21001	53844	50072	-3772	Överskottet har minskat
22001	61488	58520	-2968	Överskottet har minskat
23001	69132	66968	-2164	Överskottet har minskat
24001	76776	75416	-1360	Överskottet har minskat
25001	84420	83864	-556	Överskottet har minskat
26001	92124	92324	200	Överskottet har ökat
27001	98424	100772	2348	Överskottet har ökat
29001	109704	117668	7964	Överskottet har ökat
30001	115344	126008	10664	Överskottet har ökat
35001	143544	166208	22664	Överskottet har ökat
40001	171240	196712	25472	Överskottet har ökat
45001	196440	224912	28472	Överskottet har ökat
50001	221640	253112	31472	Överskottet har ökat
55001	246840	278972	32132	Överskottet har ökat
60001	272040	304172	32132	Överskottet har ökat

Förslag till riksdagsbeslut. Från omr36-39zs.pdf

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobbskatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under 150 000 kr per år = 12 500 kr per månad.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas

Mycket angeläget, helst redan i budgeten för 2013, men annars 2014. Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln. Se sidan 352 i <http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf>

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer

Bostadsbidrag för ensam:

Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 5100 kr per månad. Max bidrag 3 450 kr per mån = 41 400 kr per år. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 165 600. Slutavtrappat vid inkomst 58500+165 600 = 224 100 per år = 18 675 kr per månad.

Makar: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 6100 kr per månad. Max bidrag 4 200 kr per mån = 50 400 kr per år = per make 25 200. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 100 800. Vid lika inkomst slutavtrappat vid inkomst 58500+100 800 = 159 300 per år = 13 275 kr per månad.

De med studiemedel och 18-28 år: (anpassat till befintligt system): 75% av bostadskostnad mellan 1800 och 3600 kr per månad. Avtrappning 33% från inkomst 41000 för ensam och 58000 för makar som i befintligt system, eller 25% från inkomster avpassade efter det.

Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensionärernas högsta marginaleffekt av samma regel.

Men när förmögenhetsskatt nu tagits bort så att ickepensionärerna inte betalar förmögenhetsskatt kan det verka ologiskt att för de barnfamiljer som är beroende av bidrag ha kvar den förmögenhetsskatt som 15%-regeln innebär: på marginalen 20% av 15% = 3% där pensionären har 9,3% (62% av 15% = 9,3%) och icke-pensionärerna 0%.

Hur noga var man med att beräkna statens kostnader när förmögenhetsskatten togs bort? När det gjordes borde man på samma gång ha tagit bort regeln 15% i bostadsbidragssystemen.

Enligt DN 3 feb 2013 var sparräntorna då cirka 1% (se sida 352):

Om barnfamiljen har 200 000 på banken är räntan säg 1% = 2000 kr. Skatten på räntan är 30% = 600 kr.

Bostadsbidraget minskar med 20% av räntan 2000 kr = 400 kr

Förmögenhetstillägget är 15 % av 100 000 = 15000 och det minskar bostadsbidraget med 20% av det = 3000 kr.

Skatt och bidragsminskning blir : 600+400+3000 = 4000 kr.

Den verkliga inkomsten av 200 000 kr på banken är räntan 2000 kr och det ger en förlust på 4000-2000 = 2000 kr = 100% av räntan 2000 kr. En förståndig barnfamilj bör ta ut pengarna från banken och lägga dem i madrassen och tjäna 2000 kr per år, på 10 år 20 000 kr.

Om riksdagen anser att de nuvarande regeln om 15% är lämplig och förenlig med de jämlikhetsideal man förespråkar, kan regeln behållas, men om så inte är fallet bör regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Kompletteringar/revideringar till förslagen om riksdagsbeslut

Förslagen behandlas i det följande i fyra särskilda avsnitt.

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Svensk radio kom till 1925. Radiopratare var främst Sven Jerring. För att lyssna behövde man mottagare. Det var kristallmottagare med en nål som skulle styras mot en kristall. En del lyssnare, isynnerhet ungdomar, byggde själva sina apparater. De gav dåligt ljud och man behövde hörlurar.

Sedan kom apparater att köpa, med rör och högtalare. Men de var dyra, många hade inte råd att köpa. I mitten på 1930-talet kunde man köpa en femrörs Luxor för 300 kr på avbetalning, i dagens penningvärde motsvarar det ungefär vad en stor TV-apparat nu kostar.

Det blev vanlig att lyssna på utländsk radio, man kunde ta in hundratal namngivna stationer som man ställde in med rattar.

För att få lyssna krävdes att man till Radiotjänst hade betalat radio-licens för 10 kr om året.

Många köpte nog radio till olympiska spelen 1936, på vintern i Garmisch-Partenkirchen och på sommaren i Berlin, där Hitler gjorde propaganda för sin politik. Man kunde höra hans stora tal i radion. Och höra reportage om Jesse Owen.

Svensk radio började om dagarna med klockorna i stadshuset klockan tolv och dagens dikt. Sedan följde ofta levande musik av kapell som då var vanliga. Halv ett kom Dagsnyheter från TT, väderleksrapport och börsnoteringar. I början av kvällen kom en timmes grammofonmusik. Senare Dagsnyheter från TT igen och diverse program, bl a underhållningsprogram som blev en stor del av svenska folkets underhållning.

För sin information om världen och vad som hände i den hade man främst tidningar, radio och bio med förspel som innehöll diverse saker, bl a varje vecka journaler som SF-journalen och tyska UFA-journalen som visade bl a Hitler och tysk propaganda.

De stora morgontidningarna var Stockholmstidningen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Ute i landet hade de flesta inte råd med stocksolmstidningarna utan lär mest ha nöjt sig med att prenumerera på en lokaltidning som kunde komma som varannansdagstidning med tidning tre dar i veckan.

Bio kom till som stumfilm som blev ljudfilm 1929-1930. Ljudet ordnades till en början med grammofonskivor som filmskötaren skulle passa in till bilderna, sedan fördes koder för ljudet in i kanten av filmremsan så att ljudet passade precis till bilderna. Al Jolson med Sonny Boy hörde till de första på ljudfilmen.

På söndgarna var det på eftermiddagen matinéer för barn, biljetter 55 öre, och bl a rafflande cowboyfilmer utlöste glädjetjut hos barnen.

När kriget var slut kom såsmåningom svartvit TV, tjocka apparater, TV-licenser, kanal 2, färgTV och på de allra senaste åren platta TV-apparater.

Internet kom till i början av 1990-talet, hade liten omfattning i början, men är nu jättestort och outhärligt.

Sedan TV kommit till har biogåendet minskat. Internet har tagit annonser från tidningarna som nu är på fallrepet.

Mobiltelefonerna har kommit i rasande fart och har utvecklats till att ta hand om bilder, man fotograferar med telefonerna, tar in från internet, läser tidningar etc.

Användningen av internet har utvecklats. Alla som vill synas och höras måste finnas på internet. Det sägs att man kan få veta allt på internet, men det myckna som finns där gör det svårt att vaska fram det man vill ha tag i.

Den nuvarande TV-avgiften är orättvis därför att den kräver samma avgift för ensamma som för hela familjer som bara behöver en licens för flera personer.

SVT har nu en stor verksamhet på Internet, man kan bli se TV-program där utan att ha betalt TV-avgift. För att yssna på radio behövs nu ingen avgift.

Radio och SVT sysslar med publicservice som gäller information som alla behöver och som alla enligt en följd av demokratins princip måste ha. Det enda rimliga är att TV-avgiften avskaffas för hushållens del och kostnaden för publicserviceverksamheterna betalas av staten till dem som utför verksamheterna som en kollektivavgift från hushållen, samtidigt som hushållens jobbskatteavdrag minskas i motsvarande mån och då på sätt som tar bort orättvisor.

TV-avgiften för företag bör behållas som nu.

Lagstiftningsmässigt är det enkelt att genomföra omläggningen. Alla regler om hur publicservice-verksamheterna ska bedrivas blir kvar och riksdagen får som nu göra de lagförändringar om ändringar i det som den vill ha. Riksdagen bestämmer nu vilken omfattning verksamheterna ska ha och vad de får kosta. Det är något som ligger vid sidan om frågan om fördelning av kostnaderna på individerna i svenska folket.

Jobbskatteavdragen är olämpliga och måste reformeras så att välfärdsfördelning blir bättre, mer pengar till låga inkomster som måste tas från de högre inkomsterna. Den föreslagna omläggningen av TV-avgifterna är ett led i detta. Andra led är att förbättra sjuk- och arbetslöshetsersättningar o d och samtidigt minska jobbskatteavdrag vid höga inkomster.

* TV-avgiften bör ersättas med en kollektivavgift för hushållen, betald av staten, samtidigt som jobbskatteavdragen minskas med 100 kr per månad utom för de lägsta inkomsterna. Det kan ske genom en enkel ändring av en brytpunkt i skalan för jobbskatteavdragen. Inflationsuppräkningen av jobbskatteavdragen bör tas bort och avdragen frysas till de avdrag som gäller för inkomståret 2015.

Det är lämpligt att göra en enkel justering av brytpunkten som nu ligger vid inkomst 2,94 prisbasbelopp = 130536 kr per år = 10878 kr/månad. I skiktet nedanför denna gräns är margineffekten 4,28% och ovanför gränsen 6,495%. Genom att höja gränsen kommer avdraget att minska över gränsen. Vid inkomst 3,04 prisbasbelopp har avdraget minskat 100 kr per månad så när som på 4 kr. Brytpunkten bör därför sättas vid 3,04%.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

* För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer

* Politikerna är tröga. För att få något gjort snabbt: istället för det angivna förslaget föreslås att bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och därmed avtrappning 20% vid stigande inkomst.

För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

Bostadsbidrag för barnfamiljer.

* För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

Tillägg. DN 12 maj 2015:

”Ny myndighet måste få ansvar för jämställdheten”

“ Gör om, gör rätt. Den förra regeringen tog bort jämställdhetslagen och lade ner JämO. Jämställdheten har försvagats och dagens strategi fungerar dåligt. Sveriges feministiska regering måste inrätta en ny myndighet med ansvar för jämställdhetsfrågor, skriver Clara Berglund, ordförande för Sveriges Kvinnolobby.

Jämställdhet har en svagare ställning än andra politikområden på flera sätt. Den minister som är ansvarig för jämställdhet har inget eget departement och ingen operativ myndighet, utan endast ett samordnande ansvar inåt i regeringen. Dessutom ansvarar ministern för en mängd andra frågor utöver jämställdhet. Sveriges Kvinnolobby kräver att regeringen inrättar en myndighet som kan samla, verkställa och följa upp jämställdhetsarbetet.

FN:s kvinnokonvention som undertecknades av Sverige 1980 ställer krav på regeringar att använda alla till buds stående medel så som lagstiftning och administrativa ordningar för att förverkliga kvinnors fulla mänskliga rättigheter. Men i stället för att stärka genomförandet av kvinnokonventionen har Sverige det senaste decenniet nedmonterat den redan tidigare svaga institutionella ordningen och arbetet för ett jämställt samhälle. Utvecklingen under 2000-talet ter sig trög och försiktig i jämförelse med 80- och 90-talen som kännetecknades av flera viktiga reformer för jämställdhet, så som reserverandet av en månad i föräldraförsäkringen och sexköpslagen.

Den förra regeringen tog bort jämställdhetslagen och lade ned myndigheten för jämställdhetsfrågor, JämO. I stället slogs diskrimineringslagstiftningen och ombudsmannafunktionerna samman och Diskrimineringsombudsmannen (DO) bildades. I stället för att främja jämställdhet är DO:s ansvar att driva enskilda diskrimineringsärenden. Det har betytt att det förändringsinriktade, strukturella jämställdhetsarbetet har fått stå tillbaka. Ett tydligt exempel är hur kraven på företags jämställdhetsplaner och lönekartläggningar har försvagats. Tidigare skulle alla företag med fler än tio anställda göra lönekartläggningar varje år, men sedan 2008 gäller att bara arbetsplatser med fler än 25 anställda behöver göra lönekartläggningar vart tredje år. Trots att lönekartläggningar bevisligen är ett effektivt verktyg för att minska orättvisa löneskillnader mellan kvinnor och män valde regeringen att lätta på kraven.

Det jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv inrättades 2006. Målet bryts ner i fyra delmål; jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Den fastslagna strategin för att nå målen är jämställdhetsintegrering, det vill säga att beslut, processer och verksamhet alltid ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Men eftersom det varken finns ett eget departement eller någon myndighet är det svårt, för att inte säga omöjligt, att se till att strategin följs. Myndigheter, kommuner och länsstyrelser får inte det stöd som skulle behövas i arbetet med jämställdhetsintegrering. I stället har jämställdhetspolitiken de senaste tio åren bestått av avgränsade projekt och satsningar som avlöst varandra. Ett arbetsätt som i sig strider mot principen om jämställdhetsintegrering som ju handlar om att arbeta långsiktigt och strukturellt.

Det svaga stödet och den dåliga uppföljningen har också inneburit att stora regionala skillnader har vuxit fram. Vissa kommuner som Malmö, Eskilstuna och Botkyrka har tagit ett stort ansvar, andra har gjort punktinsatser medan en stor grupp kommuner överhuvudtaget inte arbetar med jämställdhetsintegrering. Hur pass jämställd samhällsservice du som medborgare får avgörs därmed av var i Sverige du bor.

För att lyckas med jämställdhetsintegrering som strategi måste en ny myndighet med ansvar för jämställdhet inrättas. Myndighetens uppdrag ska vara att realisera samhällets jämställdhetssträvanden och de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska också ge stöd åt kommuner, landsting och andra myndigheter i jämställdhetsarbetet och se till att de olika aktörerna lever upp till sina åtaganden.

Frågan om en jämställdhetsmyndighet har diskuterats sedan 1990-talet och flera utredningar har kommit till slutsatsen att inrättandet av en myndighet är vad som behövs för att effektivisera jämställdhetspolitiken i hela landet. I den utredning som låg till grund för de jämställdhetspolitiska målen (SOU 2005:66) föreslogs att en myndighet skulle inrättas och att uppgifterna skulle omfatta omvärldsbevakning, uppföljning och utvärdering, samordning och stöd, bidragsgivning samt kunskapsutveckling och information. Men tyvärr valde varken den dåvarande socialdemokratiska eller den efterföljande alliansledda regeringen att lyssna till utredningens förslag.

Nu finns en stor förväntan om att den pågående Jämställdhetsutredningen, som ska vara klar i augusti, återigen ska föreslå att en myndighet inrättas. Utredningen har till uppdrag att utvärdera jämställdhetspolitiken de senaste tio åren och se över de jämställdhetspolitiska målen. De underlagsrapporter som hittills har presenterats bekräftar

bilden av en utveckling som står stilla eller i bästa fall går framåt med myrsteg. Män dominerar fortfarande maktpositioner i politiken, staten och näringslivet. Den ekonomiska ojämställdheten består och kvinnor fortsätter att utföra majoriteten av det obetalda hem- och omsorgsarbete. Utredaren Cecilia Schelin Seidegård har konstaterat att Sverige förlorat ledartröjan i jämställdhetsarbetet.

Också barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér har uttryckt att hon vill se en myndighet med ett specifikt ansvar för jämställdhetsfrågor. Att inrätta en myndighet skulle vara ett utmärkt sätt för henne och den feministiska regeringen att göra ett fotavtryck i Sveriges jämställdhetspolitiska historia. Myndigheten skulle ge henne många av de verktyg som krävs för att följa upp den egna politiken och se till att jämställdhetsintegrering som strategi implementeras på riktigt. Det skulle också vara ett sätt att uppvärdera jämställdhet som politikområde, vilket borde ligga i den feministiska regeringens intresse.

Att inrätta en jämställdhetsmyndighet är inget nytt förslag, men det är vad som krävs för att återigen sätta fart på utvecklingen mot ett jämställt samhälle. Låt den pågående utredningen bli den sista att föreslå att en myndighet ska inrättas. Låt oss gå från ord till handling.

Clara Berglund, ordförande, Sveriges Kvinnolobby “

“Sveriges Kvinnolobby är en partipolitiskt obunden och ideell paraplyorganisation för 45 medlemsorganisationer. “

Kapitel 4. Regeringens bostadspolitik.

Innehåll:

128	Från vårpropositionen 2015.
133	Staten måste ta ekonomiskt ansvar för bostadsbyggandet
135	Boende och byggande
136	Mål för boende och byggande
137	Boende och byggande i statens budget
138	Urban utveckling - stadsdelar med utbrett utanförskap
138	Stimulans för ökat byggande
139	En investeringsstimulans för anordnande av nya hyresbostäder
141	Mehmet Kaplan: Modulbostäder är inte svaret

Från vårpropositionen 2015.

Investeringar för att bygga Sverige

Sverige behöver en långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla. En väl fungerande bostadsmarknad har stor betydelse för arbetsmarknadens funktionssätt och därmed för möjligheterna att minska arbetslösheten och skapa fler jobb. Bostadspolitiken är ytterst en fråga om alla människors rätt till ett hem. Bostadsbristen skapar långa köer till hyresrätter och höga priser på bostadsrätter. Det gör det svårare för framför allt unga och studenter att ta steget in på bostadsmarknaden. Bristande tillgång på bostäder leder också många gånger till stora sociala och ekonomiska problem för människor. Det är dessa utmaningar regeringen anser att en nationell bostadspolitik måste möta. Bostadsbristen ska stävjas genom ett ökat bostadsbyggande, framför allt av hyresrätter som människor med genomsnittliga eller låga inkomster kan efterfråga. Det är vidare angeläget att den kommunala och regionala samhällsplaneringen främjar en hållbar samhällsstruktur. Städerna bör byggas så att gång, cykling och kollektivtrafik blir de naturliga valen när människor ska förflytta sig. Ur ett klimat- och miljöperspektiv är det viktigt att bygga energieffektivt. Med en väl avvägd politik för ökat bostadsbyggande stärker vi den enskildes frihet, kommunernas konkurrenskraft och den svenska ekonomin samt bidrar till klimatomställningen. Regeringens mål är därför att det fram till 2020 ska byggas minst 250 000 nya bostäder.

Sveriges befolkning och många svenska städer växer. Samtidigt har bostadsbyggandet under en längre period legat på alltför låga nivåer. Inte minst i landets tre storstadsregioner och högskoleorter har byggnadstakten varit alldeles för låg i förhållande till befolkningsökningen. Även i en internationell jämförelse ligger de svenska bostadsinvesteringarna på relativt låga nivåer (se diagram 3.8). Under 2013 ökade

dock bostadsbyggandet och det förväntas även öka under 2014 och 2015 (se diagram 3.9).

Kommunerna har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för bostadsbyggande. Många kommuner, inte minst i tillväxtregionerna, har inte varit tillräckligt aktiva i att bidra till att bostäder kommer till stånd. Det finns dock stora skillnader mellan kommuner med liknande förutsättningar. Bostadsplaneringskommittén (dir. 2013:78) undersöker bl.a. samordningen av bostadsförsörjningsfrågorna på regional och kommunal nivå och analyserar behovet av förändrade regler. Kommittén ska redovisa sitt slutbetänkande i juni 2015.

Konkurrensen inom byggsektorn är alltför låg i Sverige. I dag är det ett fåtal aktörer som dominerar marknaden för bostadsbyggande vilket minskar möjligheten för mindre företag att konkurrera och riskerar att fördyra byggandet. Senast den 1 oktober 2015 ska utredningen Bättre konkurrens för ökat bostadsbyggande (dir. 2014:75) lämna förslag inom detta område.

Inom bostads- och stadsutvecklingspolitiken finns flera viktiga verktyg för att hantera klimatutmaningen och ställa om samhället i en hållbar riktning. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen 2016 med förslag på upprustning och energieffektivisering av en viss del av det befintliga bostadsbeståndet, framför allt miljonprogrammets flerbostadshus, samt fullfölja den beslutade satsningen på statlig medfinansiering av regional och lokal kollektivtrafik, s.k. stadsmiljöavtal. Investeringar i kollektivtrafik kan öppna upp nya, attraktiva lägen för bostadsbyggande.

Produktivitetsutvecklingen i byggsektorn har länge varit svag. Bygghandläggningen från beslut till färdigt hus behöver effektiviseras och det är angeläget att tiden för genomförande förkortas.

I syfte att öka tillgången till bostäder för äldre avser regeringen att återkomma med förslag.

Möjligheterna att bo och verka i hela Sverige ska förbättras. Regeringens mål är att bidra till goda förutsättningar för arbete och välfärd i hela landet och ta vara på landsbygdens goda potential. Landsbygdens näringsliv ska utvecklas genom bl.a. förbättrad lokal infrastruktur, såsom bredband, och lokal service.

En parlamentarisk utredning om en långsiktigt hållbar politik för landsbygden kommer att tillsättas. Den långsiktiga livsmedelsstrategin för hela värdekedjan som ska utarbetas samt det nationella skogsprogrammet för Sverige är viktiga instrument för en satsning på jobb och tillväxt i hela landet.

Den statliga servicen och närvaron på landsbygden bör säkras och förbättras. Det är angeläget att myndigheter i samband med förändringar i sin lokalisering samarbetar med andra myndigheter för att så långt som möjligt få en helhetsbild av konsekvenserna. Utvecklingen av myndigheternas service och av statliga arbetstillfällen behöver följas upp på ett samlat sätt. Regeringen avser därför att ge ett uppdrag till Statskontoret att följa upp hur statliga myndigheters beslut om lokalisering påverkar service och tillgänglighet för medborgare och företag i hela landet. Bland annat ska Statskontoret lämna förslag till hur en bättre samordning kan åstadkommas. Myndigheter som behöver vara lokaliserade i Stockholm bör pröva om delar av verksamheten kan lokaliseras på annan plats. Utgångspunkten är att nya myndigheter i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län. Detta ska följas

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2015 väntas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror uppgå till 494 miljarder kronor (se tabell 6.9). Det innebär

en ökning på över 4 procent jämfört med föregående år, vilket är en förhållandevis stark ökning.

Mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatt kommer till stor del från hushållens konsumtion. Eftersom mervärdesskatten är differentierad mellan olika varu- och tjänstegrupper påverkas intäkterna också av konsumtionens sammansättning (se diagram 6.7).

Skattebasen för mervärdesskatt består också av investeringar och förbrukning i verksamheter som inte är skattepliktiga, och som därmed inte kan dra av ingående mervärdesskatt. Av de totala mervärdesskatteintäkterna kommer ca 80 procent från den privata sektorn.

Under 2014 skedde en viss återhämtning i hushållens konsumtion och intäkterna från mervärdesskatten beräknas ha ökat med mer än 4 procent. Även under prognosperioden 2015–2019 väntas återhämtningen fortsätta och hushållens konsumtion växa. Däremot väntas pristrycket i ekonomin vara fortsatt lågt och priserna på de varor och tjänster som hushållen konsumerar väntas öka långsamt. Efterfrågan från omvärlden väntas sakta stiga och medföra att svenska företag behöver öka sina investeringar, vilket också leder till högre intäkter från mervärdesskatt. Sammantaget bedöms intäkterna från mervärdesskatt öka med runt 4 procent per år under prognosperioden för att 2019 uppgå till 435 miljarder kronor.

Intäkter från punktskatter ökar

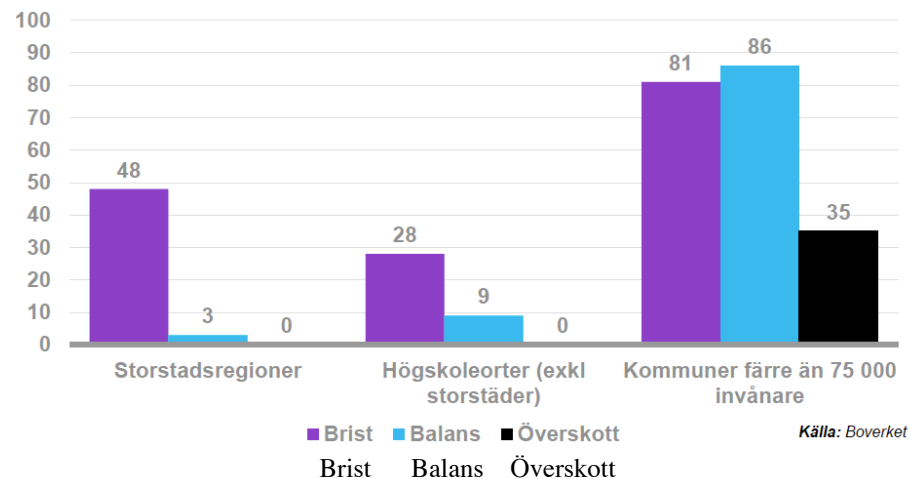
Punktskatterna skiljer sig från mervärdesskatten genom att de oftast är baserade på hur mycket man konsumerar i stället för på marknadspriset. I likhet med vad som gäller för de flesta andra skatter är det på kort sikt, bortsett från regeländringar, konjunkturen som betyder mest för utvecklingen av intäkterna av punktskatter.

År 2015 väntas dessa intäkter öka med över 6 procent jämfört med föregående år. Det beror till största delen på regeländringar. Det handlar om tidigare beslutade regeländringar, såsom höjningar av energi- och koldioxidskatter⁴⁶, samt höjningar av tobak- och alkoholskatter men även om de höjningar av skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer samt höjd skatt på bekämpningsmedel och naturgrus som föreslås i propositionen Vårändringsbudget för 2015.

Under den senare delen av prognosperioden väntas intäkterna från punktskatterna fortsätta att öka, om än i måttlig takt. Det beror på att konjunkturen sakta återhämtar sig och på att användningen av vissa energislag stiger, men även på att en del av punktskattesatserna är indexerade och skrivs upp med inflationen.

Tillgång på bostäder per kommuntyp

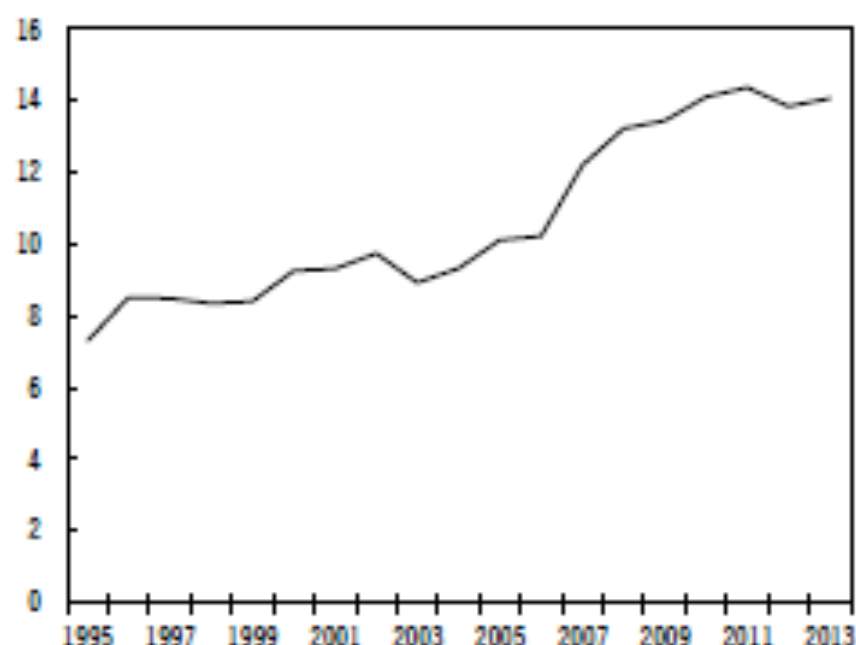
Antal kommuner

Storstadsregioner Högskoleorter (exkl storstäder) Kommuner färre än 75000 inv.

Diagram 3.5 Andel med låg ekonomisk standard 1995–2013

Procent

Anm.: Låginkomstgränsen beräknas som 60 procent av medianinkomsten för det aktuella året.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 7.9 Prognos över antalet personer i olika transferringsystem 2016–2018

Förändring mot prognos som låg till grund för den beslutade budgeten för 2015 inom parentes

	2016	2017	2018
Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna personer	101 500 (14 400)	84 500 (7 000)	66 300 (-3 500)
Antal sjukpenningdagar, (netto), miljoner	62,8 (7,8)	66,2 (10,2)	68,1 (11,4)
Antal personer med sjukersättning	308 400 (1 200)	302 600 (3 600)	298 100 (6 700)
Antal personer med garantipension	719 200 (-10 000)	647 600 (-17 400)	602 700 (-30 500)
Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	6,9 (1,2)	7,0 (1,1)	7,0 (0,9)
Antal kvarstående personer som omfattas av etableringsuppdraget	74 000 (2 800)	98 700 (18 700)	101 200 (29 300)
Antal personer med studiemedel ¹	564 300 (-2 200)	567 000 (10 200)	568 300 (10 300)

Anm.: Uppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade till närmsta hundratal.

¹ Bruttoberäknat antal. När studenter under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning.

Källa: Egna beräkningar.

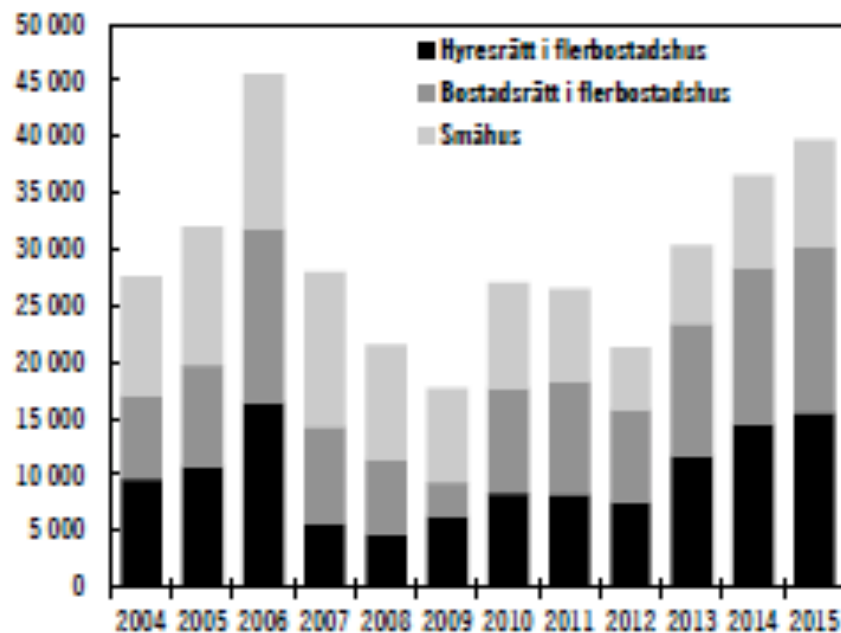
Diagram 3.9 Påbörjade bostäder 2004–2015

Antal

Anm.: Utfall 2004–2013, prognos 2014 och 2015. Källa: Boverket.

Diagram 3.9 Påbörjade bostäder 2004–2015

Antal

Anm.: Utfall 2004–2013, prognos 2014 och 2015.

Källa: Boverket.

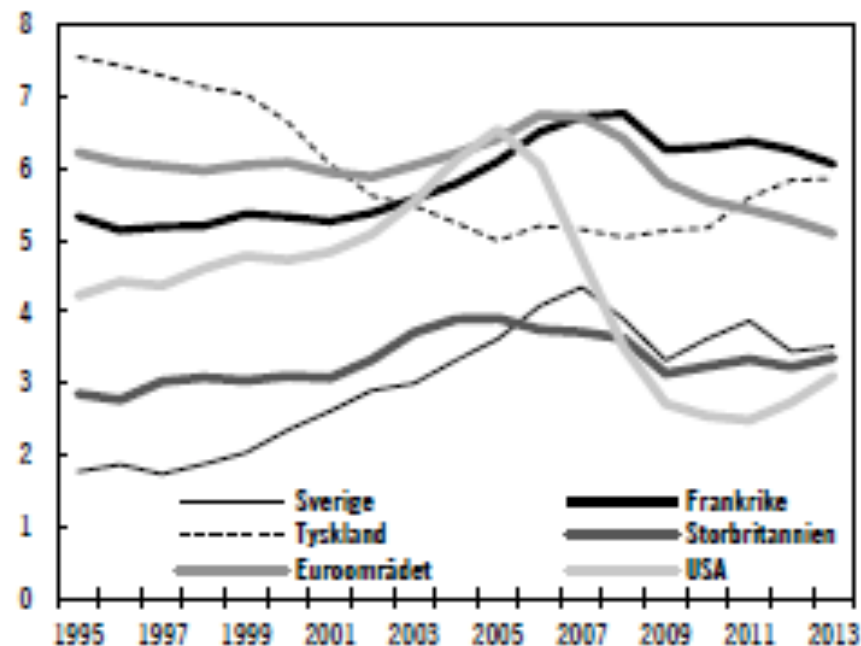
Diagram 3.8 Bostadsinvesteringar 1995–2013

Andel av BNP, procent

Anm.: Löpande priser. Källor: Eurostat, OECD och Bureau of Economic Analysis.

Diagram 3.8 Bostadsinvesteringar 1995–2013

Andel av BNP, procent

Anm.: Löpande priser.

Källor: Eurostat, OECD och Bureau of Economic Analysis.

Debattartikel Dagens Nyheter 17 mars 2015. Mehmet Kaplan, Bostads-, stadsutvecklings- och it-minister.

“Staten måste ta ekonomiskt ansvar för bostadsbyggandet

Exceptionellt läge. Den akuta bostadsbristen drabbar unga, studenter och nyanlända hårt. Efter flera decennier står det klart att marknaden inte klarar att lösa krisen. Nu måste staten ta ekonomiskt ansvar för att fler bostäder byggs, skriver bostads- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplan (MP).

Sverige behöver en långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla. Bostadsbristen riskerar framtidens tillväxt, minskar rörligheten och försvårar matchningen på arbetsmarknaden. Det kräver att staten är mer aktiv och stöttar kommunerna i deras bostadsförsörjningsansvar. Sverige har under lång tid, på många orter, haft en akut bostadsbrist. Vi löser inte bostadsbristen över en natt, men vi kan ta avgörande steg för att skapa hållbara förutsättningar för framtiden.

I dag står uppemot 300.000 unga vuxna mellan 20 och 27 år utan egen bostad. Över hälften av Sveriges kommuner uppger att de har bostadsbrist. Den akuta bostadsbristen drabbar framför allt länens större städer och Sveriges högskoleorter. Denna omfattande urbanisering ställer helt andra krav än tidigare. Den ställer högre krav på vem vi bygger för, men också hur vi bygger Sverige.

Bostadsbristen drabbar även nyanlända, som har lämnat krig och förföljelse och som genom uppehållstillståndet har fått ett nytt hopp om ett bättre liv i Sverige. Deras möjligheter att etablera sig i det svenska samhället riskerar att försenas om de får tillbringa lång tid i ett

anläggningsboende. En snabb övergång till ett fungerande boende är nödvändigt för att människor ska få en bra start i samhället.

De bostäder vi bygger i dag ska stå i många år. Ur ett klimat- och miljöperspektiv är det därför viktigt att vi använder de möjligheter som finns för att bygga rätt från början. Inom bostads- och stadsutvecklingspolitiken finns flera viktiga verktyg för att hantera klimatutmaningen och ställa om samhället i en hållbar riktning. När vi bygger tätt, högt och med färre parkeringsplatser skapar vi också möjligheter till fler prisvärda och yteffektiva bostäder.

Det byggs alltför få bostäder i Sverige. Det råder underskott på framför allt hyresrätter, oavsett geografiskt läge på bostadsmarknaden. Efterfrågan på främst små lägenheter är stor. Bostadsbristen skapar långa köer till hyresrätter och höga priser på bostadsrätter. Det gör det svårare för framför allt unga och studenter att ta steget in på bostadsmarknaden, särskilt eftersom många i gruppen saknar en fast anställning.

Regeringens målsättning är tydlig: för att lösa bostadsbristen måste det byggas fler bostäder. Vårt mål är 250.000 bostäder fram till 2020. Fokus ska ligga på hållbara bostäder som kan efterfrågas av människor med vanliga inkomster. Det kommer att krävas aktiva åtgärder på flera områden för att detta ska bli verklighet.

1. Staten tar ett större ansvar för fler bostäder. Sverige befinner sig i en situation med allvarlig bostadsbrist. Det är ett exceptionellt läge som kräver att staten går in och stöttar kommunerna i deras bostadsförsörjningsansvar. Efter flera decenniers bostadsbrist är det tydligt att marknaden inte ensam kan lösa bostadsbristen i Sverige. Därför behöver staten ta ett större ekonomiskt ansvar för att se till att det byggs fler bostäder. Incitament för ett ökat bostadsbyggande är viktigt för hela samhällsutvecklingen - människor har rätt till en bra bostad och det är

förutsättningen för utveckling av näringslivet, högskolorna och alla tillväxtorter.

2. Fokus på unga, studenter och nyanlända. Den akuta bostadsbristen drabbar unga, studenter och nyanlända hårt. För att snabbt få till ett fungerande boende för dessa grupper undersöker regeringen just nu flera förslag. Ett handlar exempelvis om att effektivisera leveranser och uppförande av moderna och flexibla modulbostäder. Dessa kan på ett flexibelt sätt användas som bostäder för nyanlända men också som studentbostäder. Regeringen ser också ett behov av att säkerställa tryggheten för dem som bor i andra hand, något som många unga, studenter och nyanlända gör. Här har vi gett Boverket i uppdrag att utvärdera lagen om uthyrning av egen bostad, för att få en tydligare bild av dess konsekvenser.

3. Hållbar stadsbyggnad. Dagens nyproducerade bostäder håller oftast hög kvalitet när det gäller energieffektivitet. Mer fokus behöver läggas på att minska klimatutsläppen från byggmaterialen och själva byggprocessen, samt på att energieffektivisera det äldre bostadsbeståndet, särskilt i miljonprogrammet. Regeringen aviserade i höstbudgeten en halv miljard kronor per år från och med 2016 till energieffektiviseringar av framför allt miljonprogrammets flerbostadshus. När regeringens budget röstades ner i höstas försenas nu åtgärderna, men regeringens ambitioner om energieffektivisering kvarstår.

4. Kollektivtrafiksatsningar öppnar upp för fler bostäder. En satsning på kollektivtrafik är också en satsning på fler bostäder. Regeringens uppdrag till Trafikverket om så kallade stadsmiljöavtal innebär att kommuner, landsting och regioner ska kunna söka statlig medfinansiering till lokala och regionala investeringar i kollektivtrafik. Det kan i sin tur öppna upp nya, attraktiva lägen för bostadsbyggande. Hur effektivt investeringar i kollektivtrafik kan vara för bostadsbyggandet

visar inte minst de bostadsplaner som realiserats i Stockholms län tack vare beslut om utbyggd tunnelbana.

5. Öka konkurrensen. I dag är det ett fåtal aktörer som dominerar marknaden för bostadsbyggande. Det minskar möjligheten för mindre företag att konkurrera och riskerar att fördyra byggandet. I höst presenteras en utredning om bristande konkurrens inom byggbranschen. Regeringen kommer då att ta ställning till vilka åtgärder som behöver vidtas för att öka konkurrensen, få ned byggkostnaderna och underlätta för mindre företag att exempelvis konkurrera om kommunala markanvisningar.

6. Effektiva byggprocesser ger billigare bostäder. Det behöver gå snabbare att bygga bostäder. Byggregler behöver förenklas och processen från beslut till färdigt hus effektiviseras. I dag kan exempelvis utdragna överklagandeprocesser i många instanser fördröja byggstartar med flera år och göra projekten rejält dyrare. Regeringen ser nu över länsstyrelsernas roll i syfte att effektivisera byggprocessen utan att riskera rättssäkerheten eller det viktiga demokratiska inflytandet över stadsutvecklingen.

Bostadsbristen kan bara lösas med fler bostäder, som ökar rörligheten på bostadsmarknaden. Den svåra situationen på bostadsmarknaden kräver att samhället i högre utsträckning är delaktigt för att ge stöd till kommuner som vill bygga fler bostäder. Genom en aktiv bostadspolitik kan vi möta framtiden på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt och samtidigt bygga framtidens Sverige. “

[Start Regeringens politik](#) Boende och byggande

Boende och byggande

[Mål för boende och byggande](#)

[Boende och byggande i statens budget](#)

[Urban utveckling](#)

[Remisser](#)

Ansvarigt statsråd [Mehmet Kaplan](#)

Bostads-, stadsutvecklings- och it-minister

Ansvarigt departement [Näringsdepartementet](#)

Näringsdepartementet, 12 april 2015

[Nya bullerregler gör det enklare att bygga](#)

Regeringen har beslutat om en förordning som innehåller nya riktvärden för utomhusbuller. Ett höjt riktvärde för lägenheter upp till 35 kvm gör det enklare att bygga små lägenheter. De nya bullerreglerna börjar gälla från och med den 1 juni i år.

- Vi har nu fått en ny, väl avvägd, bullerförordning på plats som möjliggör byggandet av fler små lägenheter för unga och studenter och som samtidigt ger ett bra skydd för miljön och människors hälsa, säger bostadsminister Mehmet Kaplan.

[Artikel: Nya bullerregler gör det enklare att bygga lägenheter](#)

Statsrådsberedningen, 25 mars 2015

[Stimulans för ökat byggande](#)

Regeringen har som målsättning att öka byggandet till 250 000 bostäder 2015-2020. De investeringar vi ser framför oss för budgeten för 2016 omfattar 6,2 miljarder kronor per år. För att öka nybyggnationen av hyresrätter föreslår regeringen att en stimulans för nybyggnation

införs. Förslaget kommer att ingå i budgetpropositionen för 2016 och beräknas uppgå till 3,2 miljarder kronor per år.

[Pressmeddelande: Stimulans för ökat byggande](#)

[Artikel: En investeringsstimulans för anordnande av nya hyresbostäder](#)

[Presentationsmaterial vid pressträffen: Investeringsstöd till bostäder \(pdf 238 kB\)](#)

Näringsdepartementet, 8 januari 2015

[Satsning på stadsmiljöavtal med fokus på hållbara transporter](#)

Regeringen har idag beslutat att ge Trafikverket i uppdrag att i samråd med Boverket ta fram riktlinjer för så kallade stadsmiljöavtal med fokus på hållbara transporter i städer. Regeringens mål är att minst 250 000 nya bostäder ska byggas till år 2020.

[Pressmeddelande: Miljardsatsning på stadsmiljöavtal med fokus på hållbara transporter i städer](#)

[Debattartikel: Så ska vi satsa på mer kollektivtrafik](#)

[Regeringsuppdrag: Uppdrag att ta fram förslag till ramverk för stadsmiljöavtal med fokus på hållbara transporter i städer](#)

Näringsdepartementet, 25 november 2014

[Bostads- och stadsutvecklings- och it-minister Mehmet Kaplan om regeringens prioriteringar inom bostadspolitik](#)

Mål för boende och byggande

Det övergripande målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Bostadsmarknad

Delmålet för bostadspolitikerna är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Visionen är bland annat att den svenska bostadspolitikerna ska bidra till att bekämpa arbetslösheten och skapa fler jobb.

Byggande

Delmålet för byggandet är:

- Långsiktigt hållbara byggnadsverk.
- Effektiva regelverk och andra styrmedel som utifrån ett livscykelperspektiv verkar för effektiv resurs- och energianvändning samt god inomhusmiljö i byggande och förvaltning.
- En väl fungerande konkurrens i bygg- och fastighetssektorn.

Visionen för byggandet är bland annat att nyproduktion ska komplettera befintliga områden och skapa förutsättningar för bra service och bra gemensamma miljöer. 250 000 nya bostäder ska byggas till och med 2020.

Lantmäteriet

Delmålet för lantmäteriet är:

- En effektiv och rättssäker förrättningsverksamhet och en ändamålsenlig fastighetsindelning.

- Informationsförsörjningen ska vara av god kvalitet, rikstäckande, långsiktig, stabil och säker. Användningen av den grundläggande informationen ska öka och komma till nytta hos fler användare och inom fler användningsområden.
- En effektiv och rättssäker inskrivningsverksamhet som bidrar till en väl fungerande fastighetsmarknad.

Visionen är bland annat att göra samhällets information om landets alla fastigheter tillgänglig för alla. Enskilda och företagare som vill använda informationen för att utveckla tjänster ska lättare kunna ta del av uppgifterna.

Samhällsplanering

Delmålet för samhällsplaneringen är:

- En tydlig roll för fysisk planering i arbetet för en hållbar utveckling av städer, tätorter och landsbygd.
- Ett regelverk och andra styrmedel som på bästa sätt tillgodoser kraven på effektivitet samtidigt som rättssäkerhet och medborgerligt inflytande säkerställs.
- Goda förutsättningar för byggande av bostäder och lokaler, etablering av företag och för annat samhällsbyggande samtidigt som en god livsmiljö tryggas.

Visionen för samhällsplaneringen är bland annat att förenkla de byggregler som skyddar människor och miljö så att byggprocesserna kan bli snabbare. Skyddet av riksintressanta områden ska vara enkelt att tillämpa i planering och tillståndsgivning.

Ansvarigt statsråd [Mehmet Kaplan](#)

Ansvarigt departement [Näringsdepartementet](#)

Näringsdepartementet ([e-post till departementet](#))

Publicerad 18 december 2014

Uppdaterad 31 mars 2015

Boende och byggande i statens budget

Två gånger per år redovisar regeringen sin inriktning för finanspolitiken samt föreslår hur statens pengar ska användas: på våren i form av en ekonomisk vårproposition och på hösten i form av en budgetproposition som är mer detaljerad med förslag över statens budget för det kommande året. Två gånger per år lämnar regeringen också en ändringsbudget som innehåller förslag till förändringar i statens budget för innevarande år.

Vårbudget 2015

En långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla

Regeringen har som målsättning att öka byggandet till 250 000 bostäder 2015-2020. För att öka nybyggnationen av framför allt små, energieffektiva hyresrätter kommer regeringen att föreslå att en stimulans för nybyggnation införs. Förslaget kommer att ingå i budgetpropositionen för 2016 och beräknas uppgå till 3,2 miljarder kronor per år.

Källa: Vårproposition, UO 18
Budgetproposition 2015

Bostäder i en stor del av Sveriges så kallade miljonprogramsområden (bostäder byggda under åren 1965 till 1974) behöver rustas upp. I budgetpropositionen för 2015 föreslår regeringen att staten ska stödja en renovering och energieffektivisering av hyresbostäder i bland annat miljonprogramsområdena.

Miljöupprustning av hyresbostäder

Regeringen vill på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt modernisera bostäderna i miljonprogramsområdena. Regeringens föreslagna stöd omfattar bostadsområden som behöver rustas upp av miljöskäl. Hyresgästerna ska få inflytande över renoveringsarbetet.

För år 2015 föreslår regeringen att 200 miljoner kronor satsas. Åren 2016 till 2018 vill regeringen satsa 500 miljoner kronor per år.

Hållbar upprustning av skollokaler

I budgetpropositionen 2015 föreslår regeringen insatser för skolor som har en dålig arbetsmiljö. Satsningarna ska snabba på renoveringar som förbättrar arbetsmiljön och sparar energi.

För år 2015 föreslår regeringen att 100 miljoner kronor satsas. Åren 2016 till 2018 vill regeringen satsa 300 miljoner kronor per år.

Riksdagens behandling av budgetpropositionen 2015

Regeringen lämnade sitt budgetförslag till riksdagen den 23 oktober 2014. Den 3 december röstade riksdagen ja till de borgerliga partiernas förslag om budgetramar och därmed gick regeringens förslag till budgetramar inte igenom.

I slutet av december 2014 sammanställde riksdagen alla beslut om statens budget för 2015. Därefter utfärdade regeringen regleringsbrev till myndigheterna. Regleringsbreven anger bland annat hur mycket pengar från statens budget myndigheterna får använda under året samt eventuella prioriteringar av verksamhetens inriktning för det kommande budgetåret.

Utgiftsområde

Boende och byggande utgör en del av Utgiftsområde 18: Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Ansvarigt statsråd [Mehmet Kaplan](#)

Ansvarigt departement [Näringsdepartementet](#)

Relaterat

[Statens budget 2015 i siffror](#)

[Läs mer på regeringen.se/budget](#)

[Budgetprocessen](#)

Näringsdepartementet ([e-post till departementet](#))

Publicerad 23 oktober 2014

Uppdaterad 16 april 2015

Urban utveckling - stadsdelar med utbrett utanförskap

Urban utveckling avser kunskapsbaserade och tvärsektoriellt samordnade insatser för bättre utveckling i stadsdelar med ett utbrett utanförskap.

Det urbana utvecklingsarbetet bidrar till att identifiera samverkansformer för det långsiktiga förändringsarbetet i stadsdelar som har ett utbrett utanförskap.

Internationellt arbete

URBACT är ett europeiskt program för utbyte och lärande som arbetar för att främja hållbar stadsutveckling. URBACT arbetar med samverkan mellan städer för att hitta lösningar på stora urbana utmaningar. Programmet hjälper också städer att utveckla pragmatiska lösningar som är nyskapande och hållbara och som integrerar såväl den ekonomiska, sociala som den ekologiska dimensionen.

Ansvarigt statsråd [Mehmet Kaplan](#)

Ansvarigt departement [Näringsdepartementet](#)

Externa länkar

[Om urbant kunskapsutbyte på URBACT:s webbplats](#)

[Delegationen för hållbara städers webbplats](#)

[Om integration på SCB:s webbplats](#)

Näringsdepartementet ([e-post till departementet](#))

Publicerad 21 maj 2008

Uppdaterad 18 december 2014

Pressmeddelande 25 mars 2015. Statsrådsberedningen. Finansdepartementet. Miljö- och energidepartementet. Utbildningsdepartementet. Näringsdepartementet.

Stimulans för ökat byggande

Regeringen har som målsättning att öka byggandet till 250 000 bostäder 2015-2020. De investeringar vi ser framför oss för budgeten för 2016 omfattar 6,7 miljarder kronor per år.

För att öka nybyggnationen av hyresrätter föreslår regeringen att en stimulans för nybyggnation införs. Förslaget kommer att ingå i budgetpropositionen för 2016 och beräknas uppgå till 3,2 miljarder kronor per år.

Därutöver kommer ett paket presenteras i höstens budgetproposition som omfattar 3,0 miljarder med fokus på att:

- Stimulans till kommuner för ökat byggande och effektiviserad handläggning,
- Energieffektivisering av miljonprogrammet,
- Ett nytt och mer effektivt stöd till byggande av äldre bostäder,

Sedan tidigare har även regeringens förslag om 0,5 miljarder i investeringar i förbättrad kollektivtrafik och ett förtätat byggande inom ramen för stadsmiljöavtalen antagits av riksdagen.

Bostadsbristen är ett av de viktigaste hindren för framväxten av nya jobb i Sverige. Tillgången till en egen bostad är också något av det viktigaste för att människor ska kunna leva det liv man vill leva. Möjligheten till arbete, studier eller att bilda familj beror på detta.

Bostadsbyggandet ökar men är fortfarande inte högre än före finanskrisen. Särskilt stor är bristen på hyresrätter, och byggande av hyresrätter har successivt fått sämre villkor jämfört med småhus och bostadsrätter. Regeringen föreslår därför ett stöd för nybyggnation av hyresrätter och studentbostäder i kommuner med bostadsbrist.

- Sverige behöver investera mer för att klara jobben och framtida konkurrenskraft, och det finns få saker som är så klokt att investera i som att fler människor har en egen bostad, säger statsminister Stefan Löfven.

- Det ska byggas mer för människor med vanliga inkomster och det ska byggas på ett klimatsmart sätt. Det underlättar vi med det här stödet, säger klimat- och miljöminister Åsa Romson.

Stöd gäller nybyggnation som påbörjas från och med idag, den 25 mars 2015, och kommer att vara anpassat utifrån kostnadslägen i olika regioner. Stödet kommer att vara särskilt högt för bostadsytor upp till 35 m² och innefattar krav på energieffektivitet, rimliga hyror och att lägenheterna förmedlas på ett öppet sätt.

Med den föreslagna budgetramen skulle stöd kunna ges till ungefär

15 000 lägenheter per år. Investeringsstödet är en del av regeringens bostadspaket. Där avsätts ytterligare 3,5 miljarder kronor till stöd till kommunerna för ökat bostadsbyggande och effektiviserad handläggning, energieffektivisering av miljonprogrammet, stadsmiljöavtal samt stöd till byggande av äldreboenden.

En investeringsstimulans för anordnande av nya hyresbostäder

Regeringen har för avsikt att införa en investeringsstimulans för anordnande av nya hyresbostäder i områden med befolkningstillväxt och bostadsbrist.

Stimulansen kommer att finnas tills vidare, men vara rambegränsat, dvs. stöd kommer att utbetalas i mån av tillgång på medel. Den årliga ramen kommer fullt utbyggt att kunna vara 3,2 miljarder kronor per år, vilket innebär att risken för att en sökande nekas stöd pga. medelsbrist är liten.

Investeringsstimulansen kommer att vara möjligt att söka för hyresbostäder som påbörjas efter den 25 mars 2015. Förordningen kommer dock att träda i kraft tidigast 1 januari 2016, varför stöd för hyresbostadshus som påbörjats före detta datum kan sökas först efter årsskiftet 2015/2016.

Investeringsstimulansens storlek

Stödet kommer att vara olika stort, dels beroende på lägenhetsstorlek, dels beroende på var i landet bostäderna tillkommer.

För ytor upp till och med 35 kvadratmeter per lägenhet är stödbeloppet 5 300 kronor per kvadratmeter uppvärmd bruksarea ovan mark (BRA) i Stockholmsregionen. I Göteborgs- och Malmöregionerna samt i kommunerna som gränsar till Stockholmsregionen är stödbeloppet 4 200 kronor per kvadratmeter. och i övriga landet 3 000 kronor per kvadratmeter.

För ytor över 35 kvadratmeter och upp t.o.m. 70 kvadratmeter BRA lämnas ett reducerat stöd med 50 procent av det högsta stödbeloppet för respektive region. För ytor därutöver utgår inget stöd.

Att stödet är störst för mindre lägenheter och minst för stora lägenheter är rimligt då de nödvändiga fasta installationerna i kök och våtrum blir dyrare per kvadratmeter för små lägenheter.

Villkor

För att vara berättigad att söka investeringsstimulans kommer vissa villkor att ställas för att säkerställa att det blir ett samhällsligt mervärde:

- Riktvärden för hyror i hyresbostäder som byggs med stödet
- En överkomlig hyra i 15 år
- Låg energianvändning
- Lägenhetsfördelning
- Förmedling via den kommunala bostadsförmedlingen eller i samarbete med kommunen
- Företagen ska medverka till praktisk arbetsmarknadsutbildning

Riktvärden för hyror i subventionerade hyresbostäder

Riktvärdet för hyran är 1 450 kr per kvadratmeter BRA i Stockholmsregionen, 1 350 kr per kvadratmeter BRA i Göteborgs- och Malmöregionerna samt de kommuner som gränsar till Stockholmsregionen och 1 300 kronor per kvadratmeter BRA i övriga landet.

Överkomliga hyresbostäder i 15 år

Bostäderna ska under minst femton år användas för de ändamål och i enlighet med de villkor som förutsattes när bidraget beviljades. Detta säkerställs genom att hyrorna fastställs enligt reglerna om s.k. presumtionshyror enligt § 55 c i hyreslagen (12 kap. Jordabalken).

Om bostäderna inom denna femtonårsperiod inte längre används på det sätt som avses, antingen genom att hyrorna höjs avsevärt eller

bostäderna används för andra ändamål, t.ex. ombildas till bostadsrätt, ska hela bidraget kunna krävas tillbaka.

Ett långsiktigt hållbart byggande

En förutsättning för att kunna söka investeringsstimulans är att de bostäder som byggs projektet bidrar till låg energianvändning. Det uppnås genom att

- byggnaden måste uppnå minst 20 % bättre än kravet för en ny byggnad enligt Boverkets byggregler (BBR), dvs. högst 64 kWh per kvm i klimatzon III,
- byggnaden om den uppnår bättre energiprestanda, motsvarande 45 kWh per kvm i klimatzon III, berättigar till ett förhöjt stöd med 75 procent (dvs. 1,75 gånger de tidigare nämnda stödbeloppen),
- den värme som alstras i byggnaden genom brukandet återanvänds.

Blandning av lägenhetsstorlekar

För att förhindra att investeringsstimulansen leder till att det inte byggs några stora hyreslägenheter till överkomliga hyror ska varje projekt innehålla en blandning av lägenhetsstorlekar, vilket innebär att det **i stödbeviljat projekt ska ingå minst en lägenhet med fler än tre rum och kök**. Undantag från denna regel kommer att medges om specifika förutsättningar finns. Vidare är projekt som har en inriktning på en viss målgrupp, t.ex. studerande, undantagna från detta villkor.

Kommunal bostadsförmedling

Ytterligare krav som kommer att ställas är att mottagaren av stimulansen förbinder sig att låta bostäderna i de hus som byggs med stöd av stimulansen förmedlas via den kommunala bostadsförmedlingen eller i samarbete med kommunen.

Arbetsmarknadsutbildning i praktiken

De företag som ansöker om investeringsstimulans ska medverka till utbildningen av nya yrkesarbetande inom byggsektorn. Regeringen avser att ställa krav på att mottagaren överenskommer med det aktuella byggföretaget att ställa upp med platser för det arbetsplatsförlagda lärandet inom de gymnasiala yrkesprogrammen.

Tidplan

Investeringsstimulansen förutsätter att riksdagen anslår medel för ändamålet och att stödet godkänns av EU-kommissionen. En promemoria kommer att tillsammans med ett utkast till förordning att remitteras inom kort. Under beredningsarbetet kommer en anmälan att inlämnas till EU-kommissionen för godkännande. En förordning kan tidigast börja gälla 1 januari 2016. De bostäder som påbörjats efter den 25 mars 2015 och som uppfyller villkoren för investeringsbidrag kommer dock att vara berättigade till stimulans. Därmed finns det inget skäl att vänta med påbörjande av redan planerade projekt.

Ansvarigt departement [Näringsdepartementet](#)

Relaterat

[Pressmeddelande: Stimulans för ökat byggande](#)

Näringsdepartementet ([e-post till departementet](#))

Publicerad 25 mars 2015

Uppdaterad 15 april 2015

Arkitekten nr 4, 2015:

“Mehmet Kaplan: Modulbostäder är inte svaret

29 APR 2015

Bostads- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplan har börjat uttala sig om den nya regeringens politik. Investeringsstöd och förslag på modulbostäder är det som skrällt men arvet från den förra regeringen väger fortfarande tungt.

I en debattartikel i DN poserar bostads- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplan framför ett nytt modulhusbygge i Knivsta, signerat arkitekten Andreas Martin-Löf.

Du fick kritik för föreslaget om modulhus. Vad är det som gör dem till ett bra exempel?

– De är ett exempel, tänker jag. Och det är inte svaret med stort S utan en av flera möjliga vägar framåt för den del som vi inte kommer att kunna täcka upp med helt vanliga bostäder. Vi har fått signaler om att de kan vara billigare och snabbare. Dessutom är det moderna och flexibla bostäder, du kan till exempel föra ihop två eller tre mindre lägenheter till en större.

Är det modulbyggen som ska få investeringsstöd?

– Vi har inte specificerat vilken typ av hus det ska vara. Investeringsstödet kan gå till bostäder som uppnår vissa kriterier. De ska vara hyresrätter, energieffektiva och små.

Om modulbyggena och investeringsstödet är två spår för att öka bostadsbyggandet, vilka är de andra?

– Regelförändringarna och instansordningen. Den moderatledda

borgerliga politiken gjorde en del bra saker. Regelförenklingsarbetet är viktigt och det ska vi fortsätta med oförminskad styrka.

I opposition var ditt parti Miljöpartiet kritiskt till flera av regelförenklarna. Varför denna kovändning?

– Det måste finnas en långsiktighet i förutsättningarna för bostadsbyggandet. Skulle man ändra på reglerna så fort det kom en ny majoritet skulle det inte hjälpa bostadssituationen över huvud taget.

Regelförändringarna och instansordningen tycks vara det som ska bidra mest till de utlovade 250 000 bostäderna. Vilken är då den stora skillnaden på er och den förra regeringens politik?

– Det är att vi har ett helhetstänk, att vi går på flera spår samtidigt istället för att bara fokusera på regelförenklingar. Jag är stolt över vårt stadsutvecklingsarbete. När en kommun vill bygga på ett område där få byggbolag vill bygga, då satsar staten en halv miljard kronor per år för att medfinansiera kollektivtrafik till dessa områden. Den enskilt viktigaste faktorn som både människor och byggbolag efterfrågar är kollektivtrafik. Modern stadsplanering innebär att man bygger stadsdelar där bilen inte är central utan där kollektivtrafik är förflyttningsmedel, liksom cykel och till fots. Och man förtätar. Täta städer är mer hållbara, man kan bygga så att energianvändningen blir mindre.

Den täta staden är som du säger modern idag. Finns några invändningar mot förtätning som är värda att ta till sig?

– Problemet är att vi har nästan 300 000 unga som står utanför bostadsmarknaden som får lösa det här med att bo på många olika sätt. Alltifrån att bo i en inredd källare till att flytta runt hos kompisar i tredje och fjärde hand. Det här är så övergripande, så att fundera på nackdelar med den täta staden blir ju lyx för dem som står utanför bostadsmarknaden. Så jag menar att vi ska förtäta våra städer på ett klimatsmart sätt. Det är en viktig väg framåt.

Småhusområden har fått stå i skottgluggen på sistone. I en rapport som Boverket finansierat utpekade till exempel Stockholms villaområden som förlegade. Men hälften av Sveriges befolkning bor i småhus. Är det fel?

– Småhus är en oerhört viktig del av bostadsbeståndet och många som bor i lägenheter drömmer om att bo i hus. Jag bor själv i ett radhus och ser vilka enorma fördelar det har. Samtidigt är det viktigt att tänka på vilket samhälle vi vill ha. Vi vill ju inte ha segregerade bostadsområden. Unga och äldre ska kunna bo tillsammans i områden. Och enda sättet att få in unga och studenter i ett område är att få dit hyresrätter som är små och billiga. Och det är det vi satsar på nu. Enligt de aktörer vi talat med kommer det att bli förtätning och förhoppningsvis mer blandade upplåtelseformer.

Politiken vill se mer av tät blandstad överallt, alltså?

– Ja.

Är det inte risk för att samma blandstad överallt blir homogent?

– Kommunerna har bostadsförsörjningsansvaret och därför kommer vi att få en mångfald. Vissa kommuner kommer att satsa på områden med bara villamattor. Andra kommer att ha bara hyresrätter i ett område. Men vi ser goda exempel på blandade upplåtelseformer. Och det jag själv har erfarenhet av, att ha bott i hyresrätt i norra Järva i många år och sen kunna bo kvar i samma område med intakt socialt nätverk, fast i ett radhus – det är en ynnest. Men man ska heller inte likrikta, jag tror inte på något centralt direktiv. Det är viktigt med mångfald även här.

Hur får du input om arkitektur och stadsbyggnad?

– Från aktörerna och från regeringens enhet för plan, urban utveckling och bygg. Och så har jag nära och tät kontakt med Sveriges Arkitekter.

Vad brukar du och Sveriges Arkitekters förbundsdirektör Tobias Olsson prata om?

– Vi pratar om alla möjliga saker, om vad som behöver prioriteras. Jag tittar på när och hur arkitekterna kommer in i planarbetet. Under relativt lång tid har de fått vara med lite på sidan om, känns det som. Nu får de vara med mer och det tror jag är smart.

Mehmet Kaplans fem spår för att uppnå målet på 250 000 bostäder till 2020:

- **Modulbostäder som komplement när vanliga bostäder inte räcker till.**
- **Investeringsstöd. 6,4 miljarder på två år till dem som bygger klimatsmarta, små hyresrätter. Förväntas ge 15 000 hyresrätter per år.**
- **Fler regelförändringar. Den senaste är bullerförordningen som innebär att man nu får ha 60 dB i fasad för små lägenheter upp till 35 kvadratmeter. Det ska gynna byggandet av även små, enkelsidiga lägenheter i bullerutsatta områden.**
- **Ändrad instansordning. Regeringen har remitterat ett ärende där man skissat på hur instansordningen kan förkortas. Det väntas gynna de små och medelstora företagen som bygger.**
- **Stadsmiljöavtal. Staten lägger en miljard på två år för att medfinansiera kommuners utbyggnad av kollektivtrafik, så att ny mark kan bli attraktiv för byggande. Detta finns dock inte med i vårens budget, utan ska fullföljas 2016.**

Kriterier för investeringsstöd:

- **Man måste komma under 65 kilowattimmar per kvadratmeter och år för att över huvudtaget komma i fråga.**
- **Man får 1,75 gånger pengarna om man går under 45 kilowattimmar per kvadratmeter och år.**
- **Bostäderna ska vara max 35 kvadratmeter för fullt stöd.**
- **Bostäder större än 35 kvadratmeter men max 70 kvadratmeter kan få halverat stöd.**
- **Bostäderna ska vara hyresrätter.**
- **Bostäderna ska ha en maxhyra som är olika för olika delar av landet. I Stockholm ska maxhyran för en bostad mindre än 35 kvadrat vara 120 kronor per kvadratmeter och månad.**

Text: Annika Jensfelt “

Kapitel 5. Boverket och Socialstyrelsen om boende och bostadspolitik.

Innehåll:

145	Bostadsförsörjning och riksintressen
149	Bostadsbristen ur ett marknadsperspektiv
152	Boverket: Mål- och resultatindikatorer för samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
154	Boverkets indikatorer november 2014
155	Boverket. Årsredovisning 2014
157	Ungdomars boende– lägesrapport 2013
166	Socialstyrelsen. Den sekundära bostadsmarknaden.
167	Socialstyrelsen. Hemlöshetens omfattning i Sverige
168	Boverket:Nyanländas boendesituation – delrapport

168	I det följande från boverket 3 maj 2015:
169	Bostadsmarknaden
170	Läget på bostadsmarknaden
171	Läget på bostadsmarknaden i riket
173	Underskott på bostäder i de flesta storstadskommunerna
176	Stor efterfrågan på centralt belägna lägenheter i högskolekommunerna
178	Efterfrågan varierar mellan och inom kommunerna
181	Bostadsbyggandet fortsätter att öka
182	Bostadsbyggandet 2013

184	Prognos för bostadsbyggandet under 2014 och 2015
186	Marknadsrapporter
187	Bostadsmarknaden för olika grupper
187	Fortsatt svårt för ungdomar på bostadsmarknaden
189	Studentbostäder 2014
191	Andelen äldre ökar
192	Satsningar på trygghetsbostäder
194	Särskilda boendeformer för äldre
196	Seniorbostäder
198	Särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning
199	Bostäder för nyanlända
200	Födda utanför Sverige bor annorlunda
201	Bostadsbeståndet i Sverige
202	Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige
203	Bostadsmarknadsenkäten

Bostadsförsörjning och riksintressen

SOU 2014:59

Utgiven: 14 augusti 2014

Typ: Statens offentliga utredningar (SOU)

Avsändare: Miljö- och energidepartementet

Delbetänkande av Riksintresseutredningen

Ladda ner

- [Bostadsförsörjning och riksintressen, SOU 2014:59 \(pdf 1005 kB\)](#)

Sammanfattning

Detta delbetänkande behandlar frågan om bostadsförsörjning i relation till riksintressesystemet.

Utredningen har i enlighet med direktivet studerat i vilken omfattning områden av riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken utgör ett betydande hinder för angeläget ökat bostadsbyggande i områden med bostadsbrist och skälen till detta. Mot denna bakgrund har utredningen övervägt hur sådana hinder kan begränsas utan att väsentliga skyddsbehov skadas på kort och lång sikt, och möjligheterna att utveckla ett system där avvägningar kan göras mellan riksintressen och det allmänna intresset av bostadsförsörjning. Vidare har utredningen undersökt behovet och lämpligheten i att låta bostadsförsörjningen kunna omfattas av bestämmelserna om riksintresse.

Publicerad 14 augusti 2014

Uppdaterad 14 augusti 2014

Sammanfattning

Utredningens uppdrag

Detta delbetänkande behandlar frågan om bostadsförsörjning i relation till riksintressesystemet.

Utredaren ska i sitt slutbetänkande redovisa förslag till ett system för hushållning med mark- och vattenområden och särskilt områden av riksintresse, som är rättssäkert, enkelt, överskådligt och begripligt samt underlättar en enhetlig tillämpning i hela landet. Enligt direktivet ska därför beskrivningar och eventuella förslag i delbetänkandet utformas så att de möjliggör för utredaren att i slutredovisningen ge förslag som tar hänsyn till helheten och andra aspekter än enbart bostadsförsörjningen.

Utredningen har i enlighet med direktivet studerat i vilken omfattning områden av riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken utgör ett betydande hinder för angeläget ökat bostadsbyggande i områden med bostadsbrist och skälen till detta. Mot denna bakgrund har utredningen övervägt hur sådana hinder kan begränsas utan att väsentliga skyddsbehov skadas på kort och lång sikt, och möjligheterna att utveckla ett system där avvägningar kan göras mellan riksintressen och det allmänna intresset av bostadsförsörjning. Vidare har utredningen undersökt behovet och lämpligheten i att låta bostadsförsörjningen kunna omfattas av bestämmelserna om riksintresse.

Frågan om i vilken omfattning områden av riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken utgör ett betydande hinder för angeläget ökat bostadsbyggande i områden med bostadsbrist och skälen till detta har undersökts bl.a. genom studier av rapporter och redovisade regeringsuppdrag, statistikinsamling och intervjuer.

För att belysa frågeställningarna om begränsning av hinder, avvägningssystem och bostadsförsörjning som riksintresse upprättade utredningen tre författningsförslag som har prövats i dialog med myndigheter och andra intressenter samt utredningens experter, bl.a. vid en hearing.

Områden av riksintresse som hinder för bostadsbyggande Utredningen konstaterar att det råder enighet om att det är brist på bostäder i stora delar av Sverige. Bostadsbristen är särskilt svår i storstadsregionerna och i andra tillväxtregioner. Enighet råder också om att bostadsbeståndet behöver utnyttjas bättre och att det behöver byggas fler bostäder.

Det finns en planreserv med byggklara detaljplaner i de flesta kommuner med behov av fler bostäder. I sådana planer utgör områden av riksintresse i regel inget hinder för bostadsbyggande. Skälen till att det inte byggs fler bostäder i de byggklara planerna är främst av ekonomisk art. Ofta handlar det om att det inte finns tillräcklig efterfrågan på bostäder till det pris som marknaden kan tillhandahålla och resultatet blir att utbud och efterfrågan inte balanserar på bostadsmarknaden. Utredningens slutsats är att det inte enbart räcker med att öka antalet detaljplaner för att det ska byggas fler bostäder. Vid ett ökat bostadsbyggande kan det dock vara väsentligt att underlätta planeringen av bostadsområden för att inte bristande tillgång på byggklara planer ska bli ett hinder.

Områden av riksintresse kan påverka planering för bostadsbyggande genom att bestämmelserna om områden av riksintresse ska tillämpas i planeringsprocessen enligt plan- och bygglagen. Bestämmelserna är avsedda att hindra åtgärder som kan föregripa ett områdes användning för det ändamål som angetts som särskilt värdefullt i ett nationellt perspektiv. Områden som är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken för ett visst ändamål ska enligt bestämmelserna skyddas mot åtgärder

som kan påtagligt skada områdenas angivna värden, påtagligt försvåra viss verksamhet eller utgöra hinder för vissa anläggningar. Om den avsedda bostadsbebyggelsen uppfyller dessa rekvisit kan länsstyrelsen enligt 11 kap. 11 § plan- och bygglagen upphäva kommunens beslut om att anta en detaljplan. Länsstyrelsen kan också upphäva kommunens beslut om detaljplanen inte tillgodoser frågor om mellankommunal samverkan, miljökvalitetsnormer, strandskydd samt hälsa, säkerhet och risk.

Länsstyrelserna ska i planprocessen enligt plan- och bygglagen bl.a. bevaka att de nämnda frågorna tillgodoses i kommunernas planering. Det sker genom samråd och granskningar i planeringsarbetet, och planerna anpassas i allmänhet under processen så att de följer bestämmelserna när de antas. Av 1753 antagna detaljplaner under 2012 upphävdes fyra med hänvisning till riksintressen och tio med hänvisning till hälsa, säkerhet och risk.

I länsstyrelsernas tillsynsarbete är hälsa, säkerhet och risk den vanligaste ingripandegrunden, följd av riksintressen. Flera ingripandegrunder kan vara aktuella samtidigt för ett område, till exempel strandskydd och riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård. Buller- och riskfrågor gör att hälsa, säkerhet och risk ofta är en ingripandegrund tillsammans med riksintresse för kommunikationer. Orsaker till att bostadsbyggande avstyrks i vissa lägen kan vara att det bedömts som mindre lämpligt att bygga bostäder i närhet av flygplatser, hamnar och trafikleder eller andra verksamheter. Bedömningen grundar sig både på omsorgen om de boendes hälsa och på att möjligheterna för utveckling av pågående verksamhet inte ska hindras. Ofta är dessa verksamheter angivna som riksintresse och att anläggningens utnyttjande påtagligt försvåras kan då anges som skäl för avstyrkande.

Utredningen har funnit att områden av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken kan påverka kommunernas möjligheter att planera för bostadsbebyggelse på flera sätt. Utredningen har identifierat följande huvudsakliga fall av hinder vid planering i områden som berörs av riksintresse.

Ett fall är när bostadsbyggandet är en åtgärd som kan påtagligt skada områdets angivna värden, påtagligt försvåra viss verksamhet eller utgöra hinder för vissa anläggningar. Det kan medföra att exploateringen måste anpassas till storlek och utformning eller hindras helt. Under förutsättning att området av riksintresse är lämpligt avgränsat och värdet tydligt beskrivet saknas anledning att begränsa detta hinder eftersom det är ett avsett hinder enligt lagstiftarens intentioner.

Ett annat fall är när det i områden som berörs av riksintresse bedöms att användning för bostadsbebyggelse på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt, trots att bebyggelsen skulle medföra påtaglig skada eller motsvarande på riksintresset. Bostadsförsörjning, som är ett viktigt allmänintresse, väger alltid lättare än riksintressen i en sådan situation. Utredningens bedömning är att detta hinder är oavsiktligt enligt lagstiftarens intentioner och det är för denna situation som en ny avvägningsmöjlighet har efterfrågats. Enligt utredningens mening är dock detta hinder varken betydande eller av större omfattning.

Ett tredje fall är när planeringsprocessen påverkas av svårigheterna att tillämpa bestämmelserna. I arbetet med delbetänkandet har utredningen noterat att det finns otydligheter i riksintressesystemet som medför att det blir svårt att tillämpa och att förtroendet för systemet undergrävs. Exempelvis råder tveksamhet om de utpekade riksintresseområdenas kvalitet, legitimitet och aktualitet. Osäkerhet råder angående bedömningen av vad som kan tillåtas i ett område. Detta

inverkar på kommunernas och länsstyrelsernas tillämpning av bestämmelserna så att planeringsprocessen för områden som berör riksintressen ofta blir onödigt långdragen och kostsam. Det bidrar också till en oförutsägbarhet i planeringsprocessen som kan medföra att exploaterer drar sig för att starta projekt i ett område som berör ett riksintresse. Utredningens bedömning är att detta är ett hinder som påtagligt minskar effektiviteten i samhällsplaneringen, men som inte för närvarande utgör ett betydande hinder för bostadsbyggandet eftersom det i dag inte råder brist på byggklara planer.

Sammanfattningsvis finner utredningen att områden av riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken på olika sätt kan utgöra hinder för planeringen av bostadsbyggande. Såsom riksintressesystemet fungerar i dag är hindren i vissa fall avsedda enligt lagstiftarens intentioner, medan de i andra fall är oavsiktliga. Enligt utredningens mening är dock de oavsiktliga hindren inte av större omfattning i jämförelse med andra hinder, främst av ekonomisk art, för angeläget bostadsbyggande i områden med bostadsbrist..

Utredningen har i uppdrag att i slutbetänkandet redovisa en översyn av systemet för hushållning med mark- och vattenområden och lämna förslag till ett system som är rättssäkert, enkelt, över-skådligt och begripligt samt underlättar en enhetlig tillämpning i hela landet. Utredningens bedömning är att ett genomförande av de kommande förslagen i slutbetänkandet bör kunna undanröja många av de hinder som nu observerats.

Avvägning mellan riksintressen och bostadsförsörjning Enligt 1 kap. 1 § plan- och bygglagen ska kommunernas planering syfta till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för

kommande generationer. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i miljöbalken är avsedda att bidra till att nå detta syfte.

Hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken är utformade med avsikt att ge utrymme för avvägningar och möjligheter till att i enskilda fall kunna bedöma vad som är lämpligast för att åstadkomma sådan mark- och vattenanvändning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. När ett område av riksintresse utgör hinder för planering för bostäder kan det bero på att tillämpningen av bestämmelserna inte sker på det sätt som avsågs när bestämmelserna infördes. Men det kan också förekomma fall där markanvändning för bostadsbebyggelse bedöms på lämpligaste sätt främja en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt, trots att bebyggelsen skulle medföra påtaglig skada eller motsvarande på riksintressen. Det är för sådana situationer en förändring har efterfrågats som möjliggör en avvägning mellan behovet av bostäder och riksintresseområden. Utredningen har därför undersökt om det går att komplettera bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken med en avvägningsbestämmelse.

Utredningen formulerade två förslag till bestämmelser som skulle utgöra en slags ventil för det fall länsstyrelsen och kommunen är överens om att detta är en lämplig avvägning i ett långsiktigt hushållningsperspektiv trots att åtgärden orsakar påtaglig skada eller motsvarande på ett riksintresse. Författningsförslagen presenterades vid den ovan nämnda hearingen. Vid hearingen var den allmänna mening att det inte redan i delbetänkandet bör föreslås någon ny bestämmelse i form av en avvägningsmöjlighet som riktar sig särskilt mot bostadsförsörjning. En sådan bestämmelse bör övervägas inom ramen för den översyn av hela systemet för hushållning med mark- och vattenområden som ska redovisas i slutbetänkandet. Några

deltagare menade att ett införande av en avvägningsmöjlighet skulle kunna urholka systemet eftersom riksintressena tappar den status och särställning som lagstiftaren avsåg. Å andra sidan framfördes visst stöd för att det i framtidens system kan behövas en bestämmelse i 3 kap. miljöbalken som i högre grad möjliggör lösningar som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

Utredningens bedömning är att det inte är lämpligt att redan i delbetänkandet föreslå åtgärder i systemet som riktar sig särskilt mot bostadsbyggandet. Sådana förslag skulle föregripa översynen och kunna försämra möjligheterna att åstadkomma ett effektivt system för hushållning med mark- och vattenområden. Utredningen kommer i sitt fortsatta arbete att behandla frågor om avvägningsmöjligheter och andra åtgärder i samband med översynen av hela systemet för hushållning med mark- och vattenområden.

Bostadsförsörjning som riksintresse

För att undersöka lämpligheten i att låta bostadsförsörjningen kunna omfattas av bestämmelserna om riksintresse upprättades ett författningsförslag som skulle göra det möjligt att ange områden av riksintresse för bostadsförsörjning. Genom bestämmelsen skulle ett område av riksintresse för bostadsförsörjning skyddas från åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten av nya bostäder. Det skulle också vara möjligt att göra en avvägning mellan ett riksintresse för bostadsförsörjning och andra riksintressen enligt bestämmelsen i 3 kap. 10 § miljöbalken.

Förslaget presenterades vid den ovan nämnda hearingen och har prövats i dialog med representanter från kommuner, SKL, länsstyrelser, de centrala myndigheterna och utredningens experter. Den allmänna

meningen var, såväl vid hearingen som vid de övriga diskussionerna, att det är olämpligt att införa en sådan bestämmelse.

Det har framförts flera skäl till varför det är olämpligt att göra bostadsförsörjningen till ett riksintresse. Bostadsförsörjning är i grunden ett lokalt eller regionalt intresse, inte nationellt. Varje kommun har ansvar för bostadsförsörjningen i sin kommun. Att ange bostadsförsörjning som riksintresse signalerar ett statligt ansvar och riskerar att göra ansvarsförhållandet otydligt. Att göra bostadsförsörjningen till ett riksintresse skulle bidra till att komplicera riksintressesystemet ytterligare.

Kriterierna för att peka ut ett riksintresse för bostadsförsörjning är svåra att precisera. Bl.a. krävs lokal orientering och hänsynstagande till fler aspekter än just själva bostäderna, t.ex. tillgången till kommunikationer och annan service. Vilken myndighet som skulle kunna peka ut ett riksintresse är oklart. Tillämpningen av bestämmelserna om riksintressen skulle kompliceras ytterligare och den administrativa bördan skulle öka. Att öka mängden riksintressen skulle bidra till den ”inflation” av riksintressen som redan uppfattas som ett problem. Ett utpekande av ett område av riksintresse för bostadsförsörjning skulle skydda området mot användning för andra ändamål. Men det skulle inte automatiskt medföra att det byggs bostäder där eftersom det är marknaden som i slutänden avgör var och när bostäder byggs.

Utredningen finner vid en samlad bedömning att nackdelarna med förslaget överväger fördelarna och att det inte är lämpligt att låta bostadsförsörjningen kunna omfattas av bestämmelserna om riksintresse.

Bostadsbristen ur ett marknadsperspektiv

Utgivningsår: 2012 **Antal sidor:** 156 **Rapport:** 2012:18

[Ladda ner gratis PDF](#) 2,03 MB

Ett överskott på bostäder under 1990-talet har vänts till bostadsbrist under det senaste decenniet. Priserna på bostäder är höga både som en konsekvens av snabbt stigande inkomster och låga räntor men även därför att det har byggts för lite i förhållande till befolkningsökningen. I rapporten en "Bostadsbristen ur ett helhetsperspektiv" redovisar Boverket mått på bostadsbristen för samtliga kommuner i Sverige sett ur ett ekonomiskt perspektiv. Storleken på bostadsbristen för riket som helhet stämmer väl överens med de resultat som Boverket tidigare redovisat som ett resultat av bostadsmarknadsenkäten (BME) och Boverkets indikatorer. Denna rapport har tillämpat ett ekonometriskt angreppssätt på samma fråga och kommit till liknande resultat.

Rapportens resultat kräver dock en fortsatt analys och en bredare konsekvensbeskrivning för att kunna utgöra nytta för bostadsmarknadens aktörer.

Sammanfattning

Det är en allmän uppfattning att Sverige har bostadsbrist. Det finns flera tecken på detta. Ett är de långa bostadsköerna som finns i många kommuner och särskilt i Stockholm. Ett annat är de höga bostadspriserna.

Boverket och Statens bostadskreditnämnd (BKN) fick i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag att

1. utveckla en praktisk användbar definition av begreppet bostadsbrist med utgångspunkt i Boverkets och BKN:s tidigare arbete.
2. utveckla metoder för att analysera bostadsmark-nadssituationen på lokal, regional och nationell nivå.
3. tillämpa det utvecklade bostadsbristbegreppet och de framtagna metoderna på de tre storstadsregionerna och de där ingående kommunerna samt på ett urval av bostadsmarknadsregioner och kommuner med olika förutsättningar i andra delar av Sverige.

I denna rapport ligger det marknadsmässiga sättet att analysera bostadsbristen i fokus. I rapporten beräknas den sammanlagda bostadsbristen, inklusive alla upplåtelseformer, med utgångspunkten att huspriser drivs av efterfråge- och utbudsfaktorer och att huspriserna ska närma sig en antagen långsiktig nivå.

Resultaten i denna rapport ska tolkas som bostadsbristens storlek för Sveriges befolkning som helhet, men utesluter inte att vissa grupper, t.ex. studenter och låginkomsttagare, kan behöva speciallösningar. Det för- delningspolitiska perspektivet ligger dock inte i fokus i denna rapport.

Praktisk användbar definition

Begreppet bostadsbrist används oftast utan att innebörden närmare preciseras. Det som ligger närmast till hands för de allra flesta är nog att relatera befolkningens storlek till tillgången på bostäder.

Att beräkna bostadsbristen som hur många bostäder som måste till för att hålla boendetätheten konstant har dock vissa svagheter. Vad är det t.ex. som säger att boendetätheten inte ska tillåtas att förändras över tid utan måste närma sig ett genomsnitt som baseras på historisk data för en variabel som faller på lång sikt? I takt med att samhället utvecklas och att befolkningen ändrar sina preferenser berör detta rimligen även boendesituationen, vilken den generellt sjunkande boendetätheten över en längre tidshorisont illustrerar. Valet av vilken boendetäthet som ska fungera som referensnivå förefaller över lag godtycklig och svår att bestämma.

Enligt vår definition av menar vi istället att bostadsbrist existerar när bostadsstocken inte hunnit öka tillräckligt för att eliminera de ökningar i huspriserna som beror på befolkningstillväxten sedan bostadsmarknaden var i balans (d.v.s. ett jämviktsår). Ett bostadsöverskott definieras omvänt som när bostadsstocken sedan jämviktsåret ökat snabbare än vad som krävts för att eliminera de ökningar i huspriserna som befolknings tillväxten orsakat.

Metoder för att mäta bostadsbristen

Med utgångspunkt i de höga huspriserna används en ekonometrisk paneldatamodell för att beräkna storleken på det ackumulerade underskottet av bostäder i Sveriges kommuner och län under 2000-talet. Utgångspunkten är att bostadsbyggandet ska ske i en sådan takt

att de prisökningar som beror på 2000-talets befolkningstillväxt ska elimineras. I paneldata-modellen analyseras endast priserna på småhus då tillgången till data för bostadsrättspriser är begränsad. Eftersom de olika upplåtelseformerna för boende kan antas vara näraliggande substitut är det rimligt att anta att priserna på småhusmarknaden påverkas av utbudet av bostäder på hela bostadsmarknaden.

De höga huspriserna under 2000-talet beror på en kombination av ökade inkomster, låga bolåneräntor, allmän optimism, låga amorteringskrav, höga byggkostnader, förändrade preferenser, befolknings-tillväxt samt ett lågt byggande generellt. Två beräkningsmodeller har använts; Modell 1 som tar hänsyn till alla förklarande variabler till de ökade huspriserna och Modell 2 som exkluderar faktorprisindex och konsumentprisindex.

För att beräkna bostadsbristen behöver vi utgå från ett jämviktsår, när bostadsmarknaden var i balans. Vi bedömer att som helhet befann sig Sveriges bostadsmarknad i balans 2003 utifrån ett flertal makro-ekonomiska indikatorer som då låg nära sina historiska genomsnitt.

Bostadsbristen i landets kommuner

Resultaten för riket och länen som helhet har beräknats genom att kommunernas respektive brist och överskott har summerats. Vi redovisar resultaten från 2 alternativa skattningar: Modell 1 och Modell 2. Enligt modell 1 har landet som helhet har en ackumulerad nettobrist på ca 156 000 bostäder. Då behöver utbudet öka med 163 000 bostäder i kommuner med brist medan antalet bostäder kan minska med ca 7000 i kommuner som har överskott. Enligt modell 2 har landet en nettobrist på ca 92 000 lägenheter och antalet bostäder behöver öka med 102 000 i de kommuner med brist medan beståndet skulle kunna reduceras med ca

10 000 bostäder i de kommuner där det finns överskott. Enligt modell 1 har samtliga län i Sverige nettobostadsbrist medan det enligt den tidigare enbart är Gotland och Södermanland som uppvisar nettoöverskott. I tabellen nedan redovisas den beräknade bostadsbristen för storstadsregionerna och resten av landet. I kapitel 3 redovisar vi även resultaten kommunvis och länsvis.

Tabell 1.1. Beräknad aggregerad nettobostadsbrist (antal bostäder)

Källa: Egna beräkningar, se kapitel 3.

Resultaten bör tolkas med försiktighet men anledningen till skillnaden mellan de två modellerna är att befolkningstillväxten har en tämligen stark effekt på huspriserna, i synnerhet enligt modell 1. Resultaten indikerar att en procents ökning av den vuxna befolkningen höjer det reala huspriset mer än det reala huspriset faller om det totala beståndet av bostäder ökar med lika mycket. Konsekvensen blir att den relativa ökningen av bostadsutbudet måste vara större än befolkningens för att huspriserna ska ligga kvar på samma nivå.

Man kan fråga sig varför det eventuellt är så, men det går inte att utesluta att ett ineffektivt utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet resulterar i att befolkningstillväxten leder till relativt stora ökningar av huspriserna. Om rörligheten på bostadsmarknaden är låg av olika skäl, är det rimligt att tänka sig att befolkningsökningar leder till högre ökningar av huspriserna än om rörligheten är god. När rörligheten är låg begränsas det faktiska utbudet för de som är i behov av ny bostad.

Boverket: Mål- och resultatindikatorer för samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utgivningsår: 2015 Antal sidor: 105 Rapport: 2015:14
[Ladda ner gratis PDF 1,84 MB](#)

Boverket fick i regleringsbrevet för 2015 i uppdrag att identifiera mål- och resultatindikatorer så det går att följa upp målen inom politikområdet samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Därför har Boverket nu tagit fram 20 mål- och resultatindikatorer för att följa samhällsutvecklingen.

I uppdraget betonades särskilt bostadsbyggnadsmålet om 250 000 nya bostäder fram till 2020, boendesociala och socioekonomiska aspekter, energieffektivisering av bebyggelsen samt hållbar stadsutveckling.

Det är inom dessa områden - kompletterat med delmålet långsiktigt fungerande bostadsmarknad - som vi har valt 20 indikatorer.

Arbetet har bland annat haft följande utgångspunkter:

- indikatorerna ska mäta tillstånd
- de ska vara upprepningsbara
- de bör kunna redovisas årligen
- de ska kunna tas fram med små resursinsatser
- i första hand ska urvalet baseras på indikatorer där statistik redan finns och/eller där uppföljning redan sker
- det är en fördel om indikatorn kan redovisas geografiskt
- det är en fördel om indikatorn kan redovisas könsuppdelad.

Mer information hittar du under "Relaterad information".

Innehåll

Sammanfattning	5
Indikatorer för politikområdet samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	5
Utvecklingsbehov	7
Inledning	8
Boverkets uppdrag mål- och resultatindikatorer för samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8
Metod	8
Rapportens upplägg.....	11
 1. Uppföljning av bostadsbyggnadsmålet om 250 000 nya bostäder fram till 2020	12
Valda indikatorer för att mäta bostadsbyggandet	12
Utvecklingsbehov	14
 2. Uppföljning av delmålet långsiktigt fungerande bostadsmarknader	15
Vald indikator för att mäta utvecklingen på bostadsmarknaden	15
Utvecklingsbehov	16
 3. Uppföljning av boendesociala och socioekonomiska aspekter... ..	18
Metod för urval	18
Valda indikatorer för att mäta insatser med boendesociala och socioekonomiska aspekter.....	19
Utvecklingsbehov	29
 4. Uppföljning av energieffektivisering av bebyggelsen	33
Metod för urval	33
Vald indikator för att mäta energieffektivisering i byggnader	33
Utvecklingsbehov	35
 5. Uppföljning av för området Hållbar stadsutveckling	39
Metod för urval	39
Valda indikatorer för att mäta utvecklingen inom hållbar stadsutveckling.....	40
Utvecklingsbehov	48

Referenslista	49
Bilaga 1.....	53
1. Uppföljning av bostadsbyggnadsmålet om 250 000 nya bostäder fram till 2020.....	54
2. Uppföljning av delmålet långsiktigt fungerande bostadsmarknader	62
3. Uppföljning av boendesociala och socioekonomiska aspekter	64
4. Uppföljning av energieffektivisering av bebyggelsen.....	78
5. Uppföljning av för området Hållbar stadsutveckling.....	86

Sammanfattning

Indikatorer för politikområdet samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande Denna rapport är en avrapportering av ett uppdrag Boverket fick i regleringsbrev 2015 om mål- och resultatindikatorer för politikområdet samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Indikatorer har identifierats för att följa upp

- bostadsbyggnadsmålet om 250 000 nya bostäder fram till 2020
- delmålet långsiktigt fungerande bostadsmarknad
- boendesociala och socioekonomiska aspekter
- energieffektivisering av bebyggelsen
- hållbar stadsutveckling.

Indikatorerna har valts utifrån möjligheten att redovisa resultat av insatser, upprepningsbara, möjliga att redovisa årligen, helst vara möjliga att redovisa konsuppleterat samt vara så resurseffektiva som möjligt.

Valda indikatorer

Totalt har vi valt 20 indikatorer för att följa upp samhällsutvecklingen. Indikatorerna sorteras in under fem områden. En förutsättning för alla indikatorer är att samtliga aktörer som idag svarar för

statistikinsamling även fortsättningsvis kan leverera de önskade underlagen.

Figur 1. Sammanfattande bild över valda mål- och resultatindikatorer. Boverket

Indikatorerna och de bostadspolitiska målen

Uppdraget gäller uppföljning av politikområdet samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande och att inom ramen för en nationell bostadspolitik följa upp **bostadsbyggnadsmålet om 250 000 nya bostäder fram till 2020; boendesociala och socioekonomiska aspekter; energieffektivisering av bebyggelsen samt hållbar stadsutveckling.**

Boverket tolkar detta som de mål och visioner för boende och byggande som presenteras på regeringens webbsida. I tabellen nedan visas förhållandet mellan de valda indikatorerna och dessa mål.

Tabell 1. Indikatorernas förhållande till målen inom politikområdet samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.

Utvecklingsbehov

För några av de föreslagna indikatorerna vi har redovisat är det önskvärt med en tätare uppföljning. Vi har även identifierat väsentliga områden där det för närvarande saknas indikatorer.

Vi föreslår även att vi utvecklar en modell för uppföljning baserad på de indikatorer vi valt för att få en mångfacetterad bild över utvecklingen i ett valt område. Vi menar att det finns potential att utveckla hur indikatorerna redovisas. Genom att bygga upp en modell för uppföljning baserad på de indikatorer vi valt skulle vi kunna få en mångfacetterad bild över utvecklingen i ett valt område.

Figur 2. Sammanfattande bild över utvecklingsbehovet.

Boverkets indikatorer november 2014

Bostadsbyggandet fortsätter att öka

Utgivningsår: 2014 Antal sidor:20 [Ladda ner gratis PDF](#) 1,22 MB

En kortfattad och aktuell sammanställning av olika indikatorer om utvecklingen på bygg-, bostads-, och kreditmarknaden. Sammanställningen bygger på uppgifter från skilda källor som bearbetas och sammanställs av Boverket tillsammans med uppgifter ur Boverkets egen statistik.

Boverkets indikatorer

Nummer 3 November 2014

ANALYS AV UTVECKLINGEN PÅ BYGG- OCH
BOSTADSMARKNADEN MED BYGGPROGNOS

Bostadsbyggandet fortsätter att öka

Bostadsbyggandet har ökat snabbt efter eurokrisen 2011–2012, även utanför storstadsregionerna. Bostadspriserna ökar åter snabbt på många håll. Byggandet ökar även nästa år, men i lägre takt. I år påbörjas cirka 39 000 bostäder och nästa år 42 500 bostäder enligt Boverkets prognos. De närmaste åren förväntas tillväxten i samhällsekonomin vara god och räntorna mycket låga.

Flerbostadshus ökade med 50 procent

Antalet påbörjade bostäder i flerbostadshus har ökat snabbt. Vid halvårsskiftet var tolv månaderstakten drygt 27 000 bostäder, vilket var 50 procent fler än ett år tidigare. I synnerhet ökade byggandet i Storstockholm och bland större högskolekommuner. År 2015 påbörjas cirka 30 500 bostäder i flerbostadshus. Det är det största antalet sedan

1990-talets början, bortsett från de så kallade ”Odellplattorna” i slutet av år 2006. Det byggs något fler hyresrätter än bostadsrätter, men fördelningen skiljer sig avsevärt mellan orterna.

Även småhusbyggandet ökar betydligt

Antalet påbörjade bostäder i småhus ökade 20 procent de senaste fyra kvartalen, då knappt 7 500 bostäder påbörjades. Det är hälften så många som under 2006–2007. Ökningen fortsätter dock, och vi bedömer att det påbörjas cirka 9 500 bostäder år 2015.

Studentbostäder ökar avsevärt

Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät förväntas en kraftig ökning av byggandet av studentbostäder i år, och den höga nivån förväntas bestå under 2015. Under första halvåret lämnades preliminärt bygglov för 1 200 studentbostäder, räknat tillskott genom ombyggnad.

Befolkningen ökar snabbt

Befolkningen ökade med nära 50 000 personer under första halvåret. Det är 9 000 fler än motsvarande period 2013. Flyktingströmmarna ökar. Migrationsverkets prognos är 80 000 asylsökande 2014, 26 000 fler än 2013.

Bostadspriserna ökar snabbt

Efter några år med stagnation tog tillväxten i bostadspriser åter fart under 2013, samtidigt som konjunkturen stärkts och räntorna är mycket låga. Bostadsrätter har ökat betydligt mer än småhus de senaste fem åren, men även småhusen har ökat avsevärt på senare tid. Den snabba prisökningen är oroväckande.

Småhuspriserna i Malmö inte högre än år 2010

Samtidigt finns det stora skillnader mellan svaga och starka mark-

nader. I Malmö var småhuspriserna under tredje kvartalet nominellt inte högre än fyra år tidigare. Eventuella åtgärder för att stabilisera skuldsättningen förutsätter alltså noggranna överväganden för att inte riskera prisfall på någon delmarknad.

Påbörjade bostäder inklusive nettotillskott genom ombyggnad

2004 cirka	30 000
2005 drygt	35 000
2006 drygt	40 000
2007 cirka	37 000
2008 cirka	22 000
2009 knappt	20 000
2010 cirka	30 000
2011 cirka	28 000
2012 cirka	23 000
2013 cirka	33 000
2014p cirka	39 000
2015p cirka	44 000

Innehåll

Samhällsekonomisk analys.....	2–3
Befolkningsutveckling och bostadspriser.....	4
Bostadsbyggande	5–7
Byggprognos	8
Storstockholm	9–12
Storgöteborg.....	13–15
Stormalmö	16–18
Sammandrag	20

Boverket. Årsredovisning 2014

Utgivningsår: 2015 **Antal sidor:** 106 [Ladda ner gratis PDF](#) 1,96 MB

I årsredovisningen summerar Boverket sitt arbete under 2014. Här får du några exempel från året som gått.

- Plattform för hållbar stadsutveckling
År 2014 startade regeringsuppdraget att bygga och förvalta en plattform för hållbar stadsutveckling, där Boverket har samordningsansvaret. Tillsammans med Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket utvecklar vi kunskapssamarbeten.
- PBL kompetens
Boverket inledde under 2014 arbetet med den särskilda satsningen PBL kompetens – stöd till nationella utvecklingsprojekt. Inom satsningen har aktiviteter genomförts och stöd fördelats till nationella utvecklingsprojekt om tillämpning av plan- och bygglagen.
- Marknadskontroll
Boverket har ansvar för marknadskontroll av byggprodukter på den svenska marknaden. Under 2014 har Boverket, i samarbete med marknadskontrollmyndigheterna i Norge och Danmark, testat 23 olika typer av brandvarnare. Det visade sig att inte alla höll måttet. Resultaten innebar att tre produkter återkallades från marknaden.
- Attefallshus och andra undantag från bygglov
Den 2 juli 2014 infördes flera nya bygglovsbefriade åtgärder i

plan- och bygglagen. Lagändringarna bygger till viss del på Boverkets rapport som redovisades i december 2013 Uppdrag att föreslå ytterligare åtgärder som kan undantas från kravet på bygglov – Friggebodar m.m. (Rapport 2013:35).

- **Energideklarationer**
Boverket har från och med 1 januari 2014 infört en energiklassning i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklarationer för byggnader (BFS 2007:4) som visas på energideklarationen. Energitklassningens syfte är att göra det enklare för konsumenten att jämföra byggnader med varandra och få en uppfattning om deras energianvändning. I den nya utformningen får byggnaden en energiklass på en skala från A till G, där klass A står för låg energianvändning och klass G för hög energianvändning.
- **Nya boverket.se**
I oktober lanserades Boverkets nya webbplats som utgår från besökarnas önskemål om vad de vill att webbplatsen ska ge svar på. Guider som visar olika processer, som till exempel att söka bygglov, och en "vem gör vad-funktion", som beskriver Boverkets och övriga aktörers roller i en fråga, är redan uppskattade av besökarna. Den nya webbplatsen är gjord i följsam design som automatiskt anpassar sig till dator, surfplatta och mobil.

Från boverket 3 maj 2015:

Ungdomars boende– lägesrapport 2013

Utgivningsår: 2013 **Antal sidor:** 38 [Ladda ner gratis PDF](#) 187 kB

Boverket ska följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom sitt verksamhetsområde. Uppföljningen görs sedan några år tillbaka utifrån ett urval indikatorer som Boverket tidigare har identifierat i samarbete med Ungdomsstyrelsen.

I rapporten redovisas utfallet av indikatorerna. Där det är möjligt redovisas eventuella skillnader inom ungdomsgruppen i relation till befolkningen som helhet.

Innehåll	
Förord	3
Sammanfattning	7
Inledning och bakgrund	9
Bakgrund till uppdraget	9
Uppdrag och rapportens upplägg.....	10
Redovisning av respektive indikator	13
Indikator 1. Brist på bostäder för unga.....	14
Indikator 2. Ungdomars boende.....	15
Indikator 3. Eget rum.....	20
Indikator 4. Kvarboende i föräldrahemmet.....	22
Indikator 5. Unga med eget förstahandskontrakt	25
Indikator 6. Boendeutgifter	27
Indikator 7. Trivsel i bostadsområdet	30
Indikator 8. Möjlighet att sova ostört	32
Källmaterial.....	35

Sammanfattning

Den svenska officiella statistiken över hushåll och bostäder har brister. De årliga resultaten i rapporten bör tolkas med viss försiktighet. Antalet ungdomar i urvalsundersökningarna är få, vilket ger en osäkerhet i skattningen.

Bostadspolitik och ungdomars boende

Rapportens fokus ligger på en statistisk redovisning av nuläget. Framöver bör rapportens analysdel utvecklas och en omprövning av nuvarande indikatorer göras.

Under flera år har det byggts för lite bostäder i Sverige. En generell bostadsbrist försvårar vanligtvis ungdomars möjlighet att konkurrera om bostäder som ungdomar kan efterfråga. Ungdomars möjligheter att efterfråga ett eget boende påverkas av såväl generella bostadspolitiska insatser som mer ungdomsspecifika insatser.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att se över de regler som påverkar byggandet av student- och ungdomsbostäder. Syftet är att skapa regler som gör det lättare och snabbare att bygga bostäder för unga. Boverket ska också se över regelverket för tidsbegränsade bygglov.

Vidare har regeringen beslutat att ge stöd på totalt 50 miljoner kronor för innovativt byggande av bostäder för unga. Stödet kan sökas av företag och kommuner fram till den 1 augusti 2015. Stödet kommer att hanteras av Boverket.

Svenska ungdomars boende i ett europeiskt perspektiv

Medan det i norra Europa kan förefalla självklart att de flesta 25-åringar vill flytta från föräldrarna är det många som väljer att bo kvar

hemma i de syd- och östeuropeiska länderna. I Slovakien och Slovenien bor närmare 70 procent av de unga vuxna kvar i föräldrahemmet medan inte ens 20 procent av individerna i åldern 18–34 är kvarboende i Sverige, Norge och Danmark. I Sverige har över 95 procent av äldre unga i åldern 25–34 år flyttat hemifrån. Datamaterialet i denna del omfattar åren 2005–2008.

Brist på bostäder för unga i 158 kommuner

Antalet kommuner som uppger brist på bostäder för unga har ökat kontinuerligt under 2000-talet. 158 kommuner är det högsta antalet kommuner som redovisar brist på bostäder som ungdomar efterfrågar, samtidigt uppger 126 kommuner att de har en generell bostadsbrist 2013. Ungefär en tredjedel av landets kommuner anger att det inte är några större problem för ungdomar att få tag i en lämplig bostad.

Hur bor ungdomar i åldern 20–25 år?

2011 bor drygt 40 procent av samtliga ungdomar i åldersgruppen i hyresrätt med eget förstahandskontrakt. Fem procent bor i hyresrätt i andrahand. Drygt 10 procent bor i bostadsrätt. Ett fåtal bor i villa. 36 procent är kvarboende i föräldrahemmet.

Kvinnors kvarboende ökar

Under drygt en tioårsperiod har unga kvinnor ökat sitt kvarboende från 20 procent till den högsta nivån på 30 procent kvarboende 2010–2011. Ökningen med 3 procentenheter, jämfört med föregående två-årsperioden ligger inom den statistiska felmarginalen. De unga männens kvarboende i föräldrahemmet har varierat något över tiden, men trenden visar på en svag minskning och var 38 procent vid senaste mätningen.

Större andel av inkomsten går till boendet för ungdomar 20–25 år

Under den senaste sjuårsperioden har boendeutgifternas andel av den

disponibla inkomsten varit som lägst 25 procent. År 2011 har boendeutgiftsprocenten ökat till 31 procent. Ungdomar med utländsk bakgrund har en högre boendeutgiftsandel, nästan 33 procent, medan ungdomar med svensk bakgrund har en boendeutgift på 31 procent av disponibel inkomst.

Små regionala skillnader

De regionala skillnaderna i boendeutgiftens andel av hushållets disponibla inkomst är små för ungdomar 20–25 år som har förstahandskontrakt i hyresrätt 2011. Den högsta andelen, 32 procent, har Stormalmö respektive övriga större kommuner med fler än 75 000 invånare. Lägst boendeutgiftsprocent, 29 procent, har Storstockholm. Ungdomar i Storstockholm betalar således i genomsnitt en något lägre andel av sin inkomst för boendet.

Bakgrund till uppdraget

De övergripande målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha verklig tillgång till välfärd och verklig tillgång till inflytande.

Ungdomspolitiken

Ungdomspolitiken handlar om ungdomars livssituation inom områden som arbete, boende, utbildning, hälsa, fritid och inflytande. Nästan 1,6 miljoner eller 16 procent av Sveriges invånare är i åldrarna 13–25 år. Ungdomsgruppen är heterogen. Ungas förutsättningar och faktiska levnadsvillkor skiftar bland annat på grund av kön, ålder, om man har svensk eller utländsk bakgrund samt beroende på var i landet man bor. En central uppgift för ungdomspolitiken är att ge en helhetsbild av ungdomars levnadsvillkor och följa hur insatser på olika områden tillsammans påverkar utvecklingen av dessa villkor.

Uppföljningen den nationella ungdomspolitik

Ungdomsstyrelsen har samordnat uppföljningen av den nationella ungdomspolitik sedan år 2000. I samband med den ungdomspolitiska propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd* (prop. 2004/05:2) infördes en ny inriktning och ett nytt uppföljningssystem för ungdomspolitik. En del av detta är redovisningen av indikatorer för ungdomars levnadsvillkor. Ett antal myndigheter fick i uppdrag att, i samarbete med Ungdomsstyrelsen, lämna förslag på lämpliga indikatorer att följa upp i sina respektive verksamhetsområden.

1 Berörda myndigheter har därefter haft i uppdrag att årligen följa upp ett urval av dessa indikatorer.

2 För att ge en samlad bild av ungdomars levnadsvillkor, gör Ungdomsstyrelsen varje år en sammanställning av de inrapporterade indikatorerna.

3 De redovisade indikatorerna fungerar som ett underlag för regeringens politik.

(Noter till 1, 2 och 3:

1 De redovisas i Ungdomsstyrelsens rapport *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor – på väg mot ett uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitik*.

2 Det gäller dock med undantag för Boverket, som inte hade uppdrag att ta fram indikatorer för år 2008.

3 Se rapporten *Ung idag 2012*.)

Uppföljning av ungdomspolitik

Ungdomspolitik ska utgå från befintliga mål inom de politikområden som är av relevans för ungdomars levnadsvillkor och uppföljning ska ske inom respektive område. För Boverkets del betyder det att uppföljningen utgår från det bostadspolitiska målet.

Det nationella målet för bostadspolitik är en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Uppdrag och rapportens upplägg

Regeringen har gett Boverket och 16 andra myndigheter i uppdrag att följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor. 4) I uppdraget står det att indikatorerna ska belysa levnadsvillkor för unga mellan 13 och 25 år. När det är möjligt ska redovisningen belysa skillnader som exempelvis beror på kön, ålder, geografisk hemvist och utländsk bakgrund. De relevanta indikatorerna ska sättas i relation till befolkningen som helhet samt ge en bild av hur respektive indikator utvecklas över tid. Dessutom ska uppföljningen innehålla en kommentar om utvecklingen av ungas levnadsvillkor inom området och om möjligt situationen internationellt.

Åtta indikatorer

De indikatorerna som följs upp är:

- antal kommuner med brist på bostäder för ungdomar
- ungas boende uppdelat på boendeform
- ungdomar med eget rum kvarboende i föräldrahemmet
- unga i hyresrätt med eget förstahandskontrakt
- boendeutgifternas andel av den disponibla inkomsten
- trivsel i bostadsområdet
- möjlighet till att sova ostört.

Rapportupplägg

På uppdrag av Boverket har Statistiska centralbyrån (SCB) tagit fram statistik för sju av indikatorerna. Underlag till den första indikatorn om antal kommuner med brist på bostäder för unga tar Boverket själv fram genom en totalundersökning till landets samtliga kommuner. I rapporten redovisas statistikuppgifter och en kortfattad analys.

Ett underliggande problem är att statistiken över hushåll och bostäder har brister. De årliga resultaten från urvalsundersökningarna bör tolkas med viss försiktighet.. Ungdomarna är helt enkelt för få i urvalet, vilket ger en osäkerhet i skattningen..

Underlag till den sjunde indikatorn om *trivsel i bostadsområdet* och den åttonde indikatorn om *möjlighet att sova ostört* kommer från den del av Statistiska centralbyråns fördjupade urvalsundersökning som äger rum var åttonde år inom ramen för "Undersökningarna av levnadsförhållanden" (ULF). Den senaste fördjupningen ägde rum 2006–2007. Det finns inga aktuella uppgifter för dessa två indikatorer men det är angelägen att visa en helhetsbild av ungdomars boendevillkor, trots att uppgifterna är något äldre.

4 Beslutet rör följande myndigheter: Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Boverket, Centrala Studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Högskoleverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens kulturråd, Statens skolverk, Tillväxtverket, Ungdomsstyrelsen och Valmyndigheten.

Indikator 1. Brist på bostäder för unga

Indikatorn ger en bild av situationen på bostadsmarknaden för ungdomar i olika delar av landet. Den stora ungdomsgenerationen som föddes i slutet på 1980- och början på 1990-talet håller på att etablera sig på bostadsmarknaden. I Boverkets bostadsmarknadsenkät 2013 uppger 158 kommuner att det råder brist på bostäder som ungdomar efterfrågar. Det är en ökning med fyra kommuner jämfört med 2012. Bristen finns i storstadsregionerna och andra större städer dit många ungdomar flyttar, men finns även i mindre kommuner.

Även kommuner där det inte är någon generell brist på bostäder finns problem för ungdomar att hitta en lämplig bostad. De tillgängliga lägenheterna är ofta för stora och/eller för dyra för unga. 60 procent av kommunerna som uppger att de har brist på bostäder för ungdomar är kommuner belägna utanför storstäderna och högskoleorterna.

Ungefär en tredjedel av landets kommuner uppger att det inte är några större problem för ungdomar att få tag i en lämplig bostad.

Antal kommuner som uppger att man har brist på bostäder för ungdomar och generell bostadsbrist 2013 och 2012.

Region	Brist på bostäder för ungdomar		Generell bostadsbrist	
	2013	2012	2013	2012
Storstockholm	22	23	23	21
Storgöteborg	12	9	12	13
Stormalmö	6	7	8	9
Övriga högskoleorter	22	23	21	15
Övriga kommuner	96	92	62	74
Totalt	158	154	126	132

Källa: Boverkets bostadsmarknadsenkät 2012 och 2013

Den långsiktiga trenden visar ökad brist på bostäder för unga

Antalet kommuner som uppger att man har brist på bostäder för unga har ökat kontinuerligt under perioden 1999–2013. Samtidigt minskar antalet kommuner som uppger att de har en generell bostadsbrist, från 132 kommuner 2012 till 126 kommuner 2013.

Det högsta antalet kommuner med brist på bostäder som ungdomar efterfrågar, 158 kommuner, redovisas år 2013.

Av utrymmesskäl utelämnas de många diagrammen i det följande
Det är lätt att hämta hem dem genom att klicka på

[Ladda ner gratis PDF](#)

Indikator 2. Ungdomars boende

Kvarboende i föräldrahemmet

Den mest vanligaste boendeformen för kvarboende ungdomar 20–25 år är boende i villa (60 procent), medan knappt 26 procent bor i hyresrätt och 14 procent bor i bostadsrätt.

Fördelningen mellan olika boendeformer för ungdomar i de två yngre åldersgrupperna är ungefär densamma. Boendet i villa är något högre.

Hur bor tonåringar med olika bakgrund?

Det är stora skillnader i boendeform för ungdomar med olika bakgrund som fortfarande bor kvar i föräldrahemmet. 70 procent av tonåringar med svensk bakgrund bor i villa, medan det är 25 procent av tonåringar med utländsk bakgrund som bor i villa. För tonåringar med utländsk bakgrund är det mest vanligast att bo i hyresrätt (62 procent).

Tendensen under de tre senaste åren är att ungdomar med svensk bakgrund i ökad utsträckning bor i villa, medan ungdomar med utländsk bakgrund minskar boendet i villa och ökar boendet i hyresrätt.

Hur bor ungdomar i åldern 20–25 år?

Drygt 40 procent av samtliga ungdomar i åldersgruppen bor i hyresrätt med eget förstahandskontrakt. Fem procent bor i hyresrätt i andrahand. Drygt 10 procent bor i bostadsrätt. Ett fåtal bor i villa. 36 procent är kvarboende i föräldrahemmet, vilket innebär att två tredjedelar av ungdomsgruppen har eget boende.

Andelen ungdomar som bor kvar i föräldrahemmet har ökat med 2 procentenheter och andelen ungdomar som bor i hyresrätt med förstahandskontrakt har minskat med 2 procentenheter 2011, jämfört med 2010.

Skillnader i boende mellan kvinnor och män

Drygt hälften av kvinnorna i åldern 20–25 år bor med första- eller andrahandskontrakt i hyresrätt. Nästan 30 procent bor kvar i föräldrahemmet. Andelen kvarboende har ökat något 2011, jämfört med 2010.

En tredjedel av männen i åldern 20–25 år bor i hyresrätt med förstahandskontrakt 2011. Det är en minskning med 5 procentenheter, jämfört med 2010. Av männen är det 44 procent som bor kvar i föräldrahemmet. Andelen har ökat med 5 procentenheter 2011, jämfört med 2010. I åldersgruppen 20–25 år är således männen i högre grad

Antal ungdomar i åldern 20–25 år som bor kvar i föräldrahemmet

Totalt bor drygt 251 000 ungdomar i åldersgruppen 20–25 år kvar i föräldrahemmet 2011. Av dessa är drygt 150 000 män och 100 000 kvinnor. 95 000 män – drygt 60 procent av männen – respektive 55 000 kvinnor – 55 procent av kvinnorna – bor i villa.

Hyresrätt mest vanligt som eget boende för ungdomar

Ungdomar i åldern 20–25 år som lämnat föräldrahemmet bor företrädesvis i hyresrätt. 65 procent av ungdomar med svensk bakgrund respektive 70 procent av ungdomar med utländsk bakgrund bor i

hyresrätt med förstahandskontrakt 2011. Det är en ökning med 1 respektive 4 procentenheter, jämfört med 2010. Andelen boende i bostadsrätt har 2011 ökat mest för ungdomar med utländsk bakgrund (5 procentenheter). Andelen boende i bostadsrätt är nästan på samma nivå för ungdomar med svensk bakgrund respektive utländsk bakgrund 2011.

Indikator 3. Eget rum

Tillgång till eget rum är betydelsefullt, inte minst för ungdomars studieresultat. De flesta ungdomar i åldern 13–18 har tillgång till eget rum. Uppdelat på undergrupper framträder vissa skillnader mellan ungdomarna. Åren 2010–2011 hade 98 procent av pojkarna och 95 procent av flickorna eget rum. Pojkarnas andel med eget rum ökade med 2 procentenheter 2010/2011 medan flickornas andel var oförändrad, jämfört med föregående tvåårsperiod.

En större skillnad finns mellan ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund. 98 procent av ungdomar med svensk bakgrund har eget rum 2010/2011, medan andelen med eget rum för ungdomar med utländsk bakgrund var 79 procent 2009/2010 (saknas uppgifter för åren

2010/2011). Tidigare undersökningar har gett liknande indikationer med relativt låga värden för ungdomar med utländsk bakgrund. Ungdomar med utländsk bakgrund bor i högre utsträckning i hyresrätt, än ungdomar med svensk bakgrund. Lägenhetsstorlekarna är vanligtvis mindre i flerbostadshus, än vad de är i ägda småhus.

Nästan alla ungdomar i åldersgruppen 13–18 år har eget rum, men det finns mindre regionala skillnader. För större städer respektive övriga kommuner var andelen ungdomar med eget rum oförändrad, 94 procent respektive 96 procent. I storstadsområdena (orstäder och förorts-

kommuner) har alla ungdomar tillgång till eget rum. Andelen har ökat med 3 procentenheter 2010/2011, jämfört med föregående tvåårsperiod då andelen var 97 procent.

Indikator 4. Kvarboende i föräldrahemmet

Under indikator 2, *ungdomars boende* har vi redovisat ungdomars kvarboende i föräldrahemmet och ungdomars eget boende med fokus på boendeform. Vi ska belysa ungdomars kvarboende i åldersgruppen 20–25 år utifrån ytterligare några aspekter.

Unga män och ungdomar med utländsk bakgrund bor hemma längre

Andelen kvarboende är något högre för män, 38 procent, jämfört med 30 procent för unga kvinnor 2010–2011. Kvarboendet för män var oförändrat, men för kvinnor ökade kvarboendet med 3 procentenheter, jämfört med föregående tvåårsperiod. Ungdomar med utländsk bakgrund har en betydligt högre andel kvarboende, 45 procent, jämfört med 32 procent för ungdomar med svensk bakgrund. Kvarboendet för ungdomar med utländsk bakgrund ökade med 5 procentenheter, jämfört med föregående tvåårsperiod.

Regionala skillnader i kvarboende för män och kvinnor

I större städer är det små skillnader i kvarboende mellan män och kvinnor (andelen är 38 respektive 36 procent). I kommuner med mer än 75 000 invånare bor 35 procent av männen och 18 procent av kvinnorna kvar i föräldrahemmet. Även i kommuner med färre än 75 000 invånare finns skillnader i kvarboende mellan män och kvinnor. Andelen är 39 respektive 30 procent och andelen är oförändrad sedan den föregående tvåårsperioden.

Långsiktig trend – svag ökning av ungdomars kvarboende ...

Över perioden sker en svag ökning av andelen unga i åldern 20–25 år

som bor kvar i föräldrahemmet. Den högsta nivån på ungdomarnas kvarboende i föräldrahemmet, 34 procent, uppnåddes 2010–2011. Ökningen med 1 procentenhet, jämfört med föregående tvåårsperioden ligger inom den statistiska felmarginalen.

... men det är kvinnors kvarboende som ökar

Vid en närmare analys framgår att det är de unga kvinnorna som har ökat sitt kvarboende. Från en lägstanivå på 20 procent kvarboende kvinnor till den högsta nivån 30 procent kvarboende kvinnor 2010–2011. Ökningen med 3 procentenheter, jämfört med föregående tvåårsperioden ligger inom den statistiska felmarginalen. De unga männens kvarboende i föräldrahemmet har varierat något över tiden, men trenden visar på en svag minskning och var 38 procent vid senaste mätningen.

Indikator 5. Unga med eget förstahandskontrakt

Indikatorn redovisar andelen ungdomar med eget förstahandskontrakt och fördelningen mellan ungdomar med olika bakgrund och boende i olika regioner. Indikatorn bygger på Statistiska centralbyråns undersökning ”Hushållens ekonomi” (HEK).

91 procent av alla ungdomar 20–25 år i hyresrätt har ett eget förstahandskontrakt 2011. Andelen är oförändrad, jämfört med 2010. Det är nästan samma andel kvinnor (91 procent) som män (90 procent) som har eget förstahandskontrakt.

Andelen ungdomar i hyresrätt med eget förstahandskontrakt är 2011, ungefär densamma för ungdomar med svensk bakgrund (91 procent) respektive utländsk bakgrund (90 procent).

Regionala skillnader i andelen förstahandskontrakt

Det finns regionala skillnader i andelen ungdomar i hyresrätt som har

förstahandskontrakt. Resultatet 2011 för storstadsområdena ligger på en något högre nivå, jämfört med 2010 års redovisning. Då det finns en statistisk osäkerhet i materialet bör tolkningen av varje enskilt års resultat ske med försiktighet. Den högsta andelen unga vuxna i hyresrätt med förstahandskontrakt, 94 procent, finner vi i Stormalmö, år 2011. Den lägsta andelen, 80 procent, finns i Storstockholm.

Små förändringar av antal förstahandskontrakt

År 2003 sjönk andelen ungdomar i hyresrätt med förstahandskontrakt till 89 procent, därefter har det inte skett några stora förändringar, utan andelen har varierat mellan 90 och 91 procent. De två senaste åren har andelen varit 91 procent.

Indikator 6. Boendeutgifter

Den disponibla inkomsten har en avgörande betydelse för hushållens möjligheter att skaffa sig eget boende och för att på sikt kunna behålla bostaden. Om boendeutgifterna svarar för en hög andel av den disponibla inkomsten blir det en mindre del av inkomsten kvar till att klara övriga nödvändiga utgifter. Boendeutgiftsprocenten anger nivån på boendeutgiften i *relation* till inkomsten. Ju högre disponibel inkomst, desto lättare att klara övriga nödvändiga utgifter på det som återstår, när boendeutgiften är betald.

Boendeutgifternas andel av inkomsten för ungdomar 20–25 år

Boendeutgiftens andel av den disponibla inkomsten var 31 procent för ungdomar 20–25 år som bor i hyresrätt och har förstahandskontrakt 2011. Boendeutgiftens andel av den disponibla inkomsten ligger på samma nivå för kvinnor och män. Ungdomar med utländsk bakgrund har en högre boendeutgiftsandel, nästan 33 procent, medan ungdomar med svensk bakgrund har en boendeutgift på 31 procent av disponibel inkomst.

Små regionala skillnader

De regionala skillnaderna i boendeutgiftens andel av hushållets disponibla inkomst är små för ungdomar som har förstahandskontrakt i hyresrätt 2011. Den högsta andelen, 32 procent, har Stormalmö respektive övriga större kommuner med fler än 75 000 invånare. Lägsta boendeutgiftsprocenten, 29 procent, finns i Storstockholm. Ungdomar i Storstockholm betalar således i genomsnitt en något lägre andel av sin inkomst för boendet.

Större andel av inkomsten går till boendet

Boendeutgifternas andel av den disponibla inkomsten var som lägst 2007 och 2008, med en andel på 25 procent. Därefter har boendeutgiftsprocenten ökat, till 27 procent 2009, 29 procent 2010 och till 31 procent 2011.

Generellt har kvinnor betalat en något högre andel av den disponibla inkomsten för boendet, jämfört med män. 2010 betalade kvinnor och män i genomsnitt lika hög andel av inkomsten för sitt boende. År 2011 betalar kvinnorna marginellt någon högre boendeutgiftsprocent.

Indikator 7. Trivsel i bostadsområdet

Underlag till denna indikator kommer från Statistiska centralbyråns urvalsundersökning ”Undersökningarna av levnadsförhållanden” (ULF). Denna undersökning genomförs i samband med den fördjupning av boendestatistiken som äger rum var åttonde år. Den senaste fördjupningen ägde rum 2006–2007. Det finns inga aktuella uppgifter för dessa två indikatorer men det är angelägen att visa en helhetsbild av ungdomars boendevillkor, trots att uppgifterna är något äldre.

Äldre trivs bättre än unga

För att relatera uppgifterna i sitt sammanhang redovisas kort något om

hur andra åldersgrupper har besvarat denna fråga. Den samlade bilden, vid en summering av samtliga åldersgrupper, visar att en klar majoritet av de boende, sju av tio, trivs mycket bra i sitt bostadsområde. Personer boende i villa, trivs bättre än personer boende i hyresrätt.

Höginkomsttagare trivs bättre än låginkomsttagare. Äldre trivs generellt sett bättre än unga. Många har sannolikt förbättrat sin boendestandard över åren. Därför är det kanske inte förvånande att upplevelsen av trivsel ökar med åren. Troligtvis har äldre i högre utsträckning kunnat välja sitt boende och en ökad upplevd valmöjlighet bidrar troligen till en högre trivsel.

Unga män trivs bättre än unga kvinnor

Unga, och då i synnerhet ungdomar i åldern 20–25 år skiljer sig från övriga åldersgrupper i frågan om trivsel. 56 procent av ungdomarna i denna åldersgrupp, uppger att de trivs mycket bra i sitt bostadsområde. 61 procent av unga i åldern 16–19 år uppger att de trivs mycket bra. I den här åldern bor merparten av ungdomarna fortfarande kvar i föräldrahemmet.

Yngre män trivs i högre utsträckning i sitt bostadsområde än yngre kvinnor. I övriga åldersgrupper är det i stället kvinnorna som trivs bättre än de jämnåriga männen.

Unga med svensk bakgrund trivs bättre än unga med utländsk bakgrund

Unga med svensk bakgrund trivs bättre i sitt bostadsområde än personer med utländsk bakgrund. Allra bäst trivs unga män med svensk bakgrund. Kvinnor med utländsk bakgrund uppger att de trivs i lägre utsträckning än övriga grupper. Andelen ungdomar med utländsk bakgrund är få i urvalet, vilket innebär att siffrorna bör tolkas med försiktighet.

Indikator 8. Möjlighet att sova ostört

Även underlag till denna indikator kommer från Statistiska centralbyråns urvalsundersökning ”Undersökningarna av levnadsförhållanden” (ULF) och genomförs i samband med den fördjupning av boendestatistiken som äger rum var åttonde år. Den senaste fördjupningen ägde rum 2006–2007.

Boverket har inga nya uppgifter att redovisa, men är angelägen att visa en helhetsbild av ungdomars boendevillkor, även om det inte är möjligt att följa upp indikatorn varje år.

Störd nattsömn vanligare bland kvinnor

För att åstadkomma en god livsmiljö och god hälsa är den omgivande miljön av stor betydelse. När det gäller yttre störningar i boendemiljön, uppger 13 procent av befolkningen mellan 16 och 84 år att det händer att de inte kan sova ostört på grund av yttre störningar såsom gatubuller, buller från grannar eller liknande. Äldre människor är mindre drabbade eller påverkas i lägre utsträckning av yttre störningar än unga.

Kvinnor uppger i högre grad än män att de inte kan sova ostört på grund av yttre störningar. Det gäller i synnerhet unga kvinnor, men skillnaderna blir mindre tydliga med stigande ålder. Nästan var fjärde kvinna, men endast var tionde man, i åldern 20–25 år uppger att de inte kan sova ostört på grund av yttre störningar.

Kvinnorna uppger i betydligt högre utsträckning, än männen att de inte kan sova ostört på grund av yttre störningar. Ungdomar med utländsk bakgrund uppger i något högre utsträckning att de har svårt att sova på grund av yttre störningar, än ungdomar med svensk bakgrund. Gruppen ungdomar med utländsk bakgrund är liten i urvalet, varför siffrorna bör tolkas med försiktighet.

Källmaterial

Undersökningar från Statistiska centralbyrån

Hushållens ekonomi (HEK) är en urvalsundersökning som genomförs varje år. Datainsamlingen sker dels via enkät och dels via insamling av uppgifter från administrativa register. Urvalet utgörs av personer som är 18 år eller äldre. Både urvalspersonen och de personer som tillhör hushållet ingår i undersökningen.

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) är en urvalsundersökning och syftet är att kartlägga och analysera välfärdens utveckling. Undersökningarna har genomförts årligen sedan 1975 som besöksintervjuer med ett slumpmässigt urval om cirka 7 000 personer i åldrarna 16–84 år. Under 2006 bytte Statistiska centralbyrån insamlingsmetod, från besöks- till telefonintervjuer. Undersökningarna är vartannat år omväxlande fördjupade mot olika välfärdsområden, såsom hälsa, boende, arbetsmiljö och sociala relationer.

Undersökningar från Boverket

Boverkets Bostadsmarknadsenkät är en enkätundersökning som varje år skickas ut till landets kommuner. Undersökningen genomförs i samarbete med länsstyrelsernas bostadsenheter.

Rapporter

Bostadsmarknaden 2012–2013. Boverket (2011). *Boendesituationen i Europa*. Levnadsförhållanden. Rapport 121. Statistiska centralbyrån (2011).

Socialstyrelsen.

Den sekundära bostadsmarknaden.

[Ladda ner](#)

Socialstyrelsens intervjustudie bekräftar att i princip alla svenska kommuner har en sekundär bostadsmarknad. Rapporten innehåller också Boverkets kartläggning som visar att sektorn har ökat med 45 procent sedan 2008.

Sammanfattning

Denna intervjustudie bekräftar den tidigare bilden: i princip alla kommuner har en sekundär bostadsmarknad. En bred grupp individer bor i de särskilda boendelösningarna som kommunerna erbjuder. Svag ekonomi är en gemensam nämnare, men i gruppen finns också personer med omfattande social problematik.

Boverkets kartläggning visar att denna sektor har ökat med 45 procent sedan 2008. Den första kartläggningen och intervjustudien som Boverket och Socialstyrelsen genomförde 2008 beskrev fenomenet den sekundära bostadsmarknaden. Den andra, som gjordes 2011, visade åt vilket håll utvecklingen pekade.

I intervjuerna framkommer att det sker en professionalisering på området för att kunna möta utvecklingen. Det innebär exempelvis att särskilda enheter eller specialtjänster skapas med uppgift att enbart arbeta med boendefrågorna i kommunen.

Inom den sekundära bostadsmarknaden förekommer en mängd olika boendelösningar. Det finns en stor spännvidd när det gäller typ av kontrakt, uppsägningstid och andra villkor. Några kommuner köper även bostadsrätter för uthyrning.

Det sker påtvingade flyttningar, så kallade dolda vräkningar, inom den sekundära bostadsmarknaden. I några fall har även barnfamiljer fått lämna sina bostäder. Skälet är framför allt störningar. Ekonomiska problem är sällan anledningen till dessa flyttningar. Många kommuner bedriver ett vräkningsförebyggande arbete, bland annat genom att söka upp hyresgäster som ligger efter med hyran.

De intervjuade kommunföreträdarna uppger att socialtjänsten sällan pratar direkt med barnet när det handlar om förändringar i familjens boendesituation. Tillgången till bostäder styr i hög grad hur barnens behov av närhet till föräldrar om de inte bor tillsammans, närhet till skola och möjlighet till fritidsaktiviteter kan tillgodoses.

Intervjustudien har pekat på ett antal utvecklingsområden för kommunerna. Flera kommuner har haft svårt att svara på frågor om inriktningen, antal barn, avflyttning med mera. Kommunerna behöver skapa system för att kunna följa utvecklingen av den sekundära bostadsmarknaden och under vilka premisser som människor bor där. Ett annat förbättringsområde handlar om att barn får komma till tals när det gäller deras boendesituation, eftersom de påverkas i så hög grad. När ett samhällsproblem är komplext som hemlöshet – det innefattar både bostadspolitik och socialpolitik – behövs samverkan eftersom ingen aktör kan lösa frågan själv.

Det är fortfarande ett utvecklingsområde att hitta konstruktiva samverkansmodeller i kommunerna som säkrar bostadsförsörjningen för sårbara grupper.

Socialstyrelsen. Hemlöshetens omfattning i Sverige

Under en vecka i maj 2011 rapporterades omkring 34 000 personer in som hemlösa eller utestängda från den ordinarie bostadsmarknaden. Det framkommer i den senaste nationella mätningen av hemlöshet i Sverige.

Ofta förknippas hemlöshet med personer som saknar tak över huvudet, som sover ute eller på härbärge. Men de kartläggningar som gjorts visar att det inte finns ”en typisk hemlös”. Det handlar istället om ett antal situationer som man kan befinna sig i, för kortare eller längre tid.

Definition av begreppet hemlös

Situation 1: Akut hemlöshet

2011 fanns i akut hemlöshet cirka 4 500 personer varav de flesta var män. Missbruks- och beroendeproblem var vanligt och många var födda utanför Sverige. En stor andel var föräldrar till barn som är 18 år eller yngre.

Situation 2: Boende på institutioner och i kategoriboenden

Det fanns cirka 5 600 personer boende på institutioner och i kategoriboenden. Andelen män var också här hög jämfört med de övriga situationerna. Många hade missbruks- och beroendeproblematik och psykisk ohälsa. En lägre andel än i de övriga hemlöshetssituationerna var föräldrar till barn som är 18 år och yngre.

Situation 3: Långsiktig boendelösning

I de mest långsiktiga boendelösningarna bodde cirka 13 900 personer. Här fanns många familjer. Missbruks- och beroendeproblematik var

minst förekommande jämfört med hela gruppen hemlösa personer och andelen utrikesfödda var hög.

Situation 4: Eget ordnat kortsiktigt boende

Personerna i eget ordnat kortsiktigt boende var cirka 6 800. De var yngre än i de övriga situationerna och många hade missbruks- och beroendeproblem.

För första gången fanns även uppgifter om hemlösheten bland barn och ungdomar (18 år eller yngre) som av olika skäl levde under hemlösa förhållanden utanför familjen. Cirka 400 barn och unga befann sig i en gråzon mellan hemmet och samhällets vård och omsorg under mätveckan. Av dessa var 51 procent flickor och 49 procent pojkar. 35 procent var födda utanför Sverige. Vanligast var att barnen och ungdomarna bodde hos vänner och bekanta. Familjekonflikt var den främsta orsaken till hemlösheten.

Boverket:Nyanländas boendesituation

– delrapport

Utgivningsår: 2015 **Antal sidor:** 120 **Rapport:** 2015:1

[Ladda ner gratis PDF](#) 3,12 MB

Boverket har regeringens uppdrag att kartlägga och analysera boendesituationen för asylsökande i eget boende och för nyanlända. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 oktober 2015.

Detta är en första delrapport som innehåller en sammanställning över förslag på åtgärder som kan inledas tämligen omgående för att lösa bostadsbehovet för dem som bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboende på grund av brist på bostadsalternativ. Boverket lägger flera förslag som kan bidra till att kommunerna får fram bostäder snabbt, både genom att tillföra nya bostäder och skapa en rörelse på bostadsmarknaden. Förslagen samlas i två strategier, som båda förutsätter en aktivare statlig inblandning.

Nya på bostadsmarknaden

De åtgärder som föreslås i delrapporten fokuserar på lösningar för nyanlända på kort sikt. I rapporten resonerar vi också kring en helhetslösning på längre sikt, som riktar sig till alla grupper som är nya på bostadsmarknaden oavsett bakgrund.

I det följande från boverket 3 maj 2015

[Bostadsmarknaden](#)

[Läget på bostadsmarknaden](#)

[Riket](#)

[Storstadsregioner](#)

[Högskolekommuner](#)

[Övriga kommuner](#)

[Indikatorer för bostadsbyggande](#)

[Bostadsbyggandet](#)

[Byggprognos](#)

[Marknadsrapporter](#)

[Så bor olika grupper](#)

[Ungdomar](#)

[Studenter](#)

[Äldre](#)

[Funktionsnedsatta](#)

[Nyanlända](#)

[Utrikes födda](#)

[Hur bor vi](#)

[Upplåtelseformer](#)

[Bostadsmarknadsenkäten](#)

Bostadsmarknaden

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Boverket är regeringens expertmyndighet för frågor kring utvecklingen på bostadsmarknaden.

Boverket gör analyser och prognoser om utvecklingen på bostadsmarknaden. Myndigheten kan därmed ge tidiga signaler om hur tillgång och efterfrågan på bostäder utvecklar sig i landet. Bostadsmarknadsenkäten är en enkät om läget på bostadsmarknaden som alla kommuner besvarar i början av varje år. Resultaten publiceras senare samma vår.

Boverkets indikatorer

Boverket sammanställer och analyserar uppgifter om hur bygg-, bostads- och kreditmarknaden har utvecklats i landet. Resultaten publiceras i serien "Boverkets indikatorer". Boverket utreder även det långsiktiga behovet av bostäder.

Marknadsrapporter

Marknadsrapporterna är en analys av förhållandena på bostadsmarknaderna. Ett av syftena med rapporterna är att öka förståelsen för hur prissättningen och kreditgivningen fungerar.

Regionala analyser av bostadsmarknaden

Kommunerna ansvarar för att planera att det finns bostäder för alla i kommunen. Länsstyrelserna ska ge kommunerna råd och underlag i deras planering för bostadsförsörjningen. Boverkets roll är att stödja länsstyrelserna i detta arbete och att främja nätverk och erfarenhetsspridning mellan län och kommuner. Boverket stödjer

särskilt länsstyrelserna i deras arbete med att ta fram regionala bostadsmarknadsanalyser. Boverket följer även utvecklingen på bostadsområdet internationellt och då främst utvecklingen i Norden och inom EU.

Utvärderar insatser

Boverket gör kontinuerliga konsekvensanalyser och utvärderingar av statliga bostadspolitiska insatser, främst olika former av statliga stöd till bostadsbyggande, energieffektivisering och klimatåtgärder eller åtgärder för ökad tillgänglighet.

Uppdaterad: 19 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Läget på bostadsmarknaden

[Lyssna](#) [Skicka](#)

I bostadsmarknadsenkäten ber vi kommunen göra en övergripande bedömning av läget på bostadsmarknaden i kommunen. I årets enkät får kommunerna ta ställning till om man upplever balans, obalans på grund av underskott eller på grund av överskott på bostadsmarknaden. Förändring i frågeställningen

I samråd med Länsstyrelserna och kommunerna har det i 2014 års bostadsmarknadsenkät gjorts en förändring i frågeställningen om läget på bostadsmarknaden. Fram till år 2013 besvarade kommunerna frågan om man ansåg sig ha brist, balans eller ett överskott på bostäder medan kommunen från och med 2014 gör en bedömning om det råder balans eller obalans på bostadsmarknaden. I enkäten finns det numera även en möjlighet för kommunerna att beskriva just sin specifika situation på den lokala bostadsmarknaden.

Ett syfte med förändringen är att ge en kompletterande och kvalitativ bild av bostadsmarknadsläget i kommunen i förhållande till metoder som har ett mer kvantitativt angreppssätt, för mer information se Boverkets marknadsrapporter.

Läget på bostadsmarknaden är en bedömningsfråga

Om det råder underskott, balans eller överskott på bostäder på den lokala bostadsmarknaden är en bedömningsfråga. En kommun som bedömer att det råder balans på bostadsmarknaden har ett bostadsbestånd som möter efterfrågan och behoven. Obalans kan beskrivas som ett överskott eller ett underskott av bostäder på bostadsmarknaden i stort eller på delar av den.

Förutsättningarna på bostadsmarknaden varierar

Storstadsregionerna har stor inflyttning och stor efterfrågan på alla former av bostäder, vilket till exempel kan leda till ökad trångboddhet eller att anställda på ortens arbetsplatser behöver pendla över stora avstånd. På mindre orter är problemet kanske snarare att anpassa bostadsbeståndet till de behov som finns, till exempel få fram billiga hyresrätter så att ungdomar kan flytta hemifrån. Det handlar också i många fall om att tillgänglighetsanpassa beståndet efter den åldrande befolkningens behov.

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Läget på bostadsmarknaden i riket

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Läget på bostadsmarknaden i riket ska ses som en grov överblick där de faktiska förändringarna i läget på bostadsmarknaden bör analyseras utifrån de lokala förutsättningarna.

För att gestalta de stora skillnaderna mellan bostadsmarknaderna i olika kommuner i landet har vi valt att först presentera hur kommunerna bedömt läget på bostadsmarknaden i kommunen som helhet för ett ge en överblick. Därefter redovisas de lokala förutsättningarna för kommuner i de olika kommungrupperna. Det är även i analysen av kommungrupperna som vi tittar närmare på hur läget ser ut i central-orten och i övriga kommunen.

Läget på Bostadsmarknaden

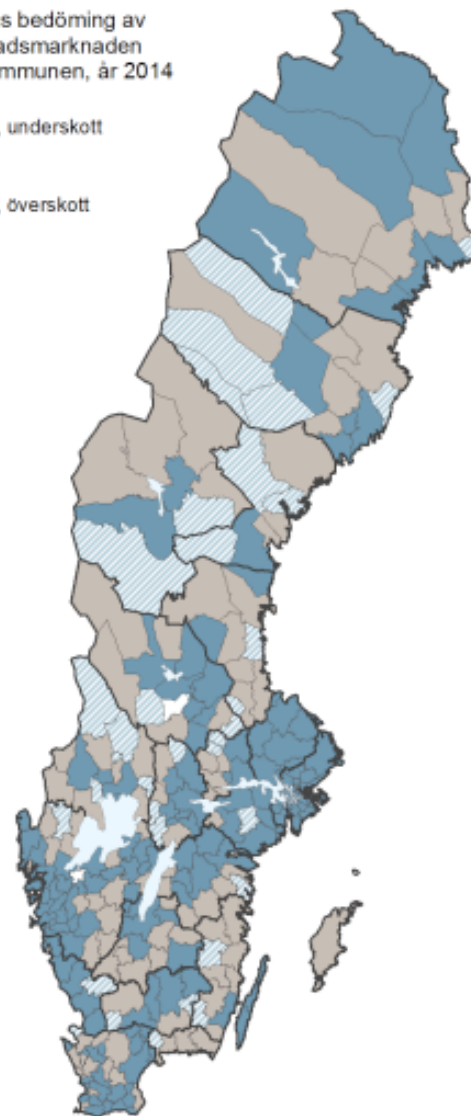
Läget på bostadsmarknaden anses vara i balans i 98 av 290 kommuner. 156 kommuner anser att det är obalans på marknaden på grund av ett underskott på bostäder medan 35 av landets kommuner har en bostadsmarknad i obalans på grund av överskott på bostäder. Från och med år 2014 har en justering gjorts i frågeställningen om läget på bostadsmarknaden.

Stora skillnader mellan och inom de mindre kommunerna

Kommunernas bedömning av läget på bostadsmarknaden totalt sett i kommunen, år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se kartan i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

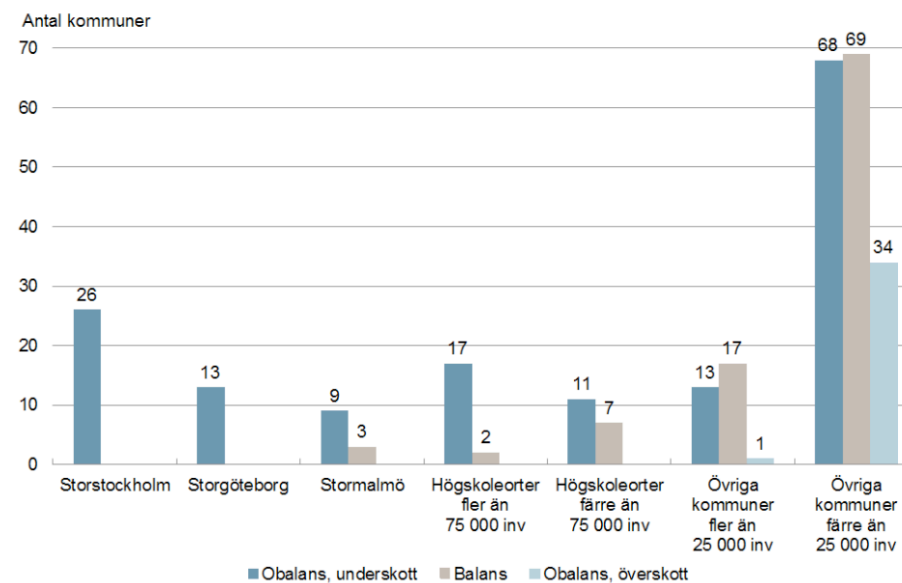
Kommunernas bedömning av läget på bostadsmarknaden totalt sett i kommunen, år 2014

- Obalans, underskott
- Balans
- Obalans, överskott

Figurerna illustrerar fördelningen av kommunernas bedömningar under 2014 i kommunerna som helhet. Bedömningarna skiljer sig åt i många kommuner när man ser till centralort eller i övriga delar av kommunen. Kommunernas bedömningar om läget på respektive bostadsmarknad visar tydligt på obalanserade bostadsmarknader i Storstockholm, Storgöteborg och de större högskoleorterna. Även Stormalmö och mindre högskoleorter anser sig ha ett underskott av bostäder, men där skiljer det sig i större utsträckning åt mellan omgivande kommuner, landsbygden och centralorten.

69 av 98 kommuner med balans återfinns i kommuner med färre än 25 000 invånare. Det är även i den kommungruppen som 34 av 35 kommuner som anser sig ha ett överskott av bostäder återfinns. Överskottet finns framför allt i mindre kommuner med minskande och åldrande befolkning. Endast en kommun med fler än 25 000 invånare uppger att det finns ett överskott på bostadsmarknaden i kommunen som helhet.

Samtliga kommuners bedömning av bostadsmarknadsläget i kommunen som helhet år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Underskott på bostäder i de flesta storstadskommunerna

[Lyssna](#) [Skicka](#)

En generell bild som kommunerna i storstadsregionerna ger är att det finns ett underskott på samtliga delar av bostadsmarknaden, oavsett vilken typ av bostad som efterfrågas. Efterfrågan på billiga och små bostäder förefaller vara extra stor. Det finns även ett uppdämt underskott av studentbostäder och bostäder för äldre på många håll. I storstadsregionerna bor knappt 40 procent av Sveriges befolkning och stod under 2013 för drygt 60 procent av befolkningsökningen.

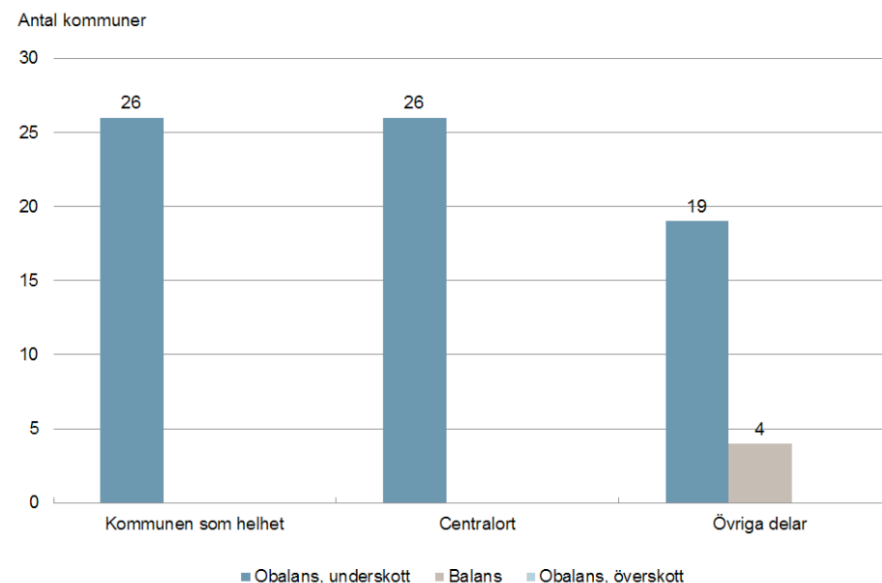
Storstockholm (26 kommuner)

Att se varje kommun som en enskild bostadsmarknad i Stockholms län är svårt och bostadsmarknaden i regionen bör analyseras som helhet. Det är även något som blir tydligt när kommunerna haft möjlighet att kommentera sina bedömningar. Solna kommun belyser dynamiken i regionens bostadsmarknad och påpekar att det är svårt att uttala sig om bostadsmarknaden i Solna som enskild marknad. I figuren nedan kan vi även se att de flesta av regionens 26 kommuner anser att det finns ett underskott av bostäder i kommunens samtliga delar. De som uppger att det finns balans i övriga delar av kommunen är geografiskt stora kommuner belägna i utkanten av regionen, till exempel Södertälje och Nykvarn.

Efterfrågan på bostäder i Stockholmsregionen förväntas fortsätta att öka kommande fem åren. Många kommuner i regionen jobbar aktivt med sin bostadsförsörjning och om fem år förväntar sig fler kommuner att trycket ska ha avtagit. En annan viktig faktor är att byggandet under

2013 närmade sig det uppskattade behovet av antalet nybyggnationer i förhållande till befolkningsutvecklingen. Det finns dock ett uppdämt behov som kräver ännu högre byggtakt.

Enligt kommunerna finns det en stor mängd planerade bostäder kommande år. Under 2014 indikerar kommunerna att närmare 14 000 bostäder kommer att påbörjas. Liknande byggtakt väntas under 2015.

Läget på bostadsmarknaden i Storstockholms kommuner år 2014.

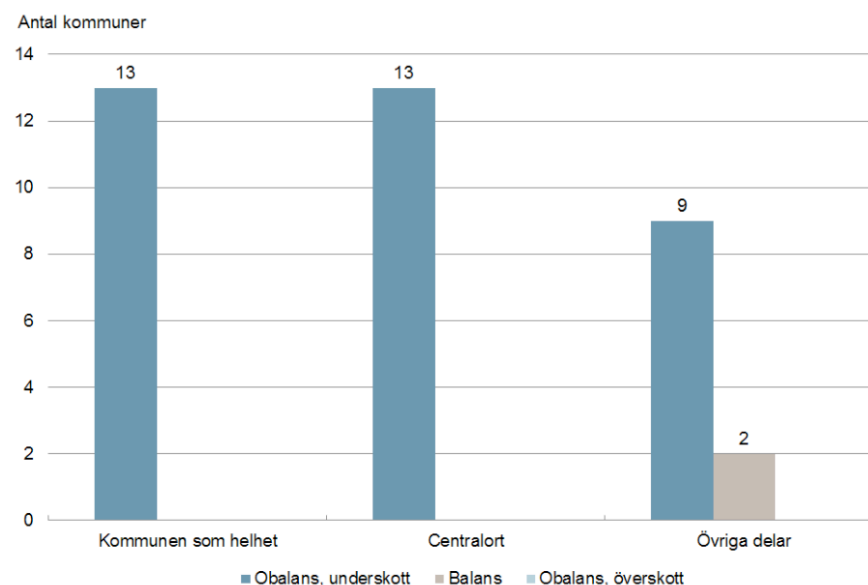
Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket
Storgöteborg (13 kommuner)

Bostadsmarknaden i Storgöteborgs kommuner liknar den vi ser i stockholmsregionen. I centrala Göteborg är trycket på bostadsmarknaden mycket stort vilket återspeglas i prisutvecklingen på framför allt bostadsrätter. Kommuner längre från centrala Göteborg har däremot bättre balans på marknaden, men där råder det framför allt ett underskott på mindre lägenheter för ungdomar. Några av kranskommunerna upplever även att det är svårt att locka byggherrar, detta trots god planberedskap (se rapporten Obebyggda Byggrätter från Länsstyrelsen i Västra Götaland). Riskerna med att bygga i vissa delar av regionen anses vara för stor och därmed avvaktar många tills betalningsviljan hos konsumenterna ökat ytterligare.

Samtliga 13 kommuner i Storgöteborg uppger att det finns någon form av underskott på bostäder. Däremot finns det i vissa kommuner tillgång till villor, men där det saknas mindre lägenheter för unga som vill flytta hemifrån och äldre som vill sälja sitt hus. I Ale kommun uppger man till exempel att det finns ett underskott på bostäder, både centralt och i övriga delar i kommunen, och att det framför allt är mindre lägenheter för ungdomar samt för gruppen +55 som vill sälja villan.

Bostadsbyggandet i Storgöteborg tog ordentlig fart under andra halvåret 2013, och nivån förväntas bestå under 2014. Under 2013 påbörjades preliminärt 3 850 bostäder och under 2014 indikerar kommunerna att 4 000 bostäder kommer påbörjas. Kommunernas bedömningar indikerar även att byggandet fortsätter att öka under nästa år då närmare 5 000 nya bostäder förväntas påbörjas.

Det är framför allt i Göteborg stad som byggandet förväntas öka i år och nästa år. I synnerhet byggandet av studentbostäder, omkring 1 000 lägenheter per år förväntas påbörjas under 2014 och 2015.

Läget på bostadsmarknaden i Storgöteborgs kommuner år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

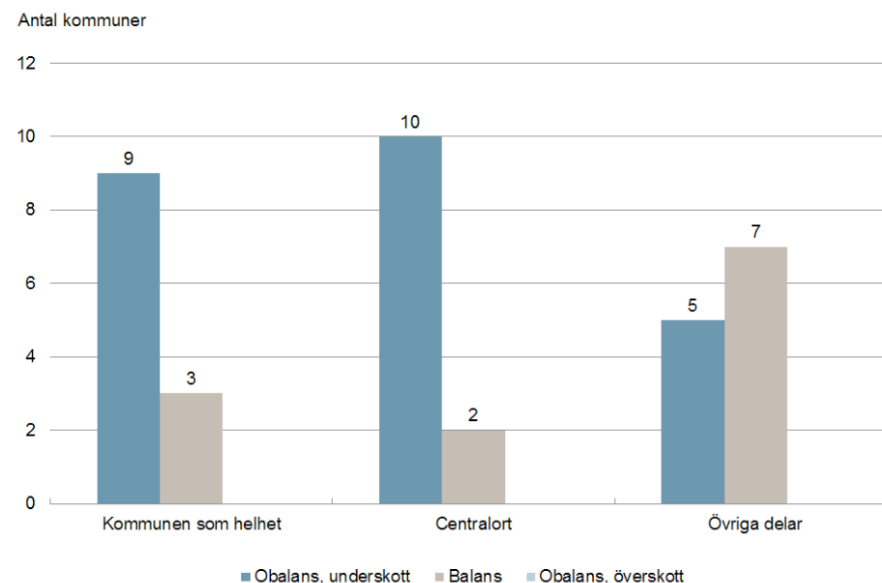
Stormalmö (12 kommuner)

Tio av tolv kommuner uppger att det finns ett underskott på bostäder i kommunens centralort. Nio av tolv kommuner har ett underskott i kommunen totalt sett. Trycket på bostadsmarknaden verkar i Malmö-regionen framför allt vara vinklad mot hyresrättsmarknaden, något som bland annat Malmö stad belyser. De uppger att det finns bostäder för de som har råd att köpa en nyproducerad lägenhet men att det finns ett underskott på billiga hyresrätter. Fler kommuner ger samma bild, exempelvis poängterar Lunds kommun att utbudet inte matchar efterfrågan och att det finns flera osålda bostadsrätter i kommunen. Att trycket på bostadsrätts- och villamarknaden är förhållande-vis lågt kan

även bekräftas sett till prisutvecklingen både för bostads-rätter och för villor. I jämförelse med övriga storstadsområden och större städer har prisutvecklingen varit stabil de senaste åren.

Kommunerna i Malmöregionen ger en entydig bild av vilka problem som finns på bostadsmarknaden. Medan det i några kommuner står osålda nyproducerade bostadsrätter uppger nästan alla kommuner att det saknas billigare hyresrätter. Flera kommuner i Malmöregionen belyser problemen med att byggbolagen inte kan bygga tillräckligt billigt för att möta den förhållandevis låga köpkraften som finns i regionen. Medelinkomsten i Malmö är till exempel 40 procent lägre än i Stockholm.

Kommunerna ser däremot ljust på bostadsmarknadens utveckling de kommande fem åren där sju av tolv kommuner tror att underskottet kommer att minska. Två kommuner tror att underskottet ökar medan tre kommuner tror att situationen om fem år liknar den idag. Under 2014 men framför allt under 2015 finns förhoppningar på att byggandet kommer att öka. Kommunerna indikerar ett byggande på omkring 2 500 bostäder under 2014 och upp emot 3 750 under 2015.

Läget på bostadsmarknaden i Stormalmös kommuner år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Stor efterfrågan på centralt belägna lägenheter i högskolekommunerna

[Lyssna](#) [Skicka](#)

En generell bild som högskolekommunerna ger är att det finns ett högt tryck på bostadsmarknaden, framför allt i kommunernas centralorter. Det är i stor utsträckning små lägenheter som efterfrågas, både för studenter och personer som inte studerar men som vill flytta hemifrån.

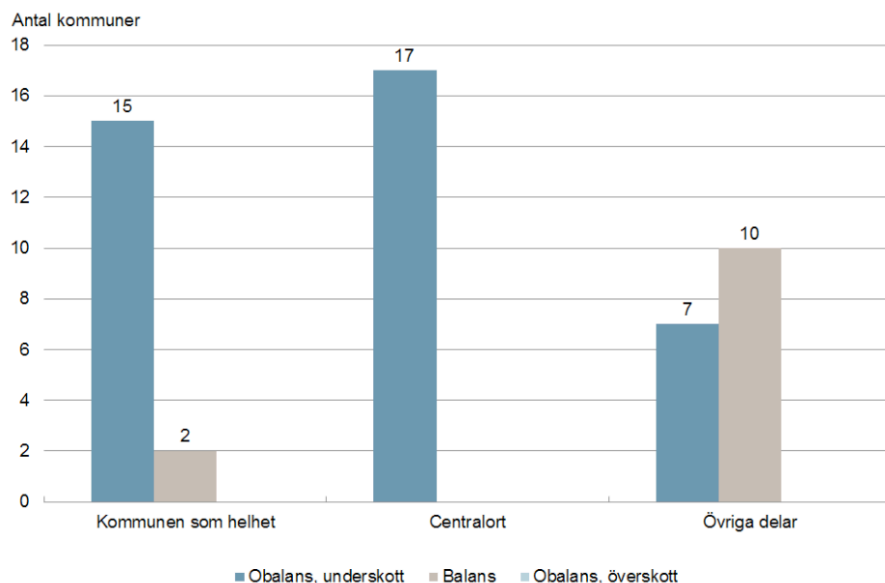
Högskolekommuner med fler än 75 000 invånare (17 kommuner)

I landets högskolekommuner med fler än 75 000 invånare bedömer 15 av 17 kommuner att det finns ett underskott på bostäder i kommunen som helhet. Samtliga kommuner uppger att det finns ett underskott i centralorten medan tio av 17 anser sig ha balans på bostadsmarknaden i övriga delar av kommunen. Många kommuner uppger att det framför allt är små lägenheter som saknas. Orsaken kan antas vara stor inflyttning av studenter som efterfrågar små lägenheter och studentbostäder vilket leder till ökad konkurrens om bostäderna för ungdomar samt andra grupper som söker små bostäder. Priserna på bostadsrätter i orter som Norrköping och Sundsvall har nästan fördubblats sedan 2008. Betalningsviljan förefaller alltså ha ökat i flera kommuner som tidigare haft betydligt lägre priser på bostadsrätter.

Även större bostäder, framför allt hyresrätter, saknas i många högskolekommuner. Några kommuner uppger att det är svårt för svagare grupper, till exempel nyanlända, att etablera sig på bostadsmarknaden i kommunernas tätort där centralt belägna hyresrätter efterfrågas. Det tycks finnas en god planberedskap för småhus utanför centralorten där det på vissa håll anses finnas ett överskott av tomter för nyproduktion.

Många av högskolekommunerna har liknande problem på bostadsmarknaden och där kommunerna aktivt arbetar med att förebygga fortsatt problem med bostadsförsörjningen. Exempelvis arbetar Uppsala kommun genom att underlätta för små och medelstora byggföretag att etablera sig på marknaden. De senaste två åren har antalet aktörer på den lokala byggmarknaden gått från sju till 24. Uppsala kommun är även en av kommunerna som bygger flest bostäder per 1 000 invånare.

Ett annat exempel är Sundsvall kommun, där det framför allt råder underskott av hyresrätter och bostadsrätter i centralorten. Man har dock haft svårigheter att bygga nytt eftersom många byggherrar är försiktiga då det finns en osäkerhet kring betalningsviljan för priserna i nyproduktion. Detta är en bild som fler kommuner än Sundsvall ger. Samtidigt uppger de flesta kommunerna att arbetet med byggherrarna är intensivt och att det finns god dialog med de lokala byggherrarna.

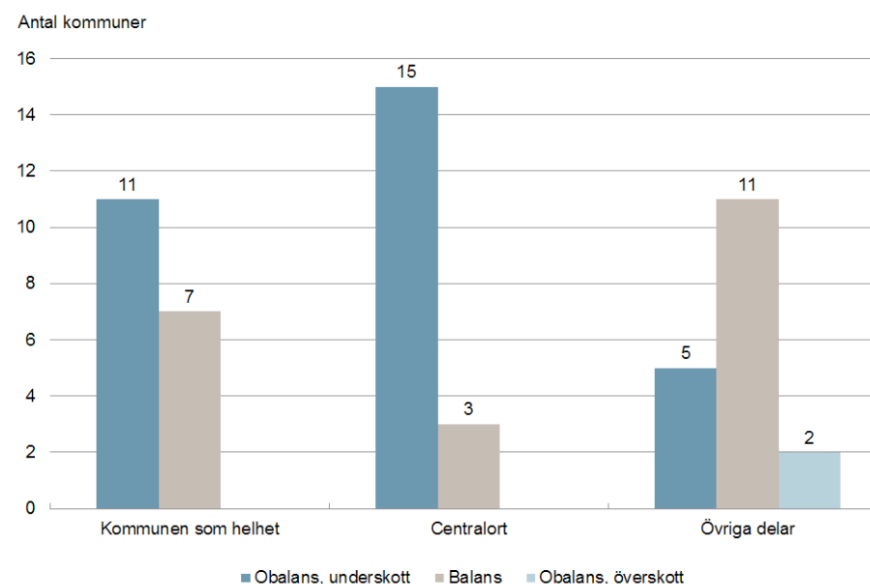
Läget på bostadsmarknaden på högskoleorter med fler än 75 000 invånare år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson / Boverket

Högskoleorter med färre än 75 000 invånare (18 kommuner)

De mindre högskoleorterna är kanske inte i lika stor utsträckning förknippad med studenter som de större orterna. I denna kategori hittar vi kommuner som Gotland, Karlskrona, Skara och Piteå kommun. Men precis som i större högskoleorter finns det en stor efterfrågan på bostäder i centralorten i kommunen. 15 av 18 kommuner anser att det finns ett underskott på centralorten. De tre kommuner som anser sig ha balans i centralorten, men även i kommunen som helhet och i övriga delar av kommunen är Karlskrona, Härnösand och Hällefors. De uppger att det finns en relativt stark efterfrågan på bostäder i attraktiva

områden men även att svaga grupper har fått det svårare att etablera sig på bostadsmarknaden. Härnösand uppger att man tagit emot fler asylsökande till kommunen vilket påverkar antalet vakanta bostäder.

Sju av 18 kommuner uppger att det råder balans på bostadsmarknaden i kommunen som helhet. De problem som uppges finnas är kopplade till betalningsförmåga eller betalningsvilja i nyproduktion samt att utbudet inte matchar efterfrågan. Tillgänglighet i beståndet eller beståndets standard är faktorer som nämns som orsaker till matchningsproblemet.

Läget på bostadsmarknaden på högskoleorter med färre än 75 000 invånare år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson / Boverket

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Efterfrågan varierar mellan och inom kommunerna

[Lyssna](#) [Skicka](#)

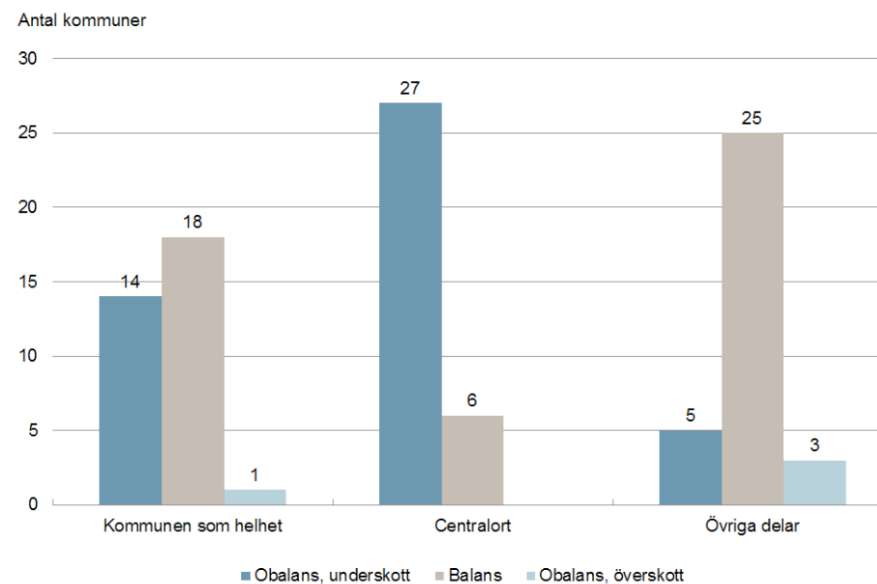
Drygt 200 kommuner ingår i två grupper med övriga kommuner, vilket innebär att det finns stora skillnader mellan kommunerna. Det handlar även om befolkningsmässigt små men geografiskt stora kommuner vilket kan innebära stora skillnader även inom kommunerna. Många gånger finns det en stor efterfrågan på bostäder i centralorten medan det finns ett överskott på landsbygden.

Övriga kommuner med fler än 25 000 invånare (33 kommuner)

I denna kommungrupp återfinns kommuner som inte har någon högst skola, men fler än 25 000 invånare. Den befolkningsmässigt största kommunen i gruppen har cirka 54 000 invånare. Höganäs och Köping är minst och har precis passerat 25 000 invånare och Nyköping och Uddevalla är störst. Även i denna kommungrupp finns kommuner som uppger att det finns ett underskott av bostäder i centralorten.

27 av 33 kommuner uppger att det saknas någon form av bostäder där. Samtidigt uppger 25 av 33 kommuner att det råder balans på bostadsmarknaden utanför centralorten. Tre kommuner uppger att det finns ett överskott av bostäder i övriga delar av kommunen och fem att det finns ett underskott i dessa delar. Trots ett generellt underskott centralt på marknaden anses bostadsmarknaden vara balanserad utanför centralorten. Sammantaget anser 18 kommuner att det råder balans på bostadsmarknaden i kommunen som helhet och 14 kommuner anser att det finns ett underskott i kommunen som helhet. Endast en kommun uppger att det finns ett överskott av bostäder i kommunen som helhet.

Gemensamt för bostadsmarknaden i många av kommunerna i denna grupp är att tillgången på bostäder utanför centralorten är relativt god. Samtidigt finns en ökande efterfrågan på centralt belägna lägenheter för personer som till exempel söker ett mer tillgängligt och mindre krävande boendeanternativ i form av en hyresrätt. Det saknas dock investeringsvilja i många kommuner då det anses vara riskfyllt med nyproduktion, eftersom hushållen har låg betalningsförmåga eller saknar betalningsvilja för hyrorna i nyproduktion.

Läget på bostadsmarknaden i kommuner med fler än 25 000 invånare år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

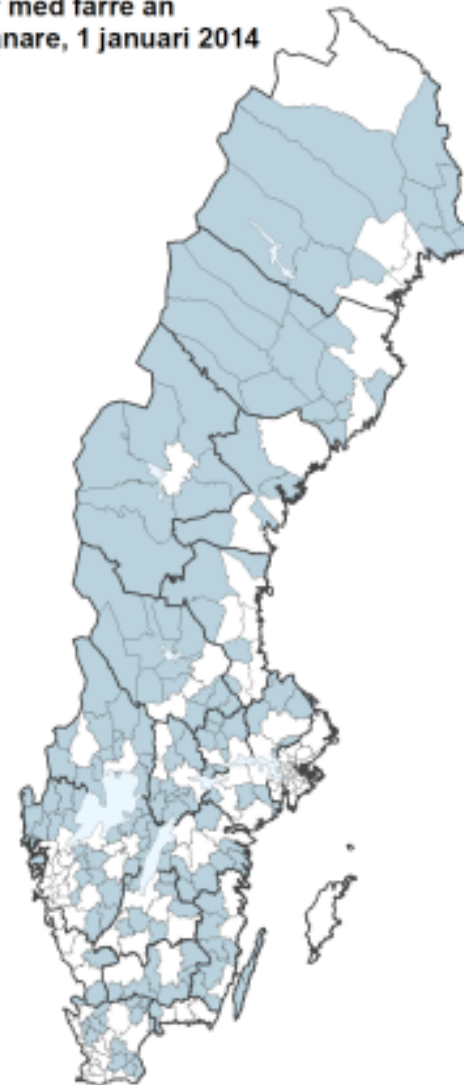
Övriga kommuner med färre än 25 000 invånare (171 kommuner)

Den största kategorin av kommuner är de med en färre invånare än 25 000. Det finns i dag 171 kommuner i den kategorin och förutsättningarna för kommunernas bostadsmarknader skiljer sig åt i stor utsträckning. Några kommuner har goda förutsättningar för en väl fungerande marknad i närheten av en större stad med attraktiv arbetsmarknad och goda kommunikationer, samtidigt som andra kommuner i gruppen har svaga bostadsmarknader på grund av minskande befolkning och svag arbetsmarknad.

Som kartan visar omfattar denna grupp stora delar av Sverige rent geografiskt. Gruppen omfattar däremot bara 20 procent av Sveriges befolkning, ungefär lika många som i Storstockholm eller gruppen med större högskoleorter. 75 kommuner i denna grupp minskade befolkningsmängden i genomsnitt de senaste fem åren. Det är även i många avfolkningskommuner som kommunerna anser att det finns ett överskott på bostadsmarknaden, i alla fall på vissa delar av marknaden. Det finns ofta ett överskott på småhus medan det kan finnas ett underskott av små lägenheter i ett centralt läge. I kommuner med större efterfrågan och där kommunen anser att det finns ett underskott av bostäder saknas det, som i de flesta andra kommunerna, billigare hyresrätter till svagare grupper på bostadsmarknaden.

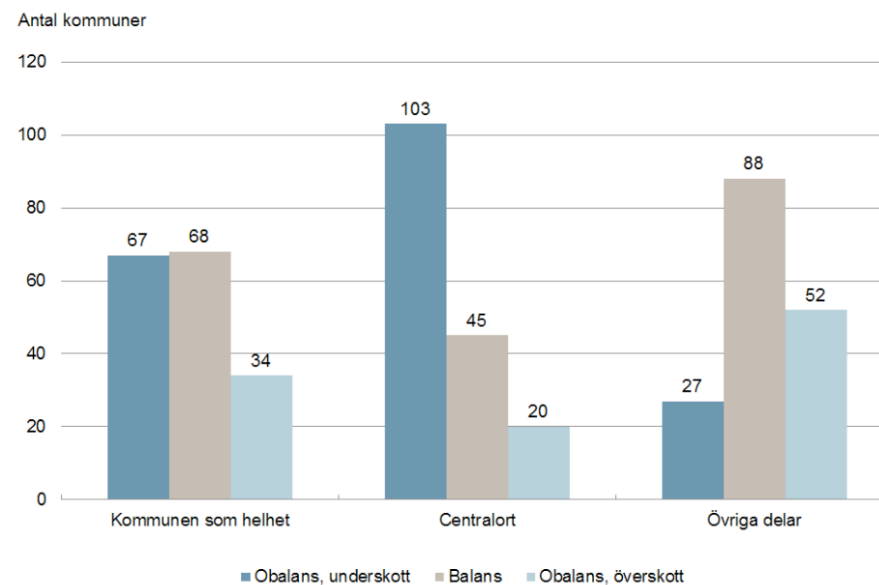
Kommuner med färre än 25 000 invånare den 1 januari 2014. Källa: SCB Klicka på bilden för att se kartan i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Kommuner med färre än
25 000 invånare, 1 januari 2014

Sammanlagt anser 34 kommuner att det finns ett överskott på marknaden i kommunen som helhet, detta motsvarar knappt 20 procent av kommunerna i denna kategori. Övriga 135 kommuner anser att det råder balans eller att det finns ett underskott av bostäder i kommunen. I centralorterna däremot anser majoriteten av kommunerna, 103 stycken, att det finns ett underskott av bostäder. Framför allt är det mindre hyresrätter som efterfrågas. I övriga delar av kommunen uppger de flesta att det råder balans eller att det finns ett överskott av framför allt småhus. I vissa kommuner finns det småhus på landsbygden som står tomma. De kommuner som uppger att det finns ett underskott även i övriga delar ligger företrädesvis i närheten av någon av storstadsregionerna eller har ett utbud som inte matchar efterfrågan.

Flera kommuner uppger att bostadsmarknaden under en längre tid försvagats, men där den på senare tid förbättrats i samband med att invandringen ökat och att Migrationsverket fått hyra delar av beståndet. Ett exempel är Laxå kommun som för första gången på 30 år ökat sin befolkning vilket förbättrat situationen på bostadsmarknaden något, men där det fortfarande finns tomma bostäder i det allmännyttiga beståndet. Ett annat problem som fler kommuner, framför allt i mer glesbebyggda regioner, är att standarden i det befintliga beståndet är väldigt låg och att lägenheter därför står tomma. Samtidigt saknas ekonomiska incitament till renovering då småhusmarknaden erbjuder billigare alternativ till den som vill flytta till eller inom kommunen.

Läget på bostadsmarknaden i kommuner med färre än 25 000 invånare år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsbyggandet fortsätter att öka

[Lyssna](#) [Skicka](#)

I novemberutgåvan av Boverkets indikatorer kan du läsa att bostadsbyggandet har ökat snabbt efter eurokrisen 2011–2012. De närmaste åren förväntas tillväxten i samhällsekonomin vara god och räntorna fortsatt mycket låga. Bostadsbyggandet ökar även nästa år, men i lägre takt. I år påbörjas nära 39 000 bostäder och nästa år 42 500 bostäder enligt Boverkets prognos.

Flerbostadshus ökade med 50 procent

Antalet påbörjade bostäder i flerbostadshus ökade med 50 procent under det senaste fyra kvartalen till och med juni. I synnerhet ökade byggandet i Storstockholm och bland större högskolekommuner. År 2015 påbörjas över 30 000 bostäder i flerbostadshus. Det byggs något fler hyresrätter än bostadsrätter, men fördelningen skiljer sig avsevärt mellan orterna. Byggandet av studentbostäder ökar avsevärt redan i år.

Även småhusbyggandet ökar betydligt

Antalet påbörjade bostäder i småhus ökade 20 procent de senaste fyra kvartalen, då nära 7 500 bostäder påbörjades. Det är hälften så många som under 2006–2007. Ökningen fortsätter dock, och vi bedömer att det påbörjas cirka 9 500 bostäder år 2015.

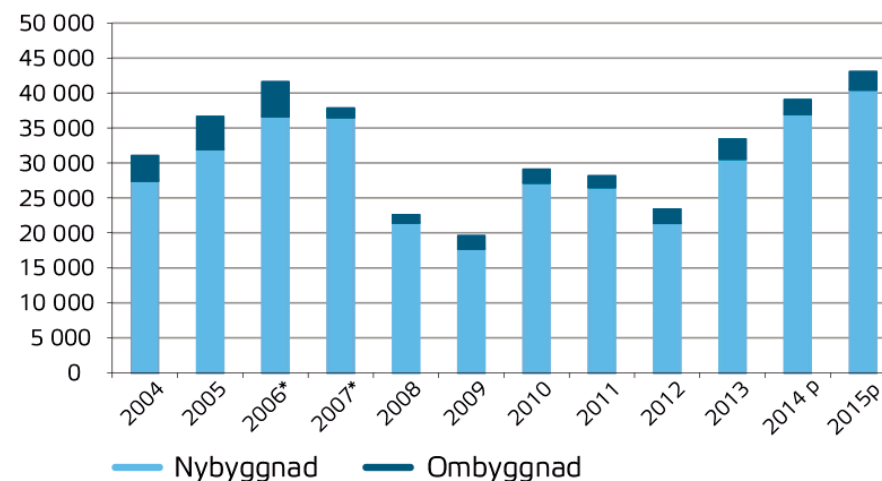
Bostadspriserna ökar snabbt

Efter några år med stagnation tog tillväxten i bostadspriser åter fart under 2013, samtidigt som konjunkturen stärkts och räntorna är mycket låga. Bostadsrätter har ökat betydligt mer än småhus de senaste fem åren, men även småhusen har ökat betydligt på senare tid.

Utvecklingen är oroväckande. Samtidigt är det stora skillnader mellan upplåtelseformer och regioner. I Malmö är bostadspriserna inte högre än de var för fyra år sedan.

Befolkningen ökar snabbt

Befolkningen ökade med nära 50 000 personer under första halvåret. Det är 9 000 fler än motsvarande period 2013. Flyktingströmmarna ökar. Migrationsverkets prognos är 80 000 asylsökande 2014, 26 000 fler än 2013.

Påbörjade bostäder inklusive nettotillskott genom ombyggnad.

Illustration: Boverket

Hans-Åke Palmgren, expert, berättar om utvecklingen hittills i år

Bostadsbyggandet 2013

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Nära 31 000 färdigställda bostäder under 2013

Nära 31 000 bostäder färdigställdes under 2013, varav cirka 29 225 genom nybyggnad och 1 725 netto genom ombyggnad. Det var 12 procent fler än år 2012. Av de färdigställda bostäderna var 40 procent hyresrätter, 35 procent bostadsrätter och 25 procent äganderätter.

Antalet specialbostäder ökade markant. 3 200 specialbostäder färdigställdes, inräknat nettotillskott genom ombyggnad. Det var nära 80 procent fler än året dessförinnan, och det största antalet sedan 2006. Av dessa var cirka 1 800 bostäder för äldre eller personer med funktionsnedsättning och drygt 1 150 studentbostäder.

Färdigställda bostäder i riket, år 2013

	Flerbostadshus - inklusive ombyggnad	Småhus
Hyresrätt	11 850	360
Bostadsrätt	10 450	510
Äganderätt	60	7 700
Totalt	22 360	8 570

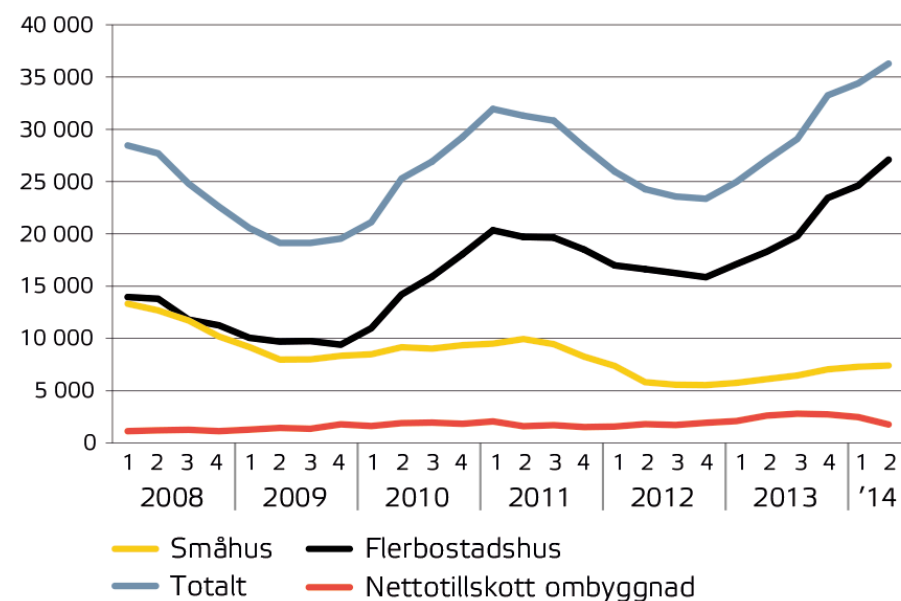
Källa: SCB

36 300 bostäder påbörjades de senaste fyra kvartalen

Byggandet av flerbostadshus fortsatte att öka under första halvåret, medan tillväxten för småhus vara svag.

Bostadsbyggandet tog åter fart i början av 2013, efter ha minskat markant under eurokrisen 2011–2012. Totalt påbörjades preliminärt cirka 36 300 bostäder de senaste fyra kvartalen, till och med andra kvartalet 2014. Av dessa var knappt 2 000 nettotillskott genom ombyggnad. Under första halvåret påbörjades nära 20 000 bostäder.

Påbörjade bostäder Glidande 12-månaderstal

Källa: SCB. Uppräknat av Boverket för att kompensera för eftersläpning i inrapporteringen. Illustration: Boverket

Påbörjade bostäder 2013K3–2014K2

Flerbostadshus	27 100
Bostadsrätt	13 100
Hyresrätt	13 800
Äganderätt	200
Småhus	7 400
Total nybyggnad	34 500
Nettotillskott genom ombyggnad	1 800
Totalt påbörjade bostäder	36 300

Illustration: Boverket

Stora ökningar även utanför storstadsområdena

Antalet påbörjade bostäder ökade i samtliga kommungrupper. Ökningen var cirka 40 procent i Storstockholm, 30 procent i Storgöteborg och 20 procent i Stormalmö. Bland kommuner med fler än 75 000 invånare utanför storstadsregionerna ökade nyproduktionen preliminärt med cirka 50 procent, medan ökningen var 30 procent bland kommuner med färre än 75 000 invånare.

I Storstockholm var hela ökningen hänförlig till kommuner utanför Stockholms stad, där byggandet ökade med cirka 85 procent.

Byggandet av flerbostadshus ökade markant

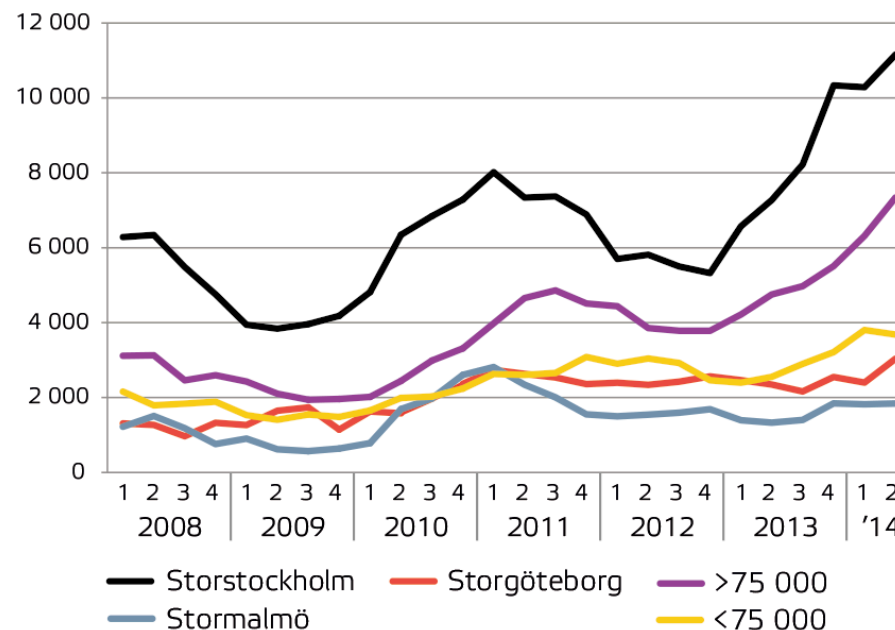
Antalet påbörjade bostäder i flerbostadshus ökade med cirka 50 procent. Byggandet ökade avsevärt på många håll.

Byggandet av hyresrätter ökade med drygt 55 procent medan byggandet av bostadsrätter ökade med drygt 35 procent.

Antalet påbörjade hyresrätter ökade i synnerhet i Storstockholm och bland de större kommunerna utanför storstadsregionerna. I den senare kommungruppen påbörjades betydligt fler hyresrätter än bostadsrätter under tolv månadersperioden. Omvänt påbörjades betydligt fler bostadsrätter än hyresrätter i Storgöteborg och i Storstockholm.

Påbörjade bostäder i flerbostadshus

Glidande 12-månaderstal

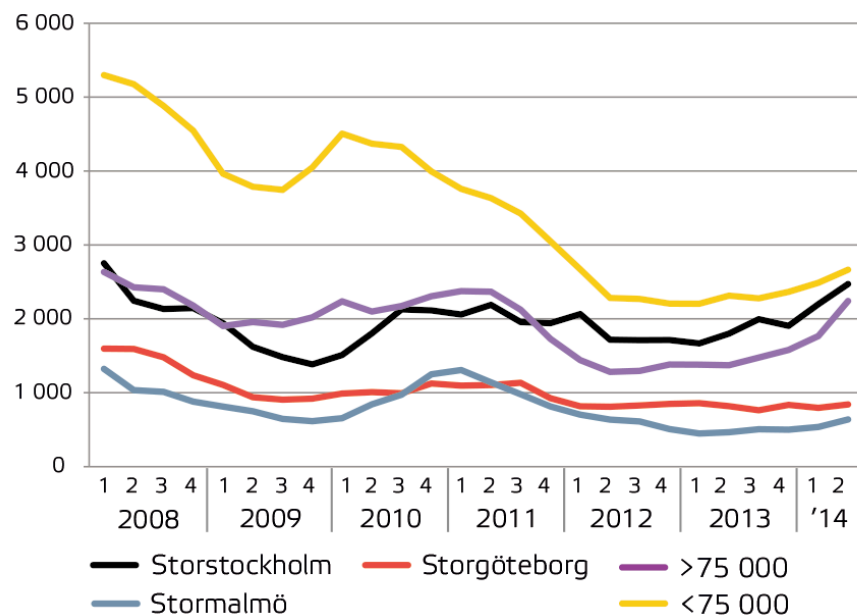
Källa: SCB. Uppräknat av Boverket för att kompensera för eftersläpning i inrapporteringen. Illustration: Boverket

Byggloven för småhus har ökat betydligt

Antalet bostäder i bygglov för småhus ökade med drygt 30 procent i tolv månaderstakt, jämfört med ett år tidigare. Byggloven har främst ökat bland större kommuner utanför storstadsregionerna, men även i Storstockholm har antalet ökat. Bland de mindre kommunerna ser vi en liten ökning efter det stora fallet under slutet av 2010 och år 2011.

Bygglov för småhus

Glidande 12-månaderstal

Källa: SCB. Uppräknat av Boverket för att kompensera för eftersläpning i inrapporteringen. Illustration: Boverket

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Prognos för bostadsbyggandet under 2014 och 2015

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Bostadsbyggandet fortsatte att öka under första halvåret. Boverket bedömer att tillväxten nu avtar och att nära 39 000 bostäder påbörjas i år, vilket är 17 procent fler än 2013. Byggandet ökar med 10 procent nästa år, då 42 500 bostäder påbörjas.

Vi utgår från att konjunkturen är god och räntorna är fortsatt låga. Det finns dock en risk att konjunkturen utvecklas svagare än förväntat, vilket i så fall håller tillbaka byggandet av bostadsrätter och småhus nästa år.

Prognosen grundar sig bland annat på den aktuella utvecklingen av bygglov, priser, försäljning och bostadsbyggande, och på bedömningar av landets kommuner i Boverkets bostadsmarknadsenkät. Byggandet har hittills i år överstigit vad Boverkets bostadsmarknadsenkät indikerar främst bland kommuner med fler än 75 000 invånare.

Boverket bedömer att antalet påbörjade bostäder år 2015 ökar i främst Storgöteborg. Även i Stormalmö finns förväntningar om att byggandet kan komma att öka betydligt. I Storstockholm förväntar vi att byggandet ökar svagt nästa år, efter den snabba ökningen i år.

Vi räknar med att byggandet av studentbostäder fortsätter att öka under 2015. Investeringsstödet för äldre bostäder avvecklas vid årsskiftet, vilket kan driva upp byggstarterna något i slutet av året, och omvänt leda till något färre registrerade byggstartar under 2015.

Prognos för bostadsbyggandet, november 2014

	2014	2015
Nybyggnad		
Flerbostadshus	28 500	30 500
<i>Bostadsrätt</i>	<i>13 800</i>	<i>14 700</i>
<i>Hysesrätt</i>	<i>14 500</i>	<i>15 500</i>
<i>Äganderätt</i>	<i>200</i>	<i>300</i>
Småhus	8 300	9 500
Total nybyggnad	36 800	40 000
Nettotillskott genom ombyggnad	2 000	2 500
Totalt påbörjade bostäder	38 800	42 500

Prognos för bostadsbyggandet, november 2014. Källa: Boverket.
Illustration: Boverket

Ökning på många håll i landet

Flerbostadshus fortsätter öka

Priserna på bostadsrätter har fortsatt att öka i snabb takt, på många håll i landet. Byggloven för flerbostadshus har fortsatt att öka.

Våra beräkningar¹⁵ tyder på att bygglov lämnats för över 30 000 bostäder i flerbostadshus under tolv månadersperioden till och med augusti. Bygglov till och med augusti ger ofta en rimlig indikation över byggstarterna för flerbostadshus under kalenderåret. Underliggande data är samtidigt osäkra, eftersom tillväxten är snabb och vi får göra betydande uppräkningskorrigeringar för att kompensera för eftersläpningar. Inte heller alla bygglov förefaller leda till byggstart. Vår sammantagna

bedömning är att byggloven indikerar byggstartar på cirka 28 500 bostäder i år.

Stor ökning av byggloven för småhus

Småhuspriserna har ökat betydligt det senaste året. I september var prisindex i genomsnitt cirka 9 procent högre än ett år tidigare, dock med ganska stora regionala skillnader. Försäljningen av nya småhus har ökat betydligt.

Alla våra statistikällor indikerar ett ökat byggande av småhus i år. SCB:s statistik tyder preliminärt på att tolv månaderstakten för bygglov för småhus var drygt 30 procent högre i augusti än ett år tidigare. Byggloven under de senaste sex månaderna uppgick preliminärt till över 5 000 bostäder. Orderingången från TMF indikerar en ökning av byggstarterna med cirka 25 procent jämfört med 2013. Data från Byggbankerna ligger 25 procent högre i tolv månaderstakt till och med september än ett år tidigare.

Bygglövsstatistiken tyder på att småhusbyggandet i år ökar i synnerhet bland kommuner med fler än 75 000 invånare.

Under senare tid har byggloven ökat något bland medelstora och mindre kommuner, som tidigare svarade för en ganska stor del av småhusbyggandet.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Marknadsrapporter

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Boverkets marknadsrapporter - aktuella analyser och heta kunskapsunderlag i den bostadspolitiska debatten.

Marknadsrapporterna är egeninitierade. Vi väljer bland aktuella frågor inom våra verksamhetsområden, bostadsmarknadsfrågor, byggande och planering. Resultaten behöver inte alltid vara samordnade med innehållet och resultaten i Boverkets övriga rapportproduktion.

Syftet är att leverera färska analyser, att bidra med allmänna kunskapsunderlag och att väcka debatt. Rapporterna har hittills alltid byggt på nytt empiriskt material och kvantitativa analyser.

Marknadsrapporten produceras inom analysavdelningen och ges ut tre gånger per år.

Marknadsrapporter

[Markpriser, markbrist och byggande - mars 2015](#)
[Välkommen till storstan! - september 2014](#)
[Låst läge på bostadsmarknaden - maj 2014](#)
[Bostadsbristen och hyressättningssystemet - november 2013](#)
[Bostäder, rörlighet och ekonomisk tillväxt. - juni 2013](#)
[Drivs huspriserna av bostadsbristen? - februari 2013](#)
[Varför amortera? - oktober 2012](#)
[Vägval i bostadskarriären - maj 2012](#)
[Tiden med billiga rörliga bolån är över - februari 2012](#)
[Kortsiktiga hushåll i riskzonen - oktober 2011](#)

[Vad bestämmer bostadsinvesteringarna? - maj 2011](#)

[Hushållens skuldsättning i spåren av finanskrisen - februari 2011](#)

[Vad kostar det att bygga bort bostadsbristen? - oktober 2010](#)

[Bolån i Sverige - en begränsad marknad - maj 2010](#)

[En bostadsbubbla kostar - februari 2010](#)

[Vad bestämmer priset på bostäder? - oktober 2009](#)

[Varifrån kommer pengarna? - maj 2009](#)

[Bostad, förmögenhet och konsumtion - februari 2009](#)

[Bostaden - en riskfylld tillgång - december 2008](#)

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsmarknaden för olika grupper

[Lättläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

Boverket följer utvecklingen på bostadsmarknaden för olika grupper. Läget på bostadsmarknaden påverkar möjligheterna att få en bostad. När bostadsmarknaden inte är i balans slår det hårdast mot grupper som av olika skäl har en svag ställning på bostadsmarknaden. Det kan handla om att man är ny på bostadsmarknaden och kanske saknar kötid, fast inkomst eller referenser.

Bra boendeplanering

För att kunna uppfylla bostadsförsörjningslagens (SFS 2000:1383) mål att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder krävs det att kommunen har en bra boendeplanering. Boendeplanering handlar om att analysera och bedöma vilka förändringar som behövs i bostadsbeståndet till följd av hur kraven och önskemålen från befolkningen förväntas utvecklas. Ett bra underlag är avgörande för kvaliteten i planeringen. Att följa och analysera hur befolkningen förändras över tid är en nyckelfråga, men det handlar också om att inventera det nuvarande bostadsbeståndet och skaffa sig en bild av hur olika hushåll bor idag.

Här kan du ta del av kommunernas bedömningar av läget på bostadsmarknaden när det gäller följande grupper:

- Ungdomar
- Studenter
- Äldre
- Funktionsnedsatta
- Nyanlända
- Födda utomlands

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Fortsatt svårt för ungdomar på bostadsmarknaden

[Lättläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

Ungdomar tillhör den grupp som har det svårast att få en bostad på bostadsmarknaden i dag. 62 procent av landets kommuner uppger att de har ett underskott på bostäder för ungdomar. Sambandet mellan bostadsmarknaden som helhet och bostadsmarknaden för ungdomar är inte helt tydlig. Oavsett om kommunerna har balans eller obalans på bostadsmarknaden saknas det ofta bostäder för ungdomar. Det finns för få lediga bostäder i kommunerna

Av de kommuner som i årets bostadsmarknadsenkät uppger underskott på utbudet på bostäder för ungdomar svarar 151 kommuner att underskottet beror på att det generellt finns få lediga bostäder i kommunen, vilket är en ökning från förra året.

I de kommuner som uppger underskott på bostäder för ungdomar i årets bostadsmarknadsenkät uppges övriga anledningar vara:

- För få små lägenheter: 92 kommuner.
- Lediga mindre bostäder är för dyra även för ungdomar med en förvärvsinkomst: 52 kommuner.
- Lediga lägenheter är för stora för de flesta ungdomshushåll: 41 kommuner.
- Lediga lägenheter ligger i områden som inte är attraktiva för ungdomar: 21 kommuner.

Det saknas bostäder för ungdomar i storstadsregioner och högskoleorter...

Enligt årets bostadsmarknadsenkät saknas det fortfarande bostäder för ungdomar i storstadsregionerna och landets högskoleorter. I storstadsregionerna uppger samtliga kommuner utom en i respektive region att de har ett underskott på bostäder för ungdomar. I Storstockholm och Storgöteborg är situationen oförändrad jämfört med 2013, däremot har antalet kommuner i Stormalmö som uppger att det är svårt för ungdomar att få en egen bostad ökat. I högskoleorterna bedöms situationen vara värre i de större högskoleorterna där alla utom en kommun uppger underskott på bostäder för ungdomar. I de mindre högskoleorterna uppger 14 av 18 kommuner underskott på bostäder för ungdomar.

... liksom i övriga delar av landet

Enligt årets bostadsmarknadsenkät finns det även ett utbrett underskott på bostäder till ungdomar i övriga kommuner. I de kommuner med färre än 25 000 invånare är det 83 kommuner som uppger ett underskott på bostäder för ungdomar.

Fler kommuner som gör särskilda insatser

Det varierar i vilken omfattning kommunerna gör insatser för att underlätta för ungdomar att få en egen bostad. Enligt årets bostadsmarknadsenkät utförs särskilda insatser i 119 kommuner vilket är en ökning med 40 procent jämfört med 2013. Insatser görs i kommuner oavsett om de uppger underskott, överskott eller balans på bostäder för ungdomar. Flest särskilda insatser görs i kommuner som uppger underskott på bostäder för ungdomar (86 kommuner). Bland de kommuner som uppger balans pågår det underlättande insatser i 32 av kommunerna. I en av de fem kommuner som uppger överskott görs insatser, då i form av hyresrabatt för ungdomar.

Särskilda insatser	Antal kommuner
Det generella bostadsbyggandet gynnar även ungdomar	50
Nyproduktion eller ombyggnad ökar antalet bostäder riktade till ungdomar	36
Ger ungdomar hyresrabatt	28
Producera små bostäder med lägre hyror	21
Underlättar för två eller flera att hyra en lägenhet gemensamt	20
Specifik bostadsinformation riktad till ungdomar.	10

Särskilda insatser för ungdomar som genomförts i kommunerna under år 2013. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Andra åtgärder som genomförs i kommunerna för att underlätta för ungdomar är bland annat att ha en specifik ungdomskö till bostäder, de sänker åldersgränsen för att ställa sig i bostadskö samt bygger studentbostäder med förhoppning om att det ska frigöra små lägenheter i det ordinarie beståndet.

Särskilda ungdomsbostäder blir fler

Särskilda ungdomsbostäder är bostäder som enbart hyrs ut till personer under en viss ålder. I år är det 45 kommuner som uppger att de har särskilda ungdomsbostäder vilket är en kommun mindre än förra året.

Enligt årets bostadsmarknadsenkät finns det cirka 4 700 ungdomsbostäder i landet vilket är en ökning med omkring 370 stycken jämfört med förra året. Under 2014 bedömer kommunerna att antalet påbörjade ungdomsbostäder uppgår till drygt 700 stycken, främst i kommuner som sedan tidigare har ungdomsbostäder, men även i kommuner som uppger att de för närvarande inte har några ungdomsbostäder. De nya ungdomsbostäderna bedöms tillkomma främst genom nybyggnad men även genom ombyggnad. I de flesta fall uppger man att byggherren för det planerade påbörjandet av ungdomsbostäder är ett allmännyttigt bostadsföretag.

Stöd för innovativt byggande för ungdomar

Sedan den 1 juni 2013 till och med den 1 augusti 2015 kan bland andra företag och kommuner söka stöd för innovativt byggande av bostäder för unga. Stödet kan även ges till flera aktörer som söker för en gemensam åtgärd. Stödet får gå till åtgärder som innebär utveckling eller användning av en ny eller väsentligt förbättrad vara, tjänst eller process och som främjar ett innovativt byggande för att öka utbudet av bostäder för unga. För mer information, se Stöd för innovativt byggande.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Studentbostäder 2014

[Lättläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

Många högskoleorter bedömer att det saknas bostäder särskilt avsedda för studenter på högskola eller universitet. De kommuner som enligt bostadsmarknadsenkäten klassas som högskolekommuner har fler än 300 studenter på högskola eller universitet. Samanlagt finns det 43 kommuner som klassas som högskolekommuner, varav 25 stycken bedömer att det finns ett underskott av särskilda studentbostäder. Flera av de större högskoleorterna uppger att byggandet av studentbostäder kommer att öka. Kommunerna bedömer att omkring 4 000 studentbostäder per år kommer att påbörjas under 2014 och 2015.

Underskott i 25 högskolekommuner

I årets bostadsmarknadsenkät bedömer 25 av landets 43 högskoleorter att det finns ett underskott av särskilda studentbostäder, främst i de större högskoleorterna. 15 av 43 kommuner bedömer att bostadsmarknaden för studenter är balanserad och två kommuner uppger att det finns ett överskott av studentbostäder. En kommun har inte besvarat frågan om läget på bostadsmarknaden för studenter.

Utöver högskolekommunerna uppger ytterligare 51 kommuner att de erbjuder särskilda bostäder till studenter. Av dessa bedömer 15 kommuner att det finns ett underskott på studentbostäder medan 36 kommuner bedömer att det råder balans eller finns ett överskott på studentbostäder. Dessa står dock för en liten del av landets studentbostäder. Nästan 98 procent av alla studentbostäder finns i högskoleorterna.

Studentbostad

Med särskild studentbostad avses studentlägenheter, korridorsrum och liknande som är avsedda för studerande vid universitet eller högskola. Upplåtelseformen är hyresrätt med särskilda villkor om begränsad besittningsrätt, vilken är kopplat till hyresgästens studier. Boverket föreslår en definition av begreppet studentbostad i Boverkets byggregler, som planeras träda i kraft 1 juli 2014. Den föreslås lyda: "När studentbostad används i dessa föreskrifter och allmänna råd menas bostäder avsedda för studerande vid högskola och universitet."

Vad beror underskottet på?

Den vanligaste orsaken till att 25 kommuner bedömer att det finns ett underskott på särskilda studentbostäder är framför allt att det generellt sett finns för få bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden. Andra vanliga orsaker till underskottet är att det finns för få små lägenheter, att de som finns är för dyra för studenter eller att de bostäder som erbjuds inte ligger i områden som är attraktiva för studenter.

Högt tryck på bostäder vid terminstart

Många kommuner upplever en hög efterfrågan på studentbostäder vid terminstart. Efterfrågan uppges bestå året runt i framför allt storstadsregionerna och Uppsala medan den uppges avta i de flesta övriga högskoleorterna. Under våren och sommaren är efterfrågan betydligt lägre. 16 kommuner uppges att det delar av året finns lediga studentbostäder.

De flesta studenter bor inte i en studentbostad

Antalet registrerade studenter har de senaste åren sjunkit något samtidigt som antalet särskilda studentbostäder ökat marginellt. Totalt uppges kommunerna att det finns drygt 86 100 särskilda studentbostäder i hela landet. Boende i särskild studentbostad är vanligast bland studerande under 24 år, medan den vanligaste boendeformen för

studenter generellt sett är en hyresrätt på den ordinarie bostadsmarknaden. Studenter utan studiemedel bor oftare i en villa eller radhus, jämfört med att studenter som har studiemedel oftare bor i en hyresrätt eller en särskild studentbostad. (Källa: Student söker bostad, Boverket 2010, sida 43f.)

Kraftig ökning av påbörjade studentbostäder väntas

Byggandet av studentbostäder har de senaste åren varit mycket lågt. Många kommuner uppger dock att antalet påbörjade studentbostäder under 2014 och 2015 kommer att öka betydligt. Under 2014 bedömer kommunerna att omkring 4 300 bostäder kommer att påbörjas. Under 2015 finns det förhoppningar om att byggandet är fortsatt starkt, då omkring 4 400 bostäder förväntas påbörjas.

Var byggs studentbostäderna?

Det förväntas byggas studentbostäder i 39 av landets kommuner. De kommuner som förväntar sig flest påbörjade studentbostäder under 2014 genom ny- eller ombyggnad är Göteborg med 1 070, Stockholm med 800, Huddinge med 500, Lund med 340. I övriga landet syns Gävle med 240 och Luleå med 211 förväntade studentbostäder. Övriga 19 kommuner har förväntningar på cirka 850 nya studentbostäder under 2014. Under 2015 är byggandet främst koncentrerat till Storstockholm där nio kommuner bedömer att det kommer att byggas närmare 1 900 bostäder och Göteborg där drygt 1 100 bedöms påbörjas.

Vem bygger studentbostäderna?

Det är både allmännyttiga bostadsbolag och privata aktörer som uppges bygga studentbostäder. Allmännyttan bygger studentbostäder i 21 kommuner och i 23 kommuner finns det privata aktörer som bygger studentbostäder. Andra aktörer som bygger studentbostäder är stiftelser och nationer, företrädesvis i storstadsregionerna.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Andelen äldre ökar

[Lättläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

De stora kullarna från mitten av 1940-talet har nu nått den ålder då de flesta går i pension. Det här innebär att antalet äldre kommer att öka dramatiskt under de närmaste åren. Ännu har man inte nått den ålder då stora vårdbehov inträder, men det är klokt att i god tid planera för kommande behov. I synnerhet med tanke på att det är en långsiktig process att bygga bostäder. Det rör sig om en tidsrymd om flera år från planering till färdigställda bostäder.

Människor lever idag längre än tidigare. Cirka 20 procent av Sveriges befolkning är 65 år och äldre. Andelarna varierar dock kraftigt mellan olika kommuner. Det finns till befolkningen små kommuner, som har präglats av utflyttning i många år, som når andelar på över 30 procent. Från och med år 2020 ökar andelen 80-åringar och äldre i befolkningen. Särskilt kraftig är ökningen bland dem över 85 år. År 2050 räknar man med att antalet personer över 85 år kommer att ha fördubblats gentemot idag.

För få tillgängliga bostäder

Även om andelen äldre ökar så är det stora flertalet allt friskare högre upp i åldrarna. Det är särskilt ökningen av de allra äldsta, över 85 år, som påverkar vårdbehovet. Det faktum att medellivslängden under större delen av 1900-talet har ökat gör att de äldre blir ännu äldre och även om de är friskare gör den ökande åldern att hälsotillståndet successivt försämras. Det saknas idag bostäder och boendemiljöer väl anpassade till den åldrande människans behov. Det finns brister i tillgänglighet inom det ordinarie bostadsbeståndet och i ett antal kommuner saknas platser i särskilt boende.

Flyttfrekvensen bland äldre är generellt lågt, och har varit så under en längre tid. Den låga flyttfrekvensen beror inte bara på ett sinande utbud av bostäder anpassade för äldre. Många av dagens äldre vill bo kvar i sin nuvarande bostad. Det dåliga utbudet innebär dock en inlåsningsseffekt för de som vill flytta, men som inte har möjlighet till detta, då inga alternativ finns.

Allt fler bor kvar i hemmet

Allt fler personer bor kvar i sin hemmiljö högre upp i åldrarna än tidigare, detta är ett resultat av den förbättrade hälsan och funktionsförmågan bland äldre och en medveten politik från samhällets sida att styra över vårdresurser från olika former av institutionsboenden till möjligheter att bo kvar i hemmet. Detta har skett dels genom en utökning av hemtjänsten, och i allt högre grad, genom att förlita sig på ett ökat stöd från nära anhörigas sida.

Allt färre äldre bor i särskilt boende

Kommunerna har enligt socialtjänstlagen ansvar för att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad av äldre människor som behöver särskilt stöd i vardagen. Den service och omvårdnad som behövs varierar beroende på den enskildes vårdbehov. Det har pågått en utveckling under lång tid mot att allt färre bor i äldreboende samtidigt som allt fler bor kvar i det egna hemmet och får hemtjänst. Antalet vårdplatser och äldreboenden av olika slag har minskat kraftigt under de senaste 20 åren. Sedan 1994 har det försvunnit knappt 40 000 platser i särskilt boende för äldre. Enligt den senaste tillgängliga statistiken bodde nästan 89 000 personer 65 år och äldre permanent i särskilda boendeformer den 1 oktober 2013.

Trygghetsbostäder och seniorbostäder

Trygghetsbostäder och seniorbostäder är så kallade mellanboende-

former som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilda boenden med heldygnsomsorg. Trygghetsbostäder och seniorbostäder kräver inte biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen från kommunen.

Trygghetsbostäder är en relativt ny boendeform som har tillkommit som ett alternativ för att ge äldre, som önskar det, tillgång till större gemenskap och trygghet.

Seniorbostäder är vanliga bostäder som är ute på marknaden och som är avsedda för personer över en viss ålder, vanligen 55 år och äldre. Tanken är att bostäderna ska vara utformade efter äldres behov av tillgänglighet. När de boende behöver vård och omsorg får de det på samma villkor som äldre som bor i ordinärt boende, det vill säga genom hemtjänst och hemsjukvård.

Bra boendeplanering

För att kunna erbjuda äldre personer bra boende krävs det att kommunen har en bra boendeplanering. Boendeplanering handlar om att analysera och bedöma vilka förändringar som behövs i bostadsbeståndet till följd av hur kraven och önskemålen från befolkningen förväntas utvecklas. Ett bra underlag är avgörande för kvaliteten i planeringen. Att följa och analysera hur befolkningen förändras över tid är en nyckelfråga men det handlar också om att inventera det nuvarande bostadsbeståndet och skaffa sig en bild av hur olika hushåll bor idag.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Satsningar på trygghetsbostäder

[Lyssna Skicka](#)

Trygghetsbostäder är en relativt ny boendeform som har tillkommit som ett alternativ för att ge äldre, som önskar det, tillgång till större gemenskap och trygghet. Det är en så kallad mellanboendeform som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilda boenden med heldygnsomsorg. Trygghetsbostäder kräver inte biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen från kommunen.

Sedan den 1 januari 2010 kan investeringsstödet till äldreboende även ges till trygghetsbostäder. Med trygghetsbostäder avses enligt förordningen (2007:159) bostadslägenheter och utrymmen för de boendes måltider, samvaro, hobby och rekreation och där det finns personal som dagligen på olika sätt kan stödja de boende under vissa angivna tider.

Trygghetsbostäder kan upplåtas med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt. Bostäderna ska innehas av personer som fyllt 70 år. När det gäller makar, sambor eller syskon räcker det att en av personerna har fyllt 70 år.

För att få del av investeringsstödet krävs det att kraven i förordningen är uppfyllda, men långt ifrån alla bostäder som kallas trygghetsbostäder uppfyller dessa krav. Det finns en stor variation av olika trygghetsbostäder och trygghetsboenden runt om i landet, även om trygghet, tillgänglighet, gemensamhetsutrymmen och särskild personal är gemensamma nämnare för många.

Trygghetsbostäder i hälften av kommunerna

Idag finns det trygghetsbostäder i hälften av landets kommuner. De regionala skillnaderna är stora. I Stormalmö uppger två tredjedelar av kommunerna att de har trygghetsbostäder. I Storgöteborg finns det trygghetsbostäder i var tredje kommun.

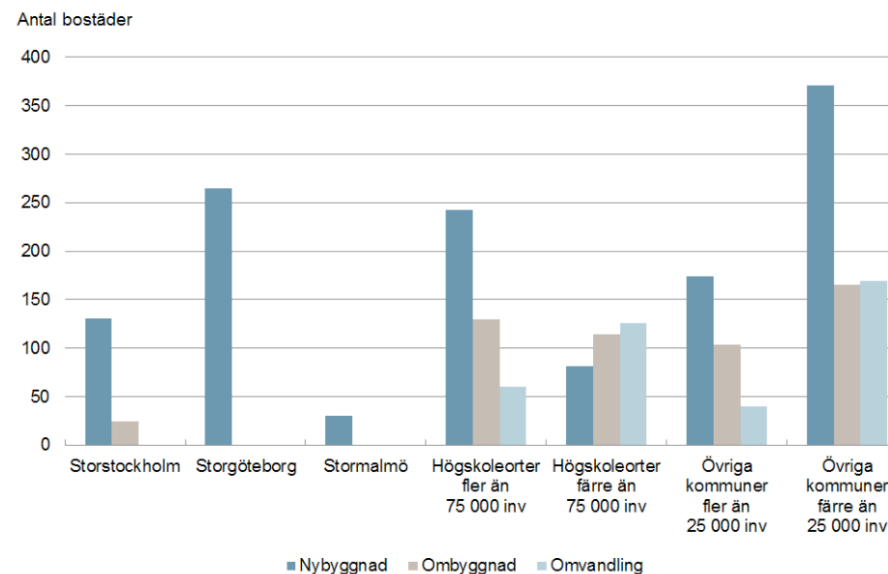
Kraftig minskning av det förväntade tillskottet

Cirka 80 kommuner bedömer att det kommer att påbörjas drygt 2 200 trygghetsbostäder genom nybyggnad, ombyggnad eller omvandling av särskilda boendeformer under åren 2014–2015. Det är en kraftig minskning jämfört föregående år då 105 kommuner uppgav att totalt 3 800 bostäder beräknades tillkomma under åren 2013–2014. Kommunernas bedömningar av hur många bostäder som kommer att påbörjas brukar av erfarenhet vara cirka 20 procent högre än antalet bostäder som de facto påbörjas.

Liksom föregående år står nyproduktionen för närmare 60 procent av det förväntade tillskottet av trygghetsbostäder. Cirka 25 procent av trygghetsbostäderna förväntas tillkomma genom ombyggnad. Omvandling av särskilda boendeformer för äldre till trygghetsbostäder står för drygt 15 procent av tillskottet, vilket är en lägre andel än tidigare.

Störst tillskott i de små kommuner och på större högskoleorter

Det planerade tillskottet av trygghetsbostäder är störst i kommuner med färre än 25 000 invånare och i de större högskoleorterna. Det handlar om cirka 700 bostäder i de små kommunerna, vilket motsvarar närmare en tredjedel av de planerade trygghetsbostäderna. I de större högskoleorterna uppgår det planerade tillskottet till drygt 400 bostäder, vilket motsvarar en knapp femtedel av det totala tillskottet av trygghetsbostäder.

Tillskott av trygghetsbostäder fördelat på nyproduktion, ombyggnad och omvandling av särskilda boendeformer, förväntat påbörjande 2014–2015. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson / Boverket

Allmännyttan är byggherre i drygt hälften av projekten

Allmännyttan är byggherre i drygt hälften av de planerade projekten. I en fjärdedel av projekten är det en privat fastighetsägare som är byggherre. En handfull kommuner bygger i egen regi eller i samverkan med en annan aktör. Tre projekt avser kooperativ hyresrätt och två projekt bostadsrätt. Fem kommuner uppger att det ännu inte är klart vem som kommer att vara byggherre.

Inga vakanser i två tredjedelar av beståndet

Av totalt 149 kommuner med trygghetsbostäder svarar 99 att de inte har några vakanser den 1 januari 2014. 24 kommuner har vakanta trygghetsbostäder i en mindre del av beståndet, medan endast två kommuner har vakanser i en större del av beståndet. 20 kommuner uppger att de saknar underlag för att göra en sådan bedömning.

Drygt 2 700 trygghetsbostäder har beviljats investeringsstöd

Från och med 1 oktober 2009 till och med 31 december 2013 har 98 projekt omfattande drygt 2 700 trygghetsbostäder beviljats närmare 350 miljoner kronor i stöd. Det handlar till två tredjedelar om nybyggnad och till en tredjedel om ombyggnad.

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Särskilda boendeformer för äldre

Lyssna Skicka

Cirka 70 procent av landets kommuner bedömer att de har balans eller ett överskott på bostäder i särskilda boendeformer för äldre. Det är en ökning jämfört med föregående år då 60 procent av kommunerna uppgav att behovet av särskilda boendeformer för äldre var täckt. Fler kommuner täcker behovet av särskilda boendeformer för äldre

Drygt 70 procent av kommunerna bedömer också att behovet av särskilda boendeformer för äldre kommer att vara täckt om två år. Om fem år räknar en lägre andel kommuner, cirka 60 procent, med att behovet av denna boendeform kommer att vara täckt. Att andelen äldre kommer att öka under de kommande åren kan vara en av förklaringarna till att färre kommuner bedömer att behovet kommer att vara täckt på längre sikt.

Det är kommunen som enligt 5 § Socialtjänstlagen har ansvar för att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. För att kunna bo i särskilt boende krävs en biståndsprövning och ett beslut av kommunen. Närmare 89 000 äldre bodde permanent i särskilda boendeformer den 1 oktober 2013.

Underskott i hälften av Storstockholms kommuner

Underskottet på särskilda boendeformer för äldre är enligt enkäten mest utbrett i Storstockholm, där hälften av kommunerna uppger att de har ett underskott. Samtidigt redovisar fyra kommuner i Storstockholm, däribland exempelvis Stockholms stad och Solna stad, att de har ett överskott på den här formen av bostäder. På högskoleorterna uppger cirka 40 procent av kommunerna att de har ett underskott på

särskilda boendeformer för äldre. I Stormalmö uppger samtliga kommuner utom en, att de har ett balanserat utbud av denna boendeform. I kommungruppen "övriga kommuner" gäller detta cirka 70 procent av kommunerna. Åldersfördelningen varierar över landet. Generellt finns det en ung befolkning i storstadsregionerna och de större högskoleorterna, medan befolkningen genomsnittligt är äldre i de mindre kommunerna.

Kraftig ökning av ny- och ombyggnad

Enligt kommunernas bedömningar kommer det att tillkomma 5 000 bostäder i särskilda boendeformer för äldre under 2014 och 2015. Cirka 2 000 bostäder förväntas bli påbörjade under 2014 och cirka 3 000 har planerad byggstart 2015. Merparten, 3 900 bostäder, förväntas tillkomma genom nybyggnation och 1 100 bostäder genom ombyggnad. Det här är en betydligt högre siffra än förra årets bedömning som uppgick till 3 700 bostäder, varav 3 440 genom nybyggnad. Svaren är dock inte helt jämförbara eftersom frågorna har omarbetats något. Tidigare inkluderades till exempel bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning, men i årets enkät redovisas dessa separat. Kommunernas bedömningar av hur många bostäder som kommer att påbörjas brukar av erfarenhet vara cirka 20 procent högre än antalet bostäder som de facto påbörjas.

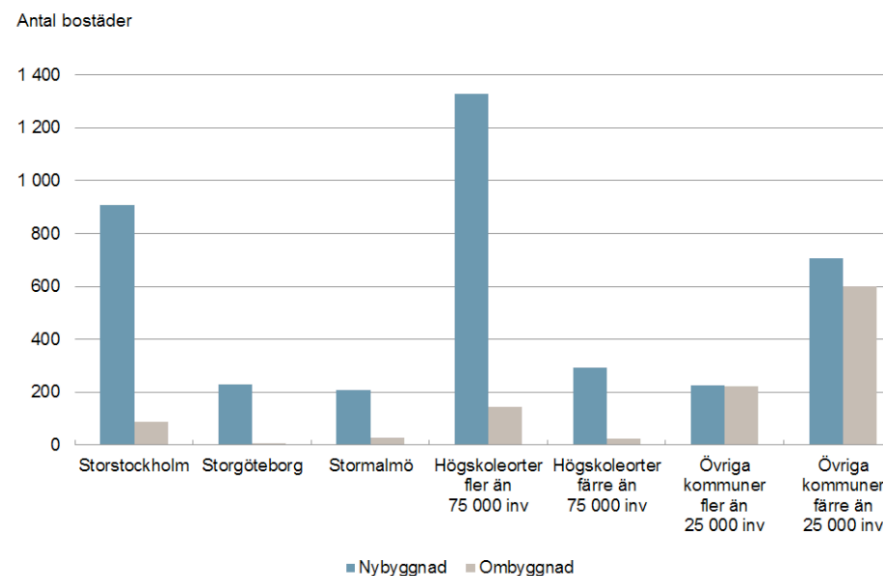
Drygt 50 kommuner bedömer att 1 440 bostäder tillkommer genom nybyggnad under 2014. Under samma år förväntar sig 42 kommuner att cirka 570 bostäder kommer att byggas om. 58 kommuner uppger att det kommer att påbörjas 2 460 nya bostäder under 2015. Samma år förväntas det tillkomma 550 bostäder fördelat på 35 kommuner genom ombyggnad.

I närmare 40 procent av kommunerna är det ett allmännyttigt bostadsföretag som är byggherre. I 30 procent av kommunerna är det en privat

aktör och i drygt 30 procent en annan aktör som är byggherre, ofta är det då kommunen själv som är byggherre.

Störst tillskott på de större högskoleorterna och i kommuner med färre än 25 000 invånare

Det största förväntade tillskottet av bostäder i särskilda boendeformer står de större högskoleorterna för, följt av kommungruppen övriga kommuner med färre än 25 000 invånare. I de mindre kommunerna handlar det i hög utsträckning om tillskott genom ombyggnad.

Tillskott av bostäder i särskilda boendeformer, förväntat påbörjande år 2014-2015. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson / Boverket

Närmare 11 000 bostäder i särskilda boendeformer har beviljats investeringsstöd

Från och med 1 juni 2007 till och med 31 december 2013 har 323 projekt omfattande närmare 11 000 bostäder i särskilda boendeformer för äldre beviljats cirka 1 245 miljoner kronor i stöd. Det handlar till 80 procent om nybyggnad och till en tredjedel om nytillskott genom ombyggnad.

Investeringsstöd för äldreboendestäder

Den 1 juni 2007 trädde investeringsstödet till äldreboendestäder i kraft. Stödet ska stimulera nybyggnad eller ombyggnad som innebär ett nytillskott av äldreboenden. Stöd ges till bostäder som räknas som särskilda boendeformer enligt socialtjänstlagen och från och med den 1 januari 2010 även till trygghetsbostäder. Stödet förlängdes vid årsskiftet till den 31 december 2014. Stödet söks hos länsstyrelserna. Stödet gäller för byggnadsprojekt som påbörjas mellan den 1 januari 2007 och den 31 december 2014 och som färdigställs inom två år från påbörjandet. För trygghetsbostäder gäller dessutom att de inte får vara påbörjade före den 1 oktober 2009.

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Seniorbostäder

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Seniorbostäder är helt vanliga bostäder med ökad möjlighet till gemenskap. Tanken är att det ska vara ett enkelt och bekvämt boende att kunna åldras i. Seniorboenden kan skilja sig mycket åt i sin utformning och i vad de har att erbjuda. Ibland är det enda som är utmärkande att alla som bor i fastigheten är över en viss ålder, medan andra boenden är funktionellt utformade och erbjuder ett större utbud av service och aktiviteter. Ofta är det de boende själva som gemensamt ordnar olika former av aktiviteter. Det finns en rad olika benämningar på seniorboenden, till exempel plusboende, 55, 60 eller 65+ boende, livsstilsboende och boendegemenskaper.

Ökning under 2000-talet

Antalet seniorbostäder har ökat markant under 2000-talet och uppgick till 32 600 år 2011, enligt en enkät som Sveriges Kommuner och Landsting har genomfört. Enligt samma källa ägs drygt hälften av seniorbostäderna av allmännyttiga bostadsföretag.

Vanligast i storstadsområden och på större orter

I årets bostadsmarknadsenkät uppgger två tredjedelar av landets kommuner, totalt 195 kommuner, att de har seniorbostäder i kommunen idag. Det är vanligare med seniorbostäder i storstadsområdena och på större orter. I Storköpenhamn finns det seniorbostäder i samtliga kommuner, medan drygt fyra av tio kommuner i gruppen "övriga kommuner med färre än 25 000 invånare" helt saknar seniorbostäder.

Halvering av antalet förväntade seniorbostäder

Drygt 80 av landets kommuner bedömer att det kommer att påbörjas totalt 2 600 seniorbostäder de närmaste två åren. Det är 1 500 färre

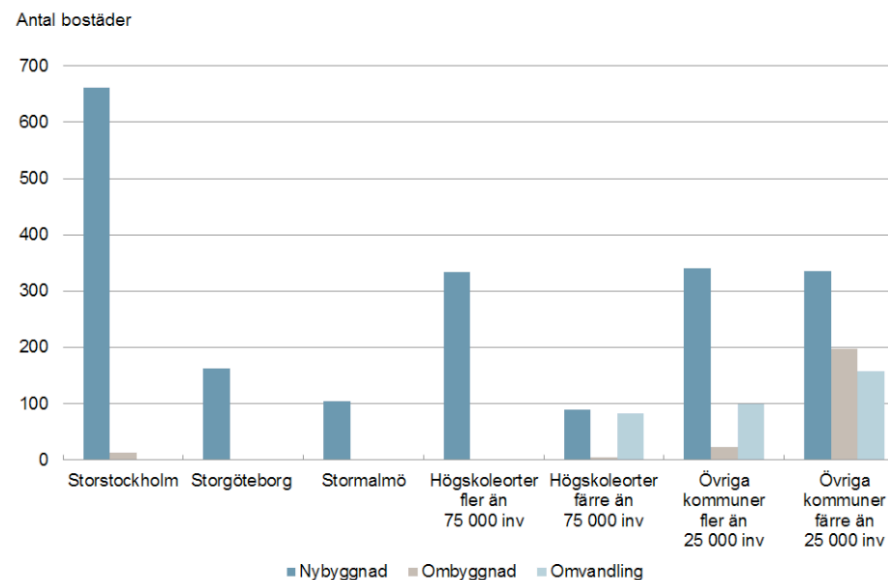
seniorbostäder än vad kommunerna uppgav 2013 och en halvering jämfört med året dessförinnan. I årets enkät uppger 50 kommuner att det handlar det om nybyggnad av totalt 2 000 bostäder och ett tillskott av 250 seniorbostäder fördelat på 20 kommuner genom ombyggnad. 10 kommuner bedömer att 350 bostäder i särskilda boendeformer kommer att omvandlas till seniorbostäder. Kommunernas bedömningar av hur många bostäder som kommer att påbörjas brukar av erfarenhet vara cirka 20 procent högre än antalet bostäder som de facto påbörjas.

Störst tillskott i Storstockholm och i de mindre kommunerna

I närmare hälften av Storstockholms kommuner finns det planer på tillskott av seniorbostäder. Planerna gäller i stort sett enbart nybyggnation. I gruppen "övriga kommuner med färre än 25 000 invånare" har var fjärde kommun uppgett att det finns planer på seniorbostäder. I denna grupp utgör tillskotten genom ombyggnad och omvandling av särskilda boendeformer till seniorbostäder betydande andelar av det totala tillskottet av seniorbostäder. Tillskottet av bostäder per invånare blir dock störst i gruppen "övriga kommuner med fler än 25 000 invånare".

Allmännyttan och aktörer som bygger bostadsrätter dominerar byggandet

Allmännyttan är byggherre i 40 procent av projekten och i 16 procent av projekten rör det sig om privata fastighetsägare som bygger hyresrätter. Drygt 25 procent av projekten är bostadsrätter. I resterande 17 procent av projekten rör det sig om en annan byggherre, oftast kommunen som bygger i egen regi. Skillnaderna är dock stora mellan olika kommuner. I Storstockholm är det vanligast att det är en aktör som bygger bostadsrätter som är byggherre. I de minsta kommunerna är allmännyttan dominerande och i denna kommungrupp är det också vanligt att det är kommunen själv som är byggherre, medan bostadsrätterna endast utgör 5 procent av projekten.

Tillskott av seniorbostäder fördelat på nyproduktion, ombyggnad och omvandling av särskilda boendeformer, påbörjande år 2014-2015.

Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

30 kommuner har vakanser i en mindre del av beståndet

Totalt uppger 112 kommuner att de inte har några vakanta seniorbostäder, medan ett trettiotal kommuner uppger att de har vakanser i en mindre del av beståndet. Fyra kommuner har vakanser i en större del av beståndet. Två av dessa tillhör gruppen "övriga kommuner med fler än 25 000 invånare" och två tillhör gruppen "övriga kommuner med färre än 25 000 invånare". 45 kommuner uppger att de saknar underlag för att göra en sådan bedömning.

Uppdaterad: 4 september 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

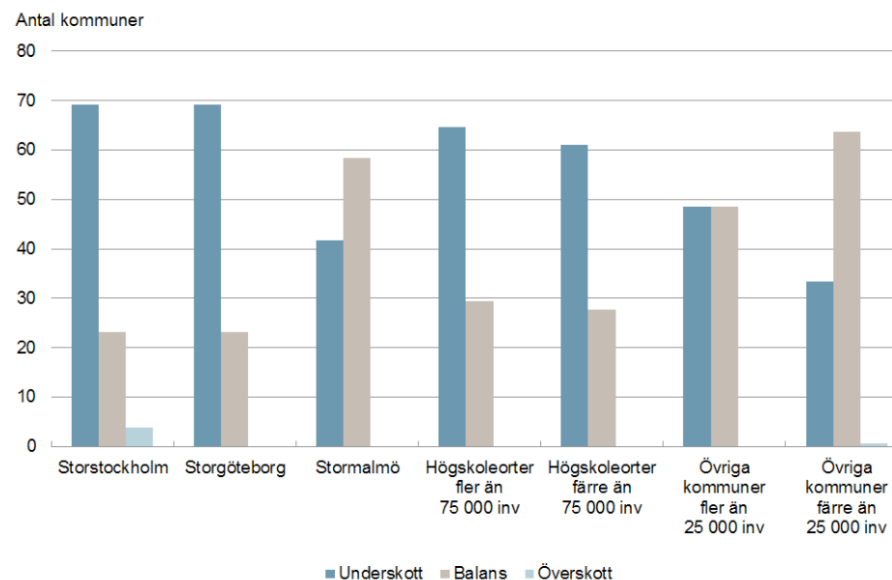
Särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning

[Lätläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

När det gäller utbudet av särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning är läget sämre än för särskilda boendeformer för äldre. Cirka 45 procent av kommunerna uppger att de har underskott på den här formen av bostäder. Drygt hälften av kommunerna bedömer att utbudet är i balans medan endast en procent av kommunerna redovisar ett överskott.

Generellt sett är det en betydligt högre andel av kommunerna belägna i storstadsområdena (med undantag av Stormalmö) och på högskoleorterna som har underskott på bostäder i särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning. Närmare två tredjedelar av kommunerna med färre än 25 000 invånare har balans i utbudet av den här formen bostäder, vilket kan jämföras med endast knappt 25 procent av kommunerna i Storstockholm och Storgöteborg.

Enligt kommunernas bedömningar kommer det att påbörjas cirka 2 000 bostäder i 130 kommuner under 2014-2015. Närmare 1 500 tillkommer genom nybyggnad och drygt 500 genom ombyggnad. Cirka 1 100 av bostäderna har planerad byggstart 2014 och 900 förväntas bli påbörjade under 2015. Kommunernas bedömningar av hur många bostäder som kommer att påbörjas brukar av erfarenhet vara cirka 20 procent högre än antalet bostäder som de facto påbörjas. Sex av tio kommuner bedömer att behovet av särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning kommer att vara täckt om två år. Något färre uppger att behovet kommer att vara täckt om fem år.

Antal kommuner med underskott, balans eller överskott i utbudet av bostäder för personer med funktionsnedsättning som är i behov av särskilt boende år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Allmännyttan är byggherre i närmare hälften (45 procent) av de planerade projekten.

I 20 procent av projekten rör det sig om en privat aktör. Cirka 25 procent av kommunerna har uppgett att det är kommunen själv som är byggherre. I 5 procent av projekten har man ännu inte beslutat vem som kommer att vara byggherre.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostäder för nyanlända

[Lästläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

Bostadssituationen för nyanlända är svår i många kommuner. Både Migrationsverket och Arbetsförmedlingen rapporterar om ökade flyktingströmmar och långa väntetider, vilket tyder på att efterfrågan på bostäder för nyanlända kommer att fortsätta vara hög. Underskottet på bostäder är stort

I årets bostadsmarknadsenkät bedömer 196 kommuner att de har underskott på bostäder för nyanlända personer och har därmed svårt att tillgodose dem med en bostad. Dessa 196 kommuner återfinns i alla kommungrupper. 83 kommuner bedömer att de har balans på bostäder för nyanlända och 9 kommuner uppger överskott. Det är framför allt mindre kommuner med en svag bostadsmarknad som kan erbjuda bostäder till nyanlända.

Svårt att hitta bostäder i lämpliga lägen

Att finna bostäder i lämpliga lägen är svårt, både för enskilda och för Arbetsförmedlingen. Några av kommunerna beskriver i bostadsmarknadsenkäten att det är svårt att finna bostäder i närhet till arbetsmarknad och utbildning, samt att kollektivtrafiken mellan bostaden och arbetsmarknaden ofta är dålig.

I de flesta fall uppger kommunerna att det är underskott på både stora och små bostäder. Det saknas även lägenheter som har tillräckligt låg hyra för att nyanlända ska kunna bo kvar även när etableringsbidraget upphört.

Kommunerna samarbetar med arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens arbete att få fram bostäder

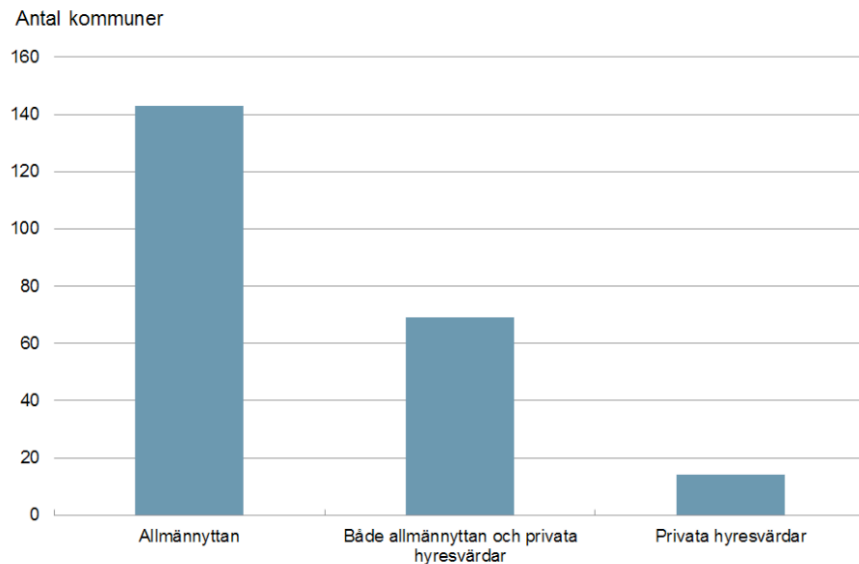
Personer som fått uppehållstillstånd kan be om hjälp med att skaffa bostad i Sverige. Detta sköts av Arbetsförmedlingen i samarbete med kommunerna. Bostäderna som anvisas ska hålla fullgod standard och ska dessutom finnas på en plats där det är möjligt för de nyanlända att få arbete.

Enligt Arbetsförmedlingen ska 45 procent av de nyanlända placeras med huvudsaklig hänsyn till arbetsmarknaden och 15 procent placeras med hänsyn till bostadsmarknaden. Arbetsförmedlingen beräknar ett inflöde av drygt 12 000 personer under 2014 som behöver placeras, samtidigt som 7 500 personer från 2013 fortfarande väntar på placering.

Kommunen samarbetar både med allmännyttan och privata hyresvärdar

Merparten av kommunerna använder sig av allmännyttan eller både av privata och allmännyttiga bostadsbolag för att säkerställa bostäder för nyanlända. Det vanligaste är att kommunerna har ett regelbundet samarbete med allmännyttan och eller privata hyresvärdar men vissa kommuner tar även kontakt med dessa vid behov.

Ett annat verktyg för kommunerna är att blockhyra bostäder. Det innebär att kommunen hyr lägenheter i ett eller flera bostadshus från ett bostadsföretag eller fastighetsägare, för att sedan hyra ut lägenheterna i andra hand. Knappt en tiondel av kommunerna blockhyr bostäder som komplement till andra samarbeten eller insatser.

Kommuner med regelbundet samarbete med allmännyttiga och privata bolag för att säkerställa att det finns bostäder för nyanlända personer år 2014. Källa: Bostadsmarknadsenkäten, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Födda utanför Sverige bor annorlunda

[Lätläst](#) [Lyssna](#) [Skicka](#)

Utrikes födda har inte samma förutsättningar på bostadsmarknaden som inrikes födda. Skillnaderna beror på bland annat inkomster, bostadsmarknadens struktur, regler och sedvänjor och diskriminering. Utrikes födda bor ofta i hyresrätter

Utrikes födda bor oftare i hyresrätter och mer sällan i egna hem, men lika ofta i bostadsrätter som inrikes födda. Att utrikes födda mer sällan bor i egna hem beror på att de ofta

1. har lägre inkomster och sämre möjligheter att låna pengar
2. vet mindre om hur bostadsmarknaden fungerar med regler och sedvänjor
3. bor i och nära städer där det finns många hyres- och bostadsrätter där de bor antingen frivilligt eller på grund av diskriminering.

Integrationen viktig för möjligheterna att välja boende

Inkomsten är viktig eftersom det gör att man kan välja mellan fler typer av boenden. Utrikes födda har ofta lägre inkomster än inrikes födda och upplever oftare att boendekostnaden är för hög. Detta beror delvis på att deras kompetens inte tas till vara och att de diskrimineras på arbetsmarknaden. Därför är integrationen viktig för att förbättra utrikes föddas möjligheter på bostadsmarknaden.

Skillnaderna ökar med avstånd

Skillnaderna mellan utrikes och inrikes födda på bostadsmarknaden och arbetsmarknaden ökar med avståndet, både det geografiska och kulturella. Exempelvis är det ett mindre avstånd till utrikes födda från Norden än från Afrika och Asien. Skillnaderna på bostadsmarknaden och arbetsmarknaden ökar också med detta avstånd. Men även utrikes födda från exempelvis Norden och Europa bor oftare i bostadsrätter än inrikes födda. Det beror på att det ofta rör sig om arbetskraftsinvandrare som söker sig mot städerna.

Skillnaderna minskar med tid

Skillnaderna mellan utrikes och inrikes födda minskar med tiden i landet. Utrikes födda som bott i Sverige längre tid har inkomster och boende som blir mer lika de inrikes födda. Detta beror på att de integreras allt mer i samhället, vilket ger dem större möjligheter att få jobb, spara ihop pengar och välja sitt boende.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsbeståndet i Sverige

[Lyssna](#) [Skicka](#)

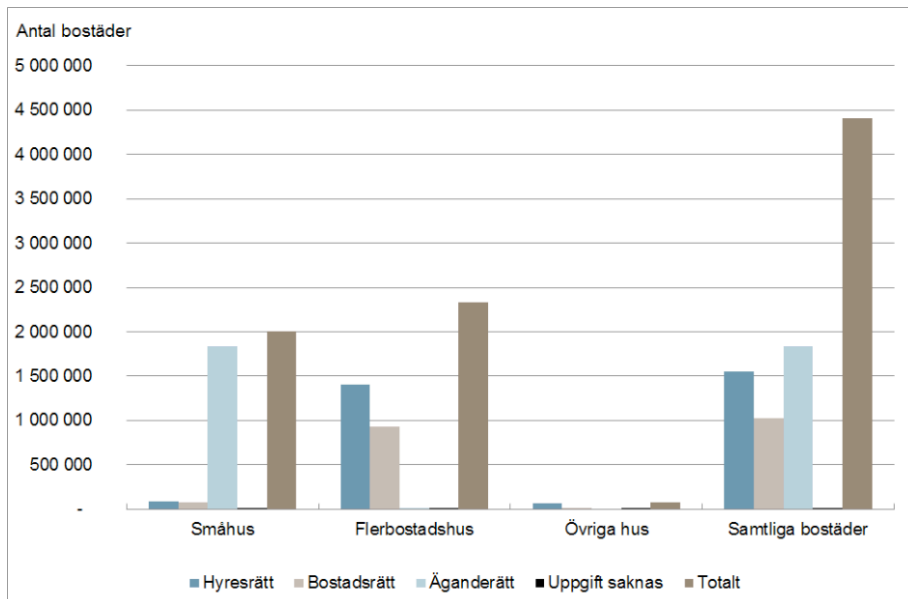
Enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) fanns det cirka 4 633 660 bostadslägenheter i Sverige vid utgången av år 2013.

Redovisningen av bostadsbeståndet baseras på det nationella lägenhetsregistret.

Bostadslägenheter kan redovisas efter hustyp och/eller upplåtelseform. Fördelat efter hustyp fanns det 1 999 960 lägenheter (43 procent) i småhus, 2 332 250 lägenheter (50 procent) i flerbostadshus, 222 330 lägenheter (5 procent) i specialbostäder samt 79 120 (2 procent) i övriga hus. Specialbostäderna var fördelade på 124 470 för äldre och funktionshindrade, 85 920 på studentbostäder samt 11 920 på övriga specialbostäder.

Fördelat efter upplåtelseform fanns det (exklusive specialbostäder) totalt cirka 4 411 340 lägenheter, varav 1 553 090 lägenheter i hyresrätt, 1 021 250 lägenheter i bostadsrätt, 1 834 600 lägenheter i äganderätt. Det saknas uppgifter för 2 390 lägenheter. Drygt 90 procent av lägenheterna i småhus är äganderätt (1 834 140 lägenheter). Av lägenheterna i flerbostadshus är 60 procent hyresrätt (1 399 900 lägenheter) och nästan 40 procent bostadsrätt (930 830 lägenheter).

Observera att SCB:s redovisning av bostadslägenheternas upplåtelseform utgår från ägarförhållandet och inte hur de boende förfogar över lägenheterna.

Antal bostäder per upplåtelseform och hustyp 2013-12-31. Källa: SCB. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

SCB:s upplåtelseformer

Småhus: avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fri-tidshus).

Flerbostadshus: avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus.

Övriga hus: avser byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Upplåtelseformen är det sätt på vilket man förfogar över sin bostad. I Sverige finns upplåtelseformerna hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt, samt en mindre del kooperativ hyresrätt.

Boendeform är ett mindre precist begrepp, men det beskriver vanligen vilken typ av bostad man bor i – småhus eller flerbostadshus.

Till småhusen hör fristående villor, radhus, kedjehus och parhus.

Flerbostadshus är bostadshus med minst två våningar och minst tre bostadslägenheter, där lägenheter ligger ovanpå varandra.

Hyresrätt

Hyresrätt innebär att man hyr en lägenhet av en hyresvärd, som äger en eller flera fastigheter med hyreslägenheter. Man kan också hyra någon annans privata bostad helt eller delvis, oavsett om denna är en hyresrätt, en bostadsrätt eller en äganderätt. Men då har man inte samma besittningsskydd.

Bostadsrätt

Bostadsrätt innebär att man är medlem i en bostadsrättsförening, som äger en fastighet med lägenheter och där varje medlem har varsin lägenhet. Bostadsrätten innefattar dels en nyttjanderätt till lägenheten, dels en andelsrätt i föreningen. En bostadsrätt kan normalt sett säljas på den öppna bostadsmarknaden men köparen måste godkännas av föreningen.

Kooperativ hyresrätt

Kooperativ hyresrätt kan sägas vara ett mellanting mellan hyresrätt och bostadsrätt. En förening äger – eller hyr – en fastighet och enskilda föreningsmedlemmar hyr sina lägenheter av föreningen. Vid inflyttning betalas en form av deposition till föreningen, vilken återfås när man flyttar därifrån. Man kan alltså inte sälja sin lägenhet utan den lämnas tillbaka till föreningen när man flyttar.

Äganderätter i flerbostadshus

De flesta hyres- och bostadsrätter, liksom kooperativ hyresrätt, finns i flerbostadshus men förekommer också i småhus. Sedan 1 maj 2009 är det tillåtet med äganderätter även i flerbostadshus och kallas då ägarlägenheter.

Äganderätt

Äganderätt - egnahem och ägarlägenhet - innebär att man själv äger sin bostad. Sedan 1 maj 2009 är det möjligt att bygga nya flerbostadshus med ägarlägenheter eller att bygga om byggnader som inte är bostadshus till ägarlägenheter. Denna boendeform innebär att man äger sin egen lägenhet, inte bara rätten att använda bostaden, som i bostadsrätt. Det innebär att man till exempel kan sälja, pantsätta eller utan tillstånd hyra ut den, precis som ett egnahem.

Till skillnad från ett egnahem har en ägarlägenhet del i en samfällighet, som omfattar yttertak, fasader, trapphus, förråd och andra gemensamma anordningar. Ägarna till lägenheterna är medlemmar i en samfällighetsförening, som ska sköta de gemensamma delarna.

Tidigare förekom bostäder med äganderätt endast som småhus – egnahem – som säljs och köps på den öppna bostadsmarknaden

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsmarknadsenkäten

[Lyssna](#) [Skicka](#)

Med hjälp av underlag från alla landets 290 kommuner kan Boverket presentera en unik och sammanhållen bild av bostadsmarknaden i Sverige 2014 och 2015. Här hittar du sammanställningar på nationell nivå, länkar till regionala analyser och öppna data på kommunnivå. Bostadsmarknaden 2014-2015 i sex punkter

- Över hälften av kommunerna gör bedömningen att de har underskott på bostäder i kommunen som helhet. Det finns framför allt ett behov av billiga och små bostäder.
- Fler kommuner genomför insatser för att underlätta för ungdomar att få en egen bostad.
- Byggandet av studentbostäder förväntas öka kraftigt redan under 2014.
- Påbörjandet av bostäder i särskilda boendeformer för äldre förväntas öka betydligt under 2015.
- Drygt 10 000 allmännyttiga bostäder såldes under 2013. Trots det minskade inte det allmännyttiga beståndet nämnvärt då bolagen byggde och köpte över 9 950 bostäder under samma period.
- Fler kommuner än tidigare år anger att de har riktlinjer för bostadsförsörjningen som är antagna under innevarande mandatperiod (31 procent). Att riktlinjer saknas beror i många fall på resursbrist i kommunerna.

Unik översikt på bostadsmarknaden

Syftet med Boverkets bostadsmarknadsenkät (BME) är att bidra till en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen på bostadsmarknaden samt att spåra trender och tendenser inför den framtida utvecklingen. Enkä-

ten innehåller kommunernas bedömningar av olika frågor och ger därmed en sammanhållen bild av bostadsmarknaden i hela landet.

Insamlingen av uppgifter sker i samarbete med länsstyrelserna som har kontakt med kommunerna, tittar på kommunernas svar och kvalitetsgranskar. Denna kvalitetssäkring är en viktig del i arbetet med enkäten. Länsstyrelserna bidrar även med bedömningar och synpunkter på resultaten från det egna länet. I år har samtliga kommuner besvarat enkäten. Även om alla kommuner inte har besvarat samtliga delar i enkäten så är bostads-marknadsenkäten unik, ingen annan undersökning fångar in läget i kommunerna på samma sätt.

Uppdaterad: 20 maj 2014 Sidansvarig: Webbredaktionen

Några länkar som Boverket satt i kanten på de föregående redovisningarna.

[Öppna data - Bostadsmarknadsenkäten 2014](#)

[Hur bor vi](#)

[Marknadsrapporter](#)

[Boverkets indikatorer november 2014](#)

[Bostadsbyggandet fortsätter att öka](#)

[Indikatorer för bostadsbyggande](#)

[Ungdomar](#)

[Studenter](#)

[Äldre](#)

[Läget på bostadsmarknaden](#)

[Stöd för innovativt byggande av bostäder för unga](#)

[Utvecklingsbidrag till ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler](#)

[Student söker bostad](#)

[Investeringsstöd till äldreboenden](#)

[Vad är bostadsanpassning?](#)

[Kommunernas verktyg](#)

Kapitel 6: SCB om boende och bostäder, och något från andra om bostäder.

Innehåll:

206	Bostadsbeståndet 2014-12-31
208	Statistikdatabasen
209	Boende, byggande och bebyggelse
211	Statistiksidor som handlar om Boende
212	Statistiksidor som handlar om Lägenheter
213	Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)
215	SCBs sätt att ange utrymmesstandard är besvärligt
216	Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok
217	Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008
217	Utrymmesstandard i SCBs statistik
218	Bra beskrivningar från SCB:
219	Nya bostads- och hushållsstatistiken
219	Villa vanligaste boendeformen
223	Var tredje äldre bor ensam
225	Två personer i snitthushållet
228	Ökade skillnader i barnfamiljers inkomststandard
231	Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd
232	Hushållens skulder på en hög nivå

236	Annat:
236	Brist på bostäder ger snabba försäljningar
237	Tukta byggsyndarna
238	Bostadspolitik och skattepolitik.
239	Vad kostar ett flerbostadshus?
240	Så vill Göran Persson få fart på byggandet
242	Nybyggarkommissionens slutrapport
243	Nybyggarkommisionens 63 förslag
252	SCB: Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, hustyp och kvartal. 2014
252	Bostads- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplan 29 april 2015
253	Antal och andel hushåll och personer efter hushållstyp, 2012
255	I SCBs tabell över trångbodda ska man kanske mest tro på deras beräkningar om antalet personer trångbodda
256	Folkmängden och dess förändringar
258	Användningen av befintliga lägenheter.
260	Förslag till stöd per år, bostadsministerns 15 000 lägenheter:
260	Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och i 5-10 våningar.

Från SCB.se 5 maj 2015.

Bostadsbeståndet 2014-12-31:

Knappt 4,7 miljoner bostäder i landet

Antalet bostadslägenheter uppgick 2014-12-31 till 4 669 081. Dessa fördelas på 2 007 664 lägenheter (43 procent) i småhus, 2 356 831 lägenheter (50 procent) i flerbostadshus, 226 731 lägenheter (5 procent) i specialbostäder samt 77 855 (2 procent) i övriga hus.

Hyresrätten dominerar i 260 av landets 290 kommuner

Trots att det under en längre tid tillkommit fler bostadsrätter än hyresrätter, genom nybyggnad och ombildning, utgör hyresrätterna ändå 60 procent av det totala bostadsbeståndet i flerbostadshus medan 40 procent utgörs av bostadsrätter. Av landets 290 kommuner dominerar hyresrätten i 260 kommuner. Endast 30 kommuner har fler bostadsrätter än hyresrätter. Hälften av dessa ligger i Stockholms län. Störst andel bostadsrätter (91 procent) har Vallentuna följt av Täby (89 procent) och Lomma (85 procent).

I småhus är äganderätt den vanligaste upplåtelseformen med hela 92 procent. Andelen småhuslägenheter med hyres- respektive bostadsrätt är ungefär lika stor och uppgår till 4 procent.

Topp 10 kommuner med störst andel bostadsrätter i flerbostadshus. Andel i procent.

	Andel bostadsrätter	Andel hyresrätter
Vallentuna	91	9
Täby	89	11
Lomma	85	15
Nacka	73	27
Danderyd	73	27
Fagersta	68	32
Vaxholm	68	32
Hammarö	67	33
Solna	66	34
Uppsala	63	37

Bostadsrättsföreningar vanligaste ägaren av flerbostadshus

Av lägenheterna i flerbostadshus ägs ca 947 000 (40 procent) av bostadsrättsföreningar, drygt 684 000 (29 procent) av allmännyttiga bostadsföretag och knappt 556 000 (24 procent) av svenska aktiebolag och övriga juridiska personer. I 94 av landets kommuner är allmännyttan den dominerande ägaren av flerbostadshus. Störst andel återfinns i Dorotea där allmännyttan äger 88 procent av alla lägenheter i flerbostadshus tätt följt av Storfors med 86 procent. Privata fastighetsägare i form av aktiebolag och övriga juridiska personer dominerar ägandet i 13 kommuner. Störst andel har man i Markaryd (82 procent) och Valdemarsvik (76 procent).

Kommuner med störst andel lägenheter i flerbostadshus ägda av allmännyttiga bostadsföretag. Andel i procent

Dorotea	88
Storfors	86
Malå	83
Överkalix	83
Övertorneå	81
Ydre	79
Östra Göinge	79
Vansbro	77
Eda	76
Ovanåker	76

När det gäller småhus ägs den absoluta merparten, eller 92 procent, av fysiska personer och endast 4 procent av bostadsrättsföreningar.

Kommuner med störst andel lägenheter i flerbostadshus ägda av privata företag i form av svenska aktiebolag och övriga juridiska personer.

	Andel i procent
Markaryd	82
Valdemarsvik	76
Hjo	68
Staffanstorps	65
Örkelljunga	65
Åstorp	64
Arboga	63
Norsjö	60
Vingåker	60
Hörby	59

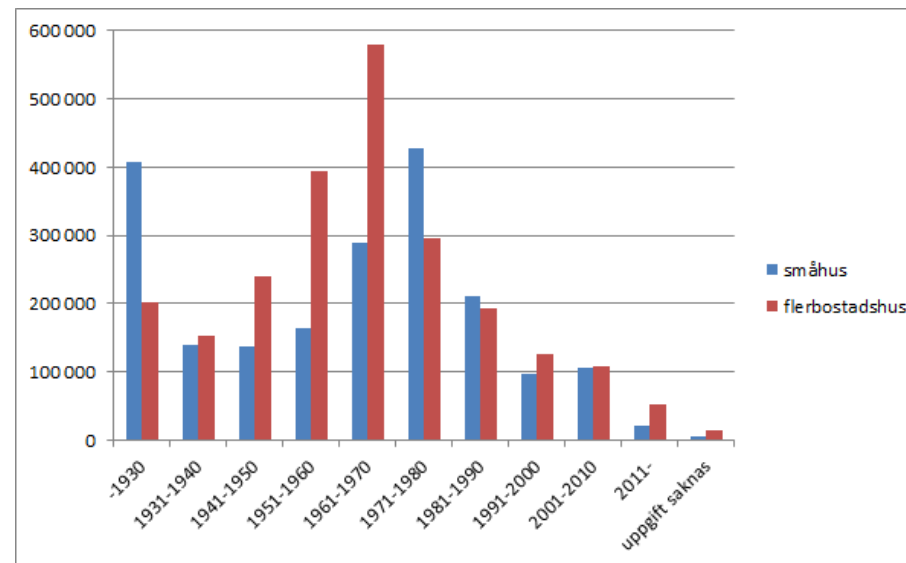
Specialbostäder

Antal specialbostäder uppgår till 226 731 lägenheter, fördelade på 126 369 för äldre/funktionshindrade, 88 268 studentbostäder samt 12 094 övriga specialbostäder. En lägenhet på ett äldreboende är i genomsnitt 39 kvm medan en student får hålla till godo med 28 kvm. Flest antal studentbostäder återfinns, inte oväntat, i de stora universitetsstäderna.

Bostädernas storlek och ålder

Den genomsnittliga lägenheten i flerbostadshus är på 68 kvm medan det genomsnittliga småhuset ligger på 122 kvm.

Av det totala svenska småhusbeståndet byggdes drygt 927 000 (46 procent) mellan åren 1961 och 1990. Vart femte hus (eller 20 procent) av småhusen är dock byggda så tidigt som före 1930. När det gäller bostadsbeståndet i flerbostadshus byggdes merparten (54 procent av lägenheterna) mellan 1951 och 1980.

Kommuner med flest antal studentbostäder

Kommun	Antal
Uppsala	11 031
Göteborg	9 856
Lund	8 700
Stockholm	8 294
Umeå	5 836
Linköping	4 621
Växjö	3 565
Örebro	2 941

Definitioner och förklaringar

Statistiken baseras på lägenhetsregistret som är ett nationellt register över Sveriges alla bostadslägenheter. Registret förvaltas av Lantmäteriet, som också är ansvarig myndighet. Statistiskacentralbyrån (SCB) erhåller lägenhetsuppgifterna från Lantmäteriet för att producera löpande hushålls-, boende- och bostadsstatistik.

Med bostadslägenhet avses en lägenhet avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad, oavsett i vilken hustyp den ligger. Även bostäder i småhus definieras således som lägenheter.

Småhus definieras som friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fritidshus).

Flerbostadshus definieras som bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus.

Övriga hus definieras som byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

Specialbostäder definieras som bostäder för äldre/funktionshindrade, studentbostäder och övriga specialbostäder.

Upplåtelseform utgår från ägarförhållandet och inte hur de boende förfogar över lägenheterna.

Statistikdatabasen

Ytterligare uppgifter finns i Statistikdatabasen.

Mer om statistiken

Information om statistikens kvalitet, framställningssätt samt tabeller och diagram m.m.

Statistikansvarig myndighet och producent

SCB, Enheten för byggande, bostäder och fastigheter.

Box 24 300 104 51 Stockholm

Förfrågningar Rein Billström Tfn 08-506 947 97. Martin Verhage

Tfn 08-506 947 78 E-post byggande.bebyggelse@scb.se

Var god ange källa när uppgifter ur denna statistiknyhet återges.

Statistikdatabasen Regional statistik och kartor

Internationell statistik

Statistikdatabasen

Uppdatering av Statistikdatabasen sker måndag-fredag kl. 9.30.

[Arbetsmarknad](#)

[Befolkning](#)

[Boende, byggande och bebyggelse](#)

[Demokrati](#)

[Energi](#)

[Finansmarknad](#)

[Handel med varor och tjänster](#)

[Hushållens ekonomi](#)

[Hälsa- och sjukvård](#)

[Jord- och skogsbruk, fiske](#)

[Kultur och fritid](#)

[Levnadsförhållanden](#)

[Miljö](#)

[Nationalräkenskaper](#)

[Näringsverksamhet](#)

[Offentlig ekonomi](#)

[Priser och konsumtion](#)

[Socialförsäkring m.m.](#)

[Socialtjänst](#)

[Transporter och kommunikationer](#)

[Utbildning och forskning](#)

[Ämnesövergripande statistik](#)

[Senast publicerade tabeller](#)

[Kom igång med Statistikdatabasen](#)

Boende, byggande och bebyggelse

[Boende](#)

[Bostadspriser](#)

[Bostäder](#)

[Byggande](#)

[Fastigheter](#)

[Hyror](#)

[Index](#)

[Lokaler](#)

[Lägenheter](#)

[Ombyggnad](#)

[Priser](#)

[Rivning](#)

[Taxering](#)

[Taxeringsvärde](#)

Avgifter/hyror för nybyggda lägenheter

Bostäder Hyror Lägenheter

Statistiken innehåller uppgifter om hyror och avgifter i nyproducerade lägenheter. Resultaten av statistiken är fördelad på bland annat ägar-kategori, lägenhetstyp och region. Storleken på insatsbeloppen till de nyproducerade bostadsrättslägenheterna redovisas också. Dessutom finns uppgifter om antal outhyrda/osålda lägenheter i nyproduktion.

Hyror i bostadslägenheter

Boende Bostäder Hyror Lägenheter

Hyror i bostadslägenheter är en årlig undersökning av hyresnivåerna i Sverige. Urvalet består av cirka 12 000 hyresrätter, där fastighetsäga-ren eller förvaltaren besvarar frågor om hyran för lägenheten.

Hyresuppgifterna inkluderar värmekostnad men är utan garage- och

elkostnader. För att hyrorna ska vara jämförbara exkluderas lägenheter som hyrs ut under speciella omständigheter till exempel tjänstebostäder, studentlägenheter och seniorbostäder.

Bostadsbyggande och ombyggnad

Bostadsbestånd

BoendeBostäderByggandeFastigheterLägenheter

Statistiken visar antal lägenheter i bostadsbeståndet. I Statistikdataba-sen redovisas bostadsbeståndet efter hustyp, byggnadsperiod, ägar-kategori, upplåtelseform och storlek (bostadsarea). Den regionala indelningen av statistiken är på riks-, läns- och kommunnivå. Om du vill ha statistiken på andra/lägre regionala nivåer kan vi ta fram det på uppdragsbasis. Se även Bostadspak 2014 under Kundanpassad stati-stik.

Nybyggnad av bostäder

Här hittar du statistik om bostadsbyggandets omfattning och inrikt-ning. Den preliminära kvartalsstatistiken ger dig snabb information om bostadsbyggandets utveckling om påbörjade och färdigställda bostads-lägenheter fördelat på olika hustyper. Årsstatistiken visar nytillskottet (färdigställandet) av bostäder mer detaljerat med avseende på lägen-heternas och husen utformning. Dessutom beskrivs regionala och kommunala variationer.

Ombyggnad och rivning av flerbostadshus

BostäderLägenheterOmbyggnadRivning

Statistiken visar nettoförändringar av antalet lägenheter i flerbostad-shus. Med nettoförändring menas här ombyggnader där lägenhetsan-talet eller lägenhetstyper ändrats, till exempel genom inredning av vind till lägenhet, tillbyggnad av lägenhet (etage), sammanslagning/delning av lägenhet eller där lokal byggs om till lägenhet eller tvärtom.

Rivning av flerbostadshus redovisar de lägenheter i flerbostadshus där en rivning påbörjats.

Bygglovsstatistik för bostäder och lokaler

[Bygglovsstatistik för bostäder och lokaler](#)

BostäderByggandeFastigheterLokalerLägenheter

Statistiken redovisar antal bygglov samt bruttoarea för nybyggnad av bostäder, fritidshus och lokaler. Den omfattar alla nybyggnadsprojekt med bygglov/byggnmälan.

Byggnadskostnader

[Priser för nyproducerade bostäder](#)

BostäderByggandeLägenheter

I nybyggnadskostnadsstatistiken redovisas priset för nyproducerade bostäder, d.v.s. den kostnad som byggherren betalar för ett nybyggnadsprojekt. Ett projekt kan innehålla en eller flera byggnader och då inte bara bostäder utan det kan också innehålla t.ex. garage, soprum m.m.

Fastighetspriser och lagfarter

[Fastighetspriser och lagfarter](#)

BostadspriserFastigheterIndexPriser

Statistiken visar omsättningen på fastighetsmarknaden, samt priser och prisutveckling för fastigheter där registrering av lagfart eller inskrivning av tomträtt har gjorts. Lagfartsstatistiken är heltäckande för hela fastighetsmarknaden, medan prisstatistik redovisas för småhus, fritidshus, lantbruk, hyreshus och industrier. Inom undersökningen redovisas även heltäckande statistik över försäljning av bostadsrätter.

Fastighetstaxeringar

[Fastighetstaxeringar](#)

FastigheterTaxeringTaxeringsvärde

I fastighetstaxeringsstatistiken redovisas uppgifter om taxeringsvärden, antal taxeringsenheter, nybyggnadsår m.m. för Sveriges samtliga fastigheter. Uppgifterna bygger på de allmänna, förenklade och särskilda fastighetstaxeringarna som görs av Skatteverket.

Intäkter, kostnader och outhyr i flerbostadshus

[Intäcks- och kostnadsundersökning för flerbostadshus \(IKU\)](#)

FastigheterLägenheter

Här hittar du statistik om genomsnittliga intäkter och kostnader för flerbostadshus. Statistiken innehåller också uppgifter om räntor, lån samt ombyggnadsutgifter. Statistiken är uppdelad på allmännyttiga bostadsföretag, bostadsrättsföreningar respektive privatägda fastigheter.

[Outhyrda bostadslägenheter i flerbostadshus](#)

BostäderFastigheterLägenheter

Statistiken beskriver andelen outhyrda lägenheter i flerbostadshus samt bostadsbeståndets struktur. Av de outhyrda lägenheterna redovisas hur många som är lediga till uthyrning och hur många som är utrymda för reparation, rivning eller är outhyrda av annan orsak.

Ämnesövergripande statistik

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok](#)

BoendeBostäderByggandeFastigheter

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok är nu nedlagd. Den har publicerats sedan 1980, med en årlig utgivning fram till 2010. Därefter utgavs årsboken för sista gången 2012. Statistiken i årsboken har alltid publicerats även i andra former, som t.ex. databaser, statistiska meddelanden eller rapporter. Statistikällor och kontaktinformation, med utgångspunkt från den senaste årsboken, finns i dokumentet Källor till Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2012.

Statistiksidor som handlar om Boende

Tidigare folk- och bostadsräkningar 1960-1990 (FoB)

ArbeteBefolkningBoendeBostäderHushåll

Folk- och bostadsräkningarna har till syfte att ur olika aspekter beskriva samhället vid räkningstillfället. Här hittar du statistik från FoB 75–FoB 90 om bland annat befolkningens sysselsättning, hushållens sammansättning och boendet. Det finns också beskrivningar av samtliga variabler från FoB 60–FoB 90 vad gäller definitioner och värdemängder.

Hushållens boende

Boende Hushåll Valfärd

Hushålls- och bostadsräkning, Census

Arbete Befolkning Boende Bostäder Hushåll

En hushålls- och bostadsräkning, även kallad Census, innebär att samla in uppgifter om hushåll, boende och bostäder i ett land vid en given tidpunkt.

Boendet och förändringar i boendet i fritidshus och småhus

Bebyggelse Boende Fritidshus Småhus

Undersökningen ska ge en bild av fritidshusbebyggelsens omfattning, och i vilken grad fritidsboende omvandlas till permanentboende. Statistiken presenteras både på länsnivå och på finare indelningar som kilometerrutor.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok

Boende Bostäder Byggande Fastigheter

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok är nu nedlagd. Den har publicerats sedan 1980, med en årlig utgivning fram till 2010. Därefter utgavs årsboken för sista gången 2012. Statistiken i årsboken har alltid publicerats även i andra former, som t.ex. databaser, statistiska med-

delanden eller rapporter. Statistikkällor och kontaktinformation, med utgångspunkt från den senaste årsboken, finns i dokumentet Källor till Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2012.

Hyror i bostadslägenheter

Boende Bostäder Hyror Lägenheter

Hyror i bostadslägenheter är en årlig undersökning av hyresnivåerna i Sverige. Urvalet består av cirka 12 000 hyresrätter, där fastighetsägaren eller förvaltaren besvarar frågor om hyran för lägenheten. Hyresuppgifterna inkluderar värmekostnad men är utan garage- och elkostnader. För att hyrorna ska vara jämförbara exkluderas lägenheter som hyrs ut under speciella omständigheter till exempel tjänstebostäder, studentlägenheter och seniorbostäder.

Bostadsbestånd

Boende Bostäder Byggande Fastigheter Lägenheter

Statistiken visar antal lägenheter i bostadsbeståndet. I Statistikdatabasen redovisas bostadsbeståndet efter hustyp, byggnadsperiod, ägarkategori, upplåtelseform och storlek (bostadsarea). Den regionala indelningen av statistiken är på riks-, läns- och kommunnivå. Om du vill ha statistiken på andra/lägre regionala nivåer kan vi ta fram det på uppdragsbasis. Se även Bostadspak 2014 under Kundanpassad statistik.

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Arbetsmiljö Boende Ekonomi Hälsa och ohälsa Inkomst Sysselsatta Utbildning Valfärd. Undersökningarna av levnadsförhållanden ger dig information om hur levnadsförhållanden ser ut bland olika grupper i det svenska samhället. De områden som behandlas är bland annat boende, ekonomi, hälsa, fritid, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och trygghet. Eftersom en del av frågorna är gemensamma med övriga EU-länders undersökningar går det att göra jämförelser med övriga länder inom EU.

Statistiksidor som handlar om Lägenheter

Ombyggnad och rivning av flerbostadshus

BostäderLägenheterOmbyggnadRivning

Statistiken visar nettoförändringar av antalet lägenheter i flerbostadshus. Med nettoförändring menas här ombyggnader där lägenhetsantalet eller lägenhetstyper ändrats, till exempel genom inredning av vind till lägenhet, tillbyggnad av lägenhet (etage), sammanslagning/delning av lägenhet eller där lokal byggs om till lägenhet eller tvärtom. Rivning av flerbostadshus redovisar de lägenheter i flerbostadshus där en rivning påbörjats.

Priser för nyproducerade bostäder

BostäderByggnadLägenheter

I nybyggnadskostnadsstatistiken redovisas priset för nyproducerade bostäder, d.v.s. den kostnad som byggherren betalar för ett nybyggnadsprojekt. Ett projekt kan innehålla en eller flera byggnader och då inte bara bostäder utan det kan också innehålla t.ex. garage, soprum ..

Outhyrda bostadslägenheter i flerbostadshus

BostäderFastigheterLägenheter

Statistiken beskriver andelen outhyrda lägenheter i flerbostadshus samt bostadsbeståndets struktur. Av de outhyrda lägenheterna redovisas hur många som är lediga till uthyrning och hur många som är utrymda för reparation, rivning eller är outhyrda av annan orsak.

Intäkts- och kostnadsundersökning för flerbostadshus (IKU)

FastigheterLägenheter

Här hittar du statistik om genomsnittliga intäkter och kostnader för flerbostadshus. Statistiken innehåller också uppgifter om räntor, lån samt ombyggnadsutgifter. Statistiken är uppdelad på allmännyttiga bostadsföretag, bostadsrättsföreningar respektive privatägda fastigheter.

Avgifter/hyror för nybyggda lägenheter

BostäderHyrorLägenheter

Statistiken innehåller uppgifter om hyror och avgifter i nyproducerade lägenheter. Resultaten av statistiken är fördelad på bland annat ägarkategori, lägenhetstyp och region. Storleken på insatsbeloppen till de nyproducerade bostadsrättslägenheterna redovisas också. Dessutom finns uppgifter om antal outhyrda/osålda lägenheter i nyproduktion.

Bygglövsstatistik för bostäder och lokaler

BostäderByggnadFastigheterLokalerLägenheter

Statistiken redovisar antal bygglov samt bruttoarea för nybyggnad av bostäder, fritidshus och lokaler. Den omfattar alla nybyggnadsprojekt med bygglov/byggnatmälan.

Hyror i bostadslägenheter

BoendeBostäderHyrorLägenheter

Hyror i bostadslägenheter är en årlig undersökning av hyresnivåerna i Sverige. Urvalet består av cirka 12 000 hyresrätter, där fastighetsägaren eller förvaltaren besvarar frågor om hyran för lägenheten. Hyresuppgifterna inkluderar värmekostnad men är utan garage- och elkostnader. För att hyrorna ska vara jämförbara exkluderas lägenheter som hyrs ut under speciella omständigheter till exempel tjänstebostäder, studentlägenheter och seniorbostäder.

Bostadsbestånd

BoendeBostäderByggnadFastigheterLägenheter

Statistiken visar antal lägenheter i bostadsbeståndet. I Statistikdatabasen redovisas bostadsbeståndet efter hustyp, byggnadsperiod, ägarkategori, upplåtelseform och storlek (bostadsarea). Den regionala indelningen av statistiken är på riks-, läns- och kommunnivå. Om du vill ha statistiken på andra/lägre regionala nivåer kan vi ta fram det på uppdragsbasis. Se även Bostadspak 2014 under Kundanpassad statistik.

Undersökningarna av levnadsförhållanden

(ULF/SILC) Nästa publicering: 2015-05-22

Undersökningarna av levnadsförhållanden ger dig information om hur levnadsförhållanden ser ut bland olika grupper i det svenska samhället. De områden som behandlas är bland annat boende, ekonomi, hälsa, fritid, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och trygghet. Eftersom en del av frågorna är gemensamma med övriga EU-länders undersökningar går det att göra jämförelser med övriga länder inom EU.

[Arbetsmiljö](#)

[Boende](#)

[Ekonomi](#)

[Hälsa och ohälsa](#)

[Inkomst](#)

[Sysselsatta](#)

[Utbildning](#)

[Välfärd](#)

Tabeller och diagram Utvalda tabeller och diagram

[Andel som bor i hyresrätt 2012-2013](#) 2014-05-23

[Boende - fler indikatorer 2012-2013](#) 2014-05-23

[Boende - fler indikatorer 2010-2011](#) 2012-05-31

[Boende - fler indikatorer 2008-2009](#) 2013-09-20

[Boende - fler indikatorer 1980-2007](#) 2014-03-18

[Europeisk utblick - Kvarboende i hemmet](#) 2014-11-25

[Europeisk utblick - Trångboddhet](#) 2014-11-25

[Europeisk utblick - Boendestandard](#) 2014-11-25

Dessa är mycket stora och svårhanterliga.

Ta fram tabeller i Statistikdatabasen

[Boende](#)

[Boende efter indikator, ålder och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008-2009 - 2012-2013](#) [2014-05-23]

[Boende efter indikator, hushållstyp och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008-2009 - 2012-2013](#) [2014-05-23]

[Boende efter indikator, utländsk/svensk bakgrund och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008-2009 - 2012-2013](#) [2014-05-23]

[Boende efter indikator, utbildningsnivå och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008-2009 - 2012-2013](#) [2014-05-23]

[Boende efter indikator, socioekonomisk grupp och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008-2009 - 2012-2013](#) [2014-05-23]

[Boende efter indikator, kommungrupp enligt indelningen 2011 och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2012-2013 - 2012-2013](#) [2014-05-23]

[Boende efter indikator, kommungrupp enligt indelningen 2005 och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008-2009 - 2010-2011](#) [2012-05-31] SILC

[Boende efter indikator, ålder och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008 - 2013](#) [2014-11-25] SILC

[Boende efter indikator, hushållstyp och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008 - 2013](#) [2014-11-25] SILC

[Boende efter indikator, utländsk/svensk bakgrund och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008 - 2013](#) [2014-11-25] SILC

[Boende efter indikator, utbildningsnivå och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008 - 2013](#) [2014-11-25] SILC

[Boende efter indikator, kommungrupp enligt indelningen 2005 och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008 - 2013](#) [2014-11-25] SILC

[Boende efter indikator, socioekonomisk grupp och kön. Andelar i procent och skattat antal i tusental. År 2008 - 2012](#) [2014-03-03]

Undersökningarna av levnadsförhållanden. Boende efter indikator, hushållstyp, tabellinnehåll och årsintervall

	Andel personer, procent 2012-2013	Skattat antal, tusental 2012-2013
en- eller tvåfamiljsvilla		
samtliga hushåll	54	4264
ensamstående utan barn	35,9	1044
ensamstående med barn	34,4	95
sammanboende utan barn	62,8	1764
sammanboende med barn	71,9	1360
flerbostadshus		
samtliga hushåll	43,7	3446
ensamstående utan barn	58	1690
ensamstående med barn	65,6	182
sammanboende utan barn	37,1	1042
sammanboende med barn	28,1	532
hyresrätt		
samtliga hushåll	34,4	2716
ensamstående utan barn	50,7	1476
ensamstående med barn	56,5	156
sammanboende utan barn	23,6	664
sammanboende med barn	22,8	431
bostadsrätt		
samtliga hushåll	17,2	1357
ensamstående utan barn	19,2	560
ensamstående med barn	17,8	49
sammanboende utan barn	18,1	508
sammanboende med barn	12,8	241

ägenderätt		
samtliga hushåll	48,4	3819
ensamstående utan barn	30,1	876
ensamstående med barn	25,7	71
sammanboende utan barn	58,3	1638
sammanboende med barn	64,5	1220
trångboddhet enligt Norm 2		
samtliga hushåll	4,1	323
ensamstående utan barn	3	88
ensamstående med barn	7,6	21
sammanboende utan barn	2,7	75
sammanboende med barn	7,2	137
trångboddhet enligt Norm 3		
samtliga hushåll	17	1338
ensamstående utan barn	26,1	760
ensamstående med barn	43,7	121
sammanboende utan barn	3,3	92
sammanboende med barn	20,1	380
hög utrymmesstandard		
samtliga hushåll	42,5	3351
ensamstående utan barn	39,6	1153
ensamstående med barn	23	64
sammanboende utan barn	56,1	1576
sammanboende med barn	29,3	554
normal utrymmesstandard		
samtliga hushåll	53,5	4218
ensamstående utan barn	57,4	1672
ensamstående med barn	69,5	192
sammanboende utan barn	41,3	116
sammanboende med barn	63,5	1201

medelantal boende per 100 rumsenheter		
samtliga hushåll	54,7	4317
ensamstående utan barn	48,4	1411
ensamstående med barn	63,8	177
sammanboende utan barn	47,1	1325
sammanboende med barn	73,9	1398

indikator:

Dokumentation kopplad till redovisningen i Statistikdatabasen finns på www.scb.se/le0101 under fliken Dokumentation.

indikator:

medelantal boende per 100 rumsenheter:

Medelantal boende per 100 rumsenheter baseras på uppgifter från frågor om antal rum respektive antal personer i bostaden. Därmed utgörs skattningarna inte av procentandelar utan av ett genomsnittligt antal. Av den anledningen utelämnas uppgifter om skattat antal liksom tillhörande tabellinnehåll:

Andel personer, procent:

Eftersom ULF är en urvalsundersökning baserad på ett rikstäckande slumpmässigt sannolikhetsurval har den en viss beräkningsbar osäkerhet. De redovisade procenttalen är skattningar och hänsyn måste tas till osäkerheten/felmarginalen i dessa då slutsatser dras. Det intervall som bildas av procentskattningen $\pm$ felmarginalen blir här ett 95-procentigt konfidensintervall d.v.s. ett intervall som med 95 procents sannolikhet innehåller den riktiga procentandelen. tabellinnehåll:

Skattat antal, tusental:

Eftersom ULF är en urvalsundersökning baserad på ett rikstäckande slumpmässigt sannolikhetsurval har den en viss beräkningsbar osäkerhet. De redovisade uppgifterna är skattningar och hänsyn måste tas till osäkerheten/felmarginalen i dessa då slutsatser dras. Det intervall som bildas av nivåskattningen $\pm$ felmarginalen blir här ett 95-procentigt konfidensintervall d.v.s. ett intervall som med 95 procents sannolikhet innehåller det riktiga värdet.

Senaste uppdatering: Andel personer, procent: 20140427 14:52

SCBs sätt att ange utrymmesstandard är besvärligt

SCB anger medelantal boende per 100 rumsenheter. Det man vill veta är i ett första steg antalet rumsenheter per boende.

medelantal boende per 100 rumsenheter	Antal rumsenheter per boende	
samtliga hushåll	54,7	
ensamstående utan barn	48,4	2,066 = 1,066 rum och kök
ensamstående med barn	63,8	
sammanboende utan barn	47,1	2,12 Två pers. 4,24 re= 3,24 rok
sammanboende med barn	73,9	

Norm 3 innebär för en person 2 rok och för 2 personer 3rok

Andel personer som är trångbodda enligt norm 3: för två personer 3,3% = nästan alla har minst 3 rok. 1 576 000 har hög utrymmesstandard.

Men 26,1% av ensamma = 760 000 är trångbodda, dvs har mindre än 2 rok.

Med resultat ett genomsnitt som kan vara 1 rok. Ensamman utan barn: normal utrymmesstandard har 57,4% och hög utrymmesstandard har 39,6 %.

Ensamman utan barn:	760 000 behöver mer utrymme för norm 3
en- eller tvåfamiljsvilla	35,9% Troligt en del vill till flerbostadshus
flerbostadshus	58
hyresrätt	50,
bostadsrätt	19,2
äganderätt	30,1

Sammanboende utan barn:	
en- eller tvåfamiljsvilla	62,8% Troligt en del vill till flerbostadshus
flerbostadshus	37.1
hyresrätt	23.6
bostadsrätt	18,1
äganderätt	58,3

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok är nu nedlagd. Den har publicerats sedan 1980, med en årlig utgivning fram till 2010. Därefter utgavs årsboken för sista gången 2012. Statistiken i årsboken har alltid publicerats även i andra former, som t.ex. databaser, statistiska meddelanden eller rapporter. Statistikkällor och kontaktinformation, med utgångspunkt från den senaste årsboken, finns i dokumentet Källor till Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2012.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok har innehållit statistik som beskrivit bostäder, boende och byggande i Sverige, och i Europa, i olika perspektiv. Producenter har varit SCB, Boverket, Energimyndigheten, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Riksbanken och Eurostat.

Närliggande statistik

[Boende](#)

[Bostäder](#)

[Byggande](#)

[Fastigheter](#)

Statistiknyheter

Boende och byggande i olika perspektiv

I Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok hittar du statistik om Sveriges bostadsbestånd, boendeförhållanden, byggande, investeringar, kostnader, priser, uppvärmning och energianvändning samt även några europeiska jämförelser.

[Läs hela statistiknyheten](#)

Ingen publicering är planerad under resten av året.

[Prenumerera på statistiknyheter](#)

[Alla statistiknyheter för denna undersökning](#)

Böcker och rapporter

Titel Typ Datum

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2012](#) Bok/rapport 2012-03-16

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2010](#) Bok/rapport 2010-02-15

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2009](#) Bok/rapport 2009-02-16

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008](#) Bok/rapport 2008-02-15

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2007,](#)

[korrigerad version 2007-05-09](#) Bok/rapport 2007-02-15

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2006](#) Bok/rapport 2006-02-15

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2005](#) Bok/rapport 2005-02-15

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2004](#) Bok/rapport 2004-02-27

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2003](#) Bok/rapport 2003-02-28

[Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2002](#) Bok/rapport 2002-06-07

Om statistiken

Dokumentation

Våra statistikundersökningar dokumenteras på tre olika sätt för att beskriva olika aspekter av statistiken - kvaliteten, framtagningen och det detaljerade innehållet.

Dokumentationerna som beskriver kvaliteten är de mest lättillgängliga. De kan du använda för tolkning och förståelse av den publicerade statistiken.

De två andra sätten beskriver hur statistiken tas fram och de olika undersökningarnas detaljerade innehåll. De är mer omfattande i sina beskrivningar och vänder sig till dig som vill göra jämförelser mellan olika statistikundersökningar, eller till dig som vill göra specialbearbetningar där vår statistik ingår.

Ingen dokumentation finns tillgänglig för denna undersökning

[Statistikens detaljerade innehåll](#)

byggande.bebyggelse@scb.se

Fördjupad information

[Källor till Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2012 \(pdf\)](#)

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok ger en samlad och översiktlig redovisning av bostads-, byggnads- och fastighetsstatistik med källhänvisningar som möjliggör fördjupade studier. Årsboken innehåller uppgifter om:

Hushållens boendeuppgifter 2006 - Överlåtelsepriser på bostadsrätter - Investeringar av fastighetsförvaltande företag - Bostadsbeståndet - Nybyggnad och modernisering av lägenheter - Uppvärmning och energi - Investeringar inom byggnadssektorn - Byggnadskostnader - Bostadsfinansiering - Fastighetspriser - Fastighetstaxeringar - Fastighetsintäkter och -kostnader - Boendekostnader - Befolkningens boendestandard - Internationella förhållanden

[Hela publikationen](#) (3613 kb)

[BO01 Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok Nedlagd, sista år 2012](#)

[När man vill veta hur folk bor, antalet rum tycks svaret finnas enklast i årsboken 2008 i diagram 10.2 och i tabell 10.7](#)

Tabell 10.7

Rumsenheter per boende efter hushållstyp och boendeform

Number of rooms (including kitchens) per resident by type of household and type of building and tenure

	Småhus			Hyreslägenheter			Bostadsrättslägenheter		
	1999	2000	2002	1999	2000	2002	1999	2000	2002
Alla hushåll	2,13	2,25	2,19	2,03	2,02	1,98	2,16	2,18	2,20
Enpersonshushåll									
BF -64 år	5,25	5,02	5,17	2,87	2,75	2,77	3,11	3,02	2,95
BF 65- år	4,96	4,90	5,19	3,26	3,14	3,08	3,59	3,41	3,46
Endast makar									
BF -64 år	2,82	2,91	2,86	1,88	1,86	1,85	2,01	2,00	1,96
BF 65- år	2,77	2,79	2,82	2,03	2,00	1,99	2,07	2,10	2,07
Makar med barn (<18 år)									
1 barn	1,92	2,00	1,91	1,41	1,37	1,37	1,47	1,42	1,44
2 barn	1,52	1,56	1,53	1,20	1,18	1,19	1,25	1,26	1,23
3+ barn	1,22	1,31	1,31	0,95	0,95	0,89	1,03	0,98	0,96
En vuxen med barn (<18 år)	2,19	2,37	2,39	1,66	1,57	1,73	1,59	1,63	1,78

Utrymmesstandard i SCBs statistik

Förr i världen fanns ibland statistik om de boendes utrymme i form av antalet rum eller rumsenheter. Kök är en rumsenhet så att 1rok blir 2 rumsenheter, 2rok blir 3 rumsenheter. Boverkets krav formuleras i antalet rum: 1 person bör ha vardagsrum och kök plus ett sovrum, dvs 2rok.

Två sammanboende, exempelvis ett gift par, utan barn bör ha vardagsrum, kök och två sovrum, dvs 3rok.

Myndighet för byggande var före kriget byggnadsstyrelsen. Sedan bildades planverket som blev boverket.

Luftfartsstyrelsen och vägverket fick nya fina lokaler efter kriget vid Rålambsvägen i Stockholm. Luftfartsstyrelsen flyttade sedan till Norrköping och vägverket till Borlänge. I deras lokaler i Stockholm flyttade planverket in efter det lokalerna byggts om. Efter en tid blev planverket boverket som flyttade till Karlskrona och stockholmslokaler byggdes om för att passa socialstyrelsen som flyttade in och fortfarande är kvar.

Planverket är nu myndighet för planering av fysiska miljöer och för byggande.

Planeringen av de fysiska miljöerna utvecklades starkt efter kriget. För kök gjordes stora utredningar. Miljonprogrammets bostäder styrdes av långtgående regler för hur de borde vara och fick god utformning. På senare år då politikerna tappat lusten för de fysiska miljöerna fick byggmästarna mer makt över planering och byggande och åstadkom många användarmässigt sett dåliga bostäder. Kök och rum är ofta dåligt utformade vad man kan se av tidningarnas annonser om försäljning av bostäder.

Det förekommer s k halvrum som är bra i stora lägenheter med barn som man vill ge varsitt rum, men de förekommer också i små lägen-

heter som nu köps av unga som har ont om pengar. Lägenheter som annonsera ut som 2rok kan snarare betecknas som 1,5 rum och kokvrå på cirka 40kvm. Sådana lägenheter kan vara bra en tid, men är i längden inte tillräckligt bra.

Boverkets regler utvidgas ideligen och har en enorm omfattning. På senare år har tillkommit mycket om byggande med hänsyn till energiförbrukning när lokaler tagits i bruk. Tillkommit har regler om rörelsehindrades behov m m.

Nu har de politiska partierna efter många år av ointresse börjat intressera sig för bostadsbyggandet och då behövs statistik om boendet, hur det är och borde vara. SCB har stora högar av statistik, men när man vill veta om hur folk bor, och borde bo, är det svårt att hitta det man behöver.

Förr kunde SCB beskriva i form av antalet rum. Numera beskriver man i någon utsträckning kvadratmetrar. Det är bra, men man vill se hur de stämmer ihop med boverkets utrymmesnormer som anger antalet rum. Nu anger SCB för bostäderna antalet boende per 100 rumsenheter. Det måste först göras om till antalet rumsenheter per boende, sedan översättas till antalet rum per hushåll eller per person.

Nyss fick man veta att ensamman utan barn har 48,4 boende per 100 rumsenheter, det blir 0,48 boende per rumsenhet och 2,066 rumsenheter per boende, vilket blir 1,066 rum och kök. Det byggs dock inga lägenheter 1,066rok.

För två sambor blir det besvärligare för om de har 2,12 rumsenheter per boende blir det 4,24 rumsenheter för hushållet = 3,24 rum och kök.

Är det barn inblandade i statistiken vet man ingenting om man inte får veta hur många barn det är. I statistiken i Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008 finns för år 2002, tabell 10.7, uppgifter om rumsenheter per boende, som relativt enkelt kan översättas till rum per hushåll. men sådan statistik för senare år har inte gått att hitta.

Bra beskrivningar från SCB.

Bra beskrivningar från SCB finns intaget i

Sven Winnell 3 april 2014:

Hushållsverksamheter, hushållsbudgetar, inkomster och boende, skatteproblem m m. Och sedan: Statistisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden, med många länkar. <http://winnell.com/omr36-39zzi.pdf>

Här återges sidorna 32-64, som också innehåller något om byggeri.

Sida

6-31 **Hushållsverksamheter, hushållsbudgetar och inkomster**

32-64 **Boende och byggande**

32 Nya bostads- och hushållsstatistiken

32 Villa vanligaste boendeformen

36 Var tredje äldre bor ensam

38 Två personer i snitthushållet

41 Ökade skillnader i barnfamiljers inkomststandard

44 Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd

45 Hushållens skulder på en hög nivå

49 Brist på bostäder ger snabba försäljningar

50 Tukta byggsyndarna

51 Bostadspolitik och skattepolitik.

52 VAD KOSTAR ETT FLERBOSTADSHUS?

53 Så vill Göran Persson få fart på byggandet

55 Nybyggarkommissionens slutrapport

56-64 NYBYGGARKOMMISSIONENS 63 FÖRSLAG

Från SCB 21 mars 2014.

Nya bostads- och hushållsstatistiken

Statistiken baseras på Registret över totalbefolkningen den 31 december 2012 och uppgifter om lägenheter i Lägenhetsregistret.

Barn är personer som är under 25 år och folkbokförda tillsammans med biologisk förälder, adoptivförälder, vårdnadshavare eller ”annan person”.

Upplåtelseformerna äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt avser fastighetsägarens juridiska form. Det innebär att boende i en bostadsrätt även omfattar personer som hyr sin lägenhet av en bostadsrättsförening eller hyr av bostadsättsinnehavaren.

Övrigt boende utgörs av specialbostäder, lägenheter i flerbostadshus som är ägarlägenheter eller som bebos av ägaren av huset. Här ingår även en grupp med oklara uppgifter om byggnadstyp eller fastighetsäggande.

Nya bostads- och hushållsstatistiken

För första gången på över 20 år kan vi presentera heltäckande statistik över hur många hushåll det finns i Sverige och hur folk bor. Det ger nya möjligheter att ta reda på allt från hur stor boendeyta snitthushållet har till hur många som bor ensamma.

År 1990 genomfördes den sista folk- och bostadsräkningen i Sverige då alla hushåll fick svara på en enkät om bland annat de som bodde i hushållet och storleken på bostaden. Det var dyrt och dessutom krångligt för alla inblandade. För att kunna ta fram statistiken på ett enklare sätt skapades ett lägenhetsregister. Tillsammans med folkbokföringen kopplar registret samman personer och hushåll med lägenheter, och inte enbart med fastigheter som tidigare.

I den nya statistiken utgörs ett hushåll av samtliga personer som är folkbokförda i samma bostad. De som bor tillsammans klassificeras efter hushållstyp enligt vissa regler. Att metoden är ny och att det finns skillnader i definitionerna får man ha i åtanke när man jämför den nya statistiken med tidigare folk- och bostadsräkningar.

Från och med nu publicerar vi den registerbaserade statistiken om boende och hushåll årligen. Vi kommer även att ta fram bostadsstatistik med hjälp av lägenhetsregistret. Det är ett stort lyft om man jämför med folk- och bostadsräkningarna, som bara genomfördes vart femte år. Statistiken omfattar nästan alla folkbokförda, men för cirka 300 000 personer saknar SCB bostadsinformation om eller bor i en felaktigt registrerad bostad.

Författare Lovisa Sköld arbetar med boendestatistik på SCB.

Villa vanligaste boendeformen

Hälften av Sveriges befolkning bor i ett ägt småhus. Av familjer med barn i skolåldern bor 70 procent i ägt småhus. Hur vi bor styrs förutom av hushållets storlek och ekonomi även av ålder och geografi.

Det genomsnittliga antalet boende per hushåll i ägt småhus är 2,7 personer. I flerbostadshus med bostadsrätt och hyresrätt bor det knappt 2 personer per hushåll. Det framgår av den nya boendestatistiken, som varit möjlig att ta fram med hjälp av Lägenhetsregistret.

För barn är det absolut vanligast att bo i småhus som hushållet äger. Boendet varierar dock beroende på barnets ålder. I alla åldrar är det vanligast att bo i småhus, men det är relativt många som i småbarnsåren bor i bostadsrätt eller hyresrätt i flerbostadshus. Under de första fem åren flyttar många barn från flerbostadshus till småhus.

Boendet för barn skiljer sig markant åt beroende på om de bor med en eller två föräldrar. Av cirka 1,7 miljoner barn till sammanboende bor 70 procent i ägt småhus. Av 390 000 barn till ensamstående föräldrar bor endast 15 procent i ägt småhus.

För att räknas som ”barn” krävs att man är folkbokförd i samma lägenhet som minst en av föräldrarna. Det är mindre än hälften av alla i åldern 20–24 år som räknas som barn i den bemärkelsen.

Ungdomar som inte bor med sina föräldrar räknas som vuxna, och de bor i stor utsträckning i hyresrätt i flerbostadshus. För den gruppen är också andelen i övrigt boende relativt hög. Det beror på att student--bostäder ingår i övrigt boende. 11 procent av alla mellan 20 och 24 år bor i studentbostad. Andelen sjunker sedan och vid 30 års ålder är den endast 2 procent.

Vuxnas boende speglar barnens boende. När det är dags för familjebildning flyttar många från flerbostadshus till småhus. Bostäder i småhus är i genomsnitt större än i flerbostadshus, vilket är en fördel när familjen växer. Det kan också vara då man har fått ekonomiska möjligheter att köpa sin bostad.

Hur vi bor avgörs inte bara av hur gamla vi är, hur stort hushållet är eller vilken ekonomi vi har. En bidragande faktor är också hur bostadsbeståndet ser ut där vi väljer att bo. I storstadsområdena är det en stor övervikt av flerbostadshus, medan mindre kommuner istället har övervikt av småhus. Den övervägande delen av småhusen är äganderätter och en ganska liten andel är bostads- och hyresrätter.

Gagnef är den kommun som har störst andel hushåll i äganderätt i småhus. Det finns flera glesbygdskommuner, men även kranskommuner till de tre storstäderna, bland kommunerna med störst andel hushåll i ägda småhus.

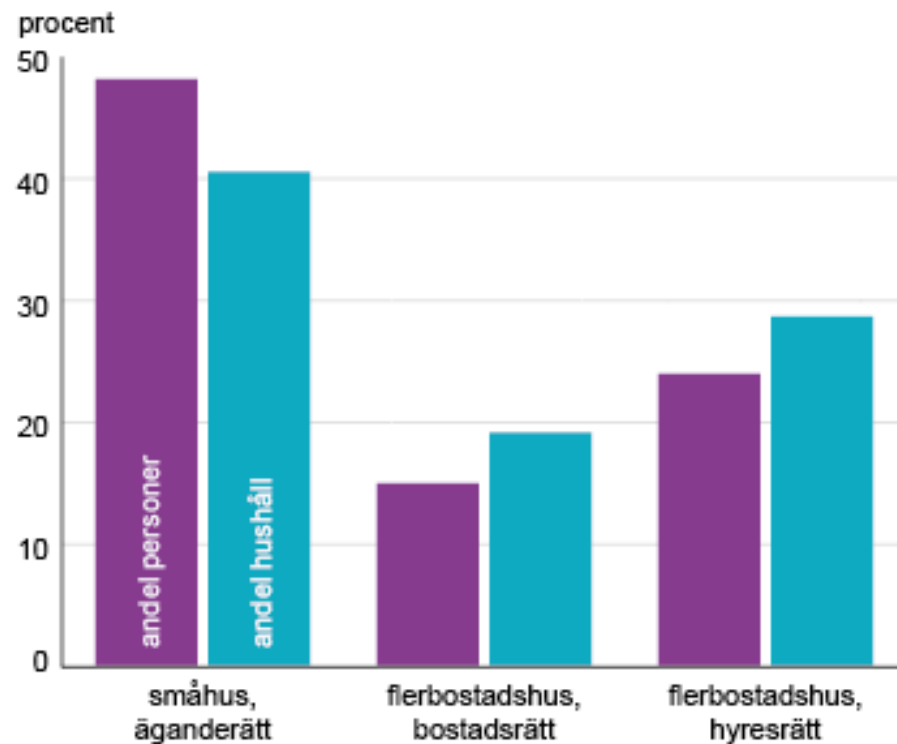
De 10 kommuner med största andelen hushåll per boendeform. Procent

... i ägda småhus.		.. i hyresrätt i flerbostadshus		... i bostadsrätt i flerbostadshus	
Gagnef	79,5	Sundbyberg	53,7	Solna	60,5
Öckerö	77,9	Södertälje	48,4	Stockholm	44,4
Tjörn	77,4	Göteborg	47,7	Täby	39,0
Vellinge	75,8	Örebro	46,0	Fagersta	37,4
Mörbylånga	73,4	Landskrona	43,6	Nacka	36,6
Orust	72,4	Eskilstuna	41,1	Sundbyberg	36,3
Ekerö	72,3	Norrköping	41,1	Malmö	36,2
Habo	71,8	Botkyrka	40,3	Uppsala	36,1
Robertsfors	71,6	Malmö	40,3	Liding	34,1
Lekeberg	70,8	Katrineholm	39,3	Järfälla	33,9

2014.03.04

Hälften av befolkningen bor i ägt småhus

Andel av hushållen och av befolkningen som bor i de vanligaste boendeformerna

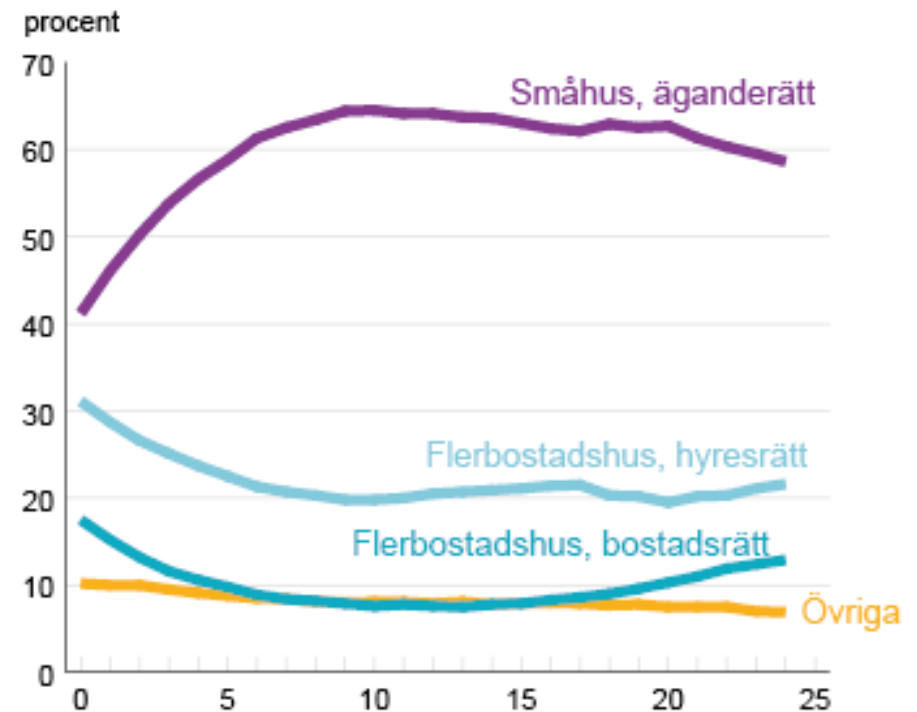

Hushållen i ägda småhus är i genomsnitt större än hushåll i flerbostadshus. Det är skälet till att andelen hushåll som bor i småhus är lägre än andelen personer i denna boendeform.

Ägt småhus är den vanligaste boendeformen ...

... för barn

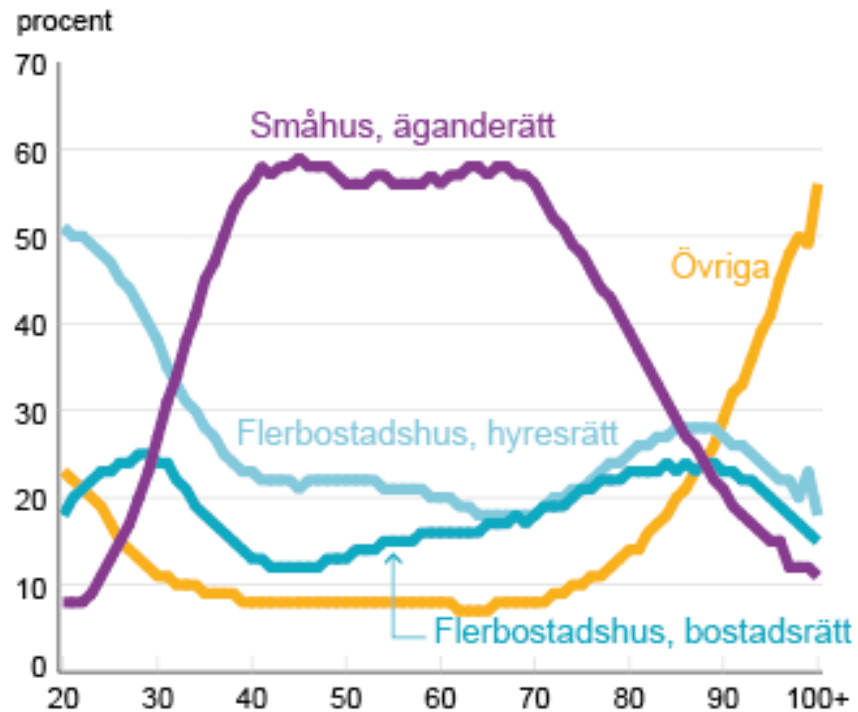
Barn i åldern 0–24 år som bor med minst en förälder efter boendeform och ålder

Många familjer flyttar från flerbostadshus till småhus när barnen är i förskoleåldern.

... och för vuxna

Vuxna 20 år och äldre efter boendeform

Fram till 30-årsåldern är det vanligast att bo i hyresrätt. Därefter blir det vanligare att bo i ett småhus. Bland äldre är det vanligt med boende i flerbostadshus och övrigt boende, där specialbostäder för äldre ingår.

[Hushåll och ekonomi](#)

[Fastigheter](#)

[Familjer](#)

[Regionalt](#)

Från SCB 21 mars 2014.

Var tredje äldre bor ensam

Andelen äldre som bor ensamma verkade länge öka, men den nya registerbaserade boendestatistiken visar att den är lägre idag än vid den senaste folk- och bostadsräkningen 1990. Skälet är att allt fler har sin make eller maka kvar i livet idag.

Det är 32 procent av alla som är 60 år eller äldre som bor ensamma. Då ingår de knappa 5 procent som bor i äldreboende. Män är ensamboende i högre utsträckning än kvinnor fram till 60-årsåldern, därefter sker en förändring så att det istället är vanligare att kvinnor bor ensamma. 39 procent av de äldre kvinnorna och 23 procent av männen bor i hushåll som består av en person. Från och med 80 års ålder är de ensamboende i majoritet bland kvinnorna, medan motsvarande ålder för män är 90 år. Att bo ensam är ofta det man föredrar när möjlighet finns, nu liksom förr, jämfört med att leva ihop med släktingar eller andra.

Dessa tal döljer stora förändringar. För att belysa dem använder vi åldersgruppen 60 år eller äldre, en gruppering som använts i folkräkningarna. I folk- och bostadsräkningen 1960 bodde 23 procent av gruppen 60+ ensamma, att jämföra med 32 procent år 2012.

Det var under andra halvan av 1900-talet som en dramatisk demografisk förändring skedde. Nästan alla änkor och änklingar kom under den perioden att bo ensamma. 1975 bodde en av fyra änkor eller änklingar med barn eller andra. Samtidigt saknade många barn. Det gällde för 23 procent av de äldre 1970, jämfört med dagens 12 procent, vilket väl måste ses som en förbättring.

Historiska uppgifter tyder på att omkring en tiondel eller mer av de äldre redan under 1800-talet bodde ensamma. År 1945 bodde 31 procent av gruppen 65+ ensamma. Detta avsåg då andelen enpersonshushåll av personer i bostadshushåll. Med hänsyn tagen till de som bodde på ålderdomshem med mera, var andelen ensamboende äldre totalt ungefär 35 procent, det vill säga samma nivå som idag.

Utvecklingen mellan den sista folk- och bostadsräkningen och upprättandet av den nya boendestatistiken visar att det skett en nedgång i ensamboendet bland äldre personer sedan 1990-talet, något som nog förvånar en del. Detta beror främst på att allt fler äldre har sin make, maka eller partner kvar i livet. Detta är i sin tur ytterst resultatet av att allt fler ingick giftermål från 1940-talet och framåt, något som sammanföll med det tilltagande samboendet. Även i åldern 60+ skaffar sig allt fler en sammanboende partner, med en stark uppgång de senaste två årtiondena.

Cirka 5 procent av de äldre har idag en sambo, därtill har 5 till 7 procent en så kallad särbo. Vi har under senare årtionden haft en lavinartad ökning av guldbryllöpar och andra långlivade relationer, parallellt med att ytterst få äldre i Sverige numera bor tillsammans med barn eller andra. 1954 var den andelen 27 procent, 1975 hade den minskat till 9 procent, för att idag uppgå till cirka en procent.

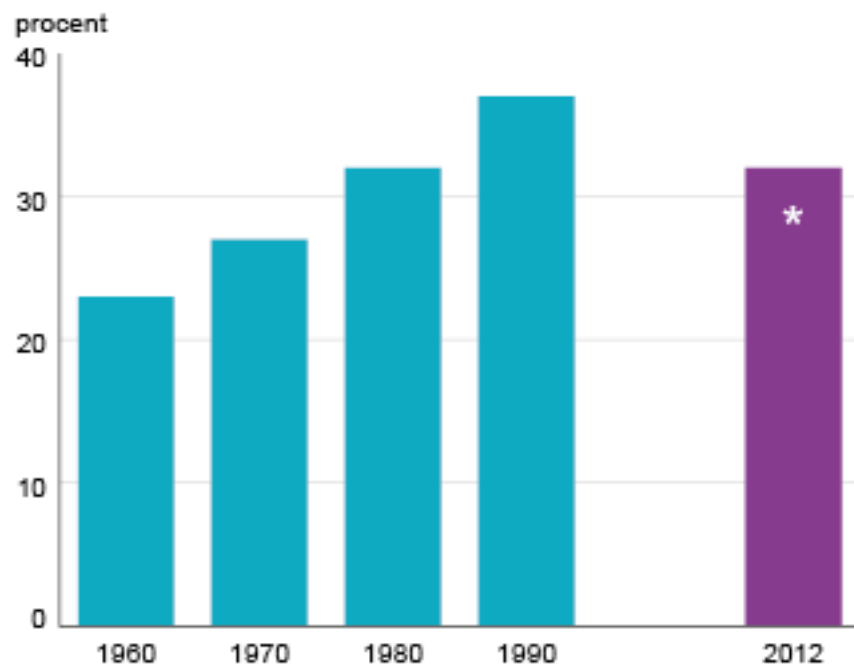
Eftersom antalet äldre, 60+, totalt sett har ökat från cirka 1,3 miljoner 1960 till dagens 2,4 miljoner, så har även det absoluta antalet ensamboende ökat. Det har mer än fördubblats. Det är något man märkt ute i den kommunala omsorgen, men ibland förväxlat med att ensamboendet som boendeform i sig blivit ”vanligare”.

Det är glädjande att man nu enkelt för varje kommun, kommungrupp eller liknande kan ta fram andelen ensamboende i olika åldrar.

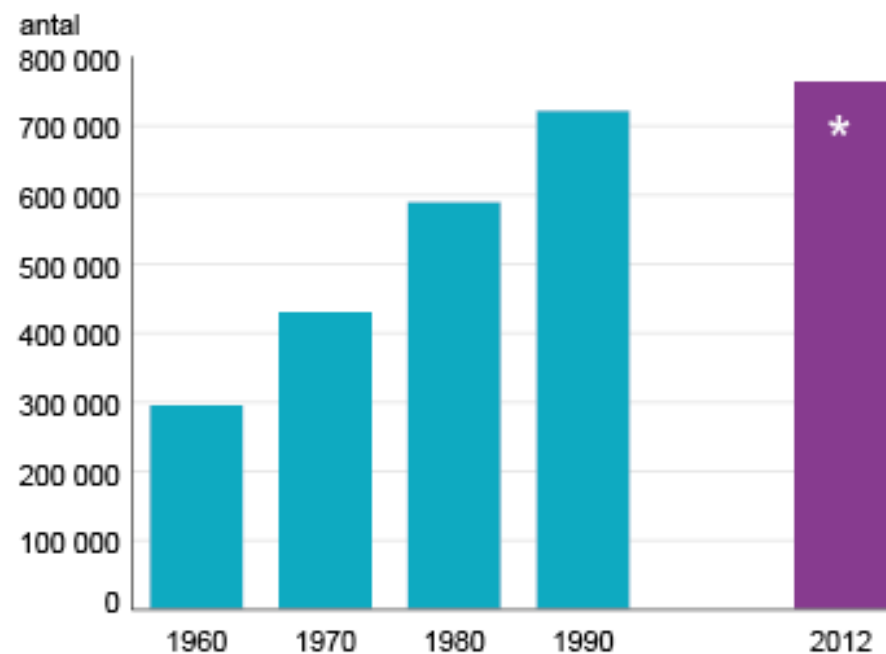
Ensamboendet varierar nämligen kommunerna emellan, vilket inte är allmänt känt, men givetvis får konsekvenser för både anhörigomsorgen och de offentliga insatserna. Det är 39 procent av gruppen 60+ som bor ensamma i Stockholm, jämfört med riksgenomsnittet på 32 procent. Ett exempel på en kommun med låg andel ensamboende äldre är Mullsjö i Jönköpings län med 26 procent.

Fler ensamboende äldre, men lägre andel sedan 1990

Andel ensamboende, 60 år eller äldre, 1960 till 2012*

Antal ensamboende, 60 år eller äldre, 1960 till 2012*

**2012 års siffra är hämtad från den registerbaserade hushålls- och bostadsstatistiken, medan de tidigare uppgifterna är hämtade från folk- och bostadsräkningar som genomfördes som enkätundersökningar.*

[Hushåll och ekonomi](#)
[Äldre och äldreomsorg](#)

2014-03-04

Två personer i snitthushållet

Hela 70 procent av Sveriges hushåll består av en eller två personer. Om vi lever själva eller ihop med andra är starkt kopplat till ålder och det är vanligt att man både börjar och avslutar sitt vuxna liv som ensamboende. Det framgår av den nya, registerbaserade hushållsstatistiken.

4 av 10 bor ensamma

Det vanligaste hushållet är Ensamstående utan barn. Personer som bor ensamma utgör 37,7 procent av alla hushåll. De därefter vanligaste hushållstyperna är Sammanboende utan barn och Sammanboende med barn 0–24 år. Bland Sammanboende med barn 0–24 år är det vanligast att ha två barn. I två tredjedelar av samtliga hushåll finns det inga barn.

Trots att 37,7 procent av hushållen är Ensamstående utan barn så är det endast 16,5 procent av befolkningen som tillhör enpersonshushåll. Istället ingår de flesta människor i hushållstyperna Sammanboende med barn 0–24 år och Sammanboende utan barn. Närmare 60 procent av Sveriges befolkning tillhör någon av dessa hushållstyper.

Antal och andel hushåll och personer efter hushållstyp, 2012

Hushållstyp	Hushåll		Personer	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Ensamstående utan barn	1 576 000	37,7	1 576 000	16,5
Ensamstående med barn 0–24 år	247 000	5,9	644 000	6,7
Ensamstående med barn 25+ år	42 000	1,0	87 000	0,9
Sammanboende utan barn	1 041 000	24,9	2 083 000	21,8
Sammanboende med barn 0–24 år	929 000	22,2	3 624 000	37,9
Sammanboende med barn 25+ år	54 000	1,3	165 000	1,8
Övriga hushåll utan barn	164 000	3,9	424 000	4,4
Övriga hushåll med barn 0–24 år	117 000	2,9	625 000	6,5
Övriga hushåll med barn 25+ år	7 000	0,1	27 000	0,2
Uppgift saknas	.	.	302 000	3,2

Liten ökning av antalet boende i snitthushållet

Fördelningen av hushållen i Sverige efter hushållsstorlek ser idag ungefär likadan ut som 1990. Det är vanligare med små hushåll än med stora. Hushåll med 1–2 personer utgör närmare 70 procent av hushållen. De största hushållen, med sex eller fler personer, utgör 2 procent av hushållen. Det är en ökning jämfört med 1990 och kan delvis förklaras med att specialbostäder inte ingick i folk- och bostadsräkningen. I genomsnitt bodde 2,22 personer per hushåll 2012 vilket var en liten ökning från 2,15 år 1990.

Hushållsstorlek	2012		1990 *	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
1 person	1 576 000	37,7	1 516 000	39,6
2 personer	1 307 000	31,3	1 190 000	31,1
3 personer	518 000	12,4	471 000	12,3
4 personer	515 000	12,3	453 000	11,8
5 personer	179 000	4,3	157 000	4,1
6+ personer	82 000	2,0	43 000	1,1
Totalt	4 176 000	100	3 830 000	100

* Resultat från Folk- och Bostads-räkningen 1990

Singelhushåll vanligt bland unga män

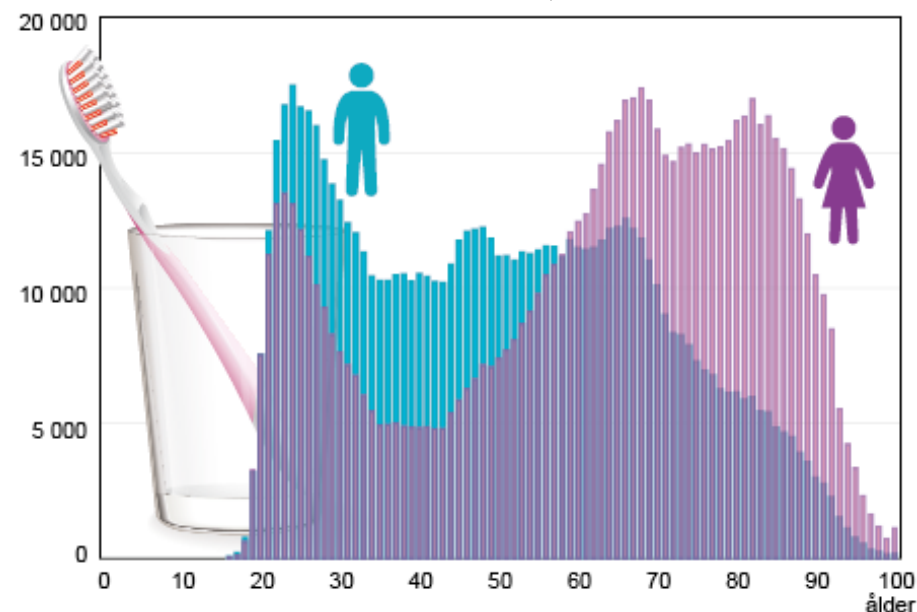
Av de ensamboende är 53 procent kvinnor och 47 procent män. Det finns dock stora skillnader i åldersfördelningen mellan könen. För både kvinnor och män är det vanligt att vara ensamboende i den tidiga 20-årsåldern. Andelen ensamboende minskar sedan till följd av parbildning fram till 35-års-åldern för båda könen.

Männen är ensamboende i betydligt högre utsträckning än kvinnorna fram till 60-års-åldern där en förändring sker och antalet ensamboende kvinnor blir fler.

Andelen äldre par som splittras, främst på grund av att den ene partnern avlider, ökar successivt med åldern. Det är vanligast att kvinnan blir ensam kvar, och de flesta ensamboende äldre är därför kvinnor.

Antalet ensamboende kvinnor är litet i medelåldern, delvis på grund av att barn till separerade par oftast är folkbokförda hos modern. I de åldrar när barnen flyttar till annat boende ökar antalet ensamboende bland kvinnorna.

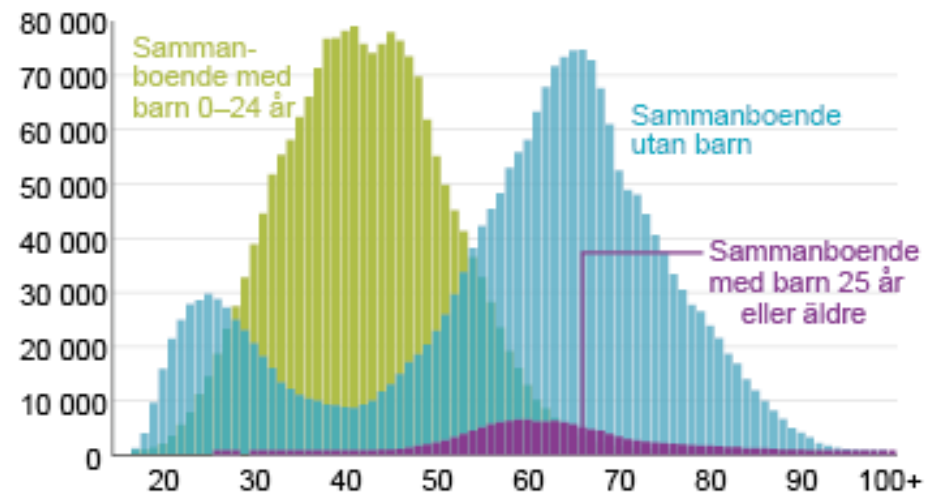
Antal ensamboende efter ålder och kön, 2012

Hälften av alla par har barn hemma

Knappt 4,4 miljoner personer bor i parförhållande. I åldrar upp till 27 år är det vanligast att paren är barnlösa, därefter är det vanligare att paren har barn. Att sammanboende par har hemmaboende barn är sedan vanligast upp till 54 års ålder då barnen i regel har lämnat föräldrahemmet och de flesta paren återigen lever utan barn. Män i par är i regel något äldre än kvinnorna.

Antal sammanboende personer efter hushållstyp och ålder, 2012

[Hushåll och ekonomi](#)

[Familjer](#)

2014-03-04

Ökade skillnader i barnfamiljers inkomststandard

Den genomsnittliga barnfamiljen har fått högre inkomststandard under 2000-talet, och andelen barn i familjer med låg inkomststandard har sedan 1997 minskat från 18 till 8 procent. Samtidigt har skillnaderna mellan barnfamiljer i olika grupper ökat.

Barnfamiljernas ekonomi går att beskriva på flera olika sätt. Ett sätt är att undersöka hur inkomststandarden i barnfamiljerna har utvecklats. Inkomststandard är ett mått på hur väl hushållets inkomster räcker för att betala nödvändiga omkostnader. En inkomststandard på 1 innebär att inkomsterna precis räcker för att betala för boende och de nödvändigaste levnadsomkostnaderna. I ett hushåll med inkomststandard under 1, eller låg inkomststandard, räcker inkomsterna inte till att betala för boende och de nödvändigaste levnadsomkostnaderna.

För exempelvis en familj som består av två vuxna med två barn, 3 och 10 år, innebär låg inkomststandard en disponibel inkomst under 19 800 kronor per månad, räknat för år 2011. För en ensamstående förälder med ett barn på 7 år gick gränsen vid 12 900 kronor. Hög inkomststandard har hushåll med en inkomststandard på 2 eller högre. Det innebär att inkomsterna skulle täcka de nödvändigaste utgifterna för ytterligare ett lika stort hushåll.

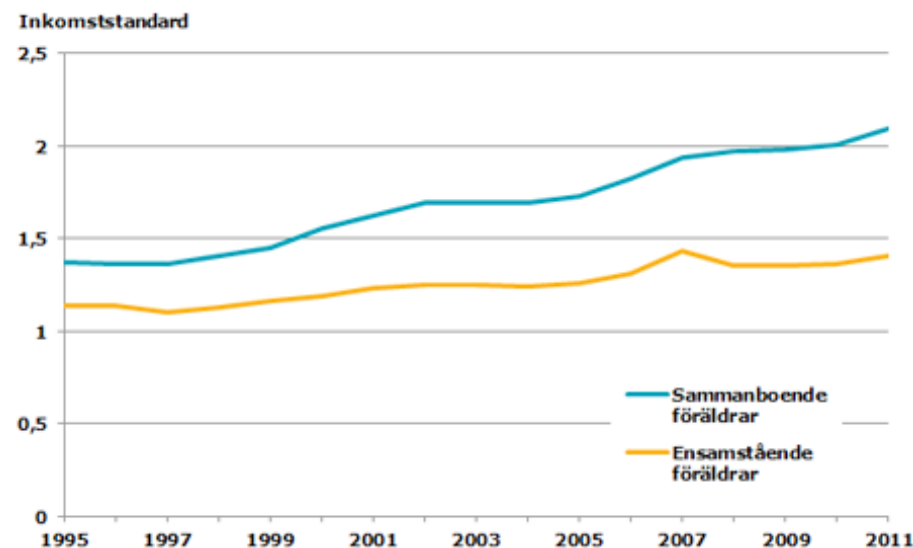
Den genomsnittliga inkomststandarden i barnfamiljerna har ökat under senare år, från 1,32 år 1995 till 1,97 år 2011. En genomsnittlig barnfamilj har alltså inkomster som nästan skulle kunna försörja en lika stor familj till.

Inkomststandarden är olika hög i olika grupper. Exempelvis har barn i hushåll med sammanboende föräldrar en högre inkomststandard än

barn till ensamstående föräldrar, och barn i hushåll där minst en av föräldrarna är född i Sverige har högre inkomststandard än barn i hushåll där båda föräldrarna är utrikes födda. Även förändringen av inkomststandarden skiljer sig åt mellan olika grupper. Den har ökat mer bland barn till sammanboende föräldrar än bland barn till ensamstående föräldrar, vilket gjort att skillnaderna i inkomststandard mellan dessa grupper har ökat. Även skillnaderna mellan barn vars föräldrar är födda i Sverige och barn vars föräldrar är födda utomlands har ökat.

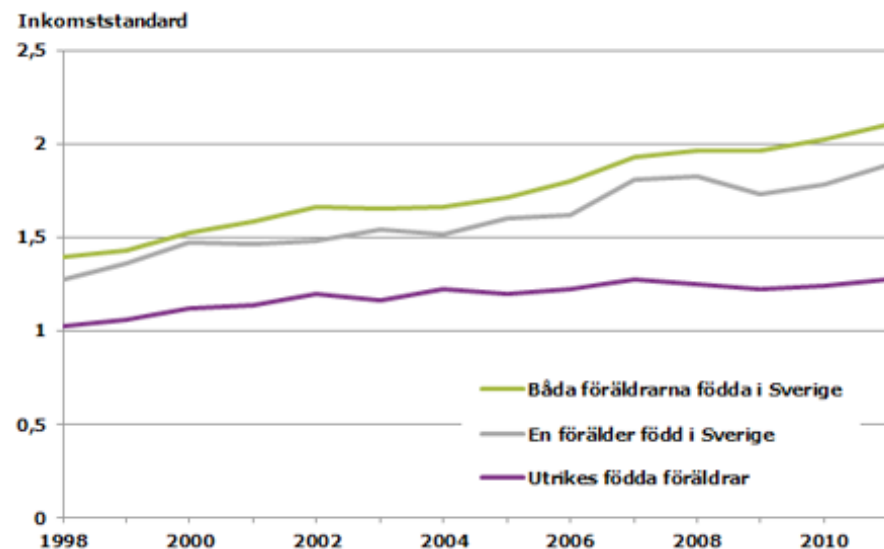
Större ökning hos barn till sammanboende föräldrar

Barnfamiljernas inkomststandard (median) i familjer med hemmaboende barn 0–17 år, efter familjetyp, 1995–2011

Större ökning hos barn vars föräldrar är födda i Sverige

Barnfamiljernas inkomststandard (median) i familjer med hemmaboende barn 0–17 år, efter föräldrarnas födelseland, 1998–2011

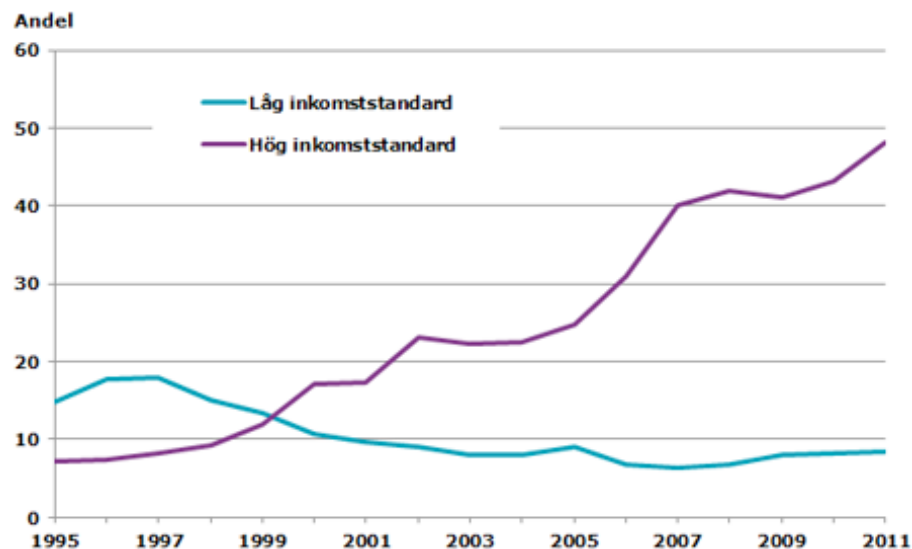

Samtidigt som den genomsnittliga inkomststandarden har höjts har också andelen barn som bor i ett hushåll med hög inkomststandard ökat. År 2011 bodde nästan hälften av barnen, 48 procent, i hushåll med hög inkomststandard. Motsvarande andel år 1995 var 7 procent.

Andelen barn som bor i ett hushåll med låg inkomststandard minskade från mitten av 1990-talet till mitten av 2000-talet. År 1997 levde 18 procent av barnen i Sverige i hushåll med låg inkomststandard, jämfört med 6 procent år 2007. Sedan dess har andelen barn i familjer med låg inkomststandard ökat till 8 procent, vilket motsvarar 158 000 barn.

Allt fler barn har hög inkomststandard

Andel barn 0–17 år som bor i familjer med låg respektive hög inkomststandard, 1995–2011. Procent

Sedan 1995 har andelen barn som bor i hushåll med låg inkomststandard minskat i de flesta grupper. Minskningen är dock olika stor. Exempelvis har andelen barn med sammanboende föräldrar som har låg inkomststandard mer än halverats medan minskningen bland barn till ensamstående ligger på drygt en fjärdedel. På motsvarande sätt har andelen barn med låg inkomststandard minskat mer bland dem som har två föräldrar födda i Sverige jämfört med barn där båda föräldrarna är födda utomlands. I en grupp har dock andelen med låg inkomststandard ökat, det är barn i familjer där ingen av föräldrarna förvärvsarbetar.

Vanligt med låg inkomststandard om föräldrarna inte förvärvs- arbetar

Andel samt antal barn 0–17 år med låg inkomststandard, efter befolkningsgrupp. År 2011

	Procent	Antal
Barn med sammanboende föräldrar	6	91 000
Ingen förvärvsarbetar	63	34 000
En förvärvsarbetar	20	37 000
Båda förvärvsarbetar	2	20 000
Barn med ensamstående förälder	18	67 000
Föräldern förvärvsarbetar inte	59	44 000
Föräldern förvärvsarbetar	8	23 000
Båda föräldrarna födda i Sverige	4	47 000
En förälder född i Sverige	11	25 000
Båda föräldrarna födda utomlands	27	75 000
Samtliga barn 0–17 år	8	158 000

År 1998 hade 289 000 barn i Sverige låg inkomststandard. Av dem var 33 procent barn till ensamstående och 32 procent barn till utrikes födda. År 2011 hade antalet barn med låg inkomststandard minskat till 158 000. Av dem hade andelen med ensamstående föräldrar respektive utrikes födda föräldrar ökat till 42 respektive 47 procent. Utvecklingen har alltså lett till att barn i familjer med låg inkomststandard i större utsträckning består av barn med ensamstående eller utrikes födda föräldrar.

[Barn](#)

[Familjer](#)

[Hushåll och ekonomi](#)

[Inkomster](#)

2014-01-15

Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd

I 13 av landets kommuner, bland annat Nordanstig, Pajala och Dorotea, bor ingen i bostadsrätt i flerbostadshus. Det visar den nya boendestatistiken.

När vi sätter de hushåll som bor i hyresrätt i relation till alla hushåll i de vanligaste formerna för lägenhetsboende, hyres- och bostadsrätter, får dessa kommuner alltså 100 procent i hyresrätter.

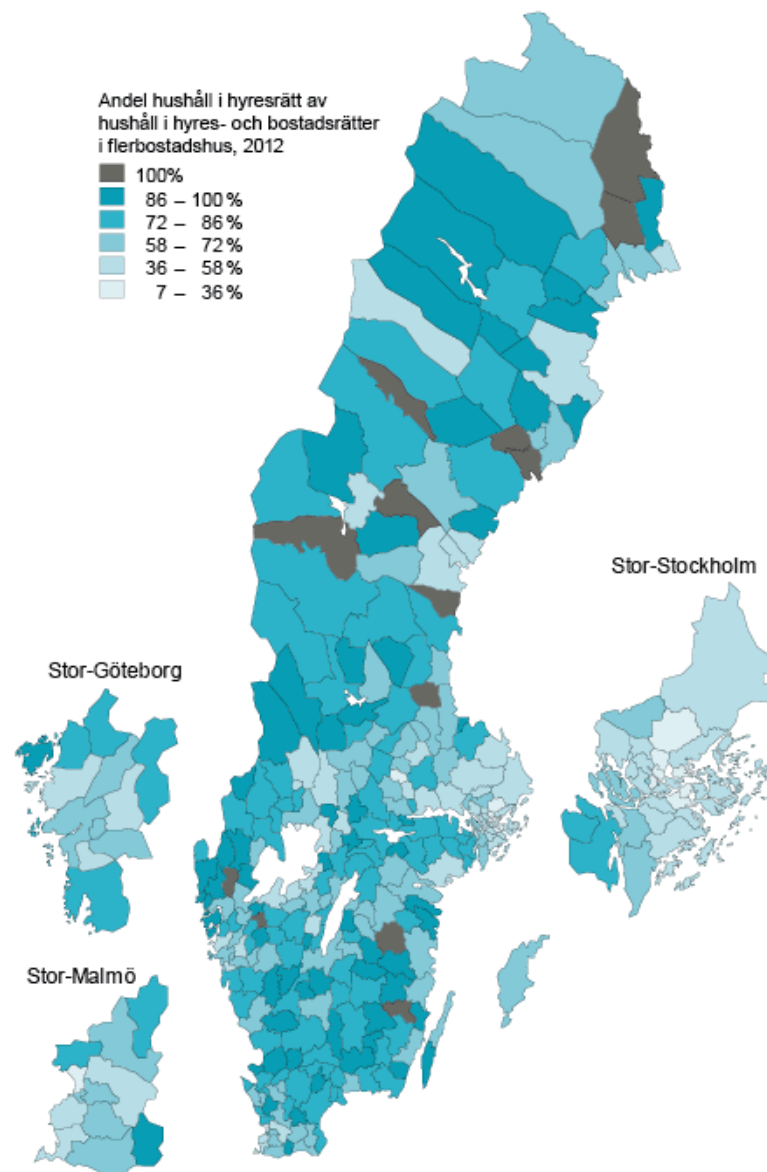
Hushållen i bostadsrätt utgör däremot den största delen i många kommuner i storstädernas utkanter, till exempel Vallentuna, Täby och Lomma där mindre än 20 procent av hushållen i lägenheter bor i hyresrätter.

Självklart spelar det roll var kommunen ligger. I Dorotea finns det till exempel bara 312 hushåll i hyresrätter och inga i bostadsrätter. Man bor framförallt i småhus. I Täby däremot finns sammanlagt 11 079 hushåll i bostads- och hyresrätter.

Utöver hyres- och bostadsrätter i flerbostadshus kan man också bo i lägenhet i ägandelägenheter eller ha en oklar upplåtelseform, men detta är mycket ovanligt. Dessa ingår inte i beräkningen.

[Fastigheter](#)
[Regionalt](#)
[Kartor](#)
[Glesbygd](#)

2014-03-04

Hushållens skulder på en hög nivå

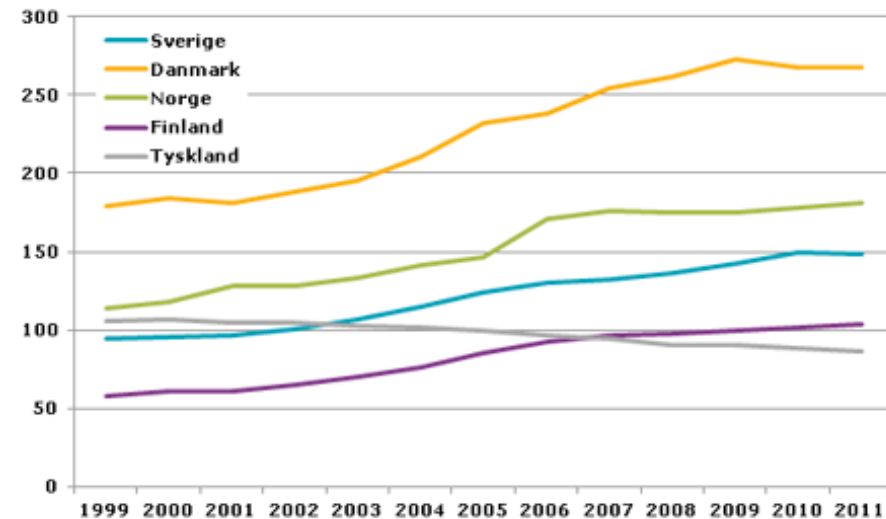
De svenska hushållens skuldsättning har ökat under en lång tid. Skuldökningen gäller framförallt bolåneskulder som drivits på av en frikostig utlåning från banker och bostadsinstitut. På senare år har dock utlåningstillväxten mattats och hushållens skuldkvot har stabiliserats. I en internationell jämförelse hamnar Sverige högt när det gäller hushållens skuldbörda även om ett par länder har högre skuldkvoter. Framförallt Riksbanken fäster stor vikt vid utvecklingen av hushållens skulder och varnar för riskerna som en hög skuld-ättning för med sig.

Skuldkvoten, definierad som hushållens låneskulder som andel av den årliga disponibla inkomsten efter skatt, har stigit från runt 100 procent vid slutet av 1990-talet till 165 procent 2012. Skuldkvoten har dock inte ökat de senaste åren utan verkar ha stabiliserats på denna nivå. Det innebär alltså att skulderna nu ökar i stort sett i samma takt som de disponibla inkomsterna. Det ska poängteras att även helt skuldfria hushåll räknas med i statistiken vilket innebär att bland de hushåll som har skulder är skuldsättningen i många fall betydligt högre än snittet.

En jämförelse med övriga europeiska länder visar att de svenska hushållens skuldsättning är hög men att vi inte är "värst i klassen". Högst skuldkvot har vårt södra grann-land Danmark där skulderna var närmare 270 procent av den disponibla inkomsten 2011. Eurostat publicerar skuldkvoten definierat som hushållens låneskulder som andel av disponibel bruttoinkomst. Även i Norge är skuldkvoten högre än i Sverige liksom i Nederländerna och Irland. Finska hushåll har däremot lägre skulder än de svenska men utvecklingen har ändå varit snarlik den svenska under det senaste decenniet med kraftigt ökade skulder. Det enda land i Europa som går emot strömmen är Tyskland där skuldkvoten minskat, från 107 procent 2000 till 86 procent 2011.

Hushållens skuldkvot

Procent av disponibel bruttoinkomst

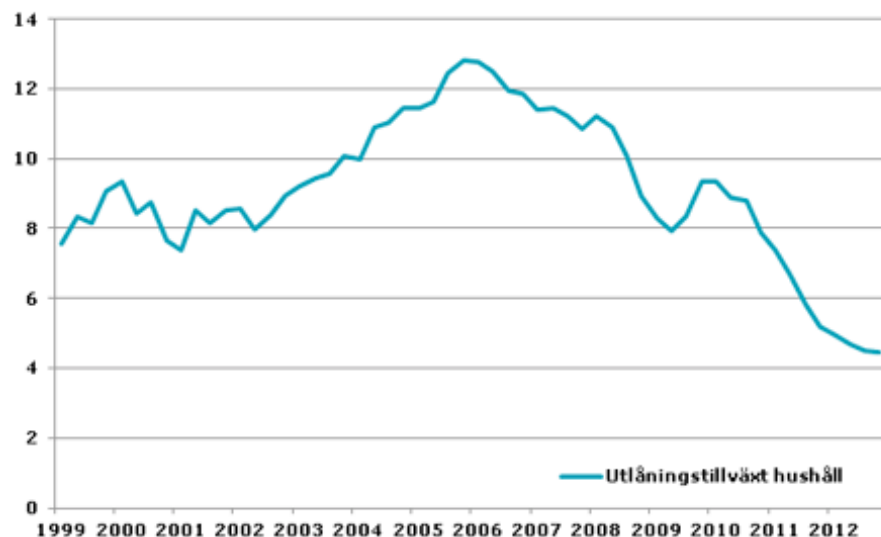
Källa: Eurostat

Bankerna har skruvat åt kranarna

Lånefesten som pågått under många år har om inte upphört helt så åtminstone stannat av. Ett osäkrare läge i ekonomin har fått prisökningarna på bostäder att sakta in samtidigt som hårdare regleringar för att begränsa en alltför frikostig utlåning har införts. Detta har medfört att den årliga tillväxttakten för utlåningen till hushåll har mattats från närmare 13 procent under 2005-2006 till en öknings-akt som stabiliserats runt 4-5 procent under 2012 och inledningen av 2013.

Tillväxttakt utlåning till hushåll

Procent

Enligt Svenska Bankföreningen äger drygt 70 procent av de svenska hushållen sin bostad. Av dessa hushåll har 96 procent bostads-ån och det är denna kategori som utgör den klart största delen (över 80 procent) av utlåningen till hushåll. Tillväxttakten på bostadslån har sjunkit från drygt 15 procent i början av 2006 till under 5 procent i februari 2013. För utlåning till bostads-rätter låg tillväxt-akten på över 20 procent från 2003 till 2008 men i februari 2013 hade den gått ner till 7 procent i årstakt.

Belåningsgraden har minskat

Finansinspektionens senaste studie av den svenska bolånemarknaden visade att hushållens belåningsgrad minskat sedan bolånetaket infördes 2010. Då begränsades möjligheten att låna med bostaden som säker-

het till 85 procent av bostadens värde. Belåningsgraden för nya lån har sjunkit ett par procentenheter sedan dess och ligger nu i snitt på knappt 69 procent av bostadens värde. Samtidigt har Bank-öreningen utfärdat rekommendationer på amortering av bostads-lån för hushåll med en belån-ings-grad över 75 procent. Studien visar att amorteringsviljan för hushåll med en belåningsgrad över 75 procent är god medan den fortsatt är svag för de med en lägre belåningsgrad och omkring hälften av alla nya bostadslån är helt amorteringsfria. Bland de bolån som amorteras är den genom-nittliga återbetalningstiden 140 år - det finns med andra ord ingen plan hos gemene man att betala tillbaka lånen och bli skuldfri.

Finansinspektionen (FI) har även gjort så kallade stresstester där man beräknat hur känsliga hus-hållen är för ränte-höjningar, prisfall på bostäder samt arbetslöshet. FI bedömer att de svenska bolånetagarna generellt har en god återbetalnings-förmåga och har marginal för räntehöjningar och inkomstbortfall. Självklart förekommer motsatsen och det är därför viktigt för hushåll med den högsta belåningen att minska sina skulder. FI bedömer även bankernas risk för kredit-förluster på bolån som liten och att detta inte utgör något överhäng-ande hot mot den finansiella stabiliteten.

Lågt bostadsbyggande håller uppe priserna

Det var en explosionsartad utveckling av bostadspriserna under slutet av 1990- och början av 2000-talet. Den snabbaste uppgången har avstannat sedan dess, åtminstone vad gäller villapriserna. Priserna på bostads-rätter stiger dock fortsatt och de senaste fyra åren har pris-öknings-akten åter accelererat. Det finns heller inga synliga tecken på att bostäder och fastigheter skulle börja falla kraftigt i värde, såsom skett i exempelvis Spanien och även i viss mån i Danmark.

Inflyttningen till storstadsregionerna är stor samtidigt som bostadsbyggandet är fortsatt lågt och inte heller ser ut att ta fart under den närmaste framtiden.

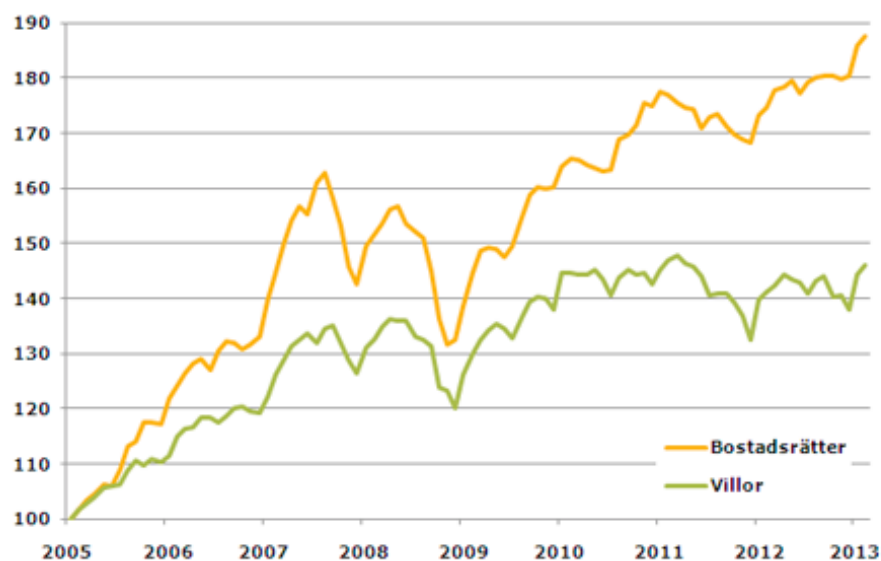
Preliminära siffror visar att nybyggnationen av bostadslägenheter 2012 minskade med 23 procent jämfört med 2011. Även bygglovsstatistiken visar på en minskning. Antal beviljade bygglov gick 2012 ner med 12 procent jämfört med 2011.

Dessa faktorer bidrar till att hålla uppe bostadspriserna. Det låga ränteläget har dessutom gjort det fortsatt fördelaktigt för hushållen att låna pengar. Enligt en studie av Boverket är dock den främsta anledningen till prisökningarna på villor stigande inkomster hos hushållen som höjer efterfrågan.

Bostadspriser

Index januari 2005=100

Källa: Valueguard

Sjunkande räntor för hushållen

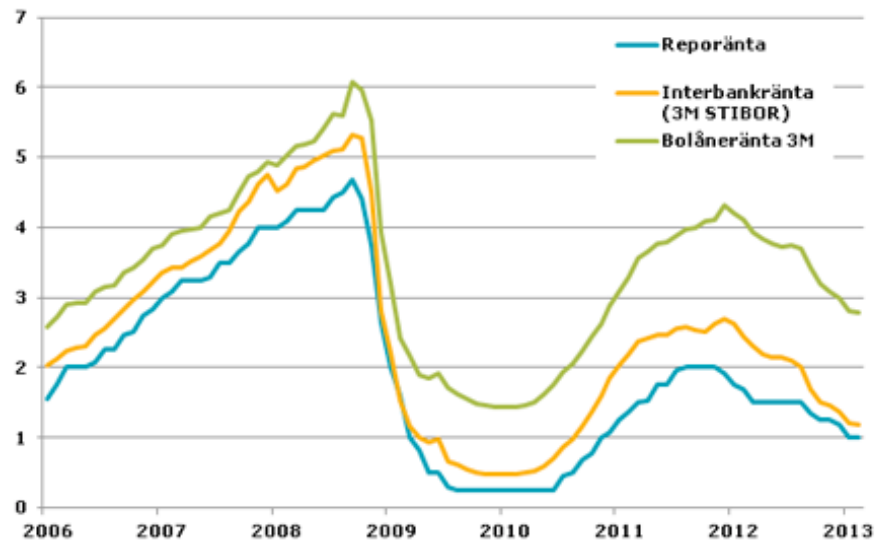
Ränteläget har förbättrats under det senaste året, sett ur ett kundperspektiv. Utlåningsräntorna till hushåll har sjunkit, såväl för korta som långa bindningstider. Andelen som väljer rörliga räntor har minskat något men ligger ändå någorlunda stabilt på ungefär 50 procent. När räntorna rasade som mest 2009 så tecknades ungefär 90 procent av lånebeloppen med rörlig ränta.

De korta bolåneräntorna påverkas i stor utsträckning av hur repo-räntan förändras. Riksbanken sänkte reporäntan ett par gånger under 2012 och den senaste sänkningen i december innebar att styrräntan hamnade på 1,00 procent. Bolåneräntorna har följt med nedåt även om det nu är ett större gap gentemot reporäntan än det varit historiskt. Till viss del förklaras det av att finansieringskostnaderna för bankerna stigit efter finanskrisen. Gapet mellan reporäntan och interbankräntorna har däremot minskat under de senaste månaderna. Det kan ses som ett tecken på att turbuensen på den finansiella marknaden har minskat då bankerna kräver mindre riskpåslag än tidigare för att låna ut pengar till varandra. Även räntorna på säkerställda obligationer, som utgör den största delen av bankernas finansiering av bolån, har sjunkit i ungefär samma takt som interbankräntorna. Utlåningsräntorna bestäms dock inte bara av bankernas upplåningskostnader utan det är tydligt att marginalerna på bolån har ökat under senare år. Enligt en färsk studie av Finansinspektionen har marginalerna mellan finansieringskostnaderna och utlåningsräntan ökat successivt sedan början av 2009.

Vid Riksbankens direktionsmöten de senaste åren har hushållens höga skuldsättning fått stor betydelse för räntebesluten. Det är sannolikt så att ränteläget hade varit ännu lägre om inte en majoritet i direktionen fäst stor vikt vid detta mått och de konsekvenser som lägre räntor skulle få på hushållsutlåningen.

Ränteutveckling

Procent

Källa: Riksbanken, SCB

[Hushåll och ekonomi](#)

[Finanser](#)

[Sveriges ekonomi](#)

2013-04-03

DN 27 mars 2014: Ny undersökning.

“Brist på bostäder ger snabba försäljningar”

“Försäljningen av bostäder går fortare i dag än för ett år sedan. Huvudfaktorn är att få objekt är till salu. Det visar en ny undersökning från Mäklarsamfundet.”

“Under lång tid har bankernas restriktiva utlåning varit den enskilda faktor som påverkat bostadsmarknaden mest, enligt de undersökningar som gjorts bland fastighetsmäklare.

Men i den nya rapporten Mäklar-insikt som Mäklarsamfundet presenterar i dag har ett litet bostadsutbud övertagit topplaceringen.

Sju av tio mäklare svarar i undersökningen att ett litet utbud har stor påverkan på bostadsmarknaden. För ett år sedan gjorde fem av tio mäklarna samma bedömning. Det innebär en ökning med 20 procentenheter.

– Detta stämmer väl överens med siffrorna över utbudet på Hemnet som vi sett under flera månader men nu har det låga utbudet verkligen slagit igenom i mäklarundersökningen också. Det är väldigt tydligt att mäklarna märker av det låga utbudet, säger Mäklarsamfundets vd Ingrid Eiken.

Många fastighetsmäklare upplever också att det går snabbare att sälja bostäderna nu.

36 procent av dem uppger att det går snabbare att sälja en bostadsrätt nu jämfört med ett år sedan. För småhus är siffran 27 procent.

Bostadsrätter säljs i regel snabbare än småhus. 84 procent av mäklarna gör bedömningen att en bostadsrätt säljs inom fem veckor.

– Tempot har skruvats upp ganska rejält sedan förra året. Konsumenterna kommer väl förberedda till visningarna med färdiga lånelöften och det går snabbt för säljarna att hitta köpare, säger Ingrid Eiken.

Men spridningen är stor både mellan länen och inom olika län.

– Vi ser att residentsstäderna med universitet och högskolor är heta bostadsmarknader, säger Ingrid Eiken.

Nio av tio mäklare i undersökningen tror på oförändrade eller stigande priser på både småhus och bostadsrätter under det kommande kvartalet. Fler tror på stigande priser på bostadsrätter än för småhus, 42 mot 36 procent. Endast 4 procent av mäklarna tror på sjunkande priser på bostadsrätter och småhus.

Enligt Mäklarsamfundet är det många konsumenter som ställer frågor om mäklarnas extratjänst homestyling, det vill säga att piffa upp bostaden inför försäljningen.

Men särskilt många som utnyttjar tjänsten är det inte, enligt undersökningen. Mäklarna uppger att homestyling förekommer alltid eller ofta i 13 procent av bostadsrättsförsäljningarna och 8 procent av småhusförsäljningarna. Vanligast är det i Kronobergs län.

Undersökningen Mäklarinsikt genomfördes mellan den 10 februari och 21 februari bland Mäklarsamfundets medlemmar och besvarades av 1 276 fastighetsmäklare.

Hans Arbman hans.arbman@dn.se “

DN 27 mars 2012. Bostadsmarknaden.

“Tukta byggsyndarna”

“ Med tunnelbanans röda linje tar det knappt en kvart att åka från Stockholms central till Danderyd. Närheten till natur och vatten gör kommunen till en attraktiv bostadsort, skriver man på hemsidan. Och byggbar mark saknas egentligen inte.

Ändå märks det inte i de lokala byggplanerna att kommunen är belägen mitt i en av Europas snabbast expanderande storstadsregioner. I Danderyd tycks den akuta bostadsbristen tas med ro. Orten toppar den eftersläpar-lista som DN har låtit Statistiska centralbyrån ta fram ur de officiella byggsiffrorna. Mellan 2006 och 2012 borde Danderyd ha byggt nästan dubbelt så många nya bostäder för att möta kommunens befolkningsökning under samma period, visar sammanställningen.

Det illustrerar en bister sanning om bostadsbristen i storstäderna: till stor del ligger problemet i händerna på lokala politiker som saknar ambitioner att bygga.

Stefan Attefall (KD) har under sina fyra år som bostadsminister presterat en bombmatta av utredningar och åtgärder. Bygglovskrav har blivit mindre stränga och andrahandsuthyrning gjorts enklare och billigare. Det är bra. Regeringens senaste idé om att låta villaägare bygga friggebodar som i praktiken kan hyras ut som bostäder är ett ytterligare myrstege mot en bättre fungerande marknad.

En undersökning som nyligen presenterades av Stockholms handelskammare visar att en tredjedel av regionens snabbast växande företag har haft problem med att rekrytera personal på grund av läget på bostadsmarknaden. En krögare berättade för DN att han ägnar en arbetsdag i veckan åt att jaga husrum åt personalen. Det kostar förstås för alla. Bostadsbristen är en spärr för tillväxten.

Samtidigt hörs rapporter om hur bristen på lägenheter går ut över kvinnojourernas arbete. Samma bekymmer är en stor tidstjuv i socialtjänsten, och bristen drabbar landets flyktingmottagande. Problemet är både ekonomiskt och socialt.

Samhällets alla delar behöver en fungerande bostadsmarknad, och samtidigt anser sig ingen enskild kommun bära skulden för att marknaden har gått sönder.

Det är ohållbart. En utredning som bostadsministern tillsatte så sent som förra månaden har i uppgift att finna en lösning på dilemmat. I uppdraget till utredaren står att det ska undersökas hur kommunerna ”kan stimuleras att planlägga för fler bostäder”.

Här finns också förebilder. Fram till 2007 drev Stockholms stad ett projekt för att snabba på planläggningen. Den kommunala detaljplanprocessen effektiviserades, och rutinerna för tillstånd strömlinjeformades. Efteråt konstaterades att processer och byggande gick snabbare. I år återlanserar Stockholm en modell av ett liknande snitt. Ihop med en mer rätlinjig lagstiftning lär det ge resultat.

Länge var Uppsala ett skräckexempel. Men kommunens politiker har ändrat attityd, och under de senaste åren har det blivit lättare att få bygglov. I DN:s lista över kommunerna med störst byggunderskott hamnar Uppsala på plats 67 – långt efter såväl Malmö och Göteborg som Stockholm.

Trosa är ett annat exempel på en kommun som på eget bevåg smörjt planprocessen och gjort byggandet mer fritt. Där visar avvikelserna i byggbehovet rentav ett överskott på 22 bostäder. Bara fyra kommuner i DN:s sammanställning visar plustecken.

Utanför Sverige finns än mer radikala exempel. I fjol införde Nya Zeeland frizoner för att lösa landets bostadsbrist. Liknande försök har

genomförts i London, där detaljplanskraven har slopats och hela områden lämnats åt en form av fritt byggande.

Med tanke på Sveriges djupa problem bör den sortens åtgärder finnas bland alternativen. Och bostadsministern själv måste använda det påtryckningsmedel som regeringen har fört upp på bordet: Om kommuner i tillväxtregionerna inte tar bostadsbyggandet på tillräckligt allvar kan de berövas sitt planmonopol. Det framstår i sammanhanget som ett kärnvapenalternativ. Men som medel mot trilsande lokalpolitiker bör regeringen ändå överväga tvångsmedel.

I väntan på skarpa förslag får de kommunala byggsyndarna helt enkelt stå i skamvrån.

DN 27/3 2014 “

Bostadspolitik och skattepolitik.

Det finns starka krafter som vill ändra hyresregleringen men det bör inte ske. De ändringar som föreslås gäller främst att hyrorna ska öka och bli på något sätt marknadsanpassade så att folk inte har råd att bo i sin lägenhet utan flyttar och de som har råd flyttar in. Man menar att bostadsbristen ska försvinna på det sättet, men resultatet kan bli att bostadsbristen visserligen minskar, men därför att folk inte har råd att efterfråga bostäder. Det är somliga nationalekonomer som ser saken på detta sätt och fastighetsägare som vill tjäna mer pengar. Det viktiga för dem är inte att folk har råd att bo.

F d socialdemokratiska statsministern Göran Persson, som nu är anställd hos ett privatföretag, hör till dem är med i ett förslag som vill höja hyrorna, vilket är illa. Förslaget innehåller synpunkter på byggprocessen som kanske är bra och kanske kan öka bostadsbyggandet.

Det som behövs är förmodligen statliga subventioner till byggande av hyreslägenheter, vilket är acceptabelt med hänsyn till hyreslägenheternas centrala roll i samhället. Ett sätt att minska kostnaderna för bostadsbyggandet är att staten köper den mark som används för byggande av hyreslägenheter, och upplåter marken utan ränta. Markvärdet stiger sedan med inflationen så att staten inte gör någon förlust, bara blir rikare för varje år. Enligt Nybyggarkommissionen i politikområdet “ Planering av fysiska miljöer” är tomtkostnaden 18-20% av produktionskostnaden.

Det har kommit upp flera förslag om ändringar av skattesystemet. De förslag som kommit är synnerligen olämpliga. okunniga och oroväckande. Det nu gällande systemet för inkomstskatter är huvudsakligen bra om man undantar jobbskatteavdragen, som i onödan gynnar dem med höga inkomster. Det finns inte tid nu att gå mer in på detta.

VAD KOSTAR ETT FLERBOSTADSHUS?

Frågan är egentligen omöjlig att besvara. Men genom att studera några fall som det gått att få insyn i har ett försök gjorts att följa några flerbostadshusfall som en prisutvecklingskedja som utgår från husbygget via några relevanta tillkommande kostnadsposter fram till den slutliga produktionskostnaden. Boverkets byggkostnadsforum och SOU 2002:115 Skärpning Gubbar, formulerade sig 2003 på följande vis:

“Det kostar i princip inte mer att bygga ett bostadshus i Stockholm än t.ex. i Värnamo, Eslöv, eller Flen om man jämför samma hus med samma standard och utformning. Löner, transporter, materialpriser m.m. varierar visserligen i olika delar av landet, men inte så mycket att det kan förklara flera tusen kronor per m. BOA för en i övrigt likvärdig produkt.”

Att bygga ett flerbostadshus i de tre storstadsområdena är cirka 8–12 procent dyrare med hänsyn till materialpriser, transporter med mera. Å andra sidan kan man i storstäderna ibland komma över material till priser under marknadspriset eller slippa vänta på inhyrda maskiner eftersom det finns ett större utbud. Det som gör att det är högre entreprenadpriser i storstäderna beror utan tvekan på att det i dessa regioner finns en större prisacceptans och att markpriset är högre.

Husets utformning har stor kostnadspåverkan. Svenska arkitekters kompetens ligger i allmänhet inte inom området byggnadsadministration, byggekonomi och systemtänkande, utan mer inom fältet utformning och gestaltning. Det finns naturligtvis lysande undantag. Det är hursomhelst en styrka om huset kan tillverkas under industriellt rationella former i fabrik på eller utanför arbetsplatsen.

Vad består kostnaden för 1 kvm flerbostadshus (BOA) av?

Källa: Fredrik von Platen, Byggsektorn och bostadsbyggnadsprocessen, 2013 samt NCC.

Produktionskostnad flerbostadshus,

6 vån. ovan mark:

12 000-14 000 kr

När entreprenörens material-, löne-, och alla overheadkostnader är bokförda eller när ett prefabricerat flerbostadshus lämnat fabriken och levererats samt monterats på ett fundament på byggarbetsplatsen. En hiss betjänar minst 18 lägenheter. Projekteringskostnader ingår.

+ Grund och markbearbetning:

1 500–5 000 kr

Bostadens andel av grundläggningen; till exempel platta på mark eller källare inkl. schaktning, sprängning, pålning, ledningsdragning, mark och trädgårdsanläggning. Grundläggningskostnaden är beräknad på 6 våningar som grundkostnaden ska fördelas på. Projekteringskostnader ingår.

= Summa entreprenörens kostnader:

13 500-19 000 kr

Färdigt flerbostadshus vad avser totalentreprenörens alla kostnader för löner, material samt projektering.

Totalentreprenadpriset:

16 000-22 000 kr

Här har tillkommit entreprenörens handelsvinst samt ”riskpremie” för allt oförutsett under byggets cirka 15–18 månader. Väderförhållanden inkl. alla fel som uppstår under bygget, vid slutbesiktningen och garantibesiktning upptäckta fel.

Moms 25 % tillkommer för

byggherren. Priset blir då:

19 500-28 000 kr

+ Tomtmarken:

5 000–8 000 kr

Tomtmarkskostnaderna kan innehålla poster som också kan stå under byggherrekostnaderna till exempel anslutningsavgifter, tidigare ägares plankostnader eller förrättningskostnader med mera.

+ Byggherrekostnader:

2 000–4 000 kr

Till byggherrekostnaderna kan föras diverse poster som ekonomiskt avlastar annat på ett bygge. T.ex. till tomtkostnaderna hörande avgifter, skatter, lagfarter, anslutningsavgifter av alla slag, men också inhyrda konsulter, kontrollanter, programskrivning och viss projektering, kreditiv och andra finansiella kostnader, rivningsarbeten, bygglov- och planeringskostnader, kostnader för att få grannstöd etc.

= Produktionskostnad:

26 500–40 000 kr

Detta är den slutliga kostnaden som kommer att ligga till grund för hyresberäkningarna i ett hyreshus som byggherren behåller för egen förvaltning. Kan generera hyror på 1800–2 700 kr/kvm och år.

Byggherrarnas pris till en bostadsrättsförening som köper:

30 000–50 000 kr

En byggherre som uppför ett flerbostadshus i avsikt att sälja det till bostadsrättsförening lägger på cirka 30–40 procent på produktionskostnaden. Detta försäljningspris leder i allmänhet till en insats på 26 000–40 000 kr/kvm och en årsavgift på cirka 500–700 kr/kvm - i ränteläget 2013. Fördelningen mellan insats och årsavgift påverkas av reglerna för hushållens avdragsrätt.

Kostnad för tomtmark 5000-8000 kr i procent av produktionskostnad 26 500-40 000 kr = 18-20%

DN 21 feb 2014: Ny rapport om bostadsfrågan.

“Så vill Göran Persson få fart på byggandet”

“Bostadsfrågan måste lyftas upp på statsminister- och finansministernivå, menar Göran Persson (S), en av tre ex-politiker i Nybyggarkommissionen. – Stefan Attefall har gjort mycket bra, men bostadsministern får gärna rollen av en planminister, säger den tidigare statsministern. “

I går presenterade Nybyggarkommissionen sin rapport ”En bostadspolitisk agenda för Sverige”. En diger lista på 63 förslag för ett ökat bostadsbyggande. Det är den senaste i raden av flera utredningar på bostadsområdet.

Den senaste var Bokriskommittén, som lade fram en delrapport för en månad sedan. Där låg fokus på avreglering av hyresmarknaden. Tidigare i höstas presenterade Boverket en rapport om att bruksvärdesystemet ligger bakom en stor del av den akuta bostadsbristen.

Även bostadsminister Stefan Attefall har initierat flera utredningar på bostadsområdet.

Vad skiljer nybyggarkommissionens rapport från de tidigare?

– Tidigare utredningar har oftast riktat in sig på någon specialfråga, som hyressättning, konkurrens eller studentbostäder. Vi tar helhetsgreppet. Det vi lägger fram är ohyggligt komplicerat. Allting hänger ihop. Hela ansatsen måste vara samhällsbyggande, säger Göran Persson.

Han ger exempel på vad han tycker är några av huvudfrågorna: De sociala konsekvenserna av att många unga aldrig kommer in på

bostadsmarknaden. De höga byggkostnaderna. Hur staten ordnat med de ekonomiska incitamenten för bostadsmarknaden. Hur man bygger bra bostäder för människor i olika skeden av livet. Hur byggprocesserna drivs.

Göran Persson menar att de kommunala planprocesserna måste förenklas och effektiviseras för att få fart på bostadsbyggandet. I dag kan det ta tio år från att det första initiativet tas tills ett hus eller bostadsområde står klart.

Och vad gör man om kommunerna inte ställer upp på det?

– Då ska en högre samhällsnivå ta över, säger den före detta statsministern.

Men han är medveten om att det är en mycket känslig fråga.

– Det är en enorm principfråga. Det är ett väldigt ingrepp. Vi ju inne och rör vid det kommunala självstyret, säger han.

Det är ingen tillfällighet att sammansättningen i Nybyggarkommisionen ser ut som den gör.

Förutom Göran Persson ingår Olle Wästberg, bland annat tidigare folktoppartistisk statssekreterare i finansdepartementet och Agneta Dreber, grundare av Stockholmspartiet med en grundlig erfarenhet av storstadspolitiken.

Man kan säga att de gjort det politiska grundarbetet, vilket skulle kunna underlätta för en kommande bred politisk överenskommelse.

– Vi har inte varit överens i allt, utan har kompromissat ihop oss, säger Göran Persson.

Vad ska till för att era förslag blir verklighet?

– Jag skulle vilja att statsministern i höst – oavsett vem det blir – tar det stora greppet om bostadsmarknaden och bostadsbyggandet och ser

till att få en bred politisk överenskommelse. Gärna med vår katalog med förslag som grund, säger Göran Persson.

Hans Arbman hans.arbman@dn.se “

“Fakta. Förslagen

Här är några av de 63 punkterna i Nybyggarkommisionens rapport:

Slopat bolånetak – inför en amorteringskultur i stället.

Höjd fastighetsavgift och sänkta räntebidrag växlas mot högre bostadsbidrag, sänkt reavinstskatt och slopad uppskovsränta.

Statliga förhandlingspersoner förenar infrastruktursatsningar med krav på bostadsplanering.

Inför gemensamma byggregler för Norden och Baltikum.

Avskaffa de kommunala särkraven till exempel vad gäller energiprestanda.

Effektivisera de kommunala planprocesserna.

Se över bullerregler och parkeringsnormerna i städerna.

Kommisionen har tillsatts på initiativ av JKL och stöds av NCC, Nordea och Tyréns. “

[Nybyggarkommisionens slutrapport](#)

[Vi har ingen bostadsbubbla – Sverige har en bostadsmur](#)

[Presentation av Nybyggarkommisionens förslag](#)

Nybyggarkommissionens slutrapport

En bostadspolitisk agenda för Sverige63 FÖRSLAG FÖR ÖKAT
BYGGANDE
20 februari 2014

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	3
1. SAMMANFATTNING	5
2. SVERIGE HAR EN AKUT BOSTADSKRIS	6
1990-TALSKRISEN LADE	
GRUNDEN.....	6
MAKROEKONOMISKT	
PERSPEKTIV.....	8
NYA STADSBYGGNADSIDEAL STÄLLER ANDRA	
KRAV.....	9
BEHOV OCH BYGGANDE I	
OTAKT.....	10
NORDISK UTBLICK.....	11
FOKUS STOCKHOLM.....	12
BOSTADSKRISEN HÄMMAR	
TILLVÄXTEN.....	13
3. LAGAR OCH	
REGLER	13
PLAN- OCH BYGGLAGEN.....	13
PLAN- OCH BYGGLAGEN UNDER	
UTREDNING	14
ÖVERKLAGANDE	17
MILJÖBALKEN.....	18
KOMMUNALA SÄRKRAV	18
BULLER	18
PARKERINGSNORMEN.....	19

STRANDSKYDDET	21
RIKSINTRESSEN.....	22
NATURRESERVAT.....	23
BOVERKET.....	24
4.BYGGBRANSCHEN	24
SVENSKA BYGGPRISER.....	24
SVENSKA BYGGPRISER HÖGRE ÄN I JÄMFÖRBARA	
LÄNDER.....	25
BYGGPROCESSEN.....	25
VAD KOSTAR ETT	
FLERBOSTADSHUS?.....	26
5.BOSTADSMARKNADEN	30
BOSTADSBESTÅNDET	30
SMÅHUSBYGGANDET.....	31
BYGGFELSFÖRSÄKRINGEN.....	32
STUDENTLÄGENHETER.....	32
ORÖRLIG BOSTADSMARKNAD.....	33
HYRESSÄTTNINGEN.....	35
6. STATENS ANSVAR OCH KOMMUNERNAS	
ROLL	39
KOMMUNENS	
VERKTYG.....	39
STATENS	
VERKTYG.....	41
NYBYGGARKOMMISSIONENS 63	
FÖRSLAG.....	43
KÄLLOR.....	48

NYBYGGARKOMMISSIONENS

63 FÖRSLAG

1. De regionala utvecklingsprogrammen bör få rättsverkan - när kommuner inte agerar i enlighet med dessa borde regeringen gå in med planförelägganden.

2. Inför typgodkännande av hustyper i Sverige – på samma sätt som fönster eller taktegel typgodkänns. Är en hustyp godkänd i en kommun ska den kunna uppföras i alla kommuner. En annan möjlighet är att låta ackrediterade organ typgodkänna. Själva utseendet på huset kan givetvis vara föremål för lokal prövning.

3. Ett samlat kunskapslyft behövs - ute i kommuner och länsstyrelser för att tillgodose att tjänstemännen som handhar dessa ärenden tillämpar lagen på rätt sätt.

4. Genomför ett kompetenslyft på plan- och byggområdet - det är uppenbart att Sverige kommer att ha brist på kvalificerade byggnadsarbetare, ingenjörer, planbyråkrater och flera andra yrkesgrupper när stora infrastruktursatsningar ska genomföras samtidigt med ett stort bostadsbyggande. Möjliga åtgärder inkluderar gymnasial yrkesutbildning, lärlingssatsningar till teknisk utbildning i kombination med juridisk sådan.

5. Detaljplanera större områden än idag – endast i undantagsfall bör en detaljplan bara omfatta en byggnad.

6. Använd förenklat förfarande i detaljplanearbetet - det är möjligt att med dagens regler tillämpa ett förenklat förfarande vad gäller detaljplanearbetet. Därutöver kan enkelt planförfarande ”genom tillägg” till en befintlig plan tillämpas. Möjlighet finns att i detaljplan bygglovsbefria uppförande av komplementbyggnad väsentligt större än friggeboden. Dessa förenklingsmöjligheter tillämpas dessvärre i begränsad utsträckning idag.

7. Pröva Länsstyrelsens synpunkter tidigare i processen – Länsstyrelsens uppgift bör vara att ta fram en sammantagen bedömning och avvägning av samtliga statliga intressen som berörs i en kommunal utvecklingsplan. Länsstyrelsens sammanvägda synpunkter bör prövas redan under arbetet med översiktsplanen. Endast i de fall där länsstyrelsen framfört synpunkter på översiktsplanen bör synpunkter kunna framföras i detaljplaneprocessen.

8. Kommunerna bör återta markanvisningar om ett projekt inte igångsatts inom rimlig tid – och dela ut till annan intressent.

9. Inför privat initiativrätt till detaljplan i Sverige – i Norge finns privat planinitiativrätt som innebär att byggbolag kan ta fram en egen detaljplan för ett område som sedan kommunen fattar beslut om.

10. Inför en byggaranti – om Länsstyrelsen inte har hanterat överklagan av detaljplan inom 60 dagar, och överklagan av bygglov inom 90 dagar utgår vite till byggherren. Detta kan göras genom att processen digitaliseras där alla kan följa ärendet från idé till färdigt hus. Detta förutsätter också i vissa fall extra anslag till Länsstyrelserna, samt utbildningssatsningar och kompetenshöjning, se förslag 3 och 4.

11. Avgiftsbelägg överklaganden – de allra flesta PBL-målen handläggs hos mark- och miljödomstolen. Ansökningsavgift till mark- och miljödomstolen är 450 kr enligt förordningen (1987:452). Vad gäller överklagandemål tas däremot inte någon avgift ut. Detta har fått till följd att överklagan idag i princip sker systematiskt. En avgift bör därför tas ut för att höja tröskeln, utan att vara diskriminerande hög.

12. Definiera tydligt och minska sakägarkretsen från dagens praxis - det är till exempel inte rimligt att förändrade vyer på avstånd ska anses utgöra grund för sakägarskap.

13. Inför bostadsförsörjning som allmänt intresse även i miljöbalken - bostadsförsörjning kopplas juridiskt till intresset av fungerande arbetsmarknad, ekonomisk utveckling med mera. I och med status som allmänt intresse stärks byggintresset i överklagandeprocesser när bostadsexploatering prövas mot miljöbalken. Detta kommer också leda till att regeringen i större utsträckning kan planförelägga mark.

14. Avskaffa kommunala särkrav – regeringen har lagt förslag om att de tekniska egenskapskrav som kommuner idag ställer på byggtreprenörer ska tas bort från och med 1 januari 2015. Nybyggarkommissionen stödjer regeringens arbete med att ta bort de kommunala särkraven.

15. Avskaffa zonindelningen för energihushållning – statens egna särkrav i Boverkets byggregler för tre olika zoner för energihushållning i Sverige bör tas bort så att samma typhus kan byggas i norra och i södra Sverige. Gärna höga krav, men de ska vara samma i hela landet.

16. Reformera bullerregelverken - upp till 65 dBA (vikttat dygnsmedelvärde, ekvivalent ljudnivå vid fasad) bör generellt vara godkänt för bostadsbyggande. Vi stödjer därmed regeringens proposition i frågan.

17. Jämställ allt buller - det är orimligt med olika bedömning av buller beroende på källan. Istället bör buller jämnställas och regleras i en och samma författning.

18. Låt Boverket överta ansvaret för bullerreglering - att bullerreglerna är utspridda i regelverk från olika myndigheter bidrar till komplexiteten. Boverket bör få det fulla ansvaret för bullerregelverket.

19. Gör buller till en fråga för hushållen - det är rimligt att låta individer och hushåll ta ett större ansvar för bullerfrågan. Det allmännas ansvar bör bli att

ställa krav på varudeklarering av lägenheter ur bullerhänseende och lämna bedömningen av boendemiljön till konsumenterna. Det kan ske genom att lägenheter bullerdeklarerar.

20. Sänk parkeringsnormen – kommunernas krav på parkeringar i detaljplanerna fördyrar bostadsproduktionen och låser värdefull mark till bilförvaring. Över tid bör parkeringsnormen sänkas. Detta gäller särskilt i stadskärnorna, där kollektivtrafik utgör ett attraktivt alternativ till bilen och där en alternativ användning av marken är påtaglig. För bostäder i kollektivtrafikhärlägen och för studentbostäder bör kommunerna kunna minska parkeringsnormen för bil till 0,3 per bostad eller under. I gengäld kan parkeringsnormen för cykel öka och bilpooler inrättas.

21. Låt parkeringskostnaden avspegla det verkliga priset – idag tillhandahålls många parkeringsplatser till priser för brukaren som ligger långt under den samhällsekonomiska kostnaden. Många parkeringsplatser återfinns inte i dagsläget på den öppna parkeringsmarknaden utan är reserverade i form av parkeringar för boende, anställda, besökare etc., som är mer eller mindre gratis. Kommunerna bör vidta åtgärder för att dessa parkeringsplatser ska komma ut på marknaden och prissättas marknadsmässigt.

22. Motverka den pågående skärpningen av strandskyddet - den nuvarande begränsningen på 100 meter har fungerat väl och bör upprätthållas för att på så sätt kunna utnyttja attraktiv mark för bostadsbyggande.

23. Utöka möjligheterna till undantag – kommunerna bör få utökade möjligheter att ansöka till länsstyrelsen om undantag från strandskyddet. Undantag bör medges där behovet av bostadsbyggande är särskilt stort eller där de natur- och miljövärden som strandskyddsreglerna ska tillgodose inte är av betydelse.

24. Gör bostadsförsörjning till ett riksintresse – Länsstyrelser eller Boverket får efter initiativ av en kommun möjlighet att peka ut geografiska områden som riksintresse för bostadsförsörjning, i syfte att skydda området från annan exploatering. Som riksintresse får bostadsförsörjningen större vikt när behovet av bostadsbyggande vägs mot andra riksintressen.

25. Sätt en tioårsgräns för riksintressen – ett utpekande av ett område som riksintresse har idag inget förfallodatum. Kommunerna vittnar om att inaktuella riksintressen orsakar problem i planeringsprocessen. Ett område som formellt utgör riksintresse kan ha fått en helt annan karaktär tjugo år efter det pekades ut. Beslut om riksintresse bör därför upphöra att gälla med automatik efter tio år. Ansvarig myndighet kan när så sker åter peka ut området om behov av det fortfarande föreligger. Det ska helt enkelt krävas en aktiv handling för att upprätthålla ett riksintresse.

26. Definiera riksintressen konceptuellt snarare än genom geografisk avgränsning – områden av riksintresse är ofta onödigt stora och oklart definierade. Beskrivningarna är otydliga och blir därför svåra för

kommunen att använda när översiktsplanen ska upprättas. Myndigheterna bör åläggas att mer precist formulera vilken kvalitet eller företeelse som är av riksintresse och exakt vilket område som eventuellt svarar mot detta.

27. Pröva riksintressen rättsligt – PBL:s regler om översiktsplaner innebär att kommunen har rätt till dialog om riksintressen. Kommer länsstyrelse och kommun inte överens ska det framgå av översiktsplanen. Frågan kan därefter bedömas rättsligt. Kommunerna tenderar idag att ta myndigheternas utpekade riksintressen för givna. När riksintressen hotar angelägna initiativ för bostadsbyggande bör kommunerna utmana detta.

28. Tvinga länsstyrelserna att samordna bedömningar och väga riksintressen mot varandra – det är länsstyrelserna, statens regionala myndigheter, som har att göra en samfällad bedömning av riksintressen och ta dem till vara i dialog med kommunerna. Idag riktas en hård och välförtjänt kritik mot länsstyrelsernas hantering av denna uppgift. Olika enheter och tjänstemän vid en och samma länsstyrelse kan göra helt olika bedömningar. Länsstyrelsen måste presentera ett yttrande över de riksintressen som är aktuella i en kommunal utvecklingsplan. Ett sådant yttrande bör dessutom presenteras tidigare i den juridiska processen, under arbetet med översiktsplanen. Slutligen måste länsstyrelserna åläggas att hantera bedömningen av riksintressen på samma sätt i hela landet.

29. Dra in rätten för kommuner att inrätta naturreservat – Varje år inrättas fler kommunala naturreservat, många i tätortsnära läge. Dessa naturreservat går i princip inte att avveckla samtidigt som de kommer i konflikt med ambitionerna att bygga fler bostäder. Kommunernas rätt att inrätta naturreservat bör dras in och ansvaret bör istället åvila regeringen. Det bör bli enklare att upphäva existerande naturreservat om det finns övertygande skäl för det, till exempel behovet av ökat bostadsbyggande.

30. Boverket bör utnyttja sin rätt att ge dispens från byggreglerna i experimentsyfte – i plan- och bygglagen finns regler om krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter och allmänna platser (8 kap.). Det är nödvändigt att reglera detta, men samtidigt kan lagen motverka nytänkande och utvecklingsarbete. I plan- och byggförordningen har regeringen givit Boverket en möjlighet att medge undantag från flera av PBL:s regler i experimentsyfte. Rätten att medge undantag har till exempel nyttjats för att bygga innovativa studentbostäder och bostadsområden som Bo01 i Malmö. Rätten att medge undantag bör användas betydligt flitigare än idag, för att möjliggöra att fler idéer inom bostadsbyggandet kan prövas i verkligheten.

31. Ta initiativ till ett samtal om byggandets industrialisering – ledande bostadspolitiker, byggherrar, entreprenörer, fackliga företrädare, bygg- och teknik konsulter, byggindustrin samt representanter för den fasta industrin bör samlas för att presentera lösningar

för hur industriella processer ska kunna effektivisera bostadsbyggandet. Eventuellt kan det ske på nordisk nivå. Det är naturligt att staten genom Boverket tar initiativ, i form av en konferens eller på annat sätt. Syftet är att grunda en standard för kommunikation och processer i bostadsbyggandet. Till konferensen kopplas sedan en efterföljande "task force" bestående av företagsrepresentanter, forskare och myndighetspersoner, som utreder hur industriella processer kan implementeras i branschen på riktigt.

32. Boverket bör få regeringens uppdrag att utreda frågan om gemensamma byggregler i Norden och helst Baltikum – reglerna ska bygga på EU:s byggproduktdirektiv, precis som de gör nu – även i Norge. Det gäller såväl BBR (Boverkets Byggregler) som branschens egna regler. Skillnaderna mellan länderna vad avser klimat, geografi, demografi med mera är generellt sett väldigt små. En harmonisering av regelverket skulle underlätta den fria handeln med material och tjänster på en relativt stor och intressant marknad, omfattande mellan 80 000 och 100 000 bostäder per år. Tar man med de baltiska staterna blir marknaden ännu större. Lettland tillämpar exempelvis i stort sett redan BBR 1998.

33. Byggbranschen i Norden bör enas kring gemensamma standarder – för dokument av typen AMA (Allmän Material och Arbetsbeskrivning), ABT06 (Allmänna Bestämmelser för Totalentreprenader) med mera. De är redan i nuläget snarlika och det krävs inga stora ingrepp för att harmonisera dem helt.

34. Utveckla byggnadsarbetarrollen för framtidens behov – i nuläget måste uppemot tio olika yrkesgrupper (plattsättare, elektriker, rörmokare, snickare med mera) trängas vid ett badrumsbygge, vilket skapar förseningar. Genom att införa en ny yrkeskategori – våtrumstekniker – kan byggnadsarbetaren bli mer flexibelt användbar. Behovet av detta ökar i takt med att byggarbetsplatsen mer ska utvecklas till en industriellt anpassad monteringsstation. Byggnadsindustriarbetarens framtida stora arbetsplats – ombyggnaden av miljonprogrammet – kräver dessutom en mångsidigt användbar ombyggnadstekniker.

35. Kommunerna bör i större utsträckning erbjuda färdiga paket med detaljplanerad och byggbar mark – kommunerna har möjlighet att sälja egen mark komplett med byggrätt. Detta stärker konkurrensen genom att det underlättar för mindre aktörer att komma in på marknaden, och innebär också att det offentliga tar en större del av risken.

36. Förbättra konkurrensen på byggmarknaden – Konkurrensverket och andra statliga myndigheter bör få riktade uppdrag att underlätta import av billigare byggmaterial och föreslå åtgärder för ett hårdare konkurrenstryck för den svenska byggbranschen.

37. Likställ spelreglerna för hyres- och bostadsrätten - hyresrätten har en strategisk betydelse för flyttkedjor och rörligheten på bostadsmarknaden. Hyresrätten är idag ekonomiskt missgynnad. Som ett led i

att jämna ut skillnaderna bör därför fastighetsavgiften på fastigheter med lägenheter som upplåts med hyresrätt slopas.

38. Inför ROT-avdrag för hyresrätter - för att få en ökad balans mellan upplåtelseformerna bör fastighetsägare få möjlighet till ROT-avdrag för reparation och ombyggnad av fastigheter med hyresrätter. Detta gynnar även hyresgästen, då den hyreshöjning som är förknippad med renovering och investeringar blir mindre.

39. Inför skattebefriade renoverings- och underhållsfonder – idag måste en fastighetsägare som vill fondera medel för framtida renoveringar och fastighetsunderhåll först betala skatt innan pengarna kan sparas. Egnahemsägare och bostadsrättsföreningar kan spara utan att betala skatt. En möjlighet att skattefritt fondera medel för renovering och underhåll bör skapas. Skatt påförs istället när pengarna i fonden används.

40. Inför krav på redovisning av skuldfritt pris på bostadsrätter – exempel: för en bostadsrätt som idag har ett begärt pris på 4 miljoner kronor, och som har 1,5 miljon kronor som andel av bostadsrättsföreningens lån, ska begärt pris istället redovisas som 5,5 miljoner kronor.

41. Slopa bolånetaket – och ersätt med en amorteringskultur.

42. Tillsätt en särskild utredning där arkitekter, byggbransch och statliga myndigheter ser över möjligheten att hitta nya former för småhusbyggande i urbana miljöer - utredningen bör föreslå regleringsändringar och särskilda undantag, men också peka ut och utveckla intressanta modeller för tätt småhusbyggande i stadsmiljöer.

43. Avskaffa byggfelsförsäkringen – den har i princip aldrig utlösts men är ett obligatorium som kostar onödigt mycket. Den är därtill inte utsatt för konkurrens utan är ett monopol.

44. Sänk skatten på studentkorridorer – genom att beskatta hela studentkorridorer istället för att beskatta varje rum.

45. Ställ lägre krav på studentboende – främst gällande bullerkrav och tillgänglighet.

46. Akademiska hus uppdrag bör ytterligare skärpas – i budgetpropositionen för 2014 skriver regeringen att Akademiska hus ska bidra till uppförande av studentbostäder på campusområden. Detta är ett steg i rätt riktning, men målsättningen bör skärpas ytterligare genom att uppdraget att bidra till fler studentbostäder kompletteras med ett konkret volymmål.

47. Genomför en skatteväxling för att gynna rörligheten på bostadsmarknaden – de senaste årens förändringar av skattesystemet har bidragit till att försämma

rörligheten på bostadsmarknaden. En reform där en högre fastighetsavgift kvittas mot lägre reavinstskatt skulle skapa drivkrafter för större rörlighet. Fastighetsavgiften bör differentieras utifrån fastighetens marknadsvärde och begränsas till ett maxbelopp som är en del av hushållets inkomst. Det är önskvärt att fastighetsavgiften är fortsatt kommunal då den kan bidra till drivkrafter för kommunen att bygga.

48. Ta bort uppskovsräntan och höj taket för uppskov i takt med prisutvecklingen – för att uppmuntra till större rörlighet.

49. Överväg långsiktigt sänkning av reavinstskatten – i samband med en större översyn av skattesystemet.

50. Sänk taket för privatpersoners ränteavdrag – från dagens 100 000 kronor per person och år till 75 000 kronor. På nivåer överstigande 75 000 kr blir ränteavdraget 15 procent istället för 30 procent. I dagens ränteläge kan fullt avdrag därmed erhållas för lån på uppemot 2,5 MSEK per person.

51. Varje bostadsrättsinnehavare ska själv ha rätt att besluta om uthyrning i andra hand – den möjlighet som dagens lagstiftning ger styrelsen i en bostadsrättsförening att förhindra andrahandsuthyrning av bostadsrätter ska tas bort. Istället ska bostadsrättsinnehavare vara skyldiga att informera styrelsen om att andrahandsuthyrning sker. Bostadsrättsinnehavare bör även kunna hyra ut fritt till juridiska personer.

52. Säkerställ att presumtionshyra gäller även för ägarlägenheter som hyrs ut av juridisk person – för att frigöra fler lägenheter för uthyrning, vilket bland annat underlättar för rekrytering av personal.

53. Förläng tiden för presumtionshyror – idag gäller en tidsgräns om 15 år för presumtionshyror. Därefter ska hyran för en lägenhet med presumtionshyra på vanligt sätt kunna prövas mot en jämförbar lägenhet utifrån bruksvärdet. Det innebär att presumtionshyrorna sannolikt kommer att ”fasas in” i hyresnivån för det vanliga beståndet. Genom att förlänga tiden med presumtionshyra till 20 år har fastighetsägarna en bättre chans att räkna hem sina kostnader vilket bör skapa drivkrafter för ökad produktion av hyresrätter.

54. Sätt tryck på parterna på hyresmarknaden - samarbetsmodeller för hyressättning mellan hyresmarknadens parter är ett sätt att komma runt en del av de problem som bruksvärdessystemet innebär. Fastighetsägarna och Hyresgästföreningen bör komma överens om rationella modeller för hyressättning regionalt. Lägesfaktorn måste få stort genomslag i sådana överenskommelser. Det vilar ett stort ansvar på parterna att komma överens. Skulle det exempelvis visa sig att de inte lyckas enas om presumtionshyror i tillräckligt stor utsträckning måste regeringen överväga tvingande lagstiftning på området.

55. Stärk bostadsbidragen - mot bakgrund av Nybyggarkommissionens förslag om förlängda presumtionshyror, samt mot bakgrund av att det är vår bedömning att Sverige inte bör införa social housing, är det rimligt att parallellt stärka bostadsbidragen.

56. Inför en Stockholmsmodell för huvudstadens hyressättning - över tid kan diskrepansen mellan marknads- och bruksvärdeshyror minska, vilket bör ge ett mer rationellt utnyttjande av hyresbeståndet och på sikt möjliggöra för en övergång till marknadsbaserade hyror. Nyproduktionen bör inte omfattas av modellen, utan få presumtionshyror. Det är Stockholms kommunalpolitikens ansvar att använda de medel de har, bland annat kontrollen över allmännyttan, för att genomdriva en ny Stockholmsmodell.

57. Använd tomträtten i högre uträkning – den används inte i så stor uträkning idag. Om man exempelvis vill stimulera byggandet av fler hyresrätter, vilket i sin tur är viktigt för väl fungerande flyttkedjor, är tomträtten ett bra verktyg.

58. Använd allmännyttan som draglok för den lokala bostadsmarknaden – allmännyttan kan i kraft av sin storlek och långsiktighet – inom ramen för ett affärsmässigt agerande – användas på ett mer aktivt sätt för att investera i nya områden där privata och mindre byggherrar inte har möjlighet att bygga i den volym som krävs för att göra området attraktivt.

59. Allmännyttiga bostadsbolag i en region bör kunna gå ihop om upphandling av flerfamiljshustyper enligt LOU – det vinnande företaget garanteras att exempelvis tre hus av samma typ kommer att upphandlas av kommunala bolag i regionen inom tre år.

Man slipper, genom ett optionsförfarande, att tillämpa LOU varje gång huset upphandlas. Det finns goda erfarenheter av sådana regionala tävlingar. SABO har gjort några sådana på riksplanet. Det kan emellertid bli besvärligt för halvstora byggtreprenörer att fara land och rike kring och uppföra hus. Det gynnar mindre företag om man håller sig till en begränsad region och det uppmuntrar till systemtänkande, processer och erfarenhetsåterföring. SABO har en viktig roll genom att de kan stå för kunskapsöverföring till sina medlemsföretag.

60. Ge Boverket/BKN i uppdrag att underlätta byggherrarnas projektfinansiering för kommersiellt hållbara projekt - genom att staten går in och garanterar fullgörandet av projektet och omintetgör behovet av bankens krav på fullgörandegaranti. Detta bör särskilt underlätta för små aktörer.

61. Förvandla C-lägen till B-lägen - idag har Stockholms arbetsmarknad i praktiken krympt på grund av att trafiksituationen har förvärrats. Tidigare kunde man bo en timma utanför staden och det läget var då längre bort i kilometer räknat än vad det är idag. Staten ska inte subventionera bostadsbyggande, men däremot är det vettigt att investera i infrastruktur i utbyte

mot offensiva nybyggnadssatsningar från kommunerna. Fokus bör ligga på att göra C-lägen till B-lägen. Effekten av att bygga för dagens A- och B-lägen är liten.

62. Inrätta statliga förhandlingsledare för fler regioner
- Stockholmsförhandlingen är ett gott exempel som bör finnas på fler håll i landet. I kommittédirektivet står att syftet med förhandlingen är att åstadkomma en utbyggnad av tunnelbanans blå linje med bisyfte att bygga bostäder. Vi vill vända på det och göra bostadsbyggande till huvudsyfte och planera infrastrukturen efter det. Detta har tillkommit som en extraordinär lösning. Vi föreslår att det på fler ställen runt om i landet där det finns ett bostadsförsörjningsproblem tillsätts statliga förhandlingspersoner med uppdraget att förena investeringar i infrastruktur och nya bostäder.

63. Arbeta för bred politisk samling kring bostadsfrågan
– givet frågans tyngd bör den behandlas i så bred parlamentarisk enighet som möjlighet. Bostadsfrågan blir en huvudutmaning för kommande regering och riksdag att hantera.

Kommentarer:

1-36 gäller byggprocessen,

37-63 gäller penningfrågor som kan vara kontroversiella och svåröverblickbara.

Förslagen 1-36 gäller huvudsakligen förslag om planerings- och byggprocesserna som avser att förbättra dessa, som kräver branschkompetens och som inte så mycket direkt berör hushållen.

Förslagen 37-63 gäller huvudsakligen förslag om pengar som kommer att påverka hushållen på olika sätt, positivt eller negativt. Det kräver mer ingående utredningar som klargör konsekvenserna, det går inte att av de korta formuleringarna avgöra hur man ska ställa sig till dem. De utredningar som behövs kan inte göras här nu.

Förslagen vittnar om en stark vilja att göra något åt bostadsproblemen. men det blir nödvändigt att just nu avstå från en bedömning av dem.

SCB: Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, hustyp och kvartal. 2014

	2014K1	2014K2	2014K3	2014K4	Året
0010 Stor-Stockholm					
Flerbostadshus	1 199	1 851	1 579	1 577	6206
Småhus	613	674	455	582	2304
0020 Stor-Göteborg					
Flerbostadshus	917	905	404	477	2703
Småhus	277	248	175	239	939
0030 Stor-Malmö					
Flerbostadshus	719	659	255	501	2134
Småhus	183	122	70	115	490
0060 Riket exkl storstadsområden					
Flerbostadshus	1 910	1 259	1 911	2 774	7854
Småhus	1 360	1 164	686	1 223	4433
Summa					
Flerbostadshus					18 897
Småhus					8 166

Fotnoter

För påbörjandet är underskattningen det senaste kvartalet mellan 20 och 60 procent beroende på kvartal. Underskattningen är som störst för andra kvartalet.

Efter ett år är underskattningen cirka 2 procent .

Färdigställandesiffrorna är underskattade i samma storleksordningar, men här är underskattningen störst i början på året.

Bostads- och stadsutvecklingsminister

Mehmet Kaplan 29 april 2015

– Problemet är att vi har nästan 300 000 unga som står utanför bostadsmarknaden som får lösa det här med att bo på många olika sätt. Alltifrån att bo i en inredd källare till att flytta runt hos kompisar i tredje och fjärde hand.

Mehmet Kaplans fem spår för att uppnå målet på 250 000 bostäder till 2020:

- **Modulbostäder som komplement när vanliga bostäder inte räcker till.**
- **Investeringsstöd. 6,4 miljarder på två år till dem som bygger klimatsmarta, små hyresrätter. Förväntas ge 15 000 hyresrätter per år.**
- **Fler regelförändringar. Den senaste är bullerförordningen som innebär att man nu får ha 60 dB i fasad för små lägenheter upp till 35 kvadratmeter. Det ska gynna byggandet av även små, enkelsidiga lägenheter i bullerutsatta områden.**
- **Ändrad instansordning. Regeringen har remitterat ett ärende där man skissar på hur instansordningen kan förkortas. Det väntas gynna de små och medelstora företagen som bygger.**
- **Stadsmiljöavtal. Staten lägger en miljard på två år för att medfinansiera kommuners utbyggnad av kollektivtrafik, så att ny mark kan bli attraktiv för byggande. Detta finns dock inte med i vårens budget, utan ska fullföljas 2016.**

Kriterier för investeringsstöd:

- Man måste komma under 65 kilowattimmar per kvadratmeter och år för att över huvudtaget komma i fråga.
- Man får 1,75 gånger pengarna om man går under 45 kilowattimmar per kvadratmeter och år.
- Bostäderna ska vara max 35 kvadratmeter för fullt stöd.
- Bostäder större än 35 kvadratmeter men max 70 kvadratmeter kan få halverat stöd.
- Bostäderna ska vara hyresrätter.
- Bostäderna ska ha en maxhyra som är olika för olika delar av landet. I Stockholm ska maxhyran för en bostad mindre än 35 kvadrat vara 120 kronor per kvadratmeter och månad.

Sven Winnells lägenhetstyper:

2 rum och kök	Lägenhetsyta	64,9 kvm
3 rum och kök		84,4
4 rum och kök		102,6
2 rum och kök med större sovrum		69,7
Två studentbostäder med gemensamma utrymmen		34,85 per student

Antal och andel hushåll och personer efter hushållstyp, 2012

Hushållstyp	Hushåll		Personer	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Ensamstående utan barn	1 576 000	37,7	1 576 000	16,5
Ensamstående med barn 0–24 år	247 000	5,9	644 000	6,7
Ensamstående med barn 25+ år	42 000	1,0	87 000	0,9
Sammanboende utan barn	1 041 000	24,9	2 083 000	21,8
Sammanboende med barn 0–24 år	929 000	22,2	3 624 000	37,9
Sammanboende med barn 25+ år	54 000	1,3	165 000	1,8
Övriga hushåll utan barn	164 000	3,9	424 000	4,4
Övriga hushåll med barn 0–24 år	117 000	2,9	625 000	6,5
Övriga hushåll med barn 25+ år	7 000	0,1	27 000	0,2
Uppgift saknas	.	.	302 000	3,2
Totalt	4 176 000	100%	9 556 000	100%

<u>Hushållsstorlek</u>		<u>2012</u>	
	Antal	Andel (%)	
1 person	1 576 000	37,7	
2 personer	1 307 000	31,3	
3 personer	518 000	12,4	
4 personer	515 000	12,3	
5 personer	179 000	4,3	
6+ personer	82 000	2,0	
Totalt	4 176 000	100 %	

Hushållsstorlek	2012	
	Antal	Andel (%)
1 person	1 576 000	37,7
2 personer	1 307 000	31,3 (makar, ensam + 1 barn)
3+4 personer	1 033 000	24,7 (bl a makar+1-2 barn)
5+6+ personer	261 000	5,3 (bl a makar+3 o fler barn)

I boverkets Var finns rum för våra barn? - en rapport om trångboddhet i Sverige. september 2006 ([Ladda ner gratis PDF](#)) finns mycket om trångboddhet, men de har inte räknat ut vilka bostäder som bör byggas för att få bort trångboddheten.

SCB 2008 Tabell 10.2

2002 bodde makar med 1 barn i flerbostadshus på cirka 1. 4 rumsenheter per person= 4.2 re för hushållet = 3,2 rok,
 makar med 2 barn på cirka 1. 2 rumsenheter per person= 4.8 re för hushållet = 3,8 rok,
 makar med 3+barn på cirka 0,9 re per person = 4,5 re för hushållet= 3,5 rok.

<u>SCB Trångboddhet</u>	Andel personer, procent	Skattat antal, tusental
personer 16+ år	2012-2013	2012-2013

trångboddhet enligt Norm 3

samtliga hushåll	17	1 338
ensamstående utan barn	26,1	760
ensamstående med barn	43,7	121
sammanboende utan barn	3,3	92
sammanboende med barn	20,1	380

I tabellen är "personer" personer 16 år och äldre, dvs barnen är inte inräknade. "Personer" måste då uppfattas som föräldrarna. Om föräldrarna är en person är antalet personer lika med antalet hushåll. Om föräldrarna är två personer blir antalet hushåll lika med hälften av antalet personer.

Samtliga hushåll är 7 892 000 personer och 17% av det blir 1 341 000 Ensamstående utan barn är 2 913 000 personer. Om 26,1 % är trångbodda blir det 760 000 som tabellen anger.

Ensamstående med barn är 277 000 personer och 43,7% av det blir 121 000 som tabellen anger

Sammanboende utan barn är 2 810 000 personer och 3,3% av det blir 92 000 som tabellen anger

Sammanboende med barn är 1 892 000 personer och 20,1% av det blir 380 000 som tabellen anger.

Om man tar SCBs trångboddhetstabells siffror för trångboddhet norm 3 antalet personer:

Ensamstående utan barn är 760 000 personer som har mindre än 2rok. **De behöver 760 000 2rok.**

Ensamstående med barn är 289 000 hushåll. Med 731 000 personer blir det 2,53 personer per hushåll. Norm 3 betyder 3,53 rok. Om 121 000 personer är trångbodda betyder det att 121 000 hushåll är trångbodda.

Det går inte att räkna ut vilka lägenheter som behövs för att häva trångboddheten. **Kanske kan man säga att de behöver 121 000 3,5 rok.**

Sammanboende utan barn har nästan ingen trångboddhet.

Trångbodda är 92 000 personer vilket betder 46 000 hushåll. De behöver 3 rok.

Sammanboende med barn är 983 000 hushåll. Med 3 789 000 personer blir det 3,85 personer per hushåll. Norm 3 betyder 3.85 rok. Om 380 000 personer är trångbodda betyder det att 190 000 hushåll är trångbodda. De har inte 3,85 rok. Det går inte att räkna ut vilka lägenheter som behövs för att häva trångboddheten. **Kanske kan man säga behov 190 000 3,85 rok.**

Summan av det nu nämnda blir 760 000 2rok, 46 000 3rok och 311 000 3.5 -3,85 rok .

Summa 1 117 000 trångbodda hushåll.

Riket: 9 556 000 personer och 4 176 000 hushåll = 2,3 personer per hushåll.

I SCBs tabell över trångbodda ska man kanske mest tro på deras beräkningar om antalet personer trångbodda:

trångboddhet enligt Norm 3		Antal personer per hushåll		Antalt hushåll	Behov
samtliga hushåll	1 338 000 pers.	2,3			
ensamstående u barn	760 000	1,0	760 000	760 000	2rok
ensamstående m barn	121 000	2,53	121 000	121 000	3,85 rok
sammanboende u barn	92 000	2,0	46 000	46 000	3 rok
sammanboende m barn	380 000	3,85	190 000	190 000	3,85 rok
Hushåll utan omed barn	1 353 000				
Summa behov antalet lägenheter				1 117 000	

Om det är 1barn räcker 3rok, om det är 2 barn behöver de 4rok enligt boverkets norm 3, men om barnen kan bo i 1 rum kan de bo på 3rok. Antalet hushåll på 5 personer är 179 000, bl a makar+3 barn . Enligt boverkets norm 3 behöver de 5rok, men kan bo på 4rok.

Barnfamiljerna bor i hög grad i småhus och det är bra. Barnfamiljer i flerbostadshus bör ha möjligheter att flytta in i befintliga småhus som nu bebos av barnlösa som bör få möjlighet att flytta till lämpliga lägenheter i flerbostadshus.

Regeringen har nämnt att de som vill ha det särskilda byggtödet måste bygga minst en lägenhet 4rok, Det är inte tal om större lägenheter än så.

Par som nu bor i småhus och vill flytta därifrån till hyreslägenhet torde efterfråga bra moderna lägenheter på 3rok.

Barnlösa par, både äldre och yngre, i äldre lägenheter kan vilja ha bra nya moderna lägenheter med bättre badrum och kök och med bra balkong. Efterfrågan på nya lägenheter 3rok kan tänkas vara ganska stor.

Det är svårt att beräkna behovet för barnfamiljerna. norm 3 betyder att de behöver 3,85 rok, då barnen får var sitt rum, men de kan bo med ett rum mindre. Vad de väljer beror på hushållens inkomster och barnbidrag. En del lär flytta till småhus och det beror då på om sådana blir lediga. Behovet av 3,85 rok Kan kanske sänkas till 3rok.

Sveriges folkmängd har ökat med 406673 personer på 5 år = cirka 81 000 per år

Det föds cirka 110 000 per år och dör cirka 90 000 per år
Nettoinvandringen 2014 cirka 76 000
Giftermål cirka 50 000 per år
Skilsmässor cirka 25 000 per år.

81 000 befolkningsökning medför behov cirka 40 000 lägenheter.
De som dör lämnar efter sig cirka 40 000 lägenheter.
Cirka 110 000 ungdomar flyttar hemifrån och behöver var sin lägenhet.

Nettoinvandringen kräver cirka 40 000 lägenheter
Giftermål och hopflyttning kan innebära att 50 000 lägenheter per år blir lediga.
Skilsmässor kan betyda att behov av 25 000 lägenheter uppstår.

Flyttningar inom och mellan kommuner ger behov av nya bostäder. Antalet flyttande 2014: 1 215 865 = 12,4 % av befolkningen

Folkmängden och dess förändringar

Befolkningsutveckling; födda, döda, in- och utvandring, gifta, skilda 1749–2014

Befolkningsstatistik i sammandrag 1960-2014

Inrikes flyttningar 1998–2014

Befolkningsutveckling; födda, döda, in- och utvandring, gifta, skilda 1749–2014

	År 2014	År 2009
Folkmängd	9 747 355	9 340 682
Födda	114 907	111 801
Döda	88 976	90 080
Invandringar	126 966	102 280
Utvandringar	51 237	39 240
Giftermål	47 084	48 033
Skilsmässor	24 315	22 211
2010		9 415 570
		115 641
		90 487
		98 801
		48 853
		50 730
		23 593
2011		9 482 855
		111 770
		89 938
		96 467
		51 179
		47 564
		23 388

2012

9 555 893
 113 177
 91 938
 103 059
 51 747
 50 616
 23 422

2013

9 644 864
 113 593
 90 402
 115 845
 50 715
 45 703
 25 110

Flyttningar:

År

	Samtliga flyttningar	därav efter typ av flyttning				Totalt antal flyttande personer	
		Inom församling Inom fastighet	Mellan församlingar Mellan fastigheter	Mellan församlingar inom kommun	Mellan kommuner inom län	Över länsgräns	
1998	1 301 508	59 782	504 921	353 006	197 903	185 896	1 145 935
1999	1 299 037	57 893	497 026	353 431	203 826	186 861	1 143 987
2000	1 247 383	55 048	462 683	336 811	200 330	192 511	1 097 506
2011	1311 440	53 315	468 688	349 796	238 494	201 147	1 153 140
2012	1 319 524	53 525	466 586	354 227	242 363	202 823	1 156 506
2013	1 355 505	53 298	473 916	364 948	255 546	207 797	1 182 118
2014	1 399 975	53 973	494 864	362 720	270 993	217 425	1 215 865

I följande sammanställning har gjorts undersökningar utifrån befintlig bostadsstock, hushållens befintliga lägenheter och hushållens behov enligt norm 3. Behov av byggande har diskuterats.

Sven Wimmell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar. <http://wimmell.com/omr36-39zzy.pdf>

Användningen av befintliga lägenheter.

Antalet lägenheter:

* mindre än 31 kvm	cirka rum och kokvrå	98 212 lägh.
* 31-50 kvm	cirka 1 rok	413 573 lägh.
upp till 50 kvm		<u>506 385 lägh.</u>

Antag att alla barn bor hemma till 19 år och att personerna 20-23 år har enpersonshushåll.

Lägenheterna räcker till personerna 20-23 år : 503 955 pers.

* Lägenheter 51-70 kvm	cirka 2 rok	<u>1 017 046 lägh.</u>
Antalet enpersonshushåll över 23 år		<u>1 082 690 pers.</u>
Lägenheter 2 rok räcker ungefär till dem.		

* 71-90 kvm	cirka 3 rok	952 275 lägh.
* 91-100 kvm	cirka 3,5 rok	322 179 lägh.
* 71-100 kvm		<u>1 274 454 lägh.</u>
Antal tvåpersonshushåll		<u>1 318 489 lägh..</u>

Antalet lägenheter 3 rok är bara 952 275, det fattas 366 214 st. De behöver ta i anspråk även lägenheter på 3,5 rok som är 322 179 st

* 101-110 kvm	cirka 4 rok	303 330 lägh.
* 111-130 kvm	cirka 5 rok	531 080 lägh.
* 131-150 kvm	cirka 6 rok	340 239 lägh.
* 151-170 kvm	cirka 7 rok	199 226 lägh.
* 101-170 kvm		<u>1 373 875 lägh.</u>

Antal hushåll med 3 personer(2 föräldrar och 1 barn): 521 369 lägh.

Antal hushåll med 4 personer (2 föräldrar och 2 barn) 517 049 lägh.

Antal hushåll med 5 personer (2 föräldrar och 3 barn) 180 607 lägh.

Antal hushåll med 6 personer (2 föräldrar och 4 barn) 51 097 lägh.

Antal hushåll med 7+ personer (2 Föräldrar och 5+ barn) 34 246 lägh.

Antal hushåll med 3 - 7+ personer 1 304 368 lägh.

SCB uppger om antalet personer i befolkningen: Uppgift saknas gäller de ungefär 300 000 personer som är folkbokförda i Sverige den 31/12 men som inte är folkbokförda på en lägenhet. Uppgiften är svårtolkad, men en tolkning är att det saknas lägenheter för dem, cirka 300 000 lägh.

Trångboddhet enligt Norm 3

Antal personer
per hushåll

Antalt
hushåll

Behov

samtliga hushåll	1 338 000 pers. 2,3		
ensamstående u barn	760 000	1,0	760 000 760 000 2rok
ensamstående m barn	121 000	2,53	121 000 121 000 3,85 rok
sammanboende u barn	92 000	2,0	46 000 46 000 3 rok
sammanboende m barn	380 000	3,85	190 000 190 000 3,85 rok
Hshåll utan o med barn	1353 000		
Summa behov analet lägenheter p g a trångboddhet	<u>1 117 000</u>		
Summa			<u>1 417 000</u>

Regeringen talar om nybyggnad av 250 000 lägenheter på 5 år.
Behovet är 5 gånger större. Bara 17,6% av behoven kan byggas.

20% av behoven:

Uppgift saknas	53 000	små	3)
ensamstående u barn	134 000	2 rok	1)
ensamstående m barn	21 000	3,85 rok	2)
sammanboende u barn	8 000	3 rok	
sammanboende m barn	34 000	3,85 rok	2)

1) om man bygger 134 000 2rok frigörs 134 000 små lägenheter som behövs för dem som behöver små lägenheter

2) om man bygger 63 000 lägenheter 3rok kan frigöras 55 000 lägenheter som kan användas av barnfamiljer. Det vill säga att tvåpersonershushåll byter ner sig från gammal 3,5 rok till ny lägenhet 3rok. En del par utan barn har troligen 2rok och inkräktar på det ensamma utan barn bör ha. Paren kan byta upp sig till 3rok.

3) dessutom bör byggas 53 000 smålägenheter för studenter o d

Man bör alltså bygga 134 000 bra lägenheter 2rok och cirka 63 000 bra lägenheter 3rok, då minskas trångboddheten för ensamma och par utan barn och ungdomar o d får lägenheter att bo i och barnfamiljer kan flytta till lägenheter som är bättre än de de har. Dessutom bör byggas 53 000 lägenheter för studenter o d.

Per år i fem år:				
Uppgift saknas	53 000	små	10 600	21,2%
ensamstående u barn	134 000	2 rok	26 800	53,6 %
ensamstående m barn	21 000	3,85 rok	4 200	8,4% 1)
sammanboende u barn	8 000	3 rok	1 600	3,2%
sammanboende m barn	34 000	3,85 rok	6 800	13,6% 1)

1) Tillgodoses genom småhusbygget.

Detta ger 250 000 lägenheter på fem år om man bygger 50 000 per år. 2014 byggdes cirka 27 000 lägenheter, dvs ungefär hälften av det som ambitionen 250 000 lägenheter kräver.

Bostadsministern vill ge stöd så att 15 000 hyreslägenheter kan komma till per år. Om det betyder att produktionen per år stiger till 42 000 lägenheter är oklart.

Bara 15/50 av årsbehovet 50 000 kan tillgodoses av 15000 lägenheter.

SCB: Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region och

hustyp. 2014	Året
0010 Stor-Stockholm	
Flerbostadshus	6206
Småhus	2304
0020 Stor-Göteborg	
Flerbostadshus	2703
Småhus	939
0030 Stor-Malmö	
Flerbostadshus	2134
Småhus	490
0060 Riket exkl storstadsområden	
Flerbostadshus	7854
Småhus	4433
Summa	
Flerbostadshus	18 897
Småhus	8 166

Byggmästarna bör öka ut sin produktionsapparat.

Lägenheter för barnfamiljer, småhus, tycks komma till utan stöd.

Isynnerhet om lägenheter 3rok för par utan barn byggs.

Stora problemen finns i "Uppgift saknas" och "ensam u barn"

Det synes lämpligt att 15000 lägenheter fördelas på lägenheter för studenter od och ensamma och sammanboende utan barn.

Förslag till stöd per år, bostadsministrernas

15 000 lägenheter:

små lägenheter och 2rok	13 000	86,7%
3rok	1 500	10,0%
4rok	500	3,3%

Regeringen avser att åstadkomma mer bostadsbyggande och i synnerhet för ungdom mm som har svårt få bostad.

Här har räknats med att det finns en kategori ungdomar som har lägenheter under 50 kvm och är i antal som antalet i åldrarna 20 - 23 år. Där finns studenter och för sådana bör byggas studentbostäder där det finns behov av det.

För övrigt i denna kategori bör inte byggas lägenheter under 2 rum och kök (under 50 kvm). Enligt boverket är lägenheter under 2 rok inte lämpliga för en person, och naturligtvis bör ej byggas olämpliga bostäder, man bör tänka på att den önskade standarden har ökat under åren och att man bör sträva efter att vid nybyggnad göra en standard som duger i framtiden.

Det är brist på lägenheter 3 rok som är lämpliga för 2 personer. Om man bygger sådana kan tvåpersonshushåll i för stora lägenheter flytta in i lägenheter lämpliga för dem och kan barnfamiljerna få tillgång till deras gamla lägenheter som är lämpligare för barnfamiljer. Par som byter upp sig från 2rok till 3rok frigör 2rok som behövs för ensamma.

Det kan finnas behov av fler moderna lägenheter på 4 rok. Regeringen vill ha minst en 4rok i varje byggprojekt.

Lägenheterna kan byggas i hus med 8 trappuppgångar och i 5-10 våningar. Exempel på ett sådant hus visas härintill.

Men 15 000 lägenheter är för litet när det finns 1 117 000 trångbodda hushåll och nästan 300 000 unga står utanför bostadsmarknaden.

Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och i

5-10 våningar.

Med Sven Winnells lägenhetstyper.
Det behövs 357 våningar för dessa 15 000 lägenheter. Varje våning:

ENA LÅNGSIDAN bostad 2 studenter + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 1</u>	ANDRA LÅNGSIDAN bostad 2 studenter + 1 st 2rok
bostad 2 studenter + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 2</u>	bostad 2 studenter + 1 st 2rok
bostad 2 studenter + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 3</u>	bostad 2 studenter + 1 st 2rok
bostad 2 studenter + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 4</u>	bostad 2 studenter + 1 st 2rok
bostad 2 studenter + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 5</u>	bostad 2 studenter + 1 st 2rok
1st 3rok + 1st 2rok	<u>Trappuppgång 6</u>	1 st 3 rok + 1 st 2rok
1 st 3rok + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 7</u>	1 st 3rok + 1 st 2rok
1 st 4rok + 1 st 2rok	<u>Trappuppgång 8</u>	1 st 4rok + 1 st 2rok

Summa 42 lägenheter (studenter 35 kvm, 2rok 65 kvm, 3 rok 84 kvm, 4rok 103 kvm):

20 Studenter, lägenheter för studenter o d	cirka 47 % av 42
16 lägenheter 2rok för ensamma utan barn	cirka 38 %
4 st lägenheter 3 rok för par utan barn	cirka 10 %
2 st lägenheter 4 rok enligt regeringens begäran	cirka 5 %

Bygger på SCBs statistik över trångbodda och "uppgift saknas", men lägenheter för ensamma trångbodda har minskats och lägenheter för studenter har i motsvarande mån ökats. Från 24/60 till 47/38% för studenter/ensamma. Kan justeras: 2 st studentlägenheter på 35 kvm vardera kan användas som 1 st 2rok med stort sovrum, 70 kvm.

Kapitel 7: Sven Winnell om bostäder och bostadsbyggande.

Innehåll:

- 262 Innehållet i Sven Winnell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar.
<http://winnell.com/omr36-39zzy.pdf>
- 264 **En rapport om trångboddheten i Sverige. Målsättningar och definitioner kring trångboddhet**
- 265 Boverkets rapport om rum för barnen
- 266 **De föreslagna nya lägenhetstyperna. Ritningarna tar för mycket datorutrymme, är ej med här. Klicka på <http://winnell.com/omr36-39zzzb.pdf> så kommer de**
- Ritning. Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
Ritning. Bostad 4 rum och kök i mindre skala
Ritning. Bostad 2 rum och kök i större skala
Ritning. Bostad 3 rum och kök i större skala
Ritning. Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
Ritning. Bostad 2 rum och kök med större sovrum
- 268 Bostad 2 r o k
- 269 Bostad 3 r o k
- 270 Bostad 4 r o k
- 271 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré, badrum, kök och balkong.
- 272 Bostad 2 r o k med större sovrum
- 273 **Svenska folkets boende.**
- 273 Rumsenheter per boende efter hushållstyp
- 274 Utrymmesstandard
- 276 Genomsnittlig yta per lägenhet
- 278 Antal lägenheter efter region, hustyp, bostadsarea och år
- 278 Riket. Småhus och flerbostadshus
- 279 Riket. Övriga hus. SCBs kommentarer:
- 280 **Förslag till lägenhetstyper i ny bostadsbebyggelse.**
- 282 Trångboddhet och behov för studenter o d. Nybyggnad och stöd
- 283 Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och med 5-10 våningar
- 284 **Hushålls- och bostadsstatistik**
- 286 **Registerbaserad hushållsstatistik**
- 288 Artiklar om hushåll och ekonomi
- 289 Artiklar om Fastigheter
- 290 Artiklar om Regionalt
- 291 Artiklar om Glesbygd
- 292 Artiklar om Boende och byggande
- 293 Artiklar om Integration och segregation
- 294 **Årshyra per lägenhet, årshyra per kvm efter region, ägarkategori, nybyggår/värdeår, årsintervall, lägenhetstyp, tabellinnehåll och år**
- 294 Riket
- 296 **Sätt att bygga**
- Sena artiklar om byggande och bostadsbehov**
- 298 Här stryps tillväxten av lågt byggande
- 301 Kommunen som bryter mot mönstret
- 302 Bostäder på väg att bli politik på nytt
- 303 Föraktet för svaghet är grundmurat bland de välmående
- 304 Rättigheter som börda
- 305 Marknadshyror skulle kosta hushållen 17 miljarder
- 308 Rapport 2014 - Svensk elförsörjning i framtiden (PDF)

Innehållet i Sven Winnell 3 april 2015:

Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar.
<http://winnell.com/omr36-39zzy.pdf>

Innehåll:

Sida

4	En rapport om trångboddheten i Sverige. Målsättningar och definitioner kring trångboddhet
5	Boverkets rapport om rum för barnen
6	De föreslagna nya lägenhetstyperna
8	Ritning. Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
9	Ritning. Bostad 4 rum och kök i mindre skala
10	Ritning. Bostad 2 rum och kök i större skala
11	Ritning. Bostad 3 rum och kök i större skala
12	Ritning. Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
13	Ritning. Bostad 2 rum och kök med större sovrum
14	Bostad 2 r o k
15	Bostad 3 r o k
16	Bostad 4 r o k
17	Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré, badrum, kök och balkong.
18	Bostad 2 r o k med större sovrum
19	Svenska folkets boende.
19	Rumsenheter per boende efter hushållstyp
20	Utrymmesstandard
22	Genomsnittlig yta per lägenhet
24	Antal lägenheter efter region, hustyp, bostadsarea och år
24	Riket. Småhus och flerbostadshus
25	Riket. Övriga hus. SCBs kommentarer:
26	Förslag till lägenhetstyper i ny bostadsbebyggelse.

28	Hushålls- och bostadsstatistik
30	Registerbaserad hushållsstatistik
32	Artiklar om hushåll och ekonomi
33	Artiklar om Fastigheter
34	Artiklar om Regionalt
35	Artiklar om Glesbygd
36	Artiklar om Boende och byggande
37	Artiklar om Integration och segregation
38	Personer (antal och andelar) efter region, boendeform, kön, ålder, tabellinnehåll och år
38	Riket småhus, äganderätt
39	Riket, småhus, bostadsrätt
40	Riket, småhus, hyresrätt
41	Riket, flerbostadshus, bostadsrätt
42	Riket, flerbostadshus, hyresrätt
43	Riket, specialbostad, övrigt boende, uppgift saknas
44	Riket, samtliga boendeformer
45	SCBs kommentarer
46	Hushåll (antal och andelar) efter region, boendeform, hushållsstorlek, tabellinnehåll och år
46	Riket, småhus
47	Riket, flerbostadshus, specialbostad, övrigt boende
48	Riket, samtliga boendeformer. SCBs kommentarer
49	Årshyra per lägenhet, årshyra per kvm efter region, ägarkategori, nybyggår/värdeår, årsintervall, lägenhetstyp, tabellinnehåll och år
49	Riket
51	Kommuner med > 75000 inv samt Stor-Stockholm och Stor-Göteborg
53	Kommuner med < 75000 inv (exkl Stor-Stockholm och Stor-Göteborg)
55	SCBs kommentarer

56 **Hushållsverksamheter, hushållsbudgetar, inkomster och boende. Samhällsplaneringens problem. Politikområden. Skatter och bidrag. Regeringens verksamheter och ansvar.**

58 **Hushållsverksamheter. Hemkunskap**

59 Hushållsverksamhet

60 Konsumentenverket. Hushållskostnader 2014

62 Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år

65 Månadskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer

65 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer

66 Pensionärer 2014

66 Årskostnader år 2014, pensionärer

67 2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

67 2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

68 2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

68 2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

69 2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

69 2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

70 2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

70 2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

71 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

72 **Samhällsplaneringens problem**

73 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

73 Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer

73 Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter

73 Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller

73 Individer och samhällen planerar framtiden

73 Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna

74 Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer

74 Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar.

76 Klassifikationssystem för verksamheter

78 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer

84 22 politikområden

85 De 22 politikområdena och klassifikationssystemets verksamheter

89 **Regeringen och departementen**

89 Sveriges regering

91 Departementen

93 Ministrarnas ansvarsområden

94 Något om skatte- och bidragshistoria.

97 Mer om skatter och bidrag

102 Tillägg om skatter

105 Förslag till riksdagsbeslut

106 Regeringen bör sätta fart på byggandet av bostäder för hyresrätt, fem lägenhetstyper som visades i början, i blandning som passar varje orts behov

106 Regeringen styr Sverige

Var finns rum för våra barn? – en rapport om trångboddheten i Sverige

[Ladda ner gratis PDF](#)

Tabell B1. Målsättningar och definitioner kring trångboddhet Källa: Thiberg (1985), SCB och Boverket(1993)

Norm	År	Målsättning	Definition av trångboddhet	Bostad som krävs för att 2 vuxna och 2 barn ej ska anses trångbodda
Norm 1	1945	Ingen ska behöva sova i köket. Högst 2 personer i varje rum.	Mer än 2 boende per rum, köket oräknat.	2 rum och kök
Norm 2	1965	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum (gäller ej enpersonshushåll). Högst 2 pers i varje sovrum.	Fler än två boende per rum, kök och vardagsrum oräknade. Gäller ej enpersonhushåll.	3 rum och kök
Norm 3	1974	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum. Eget sovrum till varje hushållsmedlem med undantag av gifta/samboende par.	Fler än en boende per rum, kök och ett rum oräknade samt enpersons-hushåll i ett rum och kök eller mindre. Finns samboende i hushållet reduceras rumskravet med ett rum.	4 rum och kök

Tabell B2. Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd enligt norm 3

Hushållstyp	Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd	KOMMENTAR:
Enboende	2	Antal hushåll med 1 person: 37,7% av alla hushåll 2013
	3	Antal hushåll med 2 personer: 31,3% av alla hushåll 2013
Ensamförälder och Samboende med 1 barn	3	Antal hushåll med 3 personer : 12,4% av alla hushåll 2013
” 2 barn	4	Antal hushåll med 4 personer : 12,3% av alla hushåll 2013
” 3 barn	5	Antal hushåll med 5 personer : 4,3% av alla hushåll 2013
” 4 barn	6	Antal hushåll med 6 personer : 1,2% av alla hushåll 2013
		Antal hushåll med 7+ personer 0,8% av alla hushåll 2013

Boverkets rapport om rum för barnen

Rapporten innehåller norm 3 för målsättning för utrymmesstandard. som anger: Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum. Eget sovrum till varje hushållsmedlem med undantag av gifta/samboende par.

Boverket intresserar sig för matlagning, äta, bad, sova. prata i soffa, titta på TV, förvara, och ha ett bord 60x120 cm med stol, men inte för andra aktiviteter som folk kan ha som t ex slöjda, väva, sy kläder, måla tavlor eller andra fritidsintressen som tar plats. Med kravet om ett eget rum för varje hushållsmedlem finns utrymme för sådant.

Med två vuxna personer blir det 3 rok, Men när de blir föräldrar minskar enligt boverket kravet till bara ett rum för föräldrarna. Det tredje rummet blir till för ett barn, och bara 1 barn enligt boverkets målsättning. Ett fjärde rum ska enligt boverket gå till barn nr 2.

Men en bättre/annan möjlighet är att rummen nr 2 och 3 går till föräldrarna och rum nr 4 till 2 barn. Om föräldrarna kan klara sig med bara rum nr 2 kan rum nr 3 och 4 gå till 4 barn. Om man kan ha två föräldrar i ett sovrum borde man också kunna ha 2 barn i ett sovrum. Att barnen kan klara sig med ett halvt rum per barn tycks gå för sig i verkliga livet idag, där det genomsnittliga för föräldrar och två barn är 4 rok i hyres- och bostadsrätt. I hyresrätt bor föräldrar med 4 barn i 4,34 rok.

Med upp till 4 rok kan man klara:

föräldrar i rum nr 2 och 2 barn i rum nr 3 och 4 som boverket vill. 4 personer, 93,7% av alla hushåll.

eller föräldrarna i rum nummer 2 och 3 och 2 barn i rum nr 4. 4 personer. 93,7% av alla hushåll.

eller föräldrarna i rum nr 2 och 4 barn i rum nr 3 och 4. 6 personer . 99,2% av alla hushåll

Problematiskt blir det vid föräldrar och 3 barn. Föräldrar i rum nr 2 och barn i rum nr 3, 4 och 5 som boverket vill, eller föräldrarna i rum nr 2 och 3 och 2 barn i rum nr 4 och 1 barn i rum nr 5. Det är fråga om 5 personer och antalet av denna hushållstyp är 4,3 % av alla hushåll, varav de flesta i småhus.

Vid föräldrar och 4 barn blir det enligt boverket föräldrar i rum nr 2 och barnen i rum nr 3, 4, 5 och 6, eller föräldrarna i rum nr 2 och 3 och barnen i rum nr 4 och 5.

Hushåll med 6 personer är 1,2 % av alla hushåll, varav de flesta i småhus.

SCB har slutat med att vanligen redovisa lägenheter efter antalet rum, och redovisar istället efter lägenhetsyta i intervaller på 10 kvm.

De föreslagna nya lägenhetstyperna

Bostäderna ingår i flerbostadshus, lamellhus med invändig bredd 13 m, med upp till tio våningar.

De byggs i betong med lämplig vämeisolering. Ytterväggarna är ritade 30 cm.

I varje trapphus görs trappa och hiss till fyra lägenheter i varje våning, inte tre lägenheter som är det vanligaste. Det bör sänka kostnaderna. Trappa färdigggjuten betongtrappa typ Herrljungatrappan, Strängbetong, typ M12, 90 cm bredd, 15 steg (14 plansteg), 250x120 cm. Hiss typ KONE ProSpace, inv. korgmått 90x195, dörrbredd 90 cm schakt 120x210 cm. Lyfthöjd max30m. Hastighet 0,6 m/sek. Stannplan 2-12.

Fönster 220 cm breda med stor ruta i mitten och smala luftningsbågar vid sidorna.

Vägg mellan kök och bad 15 cm. Tjockare innerväggar, 20 cm kan vara bärande, övriga väggar 7 cm. Plats för vertikala ledningar och kanaler finns i väggen mellan vardagsrum och bad.

Väggar i rummen avses för tapetsering, för övrigt målade. Golven, utom bad, linoleum eller parkett e d. Dörrarna med karmyttermått 90 cm enligt krav om rullstolar. Övriga mått som passar rullstolar.

Badrummen gjorda för rullstolar. I badrum plats för toppmatad tvättmaskin bredd 40 cm (det finns plats för 60 cm). Kakel på väggar och golv.

Köken har 140 cm rostfri bänk med arbetsyta 80 cm och diskhoar bredd 60 cm. Under arbetsytan möjlighet att ta bort luckor och få plats för rullstolsarbete. Intill diskbänk spis 60 cm med frånluftsaggregat. Därefter bänk 100 cm med plats för diskmaskin under, sedan högskåp med kyl och frys. Över bänkarna överskåp. I köken finns plats för ytterligare bänkar od. I köken plats för matbord 80x120 cm för 4-5 personer, i fyrarumslägenhet 80x175 cm för 6-7 personer.

Balkonger med utgång från köken, minst 280x180 cm, med plats för matbord, i 4 rok större balkong.

Vardagsrummen med plats för möbler enligt boverket och litet till: matplats för 6-7 personer. Soffa 210x95 cm, två fåtöljer 70x80 cm, plats för TV, skåp och bokhyllor m m.

Sovrummen med garderober 60x60 cm, sängplatser 90x210 cm, sängbord 40x40, arbetsbord minst 60x120 cm (plats för dator). plats för bokhyllor, skåp och barnsäng. m m.

Studentbostäderna är i par och till dem hör gemensamt entré, badrum, kök och balkong.

Rummen är exklusive garderober omkring 21 kvm. De har plats för garderober 60x60 cm, arbetsbord 80x220 cm där man kan rita med vinkellinjal och bre ut stora arbets-material, skåp och bokhyllor 60x200 cm, plats för TV och liten sittsoffa 140x95cm (eller ett par fåtöljer), soffbord, säng 90x210 cm och sängbord 40x40.

Om studenten vill använda sängen som sittplats under dagen kan han skaffa två passande ryggkuddar och under natten ställa dem i utrymmet mellan fotänden på sängen och garderoben där. På morgonen får han först låta sängen vädra ut och sedan ordna till ett snyggt överkast och sätta dit ryggkuddarna.

Bostaden 2 rum och kök med större sovrum.

Den har ett sovrum som är 95 cm bredare än sovrummen i lägenheterna 2 och 3 rok, och 4,75 kvm större än sovrummet i 2 rok. Rymmer 2 gardero-ber, arbetsbord för två, barnsäng, 2 paruppställda sängar med bord, plats för skåp eller en extra säng.

Är avsedd för hushåll på 2 personer som tycker att de inte behöver 3 rok

I det närmast följande visas inte ritningarna till de bostäder som förtecknas härnäst.

Ritningarna tar för mycket datorutrymme. Klicka på c <http://wimnell.com/omr36-39zzzb.pdf> så kommer de

Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala

Bostad 4 rum och kök i mindre skala

Bostad 2 rum och kök i större skala

Bostad 3 rum och kök i större skala

Två studentbostäder med gemensamma utrymmen

Bostad 2 rum och kök med större sovrum

Bostad 2 r o k

Enligt boverket lämplig (och nödvändig) för en person.

Vardagsrum	$4,0 \times 6,4 \text{ m} =$	25,6 kvm
Kök	$3,60 \times 2,83 =$	10,2
Sovrum	$3,05 \times 5,0 + 1,6 \times 0,25 - 1,2 \times 0,6 =$ $15,25 + 0,4 - 0,72 =$	14,9
2 st garderober	$1,2 \times 0,6 =$	0,7
Badrum	$3,15 \times 1,65 =$	5,2
Entré	$3,35 \times 1,6 =$	5,4
Förråd	$1,99 \times 1,2 =$	2,4
Summa		64,4 kvm

Lägenhetsyta:

Vardagsrum		25,6
Kök	$10,2 + \text{väggar } 0,09 =$	10,3
Sovrum		14,9
Garderober		0,7
Badrum	$5,2 + \text{väggar } 0,22 =$	5,4
Entré	$5,4 + \text{väggar } 0,22 =$	5,6
Förråd		2,4
Summa		64,9 kvm

Lägenhetsytan ligger kring riksgeomsnitt för bostäder 2 rok byggda de senaste åren.

Badrummet i de presenterade bostäderna 5,2 kvm och gjorda för rullstol. Ett modernt badrum för 50 år sedan kunde vara $1,2 \times 1,9 = 2,3$ kvm, dvs 3 kvm mindre. Yta 2 rok 1961- 1990 var i riksgenomsnitt 61-62 kvm. Om man lägger till 3 kvm för större badrum blir det 64-65 kvm. Riksgenomsnitt var 1991-1995 64 kvm och mellan 62 och 66.

Bostad 3 r o k

Enligt boverket lämplig för två personer.

Enligt boverket lämplig för två föräldrar med ett barn.

Kan användas för två föräldrar med två barn

Rumsytor för 2 rok		64,4 kvm
Sovrum nr 2	3,05 x 5,8 m=	17,7
5 st garderober	3,05 x 0.6 =	1,8
Summa rumsytor för 3 rok		83,9

Lägenhetsyta	2 rok 64,9+ 19,5 =	84,4 kvm
--------------	--------------------	----------

Lägenhetsytan för sovrum nr 2, 19,5 kvm. ligger inom riksgenomsnittets ramar 16-21 kvm.

Från SCB. Statistiska meddelanden. BO 39 SM 1401. Hyror i bostadslägenheter 2013.

Skillnad i yta mellan 2 rok och 3 rok:

1941-1950	16	med variation upp till 21
1951-1960	16	18
1961-1970	18	20
1971-1980	16	18
1981-1985	17	19
1986-1990	18	20
1991-1995	17	21
1991-	18	20
Totalt	18	

Bostad 4 r o k

Enligt boverket lämplig för tre personer.

Enligt boverket lämplig för två föräldrar med två barn.

Kan användas för två föräldrar med fyra barn.

Den presenterade lägenheten 4 rok

Rumsytor för 3 rok: 64,4 för 2 rok +19,5 för 3 rok 83,9 kvm

Tillägg för kök 3,3 x 0,6 2,2

Rum nr 4 3,3 x 3,3 10,9

Entré ökar 3,4 x 1,0 3,4

Garderob ökar 3,3 x 0,6 2,0

(Förråd i 2 rok blir toilett 2,0+ garderob 0,4)

Summa 102,4

Lägenhetsyta: tillkommer vägg 3,3 x 0,7 = 0,2

Lägenhetsyta 102,6

Lägenhetsyta för 3 rok 84,4

Lågenhetsyta för 4 rok 102,6

Ökad lägenhetsyta för rum nr 4 18,2

Lägenhetsyta enligt SCB, riksgenomsnitt 98,0 kvm

Om man lägger till 3 kvm för rullstolsanpassning 101,0

Bostaden här med 4 rok ligger med ytor som riksgenomsnitt ifråga om både rumsyta och läghetsyta.

Om man i rum 4 lägger till 30 cm på bredden får man ett bättre rum och lägenhetsytan ökar 1,5 kvm. Man får plats med en garderob till.

Lägenhetsytan för rum nr 4 blir 104,1 kvm

Rumsenheten för rum nr 4 blir 19,7 kvm.

Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré, badrum, kök och balkong.

Enligt boverket lämplig för två studenter.

Kan användas av två yngre personer som inte är studenter och som inte har möjlighet att ha egna bostäder på 1 rok vardera.

De två rummen har likadana möbler. Den högra bostaden disponerar förrådet vid entrén och den vänstra bostaden kompenseras för det av att vänstra rummet har två extra garderober och något större golvyta, så att lägenhetsytan för vänstra bostaden blir 2,8 kvm större än för den högra. Lägenhetsytan för de två bostäderna blir 69,7 kvm = cirka 35 kvm för varje student.

Vänstra bostaden:

rum inklusive 4 garderober : 4x6,4 m=	25,6 kvm
---------------------------------------	----------

Högra bostaden

rum inklusive 2 garderober 4x5 m + 0,25x1,6 m= 20+0,4=	20,4 kvm
--	----------

förråd vid entrén	<u>2,4</u>
-------------------	------------

Summa	22.8 kvm
-------	----------

d vs 2.8 kvm mindre än vänstra bostaden.

Bostad med 2 studentbostäder kan ombildas till 2 rum och kök med större sovrum genom att ta bort två garderober i vänstra rummet

Rummen har samma bredd, 4 m, men alternativt kan högra rummets bredd ökas till 4,56 m så att de två bostäderna får exakt samma lägenhetsyta. Möblerbarheten i högra rummet ökar då så att bordets längd vid fönstret och längdytrymmet för sängen kan göras 0,56 cm längre.

Bostad 2 r o k med större sovrum

Enligt boverket lämplig för en person.

Kanvändas av makar/sambor, med plats för ett litet och ett stort barn

Sovrummets bredd är 4 m, dvs 0,95 m större än i tidigare visade bostad

2 rum och kök. Lägenhetsytan ökar med $5 \times 0,95 \text{ kvm} = 4,75 \text{ kvm}$ och blir 69,7 kvm.

Bostad 2 r o k med större sovrum kan ombildas till två studentbostäder genom att lägga till två garderber i vänstra rummet.

Rumsbredden 4 m är samma som bredden på rummet för studentbostäderna. För studentbostäderna har gjorts en alternativ bredd på 4,56 m för det högra rummet.

Om man ökar rumsbredden för sovrummet till 4,56 m blir lägenhetsytan för 2 rum och kök med större sovrum $69,7 + 7,55 \text{ m} = 77,3 \text{ kvm}$

Det kan vara lämpligt att göra det större sovrummet lika stort som högra rummet i studentbostäderna så att man kan ha två användningar av denna lägenhetstyp, dels som studentbostad, dels som större sovrum i bostad 2 rum och kök.

Svenska folkets boende. SCB: BO0801 2008A01 BR BO01BR0801

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008

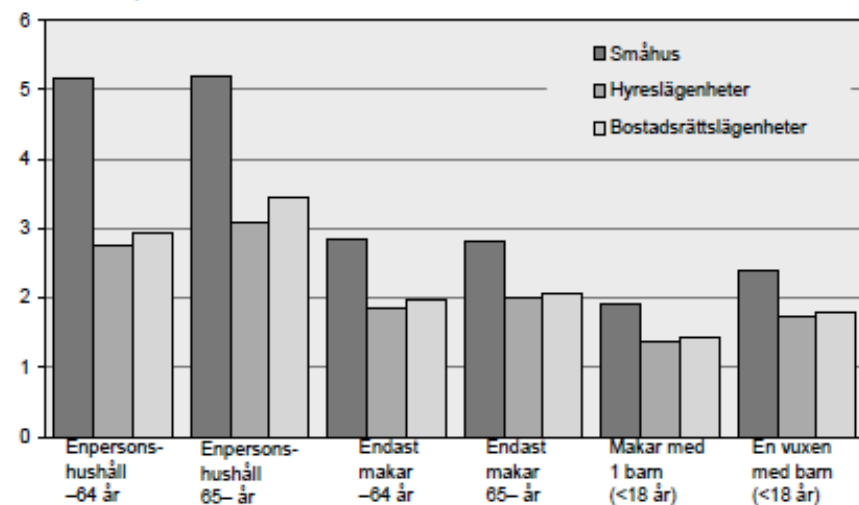
Boendeförhållanden

Diagram 10.2

Rumsheter per boende efter hushållstyp och boendeform 2002

Number of rooms by type of household and housing 2002

Rumsheter per boende

Källa: SCB, Bostads- och hyresundersökningen 2002, hyres- och bostadsrättslägenheter, småhus (urvalsundersökningar).

Tabell 10.7

Rumsheter per boende efter hushållstyp och boendeform

Number of rooms (including kitchens) per resident by type of household and type of building and tenure

	Småhus			Hyreslägenheter			Bostadsrättslägenheter		
	1999	2000	2002	1999	2000	2002	1999	2000	2002
Alla hushåll	2,13	2,25	2,19	2,03	2,02	1,98	2,16	2,18	2,20
Enpersonshushåll									
BF -64 år	5,25	5,02	5,17	2,87	2,75	2,77	3,11	3,02	2,95
BF 65- år	4,98	4,90	5,19	3,26	3,14	3,08	3,59	3,41	3,46
Endast makar									
BF -64 år	2,82	2,91	2,86	1,88	1,86	1,85	2,01	2,00	1,96
BF 65- år	2,77	2,79	2,82	2,03	2,00	1,99	2,07	2,10	2,07
Makar med barn (<18 år)									
1 barn	1,92	2,00	1,91	1,41	1,37	1,37	1,47	1,42	1,44
2 barn	1,52	1,56	1,53	1,20	1,18	1,19	1,25	1,26	1,23
3+ barn	1,22	1,31	1,31	0,95	0,95	0,89	1,03	0,98	0,96
En vuxen med barn (<18 år)	2,19	2,37	2,39	1,66	1,57	1,73	1,59	1,63	1,78

Utrymmesstandard :

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008. (Denna årsbok är numera nedlagd)

I hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person

- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),

65 - år cirka 2,0 rok (2,08).

Hushåll med makar, 2 personer

- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),

65 - år cirka 3,0 rok (2,98).

(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyreslägenheter:

Ensam - 64 år 1,95 rok,

65- år 2,46.

Makar - 64 år 2,92 rok,

65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyreslägenheter:

Ensam - 64 år 4,17 rok,

65 - år 4,19.

Makar - 64 år 4,72,

65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med som lämpligt minsta

2 rok för ensam och

3 rok för makar. (Utan barn).

2 rok för ensam och 3 rok för 2 personer ger likvärdig bostandard och är också minsta lämpliga enligt Boverket.

Hushåll med makar, 2 personer - 64 år: hyresrätt 2,72 rok. bostadsrätt 2,92 rok. småhus 4,72 rok.

Makar med barn 2002 (mindre än 18 år)

1 barn

I hyreslägenheter	$1,37 \times 3 = 4,17 = 3,17$ rok	cirka 3 - 3,5 rok	Föräldrar 3 rum och barnet 1/2
I bostadsrättslägenheter	$1,44 \times 3 = 4,32 = 3,32$	3 - 3,5	Föräldrar 3 och barnet 1/2
I småhus	$1,91 \times 3 = 5,73 = 4,73$	4,5 - 5	Föräldrar 3 och barnet 3/2 - 2

2 barn

I hyreslägenheter	$1,19 \times 4 = 4,76 = 3,76$ rok	cirka 4 rok	Föräldrar 3 och barnen 1/2 vardera
I bostadsrättslägenheter	$1,23 \times 4 = 4,92 = 3,92$	4	Föräldrar 3 och barnen 1/2 vardera
I småhus	$1,53 \times 4 = 6,12 = 5,12$	5	Föräldrar 3 och barnen 1 vardera

3+ barn (säg 4 barn)

Statistiken oklar

I hyreslägenheter	$0,89 \times 6 = 5,34 = 4,34$	cirka 4,5 rok	Föräldrar 3 och barnen 1/2 vardera
I bostadsrättslägenheter	$0,96 \times 6 = 5,76 = 4,76$	4,5 - 5	Föräldrar 3 och barnen 1/2 vardera
I småhus	$1,31 \times 6 = 7,86 = 5,86$	6	Föräldrar 3 och barnet 1 vardera

Barn har fått cirka 0,5 rum per barn i hyres- och bostadsrätt.

En vuxen med barn (mindre än 18 år)

1 barn

Statistiken oklar

I hyreslägenheter	$1,73 \times 2 = 3,44 = 2,44$ rok	cirka 2,5 rok	Föräldern 2 och barnet 1/2
I bostadsrättslägenheter	$1,78 \times 2 = 3,56 = 2,56$	2,5	Föräldrar 2 och barnet 1/2
I småhus	$2,39 \times 2 = 4,78 = 3,78$	4	Föräldrar 2 och barnet 2

Här har ett barn fått 0,5 rum i hyres- och bostadsrätt.

Statistiken säger med detta att barnen i hyres-och bostadsrätt får 1/2 sovrum per barn dvs mindre än boverkets krav som anger 1 sovrum per barn.
Statistiken säger med detta att barnen i småhus får 1 rum per barn (ensamföräldrar med 1barn: 2 rum för barnen)

Ytor, kvadratmeter

1 rok

Riket	39-46	totalt	41+-0
Storstockholm	37-47		41+-1
Övriga större kommuner	38-49		42+-1
Övriga mindre kommuner	<u>38-48</u>		42+-1
	37-49		

2 rok

Riket	57-66		60+-0
Storstockholm	55-68		60+-1
Övriga större kommuner	55-68		61+-1
Övriga mindre kommuner	<u>56-66</u>		60+-1
	55-68		

3 rok

Riket	72-86		78+-0
Storstockholm	68-88		78+-1
Övriga större kommuner	70-92		79+-1
Övriga mindre kommuner	<u>73-92</u>		79+-1
	70-92		

4 rok

Riket	108-91		98+-1
Storstockholm	87-116		97+-1
Övriga större kommuner	122-91		99+-1
Övriga mindre kommuner	<u>113-92</u>		99+-1
	87-122		

5 rok

Riket	162-116		126+-1
Storstockholm	172-110		127+-3
Övriga större kommuner	172-117		128+-3
Övriga mindre kommuner	<u>152-109</u>		124+-3
	110-172		

Övriga

Riket	45-29		36+-1
Storstockholm	44-27		35+-1
Övriga större kommuner	47-26		37+-2
Övriga mindre kommuner	<u>59-27</u>		36+-2

Statistiskt meddelande BO 39 SM 1401. SCB: BO0406 2013A01 SM BO39SM1401 Tabell 11

11. Genomsnittlig yta per lägenhet år 2013 samt 95 % konfidensintervall efter region, värdeår och lägenhetstyp. Kvadratmeter

11. Average floor space per dwelling in 2013, with 95 % confidence interval, by region, year of valuation and size of dwelling. Square metre

	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5+rum och kök	Övriga	Totalt
Riket							
-1940	40 ± 1	59 ± 2	83 ± 3	111 ± 3	156 ± 6	33 ± 2	67 ± 2
1941-1950	40 ± 1	56 ± 1	74 ± 2	102 ± 4	136 ± 9	34 ± 5	62 ± 1
1951-1960	41 ± 1	58 ± 1	74 ± 1	93 ± 2	119 ± 3	30 ± 1	63 ± 1
1961-1970	41 ± 1	61 ± 1	79 ± 1	95 ± 1	123 ± 3	35 ± 2	70 ± 1
1971-1980	42 ± 1	62 ± 1	78 ± 1	97 ± 1	120 ± 4	40 ± 1	68 ± 1
1981-1985	43 ± 1	62 ± 1	79 ± 1	101 ± 2	121 ± 4	40 ± 5	72 ± 1
1986-1990	44 ± 2	61 ± 1	79 ± 1	102 ± 2	120 ± 3	42 ± 3	70 ± 1
1991-1995	43 ± 1	64 ± 2	81 ± 2	102 ± 2	122 ± 4	41 ± 3	73 ± 1
1991 -	42 ± 1	61 ± 1	79 ± 1	99 ± 1	121 ± 3	40 ± 2	70 ± 1
Totalt	41 ± 0	60 ± 0	78 ± 0	98 ± 1	126 ± 1	36 ± 1	68 ± 0
Stor-Stockholm							
-1940	39 ± 2	59 ± 4	83 ± 5	114 ± 6	163 ± 9	32 ± 3	61 ± 3
1941-1950	40 ± 2	56 ± 2	73 ± 5	104 ± 12	148 ± 34	33 ± 6	60 ± 3
1951-1960	41 ± 3	58 ± 1	73 ± 2	91 ± 4	120 ± 5	30 ± 2	63 ± 2
1961-1970	42 ± 2	65 ± 3	81 ± 2	96 ± 3	121 ± 5	35 ± 3	75 ± 2
1971-1980	43 ± 2	62 ± 1	78 ± 2	96 ± 2	117 ± 7	39 ± 3	70 ± 2
1981-1985	45 ± 2	60 ± 2	78 ± 3	98 ± 3	122 ± 7	40 ± 4	74 ± 3
1986-1990	42 ± 2	61 ± 2	79 ± 2	98 ± 3	120 ± 7	43 ± 3	69 ± 3
1991-1995	45 ± 2	63 ± 4	83 ± 4	99 ± 2	123 ± 7	36 ± 6	71 ± 3
1991 -	42 ± 1	59 ± 2	78 ± 2	96 ± 1	119 ± 4	35 ± 4	68 ± 2
Totalt	41 ± 1	60 ± 1	78 ± 1	97 ± 1	127 ± 3	35 ± 1	68 ± 1

Som *rumsenheter* räknas både rum och kök, exempelvis består en lägenhet med tre rum och kök av fyra rumsenheter och en lägenhet med ett rum av en rumsenhet.

Storlek på 1 rok

Riket	41kvm (2x20,5)
Storstockholm	41 (2x20,5)
Övriga större kommuner	42 (2 x 21)
Övriga mindre kommuner	42 (2 x 21)

Rumsenhet för rum 2

Riket	19 kvm
Storstockholm	19
Övriga större kommuner	19
Övriga mindre kommuner	18

Rumsenhet för rum 3

Riket	18
Storstockholm	18
Övriga större kommuner	18
Övriga mindre kommuner	18

Rumsenhet för rum 4

Riket	20
Storstockholm	19
Övriga större kommuner	20
Övriga mindre kommuner	21

Storlek på "övriga"

Riket	36
Storstockholm	35
Övriga större kommuner	37
Övriga mindre kommuner	36

Rumsenheterna är cirka 19 - 21 kvm

Statistiskt meddelande BO 39 SM 1401. SCB: BO0406_2013A01_SM_BO39SM1401 Tabell 11

Övriga större kommuner

-1940	43 ± 2	60 ± 3	87 ± 5	115 ± 7	159 ± 13	32 ± 4	71 ± 4
1941-1950	41 ± 2	57 ± 2	73 ± 3	104 ± 8	140 ± 14	30 ± 4	63 ± 3
1951-1960	41 ± 2	58 ± 1	76 ± 3	95 ± 4	125 ± 7	31 ± 2	64 ± 2
1961-1970	41 ± 2	63 ± 2	79 ± 1	96 ± 3	126 ± 6	37 ± 3	70 ± 1
1971-1980	42 ± 1	62 ± 1	79 ± 1	97 ± 3	124 ± 6	41 ± 2	70 ± 1
1981-1985	41 ± 3	63 ± 2	82 ± 3	103 ± 3	120 ± 5	40 ± 3	75 ± 2
1986-1990	46 ± 3	61 ± 2	81 ± 3	101 ± 3	122 ± 6	38 ± 5	71 ± 2
1991-1995	41 ± 2	65 ± 3	80 ± 3	102 ± 4	121 ± 4	44 ± 3	74 ± 3
1991 -	40 ± 1	61 ± 2	77 ± 1	101 ± 2	122 ± 4	42 ± 2	70 ± 1
Totalt	42 ± 1	61 ± 1	79 ± 1	99 ± 1	128 ± 3	37 ± 2	69 ± 1

Övriga mindre kommuner

-1940	41 ± 2	60 ± 3	81 ± 5	108 ± 5	143 ± 9	45 ± 8	73 ± 3
1941-1950	40 ± 2	58 ± 2	77 ± 4	102 ± 5	126 ± 8	43 ± 16	65 ± 3
1951-1960	41 ± 1	59 ± 2	75 ± 2	96 ± 3	119 ± 5	29 ± 2	62 ± 2
1961-1970	41 ± 1	59 ± 2	77 ± 2	95 ± 3	126 ± 6	32 ± 2	67 ± 1
1971-1980	43 ± 1	62 ± 1	78 ± 1	97 ± 3	117 ± 8	39 ± 3	67 ± 1
1981-1985	44 ± 1	62 ± 2	78 ± 2	101 ± 4	120 ± 11	38 ± 8	69 ± 3
1986-1990	45 ± 3	61 ± 1	77 ± 2	104 ± 3	117 ± 5	43 ± 7	70 ± 2
1991-1995	43 ± 2	63 ± 3	81 ± 2	102 ± 3	123 ± 10	42 ± 6	73 ± 2
1991 -	43 ± 1	62 ± 2	79 ± 2	100 ± 2	122 ± 9	43 ± 4	72 ± 2
Totalt	42 ± 1	60 ± 1	78 ± 1	99 ± 1	124 ± 3	36 ± 2	68 ± 1

Antal lägenheter efter region, hustyp, bostadsarea och år

		2013	
00 Riket	småhus	< 31 kvm	3498 cirka rk
		31-40 kvm	10749 cirka 1 rok
		41-50 kvm	26638 cirka 1 rok
		51-60 kvm	46275 cirka 2 rok
		61-70 kvm	79504 cirka 2 rok
		71-80 kvm	114275 cirka 3 rok
		81-90 kvm	139665 cirka 3 rok
			3 rok
		91-100 kvm	179999 cirka 4 rok
		101-110 kvm	223414 cirka 4 rok
		111-120 kvm	250474 cirka 5 rok
		121-130 kvm	215994 cirka 5 rok
		131-140 kvm	176764
		141-150 kvm	144149
		151-160 kvm	111166
		161-170 kvm	80392
		171-180 kvm	60469
		181-190 kvm	36366
		191-200 kvm	29095
		> 200 kvm	71078
	flerbostadshus	< 31 kvm	85003 cirka rk
		31-40 kvm	173836 cirka 1 rok
		41-50 kvm	221068 cirka 1 rok
		51-60 kvm	418405 cirka 2 rok
		61-70 kvm	449453 cirka 2 rok
		71-80 kvm	420959 cirka 3 rok
		81-90 kvm	260027 cirka 3 rok
			3 rok
		91-100 kvm	136542 cirka 4 rok
		101-110 kvm	76072 cirka 4 rok
		111-120 kvm	39448 cirka 5 rok
		121-130 kvm	20498 cirka 5 rok
		131-140 kvm	10900
		141-150 kvm	6284
		151-160 kvm	4074
		161-170 kvm	2532
		171-180 kvm	1886
		181-190 kvm	1297
		191-200 kvm	999
		> 200 kvm	2970

Statistik om lägenhetstyper finns inte. Men det finns om lägenhetsyta.

Lämpliga för

Unga och studerande	
Unga och studerande	
Unga och studerande	
Ensam förvärvsarbete eller ensam pensionär	1 person
Ensam förvärvsarbete eller ensam pensionär	1 person
Makar/sambor förvärvsarbete eller 2 pensionärer	2 personer
Makar/sambor förvärvsarbete eller 2 pensionärer	2 personer
Makar/sambor förvärvsarbete med 1-2 barn	2 vuxna och 1-2 barn
Makar/sambor förvärvsarbete med 2-4 barn	2 vuxna och 2-4 barn
Makar/sambor förvärvsarbete med 2-4 barn	2 vuxna och 2-4 barn
	2 vuxna och 3-4(6) barn
	2 vuxna och 3-4(6) barn
Unga och studerande	
Unga och studerande	
Unga och studerande	
Ensam förvärvsarbete eller ensam pensionär	1 person
Ensam förvärvsarbete eller ensam pensionär	1 person
Makar/sambor förvärvsarbete eller 2 pensionärer	2 personer
Makar/sambor förvärvsarbete eller 2 pensionärer	2 personer
Makar/sambor förvärvsarbete med 1-2 barn	2 vuxna och 1-2 barn
Makar/sambor förvärvsarbete med 2-4 barn	2 vuxna och 2-4 barn
Makar/sambor förvärvsarbete med 2-4 barn	2 vuxna och 2-4 barn
	2 vuxna och 3-4(6) barn
	2 vuxna och 3-4(6) barn

Antal lägenheter efter region, hustyp, bostadsarea och år

		2013			
övriga hus	< 31 kvm	4311	cirka rkv	Unga och studerande	
	31-40 kvm	7137	cirka 1 rok	Unga och studerande	
	41-50 kvm	7745	cirka 1 rok	Unga och studerande	
	51-60 kvm	10826	cirka 2 rok	Ensam förvärvsarbete eller ensam pensionär	1 person
	61-70 kvm	12583	cirka 2 rok	Ensam förvärvsarbete eller ensam pensionär	1 person
	71-80 kvm	10137	cirka 3 rok	Makar/sambor förvärvsarbete eller 2 pensionärer	2 personer
	81-90 kvm	7217	cirka 3 rok	Makar/sambor förvärvsarbete eller 2 pensionärer	2 personer
			3 rok	Makar/sambor förvärvsarbete med 1-2 barn	2 vuxna och 1-2 barn
	91-100 kvm	5638	cirka 4 rok	Makar/sambor förvärvsarbete med 2-4 barn	2 vuxna och 2-4 barn
	101-110 kvm	3844	cirka 4 rok	Makar/sambor förvärvsarbete med 2-4 barn	2 vuxna och 2-4 barn
	111-120 kvm	2827	cirka 5 rok		2 vuxna och 3-4(6) barn
	121-130 kvm	1839	cirka 5 rok		2 vuxna och 3-4(6) barn
	131-140 kvm	1188	mer än 5 rok		
	141-150 kvm	954			
	151-160 kvm	646			
	161-170 kvm	416			
	171-180 kvm	389			
	181-190 kvm	220			
	191-200 kvm	274			
	> 200 kvm	936			

Makar/sambor med 3-4 barn kan bo i 4 rok om föräldrarna sover i hop i ett sovrum.
 Antalet hushåll med 5 personer är 180607, varav i småhus 128024.
 Antalet hushåll med 6 personer är 51097. varav 30062 i småhus.
 Makar/sambor med 3-6 barn kan bo i 5 rok om föräldrarna sover i hop i ett sovrum
 Antalet hushåll med 7+ personer är 34246 varav 15322 i småhus.
 Hushåll med 5 personer och mer bor mest i småhus.

SCBs kommentarer:

Småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fritidshus).

Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus.

Övriga hus avser byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

Senaste uppdatering: 20140513 16:41

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)

Kontaktperson: Rein Billström, Statistiska centralbyrån (SCB). Telefon: +46 08-506 947 97. Fax: +46 . e-post: rein.billstrom@scb.se

Martin Verhage, Statistiska centralbyrån (SCB). Telefon: +46 08-506 947 78 Fax: +46 . e-post: martin.verhage@scb.se

Referenstid: 31 december resp. år

Databas: Statistikdatabasen Intern referenskod: BO0104AE

Förslag till lägenhetstyper i ny bostadsbebyggelse.

Hur fördelar sig de befintliga bostäderna på hushållen? SCB har dålig ordning på sin hemsida. Det kan vara svårt att få svar på frågan om det ens går att få svar från SCB utan betalning. Med ledning av den tidigare visade statistiken för 2013 ska här göras några kalkyler.

Antalet lägenheter:

mindre än 31 kvm	cirka rum och kokvrå
småhus	3498
flerbostadshus	85003
övriga hus	4311
summa	92812

31-50 kvm cirka 1 rok

småhus	37387
flerbostadshus	394904
övriga hus	14882
summa	413573

upp till 50 kvm 506385

51-70 kvm cirka 2 rok

småhus	125779
flerbostadshus	867858
övriga hus	23409
summa	1017046

71-90 kvm cirka 3 rok

småhus	253940
flerbostadshus	680986
övriga hus	17349
summa	952275

91-100 kvm cirka 3,5 rok

småhus	179999
flerbostadshus	136542
övriga hus	5638
summa	322179

Antal personer:

antag att alla barn bor hemma till 19 år och att personerna 20-23 år har enpersonshushåll

antag 92812 lägenheter

antag 413573 lägenheter

antag 506385 lägenheter: personerna 20-23 år : 503955

antag 1017046 = enpersonshushåll

alla enprsonshushåll 1586645

antalet personer 20-23 år 503955

antalet enpersonshushåll över 23 år 1082690 1017046 lägenheter 2 rok räcker ungefär till dem

Antal tvåpersonshushåll 1318489. Antalet lägenheter 3 rok är bara 952275, det fattas 366214 st.

De behöver ta i anspråk även lägenheter på 3,5 rok som är 322179 st. 952275+322179= 1274454

Antalet lägenheter:

101-110 kvm	cirka 4 rok
småhus	223414
flerbostadshus	76072
övriga hus	3844
summa	303330

111-130 kvm	cirka 5 rok
småhus	466468
flerbostadshus	59946
flerbostadshus	59946
övriga hus	4666
summa	531080

131-150 kvm	cirka 6 rok
småhus	320913
flerbostadshus	17184
övriga hus	2142
summa	340239

151-170 kvm	cirka 7 rok
småhus	191558
flerbostadshus	6606
övriga hus	1062
summa	199226

101-170 kvm **1 373 875**

Antal hushåll med 3 personer (2 föräldrar och 1 barn):	521369
Antal hushåll med 4 personer (2 föräldrar och 2 barn)	517049
Antal hushåll med 5 personer (2 föräldrar och 3 barn)	180607
Antal hushåll med 6 personer (2 föräldrar och 4 barn)	51097
Antal hushåll med 7+ personer (2 Föräldrar och 5+ barn)	34246
Antal hushåll med 3 - 7+ personer	<u>1304368</u>

SCB uppger om antalet personer i befolkningen: Uppgift saknas gäller de ungefär 300 000 personer som är folkbokförda i Sverige den 31/12 men som inte är folkbokförda på en lägenhet. Uppgiften är svårtolkad, men en tolkning är att det saknas lägenheter för dem, cirka 300 000 lägenheter.

Det är bostadsbrist och det har byggts för få bostäder en längre tid.

Regeringen avser att åstadkomma mer bostadsbyggande och i synnerhet för ungdom mm som har svårt få bostad.

Här har räknats med att det finns en kategori ungdomar som har lägenheter under 50 kvm och är i antal som antalet i åldrarna 20 - 23 år. Där finns studentbostäder och för sådana bör byggas studentbostäder där det finns behov av det. För övrigt i denna kategori bör inte byggas lägenheter under 2 rum och kök (under 50 kvm). Enligt boverket är lägenheter under 2 rok inte lämpliga för en person, och naturligtvis bör ej byggas olämpliga bostäder, man bör tänka på att den önskade standarden har ökat under åren och att man bör sträva efter att vid nybyggnad göra en standard som duger i framtiden.

Det är brist på lägenheter 3 rok som är lämpliga för 2 personer. Om man bygger sådana kan tvåpersonshushåll i för stora lägenheter flytta in i lägenheter lämpliga för dem och kan barnfamiljerna få tillgång till deras gamla lägenheter som är lämpligare för barnfamiljer.

Det kan finnas behov av fler moderna lägenheter på 4 rok.

Sidan reviderad 10 maj 2015

Trångboddhet och behov för studenter o d. Nybyggnad och stöd

Trångboddheten m m har behandlats i kapitel 6. Här slutet av resonemangen där.

<u>Trångboddhet enligt Norm 3</u>		Antal personer per hushåll	Antalt hushåll	Behov
samtliga hushåll	1 338 000 pers.	2,3		
ensamstående u barn	760 000	1,0	760 000	760 000 2rok
ensamstående m barn	121 000	2,53	121 000	121 000 3,85 rok
sammanboende u barn	92 000	2,0	46 000	46 000 3 rok
sammanboende m barn	380 000	3,85	190 000	190 000 3,85 rok
Hshåll utan o med barn	1353 000			
Summa behov analet lägenheter p g a trångboddhet	<u>1 117 000</u>			
Summa			<u>1 417 000</u>	

Regeringen talar om nybyggnad av 250 000 lägenheter på 5 år. Behovet är 5 gånger större. Bara 17,6% av behoven kan byggas.

17,6% av behoven:

Uppgift saknas	53 000	små	3)
ensamstående u barn	134 000	2 rok	1)
ensamstående m barn	21 000	3,85 rok	2)
sammanboende u barn	8 000	3 rok	
sammanboende m barn	34 000	3,85 rok	2)

1) om man bygger 134 000 2rok frigörs 134 000 små lägenher som behövs för dem som behöver små lägenheter

2) om man bygger 63 000 lägenheter 3rok kan frigöras 55 000 lägenheter som kan användas av barnfamiljer. Det vill säga att tvåpersonershushåll byter ner sig från gammal 3,5 rok till ny lägenhet 3rok. En del par utan barn har troligen 2rok och inkräktar på det ensamma utan barn bör ha. Paren kan byta upp sig till 3rok.

3) dessutom bör byggas 53 000 smålägenheter för studenter o d

Man bör alltså bygga 134 000 bra lägenheter 2rok och cirka 63 000 bra lägenheter 3rok, då minskas trångboddheten för ensamma och par utan barn och ungdomar o d får lägenheter att bo i och barnfamiljer kan flytta till lägenheter som är bättre än de de har. Dessutom bör byggas 53 000 lägenheter för studenter o d.

Per år i fem år:			
Uppgift saknas	53 000	små	10 600 21,2%
ensamstående u barn	134 000	2 rok	26 800 53,6 %
ensamstående m barn	21 000	3,85 rok	4 200 8,4% 1)
sammanboende u barn	8 000	3 rok	1 600 3,2%
sammanboende m barn	34 000	3,85 rok	6 800 13,6% 1)

1) Tillgodoses genom småhusbygget.

Detta ger 250 000 lägenheter på fem år om man bygger 50 000 per år. 2014 byggdes cirka 27 000 lägenheter, dvs ungefär hälften av det som ambitionen 250 000 lägenheter kräver.

Bostadsministern vill ge stöd så att 15 000 hyreslägenheter kan komma till per år. Om det betyder att produktionen per år stiger till 42 000 lägenheter är oklart.

Bara 15/50 av årsbehovet 50 000 kan tillgodoses av 15000 lägenheter.

SCB: Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region och

hustyp. 2014 Året

0010 Stor-Stockholm

Flerbostadshus 6206

Småhus 2304

0020 Stor-Göteborg

Flerbostadshus 2703

Småhus 939

0030 Stor-Malmö

Flerbostadshus 2134

Småhus 490

0060 Riket exkl storstadsområden

Flerbostadshus 7854

Småhus 4433

Summa

Flerbostadshus 18 897

Småhus 8 166

Byggmästarna bör öka ut sin produktionsapparat.

Lägenheter för barnfamiljer, småhus, tycks komma till utan stöd.

Isynnerhet om lägenheter 3rok för par utan barn byggs.

Stora problemen finns i "Uppgift saknas" och "ensam u barn.

Det synes lämpligt att 15000 lägenheter fördelas på lägenheter för studenter od och ensamma och sammanboende utan barn.

Förslag till stöd per år, bostadsministrarnas 15 000 lägenheter:

Små lägenheter och 2rok 13 000 86,7%

3rok 1 500 10,0%

4rok 500 3,3%

Lägenheterna kan byggas i hus med 8 trappuppgångar och i 5-10 våningar. Exempel på ett sådant hus visas härintill.

Men 15 000 lägenheter är för litet när det finns 1 117 000 trångbodda hushåll och nästan 300 000 unga står utanför bostadsmarknaden.

Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och med 5-10 våningar.

Med Sven Wimmells lägenhetstyper. Det behövs 357 våningar för dessa 15 000 lägenheter. Varje våning:

ENA LÅNGSIDAN

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

1st 3rok + 1st 2rok

1 st 3rok + 1 st 2rok

1 st 4rok + 1 st 2rok

Trappuppgång 1

Trappuppgång 2

Trappuppgång 3

Trappuppgång 4

Trappuppgång 5

Trappuppgång 6

Trappuppgång 7

Trappuppgång 8

ANDRA LÅNGSIDAN

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

bostad 2 studenter
+ 1 st 2rok

1 st 3 rok + 1 st 2rok

1 st 3rok + 1 st 2rok

1 st 4rok + 1 st 2rok

Summa 42 lägenheter (studenter 35 kvm, 2rok 65 kvm, 3 rok 84 kvm, 4rok 103 kvm):

20 Studenter, lägenheter för studenter o d cirka 47 % av 42

16 lägenheter 2rok för ensamma utan barn cirka 38 %

4 st lägenheter 3 rok för par utan barn cirka 10 %

2 st lägenheter 4 rok enligt regeringens begäran cirka 5 %

Bygger på SCBs statistik över trångbodda och "uppgift saknas", men lägenheter för ensamma trångbodda har minskats och lägenheter för studenter har i motsvarande mån ökats. Från 24/60 till 47/38% för studenter/ensamma. Kan justeras: 2 st studentlägenheter på 35 kvm vardera kan användas som 1 st 2rok med stort sovrum, 70 kvm.

Hushålls- och bostadsstatistik Från SCB 3 april 2015, artikel av Lovisa Sköld, SCB, som arbetar med boendestatistik på SCB.

“Nya bostads- och hushållsstatistiken

För första gången på över 20 år kan vi presentera heltäckande statistik över hur många hushåll det finns i Sverige och hur folk bor. Det ger nya möjligheter att ta reda på allt från hur stor boendeyta snitthushållet har till hur många som bor ensamma.

År 1990 genomfördes den sista folk- och bostadsräkningen i Sverige då alla hushåll fick svara på en enkät om bland annat de som bodde i hushållet och storleken på bostaden. Det var dyrt och dessutom krångligt för alla inblandade. För att kunna ta fram statistiken på ett enklare sätt skapades ett lägenhetsregister. Tillsammans med folkbokföringen kopplar registret samman personer och hushåll med lägenheter, och inte enbart med fastigheter som tidigare.

I den nya statistiken utgörs ett hushåll av samtliga personer som är folkbokförda i samma bostad. De som bor tillsammans klassificeras efter hushållstyp enligt vissa regler. Att metoden är ny och att det finns skillnader i definitionerna får man ha i åtanke när man jämför den nya statistiken med tidigare folk- och bostadsräkningar.

Från och med nu publicerar vi den registerbaserade statistiken om boende och hushåll årligen. Vi kommer även att ta fram bostadsstatistik med hjälp av lägenhetsregistret. Det är ett stort lyft om man jämför med folk- och bostadsräkningarna, som bara genomfördes vart femte år. Statistiken omfattar nästan alla folkbokförda, men för cirka 300 000 personer saknar SCB bostadsinformation om eller bor i en felaktigt registrerad bostad.

Villa vanligaste boendeformen

Hälften av Sveriges befolkning bor i ett ägt småhus. Av familjer med barn i skolåldern bor 70 procent i ägt småhus. Hur vi bor styrs förutom av hushållets storlek och ekonomi även av ålder och geografi.

Det genomsnittliga antalet boende per hushåll i ägt småhus är 2,7 personer. I flerbostadshus med bostadsrätt och hyresrätt bor det knappt 2 personer per hushåll. Det framgår av den nya boendestatistiken, som varit möjlig att ta fram med hjälp av Lägenhetsregistret.

För barn är det absolut vanligast att bo i småhus som hushållet äger. Boendet varierar dock beroende på barnets ålder. I alla åldrar är det vanligast att bo i småhus, men det är relativt många som i småbarnsåren bor i bostadsrätt eller hyresrätt i flerbostadshus. Under de första fem åren flyttar många barn från flerbostadshus till småhus.

Boendet för barn skiljer sig markant åt beroende på om de bor med en eller två föräldrar. Av cirka 1,7 miljoner barn till sammanboende bor 70 procent i ägt småhus. Av 390 000 barn till ensamstående föräldrar bor endast 15 procent i ägt småhus.

För att räknas som ”barn” krävs att man är folkbokförd i samma lägenhet som minst en av föräldrarna. Det är mindre än hälften av alla i åldern 20–24 år som räknas som barn i den bemärkelsen.

Ungdomar som inte bor med sina föräldrar räknas som vuxna, och de bor i stor utsträckning i hyresrätt i flerbostadshus. För den gruppen är också andelen i övrigt boende relativt hög. Det beror på att studentbostäder ingår i övrigt boende. 11 procent av alla mellan 20 och 24 år bor i studentbostad. Andelen sjunker sedan och vid 30 års ålder är den endast 2 procent.

Vuxnas boende speglar barnens boende. När det är dags för familjebildning flyttar många från flerbostadshus till småhus. Bostäder i småhus är i genomsnitt större än i flerbostadshus, vilket är en fördel när familjen växer. Det kan också vara då man har fått ekonomiska möjligheter att köpa sin bostad.

Hur vi bor avgörs inte bara av hur gamla vi är, hur stort hushållet är eller vilken ekonomi vi har. En bidragande faktor är också hur bostadsbeståndet ser ut där vi väljer att bo. I storstadsområdena är det en stor övervikt av flerbostadshus, medan mindre kommuner istället har övervikt av småhus. Den övervägande delen av småhusen är äganderätter och en ganska liten andel är bostads- och hyresrätter.

Gagnef är den kommun som har störst andel hushåll i äganderätt i småhus. Det finns flera glesbygdskommuner, men även kranskommuner till de tre storstäderna, bland kommunerna med störst andel hushåll i ägda småhus.....[Hushåll och ekonomi](#) [Fastigheter](#) [Familjer](#) [Regionalt](#) “

“ **Artikeln bygger på** [Hushålls- och bostadsräkning, Census](#) [Tabeller, hushållens boende](#)

Artiklar

[Svensk ekonomisk statistik i världstoppen](#)

[Ny statistik om inkomstfördelning](#)

[På gränsen till vuxenlivet](#)

[Ung idag](#)

[Dotterbolag till organisationer i det civila samhället omsätter 55 miljarder](#)

[Visa alla artiklar](#)

Välfärd Artikeln har publicerats i tidskriften Välfärd. [Välfärd 1/2014](#)

Lästips

[Var tredje äldre bor ensam](#)

[Två personer i snitthushållet](#)

[Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd](#) “

Registerbaserad hushållsstatistik Från SCB 3 april 2015, artikel av Tomas Johansson, SCB, som arbetar med befolkningsstatistik på SCB.

“ En person definieras som barn, oavsett ålder, då denne ingår i ett hushåll tillsammans med minst en av sina föräldrar och om personen själv saknar barn i samma hushåll. En förälderbarnrelation skapas om en person är biologisk förälder, adoptivförälder, vårdnadshavare eller så kallad annan person (när den faktiska vårdnaden sköts av annan person än vårdnadshavaren, t.ex. fosterföräldrar) till någon i hushållet.

Par som inte är gifta, registrerade partner eller saknar gemensamma barn räknas som sambopar om de uppfyller vissa kriterier. Dessa kriterier är att de ska bo i samma bostad, vara minst 18 år, ha olika kön, ha högst 15 års åldersskillnad, ej vara nära släkt och det endast finns ett möjligt sambopar i bostaden. Övriga hushåll är exempelvis flergenerationshushåll och kompisboende....

Två personer i snitthushållet

Hela 70 procent av Sveriges hushåll består av en eller två personer. Om vi lever själva eller ihop med andra är starkt kopplat till ålder och det är vanligt att man både börjar och avslutar sitt vuxna liv som ensamboende. Det framgår av den nya, registerbaserade hushållsstatistiken.

4 av 10 bor ensamma

Det vanligaste hushållet är Ensamstående utan barn. Personer som bor ensamma utgör 37,7 procent av alla hushåll. De därefter vanligaste hushållstyperna är Sammanboende utan barn och Sammanboende med barn 0–24 år. Bland Sammanboende med barn 0–24 år är det vanligast att ha två barn. I två tredjedelar av samtliga hushåll finns det inga barn.

Trots att 37,7 procent av hushållen är Ensamstående utan barn så är det endast 16,5 procent av befolkningen som tillhör enpersonshushåll. Istället ingår de flesta människor i hushållstyperna Sammanboende med barn 0–24 år och Sammanboende utan barn. Närmare 60 procent av Sveriges befolkning tillhör någon av dessa hushållstyper.

Hushållstyp	Hushåll		Personer	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Ensamstående utan barn	1 576 000	37,7	1 576 000	16,5
Ensamstående med barn 0–24 år	247 000	5,9	644 000	6,7
Ensamstående med barn 25+ år	42 000	1,0	87 000	0,9
Sammanboende utan barn	1 041 000	24,9	2 083 000	21,8
Sammanboende med barn 0–24 år	929 000	22,2	3 624 000	37,9
Sammanboende med barn 25+ år	54 000	1,3	165 000	1,8
Övriga hushåll utan barn	164 000	3,9	424 000	4,4
Övriga hushåll med barn 0–24 år	117 000	2,9	625 000	6,5
Övriga hushåll med barn 25+ år	7 000	0,1	27 000	0,2
Uppgift saknas			302 000	3,2
Totalt	4 176 000	100 %	9 556 000	100 %

Liten ökning av antalet boende i snitthushållet

Fördelningen av hushållen i Sverige efter hushålls-storlek ser idag ungefär likadan ut som 1990. Det är vanligare med små hushåll än med stora. Hushåll med 1–2 personer utgör närmare 70 procent av hushållen. De största hushållen, med sex eller fler personer, utgör 2 procent av hushållen. Det är en ökning jämfört med 1990 och kan delvis förklaras med att specialbostäder inte ingick i folk- och bostadsräkningen. I genomsnitt bodde 2,22 personer per hushåll 2012 vilket var en liten ökning från 2,15 år 1990.

Hushållsstorlek	2012		1990 Resultat från Folk- och Bostadsräkningen 1990	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
1 person	1 576 000	37,7	1 516 000	39,6
2 personer	1 307 000	31,3	1 190 000	31,1
3 personer	518 000	12,4	471 000	12,3
4 personer	515 000	12,3	453 000	11,8
5 personer	179 000	4,3	157 000	4,1
6+ personer	82 000	2,0	43 000	1,1
Totalt	4 176 000	100 %	3 830	100 %

Singelhushåll vanligt bland unga män

Av de ensamboende är 53 procent kvinnor och 47 procent män. Det finns dock stora skillnader i åldersfördelningen mellan könen. För både kvinnor och män är det vanligt att vara ensamboende i den tidiga 20-års-åldern. Andelen ensamboende minskar sedan till följd av parbildning fram till 35-års-åldern för båda könen.

Männen är ensamboende i betydligt högre utsträckning än kvinnorna fram till 60-års-åldern där en förändring sker och antalet ensamboende kvinnor blir fler.

Andelen äldre par som splittras, främst på grund av att den ene partnern avlider, ökar successivt med åldern. Det är vanligast att kvinnan blir ensam kvar, och de flesta ensamboende äldre är därför kvinnor.

Antalet ensamboende kvinnor är litet i medelåldern, delvis på grund av att barn till separerade par oftast är folkbokförda hos modern. I de åldrar när barnen flyttar till annat boende ökar antalet ensamboende bland kvinnorna.

Artiklar om hushåll och ekonomi

Från SCB 3 april 2015.

[Visa alla artiklar](#) [Visa alla etiketter](#)

2015-03-30 [Ny statistik om inkomstfördelning](#) Urvalsundersökningen Hushållens ekonomi (HEK) har sedan 1975 tjänat som källa till SCB:s officiella inkomstfördelningsstatistik... [Hushåll och ekonomi](#) [Inkomster](#)

2015-03-24 [På gränsen till vuxenlivet](#) Emma går på gymnasiet, på det samhällsvetenskapliga programmet. Hon bor med mamma, pappa och ett syskon... [Befolkning](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Utbildning](#) [Hälsa och ohälsa](#)

2015-03-03 [Halv miljon ton mat kastas i onödan](#) Cirka en halv miljon ton ätbar mat och dryck slängs i sopor och hälls ut i avlopp i svenska hushåll varje år... [Ekonomi](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Klimat](#) [Miljö och hållbar utveckling](#)

2015-02-11 [Sverige lever gott men risken för fattigdom ökar](#) Inget annat EU-land kan visa upp en lika stor andel hushåll med en god materiell och ekonomisk standard som Sverige... [Inkomster](#) [Ekonomi](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Europa](#)

2015-01-02 [Finansräkenskaper – i en föränderlig tid](#) Det har skett en kraftig utveckling på finansmarknaden sedan 1970-talet då Finansräkenskaperna sjösattes... [Finanser](#) [Ekonomi](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Sveriges ekonomi](#)

2014-12-04 [Vanligare att utrikes födda bor trångt](#) Trångboddhet är mer än dubbelt så vanligt bland utrikes födda än bland de som är födda i Sverige. Framför allt är det många födda utanför Europa som bor trångt... [Boende och byggande](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Integration och segregation](#)

2014-09-29 [Barnfamiljer tjänar mest på ränteavdraget](#) Drygt 70 procent av Sveriges hushåll betalar räntor på lån, i huvudsak bolån... [Hushåll och ekonomi](#) [Familjer](#) [Kvinnor och män](#) [Skatter](#)

2014-09-29 [Högst ränteavdrag i storstäder](#) Ränteavdrag innebär att de som betalar räntor på lån, till exempel bolån, får en skattereduktion på 30 procent av räntebeloppet... [Hushåll och ekonomi](#) [Familjer](#) [Kartor](#) [Skatter](#)

2014-05-21 [Södra Europa billigast för turisten](#) Ska du på semester i Europa och vill få så mycket som möjligt för dina semesterpengar? Då ska du söka dig söderut...[Konsumtprisindex](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Europa](#) [Ekonomi](#)

2014-04-09 [Nästan halva befolkningen lever i parrelation](#) Den 31 december 2013 fanns det 4 209 502 hushåll i Sverige... [Familjer](#) [Barn](#) [Befolkning](#) [Hushåll och ekonomi](#)

Föregående [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [Nästa sida](#)

Artiklar om Fastigheter Från SCB 3 april 2015.

[Visa alla artiklar](#) [Visa alla etiketter](#)

2014-03-04 **Villa vanligaste boendeformen** Hälften av Sveriges befolkning bor i ett ägt småhus. Av familjer med barn i skolåldern bor 70 procent i ägt småhus... [Hushåll och ekonomi](#) [Fastigheter](#) [Familjer](#) [Regionalt](#)

2014-03-04 **Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd** I 13 av landets kommuner, bland annat Nordanstig, Pajala och Dorotea, bor ingen i bostadsrätt i flerbostadshus. Det visar den nya boendestatistiken. [Fastigheter](#) [Regionalt](#) [Kartor](#) [Glesbygd](#)

2014-02-04 **Bostadslånen på uppgång igen** Byggandet i Sverige har de senaste åren inte hängt med befolkningstillväxten, vilket har lett till högre priser på bostäder... [Boende och byggande](#) [Ekonomi](#) [Fastigheter](#) [Finanser](#)

2013-05-27 **Vanligare med utländsk granne på landet** Fritidshus med utländska ägare i Sverige har nära nog fördubblats sedan millennieskiftet och utvecklingen fortsätter... [Boende och byggande](#) [Europa](#) [Kartor](#) [Fastigheter](#)

2012-06-29 **Bostadsbyggandet lågt under lång tid** Bostadsbyggandet i Sverige rasade i början på 1990-talet och har sedan dess legat kvar på en låg nivå... [Boende och byggande](#) [Fastigheter](#) [Sveriges ekonomi](#) [Europa](#)

2012-06-21 **Drömmen om en röd stuga med vita knutar** Sommaren är här, semestern står för dörren och många drömmer om att tillbringa sin ledighet i ett eget fritidshus på landet... [Boende och byggande](#) [Fastigheter](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Kultur och fritid](#)

Artiklar om Regionalt Från SCB 3 april 2015.

[Visa alla artiklar](#) [Visa alla etiketter](#)

2014-12-10 **Europas befolkning – detaljerna träder fram** På den relativt lilla yta som Europa omfattar ryms en enastående mångfald både vad gäller naturgivna förutsättningar, markanvändning, befolkning och bosättningsmönster... [Kartor](#) [Europa](#) [Befolkning](#) [Regionalt](#)

2014-11-20 **Var åttonde person flyttade under 2013** Under 2013 flyttade mer än en miljon personer inom Sverige. Det motsvarar var åttonde person i befolkningen... [Inrikes flyttning](#) [Befolkning](#) [Regionalt](#)

2014-10-15 **Hög servicegrad i centralorter och turistorter med liten folkmängd** Tillgången till offentlig service som skolor och sjukhus eller till kommersiell service som butiker och restauranger varierar mellan olika tätorter i Sverige... [Glesbygd](#) [Handel](#) [Regionalt](#) [Städer](#)

2014-06-09 **Hemvärnet starkt i Norrland** Hemvärnet har krympt de senaste åren och bemannas i dag av 22 000 personer... [Regionalt](#) [Kartor](#) [Glesbygd](#)

2014-06-09 **Här har lokala partier störst väljarstöd** I 2010 års val till kommunfullmäktige gick totalt 4 procent av rösterna till partier som inte fick mandat i riksdagen. [Politik och demokrati](#) [Regionalt](#) [Kartor](#)

2014-03-26 **Förstagångspappor äldre än förstagångsmammor** Medelåldern för de män som blev pappor för första gången 2013 var 31,5 år, medan den var 29 år för mammorna... [Befolkning](#) [Födelse](#) [Regionalt](#)

2014-03-19 **Mäns medellivslängd för första gången över 80 år** Under 2013 var den förväntade medel-livs-längden för kvinnor 83,7 år och för män 80,1 år... [Medellivslängd](#) [Befolkning](#) [Demografi](#) [Regionalt](#)

2014-03-04 **Villa vanligaste boendeformen** Hälften av Sveriges befolkning bor i ett ägt småhus. Av familjer med barn i skolåldern bor 70 procent i ägt småhus... [Hushåll och ekonomi](#) [Fastigheter](#) [Familjer](#) [Regionalt](#)

2014-03-04 **Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd** I 13 av landets kommuner, bland annat Nordanstig, Pajala och Dorotea, bor ingen i bostadsrätt i flerbostadshus. Det visar den nya boendestatistiken. [Fastigheter](#) [Regionalt](#) [Kartor](#) [Glesbygd](#)

2013-12-09 **Stockholmarna trivs trots bostadsbrist** Trots bostadsbrist och höga boendekostnader trivs de allra flesta stockholmare både med sitt boende och överlag med det liv de lever.. [Regionalt](#) [Miljö och hållbar utveckling](#) [Boende och byggande](#) [Städer](#)

Föregående [1](#) [2](#) [3](#) [Nästa sida](#)

Artiklar om Glesbygd Från SCB 3 april 2015.

[Visa alla artiklar](#) [Visa alla etiketter](#)

2015-03-03 **Urbanisering – från land till stad** För 200 år sedan bodde 90 procent av Sveriges befolkning på landet. Idag är det nästan tvärt om, 85 procent av oss bor i tätorter. Processen kallas urbanisering. [Befolkning](#) [Glesbygd](#) [Statistikskolan](#) [Städer](#)

2015-03-03 **EU – var fjärde är fattig i glesbygd** Det är vanligare att människor är utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning i glesbefolkade områden i EU jämfört med tätare befolkade områden... [Befolkning](#) [Europa](#) [Glesbygd](#) [Internationellt](#)

2015-01-08 **Sveriges befolkning ökar – men inte i hela landet** Sveriges befolkning koncentreras alltmer till Stockholm, Göteborg och Malmö... [Befolkning](#) [Befolkningsprognoser](#) [Glesbygd](#) [Städer](#)

2014-10-15 **Hög servicegrad i centralorter och turistorter med liten folkmängd** Tillgången till offentlig service som skolor och sjukhus eller till kommersiell service som butiker och restauranger varierar mellan olika tätorter i Sverige... [Glesbygd](#) [Handel](#) [Regionalt](#) [Städer](#)

2014-06-09 **Hemvärnet starkt i Norrland** Hemvärnet har krympt de senaste åren och bemannas i dag av 22 000 personer... [Regionalt](#) [Kartor](#) [Glesbygd](#)

2014-03-04 **Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd** I 13 av landets kommuner, bland annat Nordanstig, Pajala och Dorotea, bor ingen i bostadsrätt i flerbostadshus. Det visar den nya boendestatistiken. [Fastigheter](#) [Regionalt](#) [Kartor](#) [Glesbygd](#)

2013-12-09 **Störst utbildningsgap mellan könen i glesbygd** Kvinnor läser vidare efter gymnasiet i större utsträckning än män. Skillnaderna är dock inte lika stora i alla delar av landet... [Utbildning](#) [Regionalt](#) [Högskola](#) [Glesbygd](#)

2013-03-06 **Växande städer ger fler småorter** Antalet småorter i Sverige har vuxit med flera hundra de senaste åren. Och tvärtom vad man kanske kan tro bildas de oftast i närheten av större städer... [Städer](#) [Befolkning](#) [Geografi](#) [Glesbygd](#)

2012-12-04 **Enslighetens geografi** Att bo riktigt ensligt har blivit allt mer unikt i Sverige. På 2600 adresser finns det bosatta som saknar grannar inom en kilometer... [Geografi](#) [Boende och byggande](#) [Regionalt](#)

2012-09-17 **Kvinna i glesbygd typisk hos studieförbunden** Den typiska deltagaren hos de svenska studieförbunden är en relativt välutbildad kvinna i övre medel-åldern... [Utbildning](#) [Glesbygd](#) [Kvinnor och män](#) [Kultur och fritid](#)

Föregående [1](#) [2](#) [Nästa sida](#)

Artiklar om Boende och byggande Från SCB 3 april 2015.

[Visa alla artiklar](#) [Visa alla etiketter](#)

2014-12-04 **Vanligare att utrikes födda bor trångt** Trångboddhet är mer än dubbelt så vanligt bland utrikes födda än bland de som är födda i Sverige. Framför allt är det många födda utanför Europa som bor trångt... [Boende och byggande](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Integration och segregation](#)

2014-02-04 **Bostadslånen på uppgång igen** Bygandet i Sverige har de senaste åren inte hängt med befolkningstillväxten, vilket har lett till högre priser på bostäder... [Boende och byggande](#) [Ekonomi](#) [Fastigheter](#) [Finanser](#)

2013-12-09 **Stockholmarna trivs trots bostadsbrist** Trots bostadsbrist och höga boendekostnader trivs de allra flesta stockholmarna både med sitt boende och överlag med det liv de lever... [Regionalt](#) [Miljö och hållbar utveckling](#) [Boende och byggande](#) [Städer](#)

2013-05-27 **Vanligare med utländsk granne på landet** Fritidshus med utländska ägare i Sverige har nära nog fördubblats sedan millennieskiftet och utvecklingen fortsätter... [Boende och byggande](#) [Europa](#) [Kartor](#) [Fastigheter](#)

2012-12-04 **Enslighetens geografi** Att bo riktigt ensligt har blivit allt mer unikt i Sverige. På 2600 adresser finns det bosatta som saknar grannar inom en kilometer... [Geografi](#) [Boende och byggande](#) [Glesbygd](#) [Regionalt](#)

2012-06-29 **Bostadsbyggandet lågt under lång tid** Bostadsbyggandet i Sverige rasade i början på 1990-talet och har sedan dess legat kvar på en låg nivå... [Boende och byggande](#) [Fastigheter](#) [Sveriges ekonomi](#) [Europa](#)

2012-06-21 **Drömmen om en röd stuga med vita knutar** Sommaren är här, semestern står för dörren och många drömmer om att tillbringa sin ledighet i ett eget fritidshus på landet... [Boende och byggande](#) [Fastigheter](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Kultur och fritid](#)

2012-05-24 **Trångboddheten i Sverige minskar** Trångboddheten har minskat från 20 till 15 procent sedan 1980. Vanligast är det att bo trångt bland yngre och ensamstående och i storstadsområdena... [Boende och byggande](#) [Familjer](#) [Barn](#) [Hushåll och ekonomi](#)

2012-05-24 **Nästan var femte EU-medborgare är trångbodd** Jämfört med länderna i EU har Sverige en lägre andel trångbodda än genomsnittet. Vanligast är trångboddhet i EU:s nya medlemsländer. [Internationellt](#) [Europa](#) [Boende och byggande](#) [Hushåll och ekonomi](#)

2012-05-24 **Den svenska bolånemarknaden** Denna artikel ger en överblick över situationen på den svenska bolånemarknaden... [Boende och byggande](#) [Ekonomi](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Internationellt](#)

Artiklar om Integration och segregation Från SCB 3 april 2015.

[Visa alla artiklar](#) [Visa alla etiketter](#)

2014-12-04 **Vanligare att utrikes födda bor trångt** Trångboddhet är mer än dubbelt så vanligt bland utrikes födda än bland de som är födda i Sverige. Framför allt är det många födda utanför Europa som bor trångt... [Boende och byggande](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Integration och segregation](#)

2014-09-29 **Yrke viktigt för utrikes föddas lön** Utrikes födda tjänar 91 procent av vad inrikes födda gör. Om man tar hänsyn till faktorer som yrke, utbildning och kön minskar dock skillnaden väsentligt... [Arbetsmarknad](#) [Löner](#) [Integration och segregation](#) [Kvinnor och män](#)

2014-07-03 **Stor skillnad i förvärvsfrekvens 15 år efter invandringen** Utrikes födda är i lägre utsträckning än inrikes födda förvärvsarbetande. Men skillnaderna är stora mellan olika grupper av utrikes födda... [Arbetslöshet](#) [Arbetsmarknad](#) [Integration och segregation](#) [In- och utvandring](#)

2014-06-09 **Läsfärdigheter skiljer stort bland utrikes födda** Det är stora skillnader i utrikes föddas läsfärdigheter i Sverige. Det är också stora skillnader mellan utrikes och inrikes födda i Sverige jämfört med andra länder... [In- och utvandring](#) [Integration och segregation](#) [Utbildning](#) [Arbetsmarknad](#)

2014-03-04 **Tid i Sverige viktigt för skolresultat** I vilket land man är född spelar roll för skolresultaten... [Utbildning](#) [Integration och segregation](#) [Skola](#) [In- och utvandring](#)

2013-12-09 **Fler utrikes födda väntas arbeta 2035** Utrikes födda har stor betydelse för den framtida sysselsättningen då de väntas stå för hela befolkningsökningen i de åldrar då flest arbetar till 2035... [Arbetsmarknad](#) [Arbetslöshet](#) [Befolkningsprognoser](#) [Integration och segregation](#)

2013-03-14 **Fler i Sverige i risk för fattigdom** I Sverige har andelen av befolkningen som har en inkomst under 60 procent av medianinkomsten ökat från 12 till 14 procent de senaste åren... [Inkomster](#) [Hushåll och ekonomi](#) [Integration och segregation](#)

2013-01-24 **Vart femte barn har utländsk bakgrund** Vart femte barn i Sverige är fött utomlands eller har två utrikes födda föräldrar. Irak är det vanligaste ursprungslandet för de här barnen och deras föräldrar... [Barn](#) [Befolkning](#) [Integration och segregation](#) [In- och utvandring](#)

2012-12-04 **Fler utrikes födda stannar i Sverige** Andelen invandrade som stannar i Sverige har ökat. En orsak är att invandringens sammansättning har ändrats. Kunskapen används bland annat i SCB:s befolkningsprognoser... [In- och utvandring](#) [Integration och segregation](#) [Befolkningsprognoser](#) [Befolkning](#)

2012-10-15 **Utländska medborgare nästan 7 procent av befolkningen** Vid utgången av 2011 hade över 650 000 personer i Sverige ett utländskt medborgarskap... [Integration och segregation](#) [In- och utvandring](#) [Befolkning](#) [Internationellt](#) **Föregående** **[1](#)** **[2](#)** **[Nästa sida](#)**

Årshyra per lägenhet, årshyra per kvm efter region, ägarkategori, nybyggår/värdeår, årsintervall, lägenhetstyp, tabellinnehåll och år

		Genomsnittlig årshyra per lägenhet, kr 2013		Felmarginal för årshyra per lägenhet, kr 2013	Genomsnittlig årshyra per kvm, kr 2013
00 Riket	totalt	nybyggnadsår			
			- 1940		
			1 rum och kök	48499	1301
			2 rum och kök	62648	1456
			3 rum och kök	79965	1862
			4 rum och kök	100592	2732
			5 eller flera rum och kök	130135	6697
			övriga	44950	2307
			1941-1950		
			1 rum och kök	44975	1489
			2 rum och kök	57509	1558
			3 rum och kök	70366	2519
			4 rum och kök	86085	3197
			5 eller flera rum och kök	108214	5246
			övriga	40251	5475
			1951-1960		
			1 rum och kök	41529	1070
			2 rum och kök	56855	1244
			3 rum och kök	69169	1370
			4 rum och kök	83895	2211
			5 eller flera rum och kök	105386	3410
			övriga	34485	1105
			1961-1970		
			1 rum och kök	41154	1197
			2 rum och kök	58529	1486
			3 rum och kök	70616	1171
			4 rum och kök	83704	1729
			5 eller flera rum och kök	106314	3710
			övriga	37319	1682
			1971-1980		
			1 rum och kök	42160	984
			2 rum och kök	57715	1049
			3 rum och kök	69358	1312
			4 rum och kök	8286	11620
			5 eller flera rum och kök	99577	3233
			övriga	41705	1378

Årshyra per lägenhet, årshyra per kvm efter region, ägarkategori, nybyggår/värdeår, årsintervall, lägenhetstyp, tabellinnehåll och år

		Genomsnittlig årshyra per lägenhet, kr 2013		Felmarginal för årshyra per lägenhet, kr 2013		Genomsnittlig årshyra per kvm, kr 2013	
00 Riket	totalt	nybyggnadsår					
			1981-1985	1 rum och kök	45787	1499	1026
				2 rum och kök	61766	1179	988
				3 rum och kök	73927	1640	943
				4 rum och kök	93736	2296	935
				5 eller flera rum och kök	106736	2394	922
				övriga	48590	2655	1065
			1986-1990	1 rum och kök	48952	1693	1070
				2 rum och kök	63133	1489	1018
				3 rum och kök	77408	1767	968
				4 rum och kök	95843	2145	948
				5 eller flera rum och kök	112234	2985	947
				övriga	48818	3695	1110
			1991-1995	1 rum och kök	51560	2302	1166
				2 rum och kök	67361	2758	1045
				3 rum och kök	82616	2127	1006
				4 rum och kök	101781	3000	1000
				5 eller flera rum och kök	117146	5020	956
				övriga	49337	3817	1175
			1991 -	1 rum och kök	58936	1486	1413
				2 rum och kök	74489	1671	1225
				3 rum och kök	90736	1491	1159
				4 rum och kök	112058	2037	1138
				5 eller flera rum och kök	128229	317	1060
				övriga	53631	2865	1283
			totalt	1 rum och kök	45076	555	1095
				2 rum och kök	60548	523	1009
				3 rum och kök	73741	579	949
				4 rum och kök	90560	897	928
				5 eller flera rum och kök	112972	1888	901
				övriga	40244	806	1143

Sätt att bygga

En vanlig, snabb och kostnadseffektiv metod man använder idag är att man bygger huset med prefabricerade betongelement. Bjälklag av så kallade 'håldäck' (sök på google) och ytterväggar av sandwichelement. Sandwich betyder macka på engelska och är ganska talande för hur ytterväggen ser ut, som en dubbelmacka av betong och isolering.

Princip där mått och material avgörs efter aktuella förhållanden:

350 mm yttervägg kan från utsidan bestå av följande:

utomhus

30mm puts på nät/stenullsisolering eller annat lämpligt underlag

15mm luftspalt

70mm betong

180 mm cellplastisolering

100 mm betong

inomhus

Vanligen tillverkas ytterväggarna i moduler på fabrik och levereras montagefärdiga med fönsterkarmar, eldragningar och allt till byggarbetsplatsen där de lyfts på plats och förankras till stommen. Elementen består då av betong-cellplast-betong enligt listan ovanför.

Ytterväggar utgörs av bärande våningshöga betongelement utförda av sandwichkonstruktion eller av enbart innerskiva. Fasadmaterial kan vara betong i olika utföranden eller puts, tegel, träpanel etc. Bjälklagen kan bestå av håldäck av 120 cm breda element som spänner från fasad till fasad eller av plattbärlag med en samverkande pågjutning på byggplats av betong. Trapphus med hisschakt, trappor, vilplan, och balkonger av betongelement ingår vanligen också i stomsystemet.

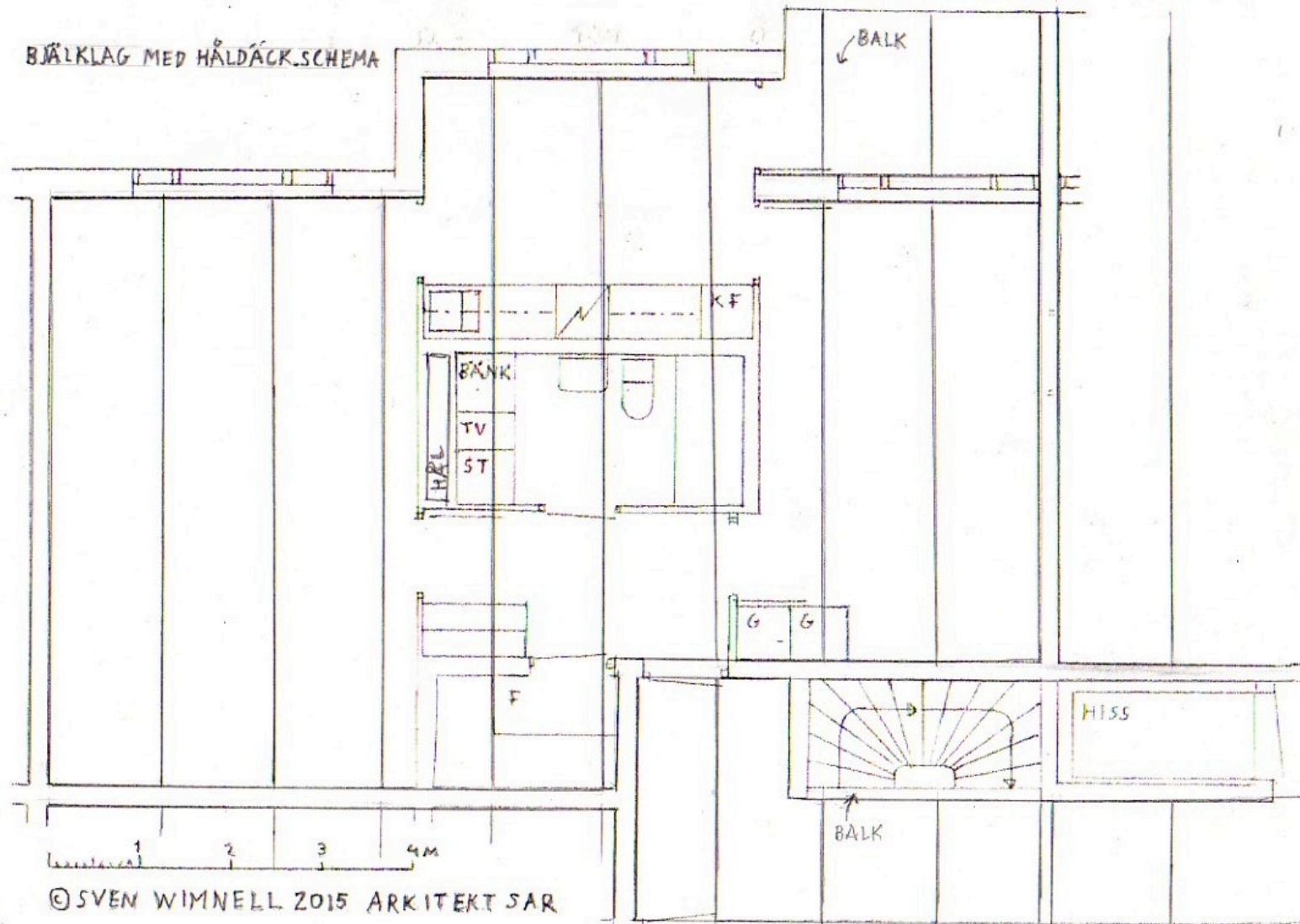
Här får man veta om hur man bygger:

<http://www.svenskbetong.se/produktredovisning/stomsystem-till-hus/bostadshus.html>

[Energikrav](#) Publiceringsdatum: 2015-01-28

[Skärpta energikrav för flerbostadshus och lokaler](#) Publiceringsdatum: 2015-02-25

BJÄKLÄG MED HÅLDÄCK SCHEMA

DN 16 maj 2015:

“ Här stryps tillväxten av lågt byggande

Det här är siffrorna som politikerna måste vända: I 46 av landets 50 snabbast växande kommuner har bostadsbyggandet sackat efter befolkningsökningen de två senaste åren. Det visar DN:s granskning. Bostadsbristen är ett hinder för tillväxten och äventyrar regeringens arbetslöshetsmål, varnar experter.

De senaste åren har bostadsbyggandet ökat i Sverige. Även om uppgången skett från en låg nivå har det väckt förhoppningar. Nya siffror som DN tagit fram tillsammans med Statistiska centralbyrån visar dock att det inte räcker. Byggandet fortsatte att släpa efter befolknings-tillväxten 2013 och 2014 i just de kommuner där bostadsbristen har störst negativ effekt på samhällsekonomin.

Av de 50 kommuner som växte mest under denna tvåårsperiod redovisar 46 ett byggande som inte matchar befolkningsökningen (se tabellen nedan). Det handlar med några få undantag om orter som ska vara motorer i den svenska tillväxten: storstäderna med kranskommuner liksom högskoleorter runt om i landet dit unga behöver flytta för att kunna utbilda sig.

Här finns Stockholm, Göteborg och Malmö och runt dem exempelvis Södertälje, Järfälla och Alingsås. På listan finns också regionala nav som Norrköping, Karlstad och Eskilstuna. Till bilden hör dessutom att i flertalet av dessa kommuner rådde sedan tidigare bostadsbrist.

– Det här bekräftar att det råder en exceptionell situation, säger bostadsminister Mehmet Kaplan (MP).

För individer och familjer skapar bostadsbristen problem som trångboddhet och otrygghet. Men dessutom skadar den samhällsekonomin. Andreas Hatzigeorgiou, chefekonom på Stockholms handelskammare, kallar bostadsbristen för ”en flaskhals som måste vidgas”.

– Bostadsbristen är ett jättehinder för tillväxten i Stockholm och i hela landet, säger han.

Särskilt allvarligt är problemet enligt Hatzigeorgiou för företag i nya branscher med potential att växa och bidra med jobb även i övriga ekonomin. Spotify är bara ett av många bolag som vittnat om svårigheterna att hitta bostäder till sina nyanställda.

– Har man en sådan här flaskhals så realiserar inte den vitamininjektion som man skulle kunna få om talanger både från andra länder och runt om i Sverige kunde flytta dit där jobben finns och omsätta sin utbildning och talang i idéer och affärer, säger Andreas Hatzigeorgiou.

John Hassler är ordförande för Finanspolitiska rådet med uppgift att granska och bedöma hur regeringen sköter ekonomin. Han varnar också för bostadsbristens effekter på tillväxten och pekar ut detta som ett stort hinder för regeringens målsättning att nå Europas lägsta arbetslöshet 2020.

– Det är helt klart mycket negativt att det inte byggs bostäder där det finns jobb. Det berör både integrationsfrågan och dynamiken i näringslivet. Om vi har en stor invandring och det finns folk som skulle vilja bo där det finns jobb men på grund av bostadsbrist inte kan göra det så

är det uppenbart att det blir svårare att nå arbetslöshetsmålet, säger Hassler.

Bostadsminister Mehmet Kaplan håller med om att bostadsbristen i tillväxtregionerna är ett hot mot den rödgröna regeringens ambitioner när det gäller arbetslösheten.

– Det hänger ihop direkt. Vi har en arbetslöshet som är hög samtidigt som vi har ett utbud av arbetstillfällen som de arbetssökande inte kan möta på grund av bostadsbristen. Därför har regeringen kommit fram till att vi måste stimulera byggandet av bostäder och infrastruktur, säger Kaplan.

Han syftar band annat på det årliga investeringsstödet på 3,2 miljarder kronor till byggandet av hyresrätter med låga hyror och på stadsmiljöavtalen där staten ska medfinansiera utbyggd kollektivtrafik för att skapa fler områden där det är attraktivt att bygga.

Bostadspolitik var den borgerliga alliansregeringens ansvar 2006–2014, alltså närmast före och under den period som DN har granskat. Caroline Szyber (KD), ordförande i riksdagens civilutskott, försvarar den borgerliga bostadspolitik med att byggandet trots allt började stiga under de sista åren. Hon är motståndare till det rödgröna investeringsstödet men är positiv till att den så kallade Sverigeförhandlingen drivs vidare av Mehmet Kaplan.

– Jag tror på att vi satsar på infrastruktur i de kommuner som bygger mycket. I Stockholm kan det handla om tunnelbana, i andra delar av landet om snabbtåg, utbyggda tågstationer och motorvägar. Där kan

staten göra mycket tillsammans med de kommuner som bygger och vill vara tillväxtregioner, säger Caroline Szyber.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“Politikernas recept mot bostadsbristen

De rödgröna står för en kursändring i bostadspolitiken genom att man vill införa ett investeringsstöd på 3,2 miljarder årligen till billiga hyres-rätter. Till det kommer ett stadsmiljöavtal med statligt stöd till utbyggd kollektivtrafik liksom pengar till byggande av äldreboenden.

De borgerliga anser att investeringsstödet är en återgång till ineffektiv subventionspolitik. De sätter i stället sitt hopp till mer flexibla byggregler, en ambition som regeringspartierna åtminstone delvis delar. Den Sverigeförhandling som alliansregeringen startade jobbar vidare under den rödgröna regeringen för att hitta samarbetsprojekt mellan stat och kommuner kring bostäder och infrastruktur.

Sverigedemokraterna utmärker sig genom att peka ut minskat flyktningmottagande som en lösning på bostadsbristen. “

I följande tabell är underskottet nybyggda bostäder tillsammans 25 909 st. “

Växande kommuner bygger för lite

- 1 Befolkningsökning
- 2 Underskott nybyggda bostäder
- 3 Bostadsbyggande i % av behovet

	1	2	3
Vänersborg	726	-346	19
Norrköping	2366	-1107	21
Södertälje	2425	-970	32
Nacka	2551	-988	34
Karlstad	1241	-474	35
Eskilstuna	1358	-503	37
Gävle	1468	-539	38
Sigtuna	1442	-505	41
Järfälla	1916	-638	44
Täby	1652	-540	45
Haninge	2507	-807	45
Trollhättan	987	-310	47
Stockholm	23524	-7007	50
Kristianstad	1035	-306	50
Botkyrka	2149	-597	53
Alingsås	725	-199	54
Österåker	1009	-268	55
Kalmar	864	-221	57

● Här är listan som visar hur bostadsbyggandet släpar efter. Av de 50 kommuner som växte mest 2013–2014 klarade bara fyra att bygga nya bostäder i en takt som matchade befolkningsökningen.

	1	2	3
Östersund	758	-191	57
Sollentuna	2144	-494	61
Falkenberg	962	-221	61
Nyköping	938	-213	61
Huddinge	2423	-537	62
Göteborg	11185	-2451	63
Värmdö	1113	-236	64
Halmstad	1883	-384	65
Lidingö	820	-163	66
Tyresö	1412	-275	67
Västerås	2741	-509	69
Linköping	2770	-486	70
Norrtälje	1157	-200	71
Malmö	6836	-1162	71
Borås	1527	-259	71
Varberg	1221	-182	75
Skövde	811	-111	77
Kungsbacka	1483	-194	78
Upplands Väsby	938	-113	80
Örebro	2748	-310	81
Lund	2314	-237	83
Umeå	2168	-204	84

	1	2	3
Mölndal	1106	-82	88
Solna	2161	-127	90
Växjö	1426	-66	92
Luleå	1190	-42	94
Uppsala	4073	-99	96
Helsingborg	2459	-36	98
Enköping	769	7	102
Jönköping	2268	32	102
Härryda	974	22	104
Sundbyberg	2571	203	113

**Här byggs
tillräckligt.**

Fotnot: Statistiska centralbyrån har räknat fram siffrorna för DN:s räkning genom att multiplicera befolkningsökningen för invånare från 20 år och uppåt med 0,59. Det är den hushållskvot som bland andra Boverket använder.

DN 16 maj 2015:

“Kommunen som bryter mot mönstret”

Sundbyberg har fått fart på byggandet som ingen annan kommun i DN:s granskning. Här höll byggandet till och med högre takt än befolkningsökningen 2013–2014. – I grunden handlar det om politisk vilja. Det tar mycket kraft att växa, säger Jonas Nygren (S), kommunstyrelsens ordförande.

Att det byggs för fullt undgår ingen som kommer till Sundbyberg. Lyftkranarna reser sig tätt och nya kvarter växer fram överallt. DN träffar Jonas Nygren på en byggarbetsplats i ett centralt läge vid Landsvägen nära Bällstaån. Här har ett spektakulärt höghus med 66 bostadsrätter nyligen färdigställts. Bredvid det pågår arbetet med ett hus som kommer att innehålla 52 hyresrätter.

Detta är verkligheten bakom de siffror som DN redovisar i dag. Bland de 50 svenska kommuner som växte mest 2013–2014 höjer sig Sundbyberg högt över mängden. Det är den enda av kommunerna som fick fram bostäder i en omfattning som tydligt översteg befolkningsökningens krav (se tabell).

Jonas Nygren – som styr tillsammans med V, C och KD – ser ett huvudskäl till byggboomen i Sundbyberg.

– I grunden handlar det om politisk vilja. Det är för få kommuner som verkligen vill. De orkar inte driva igenom byggprojekten, för man ska veta att det tar mycket kraft att växa. Trycket på att öppna skolor och

förskolor ökar och tempot i organisationen blir högt, säger Jonas Nygren.

Han framhåller också vikten av en tät dialog med byggherrarna. En annan som betonar just detta är Lars Stjernkvist (S), kommunstyrelsens ordförande i Norrköping, en kommun som däremot inte lyckats få igång ett bostadsbyggande som matchar befolkningstillväxten.

– Vi tillsatte något som vi kallade Byggakuten där vi gick igenom alla befintliga byggplaner för att se vad det fanns för hinder. Att vi satt press på alla aktörer har faktiskt fått effekt, säger Stjernkvist som menar att en viss ljusning trots allt kan skönjas nu på Norrköpings bostadsmarknad.

Hans partikamrat och kommunalrådskollega i Södertälje Boel Godner tycker sig också se vissa positiva tecken framåt trots ett underskott i byggandet de senaste åren. I Södertälje är trångboddhet bland annat på grund av stort flyktingmottagande en del av problemet.

Karlstad är en annan kommun där bostadsbyggandet halkat efter rejält. Även där är en vändning på gång, enligt kommunstyrelsens ordförande Per-Samuel Nisser (M). Han ser statlig byråkrati och överklaganden i byggärenden som de stora hindren.

– Det här har ökat rejält de senaste åren. Det är strandskydd och bullerfrågor och annat som bromsar.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 16 maj 2015:

“ Bostäder på väg att bli politik på nytt ”

Bostäder var ett viktigt politikområde under förra seklet. Men de senaste två decennierna har boendet avpolitiserats och blivit en privatsak. Bristen på lägenheter är nu på väg att återupprätta bostadspolitiken.

Analys.

Det räcker med att ta några promenader för att se att bostadspolitik har varit viktigt i Sverige under många år. I Kristineberg eller Hammarbyhöjden i Stockholm syns 30-talets barnrikeshus, byggda med statliga stöd för att uppmuntra barna-födande. Längre från stan, i Husby och Alby, syns miljonprogrammet, den största kraftansträngningen som gjorts för att bygga bort bostadsbristen och skapa moderna bostäder.

I slutet av förra seklet såg det ut som om Sverige, trots höga kostnader och sned fördelning, till stor del hade lyckats. Överskott på bostäder sågs som ett större problem än bristen. Under 1990-talet avvecklade regeringarna Bildt och Persson huvuddelen av de kostsamma bostadssubventionerna och många av de regleringar som funnits. Bostad blev en privatsak, något för marknaden att sköta.

Byggandet sjönk, men regeringen Persson införde åter ett mål för byggandet 2002. Takten ökade så mycket att Boverkets generaldirektör Ines Uusmann 2006 varnade för att fortsätta på den inslagna vägen:

”Att på sikt ytterligare öka volymen i byggandet skulle innebära en uppenbar risk att Sveriges kommuner återigen står med tomma lägenheter som så småningom måste rivas.”

Byggandet sjönk igen till rekordlåga nivåer.

Förra året var det bostadsbrist i 156 av landets 290 kommuner.

Nu ökar åter byggandet, men inte tillräckligt för att kompensera inflyttningen i tillväxtkommuner.

Regeringen har satt ett nytt mål – en kvarts miljon nya bostäder fram till 2020. Den vill stimulera byggandet av små hyresrätter och har infört en subvention. Det är en påminnelse om det omfattande och dyra system med skattesubventioner, bidrag och styrning av byggarbetskraften som fanns före 1990-talet.

Räntebidrag var en viktig del. I dag är marknadsräntorna lägre än de subventionerade räntorna var. Ändå byggs det för lite. Det antyder andra systemfel.

När den svenska bostadspolitiken monterades ned blev vissa delar kvar, försvarade av särintressen och/eller centrala väljargrupper.

Villaägare och borättssinnehavare är nu skattemässigt gynnade jämfört med de i hyresrätt, genom avdragsrätt för skuldräntor och rotavdrag. Tidigare har svensk bostadspolitik haft som mål att olika sorters boende ska behandlas ungefär lika. Det finns inte längre och antalet hyresrätter har minskat.

Hyresregleringen, i form av bruksvärdessystemet, är fortfarande ett politiskt tabu. År 1968 släppte riksdagen, utan debatt, prisregleringen av bostadsrätter.

Den har inget parti velat återinföra, prisutvecklingen till trots. Men hyresregleringen stöds av bland annat de två största partierna M och S.

Bostadspolitikens återkomst kommer troligen att leda till att också den ifrågasätts. Men förutsättningarna för att skapa många nya bostäder är svåra, med en dåligt fungerande konkurrens i byggbranschen och starka särintressen. Det gäller både de som vill lösa bostadsbristen genom att reglera mer och de som vill göra det genom att avreglera.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 16 maj 2015:

“Björn af Kleen: Föraktet för svaghet är grundmurat bland de välmående

Om Djursholm skulle domineras av bleka och överviktiga invånare skulle det allvarligt skada dess rykte som plats för de framgångsrika. Den provocerande meningen återfinns i ekonomiprofessor Mikael Holmqvists kommande bok ”Djursholm. Sveriges ledarsamhälle”

(Atlantis), en fascinerande elitstudie på över 700 sidor.

I veckan rapporterade DN att ungdomar i rika kommuner sportar mer. Vilket innebär att kommunerna tilldelas mer statligt stöd, eftersom det baseras på antalet deltagare och träningstillfällen i respektive idrottsförening. Ju fler utövare desto mer pengar. På sjätte plats på listan över kommuner som får högst statligt stöd hittar man Danderyd nordost om Stockholm, kommunen med högst median-inkomst i Sverige. Danderyd rymmer den exklusiva villastaden Djursholm, hem åt flera av landets högst avlönade direktörer.

Om man är nyfiken på hur ett maktsamhälle håller sina medborgare i trim, utövar kollektiv kroppskontroll, bör man absolut ta del av Mikael Holmqvists Djursholmsstudie. Holmqvists tes är att Djursholm är en ”konsekrati”, en plats där medborgare upphöjer varandra genom sociala ritualer. Inte bara ska man utbilda sig, skaffa sig ett respektabelt jobb, bo vackert, gifta sig och skaffa många barn – man tämjer också varandra fysiskt, man lär varandra utstråla fysisk suveränitet, man ”estetiseras” till ledare.

Från födseln är aktivitet en obligatorisk del av livet. Tennis, ridning, golf. Det handlar inte om att fostra stjärnor, en alltför bruksbetonad tradition. ”Det här är inget fotbollssamhälle där hela stan står bakom

sitt lag. Vi pratar inte Leksand eller Gävle”, säger en Djursholmsbo i Mikael Holmqvists bok. Idrotten får inte ställa sig i vägen för en yrkeskarriär, utan är ett uttryck för elitmänniskans ”drive”.

Passivitet är tabu och självförvällat tillkortakommande. ”Hemlösa och arbetslösa är väl de två grupper i samhället som en del barn här faktiskt kan hysa öppet förakt för. Man tycker att de får skylla sig själva, att de inte har ansträngt sig tillräckligt”, säger en fritidspedagog till professorn.

Det börjar på Friluftsförskolans Ur- och skurförskola i Djursholm, där för övrigt prinsessan Estelle är placerad. Det fortsätter i skolan, där ett alltför tydligt ointresse för idrott är lika alarmerande som tecken på läs- och skrivsvårigheter. Boken citerar ur en inbjudan till en föreläsning om adhd och dyslexi: ”Är klumpig och gillar inte idrott.” Föräldrar till sådana barn bör ta saken på allvar, kanske medicinera?

Det fortsätter i familjebildaråldern: den personliga tränaren bakom MammaFitness räddar Djursholmsmammor från bukplastik. Genom de yrkesverksamma åren upp i ålderdomen håller man stilen, även i sovrummet. I Djursholm är andelen män mellan 70 och 79 år som får urologiska medel föreskrivna – främst potensläkemedel – nästan dubbelt så stor som landet i stort.

Rapporten från Centrum för idrottsforskning, som DN refererade i veckan, slår fast ett tydligt samband mellan inkomst och idrottsutövning. Såklart är det skevt att staten genom bidrag förstärker ojämlikheten ytterligare.

I kommuner som Danderyd är familjetraditionen redan stark, man åker på idrottsresor, enskilda donerar gärna pengar till nya anläggningar. Det förakt för svaghet som dessutom följer i traditionens spår behöver inte uppmuntras, utan tycks redan grundmurat i Sveriges mest välmående samhälle.

Björn af Kleen bjorn.afkleen@dn.se DN-medarbetare och författare. “

DN 16 maj 2015:

“ Rättigheter som börda

Att driva privata klubbar med stränga inträdeskrav och generösa förmåner för medlemmar som passerat nålsögat står var och en fritt, men ska stater vara privata klubbar?

Vad kommer framtidens människor att i förundran över dåtida moralisk och intellektuell primitivism skaka på huvudet åt av det vi gör i vår samtida värld, oaktat vår manifesta duglighet på många områden?

I historiens ljus kommer denna tid att betraktas som enhetlig, delad av oss alla som befinner sig i den, hur olika åsikter vi än har. Och det vi postumt ska klandras för är måhända självklarheten med vilken vår tids demokrater med hänvisning till positiva rättigheter hindrar utanförstående människor från att utöva sina naturgivna friheter. Den mest grundläggande av dem alla: att rädda sitt eget liv.

I och med att mänskliga rättigheter skiftade från den Lockeanska betydelsen – rätten till liv, självägande och autonomi – till den pliktburna rätten att få ett gott liv som någon därmed är skyldig att förse rättighetsinnehavaren med, banades också oavsiktligt väg för en ny sorts stamtänkande, nationalismens stamtänkande. Och med det möjligheten att utestänga främlingar för att skydda den egna stammen.

Här inom våra gränser hör vi ihop och tar hand om varandra, men de som drunknar därför att de inte får ta sig in på andra sätt än i ranka båtar, och de som huggs ihjäl av islamiska fundamentalister i sina hemländer för att de propagerat för friheten, dem hindrar vi från att hjälpa sig själva med motiveringen att vi inte kan hjälpa alla.

Det krävs att man är marinerad i paternalistiska tänkesätt för att se på respekten för människans fundamentala friheter som ”hjälp”, och som

att man är ”generös” och gör någon en tjänst.

Om mänskliga rättigheter tolkas som att den som fått inträde i den exklusiva klubben välfärdsstaten är garanterad gemensamt bekostade materiella rättigheter ärvda genom blodslinjer, blir det i samma stund vår angelägenhet att ge flyktingen ett gott liv snarare än att låta honom behålla sitt liv. Mänskliga rättigheter blir en börda i stället för en given frihet, och kan vi inte lova migranten förmånerna vi själva åtnjuter får det vara. Då måste migranten även hindras från att rädda sitt liv, åtminstone här.

(Jämförelser med min lägenhet som jag i analogi härmed är tvungen att dela med hjälpsökande undanbedes denna gång. Förutsättningen för mitt resonemang är att man inte äger landet man bebor såsom man äger sig själv, sin tomt, sin bostad. Anser man att Sverige är en bostadsrättsförening eller dylik ägarkonstruktion faller mitt argument, det medges, och naturrätten likaså.)

I den stund en människa drunknar är hon hjälplös. Den mänskliga hjärnan har tyvärr en benägenhet att betrakta tillfälligt desperata människor som rakt igenom desperata, deras nödsituation blir för betraktaren en egenskap, deras permanenta tillstånd. Men det är ju helt enkelt fel, för när de tar sig ur nödsituationen är de åter mångdimensionella människor med förmågor, resurser och ett själsliv.

Människor på jakt efter ett bättre liv och efter att alls få behålla sitt liv, som dör i tusental på Medelhavet är en fasa för sig. I många länder lider man av värre stamtänkande än i Europa, annars skulle människor inte fly hit. Men det betyder inte att vi är fria från det, uppenbarligen inte, och dessvärre tar det rygg på våra positiva rättigheter som gör att vi måste urholka de negativa: Vi har våra formella privilegier och kan inte öppna riddarhuset för vem som helst, för då tunnas värdet ut och vi känner inte igen oss.

I veckan fick vi ett annat groteskt och smärtsamt exempel på den auktoritära maktens godtycke. Den svenska staten fick in en visumansökan från författaren och översättaren Ananta Bijoy Das i Bangladesh. Han levde under ständigt hot från religiösa galningar och bad nådigt om att få beträda Sverige för att på inbjudan av Svenska Pen tala om yttrandefrihetskampen mot islamister i sitt hemland.

Vår stat, under lagarna, demokratiskt stiftade, nekade Bijoy Das tillstånd att delta i mötet. Tjänstemännen som representerar oss ansåg risken för stor att han inte ville återvända hem efter förrättat värv. Hans överklagan låg och värmde någon hylla på Migrationsdomstolen medan datumet för yttrandefrihetsmötet passerade – och medan han mördades med machete av en from och rättrogen.

Migrationsdomstolen ”kan lägga det ärendet åt sidan nu”, som Svenska Pens ordförande Ola Larsmo lakoniskt konstaterade.

Underlåtenhet är inte detsamma som mord. Staten Sverige har inte mördat Ananta Bijoy Das. Det är mördaren och hans sinnessjuka intolerans som bär ansvaret. Men att staten över huvud taget har möjlighet att hindra Svenska Pen och alla andra från att ingå avtal med vem de vill är svindlande.

Framtidens människor kommer kanske att säga, så som vi overseende säger om de gamla grekerna, att vår tid håller sig med ett besynnerligt demokratibegrepp. I väsentliga delar och paradoxalt nog liknar det adelns syn på sig själv och de medfödda formella förmånerna, inklusive kontrasten mot de ofrälse.

Vad är demokratin värd om vissa inte kan ta sig in i den därför att det finns risk att de ska vilja stanna?

Lena Andersson “

DN 18 maj 2015:

”Marknadshyror skulle kosta hushållen 17 miljarder”

“ Ny rapport. En avreglerad hyresmarknad skulle slå hårt mot hyresgästerna och ge hushållen en ökad kostnad på 17,4 miljarder per år. Antalet bidragstagare skulle öka markant liksom kostnaderna för pendling, flytt och tvister med fastighetsägarna, skriver Marie Linder och Simon Safari i Hyresgästföreningen.

Med jämna mellanrum dyker kravet på avreglering av bostadshyror upp. Men historien har gång på gång visat att marknadsteorierna inte fungerar på hyresmarknaden. Trots detta tystnar inte ropen på marknadshyror.

Eftersom bristen på fakta är så utbredd har Hyresgästföreningen gett Ramböll management consulting i uppdrag att göra en analys grundad i empiri och nationalekonomisk teori.

Uppdraget innebar att göra en oberoende kartläggning av dagens hyressystem och konsekvenserna av att det avskaffas. Ramböll skulle även uppskatta värdet av nuvarande system, för samhället i stort och för olika grupper.

Värdet av dagens system beräknas genom en scenarioanalys där detta jämförs med ett förändringsscenario där bruksvärde och förhandling ersätts med marknadshyror och fria kontraktsvillkor. Studien bygger på en simulering av vad som skulle hända i det befintliga hyresbeståndet inom Stockholms län både i termer av direkta och indirekta effekter för individer och fastighetsägare men även för olika nivåer inom

offentlig sektor. Avgränsningen är gjord till Stockholms kommun och Stockholms län och det är dessa siffror som presenteras. Men slutsatserna är sannolikt giltiga även för andra geografiska områden, i synnerhet lokala marknader som kännetecknas av tillväxt och bostadsbrist.

Vad visar då Rambölles analys? Fyra faktorer sticker ut.

1 Kraftiga hyresökningar. Med marknadshyror skulle hyrorna öka kraftigt. Inom Stockholms stad med 63 procent och i länet som helhet med 40 procent. I Stockholms stad beräknas hyran för en lägenhet på 65 kvadratmeter höjas från 7 886 kronor/månad till 12 942 kronor/månad. Skillnaderna i hyresökning varierar i olika områden och kommuner beroende på dagens hyresläge och marknadens genomslag.

2 Hyresgästerna förlorar och antalet bidragstagare ökar markant. Hyresgästerna i Stockholms län får sitt konsumtionsutrymme sänkt med 4 099 kr/mån. I kronor per månad minskar konsumtionsutrymmet mest för samboende med barn, 5 000-6 000 kr/mån eller 15 procent. För ensamstående med och utan barn minskar konsumtionsutrymmet mest procentuellt sett, med 23 procent respektive 20 procent eller

3 000-4 000 kr/mån.

Andelen hushåll som hamnar under riksnormen för försörjningsstöd (tidigare socialbidrag) ökar väsentligt. För ensamstående från 8 procent till 27 procent, för ensamstående med barn från 9 procent till 29 procent och för samboende med tre eller fler barn från 7 procent till 17 procent. Av de 341 000 hushåll i Stockholms län som utgör underlaget kommer antalet hushåll som hamnar under normen att öka från 20 000 till 65 000.

3 Dagens fastighetsägare är de stora vinnarna. Vinnare är länets fastighetsägare. Totalt ökar hyresgästernas betalning till fastighetsägarna med 17,8 miljarder per år eller 84,2 miljarder under en femårsperiod.

Men fastighetsägarna får också ökade kostnader i form av till exempel ökat antal vräkningar, fler hyrestvister, ökade förhandlingskostnader och ökade kostnader för att söka hyresgäster.

En effekt som är mer indirekt är att marknadshyror kan styra utvecklingen bort från långsiktiga aktörer, som uppnår lönsamhet i dagens system, mot aktörer som är mer riskbenägna och investerar i kortsiktigt spekulationssyfte. Ett vinstmaximerande beteende leder till minskade incitament för till exempel underhåll av fastighetsbeståndet.

4 Hyresgästerna förlorar betydligt mer än fastighetsägarna tjänar. Hyresgästerna drabbas inte bara av ökade hyreskostnader. De får också ökade pendlingskostnader, ökade flyttkostnader, ökade förhandlingskostnader och ökade kostnader för tvister med fastighetsägare.

Trots att hushållen får ökat försörjningsstöd och bostadsbidrag blir nettot för hushållen i det befintliga beståndet en kostnad på 17,4 miljarder per år eller 82,2 miljarder över en femårsperiod.

Även om Rambölles analys fokuserat på att kartlägga och värdera kvantifierbara effekter finns omfattande evidens kring andra effekter som är svårare att kvantifiera. Hur mäter man till exempel kostnaden för ett förlorat besittningsskydd som gör att en familj tvingas flytta från sin bostad och sitt sociala sammanhang?

Några ytterligare exempel på effekter som sannolikt uppstår även om de är svåra att mäta och bedöma konsekvenserna av är:

- Hushållens minskade konsumtionsutrymme efter att hyran är betald påverkar samhällsekonomin och tillväxten.
- Ökad trångboddhet och negativa konsekvenser av detta.
- Högre efterfrågan på ägda boendeformer kan öka hushållens skuldsättning och ge inlåsnings effekter på arbetsmarknaden.
- Mindre resursstarka hyresgäster prisas ut från marknaden vilket, utöver problem för hyresgäster som drabbas, kan ge svårigheter att rekrytera inom vissa branscher.
- Vinstmaximerande beteende bland fastighetsägare minskar incitament för underhåll och gör hyresmarknaden mer konjunkturkänslig.

Ramböll ser inte någon evidens för att etablerade fastighetsägare med marknadshyra skulle ha några incitament att bygga nytt, eftersom ett ökat utbud skulle kunna sänka hyrorna inom befintligt bestånd.

Ramböll bedömer även att det saknas evidens för att en fri hyressättningsmarknad skulle fungera som en perfekt konkurrensmarknad. Därmed skulle inte de välfärdsförluster som förknippas med en reglerad marknad nödvändigtvis heller uppstå.

Boverket skriver i en rapport (2013) att antagandet om att en hyresmarknad utan dagens system skulle vara en perfekt marknad är osannolikt, eftersom hyresmarknaden kännetecknas av höga transaktionskostnader, heterogena varor, imperfekt konkurrens och asymmetrisk information.

Att de fastighetsägare som äger hyresrätter i dag vinner och hyresgäster förlorar på införande av marknadshyror är uppenbart för de flesta. Men att de privata fastighetsägarna tjänar 10 miljarder per år medan hushållen förlorar över 17 miljarder bara i Stockholms län kanske förvånar. Och då är många sociala kostnader för hyresgäster och samhälle inte medräknade.

Bostadsbrist och en blind tro på marknaden får inte äventyra hyresgästers trygghet i boendet och deras rätt att förhandla gemensamt. Problemet på dagens hyresmarknad är inte att hyresgäster bor för tryggt, för stort eller till för låg hyra. Det visar både forskning och statistik från SCB.

Det behöver byggas fler hyresrätter som låg- och medelinkomsttagare har råd att efterfråga. Ett viktigt steg mot detta är att staten medverkar till bra finansieringsvillkor och att de allmännyttiga bostadsföretagen tar ett särskilt ansvar. En aktiv bostadspolitik i både stat och kommun är viktigt.

Men bostadssektorn kan inte ensamt lösa alla problem. Bostaden måste ingå som en del av en enhetlig välfärds- och tillväxtpolitik där utbildning och en aktiv arbetsmarknadspolitik är andra viktiga komponenter. Det är bristen på bostäder som är största problemet på dagens bostadsmarknad – inte att fastighetsägare inte får ta ut marknads hyror. Slutsatserna i Rambölls rapport bekräftar detta.

Marie Linder, förbundsordförande Hyresgästföreningen
Simon Safari, ordförande Hyresgästföreningen Region Stockholm “

Sven Winnell 17 maj 2015: Svensk elförsörjning i framtiden – en fråga med globala dimensioner. En tvärvetenskaplig rapport från Uppsala universitet <http://winnell.com/omr36-39zzzc.pdf>

[Rapport 2014 - Svensk elförsörjning i framtiden \(PDF\)](#)

Från institutionen för fysik och astronomi vid Uppsala universitet.

Skapad 2014-09-10 11:56.

Senast uppdaterad 2015-05-13 10:26.

Industrier, transporter och bostäder kräver energi.

“Moderna kommersiella Generation-IV reaktorer av typen som erbjuds av till exempel GE-Hitachi är designade för att laddas med avfallet från dagens kärnkraft som bränsle. I standardkonfiguration återvinner dessa system sedan eget aktivt bränsle i samma takt som det förbränns, vilket innebär att mängden bränsle inte förändras. Dagens reaktorer (Generation III) förbränner ungefär 0,6% av det uran som grävs upp, Gen-IV system höjer denna siffra till över 99 %. En övergång till Gen-IV system innebär därför att varken ny uranbrytning eller anrikning av uran behövs för att tillgodose svenska energibehov under överskådlig framtid. Avfallet består sedan nästan enbart av klyvningsprodukter, som eftersom de är radioaktiva måste hållas isolerade från naturen i runt 300 år. Detta kan jämföras med de tiotals tusen år som dagens svenska slutförvar för radioaktivt avfall är designat för.

Gen-IV reaktorer laddas med cirka 6 ton av dagens reaktorerers avfall av högre aktinider (mestadels plutonium) per gigawatt av kontinuerlig elektrisk effekt. Det svenska kärnavfallet består idag av ungefär 50 ton sådant material, en siffra som förväntas växa ytterligare innan den sista reaktorn i den nuvarande flottan pensioneras. Avfallet som då finns tillgängligt kan återanvändas i Gen-IV reaktorer för att ge en kontinu-

erlig effekt på ca 11 GWe, utan att mängden långlivat högaktivt avfall i landet ökar. Sverige har i dagsläget (2014) en teoretisk max-effekt i kärnkraften på 9,5 GWe....

Idag förser kärnkraften Sverige med knappt hälften av elbehovet, eller runt 65 TWh / år fördelat på 10 reaktorer. Kärnkraften resulterar inte i några signifikanta utsläpp av växthusgaser, men det kommer en miljö-kostnad för att ta om hand det radioaktiva avfallet som måste hållas åtskilt från naturen i 100 000 år. Strategin för att ta hand om avfallet från dagens 10 reaktorer är ett slutförvar 500 meter under Östersjöns botten strax utanför Forsmark. Även om den nuvarande strategin erbjuder en robust och säker förvaring av avfallet från dagens reaktorer kan den inte anses långsiktigt hållbar....

I den här studien presenterar vi ett scenario för Sverige, som genom en succesiv introduktion av ett kärnkraftssystem av fjärde generationen (Gen IV), möjliggör för ett långsiktigt utnyttjande av kärnkraft på samma nivå som idag. Målet är att kunna utnyttja kärnkraft under mycket lång tid framöver, men det slutförvar som planeras idag skall ha kapacitet att ta emot allt samlat kärnavfall, även om kärnkraften skulle producera el på nuvarande nivå i 100-tals eller 1000-tals år framöver. Scenariot bygger på användandet av snabba reaktorer som växelvis körs i brännarkonfiguration och självförsörjande konfiguration. Som brännare förbrukar de den fissila delen av dagens avfall som bränsle, och som självförsörjande behöver de ingen tillförsel alls av fissilt material....

För att Sverige i framtiden ska kunna hålla dörren öppen för ny och modern kärnkraft av den typ som beskrivits i denna rapport behövs en uppbyggnad av ny kompetens på universitet, myndigheter och i industrin.“

Kapitel 8: Riksdagens utskott

Riksdagens utskott

Från 36-39zz.pdf, sid 115-131 + riksdagen 10 okt 2014.

Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Arbetsmarknadsutskottet ska bereda ärenden om

1. arbetsmarknadspolitik,
2. arbetslivspolitik med arbetsrätt,
3. integration,
4. åtgärder mot diskriminering i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning samt
5. jämställdhet mellan kvinnor och män i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bereds av arbetsmarknadsutskottet. *Lag (2008:757).*

Ordförande

Pärssinen, Raimo (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 22

Telefon: 08-7864745

E-post: raimo.parssinen@riksdagen.seraimo.parssinen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Kristersson, Ulf (M)

Moderaterna

Södermanlands län, plats 179

Telefon: 08-7864288

E-post: ulf.kristersson@riksdagen.seulf.kristersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Karlsson, Annelie (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 66

Telefon: 08-7866503

E-post: annelie.karlsson@riksdagen.seannelie.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Brännström, Katarina (M)

Moderaterna

Kronobergs län, plats 218

Telefon: 08-7864699

E-post: katarina.brannstrom@riksdagen.sekatarina.brannstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ahlberg, Ann-Christin (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns södra, plats 268

Telefon: 08-7864398

E-post: ann-christin.ahlberg@riksdagen.seann-christin.ahlberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sällström, Sven-Olof (SD)

Sverigedemokraterna

Dalarnas län, plats 75

Telefon:

E-post: sven-olof.sallstrom@riksdagen.sesven-olof.sallstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bali, Hanif (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 177

Telefon: 08-7865702

E-post: hanif.bali@riksdagen.sehanif.bali[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Björck, Patrik (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 43

Telefon: 08-7865957

E-post: patrik.bjorck@riksdagen.sepatrik.bjorck[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Qarlsson, Annika (C)

Centerpartiet

Västra Götalands läns norra, plats 161

Telefon: 08-7864432

E-post: annika.qarlsson@riksdagen.seannika.qarlsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Venegas, Marco (MP)

Miljöpartiet

Södermanlands län, plats 322

Telefon:

E-post: marco.venegas@riksdagen.semarco.venegas[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Holm, Christian (M)

Moderaterna

Värmlands län, plats 44

Telefon: 08-7864228

E-post: christian.holm@riksdagen.sechristian.holm[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jansson, Eva-Lena (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 199

Telefon: 08-7864700

E-post: eva-lena.jansson@riksdagen.seeva-lena.jansson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bieler, Paula (SD)

Sverigedemokraterna

Kalmar län, plats 151

Telefon: 08-7866309

E-post: paula.bieler@riksdagen.sepaula.bieler[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Haddad, Roger (FP)

Folkpartiet

Västmanlands län, plats 308

Telefon: 08-7865898

E-post: roger.haddad@riksdagen.seroger.haddad[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Esbati, Ali (V)

Vänsterpartiet

Stockholms län, plats 210

Telefon: 08-7865022

E-post: ali.esbati@riksdagen.seali.esbati[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Pethrus, Désirée (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms kommun, plats 111

Telefon: 08-7865686

E-post: desiree.pethrus@riksdagen.sedesiree.pethrus[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pettersson, Helén i Umeå (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 78

Telefon: 08-7864529

E-post: helen.pettersson@riksdagen.se

Civilutskottet (CU)

Civilutskottet skall bereda ärenden om

1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och utskönningsbalkarna och lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
 2. försäkringsavtalsrätt,
 3. bolags- och föreningsrätt,
 4. skadeståndsrätt,
 5. transporträtt,
 6. konkursrätt,
 7. konsumentpolitik,
 8. internationell privaträtt,
 9. lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet,
 10. bostadspolitik,
 11. vattenrätt,
 12. bebyggelseplanläggning,
 13. byggnadsväsendet,
 14. fysisk planering samt
 15. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik bereds av civilutskottet. *Lag (2006:885).*

Ordförande

Szyber, Caroline (KD)

Kristdemokraterna
Stockholms kommun, plats 208

Telefon: 08-7866631

E-post: caroline.szyber@riksdagen.secaroline.szyber[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Löfstrand, Johan (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 8

Telefon: 08-7864869

E-post: johan.lofstrand@riksdagen.sejohan.lofstrand[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Thalén Finné, Ewa (M)

Moderaterna
Skåne läns södra, plats 125

Telefon: 08-7864556

E-post: ewa.thalen.finne@riksdagen.seewa.thalen.finne[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Hillevi (S)

Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 37

Telefon: 08-7864399

E-post: hillevi.larsson@riksdagen.sehillevi.larsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Roswall, Jessika (M)

Moderaterna
Uppsala län, plats 57

Telefon: 08-7866461

E-post: jessika.roswall@riksdagen.sejessika.roswall[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eriksson, Lars (S)

Socialdemokraterna
Västmanlands län, plats 343

Telefon: 08-7864452

E-post: lars.a.eriksson@riksdagen.selars.a.eriksson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hedlund, Roger (SD)

Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 284

Telefon:

E-post: roger.hedlund@riksdagen.se roger.hedlund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Bohlin, Carl-Oskar (M)

Moderaterna
Dalarnas län, plats 105

Telefon: 08-7865704

E-post: carl-oskar.bohlin@riksdagen.se carl-oskar.bohlin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sonidsson, Eva (S)

Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 167

Telefon: 08-7864382

E-post: eva.sonidsson@riksdagen.se eva.sonidsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Johansson, Ola (C)

Centerpartiet
Hallands län, plats 225

Telefon: 08-7865720

E-post: ola.johansson@riksdagen.se ola.johansson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Hult, Emma (MP)

Miljöpartiet
Jönköpings län, plats 327

Telefon:

E-post: emma.hult@riksdagen.se emma.hult[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Finnborg, Thomas (M)

Moderaterna
Skåne läns västra, plats 221

Telefon: 08-7866373

E-post: thomas.finnborg@riksdagen.se thomas.finnborg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nysmed, Leif (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 249

Telefon:

E-post: leif.nysmed@riksdagen.se leif.nysmed[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Eskilandersson, Mikael (SD)

Sverigedemokraterna
Gävleborgs län, plats 107

Telefon:

E-post: mikael.eskilandersson@riksdagen.se mikael.eskilandersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hannah, Robert (FP)

Folkpartiet
Göteborgs kommun, plats 337

Telefon:

E-post: robert.hannah@riksdagen.se robert.hannah[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dadgostar, Nooshi (V)

Vänsterpartiet
Stockholms län, plats 318

Telefon: 08-7865991

E-post: nooshi.dadgostar@riksdagen.se nooshi.dadgostar[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Haraldsson, Johanna (S)

Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 326

Telefon:

E-post: johanna.haraldsson@riksdagen.se

Finansutskottet (FiU)

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa statsbudgeten och granska årsredovisning för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskulds-räntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet. *Lag (2010:1417).*

Ordförande

Olovsson, Fredrik (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 178

Telefon: 08-7864186

E-post: fredrik.olvsson@riksdagen.se fredrik.olvsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Kinberg Batra, Anna (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 84

Telefon: 08-7864458

E-post: anna.kinberg.batra@riksdagen.se anna.kinberg.batra[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Green, Monica (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 17

Telefon: 08-7864736

E-post: monica.green@riksdagen.se monica.green[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jacobsson Gjörtler, Jonas (M)

Moderaterna

Skåne läns västra, plats 256

Telefon: 08-7865845

E-post:

jonas.jacobsson.gjortler@riksdagen.se jonas.jacobsson.gjortler[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hellman, Jörgen (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 195

Telefon: 08-7864832

E-post: jorgen.hellman@riksdagen.se jorgen.hellman[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sjöstedt, Oscar (SD)

Sverigedemokraterna

Södermanlands län, plats 323

Telefon: 08-7866449

E-post: oscar.sjostedt@riksdagen.se oscar.sjostedt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Jörgen (M)

Moderaterna

Kalmar län, plats 121

Telefon: 08-7866419

E-post: jorgen.andersson@riksdagen.sejorgen.andersson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Agneta (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 115

Telefon:

E-post: agneta.karlsson@riksdagen.seagneta.karlsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Källström, Emil (C)

Centerpartiet

Västernorrlands län, plats 274

Telefon: 08-7865983

E-post: emil.kallstrom@riksdagen.seemil.kallstrom[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Alm Ericson, Janine (MP)

Miljöpartiet

Västra Götalands läns norra, plats 302

Telefon:

E-post: janine.alm.ericson@riksdagen.sejanine.alm.ericson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ericson, Jan (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns södra, plats 304

Telefon: 08-7866693

E-post: jan.ericson@riksdagen.sejan.ericson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @

Unander, Hans (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 74

Telefon: 08-7865018

E-post: hans.unander@riksdagen.sehans.unander[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Dioukarev, Dennis (SD)

Sverigedemokraterna

Jönköpings län, plats 328

Telefon:

E-post: dennis.dioukarev@riksdagen.sedennis.dioukarev[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ullenhag, Erik (FP)

Folkpartiet

Stockholms kommun, plats 143

Telefon: 08-7865457

E-post: erik.ullenhag@riksdagen.seerik.ullenhag[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Andersson, Ulla (V)

Vänsterpartiet

Gävleborgs län, plats 48

Telefon: 08-7864659

E-post: ulla.andersson@riksdagen.seulla.andersson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Forssmed, Jakob (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms län, plats 212

Telefon:

E-post: jakob.forssmed@riksdagen.sejakob.forssmed[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Granlund, Marie (S)

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 35

Telefon: 08-7864751

E-post: marie.granlund@riksdagen.se

Försvarsutskottet (FöU)

Försvarsutskottet ska bereda ärenden om

1. totalförsvaret,
 2. samhällets räddningstjänst,
 3. åtgärder för att minska samhällets sårbarhet,
 4. kärnteknisk säkerhet och strålningsskydd samt
 5. sjö- och kustövervakning,
- allt i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning.
Ärenden om anslag till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap bereds av försvarsutskottet. *Lag (2008:757).*

Ordförande

Widman, Allan (FP)

Folkpartiet

Malmö kommun, plats 62

Telefon: 08-7865846

E-post: allan.widman@riksdagen.seallan.widman[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Lindestam, Åsa (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 23

Telefon: 08-7865187

E-post: asa.lindestam@riksdagen.seasa.lindestam[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ledamot

Wallmark, Hans (M)

Moderaterna

Skåne läns norra och östra, plats 64

Telefon: 08-7865014

E-post: hans.wallmark@riksdagen.sehans.wallmark[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jeppsson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Blekinge län, plats 11

Telefon: 08-7864470

E-post: peter.jeppsson@riksdagen.sepeter.jeppsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Forssell, Johan (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 171

Telefon: 08-7864455

E-post: johan.forssell@riksdagen.sejohan.forssell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Völker, Alexandra (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 319

Telefon:

E-post: alexandra.volker@riksdagen.sealexandra.volker[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jansson, Mikael (SD)

Sverigedemokraterna

Gävleborgs län, plats 77

Telefon: 08-7866424

E-post: mikael.jansson@riksdagen.semikael.jansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Asplund, Lena (M)

Moderaterna

Västernorrlands län, plats 200

Telefon: 08-7864793

E-post: lena.asplund@riksdagen.selena.asplund[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Härstedt, Kent (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns västra, plats 184

Telefon: 08-7865647

E-post: kent.harstedt@riksdagen.sekent.harstedt[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bäckström, Daniel (C)

Centerpartiet

Värmlands län, plats 133

Telefon:

E-post: daniel.backstrom@riksdagen.sedaniel.backstrom[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Olsson, Per (MP)

Miljöpartiet

Stockholms kommun, plats 314

Telefon: 08-7865341

E-post: per.olsson@riksdagen.seper.olsson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Andersson, Jan R (M)

Moderaterna

Kalmar län, plats 91

Telefon: 08-7865006

E-post: jan.r.andersson@riksdagen.sejan.r.andersson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Holmqvist, Paula (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 267

Telefon: 08-7865217

E-post: paula.holmqvist@riksdagen.sepaula.holmqvist[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Richtoff, Roger (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns västra, plats 257

Telefon: 08-7865139

E-post: roger.richtoff@riksdagen.seroger.richtoff[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Henriksson, Stig (V)

Vänsterpartiet

Västmanlands län, plats 344

Telefon: 08-7864235

E-post: stig.henriksson@riksdagen.sestig.henriksson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Oscarsson, Mikael (KD)

Kristdemokraterna

Uppsala län, plats 7

Telefon: 08-7864776

E-post: mikael.oscarsson@riksdagen.semikael.oscarsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ottosson, Mattias (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 148

Telefon:

E-post: mattias.ottosson@riksdagen.se

Justitieutskottet (JU)

Justitieutskottet skall bereda ärenden om

1. domstolarna,
2. arrendenämnderna och hyresnämnderna,
3. åklagarväsendet,
4. polisväsendet,
5. rättsmedicinen,
6. kriminalvården samt
7. brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet bereds av justitieutskottet. *Lag (2003:180)*.

Ordförande

Ask, Beatrice (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 24

Telefon: 08-7865577

E-post: beatrice.ask@riksdagen.sebeatrice.ask[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Hirvonen, Annika (MP)

Miljöpartiet

Stockholms län, plats 211

Telefon: 08-7864446

E-post: annika.hirvonen@riksdagen.seannika.hirvonen[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Petersson, Helene i Stockaryd (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 216

Telefon: 08-7865274

E-post: helene.petersson@riksdagen.sehelene.petersson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lundgren, Elin (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 106

Telefon: 08-7865762

E-post: elin.lundgren@riksdagen.seelin.lundgren[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hammarbergh, Krister (M)

Moderaterna

Norrbottens län, plats 240

Telefon: 08-7866204

E-post: krister.hammarbergh@riksdagen.sekrister.hammarbergh
[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hamednaca, Arhe (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 173

Telefon: 08-7866332

E-post: arhe.hamednaca@riksdagen.searhe.hamednaca[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ekeröth, Kent (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 67

Telefon: 08-7866347

E-post: kent.ekeroth@riksdagen.sekent.ekeroth[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Avsan, Anti (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 85

Telefon: 08-7864353

E-post: anti.avsan@riksdagen.seanti.avsan[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eberstein, Susanne (S)

Socialdemokraterna

Västernorrlands län, plats 166

Telefon: 08-7864303

E-post: susanne.eberstein@riksdagen.sesusanne.eberstein[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hedin, Johan (C)

Centerpartiet

Stockholms kommun, plats 244

Telefon:

E-post: johan.hedin@riksdagen.sejohan.hedin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hansson, Anders (M)

Moderaterna

Skåne läns södra, plats 154

Telefon: 08-7865501

E-post: anders.hansson@riksdagen.seanders.hansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Löberg, Petter (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns södra, plats 340

Telefon:

E-post: petter.loberg@riksdagen.sepetter.loberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Marttinen, Adam (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms kommun, plats 245

Telefon:

E-post: adam.marttinen@riksdagen.seadam.marttinen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pehrson, Johan (FP)

Folkpartiet

Örebro län, plats 196

Telefon: 08-7864634

E-post: johan.pehrson@riksdagen.sejohan.pehrson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Snecker, Linda (V)

Vänsterpartiet

Östergötlands län, plats 149

Telefon:

E-post: linda.snecker@riksdagen.selinda.snecker[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carlson, Andreas (KD)

Kristdemokraterna

Jönköpings län, plats 291

Telefon: 08-7866754

E-post: andreas.carlson@riksdagen.seandreas.carlson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Redar, Lawen (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 280

Telefon:

E-post: lawen.redar@riksdagen.se

Konstitutionsutskottet (KU)

Konstitutionsutskottet ska bereda ärenden om

1. lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen,
 2. lagstiftning om radio, television och film,
 3. yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet,
 4. press- och partistöd,
 5. Riksrevisionen, såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget och åtal mot riksrevisor,
 6. riksdagen och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken,
 7. länsförvaltningen och rikets administrativa indelning,
 8. den kommunala självstyrelsen samt
 9. medgivande från riksdagen att väcka talan mot en riksdagsledamot eller att ingripa i en ledamots personliga frihet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse bereds av konstitutionsutskottet *Lag (2010:1417)*.

Ordförande

Norlén, Andreas (M)

Moderaterna

Östergötlands län, plats 30

Telefon: 08-7864800

E-post: andreas.norlen@riksdagen.seandreas.norlen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

von Sydow, Björn (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 5

Telefon: 08-7864210

E-post: bjorn.von.sydow@riksdagen.sebjorn.von.sydow[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Ekström, Hans (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 215

Telefon: 08-7865863

E-post: hans.ekstrom@riksdagen.sehans.ekstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engblom, Annicka (M)

Moderaterna

Blekinge län, plats 10

Telefon: 08-7864641

E-post: annicka.engblom@riksdagen.seannicka.engblom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lindholm, Veronica (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 205

Telefon: 08-7865912

E-post: veronica.lindholm@riksdagen.severonica.lindholm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Åkerlund, Jonas (SD)

Sverigedemokraterna

Västmanlands län, plats 273

Telefon: 08-7866264

E-post: jonas.akerlund@riksdagen.sejonas.akerlund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Abrahamsson, Maria (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 206

Telefon: 08-7866418

E-post: maria.abrahamsson@riksdagen.semaria.abrahamsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gunnarsson, Jonas (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 132

Telefon: 08-7865743

E-post: jonas.gunnarsson@riksdagen.sejonas.gunnarsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Johnsson, Per-Ingvar (C)

Centerpartiet

Skåne läns norra och östra, plats 65

Telefon: 08-7866037

E-post: per-ingvar.johnsson@riksdagen.seper-ingvar.johnsson
[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Börjesson, Agneta (MP)

Miljöpartiet

Hallands län, plats 224

Telefon: 08-7864262

E-post: agneta.borjesson@riksdagen.seagneta.borjesson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Reslow, Patrick (M)

Moderaterna

Malmö kommun, plats 92

Telefon: 08-7866434

E-post: patrick.reslow@riksdagen.sepatrick.reslow[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Öz, Emanuel (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 281

Telefon:

E-post: emanuel.oz@riksdagen.seemanuel.oz[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Wiklander, Tony (SD)

Sverigedemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 129

Telefon: 08-7866382

E-post: tony.wiklander@riksdagen.setony.wiklander[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sundin, Mathias (FP)

Folkpartiet

Östergötlands län, plats 89

Telefon:

E-post: mathias.sundin@riksdagen.semathias.sundin[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sydow Mölleby, Mia (V)

Vänsterpartiet

Örebro län, plats 235

Telefon: 08-7866011

E-post: mia.sydow.molleby@riksdagen.semia.sydow.molleby[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Skånberg, Tuve (KD)

Kristdemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 15

Telefon: 08-7866758

E-post: tuve.skanberg@riksdagen.setuve.skanberg[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Töyrä, Emilia (S)

Socialdemokraterna

Norrbottnens län, plats 348

Telefon:

E-post: emilia.toyra@riksdagen.se

Kulturutskottet (KRU)

Kulturutskottet skall bereda ärenden om

1. allmänna kultur- och bildningsändamål,
2. folkbildning,
3. ungdomsverksamhet,
4. internationellt kulturellt samarbete,
5. idrotts- och friluftsverksamhet,
6. trossamfundet i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning samt
7. radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid bereds av kulturutskottet. *Lag (2003:180).*

Ordförande

Bill, Per (M)

Moderaterna

Uppsala län, plats 6

Telefon: 08-7864541

E-post: per.bill@riksdagen.seper.bill[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Carlsson, Gunilla (S)

Socialdemokraterna

Göteborgs kommun, plats 191

Telefon: 08-7865320

E-post: gunilla.c.carlsson@riksdagen.segunilla.c.carlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Johnsson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 160

Telefon: 08-7865094

E-post: peter.johnsson@riksdagen.sepeter.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Magnusson, Cecilia (M)

Moderaterna

Göteborgs kommun, plats 190

Telefon: 08-7864637

E-post: cecilia.magnusson@riksdagen.sececilia.magnusson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gille, Agneta (S)

Socialdemokraterna

Uppsala län, plats 27

Telefon: 08-7864781

E-post: agneta.gille@riksdagen.seagneta.gille[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Emilsson, Aron (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns västra, plats 331

Telefon: 08-7864413

E-post: aron.emilsson@riksdagen.searon.emilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Quicklund, Saila (M)

Moderaterna

Jämtlands län, plats 311

Telefon: 08-7866131

E-post: saila.quicklund@riksdagen.sesaila.quicklund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiechel, Björn (S)

Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 204

Telefon:

E-post: bjorn.wiechel@riksdagen.sebjorn.wiechel[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lodenius, Per (C)

Centerpartiet
Stockholms län, plats 114

Telefon: 08-7864566

E-post: per.lodenius@riksdagen.seper.lodenius[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Malmberg, Niclas (MP)

Miljöpartiet
Uppsala län, plats 117

Telefon:

E-post: niclas.malmberg@riksdagen.seniclas.malmberg[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hoffstedt, Gustaf (M)

Moderaterna
Gotlands län, plats 34

Telefon: 08-7866123

E-post: gustaf.hoffstedt@riksdagen.segustaf.hoffstedt[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wallentheim, Anna (S)

Socialdemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 126

Telefon:

E-post: anna.wallentheim@riksdagen.seanna.wallentheim[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bengtsson, Angelika (SD)

Sverigedemokraterna
Stockholms kommun, plats 317

Telefon: 08-7865156

E-post: angelika.bengtsson@riksdagen.seangelika.bengtsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eliasson, Bengt (FP)

Folkpartiet
Hallands län, plats 297

Telefon:

E-post: bengt.eliasson@riksdagen.sebengt.eliasson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dinamarca, Rossana (V)

Vänsterpartiet
Västra Götalands läns norra, plats 130

Telefon: 08-7864677

E-post: rossana.dinamarca@riksdagen.serossana.dinamarca[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordell, Lars-Axel (KD)

Kristdemokraterna
Örebro län, plats 233

Telefon: 08-7864788

E-post: lars-axel.nordell@riksdagen.selars-axel.nordell[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rojhan Gustafsson, Azadeh (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 82

Telefon:

E-post: azadeh.rojhan@riksdagen.se

Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

Miljö- och jordbruksutskottet ska bereda ärenden om

1. jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske,
2. vädertjänst,
3. naturvård samt
4. miljövård i övrigt som inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel bereds av miljö- och jordbruksutskottet. *Lag (2009:928).*

Ordförande

Ernkrans, Matilda (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 198

Telefon: 08-7865042

E-post: matilda.ernkrans@riksdagen.sematilda.ernkrans[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Ek, Lena (C)

Centerpartiet

Östergötlands län, plats 32

Telefon: 08-7866360

E-post: lena.ek@riksdagen.selena.ek[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Berg, Ulf (M)

Moderaterna

Dalarnas län, plats 45

Telefon: 08-7865485

E-post: ulf.berg@riksdagen.seulf.berg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

From, Isak (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 138

Telefon: 08-7865682

E-post: isak.from@riksdagen.seisak.from[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hultberg, Johan (M)

Moderaterna

Kronobergs län, plats 254

Telefon: 08-7866108

E-post: johan.hultberg@riksdagen.sejohan.hultberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Strömkvist, Maria (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 135

Telefon: 08-7864730

E-post: maria.stromkvist@riksdagen.semaria.stromkvist[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kinnunen, Martin (SD)

Sverigedemokraterna

Göteborgs kommun, plats 334

Telefon: 08-7866239

E-post: martin.kinnunen@riksdagen.semartin.kinnunen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Coenraads, Åsa (M)

Moderaterna

Västmanlands län, plats 309

Telefon: 08-7866127

E-post: asa.coenraads@riksdagen.seasa.coenraads[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Jan-Olof (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 16

Telefon: 08-7865041

E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.sejan-olof.larsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergström, Stina (MP)

Miljöpartiet

Värmlands län, plats 72

Telefon: 08-7864688

E-post: stina.bergstrom@riksdagen.sestina.bergstrom[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordgren, Gunilla (M)

Moderaterna

Skåne läns södra, plats 187

Telefon: 08-7865926

E-post: gunilla.nordgren@riksdagen.segunilla.nordgren[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Haider, Monica (S)

Socialdemokraterna

Kronobergs län, plats 255

Telefon: 08-7866757

E-post: monica.haider@riksdagen.semonica.haider[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Forsberg, Anders (SD)

Sverigedemokraterna

Malmö kommun, plats 93

Telefon: 08-7865240

E-post: anders.e.forsberg@riksdagen.seanders.e.forsberg[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Malm, Fredrik (FP)

Folkpartiet

Stockholms kommun, plats 141

Telefon: 08-7864615

E-post: fredrik.malm@riksdagen.sefredrik.malm[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Holm, Jens (V)

Vänsterpartiet

Stockholms kommun, plats 207

Telefon: 08-7865733

E-post: jens.holm@riksdagen.sejens.holm[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Oscarsson, Magnus (KD)

Kristdemokraterna

Östergötlands län, plats 119

Telefon:

E-post: magnus.oscarsson@riksdagen.semagnus.oscarsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pettersson, Marianne (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns södra, plats 124

Telefon:

E-post: marianne.pettersson@riksdagen.se

Näringsutskottet (NU)

Näringsutskottet ska bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
 2. industri och hantverk,
 3. handel,
 4. immaterialrätt,
 5. energipolitik,
 6. regional tillväxtpolitik,
 7. statlig företagsamhet samt
 8. pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv bereds av näringsutskottet. *Lag (2008:757).*

Ordförande

Nilsson, Jennie (S)

Socialdemokraterna
Hallands län, plats 188

Telefon: 08-7864508

E-post: jennie.nilsson@riksdagen.sejennie.nilsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Elmsäter-Svärd, Catharina (M)

Moderaterna
Stockholms län, plats 83

Telefon: 08-7865711

E-post: catharina.elmsater-svard@riksdagen.secatharina.elmsater-svard[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Westlund, Åsa (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 283

Telefon: 08-7865874

E-post: asa.westlund@riksdagen.seasa.westlund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Rothenberg, Hans (M)

Moderaterna
Göteborgs kommun, plats 226

Telefon: 08-7864749

E-post: hans.rothenberg@riksdagen.sehans.rothenberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nilsson, Ingemar (S)

Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 203

Telefon: 08-7865906

E-post: ingemar.nilsson@riksdagen.seingemar.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Fransson, Josef (SD)

Sverigedemokraterna
Uppsala län, plats 86

Telefon: 08-7866362

E-post: josef.fransson@riksdagen.sejosef.fransson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Tenfjord-Toftby, Cecilie (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns södra, plats 305

Telefon: 08-7866358

E-post: cecilie.tenfjord-toftby@riksdagen.sececilie.tenfjord-toftby[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engelhardt, Christer (S)

Socialdemokraterna

Gotlands län, plats 33

Telefon: 08-7865160

E-post: christer.engelhardt@riksdagen.sechrister.engelhardt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lindahl, Helena (C)

Centerpartiet

Västerbottens län, plats 139

Telefon: 08-7865984

E-post: helena.lindahl@riksdagen.sehelena.lindahl[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordin, Lise (MP)

Miljöpartiet

Göteborgs kommun, plats 264

Telefon: 08-7865808

E-post: lise.nordin@riksdagen.selise.nordin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hammar Johnsson, Ann-Charlotte (M)

Moderaterna

Skåne läns västra, plats 185

Telefon: 08-7865215

E-post: ann-charlotte.hammar.johnsson@riksdagen.seann-charlotte.hammar.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wallén, Anna (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 342

Telefon: 08-7866560

E-post: anna.wallén@riksdagen.seanna.wallén[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bäckström Johansson, Mattias (SD)

Sverigedemokraterna

Västernorrlands län, plats 275

Telefon:

E-post:

mattias.backstrom.johansson@riksdagen.semattias.backstrom.johansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nylander, Christer (FP)

Folkpartiet

Skåne läns norra och östra, plats 38

Telefon: 08-7864654

E-post: christer.nylander@riksdagen.sechrister.nylander[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lahti, Birger (V)

Vänsterpartiet

Norrbottens län, plats 313

Telefon:

E-post: birger.lahti@riksdagen.sebirger.lahti[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gunther, Penilla (KD)

Kristdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 230

Telefon: 08-7865736

E-post: penilla.gunther@riksdagen.sepenilla.gunther[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jonsson, Mattias (S)

Socialdemokraterna

Göteborgs kommun, plats 263

Telefon: 08-7866499

E-post: mattias.jonsson@riksdagen.se

Skatteutskottet (SkU)

Skatteutskottet skall bereda ärenden om

1. taxering och skattebetalning,
2. folkbokföring samt
3. exekutionsväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bereds av skatteutskottet. *Lag (2003:180).*

Ordförande

Åsling, Per (C)

Centerpartiet

Jämtlands län, plats 310

Telefon: 08-7864753

E-post: per.asling@riksdagen.seper.asling[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Jakobsson, Leif (S)

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 36

Telefon: 08-7864836

E-post: leif.jakobsson@riksdagen.seleif.jakobsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Polfjärd, Jessica (M)

Moderaterna

Västmanlands län, plats 272

Telefon: 08-7864721

E-post: jessica.polfjard@riksdagen.sejessica.polfjard[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Sara (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 251

Telefon: 08-7865735

E-post: sara.karlsson@riksdagen.sesara.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lavesson, Olof (M)

Moderaterna

Malmö kommun, plats 63

Telefon: 08-7864696

E-post: olof.lavesson@riksdagen.seolof.lavesson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Persson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 289

Telefon: 08-7865807

E-post: peter.persson@riksdagen.sepeter.persson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hagwall, Anna (SD)

Sverigedemokraterna

Västerbottens län, plats 169

Telefon: 08-7865313

E-post: anna.hagwall@riksdagen.seanna.hagwall[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Plass, Maria (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns västra, plats 99

Telefon: 08-7864758

E-post: maria.plass@riksdagen.semaria.plass[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bergstedt, Hannah (S)

Socialdemokraterna

Norrbottens län, plats 277

Telefon: 08-7865769

E-post: hannah.bergstedt@riksdagen.sehannah.bergstedt[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ling, Rasmus (MP)

Miljöpartiet

Malmö kommun, plats 152

Telefon:

E-post: rasmus.ling@riksdagen.serasmus.ling[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bouveng, Helena (M)

Moderaterna

Jönköpings län, plats 252

Telefon: 08-7866724

E-post: helena.bouveng@riksdagen.sehelena.bouveng[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dibrani, Adnan (S)

Socialdemokraterna

Hallands län, plats 296

Telefon: 08-7865907

E-post: adnan.dibrani@riksdagen.seadnan.dibrani[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lång, David (SD)

Sverigedemokraterna

Örebro län, plats 271

Telefon: 08-7866290

E-post: david.lang@riksdagen.sedavid.lang[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Persson, Mats (FP)

Folkpartiet

Skåne läns södra, plats 259

Telefon:

E-post: mats.persson@riksdagen.semats.persson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Sestrajcic, Daniel (V)

Vänsterpartiet

Malmö kommun, plats 123

Telefon: 08-7865170

E-post: daniel.sestrajcic@riksdagen.sedaniel.sestrajcic[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Modig, Aron (KD)

Kristdemokraterna

Göteborgs kommun, plats 336

Telefon:

E-post: aron.modig@riksdagen.searon.modig[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lundqvist, Patrik (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 136

Telefon:

E-post: patrik.lundqvist@riksdagen.se

Socialförsäkringsutskottet (SfU)

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om

1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. ekonomiskt stöd åt barnfamiljer,
5. svenskt medborgarskap samt
6. migration.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8 Migration, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bereds av socialförsäkringsutskottet. *Lag (2006:885).*

Ordförande

Lundh Sammeli, Fredrik (S)

Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 276

Telefon: 08-7864808

E-post:

fredrik.lundh.sammeli@riksdagen.se fredrik.lundh.sammeli[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Svantesson, Elisabeth (M)

Moderaterna
Örebro län, plats 232

Telefon:

E-post: elisabeth.svantesson@riksdagen.se elisabeth.svantesson
[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Ohlsson, Carina (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 41

Telefon: 08-7864296

E-post: carina.ohlsson@riksdagen.se carina.ohlsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Cederbratt, Mikael (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns norra, plats 194

Telefon: 08-7864502

E-post: mikael.cederbratt@riksdagen.se mikael.cederbratt[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Phia (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 269

Telefon: 08-7865324

E-post: phia.andersson@riksdagen.se phia.andersson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiechel, Markus (SD)

Sverigedemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 266

Telefon: 08-7866363

E-post: markus.wiechel@riksdagen.se markus.wiechel[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Staxäng, Lars-Arne (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns västra, plats 128

Telefon: 08-7865261

E-post: lars-arne.staxang@riksdagen.se lars-arne.staxang[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kerimo, Yilmaz (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 52

Telefon: 08-7865478

E-post: yilmaz.kerimo@riksdagen.seyilmaz.kerimo[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Zander, Solveig (C)

Centerpartiet
Uppsala län, plats 29

Telefon: 08-7864531

E-post: solveig.zander@riksdagen.sesolveig.zander[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ferm, Maria (MP)

Miljöpartiet
Stockholms kommun, plats 242

Telefon: 08-7864555

E-post: maria.ferm@riksdagen.semaria.ferm[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Finstorp, Lotta (M)

Moderaterna
Södermanlands län, plats 250

Telefon: 08-7866292

E-post: lotta.finstorp@riksdagen.selotta.finstorp[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Nilsson, Kerstin (S)

Socialdemokraterna
Skåne läns södra, plats 186

Telefon: 08-7865832

E-post: kerstin.nilsson@riksdagen.sekerstin.nilsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bylund, Linus (SD)

Sverigedemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 96

Telefon: 08-7866228

E-post: linus.bylund@riksdagen.selinus.bylund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Carlsson Löfdahl, Emma (FP)

Folkpartiet
Jönköpings län, plats 288

Telefon: 08-7864583

E-post: emma.carlsson.lofdahl@riksdagen.seemma.carlsson.lofdahl[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Johansson, Wiwi-Anne (V)

Vänsterpartiet
Västra Götalands läns västra, plats 98

Telefon: 08-7865712

E-post: wiwi-anne.johansson@riksdagen.sewiwi-anne.johansson
[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Utbult, Roland (KD)

Kristdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 158

Telefon: 08-7865791

E-post: roland.utbult@riksdagen.seroland.utbult[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Carvalho, Teresa (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 180

Telefon: 08-7864223

E-post: teresa.carvalho@riksdagen.se

Socialutskottet (SoU)

Socialutskottet ska bereda ärenden om

1. omsorger om barn och ungdom i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. omsorg om äldre och handikappade,
3. åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor,
4. alkoholpolitiska åtgärder,
5. hälso- och sjukvård samt
6. sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg bereds av socialutskottet. *Lag (2010:867).*

Ordförande

Henriksson, Emma (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms län, plats 144

Telefon: 08-7865535

E-post: emma.henriksson@riksdagen.seemma.henriksson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Palm, Veronica (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 51

Telefon: 08-7865241

E-post: veronica.palm@riksdagen.severonica.palm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Widegren, Cecilia (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns östra, plats 42

Telefon: 08-7865497

E-post: cecilia.widegren@riksdagen.sececilia.widegren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Axelsson, Lennart (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 197

Telefon: 08-7866002

E-post: lennart.axelsson@riksdagen.selennart.axelsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kjellin, Margareta B (M)

Moderaterna

Gävleborgs län, plats 47

Telefon: 08-7864837

E-post: margareta.b.kjellin@riksdagen.semargareta.b.kjellin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bråkenhielm, Catharina (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 68

Telefon: 08-7864333

E-post:

catharina.brakenhielm@riksdagen.secatharina.brakenhielm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ramhorn, Per (SD)

Sverigedemokraterna

Kronobergs län, plats 219

Telefon:

E-post: per.ramhorn@riksdagen.seper.ramhorn[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bengtsson, Finn (M)

Moderaterna

Östergötlands län, plats 31

Telefon: 08-7865766

E-post: finn.bengtsson@riksdagen.se finn.bengtsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dahlqvist, Mikael (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 162

Telefon:

E-post: mikael.dahlqvist@riksdagen.se mikael.dahlqvist[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

W Jonsson, Anders (C)

Centerpartiet

Gävleborgs län, plats 76

Telefon: 08-7866025

E-post: anders.w.jonsson@riksdagen.se anders.w.jonsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lindholm, Jan (MP)

Miljöpartiet

Dalarnas län, plats 21

Telefon: 08-7864443

E-post: jan.lindholm@riksdagen.se jan.lindholm[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Adan, Amir (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 209

Telefon: 08-7865868

E-post: amir.adan@riksdagen.se amir.adan[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Nilsson, Kristina (S)

Socialdemokraterna

Västernorrlands län, plats 238

Telefon: 08-7865658

E-post: kristina.nilsson@riksdagen.se kristina.nilsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wigh, Hanna (SD)

Sverigedemokraterna

Norrbottens län, plats 349

Telefon: 08-7866544

E-post:

Westerholm, Barbro (FP)

Folkpartiet

Stockholms län, plats 25

Telefon: 08-7864581

E-post: barbro.westerholm@riksdagen.se barbro.westerholm[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rågsjö, Karin (V)

Vänsterpartiet

Stockholms kommun, plats 279

Telefon:

E-post: karin.ragsjo@riksdagen.se karin.ragsjo[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Hoff, Hans (S)

Socialdemokraterna

Hallands län, plats 157

Telefon: 08-7864944

E-post: hans.hoff@riksdagen.se

Trafikutskottet (TU)

Trafikutskottet skall bereda ärenden om

1. vägar och vägtrafik,
2. järnvägar och järnvägstrafik,
3. hamnar och sjöfart,
4. flygplatser och luftfart,
5. post,
6. elektroniska kommunikationer samt
7. IT-politik.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer bereds av trafikutskottet. *Lag (2006:885).*

Ordförande

Svensson Smith, Karin (MP)

Miljöpartiet

Skåne läns södra, plats 153

Telefon: 08-7864567

E-post: karin.svensson.smith@riksdagen.se karin.svensson.smith [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Hjalmered, Lars (M)

Moderaterna

Göteborgs kommun, plats 227

Telefon: 08-7866414

E-post: lars.hjalmered@riksdagen.se lars.hjalmered [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Nilsson, Pia (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 236

Telefon: 08-7865276

E-post: pia.nilsson@riksdagen.se pia.nilsson [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Svensson, Suzanne (S)

Socialdemokraterna

Blekinge län, plats 12

Telefon: 08-7865905

E-post: suzanne.svensson@riksdagen.se suzanne.svensson [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rosencrantz, Jessica (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 243

Telefon: 08-7866340

E-post: jessica.rosencrantz@riksdagen.se jessica.rosencrantz [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Lars Mejern (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 20

Telefon: 08-7864765

E-post: lars.mejern.larsson@riksdagen.se lars.mejern.larsson [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jönsson, Patrik (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns södra, plats 223

Telefon:

E-post: patrik.jonsson@riksdagen.se patrik.jonsson [på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergheden, Sten (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns östra, plats 71

Telefon: 08-7864608

E-post: sten.bergheden@riksdagen.sesten.bergheden[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pettersson, Leif (S)

Socialdemokraterna

Norrbottens län, plats 241

Telefon: 08-7866106

E-post: leif.pettersson@riksdagen.seleif.pettersson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Åkesson, Anders (C)

Centerpartiet

Kalmar län, plats 90

Telefon: 08-7865009

E-post: anders.akesson@riksdagen.seanders.akesson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Riedl, Edward (M)

Moderaterna

Västerbottens län, plats 168

Telefon: 08-7865708

E-post: edward.riedl@riksdagen.seedward.riedl[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Nylund Watz, Ingela (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 145

Telefon: 08-7865645

E-post: ingela.nylund.watz@riksdagen.seingela.nylund.watz[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Klarberg, Per (SD)

Sverigedemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 159

Telefon:

E-post: per.klarberg@riksdagen.seper.klarberg[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Tysklind, Lars (FP)

Folkpartiet

Västra Götalands läns västra, plats 40

Telefon: 08-7864570

E-post: lars.tysklind@riksdagen.selars.tysklind[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Wallrup, Emma (V)

Vänsterpartiet

Uppsala län, plats 116

Telefon: 08-7866038

E-post: emma.wallrup@riksdagen.seemma.wallrup[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Halef, Robert (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms län, plats 174

Telefon: 08-7865830

E-post: robert.halef@riksdagen.serobert.halef[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Andersson, Johan (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 59

Telefon: 08-7865315

E-post: johan.andersson@riksdagen.se

Utbildningsutskottet (UbU)

Utbildningsutskottet ska bereda ärenden om

1. skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet,
2. högre utbildning och forskning samt
3. studiestöd.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning bereds av utbildningsutskottet. *Lag (2010:867).*

Ordförande

Hallengren, Lena (S)

Socialdemokraterna

Kalmar län, plats 120

Telefon: 08-7864783

E-post: lena.hallengren@riksdagen.selena.hallengren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Strandberg, Torkild (FP)

Folkpartiet

Skåne läns västra, plats 220

Telefon:

E-post: torkild.strandberg@riksdagen.setorkild.strandberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Tobé, Tomas (M)

Moderaterna

Gävleborgs län, plats 49

Telefon: 08-7865961

E-post: tomas.tobe@riksdagen.setomas.tobe[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Strand, Thomas (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 217

Telefon: 08-7866736

E-post: thomas.strand@riksdagen.sethomas.strand[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Malmberg, Betty (M)

Moderaterna

Östergötlands län, plats 9

Telefon: 08-7865525

E-post: betty.malmberg@riksdagen.sebetty.malmberg[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Helmersson Olsson, Caroline (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 214

Telefon: 08-7864770

E-post:

caroline.helmersson.olsson@riksdagen.secaroline.helmersson.olsson

on[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jakobsson, Stefan (SD)

Sverigedemokraterna

Västmanlands län, plats 345

Telefon:

E-post: stefan.jakobsson@riksdagen.sestefan.jakobsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Waltersson Grönvall, Camilla (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns norra, plats 231

Telefon: 08-7866477

E-post:

camilla.waltersson.gronvall@riksdagen.secamilla.waltersson.gronv
all[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergman, Håkan (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 234

Telefon: 08-7865862

E-post: hakan.bergman@riksdagen.sehakan.bergman[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carlsson, Ulrika i Skövde (C)

Centerpartiet

Västra Götalands läns östra, plats 70

Telefon: 08-7864864

E-post: ulrika.carlsson@riksdagen.seulrika.carlsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Amin, Jabar (MP)

Miljöpartiet

Västerbottens län, plats 108

Telefon: 08-7866430

E-post: jabar.amin@riksdagen.sejabar.amin[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Svensson, Michael (M)

Moderaterna

Hallands län, plats 189

Telefon: 08-7865861

E-post: michael.svensson@riksdagen.semichael.svensson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Svantorp, Gunilla (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 102

Telefon: 08-7865755

E-post: gunilla.svantorp@riksdagen.segunilla.svantorp[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Herrstedt, Carina (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms län, plats 175

Telefon: 08-7866353

E-post: carina.herrstedt@riksdagen.secarina.herrstedt[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Riazat, Daniel (V)

Vänsterpartiet

Dalarnas län, plats 165

Telefon: 08-7864420

E-post: daniel.riazat@riksdagen.sedaniel.riazat[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Eclund, Annika (KD)

Kristdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 100

Telefon: 08-7865939

E-post: annika.eclund@riksdagen.seannika.eclund[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Güclü Hedin, Roza (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 104

Telefon: 08-7865864

E-post: roza.guclu.hedin@riksdagen.se

Utrikesutskottet (UU)

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om

1. rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer,
 2. bistånd till andra länders utveckling samt
 3. utrikeshandel i övrigt och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd bereds av utrikesutskottet. *Lag (2003:180).*

Ordförande

Forslund, Kenneth G (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 69

Telefon: 08-7864357

E-post: kenneth.g.forslund@riksdagen.sekenneth.g.forslund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Enström, Karin (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 26

Telefon:

E-post: karin.enstrom@riksdagen.sekarin.enstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Sörenson, Anna-Lena (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 58

Telefon: 08-7865707

E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.seanna-lena.sorenson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engström, Hillevi (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 55

Telefon:

E-post: hillevi.engstrom@riksdagen.sehillevi.engstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Thorell, Olle (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 237

Telefon: 08-7864393

E-post: olle.thorell@riksdagen.seolle.thorell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kronlid, Julia (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms län, plats 176

Telefon: 08-7866505

E-post: julia.kronlid@riksdagen.sejulia.kronlid[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Arkelsten, Sofia (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 140

Telefon: 08-7865813

E-post: sofia.arkelsten@riksdagen.sesofia.arkelsten[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Köhler, Katarina (S)

Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 79

Telefon: 08-7865642

E-post: katarina.kohler@riksdagen.sekatarina.kohler[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lundgren, Kerstin (C)

Centerpartiet
Stockholms län, plats 53

Telefon: 08-7865775

E-post: kerstin.lundgren@riksdagen.sekerstin.lundgren[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Mutt, Valter (MP)

Miljöpartiet
Göteborgs kommun, plats 262

Telefon: 08-7865858

E-post: valter.mutt@riksdagen.sevalter.mutt[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Cederfelt, Margareta (M)

Moderaterna
Stockholms kommun, plats 110

Telefon: 08-7864282

E-post: margareta.cederfelt@riksdagen.semargareta.cederfelt[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Niemi, Pyry (S)

Socialdemokraterna
Uppsala län, plats 56

Telefon: 08-7864771

E-post: pyry.niemi@riksdagen.sepyry.niemi[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Söder, Björn (SD)

Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 2

Telefon: 08-7866392

E-post: bjorn.soder@riksdagen.sebjorn.soder[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ohlsson, Birgitta (FP)

Folkpartiet
Stockholms kommun, plats 80

Telefon:

E-post: birgitta.ohlsson@riksdagen.sebirgitta.ohlsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Linde, Hans (V)

Vänsterpartiet
Göteborgs kommun, plats 228

Telefon: 08-7864682

E-post: hans.linde@riksdagen.sehans.linde[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Damm, Sofia (KD)

Kristdemokraterna
Skåne läns södra, plats 258

Telefon: 08-7865051

E-post: sofia.damm@riksdagen.sesofia.damm[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Omanovic, Jasenko (S)

Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 201

Telefon: 08-7864276

E-post: jasenko.omanovic@riksdagen.se

EU-nämnden

EU-nämnden

9 § För samråd enligt 10 kap. 10 § regeringsformen ska riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

EU-nämnden ska bestå av ett udda antal ledamöter, lägst femton.

Vid nämndens sammanträden har varje partigrupp som är representerad i nämnden rätt att ersätta en ledamot i nämnden med en ledamot av det utskott vars område berörs av de frågor som nämndens överläggningar med regeringen rör. Denna rätt har dock inte en partigrupp som redan har en ledamot eller suppleant i nämnden som samtidigt är ledamot av det berörda utskottet. *Lag (2010:1411).*

Tilläggsbestämmelse

10.9.1

Antalet ledamöter i EU-nämnden fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen. *Lag (2009:1332).*

Regeringens skyldighet att underrätta och rådgöra med EU-nämnden

10 § Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som skall beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför besluten i rådet.

Regeringen skall överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning.

Regeringen skall rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. *Lag (2009:1332).*

Ordförande

Schlyter, Carl (MP)

Miljöpartiet

Stockholms län, plats 248

Telefon:

E-post: carl.schlyter@riksdagen.se carl.schlyter[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Erlandsson, Eskil (C)

Centerpartiet

Kronobergs län, plats 182

Telefon:

E-post: eskil.erlandsson@riksdagen.se eskil.erlandsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Granlund, Marie (S)

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 35

Telefon: 08-7864751

E-post: marie.granlund@riksdagen.se marie.granlund[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Ulrika i Uppsala (M)

Moderaterna

Uppsala län, plats 28

Telefon: 08-7865325

E-post: ulrika.karlsson@riksdagen.se ulrika.karlsson[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vestlund, Börje (S)

Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 50

Telefon: 08-7864784

E-post: borje.vestlund@riksdagen.se borje.vestlund[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Plass, Maria (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns västra, plats 99

Telefon: 08-7864758

E-post: maria.plass@riksdagen.se maria.plass[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Larsson, Jan-Olof (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 16

Telefon: 08-7865041

E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.se jan-olof.larsson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Skalin, Johnny (SD)

Sverigedemokraterna
Hallands län, plats 260

Telefon: 08-7866460

E-post: johnny.skalin@riksdagen.se johnny.skalin[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Wykman, Niklas (M)

Moderaterna
Stockholms län, plats 285

Telefon: 08-7864903

E-post: niklas.wykman@riksdagen.se niklas.wykman[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Redar, Lawen (S)

Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 280

Telefon:

E-post: lawen.redar@riksdagen.se lawen.redar[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Hultberg, Johan (M)

Moderaterna
Kronobergs län, plats 254

Telefon: 08-7866108

E-post: johan.hultberg@riksdagen.se johan.hultberg[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sörenson, Anna-Lena (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 58

Telefon: 08-7865707

E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.se anna-lena.sorenson[på]
riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gamov, Pavel (SD)

Sverigedemokraterna
Skåne läns södra, plats 295

Telefon: 08-7865132

E-post: pavel.gamov@riksdagen.se pavel.gamov[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Weimer, Maria (FP)

Folkpartiet

Uppsala län, plats 146

Telefon: 08-7864543

E-post: maria.weimer@riksdagen.semaria.weimer[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Holm, Jens (V)

Vänsterpartiet

Stockholms kommun, plats 207

Telefon: 08-7865733

E-post: jens.holm@riksdagen.sejens.holm[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Pethrus, Désirée (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms kommun, plats 111

Telefon: 08-7865686

E-post: desiree.pethrus@riksdagen.sedesiree.pethrus[på]

riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carvalho, Teresa (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 180

Telefon: 08-7864223

E-post: teresa.carvalho@riksdagen.se